

HARUN YƏHYA - ADNAN OKTAR

QURAN MÖCÜZƏLƏRİ

«Şübhəsiz ki, bu Quran
aləmlərin Rəbbi tərəfindən göndərilmişdir».
(«Şuara» surəsi, 192)

الله
رسول
عند

Hazırda insanlar, xüsusilə də gənclər müxtəlif adamları özlərinə nümunə götürür, onların hal və hərəkətlərini, danışmalarını, üslublarını, geyim tərzlərini təqlid edir, onlar kimi olmağa çalışırlar. Ancaq bu adamların əksəriyyəti doğru yolda olmadığı kimi, gözəl əxlaq və davranışa da malik deyillər.

Müsəlman hal və hərəkətlərində, əxlaqında bəşər üçün axırını peyğəmbər olaraq göndərilən, Allahın sonuncu haqq kitabını vəhy etdiyi, gözəl əxlaqı, təqvası, Allaha olan yaxınlığı ilə insanlara nümunə etdiyi Hz.Muhəmmədə (s) oxşamağa, bənzəməyə çalışmalı və bunun üçün səy göstərməlidir. Allah bu həqiqəti bir ayədə belə buyurur:

«Həqiqətən, Allahın rəsulu Allaha, qiyamət gününə ümid bəsləyənlər və Allahı çox zikr edənlər üçün gözəl nümunədir!» («Əhzab» surəsi, 21).

Peyğəmbərimizi (s) görməsək də, Quran ayələrindən və hədislərdən onun gözəl davranışlarını, danışmalarını, göstərdiyi gözəl əxlaqı tanıya bilər, ona oxşamaq, axirətdə onunla yaxın dost olmaq üçün əlimizdən gələni artırmaq və göstərə bilərik.

Bu kitabın hazırlanmasının məqsədi Peyğəmbərimizi (s) hər tərəfli tanımaq, onun imanını, əxlaqını, alicənab və nəzakətli xarakterini insanlara çatdırmaqdır.

MÜƏLLİF HAQQINDA

Harun Yohya imzasından istifadə edilən Adnan Oktar 1956-cı ildə Türkiyənin Ankara şəhərində anadan olub. 1980-ci illərdən bu günə qədər imani, elmi və siyasi mövzularda xeyli əsər yazıb. Bununla yanaşı, müəllifin təkamülçülərin (darvinistlərin) saxtakarlığını, onların iddialarının heç bir elmi həqiqətə əsaslanmadığını göstərən, habelə darvinizmin qanlı ideologiyalarla şübhəli əlaqələrini üzə çıxaran bir çox mühüm əsərləri var.

Müəllifin əsərlərindəki əsas məqsəd Quranı bütün dünyada təbliğ etmək, bununla insanları Allahın varlığı, birliyi və axirət kimi əsas

iman məsələləri barədə dərinlən düşünməyə sövq etmək, inkarçı sistemlərin çürük əsaslarını və batil təbiiatlarını hər kəsə göstərməkdir.

Həmçinin müəllifin bu günə kimi 60 müxtəlif dilə tərcümə edilən təxminən 300 əsəri dünyanın hər yerində geniş oxucu kütləsi tərəfindən təqdirə layiqdir.

Harun Yohyanın külliyyatı Allahın icazəsi ilə XXI əsrdə insanları Quranda bildirilən əmin-amanlığa və bərişə, doğruluq və ədalətə, gözəllik və xoşbəxtliyə aparmaqda bir vasitə ola bilər.

ISBN 978-605-4312-03-0

9 786054 312030

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُ
رَسُولُ
مُحَمَّدٍ

OXUCUYA

- Bu kitabda və digər çalışlarımızda təkamül nəzəriyyəsinin özünü doğrultmamasına və puç olmasına aid fikirlərə geniş yer ayırmağımızın əsas səbəbi adıçəkilən nəzəriyyənin əslində din əleyhinə düşüncə və təlimlərdən ibarət olmasıdır. Yaradılış və bilavasitə Allahın varlığını inkar edən darvinizm 150 ildir ki, bir çox insanların öz imanını itirməsinə və ya şübhəyə düşməsinə səbəb olur. Buna görə də bu nəzəriyyənin aldadıcı olduğunu sübuta yetirmək və diqqətə çatdırmaq çox mühüm imani vəzifədir. Bunu insanlara çatdırmaq isə daha vacibdir.
- Bəzi oxucularımızın bəlkə də təkəbr bir kitabımızı oxumağa fürsəti olacaq. Buna görə də hər bir kitabımızda bu mövzuya qısa da olsa yer ayırmağı məqsəduyğun bilirik.
- Nəzərə çatdırılması lazım olan digər bir məsələ də bu kitabların içindəkilərlə əlaqədardır. Yazıcının bütün kitablarında imani mövzular Quran ayələri işığında izah olunur, insanlar Allahın ayələrini öyrənməyə və onlara uyğun yaşamağa dəvət edilirlər. Allahın ayələri ilə bağlı bütün məsələlər isə oxucunun şüurunda heç bir şübhə və ya sual yaratmayacaq şəkildə açıqlanır.
- Bu izahatda istifadə edilən sömimi, sadə və axıcı üslub kitabların 7 yaşdan 70 yaşa qədər hər kəs tərəfindən rahat başa düşülməsini təmin edir. Belə təsirli və dəlil-sübutlu izahat sayəsində kitablar birnəfəsə oxunur. Hətta dini rədd etmək fikrində qəti olanlar da bu kitablarda göstərilən həqiqətlərdən təsirlənir və deyilənlərin doğruluğunu inkar edə bilmir. Bu kitabı və müəllifin digər əsərlərini həm təklikdə, həm də qarşılıqlı söhbət, polemika şəraitində rahat oxumaq mümkündür. Bu kitablardan istifadə etmək istəyən bir qrup oxucunun onları birlikdə oxuması mövzu ilə bağlı fikir və təcrübəsini də bir-biri ilə bölüşməsi səbəbindən yararlı olacaq.
- Bununla belə sadəcə olaraq Allah rızası üçün yazılan bu kitabların tanınmasına və oxunmasına kömək etmək də böyük xidmətdir. Çünki müəllifin bütün kitablarında oxucuya müsbət təsir bağışlayan məsələləri sübut etmək üsulu çox güclüdür. Həmçinin dini izah etmək istəyənlərin əlindəki ən təsirli üsullardan biri də bu kitabları hamının oxumasını təşviq etmək, buna çalışmaqdır.
- Müəllifin digər əsərlərinin üz qabığının şəkillərinin kitabların son hissəsinə əlavə edilməsinin də mühüm səbəbləri var. Kitabı əlinə alan hər bir adam yuxarıda qeyd etdiyimiz xüsusiyyətləri özündə toplayan və oxumaqdan xoşlandığını ümid etdiyimiz bu kitabla eyni xüsusiyyətlərə malik olan çoxlu əsərlərin olduğunu görəcek. Eyni zamanda həm dini, həm də siyasi mövzularda istifadə edəcəyi mənbələrin mövcudluğuna şahid olacaq.
- Başqa kitablarda rast gəldiyimiz şəxsi fikirlərə, müəllif qənaətlərinə, şübhəli mənbələrə əsaslanan izahlara, müqəddəslərə qarşı lazım olan ədəb və hörmətə diqqət yetirməyən üslublara, ümitsizliyə aparən şübhəli yazılara və digər çatışmazlıqlara bu əsərlərdə rast gələ bilməzsiniz.

Bu tərcüməməzdə istifadə edilən ayələr əsasən Ziya Bünyadovun və Vasim Məmmədəliyevin birlikdə hazırladığı Quranın Azərbaycan dilindəki tərcüməsindən götürülmüşdür.

Harun Yəhya, tərcümə: Elşad Miri, "Quran möcüzələri", Türkiyə, İstanbul, Oktyabr 2009, 440 səhifə.

Kitabla bağlı arzu və təkliflərinizi www.islam.com.az saytının aşağısında göstərilən elektron ünvana (elshad@islam.com.az) təqdim etməyinizi xahiş edirik. Təklifləriniz inşaAllah sonrakı nəşrlərdə nəzərə alınacaqdır.

Tərcümə edən: Elşad MİRİ ■ Redaktor: Məhəbbət Seyidova / ■ Redaktor: Famil Cəfərov / ■ Korrektor: Şəlalə Arıfızı
© Elshad Miri

GLOBAL PUBLISHING: Talatpasa Mah. Emirgazi Caddesi İbrahim Elmas İsmərkezi

A Blok Kat 4 Okmeydani - İstanbul Tel: (+90 212) 222 00 88

Entegre Matbaacilik: Sənayi Caddesi No: 17 Yenibosna - İstanbul Tel: (+90 212) 451 70 70

www.harunyahya.az / www.islam.com.az

QURAN MÖCÜZƏLƏRİ

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

MÜƏLLİF VƏ ONUN ƏSƏRLƏRİ HAQQINDA

Harun Yəhya imzasından istifadə edən müəllif Adnan Oktar 1956-cı ildə Ankarada anadan olub. Orta məktəbi Ankarada oxuyub. Sonra İstanbulda Memar Sinan Universitetinin gözəl sənətlər fakültəsində və İstanbul Universitetinin fəlsəfə bölümündə təhsil alıb. 1980-ci illərdən bu günə qədər dini (imani), elmi və siyasi mövzularda xeyli əsər hazırlayıb. Bununla yanaşı, müəllifin təkamülçülərin (darvinistlərin) saxtakarlığını, onların iddialarının heç bir elmi həqiqətə əsaslanmadığını göstərən, habelə darvinizmin qanlı ideologiyalarla şübhəli əlaqələrini üzə çıxaran bir çox mühüm əsərləri var.

Harun Yəhyanın əsərləri təxminən 30000 şəkildən ibarət olan cəmi 45000 səhifəlik külliyyatdır və bu külliyyat 60 müxtəlif dilə tərcümə edilmişdir.

Müəllifin bu imzası inkarçı düşüncəyə qarşı mübarizə aparan iki peyğəmbərin xatirəsinə hörmət əlaməti olaraq seçilib: onları yad etmək məqsədilə Harun və Yəhya adlarından istifadə edilib. Rəsulullahın möhürünün müəllif tərəfindən kitabların üz qabığına vurulmasının simvolik mənası isə onların içindəkilərlə bağlıdır. Bu möhür Qurani-Kərimin Allahın sonuncu Kitabı və sonuncu sözü, Peyğəmbərimizin (s) isə peyğəmbərlərin sonuncusu olmasının rəmzidir. Müəllif nəşr etdirdiyi bütün yazılarında Qurani və Rəsulullahın yolunu rəhbər tutur. Bununla da inkarçı düşüncə sistemlərinin bütün əsas iddialarını bir-bir puça çıxarmağı və dinə qarşı yönələn etirazları tamamilə susduracaq sonuncu sözü söyləməyi hədəf seçir. Çox böyük hikmət və kamal sahibi olan Rəsulullahın möhürü bu sonuncu sözü söyləmək niyyətinə bir dua kimi istifadə edilib.

Müəllifin əsərlərindəki əsas məqsəd Qurani bütün dünyada təbliğ etmək, bununla insanları Allahın mövcudluğu, təkliyi və axirət kimi əsas iman məsələləri barədə dərinlən düşüncəyə sövq etmək, inkarçı sistemlərin çürük əsaslarını və batil təbiiqatlarını hər kəsə göstərməkdir.

Harun Yəhyanın əsərləri Hindistandan ABŞ-a, Böyük Britaniyadan İndoneziyaya, Polşadan Bosniya-Hersoqovinaya, İspaniyadan Braziliyaya, Malayziyadan İtaliyaya, Fransadan Bolqarıstana və MDB ölkələrinə qədər dünyanın əksər ölkələrində maraqla qarşılınır və oxunur. İngilis, fransız, alman, italyan, ispan, portuqal, urdu, ərəb, alban, rus, boşnak, uyuğur, İndoneziya, malay, benqal, sırım, bolqar, Çin, Azərbaycan, Kışvahili (Tanzaniyada istifadə edilir), Hausa

(Afrikada danışılır), Dhivelhi (Mavritaniyada danışılır), Danimarka, İsveç kimi dillərə tərcümə edilən bu əsərlər hər yerdə geniş oxucu kütləsi tərəfindən maraqla izlənir.

Dünyanın dörd bir tərəfində böyük rezonans doğuran bu diqqətəlayiq əsərlər insanların çoxunun iman gətirməsinə, əksər adamların da öz imanını gücləndirməsinə səbəb olur. Bu kitabları oxuyan və incələyən hər kəs onlardakı hikməti, habelə yığcam, dolğun, asan başa düşülən səmimi üslubu, həyati həqiqətlərin elmi-məntiqi izahını dərhal görür. Bu əsərlər hər bir kəsə tez bir zamanda təsir etmək, tam nəticə vermək, etirazlara yer qoymamaq kimi xüsusiyyətlərə malikdir. Bu əsərləri oxuyan və onların üzərində ciddi düşünən adamların materialist fəlsəfəni, ateizmi, başqa batil fikir və fəlsəfələri səmimi olaraq müdafiə etməsi mümkün deyil. Bəziləri müdafiə etsələr belə, bunu yalnız inadkarlıq üzündən edəcəklər, çünki onların fikirlərinin əsasları çürüdülmüşdür.

Dövrümüzdəki bütün inkarçı cərəyanlar Harun Yəhyanın külliyyatı qarşısında fikir arenasında məğlub ediləblər. Şübhə yoxdur ki, bu xüsusiyyətlər Quranın hikmətindən və onun ifadə etdiyi fikirlərin gözəlliklərindən qaynaqlanırlar.

Müəllifin özü isə bu əsərlərinə görə lovğalanmır, əksinə, Allahın hidayətinə vasitəçi olmağı qarşısına məqsəd qoymuşdur. Bundan başqa, bu əsərlər nəşr edilərkən heç bir maddi qazanc güdülmür.

Bu həqiqətlər nəzərə alınanda aydın olur ki, insanları onlara görmədiklərini görməyə kömək edən, onların hidayətə gəlməsinə səbəb olan belə əsərlərin oxunmasına həvəsləndirməyin özü də çox mühüm xidmətdir. Bu dəyərli əsərləri tanıtmayın əvəzinə insanların zəhnini qarışdıran, fikirlərinin qarışmasına səbəb olan, şübhə və tərəddüdləri aradan qaldırmağa, imanı xilas etməyə bir təsiri olmadığı təcrübədən keçirilən kitabları yaymaq yalnız və yalnız əmək və vaxt itkisi demək olacaq. İmanı xilas etməkdən daha çox müəllifin ədəbi gücünü göstərməyə yönəlmiş kitablarda bu təsirin olmayacağı məlumdur. Bu mövzu ilə bağlı şübhəsi olanlar varsa, onlar Harun Yəhyanın əsərlərinin yeganə məqsədinin dinsizliyi aradan qaldırmaqdan və Quran əxlaqını yaymaqdan ibarət olduğunu, bu xidmətdəki təsir gücünün, müvəffəqiyyət və səmimiyyətin aydın görüldüyünü oxucuların ümumi qənaətindən anlaya bilər. Bunu qəti şəkildə yəqinləşdirmək və anlamaq lazımdır ki, dünyadakı zülm və iğtişaşların, müsəlmanların çəkdiyi əziyyətlərin əsas səbəbi dinsizliyin ideya hakimiyyətidir.

Bunlardan qurtulmağın yolu isə dinsizliyin ideya cəhətdən məğlub edilməsi, iman həqiqətlərinin ortaya çıxarılması və Quran əxlaqının insanların dərk edib mənimsəyə biləcəyi şəkildə çatdırılmasıdır. Dünyanı hər gün daha çox zülmə, iğtişaş və fəsadlara məruz qoymaq istəyənlərin məqsədini nəzərə alsaq bəlli olar ki, bu xidmətin mümkün qədər sürətli və təsirli şəkildə yerinə yetirilməsi çox vacibdir. Əks təqdirdə çox gec ola bilər.

Bu əhəmiyyətli xidmətdə çox böyük bir vəzifəni öz üzərinə götürmüş Harun Yəhyanın külliyyatı Allahın icazəsi ilə XXI əsrdə insanları Quranda bildirilən əmin-amanlığa və sülhə, doğruluğa və ədalətə, gözəlliyə və xoşbəxtliyə aparmaq üçün bir vasitə olacaqdır.

İÇİNDƏKİLƏR

Giriş	8	Zamanın nisbilyi	91
Quranın elmi möcüzələri	10	Altı gündə yaradılış	92
Kainatın əmələ gəlməsi	11	Alın yazısı həqiqəti	96
Kainatın genişlənməsi	14	Yaradılışdakı cütlər	98
Kainatın sonu və "Biq krəç"	17	Atomun daxilindəki hissəciklər	101
İsti tütüdüən yaradılış	19	Qara deşiklər	103
Göylərlə yerin bir-birindən ayrılması	20	Döyünən ulduzlar - pulsarlar	106
Göylərlə yerin arasında olanların yaradılışı	22	Sirius ulduzu	109
Kainatdakı mükəmməl müvazinət	24	İşıq və qaranlıqlar	112
Kainatdakı incə əyar	26	Alov olmayan yanma	114
Günəşin, ayın və ulduzların quruluşlarındakı müxtəliflik	36	Buludların ağırlığı	116
Orbitlər və dövr edən kainat	38	Yağışdakı ölçü	117
Günəşin hərəkət istiqaməti	41	Yağışın əmələ gəlməsi	120
Ayın orbiti	42	Torpağın titrəyib qabarması	124
Ay ilinin hesablanması	44	Ölü yeri canlandıran yağışlar	128
Cazibə qüvvəsi və orbitvari hərəkətlər	46	Dolu, şimşək və göy gurultusunun meydana gəlməsi	130
Dünyanın dairəvi olması	48	Mayalandırıcı küləklər	134
Dünyanın istiqaməti	50	Küləklərin əmələ gəlməsindəki nizam	137
Dünyanın geoit forması	52	Fotosintezin səhər vaxtı başlaması	138
Yer kürəsinin və kosmosun diametrləri	53	Dənizlərin bir-birinə qarışmaması	142
Atmosferin təbəqələri	54	Dənizlərdəki qaranlıq və daxili dalğalar	144
Qoruyucu tavan	57	Hərəkətlərimizi istiqamətləndirən zona	147
Göy üzünün tavan edilməsi	60	Ürəklərin Allahın zikri ilə sakitləşməsi	148
Geriyə qaytaran göy	62	Bağışlamaq və onun sağlamlığa faydası	150
Yer kürəsinin təbəqələri	64	Dua xəstələrin müalicəsini sürətləndirir	156
Yer kürəsinin ağırlıqlarının kənara atması	66	Dindən kənar yaşamağın nəticələri	
Dağların funksiyası	68	stress və depressiyadır	160
Dağların hərəkət etməsi	73	İnsanın doğulması	166
Günəşin doğmasındakı və batmasındakı müxtəlif məsələlər	76	İnsanın sudan yaradılması	179
Yer kürəsinin quru sahəsinin - torpağın azalması	78	İnsanın palçıqdan yaradılması	181
Yarılan Yer kürəsi	83	Genlərin proqramlaşdırılması	183
Dəmirdəki böyük sirr	85	Menstruasiya dövrü	186
Neftin əmələ gəlməsi	89	Hamiləlik və doğum	187
		İnsan özələrinin inkişaf ardıcılığı	189
		Qan dövrəni və südüən əmələ gəlməsi	191
		Möcüzəvi maddə - Ana südü	194

Barmaq izlərindəki “şəxsiyyət vəsiqəsi”	200	Artezian quyusu	296
Dişi bal arısı	202	Texnologiyada qarışqa ordusu	300
Baldakı şəfa	204	Atom enerjisi və nüvə fizyon	304
Quranda diqqət yönəldilən		Quranın keçmiş dövrlərlə	
xurma və onun faydaları	208	bağlı xəbərləri	306
Mükəmməl meyvə - əncir	214	Haman və Qədim Misir abidələri	307
Dəyərli qida mənbəyi - balıq	219	Hz.Musa və dənizin yarılməsi	310
Donuz ətə və onun sağlamlığa zərəri	227	Firona və onun yaxın ətrafına	
Şəfa mənbəyi olan bir bitki - zeytun	229	gələn bələlar	316
Aorta-koronar şuntlama əməliyyatı	238	Hz.Musadan sehrbaz kimi bəhs edilməsi	319
Hərəkət etməyin, yuyunmağın		Quranda “firon” kəlməsi	320
və su içməyin sağlamlığa faydası	239	Nuh tufanı	322
Mikroskopik həyatın mövcudluğu	242	İrəm şəhəri	330
Heyvanat cəmiyyətlərinin varlığı	244	Sodom və Qomorra şəhərləri	334
Biomimetika: canlılardakı		Səba xalqı və Arim seli	339
plənlərdən nümunə götürmək	247	Hicr xalqı	344
Bir yerdə hərəkət edən çayırtkələr	253	Quranın riyazi möcüzələri	346
Qarışqaların əlaqəsi	255	Quranda sözlərin təkrarı	347
Təkrar qida istehsalı	257	Quranda əbcəd hesabı	355
Yuxuda qulaqların aktiv olması	259	Quranda 19 möcüzəsi	359
Yuxuda hərəkət etməyin əhəmiyyəti	260	Fövqəladə bir rəqəm	369
Gecələr hərəkiliyin azalması	262	Quranın ədəbi yöndən	
Yüksəklik artıqca döş		mükəmməl olması	372
qəfəsinin daralması	264	Quranın təqlid edilməsinin	
Quranın gələcəklə bağlı xəbərləri	266	qeyri-mümkünlüyü	373
Giriş	267	Ziyalıların Quran haqqındakı	
Bizansın qələbəsi	268	mülahizələrindən bəziləri	384
Fironun cəsədinin qorunub saxlanması	275	NƏTİCƏ	404
Məkkənin fəth edilməsi	277	Quran Allahın sözüdür	405
İsrail oğullarının təkəbbürlü yüksəlişləri	280	ƏLAVƏ FƏSİL: Təkamül	
Kosmosun kəşfi	282	nəzəriyyəsinin süqutu	406
Aya uçuş	284	İqtibaslar	434
Müasir nəqliyyat vasitələri	286		
Təyyarə texnologiyası	288		
Təsvirin ötürülməsi	289		
Qoxunun ötürülməsi	292		
Elektrikdən istifadə	294		

Giriş

Allah insanlara yol göstərən bir kitab olan Qurani-Kərimi 14 əsr əvvəl göndərdi və bütün insanları Qurana tabe olaraq qurtuluşa dəvət etdi. Ayədə də bildirildiyi kimi: **“Halbuki bu (Quran) aləmlərə ancaq bir öyüd-nəsihətdir!”** (“Qələm” surəsi, 69/52). Quran göndərildiyi gündən qiyamət gününə qədər bəşərin yeganə rəhbəri olacaq axırncı ilahi kitabdır.

Quran göndərildiyi gündən indiyə qədər hər bir əsrdə yaşayan insanların başa düşəcəyi asan və aydın üsluba malikdir. Allah Quranın bu üslubunu **“And olsun ki, Biz Qurani ibrət almaq üçün belə asanlaşdırdıq...”** (“Qəmər” surəsi, 54/22) ayəsi ilə xəbər verir. Həmçinin Quranın ədəbi yönünün ecazkarlığı, bənzərsiz üslub xüsusiyyətləri və ehtiva etdiyi üstün hikmətləri onun Allahın sözü olmasını sübut edən mütləq dəlillərindəndir.

Quranın bu xüsusiyyətləri ilə yanaşı onun Allahın sözü olmasını sübut edən müxtəlif möcüzəvi cəhətləri də var. Onun bu yönlərindən biri yalnız XX və XXI əsrlərin texnologiyası ilə aydınlaşdırılan bəzi elmi həqiqətlərin 1400 il əvvəl Quranda xəbər verilməsidir.

Əlbəttə, Quran sırf elm kitabı deyil. Ancaq müxtəlif ayələrində yığcam, dolğun və hikmətli üsulla qeyd edilən bəzi elmi həqiqətlər yalnız XX əsrin texnologiyası ilə kəşf edilib. Quranın göndərildiyi

dövrde elmi izahı mümkün olmayan bu məlumatlar Quranın Allahın sözü olduğunu insanlara bir daha sübut edir. Quranın elmi möcüzələrini başa düşmək üçün ilk növbədə bu ilahi kitabın göndərildiyi dövrdəki insanların elmi səviyyəsinə nəzər salmaq lazımdır.

Quranın göndərildiyi VII əsrdə ərəblər elmi məsələlərlə bağlı cürbəcür xurafata və batil inanclara sahib idi. Kainatı və təbiəti tədqiq etmək üçün heç bir texnologiyaya malik olmayan ərəblər nəsil-dən-nəslə ötürülən əfsanələrə inanırdılar. Məsələn, onlar göyün yuxarıda dayanmasını dağların yerdə olması ilə əlaqələndirirdilər. Bu inanca görə, dünya düz idi və hər iki tərəfində yüksək dağlar olduğu üçün onlar göyü saxlaya bilirdilər. Ancaq ərəblərin bu batil inancları Quran tərəfindən alt-üst edildi. Məsələn, **“Göyləri, gördüyünüz kimi, dayaqsız olaraq yüksəltdi...”** (“Rəd” surəsi, 13/2) ayəsi dağların göyü yuxarıda saxlaması barədəki yanlış fikri alt-üst etdi. Həmin dövrün insanların heç birinin bilmədiyini əksər məsələlər Quranda öz izahını tapdı. İnsanların astronomiya, fizika və ya biologiya haqqında çox az məlumatları olduğu bir dövrdə göndərilən Quran kainatın yaradılmasından insanın əmələ gəlməsinə, atmosferin quruluşundan Yer kürəsindəki nizama qədər ən müxtəlif mövzularda əsas məlumatları xəbər vermişdir.

İndi Quranda qeyd edilmiş bu elmi möcüzələrdən bir hissəsinə birlikdə nəzər salaq.

*Qurandan elmi
möcüzələri*

KAINATIN ƏMƏLƏ GƏLMƏSİ

XX əsrin əvvəllərinə qədər hakim olan fikir kainatın sonsuz ölçülərə malik olması, sonsuzdan bəri var olduğu və sonsuza qədər də var olacağı şəkildə idi. “Statik kainat modeli” adı verilən bu anlayışa görə, kainat üçün hər hansı bir başlanğıc və ya son yoxdur. Materialist fəlsəfənin də əsasını təşkil edən bu fikir kainatı sabit və dəyişməyən maddələr yığını olaraq qəbul edərək hər hansı bir Yaradanın varlığını da rədd edirdi. Halbuki XX əsrdə inkişaf edən elm və texnologiya materializmin bünövrəsi hesab edilən sabit kainat modelini kökündən darmadağın etdi.

Kainatın başlanğıcının olmasını XXI əsrin əvvəllərində yaşadığımız bu dövrdə müasir fizika müxtəlif müşahidə, təcrübə və hesablarla sübut edib. Bundan başqa kainatın materialistlərin iddia etdikləri kimi sabit və statik olmadığı, əksinə, hər an hərəkət etdiyi, dəyişdiyi və genişləndiyi də təsdiq edilib. Bu gün bu həqiqətlər bütün elm dünyası tərəfindən qəbul edilir. Qurani-Kərimdə kainatın meydana gəlməsi ilə bağlı bunlar bildirilir:

“O, göyləri və yeri (yoxdan) var edəndir...” (“Ənam” surəsi, 6/101).

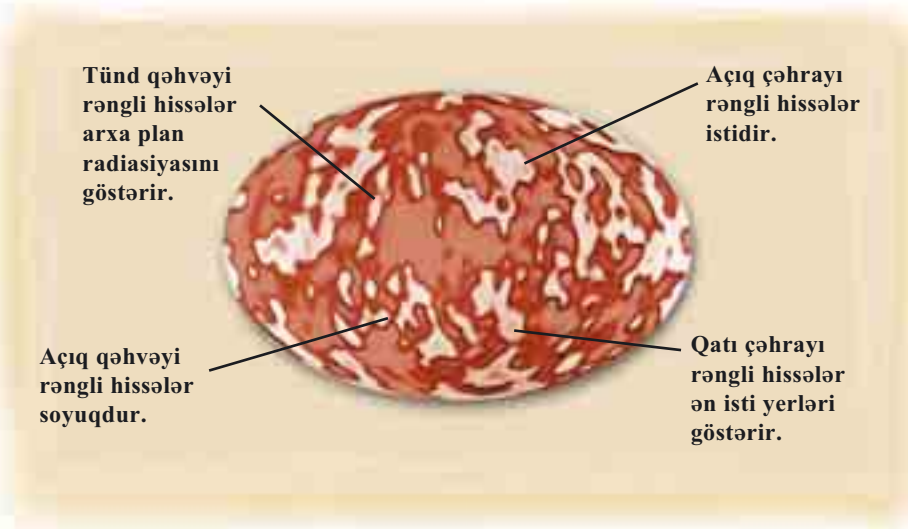
Quranda öz əksini tapan bu məlumat müasir elmin kəşfləri ilə üst-üstə düşür. Yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, çağdaş astrofizikanın gəldiyi qəti nəticə də bütün kainatın özünün maddə və zaman ölçüləri ilə birlikdə sıfır anında böyük bir partlayışla meydana gəldiyini iqrar edir. “Böyük partlayış” və ya əsl adı ilə desək, “Biq bənq” (Big bang) nəzəriyyəsi bütün kainatın təxminən 15 milyard il əvvəl bir nöqtənin

partlaması nəticəsində yoxdan var olduğunu sübut etmişdir.

“Biq bənq”dən əvvəl maddə deyilən bir nəsnə yox idi. Maddənin, enerjinin, hətta zamanın da olmadığı, tamamilə metafizika olaraq adlandırılacaq bir yoxluq şəraitində maddə, enerji və zaman bir anda yaradılmışdır. Müasir fizikanın elmi şəkildə sübuta yetirdiyi bu böyük həqiqət Quranda bizə hələ 1400 il bundan əvvəl xəbər verilib!

1992-ci ildə NASA-nın (Amerika Aerokosmik Agentliyinin) göndərdiyi COBE peykinin həssas alətləri "Biq Bənq"dən sonra kainata yayıldığı güman edilən radiasiyanın qalıqlarını tapdı. Bu tapıntı kainatın yoxdan yaradıldığı həqiqətinin elmi izahı olan Biq Bənq nəzəriyyəsinin sübutu oldu.

KAINATIN GENİŞLƏNMƏSİ

Astronomiya elminin hələ inkişaf etmədiyi bir dövrdə - 1400 il əvvəl göndərilən Qurani-Kərimdə kainatın genişlənməsindən belə bəhs edilir:

“Biz göyü qüdrətimizlə yaratdıq və Biz onu genişləndirməkdəyik.” (“Zariyat” surəsi, 51/47).

Bu ayədəki “səma (göy)” kəlməsindən Quranın əksər yerində “kainat” və “kosmos” mənasında istifadə edilir. Bu ayə də bildirdiyimiz mənada işlədilir və kainatın genişləndiyini xəbər verir. Azərbaycan dilinə “Biz onu genişləndirməkdəyik” kimi tərcümə edilən ərəb dilindəki “innə lə musiuənə” ifadəsindəki “musiuənə” kəlməsi “genişləndirmək” mənasına gələn “əvsə” feilindən törəyib. “Lə” şəkilçisi də birlikdə işlədilən isim və sifətə uyğun olaraq “çox” mənasını ifadə edir. Dolayısı ilə bu ifadə “Biz göyü və ya kainatı çox genişləndiririk” mənasına gəlir. Elmin bu gün gəldiyi nəticə Qurandakı qənaətin təkrarlanmasından başqa bir şey deyil.¹

XX əsrin əvvəllərinə qədər elm dünyasında hakim olan fikir kainatın sonsuz ölçülərə malik olması, sonsuzdan bəri var olduğu və sonsuza qədər də var olacağı şəklində idi. Ancaq müasir texnologiyalar əsasında aparılan tədqiqat və hesablamalar

Edvin Həbl (Edwin Hubble) özünün nəhəng teleskopu ilə.

kainatın bir başlanğıcının olduğunu və onun hər an genişləndiyini göstərir.

XX əsrin əvvəllərində rus fiziki Aleksandr Fredman və belçikalı astrofizik Corc Lemaytr kainatın fasiləsiz hərəkət halında olduğunu və genişləndiyini nəzəri olaraq hesablamışdılar. Bu həqiqət 1929-cu ildə müşahidələrlə sübut olunmuşdu.

Amerikalı astronom Edvin Habl (Edwin Hubble) nəhəng teleskopla göy üzünü araşdırarkən ulduzların və qalaktikaların bir-birindən sürətlə uzaqlaşdıklarını kəşf etdi. Bu kəşf astronomiya tarixinin ən böyük kəşflərindən biri sayılır. Habl bu tədqiqatları zamanı ulduzların uzaqlıqlarına müvafiq olaraq qırmızı rəngə tərəf yaxınlaşan bir işıq yaydığını gördü. Çünki fizikanın məlum qanunlarına görə, müşahidənin aparıldığı nöqtəyə tərəf hərəkət edən işıq qrupu bənövşəyi istiqamətə, müşahidənin aparıldığı nöqtədən uzaqlaşan işıq qrupu da qırmızı tərəfə yayılır. Hablın müşahidələrində isə ulduzların işıqlarında qırmızı istiqamətə tərəf bir yayılma qeyd edilmişdi. Qısaı, ulduzlar davamlı olaraq bir-birindən uzaqlaşırdılar. Ulduzlar və qalaktikalar ancaq bizdən deyil, bir-birindən də uzaqlaşırdılar. Hər şeyin fasiləsiz olaraq bir-birindən uzaqlaşdığı bir kainat isə “davamlı genişlənən” bir kainat mənasına gəlir. Kainatın genişlənməsi sonrakı illərdə də qəti olaraq təsdiq edildi.

Mövzunu daha yaxşı başa düşmək üçün kainatı doldurulmaqda davam edən bir şarın səthi kimi təsəvvür etmək olar. Şarın üstündəki nöqtələr şar dolduqca bir-birindən uzaqlaşdığı kimi kainatdakı cisimlər də kainat genişləndikcə bir-birindən uzaqlaşır. Əslində bu həqiqət XX əsrin ən böyük elm adamlarından biri sayılan Albert Eynşteyn tərəfindən

Georges Lemaitre

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

də nəzəri olaraq kəşf edilmişdi. Lakin Eynşteyn həmin dövrdə qəbul edilən “statik kainat modeli”nə zidd çıxmaq məqsədi ilə bu kəşfini bir kənara qoymuşdu. Eynşteyn sonralar bu hərəkətini “karyerasının ən böyük səhvi” adlandırmışdır.²

Bu elmi həqiqət hələ heç bir insana məlum olmadığı halda Quranda əsrlərlə əvvəl açıqlanmışdır. Çünki Quran bütün kainatın Yaradanı və hakimi olan Allahın sözüdür.

Kainat ilk partlayışdan indiyə kimi hər an böyük bir sürətlə genişlənir. Alimlər genişlənən kainatı üfürülərək şişən bir şarın səthinə oxşadırlar.

KAINATIN SONU VƏ “BİQ KRƏNÇ”

Qeyd etdiyimiz kimi, kainatın yaradılması “Biq bənq” deyilən böyük partlayışla başlayıb. Həmin dövrdən indiyə qədər də kainat genişlənməkdədir. Alimlər bildirir ki, kainatın kütləsi kifayət edəcək miqdara çatanda bu genişlənmə prosesi cazibə qüvvəsinə görə dayanacaq və bu da kainatın öz daxilinə çəkilməyə, büzülməyə başlamasına səbəb olacaq.³

Kainatın büzülməsi prosesinin isə axırda “Big crunch” (“Böyük çöküş”) deyilən çox yüksək bir istilik və sıxılma ilə nəticələncəyi qeyd edilir. Bu isə bizə məlum olan bütün həyatın yox olması mənasına gəlir. Stenford Universitetinin fizika professoru Renata Kalloş (Renata Kallosh) və Endryu Lindenin (Andrew Linde) bu mövzu haqqındaki açıqlamaları isə belədir:

«Kainatın aqibəti kiçilməyə və yox olmağa tərəf gedir. Gördüyümüz və daha uzaqlarda olduğundan görə bilmədiyimiz hər şey bir protondan da kiçik bir nöqtə şəklində kiçiləcək. Sanki qara deşiyin daxilində imişsiniz kimi... Qara enerjinin ən yaxşı tərifinin bu izah olduğunu tapdıq: «Mərhələ-mərhələ neqativ hala gələn bu qara enerji kainatın balansının dəyişməsinə səbəb olacaq və büzülüb çökəcək».

Fiziklər qara enerjinin neqativ enerjiyə çevriləcəyini və kainatın yaxın gələcəkdə büzüləcəyini bilirlər. Lakin bu gün görürük ki, biz bu hadisənin başlanğıcında deyilik, amma kainatımızın həyat sirkulyasiyasının ortasında da ola bilərik».⁴

“Biq krənç” kimi ifadə edilən bu elmi nəzəriyyəyə Quranda belə işarə edilir:

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

“Biq krənç” nəzəriyyəsi “Biq bənq”lə başlayaraq genişlənən kainatın getdikcə sürətlənərək içinə çəkiləcəyini ortaya atan bir nəzəriyyədir. Həmin nəzəriyyəyə görə, kainatdakı bu süqut kainat bütün kütləsini itirib sonsuz sıxlıqdakı bir nöqtəyə çevrilənə qədər davam edəcəkdir.

“Göyü kitab səhifəsi kimi büküb qatlayacağımız günü yadınıza salın. İlk dəfə yaratdığımız kimi qaytarıb əvvəlki halına salırıq. Biz yerinə yetirməli olduğumuz vədi mütləq yerinə yetirəcəyik.” (“Ənbiya” surəsi, 21/104).

Başqa bir ayədə isə göylərin bu vəziyyəti belə izah olunur:

“Allahı lazımınca qiymətləndirmədilər. Halbuki qiyamət günü yer bütünlüklə Onun ovcunun içində olacaq, göylər isə Onun sağ əli ilə büküləcəkdir. O, aid etdikləri sifətlərdən tamamilə uzaq və ucadır!” (“Zumər” surəsi, 39/67).

“Biq krənç” nəzəriyyəsinə görə, kainat başlanğıcda olduğu kimi əvvəlcə yavaş-yavaş, sonra tədricən sürətlə dağılmağa başlayacaq. Bütün bunlardan sonra isə sonsuz sıxlıq və sonsuz hərarətdə, sonsuz kiçiklikdə bir nöqtə halına gələcək. Bu elmi nəzəriyyə Quran ayələri ilə tam şəkildə üst-üstə düşür (Doğrusunu Allah bilir).

İSTİ TÜSTÜDƏN YARADILIŞ

Bu gün alimlər ulduzların isti qaz buludundan meydana gəldiyini bildirirlər. İsti qaz kütləsindən meydana gəlmək həm də kainatın yaradılması ilə əlaqədardır. Kainatın yaradılışı barədəki bu elmi kəşfləri Quran da təsdiq edir:

“O, yer üzündə möhkəm durmuş dağlar yaratdı, onu bərəkətli etdi və istəyənlər üçün bərabər olaraq orada yer əhlinin ruzisini dörd gündə müəyyən etdi. Sonra Allah tüstü halında olan göyə üz tutdu. Ona və yerə belə buyurdu: “İstər-istəməz vücuda gəlin!” Onlar da “İstəyərek vücuda gəldik!” deyə cavab verdilər.” (“Fussilət” surəsi, 41/10-11).

Bu ayədə qeyd edilən “tüstü” ifadəsi ərəb dilində “duxan” kəlməsi şəklindədir. Bu kəlmə adı Quranda çəkilən isti bir kosmik tüstünü ifadə edir. Qatı maddələrə bağlı uçan kiçik hissələri ehtiva edən, isti qaz halında bir kütlə olan bu tüstü forması Quran ayəsinə tam uyğun gəlir. Bəlli olduğu kimi, Quranda kainatın bu mərhələdəki görünüşünü təsvir edən ən münasib sözdən istifadə olunub. Alimlər isə kainatın tüstü halındakı isti bir qaz kütləsindən əmələ gəldiyini yalnız XX əsrdə kəşf etmişlər.⁵

Həmçinin "Sonra Allah tüstü halında olan göyə üz tutdu" ifadəsindəki "sonra" deyə tərcümə edilən ərəb dilindəki "summə" kəlməsinin "bununla belə, bundan başqa, üstəlik, yenə, bir daha" kimi başqa mənalara da mövcuddur. Burada da "summə" kəlməsi bir zaman ifadəsi olaraq deyil, əlavə izah kimi istifadə edilir.⁶ Kainatın yaranması haqqındakı bu məlumatın ilk dəfə Quranda bildirilməsi şübhəsiz ki, Quranın elm sahəsindəki növbəti möcüzəsidir.

GÖYLƏRLƏ YERİN BİR-BİRİNDƏN AYRILMASI

Quranda göylərin yaradılması ilə bağlı məlumat verən başqa bir ayə isə belədir:

“Məgər kafir olanlar göylə yer bitişik ikən Bizim onları ayırdığımızı, hər bir canlıni sudan yaratdığımızı bilmirlərmi?! Yenə də iman gətirməzlər?” (“Ənbiya” surəsi, 21/30).

Ayənin “bitişik” mənasına gələn “ratq” kəlməsi ərəb dilində “bir-biri ilə bitişik”, “ayrılmaz bir vəziyyətdə”, “bütünləşmiş” mənalarına gəlir. Yəni bu söz vahid bir tam halında, bütöv olan iki maddəni ifadə etmək üçün işlədilir. Ayədəki “ayırdığımızı” ifadəsi isə ərəb dilindəki “fatq” feili ilə işlədilib ki, bu ifadə də “bitişik vəziyyətdə olan bir nəsnəni yarıb, parçalayıb çölə çıxması” mənasına gəlir. Məsələn, toxumun cücərərək torpaqdan çıxması da ərəb dilində bu kəlmə ilə ifadə olunur.

İndi ayəyə təkrar nəzər yetirək. Ayədə göylərlə yerin bir-biri ilə bitişik, yəni “ratq” vəziyyətində olmasından bəhs edilir. Ayədə həmin kəlmədən dərhal sonra gələn “fatq” feili ilə bunların ayrılması bildirilir. Yəni biri digərini yararaq çölə çıxır. Həqiqətən də “Biq bənq”in ilkin görünüşünü fikirləşəndə kainatın bütün maddələrinin bir nöqtədə toplandığını görürük. Başqa bir ifadə ilə, hər şey, hətta hələ yaradılmamış olan göylər və yer də bu nöqtənin içində, bir-biri ilə bitişik, ayrılmaz vəziyyətdə idilər. Bundan sonra bu nöqtə şiddətli bir partlayışla yarılr və göylə yer bir-birindən ayrılırlar.

Ehtimalı “Biq bənq” şəkli.

Allahın kainatı yoxdan yaratdığını göstərən “Biq bənq” elmi dəlillərlə sübut edilən bir nəzəriyyədir. Bəzi alimlər “Biq bənq”ə alternativlər ortaya çıxarmağa səy göstərsələr də əldə edilən dəlillər “Biq bənq”in elm aləmində qəti olaraq qəbul edilməsi ilə nəticələnmişdir.

GÖYLƏRLƏ YERİN ARASINDA OLANLARIN YARADILIŞI

Quranda göylərin, yerin və onların arasında olanların yaradılması ilə bağlı müxtəlif ayələr var:

“Biz göyləri, yeri və onların arasında olan hər şeyi yalnız haqq-ədalətlə yaratdıq. O saat mütləq gələcəkdir. Sən (müşriklərdən) yaxşıca üz döndər.” (“Hicr” surəsi, 15/85).

“Göylərdə və yerdə, onların arasında və torpağın altında nə varsa Onundur.” (“Taha” surəsi, 20/6).

“Biz göyü, yeri və onların arasında olanları oyun-oyuncaq yaratmadıq.” (“Ənbiya” surəsi, 21/16).

Elm adamları isti bir qaz kütləsinin başlanğıc mərhələdə artıb qalınlaşdığını, sonra bu kütlənin hissələrə ayrılaraq qalaktika maddələrini, ulduzları, planetləri əmələ gətirdiyini bildirir. Başqa sözlə, Yer kürəsi də daxil olmaqla bütün ulduzlar bitişik bir qaz kütləsindən ayrılan hissələrdir. Bu hissələrdən bir qismi ulduzları, günəşləri,

planetləri əmələ gətirib. Bununla da çoxlu günəş sistemləri və qalaktikalar meydana gəlib. Əvvəlki səhifələrdə də qeyd edildiyi kimi, kainat “ratq” (“bir-birinə bitişik”) halda ikən “fatq” (“hissələrə ayrılmışdır”) olmuşdur. Kainatın meydana gəlməsi hadisəsi Quranda bu elmi izahları təsdiq edən münasib ifadələrlə qeyd edilmişdir.⁷

Kosmosda yeni meydana gələn əsas cisimlərdən başqa bir neçə hissə hər parçalanmanın ayrılma olması səbəbi ilə kənarında qalmışdır. Bu əlavə hissələrin elmi adı “ulduzlar arasındakı qalaktika maddəsi”dir.

Ulduzlararası maddə 60 faiz hidrogen, 38 faiz helium və 2 faiz də başqa elementlərdən meydana gəlib. Ulduzlararası maddənin 99 faizi qaz, 1 faizi də başqa elementlərin 0,0001-0,001 miqyaslı toz zərrəciklərindən ibarətdir.⁸

Alimlər bu maddələrin astrofizik hesablamalar baxımından çox əhəmiyyətli olduğunu bildirir. Həmçinin bu maddələr toz, tüstü və ya qaz adlandırılacaq qədər incə maddələrdir. Lakin bu maddələrin hamısı göz önünə gətiriləndə onların kosmosdakı qalaktikaların hamısından daha böyük bir kütlə olduğunu düşünməyə əsaslar yaradır.

Qalaktikalardan təcrid olmuş bu maddələrin mövcudluğu ilk dəfə 1920-ci ildə kəşf edilməsinə baxmayaraq onların mövcudluğu yuxarıda göstərdiyimiz ayələrdə yer alan və “ikisinin arasındakılar”, “onların arasında olan hər şey” kimi tərcümə edilən “mə bəynəhumə” ifadəsi ilə Quranda hələ 14 əsr əvvəl xəbər verilmişdir.

KAINATDAKI MÜKƏMMƏL MÜVAZİNƏT

“Yeddi göyü qat-qat yaradan Odur. Sən Rəhmanın yaratdığında heç bir uyğunsuzluq görməzsən. Bir gözünü qaldırıb bax, heç orada bir yarıq görə bilərsənmi?! Sonra gözünü qaldırıb iki dəfə bax. Göz orada zəif, yorğun düşərək yenə də sənə tərəf qayıdacaqdır.” (“Mülk” surəsi, 67/3-4).

Kainatdakı milyardlarla ulduz və qalaktika onlar üçün mükəmməl tarazlıqda təyin edilmiş oxları ətrafında hərəkət edirlər. Ulduzlar, planetlər və peyklər həm öz oxları ətrafında, həm də bağlı olduqları sistemlə birlikdə daimi hərəkətdədir. İçində bəzən hətta 200-300 milyard ulduz olan qalaktikalar bir-birinin arasından keçib gedirlər. Belə keçidlər zamanı kainatdakı böyük sistemi dağıdacaq heç bir toqquşma ola bilməz.

Kainatdakı sürəti bizim bildiyimiz ölçü, hesab və standartlarla müqayisə etmək çox çətindir. Milyardlarla, hətta trilyonlarla ton ağırlığındakı ulduzlar, planetlər, saysız dəyərləri ancaq riyaziyyatçıların başa düşəcəyi ölçüdə olan nəhəng qalaktikalar və qalaktika kümələri kosmosda fəvqəltəbii sürətlə hərəkət edirlər. Məsələn, Yer kürəsi öz oxu ətrafında saatda 1670 km sürətlə hərəkət edir. Bu gün ən sürətli güllənin saatda təxminən 1800 km-lik bir sürətə malik olduğunu nəzərə alsaq, Yer kürəsinin sürətinin onun nəhəngliyinə baxmayaraq necə böyük olması aydınlaşar.

Dünyanın Günəş ətrafındakı sürəti isə güllənin sürətindən təxminən 60 dəfə çoxdur - saatda 108000 km! (Bu cür böyük sürətlə hərəkət edən bir nəqliyyat vasitəsi düzəldilsəydi, o, Yer kürəsinin ətrafında 22 dəqiqəyə dolana bilərdi).

Bu rəqəmlər ancaq Yer kürəsi ilə bağlıdır. Günəş sistemi isə daha heyrətamiz və möcüzəlidir. Bu sistemin sürəti idrak və məntiq çərçivələrini də aşacaq səviyyədə yüksəkdir. Kainatdakı sistemlər böyüdükcə, sürət də çoxalır. Yer kürəsinin Günəş sisteminin qalaktika mərkəzi ətrafındakı sürəti saatda 720 000 kilometrdir. Təxminən 200 milyard ulduzu olan Ağ yol qalaktikasının kosmosdakı sürəti isə saatda 950 000 kilometrdir.

Şübhə yoxdur ki, belə qarışıq və sürətli bir sistemdə nəhəng toqquşmaların olması mümkündür. Ancaq belə bir hadisə baş vermir və bu səbəbdən də həyatımızı əmin-amanlıqda davam etdiririk. Çünki kainatdakı hər şey Allahın yaratdığı qüsursuz sistemə görə hərəkət edir. Buna görə də ayədə bildirildiyi kimi, bütün bu sistemdə “heç bir uyğunsuzluq” yoxdur.

KAINATDAKI İNCƏ ƏYAR

“Biri digəri ilə tam ahəngdə (mutabaqat) yeddi göyü qat-qat yaradan Odur. Rəhmanın yaratdığında heç bir uyğunsuzluq (təfavut) görməzsən. Bir gözünü qaldırıb bax, heç orada bir yarıq görə bilərsənmi?! Sonra gözünü qaldırıb iki dəfə bax. Göz (uyğunsuzluq tapmaqdan) ümidini kəsərək zəif, yorğun düşərək yenə də sənə tərəf qayıdacaqdır.” (“Mülk” surəsi, 3-4).

«Məgər görmürsünüz ki, Allah yeddi göyü ahənglə qat-qat necə yaratdı?!» («Nuh» surəsi, 15).

«Göylərin və yerin səltənəti Onundur. O, Özünə heç bir övlad götürməmişdir; mülkündə heç bir şəriki yoxdur. O, hər şeyi yaratmış və onun nə cür olacağını müəyyən etmişdir.» («Furqan» surəsi, 2).

Materialist fəlsəfə kainatdakı və təbiətdəki bütün sistemlərin öz-özünə fəaliyyət göstərən bir maşın kimi olduğunu və bunlardakı qüsursuz intizam və tarazlığın yaradıcısının təsadüflər olduğu iddiası ilə ortaya çıxdı. Amma hazırda materializmin və onun «elmi əsası» olan darvinizmin əsassızlığı elmi faktlarla sübut olunmuşdur (*bax: Harun Yəhya, «Təkamül nəzəriyyəsinin süqutu», tərcümə edən: Elçin Məmmədov, «Nurlar» nəşriyyatı; Harun Yahya, «Hayatın gerçək kökeni», İstanbul, Araştırma nəşriyyatı*).

XX əsrdə bir-birinin ardınca həm astrofizika, həm də biologiya sahələrində kəşf edilən elmi həqiqətlər kainatın və canlıların yaradıldığını sübut etdi. Bir tərəfdən, darvinizmin tezisləri bir-bir süqut edərkən, digər tərəfdən də kainatın yoxdan yaradıldığını göstərən «Biq bənq» (yəni «Böyük partlayış») və maddi dünyadakı böyük planın və

«incə əyar»ın («Fine tuning») olduğunu göstərən dəlillər materializm iddialarının tutarsızlığını bir daha sübut etdi.

Canlı aləmin meydana gəlməsi üçün zəruri olan şərtlərə nəzər yetirəndə təkcə Yer kürəsinin bu cür xüsusi şəraitə malik olduğunu görürük. Yaşamağa əlverişli olan bu şəraiti təmin etmək üçün saymaqla qurtara bilməyəcəyimiz qədər şərt eyni anda, fasiləsiz olaraq gerçəkləşir. Kainatda təxminən 100 milyard qalaktikanın, onların hər birində 100 milyard ulduzun və bir o qədər də planetin olduğunu fikirləşsək, Yer kürəsində bu cür müstəsna bir şəraitin meydana gətirilməsinin əhəmiyyəti daha yaxşı aydın olacaq.⁹

«Biq bənq»in partlayış sürətindən atomların fiziki tarazlığına, dörd əsas qüvvənin nisbətindən ulduzların kimyəvi əməliyyatlarına, Günəşin yaydığı şüanın cinsindən suyun maye dəyərini, Ayın Yer kürəsinə olan məsafəsindən atmosferdəki qazların nisbətini, Yer kürəsinin Günəşə olan uzaqlığından onun məhvərinin orbitinə olan mailliyinə, Yer kürəsinin öz ətrafındakı fırlanma sürətindən dünyadakı okeanların, dağların funksiyalarına qədər hər bir təfərrüat bizim yaşamağımız üçün fəvqəladə dərəcədə münasibdir. Bu gün elm dünyası kainatın bu xüsusiyyətlərini «bəşəri prinsip» («Anthropic principle») və «incə əyar» («Fine tuning») məfhumları ilə ifadə edir. Bu anlayışlar kainatın məqsədsiz, nizamsız, təsadüfi maddə yığılmasından ibarət olmadığını, əksinə, insanın yaşamasını təmin edən bir məqsəddə nəzərə alınmış həssas tərzdə planlaşdırıldığını xülasə edir.

Yuxarıdakı ayələrdə diqqətimiz Allahın yaratmasındakı ölçü və ahəngə cəlb edilir. «Furqan» surəsinin 2-ci ayəsində «ölçmək, biçmək, tənzimləmək, ölçü ilə etmək» mənalarına gələn «təqdiren», «Mülk» surəsinin 3-cü ayəsi ilə «Nuh» surəsinin 15-ci ayəsində isə «ahəng içində olan» mənasına gələn «tibəqa» kəlmələri işlədilir. Həmçinin Allah «Mülk» surəsində «ixtilaf, ziddiyyət, uyğunsuzluq, nizamsızlıq» mənalarına gələn «təfavutin» kəlməsi ilə burada ahəngsizlik axtaranların buna nail ola bilməyəcəyini bildirir.

XX əsrin axırlarına yaxın dövrdə işlədilməyə başlanan «incə əyar»

**«Göylərdə və yerdə nə varsa,
hamısı Allaha məxsusdur.
Bütün işlər axırda Allaha
qaydacaqdır!»
(«Ali-İmran» surəsi, 109).**

ifadəsi də bu ayələrdə bildirilən həqiqəti təsdiq edir. Son 20-30 ildə bir çox alimlər kainatın təsadüflər yığını olmadığını, əksinə, hər təfərrüatda insanın yaşayışını nəzərə alan fəvqəladə bir plan və əyarlama məhsulu olduğunu göstərdilər (*Bax: Harun Yəhya, «Kainatın yaradılışı»; Harun Yəhya, «Möcüzələr zənciri»*). Kainatdakı bir çox xüsusiyyətlər kainatın yaşamaq üçün xüsusi olaraq planlaşdırıldığını açıq-aşkar göstərir. Fizik Karl Giberson bu gerçəyi belə ifadə edir: «Son 40 ildir fizika və kosmologiyadakı inkişaf elmi lüğətə «plan» kəlməsini qayıtdı. 1960-cı illərin əvvəllərində fiziklər insan həyatı üçün aşkar «incə əyar»la hazırlanmış bir kainatın örtüyünü açdılar. Kainatda həyatın mövcud olmasının qüsursuz bir tarazlıqdakı fiziki faktorlara bağlı olduğunu kəşf etdilər».10

İngilis astrofiziki, professor Corc F.Ellis bu incə əyardan belə bəhs edir:

«(Kainatdakı) bu kompleksi mümkün edən qanunlarda heyrətamiz bir incə əyar görünür. Kainatda mövcud olan bu kompleksin həyata keçməsi «möcüzə» sözünü işlətməməyi çox çətinləşdirir».11

“Biq bənq”in partlayış sürəti

Kainatın təşəkkül tapması anı olan «Biq bənq»də qurulan tarazlıq onun təsadüfən meydana gəlməyəcəyinin açıq nümunələrindən biridir. Avstraliyadakı Adelaide Universitetinin məşhur riyazi fizika professoru Pol Devisə görə, «Biq bənq»dən sonra baş verən genişlənmə sürəti hətta milyard dəfə milyardda bir nisbətində ($1/10^{18}$) fərqli olsaydı da, kainat meydana gəlməzdi.12

Stefan Haukinq də «*Zamanın qısa tarixi*» adlı əsərində kainatın genişlənmə sürətindəki bu fəvqəladə müvazinəti belə qəbul edir: «Kainatın genişlənmə sürəti o qədər riskli bir nöqtədədir ki, «Biq bənq»dən sonrakı birinci saniyədə bu nisbət əgər yüz min milyon dəfə milyonda bir daha kiçik olsaydı, kainat indiki vəziyyətinə gəlməmişdən əvvəl çökdü».13

Dörd qüvvə

Kainatdakı bütün fiziki hərəkət və quruluşlar bu gün müasir fizikanın qəbul etdiyi «dörd əsas qüvvə»nin - Yer in cazibə qüvvəsinin, elektromaqnit qüvvəsinin, güclü nüvə qüvvəsinin və zəif nüvə qüvvəsinin əlaqəsi və tarazlığı sayəsində meydana gəlib. Bu qüvvələr bir-birindən fəvqəladə dərəcədə fərqli dəyərlərə malikdir. Məşhur molekulyar bioloq Maykl Denton bu qüvvələr arasındakı həssas tarazlığı belə açıqlayır:

«Əgər Yer in cazibə qüvvəsi bir trilyon qat daha güclü olsaydı, o zaman kainat daha kiçik bir yer olardı və ömrü də daha qısa davam edərdi. Orta bir ulduzun kütləsi hazırkı Günəşimizdən bir trilyon qat daha balaca olardı və ömrü də bir il qədər ola bilərdi. Digər tərəfdən, əgər Yer in cazibə qüvvəsi bir az daha gücsüz olsaydı, heç bir ulduz və ya qalaktika əsla meydana gələ bilməzdi. Digər qüvvələr arasındakı tarazlıq da çox həssasdır. Əgər güclü nüvə enerjisi bir az daha zəif olsaydı, o vaxt kainatdakı yeganə qərarlı element hidrogen olardı. Başqa heç bir atom ola bilməzdi. Əgər güclü nüvə enerjisi elektromaqnit qüvvəsinə nisbətən bir az daha güclü olsaydı, həmin vaxt da kainatdakı yeganə qərarlı element nüvəsində iki proton olan bir atom olardı. Belə olacağı təqdirdə kainatda heç hidrogen olmayacaq, ulduzlar və qalaktikalar,- əgər meydana gəlsələr də,- hazırkı quruluşlarından çox fərqli olacaqdılar. Açıqı, əgər bu əsas güclər hazırda malik olduqları dəyərlərə eynilə malik olmasaydılar, heç bir ulduz, planet və atom da olmayacaqdı. Həyat da mövcud olmayacaqdı».¹⁴

Göy cisimləri arasındakı məsafələr

Göy cisimlərinin fəzada yayılması və aralarındakı nəhəng boşluqlar Yer kürəsində canlı həyatın mövcud olması üçün vacibdir. Göy cisimləri arasındakı məsafələr dünyadakı həyatı dəstəkləyəcək şəkildə bir çox universal güclə ahəngdar olan bir hesab daxilində yerbəyer edilmişdir. Maykl Denton özünün «Təbiətin taleyi» («*Nature's Destiny*») adlı

kitabında supernovalar və ulduzlar arasındakı məsafədəki müvazinəti belə açıqlayır:

«Supernovalar və əslində bütün ulduzlar arasındakı məsafələr çox qarışıq bir mövzudur. Qalaktikamızda ulduzların bir-birinə uzaqlığı orta hesabla 30 milyon mildir. Əgər bu məsafə bir qədər daha az olsaydı, planetlərin orbitləri qərsiz hala gələrdi. Əgər bir az daha çox olsaydı, bir supernova tərəfindən paylanan maddə o qədər dağınıq hala gələcəkdi ki, bizimkinə oxşar planet sistemləri böyük ehtimalla əsla meydana gələ bilməyəcəkdi. Əgər kainat yaşamaq üçün əlverişli bir məkan olacaqdırsa, supernova partlayışları çox müəyyən bir nisbətdə həyata keçməli və bu partlayışlarla digər bütün ulduzlar arasındakı uzaqlıq çox aydın uzaqlıqda olmalı idi. Bu uzaqlıq hal-hazırda mövcud olan uzaqlıqdır». ¹⁵

Cazibə qüvvəsi:

- əgər daha güclü olsaydı, dünya atmosferi daha çox ammonyak və metan qazı yağar, bu da həyat üçün çox mənfi olardı;

- əgər daha zəif olsaydı, dünya atmosferi çox su itirər və yaşayış mümkün olmazdı.

Günəşə uzaqlıq:

- əgər daha çox olsaydı, planetimiz çox soyuyar, atmosferdəki su dövrünə mənfi təsir göstərər, planet buz dövrünə daxil olardı;

- əgər daha yaxın olsaydı, planetimiz qovrular, atmosferdəki su dövrünə mənfi təsir göstərər, həyat mümkün olmazdı.

Yer qabığının qalınlığı:

- əgər daha qalın olsaydı, atmosferdən Yer qabığına daha çox miqdarda oksigen ötürülərdi;

- əgər daha nazik olsaydı, yaşamağı əlverişsiz edəcək miqdarda çox vulkanik hadisə baş verərdi.

**Dünyanın öz oxu
ətrafında fırlanma sürəti:**

- əgər daha yavaş olsaydı, gecə ilə gündüz arasındakı temperatur fərqi çox olardı;
- əgər daha sürətli olsaydı, atmosfer küləklərinin sürəti daha çox olar, qasırğalar və tufanlar yaşamağı qeyri-mümkün edərdi.

Dünyanın maqnit sahəsi:

- əgər daha güclü olsaydı, çox qatı elektromaqnit fırtınaları olardı;
- əgər daha zəif olsaydı, Yer kürəsi «Günəş küləyi» deyilən və Günəşdən atılan zərərli hissəciklər qarşısında mühafizəsiz qalardı. Hər iki vəziyyətdə də yaşamaq qeyri-mümkün olardı.

Albedo təsiri (Yer üzündən əks edən Günəş şüasının Yer üzünə çatan Günəş şüasına nisbəti)

- əgər daha çox olsaydı, buz dövrü sürətlə başlayardı;
- əgər daha az olsaydı, oranjereya təsiri həddindən artıq istiləşməyə səbəb olar, dünya əvvəlcə aysberqlərin əriməsi ilə suların altında qalar, sonra da istidən qovrulardı.

Atmosferdəki oksigen və azot nisbəti:

- əgər daha çox olsaydı, həyati funksiyaları mənfi tərzdə sürətlənərdi;
- əgər daha az olsaydı, həyati funksiyaları mənfi tərzdə ləngidərdi.

Atmosferdəki karbondioksit və su nisbəti:

- əgər daha çox olsaydı, atmosfer həddindən artıq isinərdi;
- əgər daha az olsaydı, atmosferin hərarəti düşərdi.

Ozon təbəqəsinin qalınlığı:

- əgər daha çox olsaydı, Yer kürəsinin temperaturu çox düşərdi;
- əgər daha az olsaydı, Yer kürəsi həddindən artıq isinər, Günəşdən

gələn zərərli ultrabənövşəyi şüalara qarşı
bir mühafizəsi qalmazdı.

Seysmik (zəlzələ) hərəkətləri:

- əgər daha çox olsaydı, canlılar üçün davamlı dağıntı olardı;
- əgər daha az olsaydı, okean qatındakı qidalar suya qarışmaz, okean və dənizlərin həyatına, dolayısı ilə bütün dünya canlılarına mənfi təsir edərdi.

Yer kürəsinin oxunun əyriliyi:

Dünyanın məhvəri öz orbitinə 23 dərəcəlik bir bucaqla maillik edir. Fəsillər bu maillik nəticəsində meydana gəlir. Bu maillik indiki dəyərindən daha çox, ya da daha az olsaydı, fəsillər arasındakı hərərət fərqi həddən artıq dərəcələrə çatacağı üçün dünyada dözülməz hərərdə yay olar və həddindən artıq soyuq qış fəsilləri yaşanardı.

Günəşin böyüklüyü

Günəşin yerində daha kiçik bir ulduzun olması Yer kürəsinin həddindən artıq soyumasına, böyük bir ulduzun olması isə dünyanın istidən yanıb qovrulmasına gətirib çıxarardı.

Ayla Yer kürəsi arasındakı cazibə təsiri:

- əgər daha az olsaydı, Ayın şiddətli cazibəsinin atmosfer şərtlərinə, Yer kürəsinin öz oxu ətrafındakı fırlanma sürətinə və okeanlardakı qabarmalara-çəkilmələrə çox sərt təsirləri olardı;
- əgər daha az olsaydı, şiddətli iqlim dəyişikliklərinə səbəb olardı.

Ayla Yer kürəsi arasındakı məsafə:

- əgər bir qədər daha yaxın olsaydı, Ay dünya ilə toqquşardı.
- əgər bir qədər daha uzaq olsaydı, Ay kosmosda itib gedərdi;
- əgər bir qədər daha az yaxın olsaydı, Ayın dünya üzərində

yaratdığı qabarma-çəkilmələr təhlükəli səviyyədə böyüyərdi. Okean dalğaları qitələrin çökək yerlərini örtərdi. Bunun nəticəsində baş verən sürtünmə okeanların hərarətini çoxaldar və Yer kürəsində həyat üçün zəruri olan həssas temperatur balansını məhv olardı;

- əgər bir qədər daha az uzaqlıqda olsaydı, qabarma-çəkilmələr azalar, bu da okeanların daha hərəkətsiz olmasına səbəb olardı. Durgun su dənizdəki həyatı təhlükəyə atar, bununla yanaşı nəfəs aldığımız havadakı oksigen nisbəti təhlükəli vəziyyətə düşərdi.¹⁶

Yer kürəsinin hərarəti və karbon əsaslı həyat

Həyatın əsası olan karbon elementinin mövcudluğu müəyyən səviyyədə qalan istiliyə bağlıdır. Karbon həyatı meydana gətirən amin turşusu, nükleik turşu və proteinlər kimi əsas üzvi molekullar üçün zəruri olan bir maddədir. Dolayısı ilə həyat ancaq karbon əsasında mövcud ola bilər və bunun üçün də mövcud olan hərarət ən az -20°C , ən çox $+120^{\circ}\text{C}$ ola bilər. Dünyanın hərarəti də bu aralıqdadır.

Burada sadalananlar Yer kürəsində həyatın meydana gəlməsi və canlı aləmin mövcudluğunun davam etməsi üçün vacib olan çox həssas tarazlıqlardan yalnız bir neçəsidir. Təkcə burada qeyd olunanlar da kainatın və dünyanın təsadüflər nəticəsində, təsadüfi hadisələrin bir-birinin ardınca gəlməsi sayəsində yarana bilməyəcəyini qəti şəkildə göstərmək üçün kifayətdir. XX əsrdə istifadə edilməyə başlanan «ince əyar», «bəşəri prinsip» məfhumları Quranda əsrlərlə əvvəl bildirilən «ahəng və hesabla yaradılışı» təsdiq edir.

A golden archway frame with intricate scrollwork and a central finial. Inside the arch, a view of Earth and the Moon is shown against a dark sky. The Earth is on the right, showing blue oceans and white clouds, while the Moon is on the left, appearing as a dark, cratered sphere. The background behind the Earth and Moon is a dark, starry space.

«Göylərin və yerin mülkü Allaha məxsusdur. Allah hər şeyə qadirdir! Həqiqətən, göylərin və yerin yaradılması, gecə ilə gündüzün bir-birini əvəz etməsi ağıl sahibləri üçün qəti dəlillərdir.»
(«Ali-İmran» surəsi, 189-190).

GÜNƏŞİN, AYIN VƏ ULDUZLARIN QURULUŞLARINDAKI MÜXTƏLİFLİK

“Üstünüzdə yeddi möhkəm göy qurduq. Sizin üçün çox parlaq bir çıraq (Günəş) yaratdıq.” (“Nəbə” surəsi, 78/12-13).

Məlum olduğu kimi, Günəş öz sistemindəki işığın yeganə mənbəyidir. Astronomlar Ayın işığın mənbəyi olmadığını, onun yalnız Günəşdən qəbul etdiyi işığı əks etdirdiyini texnoloji imkanların inkişaf etməsi sayəsində kəşf ediblər. Yuxarıdakı ayədə qeyd edilən “çıraq” ifadəsi də istilik və işığın mənbəyi olan Günəşi ərəb dilində mükəmməl səviyyədə ifadə edən “sirac” kəlməsidir.

Allah Quranda Ay, Günəş və ulduzlar kimi göy cisimlərindən bəhs edərkən müxtəlif kəlmələr işlədir.

Günəşlə Ayın yaradılmasındakı müxtəliflik Quranda belə ifadə edilir:

“Orada ayı bir nur, günəşi də bir çıraq etdi.” (“Nuh” surəsi, 71/16).

Yuxarıdakı ayədə Ay üçün işıq (ərəb dilində “nur”), Günəş üçünsə çıraq (ərəb dilində “sirac”) kəlmələri işlədilir. Burada Ay üçün işlədilən söz işığı əks etdirən parlaq və hərəkətsiz bir kütləni ifadə edir. Günəş üçün işlədilən kəlmə isə “həmişə yanan, istilik və işığın mənbəyi, göydəki bir nəsənə” mənalarına gəlir. Digər tərəfdən, “ulduz” kəlməsi ərəb dilində “meydana çıxan, görünən” mənalarına gələn “nəcəmə” kökündən törəmişdir. Bundan başqa, ulduz aşağıda ayədəki kimi, “ışığı ilə qaranlıqları yaran”, “parıldayan”, “özü-özünü tükəndirən” və “yanan” mənalarına işarə edən “səqib” kəlməsi ilə də ifadə edilir:

“(O, zülməti yaran) parlaq ulduzdur.” (“Tariq” surəsi, 86/3).

Ayın öz işığını ətrafa yaymadığını, onun yalnız Günəşdən gələn işığı, Günəş və ulduzların isə öz işıqlarını əks etdirdiyini artıq müasir elmdən bilirik. Bu həqiqətlər Quranda insanların göy cisimləri ilə bağlı məlumatının çox məhdud və bəsit olduğu bir zamanda, yəni 14 əsr bundan əvvəl bildirilmişdir.

ORBİTLƏR VƏ DÖVR EDƏN KAINAT

Kainatdakı əzəmətli nizamın mühüm səbəblərindən biri də şübhəsiz ki, göy cisimlərinin müəyyən edilmiş oxları ətrafında hərəkət etməsidir. Ulduzlar, planetlər və peyklər həm öz oxları ətrafında, həm də bağlı olduqları sistemlə birlikdə hərəkət edirlər. Kainat sanki fabrikin dişli alətləri kimi incə bir sistemdə hərəkətdədir.

Kainatda təxminən 100 milyarddan çox qalaktika və kiçik qalaktikalarda təxminən bir milyard, böyük qalaktikalarda isə bir trilyondan çox ulduz var.¹⁷ Bu ulduzların əksəriyyətinin planetləri, bu planetlərin də öz peykləri var. Bütün bu göy cisimləri çox incə hesabla müəyyən edilən orbitlərə malikdir. Onların hər biri milyon illərdir ki, öz orbitində digərləri ilə qüsursuz bir uyğunluqda və nizamda hərəkət edir. Bunlarla yanaşı çoxlu quyruqlu ulduzlar da mövcuddur ki, onlar da öz orbitlərində fasiləsiz hərəkət halındadır.

Kainatdakı orbitlər ancaq bəzi göy cisimlərinə aid deyil. Günəş sistemi hətta başqa qalaktikaların, başqa mərkəzlərin ətrafında böyük hərəkilik (dinamiklik, fəaliyyət) nümayiş etdirir. Yer və onunla birlikdə Günəş sistemi əvvəlki yerindən hər il 500 milyon kilometr uzaqlaşır. Hesablanıb ki, göy cisimləri öz orbitlərindəki istiqamətlərindən qismən çıxsın, bu sistem alt-üst olacaq. Məsələn, Yer öz orbitində yerini adi vəziyyətdəki istiqamətindən aşağı-yuxarı cəmi 3 mm dəyişsə, meydana gələcək dəhşətli hadisələr bir mənbədə belə bildirilir:

“Yer kürəsi Günəşin ətrafında fırlanarkən elə hərəkət edir ki, hər 18 mildə orbitindən 2,8 mm ayrılır. Yer kürəsinin orbitdəki bu hərəkəti 1 mm-lik belə fərq yarada, hansı tərəfəse meyillənə və ya sapa bilməz. Çünki onun orbitindən 3 mm-lik ayrılması böyük fəlakətlərə səbəb olardı. Yer öz orbitindən bu zaman 2,8 mm deyil, 2,5 mm ayrılısaydı, dünyadakı bütün canlılar donardı. Əgər orbitdən ayrılma 3,1 mm olsaydı, bütün canlılar istidən yanaraq kül olardı”.¹⁸

Merkuri

Venera

Ay

Dünya

Mars

Jupiter

Saturn

Uran

Neptun

Pluton

Göy cisimlərinin fərqli bir xüsusiyyəti də onların öz orbitləri ilə yanaşı, həm də öz oxları ətrafında hərəkət etməsidir. Quranın **“Dönüşlü olan göyə and olsun”** (**“Tariq” surəsi, 86/11**) ayəsi məhz bu həqiqətə işarədir. Əlbəttə, Quranın göndərildiyi dövrdə insanlar dövrümüzdə olduğu kimi kosmosu milyonlarla kilometr uzaqlara qədər müşahidə edə biləcək teleskoplara, inkişaf etmiş texnologiyalara, müasir fizika və astronomiya haqqında məlumatlara malik deyildi. Dolayısı ilə kainatın ayədə bildirildiyi kimi, **“(Cürbəcür ulduz) yolları olan göy”** (**“Zariyat” surəsi, 51/7**) olduğunu həmin dövrdə elmi şəkildə sübut etmək də mümkün deyildi. Ancaq həmin əsrdə nazil edilən Qurani-Kərimdə bu həqiqət bizə aydın şəkildə xəbər verilir, çünki Quran Allahın sözüdür.

Kainatda çoxlu quyruqlu ulduz kimi, yuxarıdakı şəkildə görünən Halley quyruqlu ulduzu da nizamlı olaraq hərəkət edir. Özünəməxsus müəyyən bir orbiti var. Başqa göy cisimləri ilə birlikdə qüsursuz bir ahəng və nizam daxilində bu orbitdə hərəkət edir. Kainatdakı bütün göy cisimlərinin, planetlərin, bu planetlərin peyklərinin, ulduzların, hətta qalaktikaların da çox incə hesablarla müəyyənləşdirilmiş orbitləri var. Bu qüsursuz nizamı quran və onun davamlılığını təmin edən bütün kainatı yaradan Allahdır.

GÜNƏŞİN HƏRƏKƏT İSTİQAMƏTİ

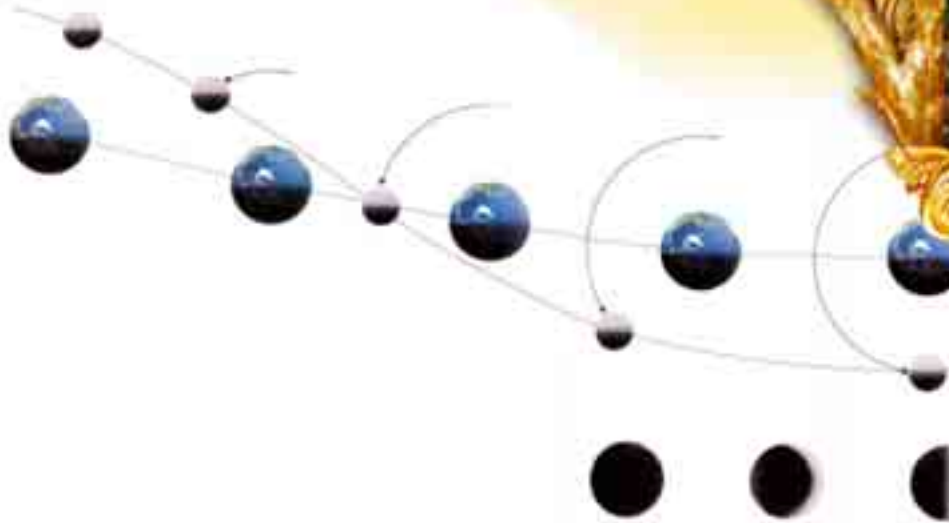
Quranda Günəşdən və Aydan bəhs edilərkən onların hər birinin özünəməxsus orbitinin olması qeyd edilir:

“Gecəni və gündüzü də, Günəşi və Ayı da yaradan Odur. Onların hər biri (özünəməxsus) bir göydə üzür.” (“Ənbiya” surəsi, 21/33).

Bu ayədəki “üzmək” kəlməsi ərəb dilində “səbəhə” feili ilə ifadə edilir. Bu kəlmədən Günəşin kosmosdakı hərəkətini bildirmək üçün istifadə olunub. Bu kəlmə həmçinin Günəşin kosmosdakı hərəkətinin nəzarətsiz olmadığını, onun öz orbitində hərəkət etdiyini və dövr edərkən özünəməxsus hərəkət dairəsi olduğunu anladır. Günəşin sabit (və ya statik) olmaması, onun müəyyən orbitdə hərəkət etməsi başqa bir ayədə belə qeyd edilir:

“Günəş də özü üçün müəyyən olunmuş yerdə seyr edər. Bu, yenilməz qüvvət sahibi olan (hər şeyi) bilən Allahın təqdiridir.” (“Yasin” surəsi, 36/38).

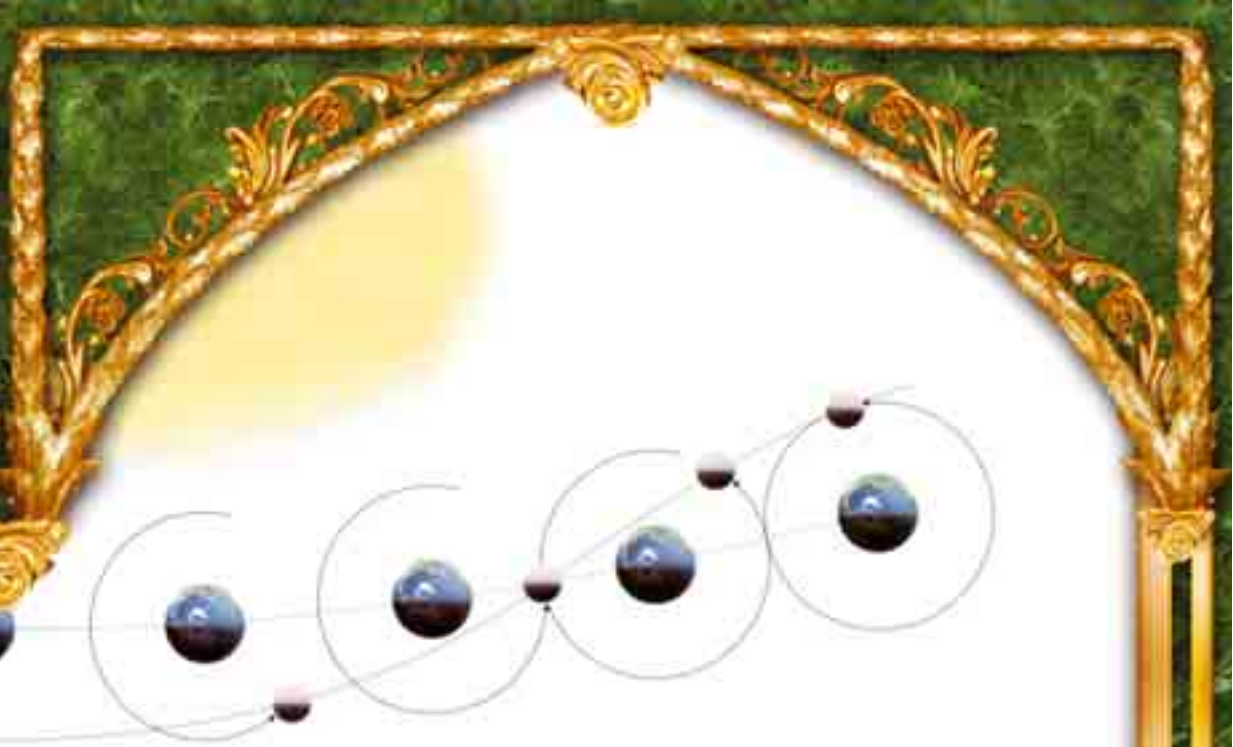
Quranda bildirilən bu həqiqətlər yalnız və yalnız XX əsrdə astronomiya elmi sahəsində aparılan tədqiqatlarla təsdiq edilib. Mütəxəssislərin hesablamalarına görə, Günəş “Solar Apeks” adlı orbit boyu Veqa ulduzu istiqamətində saatda 720000 kilometrlik möhtəşəm bir sürətlə hərəkət edir. Bu təxmini hesablama Günəşin sutka ərzində 17 milyon 280 min kilometr yol qət etdiyini göstərir. Günəşlə birlikdə onun cazibə sistemindəki bütün planet və peyklər də eyni məsafəni qət edirlər.

AYIN ORBITİ

«Biz ay üçün də mənzillər müəyyən etdik. Nəhayət, o, dönüb xurma ağacının köhnə, qurumuş əyri budağı kimi olar. Nə günəş aya çatar (yetişər), nə də gecə gündüzü ötə bilər. Hər biri özünə məxsus dairəsində (orbitində) üzər.» («Yasin» surəsi, 39-40).

Ayın orbiti başqa planetlərin peykləri kimi düz orbitdə hərəkət etmir. Ay orbitində dövr edərkən bəzən Yer kürəsinin qarşısına, bəzən arxasına keçir. Həmçinin Ay Yer kürəsi ilə birlikdə Günəşin ətrafında da dövr etdiyinə görə, fəzada həmişə «S» hərfinə oxşayan bir orbitdə hərəkət edir. Ayın kosmosdakı bu orbitinin şəkli Quranda «dönüb xurma ağacının köhnə, qurumuş əyri budağı kimi dönər» ifadəsi ilə tərif edildiyi kimi, qurumuş xurma ağacının budağının ayrılıyına çox oxşayır. Bundan başqa, ayədə qeyd edilən «urcun» kəlməsinin mənası «quruyub incəlmiş, bükülmüş xurma budağı»dır və xurma ağacının meyvələri

Ay dünya ilə birlikdə Günəşin ətrafında da fırlananda kosmosda davamlı «S» hərfinə oxşayan bir orbit üzrə hərəkət edir. Bu orbitin görünüşü Quranda bildirildiyi kimi xurma budağının ayrılıyına oxşayır.

yığılandan sonra, salxımdan sonra qalan hissəsini ifadə etmək üçün işlədilir. Bu salxım budağının «köhnə» ifadəsi ilə təsvir edilməsi də çox hikmətamızdır, çünki xurma budağının köhnəsi daha nazik və daha əyridir.

Əlbəttə, 1400 il əvvəl Ayın orbiti haqqında məlumata malik olmaq mümkün deyildi. Müasir texnologiya və geniş elmi biliklər sayəsində müəyyən edilə bilən formanın Quranda bu cür qüsursuz bir təşbehlə bildirilməsi, Quranda göstərilən elmi möcüzələrdən daha birisidir.

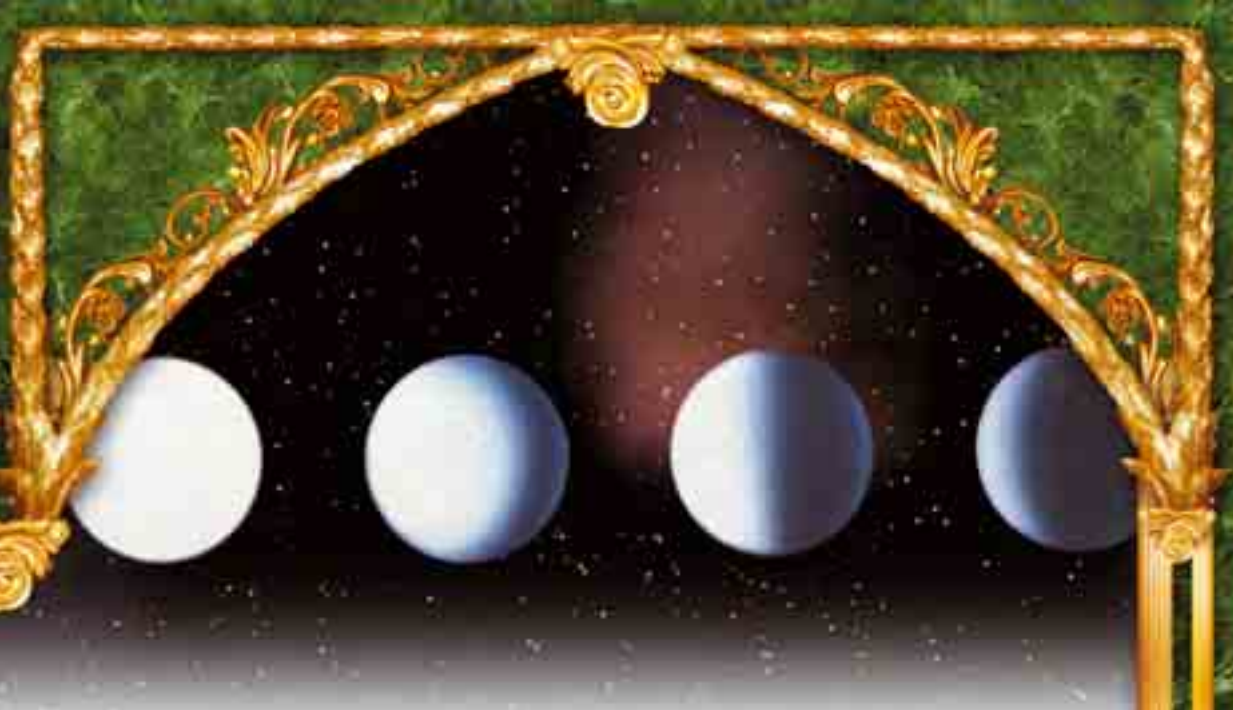
Harun Yəhya (Adnan Oktar)

AY İLİNİN HESABLANMASI

“Günəşi işıqlı, ayı nurlu edən, illərin sayını və hesabı biləsiniz deyə, ay üçün mənzillər müəyyən edən məhz Odur. Allah bunları ancaq haqq olaraq yaratdı. O, ayələrini anlayıb bilən bir tayfa üçün belə müfəssəl izah edər!” (“Yunus” surəsi, 10/5).

“Biz ay üçün də mənzillər müəyyən etdik. Nəhayət, o dönüb xurma ağacının quru və əyri budağı kimi olar” (“Yasin” surəsi, 36/39)

Yuxarıdakı ilk ayədə Allah Ayın insanlar üçün illərin hesablanmasında bir ölçü olacağını aydın şəkildə bildirmişdir. Bundan başqa, bu hesablamalar nəzərləri Ayın öz orbitində hərəkəti əsnasındakı yerlərinə uyğun olacağına cəlb edir. Yer-Ay və Yer-Günəş istiqamətləri arasındakı bucaq davamlı olaraq dəyişdiyi üçün biz Ayı çeşidli vaxtlarda müxtəlif şəkillərdə görürük. Ayı görməyimiz Ayın Günəşdən aldığı işığı əks etdirməsi səbəbi ilə mümkündür. Bunun üçün də Ayın Günəşin ətrafından işıqlandırılan tərəfi Yerdəki müşahidəçiyə görə həmişə dəyişir. Bu dəyişikliklər nəzərə alınaraq bəzi hesablamalar aparılır ki, bu da illəri hesablamağı asanlaşdırır.

Əvvəllər 1 ay insanlar tərəfindən iki bədrələnmiş ay arasındakı vaxt və ya Ayın Yerin ətrafında dövr etdiyi zaman kəsiyi olaraq götürülürdü. Bu hesaba görə, bir ay 29 gün 12 saat 44 dəqiqə təşkil edirdi. Buna “qəməri ay” deyilir. 12 qəməri ay isə Rum təqviminə görə, 1 il edir. Ancaq Yerin Günəş ətrafındakı dövrəsi qurtaranda 1 il olaraq qəbul etdiyimiz miladi təqvimlə Rum təqvimi arasında hər il 11 günlük fərq meydana gəlir. “Kəhf” surəsinin 25-ci ayəsində bu fərq belə şərh olunur:

“Onlar mağarada üç yüz il qaldılar və üstünə doqquz il də əlavə olundu” (“Kəhf” surəsi, 18/25)

Ayədə qeyd edilən dövrü belə aydınlaşdırmaq mümkündür: 300 il + 11 gün (hər il üçün meydana gələn fərq) = 3300 gün. 1 Günəş ilinin 365 gün 5 saat 48 dəqiqə 45,5 saniyədən ibarət olması nəzərə alınsa, $3300 \text{ gün} / 365,24 \text{ gün} = 9$ ilə bərabərdir. Başqa sözlə, miladi təqvimə görə 300, Rum təqviminə görə isə 300+9 ildir. Aydın olduğu kimi, ayədə çox incə hesablamaya əsaslanan bu 9 illik fərq diqqətimizə çatdırılıb (ən doğrusunu Allah bilir). Quranda belə bir məlumatın qeyd edilməsi müqəddəs kitabımızın şübhəsiz ki, elmi möcüzələrindən biridir.

CAZİBƏ QÜVVƏSİ VƏ ORBİTVARİ HƏRƏKƏTLƏR

«And içirəm yanıb-sönənlərə (planetlərə); seyr edib yerini alan (gizlənen) səyyarələrə.» («Təkvir» surəsi, 15-16).

«Təkvir» surəsinin 15-ci ayəsində qeyd edilən «xunnəs» sözü «büzülüb sinən, geriye gedən, qayıdan» kimi mənalara gəlir. 16-cı ayədə «yerini alanlara» kimi tərcümə edilən ərəb dilindəki ifadə isə «kunnəs»dir. «Kanıs» kəlməsinin cəmi olan «kunnəs» ifadəsi «bilinən güzərgah, yuvaya girmək, hərəkət halında olan cismin yuvası, yuvasına girib gizlənenlər» mənalarına gəlir. Yəni 16-cı ayədə ifadə edilən «seyr edən» kəlməsi isə «cərəyan» sözünün kökündən törəyən və «axıb gedən, seyr edən» mənasına gələn «cariyə» sözünün cəmi «əlcəvari»dir. Bu sözlərin mənaları nəzərə alınanda planetlərin cazibə qüvvələrinə və orbit ətrafındakı hərəkətlərinə işarə edildiyi anlamına gələ bilər.

Yuxarıdakı ayələrdə bu kəlmələr cazibə qüvvələrindən qaynaqlanan orbitvari hərəkətləri tam olaraq tərif edir. Bunlardan «xunnəs» kəlməsi ilə planetlərin həm öz nüvələri istiqamətində, həm də Günəş sisteminin mərkəzi olan Günəşə tərəf cəzb edilməsinə diqqət çəkilir (ən doğrusunu Allah bilir). Cazibə qüvvəsi kainatda mövcud olan bir qüvvədir, ancaq bu cazibə qüvvəsinin riyazi düsturlarla göstərilməsi XVII-XVIII əsrlərdə yaşamış İsaak Nyuton tərəfindən mümkün olmuşdur. Sonrakı ayədə qeyd edilən «əlcəvari» kəlməsi də bu cazibə qüvvəsinə qarşı dirənən mərkəzdənqaçma qüvvəsindən qaynaqlanan orbitvari hərəkətləri vurğulayır. Şübhəsiz ki, seyr edənlər,

axıb gedənlər mənasına gələn «əlcəvari» sözünün «xunnəs» (mərkəzə tərəf çəkilmək, büzülmək, sinmək) və «kunnəs» (güzərgah, yuvaya girmək, hərəkət halındakı cismin yuvası) kəlmələri ilə işlədilməsi 1400 il əvvəl bilinməsi mümkün olmayan mühüm bir elmi həqiqətə diqqət çəkir (ən doğrusunu Allah bilir). Bundan başqa, Quranda and içilən məsələlərdən biri olan bu ayələr mövzunun əhəmiyyətinə diqqəti çəkən başqa bir işarədir.

DÜNYANIN DAİRƏVİ OLMASI

“Göyləri və yeri haqq olaraq yaratdı. O, gecəni gündüzün, gündüzü də gecənin üstünə sarıb örtür...” (“Zumər” surəsi, 39/5).

Quranın kainatı tanıdan ayələrində istifadə olunmuş ifadələr kifayət qədər diqqətçəkicidir. Yuxarıdakı ayədə “sarıb örtmək” kimi tərcümə edilən ərəb kəlməsi “yukəvviru”dur. Bu kəlmənin Azərbaycan dilindəki qarşılığı “dairəvi bir şeyin üzərinə bir cisim örtmək”dir. (Məsələn, ərəb dili lüğətlərində “başa əmmamə sarımaq” kimi dəyirmi cisimlərlə bağlı olan feillər bu kökdən əmələ gələn sözlərlə işlədilir).

Ayədə gecə ilə gündüzün bir-birinin üzərini sarıb örtməsi (“təkvir” etməsi) mövzusunda verilən bilik eyni zamanda dünyanın quruluşu haqqında səhih və dolğun məlumat verə bilər. Yəni VII əsrdə nazil edilən Quranda Yerin dairəvi olduğuna işarə edilmişdir.

Unutmaq olmaz ki, o dövrdəki astronomiya dünyanı daha fərqli şəkildə və səviyyədə təsəvvür edirdi. O dövrdə belə hesab edirdilər ki, Yer düz səthə malikdir. Bütün elmi hesablama və açıqlamalar da buna nəzərən qurulurdu. Ancaq Quran Allahın sözü olaraq kainatı xarakterizə edərkən, burada sözügedən məsələ ilə bağlı ən doğru kəlmələrdən istifadə olunmuşdur. Yaxın əsrlərdə öyrəndiyimiz bu məlumatlar Quran ayələrində hələ 1400 il bundan əvvəl xəbər verilib.

DÜNYANIN İSTİQAMƏTİ

“Dağlara baxıb onları donmuş zənn edərsən, halbuki onlar bulud keçdiyi kimi keçib gedərlər. Bu, hər şeyi bacarıqla edən Allahın gördüyü işdir. Həqiqətən O, etdiyiniz əməllərdən xəbərdardır.” (“Nəml” surəsi, 27/88).

“Nəml” surəsindəki ayədə Yerin təkə hərəkət etməsi deyil, onun dövr etdiyi istiqamət də təsvir olunur. 3500-4000 metr

“Əgər onlar iman gətirib pis əməllərdən çəkinsəydilər, Allah tərəfindən əldə etdikləri savab daha xeyirli olardı. Kaş ki, bunu dərk edəydilər.” (“Bəqərə” surəsi, 103).

yüksəklikdəki bulud topalarının hərəkət istiqaməti həmişə qərbdən şərqə tərəfdir. Hava proqnozları hazırlanarkən əksər hallarda qərbdəki hava şəraitinin əsas götürülməsinin başlıca səbəbi də budur.¹⁹

Bulud topalarının qərbdən şərqə tərəf hərəkətinin əsas səbəbi Yerin dövr etdiyi istiqamətdir. Məlum olduğu kimi, Yer də qərbdən şərqə tərəf olmaqla dövr edir. Elmin yaxın illərdə kəşf etdiyi bu həqiqət Quranda əsrlərlə bundan əvvəl xəbər verilib.

**“Məgər sən bilmirsənmi ki,
göylərin və yerin səltənəti
ancaq Allaha məxsusdur
və sizin Allahdan başqa
bir dostunuz və
yardımçınız yoxdur?!”
 (“Bəqərə” surəsi, 107).**

DÜNYANIN GEOİT FORMASI

«Bundan sonra da yeri döşəyib düzəltdi.» («Naziət» surəsi, 30).

Yuxarıdakı ayədə «döşəyib düzəltdi» kimi tərcümə edilən «dəha» sözü «yaymaq» mənasına gələn «dəhv» kəlməsinin kökündəndir. «Dəhv» kəlməsi «döşmək, düzəltmək» mənalarına gəlsə də, daşdığı mənə baxımından sadə bir «döşmək» feili deyil. Çünki bu kəlmə də yuvarlaq olaraq düzəltmək, döşmək feillərini tərifi etmək üçün işlədilir.

«Dəhv» kəlməsindən törəyən başqa sözlərdə də dəyirmilik, yuvarlaqlıq mənası var. Məsələn, uşaqların topu yerdəki bir çuxura salması, daş atıb çuxura atmaq yarışları, qozla oynanan oyun hamısı «dəhv» kəlməsi ilə ifadə edilir. Dəvəquşunun yuva qurmasına, yatacağı yerdəki daşları təmizləməsinə, yumurtladığı yerə və yumurtasına da bu köklərdən törəyən kəlmələr işlədilir.

Elə Yer kürəsinin forması da bir yumurtanı xatırladan yuvarlaqlıqdadır. Yer kürəsinin qütblərdən yastı kürəvari forması «geoit» kimi ifadə edilir. Bu baxımdan ayədə «dəha»

sözünün işlədilməsi özündə Allahın Yer kürəsi haqqında verdiyi mühüm bir məlumatı ehtiva edir. İnsanların əsrlərlə Yer kürəsinin düz olduğunu fikirləşməsi və onun həqiqi formasının ancaq texnoloji imkanlar nəticəsində bilinməsi Quranın Allahın vəhyi olduğuna dair mühüm dəlillərdən biridir.

YER KÜRƏSİNİN VƏ KOSMOSUN DİAMETRLƏRİ

«Ey cin və insan tayfası! Əgər göylərin və yerin bucaqlarından (ət-rafından, çevrəsindən) kənara çıxma bilərsinizsə, çıxın. Siz ancaq üstün qüdrətilə çıxma bilərsiniz!» («Rəhman» surəsi, 33).

Yuxarıdakı ayədə «bucaqlar» kimi tərcümə olunan sözün əsli ərəb dilində «əqtar» deyə ifadə edilir. «Əqtar» ərəb dilində diametr mənasına gələn «qutur» kəlməsinin cəmidir, göylərin və Yer in çoxlu diametrinin olduğunu ifadə edir. Ərəb dilində sözün işlədilməsində tək, yoxsa cəm (ikidən çox), yaxud ikili mənada istifadə edildiyini bilmək mümkündür. Dolayısı ilə sözün buradakı işlədilmə tərz i ilə- ikidən çox olduğunu ifadə edən cəm şəkilçisi ilə- başqa möcüzəvi məlumat xəbər verilir.

Məlum olduğu kimi, üçölçülü bir cisim ancaq düzgün bir kürəvari formaya malikdirsə, tək bir diametrdən bəhs edilir. Diametrlər ifadəsi isə ancaq düzgün olmayan bir kürəvari formaya aid ola bilər. Həmçinin ayədə seçilən bu kəlmə- diametrlər- Yer kürəsinin geoit quruluşunu göstərməsi baxımından əhəmiyyətlidir. Ayədə diqqəti cəlb edən ikinci mövzu isə diametrlərdən bəhs edilərkən Yer üzü və göylərdən ayrı-ayrılıqda bəhs edilməsidir.

Albert Eynşteynin ümumi nisbilik nəzəriyyəsinə görə, kainat genişlənir, lakin bu, qalaktikaların və başqa kosmik cisimlərin kosmosda ətrafa dağıldığı mənasına gəlmir. Bu, kosmosun genişləndiyi və bu əsnada qalaktikalar arasındakı məsafənin də artdığı mənasına gəlir.

«Rəhman» surəsinin 33-cü ayəsində qeyd edilən «göylərin bucaqları (diametrləri)» şəklində ifadə edilməsi də kosmosun kürəvari quruluşuna işarə edir (ən doğrusunu Allah bilir). Kosmosun müxtəlif yerlərindən onun diametrləri fərqli olacağı kimi, davamlı genişlənən kosmosun diametrləri də davamlı dəyişiklik göstərəcəkdir. Bu baxımdan ayədə bucaq kəlməsinin cəm halında işlədilməsi çox hikmətlidir və Quranın hər şeyin elminə sahib olan Rəbbimizin vəhyi olmasının göstəricilərindən biridir.

ATMOSFERİN TƏBƏQƏLƏRİ

Quran ayələrində kainat haqqında verilən məlumatlardan biri də göyün yeddi təbəqə olaraq təşkil edilməsi məsələsi ilə bağlıdır:

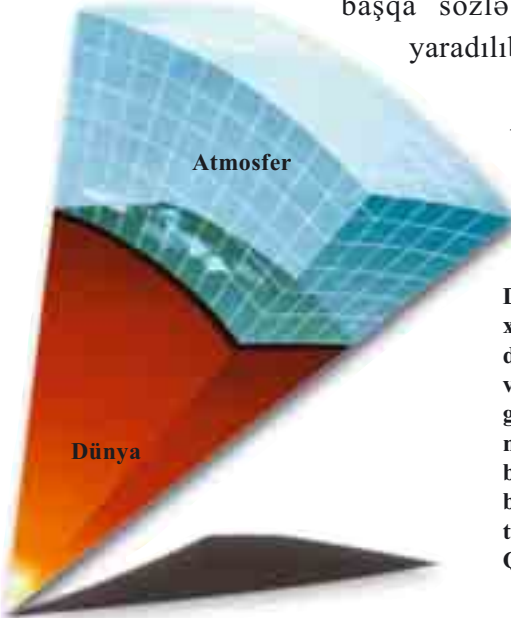
“Yer üzündə nə varsa, hamısını sizin üçün yaradan, sonra səmaya üz tutaraq onu yeddi qat göy halında düzəldib nizama salan Odur! O, hər şeyi biləndir!” (“Bəqərə” surəsi, 2/29).

“Sonra Allah tüstü halında olan göyə üz tutdu...” (“Fussilət” surəsi, 41/11).

Allah onları yeddi göy olaraq iki gündə əmələ gətirdi. O, hər bir göyün işini özünə vəhy edib bildirdi...” (“Fussilət” surəsi, 41/12).

Quranın əksər ayələrində rastlaşdığımız “göy” kəlməsi kainatı ifadə etmək üçün istifadə olunduğu kimi, həm də dünyanın səmasını ifadə etmək üçün də işlədilmişdir. Kəlmənin bu mənasına varanda belə

qənaət hasil olur ki, Yer kürəsinin göy təbəqələri, başqa sözlə, məhz atmosferin 7 qatı yaradılıb.

Bu kəlmə həmçinin onu təsdiqləyir ki, atmosfer üst-üstə təbəqələnmiş müxtəlif qatlardan meydana gəlib.²⁰

Dünya yaşamaq üçün lazım olan bütün xüsusiyyətlərə malikdir. Bunlardan biri də canlıları qoruyan və xüsusi qalxan vəzifəsini yerinə yetirən atmosferdir. Bu gün atmosferin üst-üstə düzülüşü müxtəlif təbəqələrdən meydana gəldiyi bilinir. Atmosfer eynilə ayədə bildirildiyi kimi, tam yeddi əsas təbəqədən ibarətdir. Bu, əlbəttə ki, Quranın möcüzələrindən biridir.

Kimyəvi vəziyyətin və ya havanın istiliyinin əsas götürülməsi yolu ilə qeyd edilən məsələlərdə atmosferin 7 təbəqə olduğu təsdiq edilmişdir.²¹

Bu gün hələ 48 saatlıq hava proqnozlarında istifadə edilən və “Limited Fine Mesh Model” (LFMM) adlandırılan atmosfer modelinə görə də, atmosfer 7 təbəqədən meydana gəlib. Müasir geoloji formullara görə, atmosferin 7 qatı belə tərtib edilib:

1. Troposfer
2. Stratosfer
3. Mezosfer
4. Termosfer
5. Ekzosfer
6. İonosfer
7. Manyetosfer.

Bu mövzu ilə bağlı daha bir möcüzə öz əksini “Fussilət” surəsinin 12-ci ayəsində qeyd edilən **“O, hər bir göyün işini özünə vəhy edib bildirdi”** cümləsində tapır. Bu ayədə Allahın hər təbəqə üçün müəyyən bir vəzifə müəyyən etdiyi bildirilir. Sonrakı səhifələrdə də ətraflı görəcəyimiz kimi, adlarını yuxarıda sadaladığımız atmosfer təbəqələrinin hər biri insanların və dünyamızdakı bütün canlıların həyatı baxımından çox mühüm vəzifələr daşıyır.

Yağışın meydana gəlməsindən zərərli şüaların qarşısının alınmasına, radio dalğaların ötürülməsindən meteoritlərin zərərsiz hala gətirilməsinə qədər hər bir təbəqənin özünəməxsus bir vəzifəsi var. Aşağıdakı ayələr isə bizə atmosferin 7 təbəqəsi ilə bağlı bitkin və əhatəli bilgiler verir:

“Məgər görmürsünüz ki, Allah yeddi göyü qat-qat necə yaratdı?” (“Nuh” surəsi, 71/15).

“Yeddi göyü qat-qat yaradan da Odur...” (“Mülk” surəsi, 67/3).

Bu ayələrdə “qat” kimi tərcümə edilən “təbəqə” kəlməsi ərəb dilində “təbəqə, bir şeyin uyğun olan qapağı və örtüyü” mənalarına da gəlir ki, bu da öz növbəsində üst qatın alt qata uyğunluğunu göstərir. Kəlmənin cəm halda istifadəsi isə “qat-qat” şəklində yazılır. Ayələrdə

Manyetosfer

İonosfer

Ekzosfer

Termosfer

Mezosfer

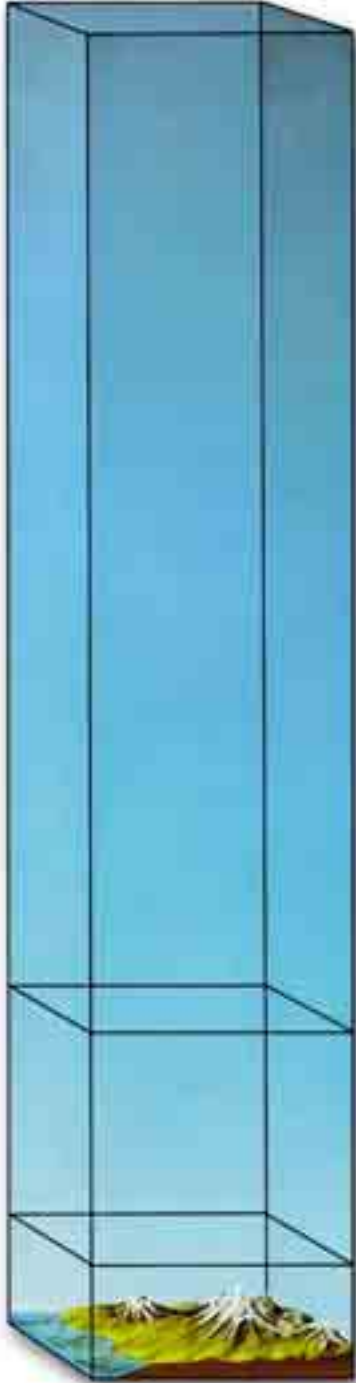
80km

Stratosfer

50km

Troposfer

15km

göyün qat-qat halında təsvir edilməsi atmosfer təbəqələrini şübhəsiz ki, ən mükəmməl şəkildə ifadə edir. Müasir insanın XX əsrin texnologiyası olmadan dərk edib anlaya bilmədiyi bu həqiqətlərin 1400 il əvvəl göndərilmiş Qurani-Kərimdə aydın şəkildə ifadə olunması əlbəttə ki, çox böyük bir möcüzədir.

QORUYUCU TAVAN

Allah göy üzünün maraqlı bir xüsusiyyətinə Quranda belə diqqət çəkir:

“Göyü qorunub saxlanılan bir tavan etdik. Halbuki kafirlər ayələrimizdən üz döndərirlər.” (“Ənbiya” surəsi, 21/32).

Ayədə bildirilən göy üzünün bu xüsusiyyəti çox-çox sonralar - XX əsrdəki elmi tədqiqatlarla sübut edilmişdir. Yer kürəsinin hər tərəfini əhatə edən atmosfer həyatın davam etməsi nöqtəyi-nəzərindən çox mühüm funksiyaları yerinə yetirir. Atmosfer Yerə doğru yaxınlaşan irili-xırdalı bir çox meteoriti əridib yox edir və onların Yer üzünə düşərək canlılara zərər verməsinin qarşısını alır. Atmosfer həmçinin kosmosdan gələn və canlılar üçün zərərli olan şüaları da bir növ filtirdən keçirərək təmizləyir. Atmosferin bu xüsusiyyətinin ən maraqlı tərəfi onun sadəcə olaraq zərərsiz miqdarda şüaları, yəni işıq, infraqırmızı şüaları və radio dalğaları keçirməsidir. Bunların hamısı həyat üçün lazımlı şüalardır. Məsələn, atmosfer tərəfindən müəyyən dozada keçməsinə icazə verilən ultrabənövşəyi şüalar bitkilərin fotosintez imkanlarını, beləliklə də bütün canlıların həyatda qalmasını təmin edir. Ancaq Günəş tərəfindən yayılan şiddətli ultrabənövşəyi şüaların böyük hissəsi atmosferin ozon təbəqəsində süzülür və Yer səthinə onların həyat üçün zəruri olan az bir qismi çatır.

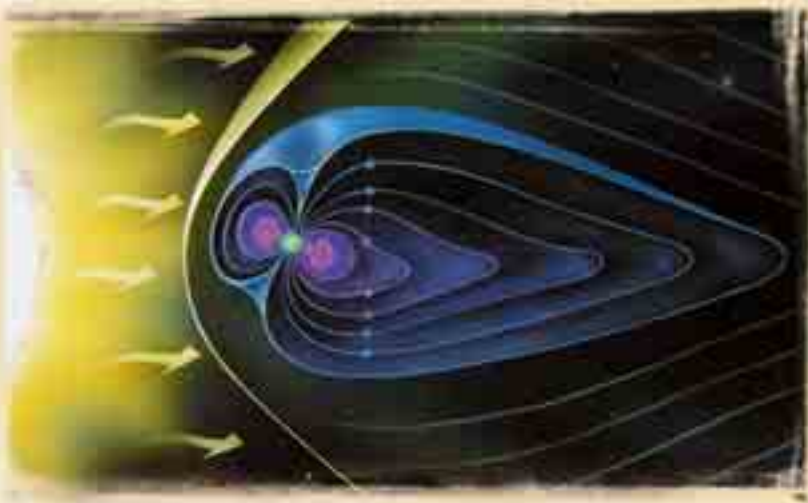
Atmosferin qoruyucu xüsusiyyəti təkcə bunlarla bitmir. Yer kosmosun təqribən mənfi 270 dərəcəlik ölümcül soyuğundan yenə atmosfer qatının sayəsində qorunur.

Yeri zərərli təsirlərdən qoruyan yalnız atmosfer deyil. “Van Allen qurşaqları” adlanan və dünyanın maqnit sahəsindən qaynaqlanan bir təbəqə də planetimizə gələn zərərli şüalara qarşı qalxan vəzifəsini atmosferlə birlikdə yerinə yetirir. Günəşdən və digər ulduzlardan davamlı olaraq yayılan bu şüalar insanlar üçün öldürücü təsirə malikdir.

Xüsusilə Günəşdə tez-tez meydana gələn və “parlama” adı verilən enerji partlayışları Yerdəki bütün həyatı məhv edəcək gücdədir. Bu təhlükənin də qarşısını məhz “Van Allen qurşaqları” alır.

Doktor Hüq Ross (Dr. Hugh Ross) “Van Allen qurşaqları”nın həyatımız üçün əhəmiyyətini belə izah edir:

“Yer Günəş sistemindəki planetlər arasında ən yüksək sıxlığa malikdir. Bu geniş nikel-dəmir nüvəsi böyük bir maqnit sahəsindən də mühüm funksiyanı yerinə yetirir. Yer in bu maqnit sahəsi Van Allen radiasiya qoruyucu təbəqəsini meydana gətirir. Bu təbəqə Yer üzünü radiasiya bombardmanından qoruyur. Əgər bu qoruyucu təbəqə olmasaydı, Yerdə həyat olmazdı. Maqnit sahəsinə malik olan və qayalıqlardan əmələ gələn digər tək planet Merkürdür. Fəqət, onun maqnit sahəsinin gücü Yerinkindən 100 dəfə azdır. Van Allen

Dünyanın maqnit sahəsinin təşkil etdiyi manyetosfer təbəqəsi yer üzünü meteoritlərdən, zərərli kosmik şüa və hissələrdən qoruyan qalxan kimidir. Yuxarıdakı şəkildə “Van Allen qurşaqları” deyilən bu manyetosfer təbəqəsi görünür. Yerdən on minlərlə kilometr uzaqlıqda olan bu qurşaqlar Yer üzündəki canlıları kosmosdan gələ biləcək öldürücü enerjiden qoruyur. Bütün bu elmi kəşflər Yerin xüsusi bir şəkildə qorunduğunu sübut edir. Mühüm olan məsələ bu müdafiənin “göyü qorunub saxlanılan bir tavan etdik” ayəsi ilə 1400 il əvvəl Quranda xəbər verilməsidir.

radiasiya qoruyucu təbəqəsi Yer kürəsinə məxsusdur”.²²

Keçdiyimiz illərdə təsbit edilən bir partlayışda ortaya çıxan enerjinin Xirosimaya atılan atom bombalarından 100 milyard dəfə güclü olduğu hesablanmışdır. Partlayışdan 58 saat sonra kompasların əqrəblərində həddən artıq hərəkət müşahidə edilmiş, Yer atmosferindən 250 kilometr hündürlükdə istilik 2500⁰ C-yə yüksəlmişdir.

Qısa, Yerin üzərində onu əhatə edən və xarici təhlükələrdən qoruyan mükəmməl bir sistem işləyir. Allah dünyanı əhatə edən göy üzünün bu qoruyucu zirhi barədə əsrlərlə bundan əvvəl Quranda xəbər vermişdir.

Atmosferin qoruyucu quruluşu göy üzünü seyr edən insanların əksəriyyətinin ağına gəlmir. Bu quruluş olmasa, Yerin necə bir məkan olacağını da insanlar əksər hallarda fikirləşməzlər. Yuxarıdakı şəkildə Yerə düşən meteoritin ABŞ-ın Arizona ştatında açdığı nəhəng çuxur təsvir edilib. Əgər atmosfer olmasaydı, milyonlarla belə meteorit Yerin səthinə düşər və planet ölü bir hala gələrdi. Ancaq atmosferin qoruyucu xüsusiyyəti sayəsində Yerdəki canlılar həyatlarına əmin-amanlıqla davam edirlər. Bu, əlbəttə ki, Allahın insanları üzərindəki bir qoruması və Quranda xəbər verilən bir möcüzəsidir.

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

GÖY ÜZÜNÜN TAVAN EDİLMƏSİ

“O Allah ki, sizin üçün yer üzünü döşədi, göyü isə tavan yaratdı, göydən yağmur endirdi və onun vasitəsilə sizin üçün müxtəlif meyvələrdən ruzilər yetişdirdi. İndi siz də Allaha bilə-bilə şəriklər qoşmayın.” (“Bəqərə” surəsi, 2/22).

Yuxarıdakı ayədə “göy üzü” kəlməsi ərəb dilində “əssəməə binaən” şəklində ifadə olunub. Bu kəlmə “qübbə”, “tavan” mənaları ilə birlikdə bədəvi ərəblər tərəfindən istifadə edilən çadıra oxşayan bir örtük mənasına da gəlir.²³ Burada nəzərdə tutulan fikir xarici nəsnələrə qarşı qorunmanın təmin edilməsidir. Bizim əksəriyyətimizin nəzərini cəlb etməsə də başqa planetlərdə olduğu kimi, Yerə çoxlu meteorit düşür. Başqa planetlərə düşəndə böyük kraterlər açan bu meteoritlərin

Geminid meteor yağışı hər il dekabr ayının ikinci həftəsində ən intensiv şəkildə müşahidə edilir. Bu şəkildə təsvir edilən qısa xətlər ulduzlara aid izlərdir, uzun olanlar isə meteoritlərə aiddir. Şəkildə görünən meteorit yağışında meteoritlər saatda 58 ədədə çatan sıxlıqda düşmüşdür.

Yerə zərər verməməsinin səbəbi dünyanı əhatə edən atmosferin bu cür meteorit yağışını zərərsizləşdirməsi, təhlükənin qarşısını alması və həmin “gəlmə” cisimlərin qarşısında maneəyə çevrilməsidir. Meteorit bu əngələ çox tab gətirə bilmir və sürtünmədən meydana gələn yanğın nəticəsində öz kütləsinin əhəmiyyətli hissəsini itirir. Beləliklə də bu böyük təhlükə atmosferin mövcudluğu sayəsində fəlakətlərə səbəb ola bilmir və böyüməyə macal tapmamışdan onun qarşısı alınır. Allah atmosferin haqqında yuxarıda bəhs etdiyimiz qoruyucu xüsusiyyətləri ilə bağlı müxtəlif ayələrlə yanaşı, aşağıdakı ayədə də bu özəl yaradılışa diqqət yönəldir:

“Məgər Allahın yerdə olanları, dənizdə Onun əmrilə üzən gəmiləri sizin istifadənizə verdiyini və Onun izni olmadan yerə düşə bilməməsi üçün göyü tutub saxladığını görmürsənmi? Həqiqətən Allah insanlara şəfqətlidir, mərhəmətlidir!” (“Həcc” surəsi, 22/65).

Əvvəlki səhifələrdə də bəhs etdiyimiz atmosferin qoruyucu xüsusiyyəti onun Yeri kosmosdan, yəni xarici bombardmandan qoruması ilə bağlıdır. Yuxarıda qeyd edilən ayələrdə göy üzünü üçün işlədilən tavan kəlməsi də diqqəti tam olaraq göy üzünün Peyğəmbərimiz (s.a.v.) dövründə bilinməsi mümkün olmayan bu cəhətinə yönəldir, bununla da məsələyə tam şəkildə aydınlıq gətirilmiş olur. Bu məlumatların ən müasir texnologiya ilə təchiz olunmuş kosmik vasitələrin, nəhəng teleskopların olmadığı 1400 il əvvəl Qurani-Kərimdə xəbər verilməsi Quranın sonsuz elm sahibi olan Rəbbimizin vəhyi olduğunu göstərir.

GERİ QAYTARAN GÖY

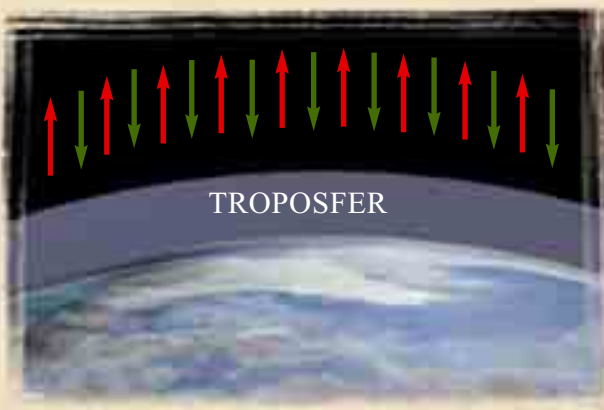
Qurani-Kərimdə “Tariq” surəsinin 11-ci ayəsində göy üzünün “geri hərəkət etdirə bilmək” xüsusiyyətindən belə bəhs edilir:

“And olsun qaytarıb endirən səmaya...” (“Tariq” surəsi, 86/11).

Quran tərcümələrində “qaytarmaq” şəklində tərcümə edilən “rəci” kəlməsi “geri qaytaran” və ya “geri dövr etdirən” mənalarına gəlir.

Məlum olduğu kimi, Yeri əhatə edən atmosfer müxtəlif qatlardan ibarətdir. Yerdə həyatın davam etməsi üçün hər təbəqənin mühüm vəzifələri var. Bu məsələ ilə bağlı incələmə aparılanda məlum olur ki, hər təbəqəyə gələn maddə və şüaların kosmosa və ya Yerə geri qaytarmaq xüsusiyyəti var. Atmosfer təbəqələrinin geri qaytarmaq xüsusiyyətini burada bir neçə nümunənin əsasında tədqiq etməyə çalışaq. Məsələn, 13-15 km yüksəklikdəki troposfer təbəqəsi Yerdən yüksələn su buxarının soyuyub, qalınlaşıb, sıxlaşıb yağış formasında geri qayıtmasını təmin edir. 25 km yüksəklikdəki stratosferin aşağı təbəqəsi olan ozonosfer kosmosdan gələn radiasiyanı və zərərli ultrabənövşəyi şüaları əks etdirir və onların Yerə çatmadan kosmosa geri qayıtmasını təmin edir. İonosfer təbəqəsi də Yerdən yayılan radio dalğaları bir peyk kimi Yerin müxtəlif bölgələrinə geri əks etdirərək, radio və televiziya yayımlarının uzaq məsafələrdən seyr edilməsini, simsiz danışıqların ötürülməsini təmin edir. Manyetosfer təbəqəsi isə Günəşdən və başqa ulduzlardan yayılan zərərli radioaktiv hissələri Yerə çatmağa qoymayaraq onları geriye - kosmosa qaytarır.

Göy üzü təbəqələrinin hələ yaxın keçmişdə kəşf edilən bu xüsusiyyətinin Quranda əsrlərlə bundan əvvəl bildirilməsi Quranın Allahın sözü olduğunu bir daha sübut edir.

Yer üzündə canlı həyatın olması üçün suyun olması əsas məsələdir. Suyun meydana gəlməsindəki əsas faktorlardan biri də atmosfer təbəqələrindən biri olan troposferdir. Troposfer təbəqəsi okeanlardan qalxan su buxarını sıxlaşdıraraq Yer üzünə yağış şəklində geri qaytarır.

Yer üzündəki həyat üçün öldürücü təsirə malik olan şüalara maneçilik törədən atmosfer təbəqəsi isə ozonosferdir. Stratosferin aşağı təbəqəsi olan ozonosfer təbəqəsi ultrabənövşəyi şüalar kimi zərərli kosmik şüaları kosmosa geri qaytararaq bu şüaların Yer üzünə çatmasını və canlı həyata zərər verməsini əngəlləyir.

Atmosferin hər təbəqəsi insanlara faydalı olan xüsusiyyətlərə malikdir. Məsələn, atmosferin üst təbəqələrindən biri olan ionosfer təbəqəsi müəyyən bir mərkəzdən ötürülən radio dalgaları Yer üzündən geri əks etdirərək bu yayımların uzaq məsafələrdən də qəbul olunmasını təmin edir.

YER KÜRƏSİNİN TƏBƏQƏLƏRİ

Quranda Yerlə bağlı verilən məlumatlardan biri Yerin yeddi qat olan göyə oxşarlığıdır.

“Yeddi göyü və bir o qədər də yeri yaradan Allahdır. Allahın hər şeyə qadir olduğunu, Allahın hər şeyi elmlə ehtiva etdiyini biləsiniz deyə Allahın əmri onların arasında nazil olar.”
(“Talaq” surəsi, 65/12).

Göstərilən ayənin bu vacib və ilginclik məlumatına elmi mənbələrdə də geniş yer ayrılır və Yerin yeddi qatdan meydana gəldiyi açıqlanır. Yerin alimlər tərəfindən qeyd edilən həmin qatları bunlardır:

1. Hidrosfer
2. Litosfer
3. Astenosfer
4. Üst mantiya
5. Alt mantiya
6. Xarici nüvə
7. Daxili nüvə

“Litosfer” sözü yunan dilində “qaya” mənasını ifadə edən “lithos” kəlməsindən gəlir. Litosfer Yerin ən üst qatını təşkil edən bərk təbəqədir. Digər təbəqələrlə müqayisədə çox nazik qatdır. Litosfer qatı okeanların altında və vulkan püskürməsi üçün əlverişli olan bölgələrdə daha nazikdir. Başqa təbəqələrdən daha soyuq və daha bərkdir. Buna görə də Yer qabığı vəzifəsini yerinə yetirir.

Litosferin aşağısında yunan dilində “zəif” kəlməsi “asthenes”dən əmələ gələn “astenosfer” təbəqəsi var. Bu təbəqə litosferlə müqayisədə daha nazikdir. Hərəkətli təbəqədir. İsti və yarımqatı maddələrdən təşkil olunmuş bu təbəqə yüksək geoloji istiliyə və təzyiqlə məruz qalanda yumşalır və əriyir. Belə ehtimallar var ki, bərk litosfer təbəqəsi yavaş

hərəkət edən astenosfer təbəqəsinin üzərində
üzür və ya hərəkət edir. Hər halda belə zənn olunur.²⁴

Bu təbəqələrin aşağısında yüksək hərərətə malik olan,
yarımqatı qayalardan əmələ gələn, təxminən 2900 km qalınlığında
olan və adına “mantiya” deyilən bir təbəqə var. Yer in üst səthi ilə
müqayisədə özündə daha çox dəmir, maqnezium və kalsium ehtiva
edən mantiya daha isti və qalındır, çünki Yer in daxilindəki hərərət və
təzyiq dərinliyə getdikcə daha da çoxalır.

Yer in mərkəzində da haradasa mantiyanın iki qatı qalınlığında olan
nüvə var. Bu təbəqənin belə qalın olmasının səbəbi onun içində
qayalardan çox metalların (dəmirlə nikelin qarışığının) olmasıdır. Yer in
nüvəsi isə iki ayrı hissədən - biri 2200 km qalınlığında olan maye xarici
nüvədən, digəri isə 1250 km qalınlığındakı bərk daxili nüvədən
meydana gəlib. Dünya dövr etdikcə mayesi xarici nüvə dünyanın
maqnit sahəsinə əmələ gətirir.

Yer kürəsi təbəqələrinin göy üzü ilə XX əsr
texnologiyası sayəsində kəşf edilən olan bu
oxşarlığının Quranda bildirilməsi şübhəsiz ki,
Quranın çoxsaylı elmi möcüzələrindən biridir.

YER KÜRƏSİNİN AĞIRLIQLARINI KƏNARA ATMASI

«Yer özünə məxsus bir şiddətlə lərzəyə gəlib titrəyəcəyi, yer öz ağırlıqlarını (yükünü) çıxardıb atacağı və insan: "Buna nə olur?" -deyəcəyi zaman məhz o gün (Yer) öz hekayətini söyləyəcəkdir.» («Zilzal» surəsi, 1-4).

Ərəb dilində «zilzal» kəlməsi «zəlzələ, sarsıntı», «əşqələhə» sözü isə «ağırlıqlarını, yüklərini» mənalarına gəlir. Yuxarıdakı ayələr ilk mənaları ilə nəzərə alınanda zəlzələ ilə bağlı mühüm elmi həqiqətə diqqət çəkildiyi görünür.

«Zilzal» surəsinin 2-ci ayəsində zəlzələ ilə bağlı olaraq yerin ağırlıqlarını atmasından bəhs edilir. Son əsrlərdə aparılan tədqiqatlar nəticəsində Yerin mərkəzində ağır metalların olduğu və bunların Yer kürəsindəki tərpənmələr nəticəsində ortaya çıxdığı məlum olmuşdur. Geoloqların təsbitlərinə görə, dünya soyuduqca ağır və qalın maddələr dünyanın mərkəzinə tərəf çökdüyü halda, daha yüngül olanlar Yer in səthinə tərəf qalxır. Buna görə Yer qabığı ən yüngül maddələrdən (bazalt və qranit qayalardan) meydana gələrkən, nüvədə ağır metallar (nikel və dəmir) mövcud olur. Nəticə olaraq ərimiş metallardan yaranan Yer in altı onun üstündən daha çox ağır və qalın bir materialdan meydana gəlmişdir.

Zəlzələ vaxtı isə Yer in altındakı ağır maddələr Yer üstünə çıxmağa imkan tapır, beləliklə, ayələrdə tərif edildiyi kimi, Yer üzü ağırlıqlarını kənara atır. Həmçinin metal resurslarının sıx olduğu yerlər zəlzələ və vulkanların daha çox gerçəkləşdiyi bölgələrdir. Aparılan əhatəli tədqiqatlar nəticəsində yaxın keçmişdə ortaya çıxan bu elmi tapıntılar Allahın Quranda işarə etdiyi elmi həqiqətlərdən yalnız biridir.

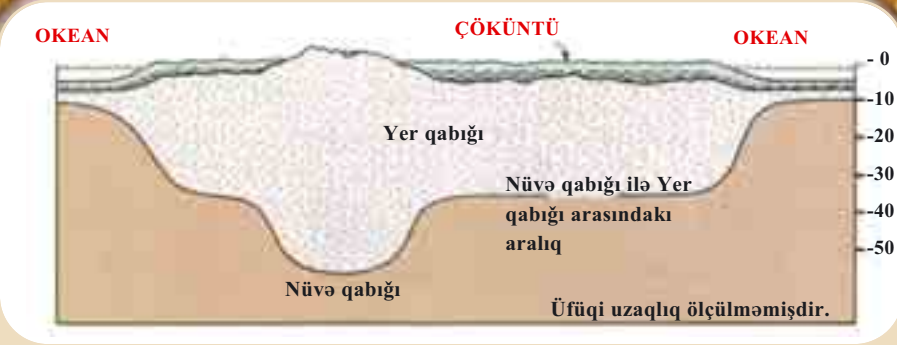
DAĞLARIN FUNKSİYASI

Quranda dağların mühüm geoloji funksiyasına da işarə edilir:

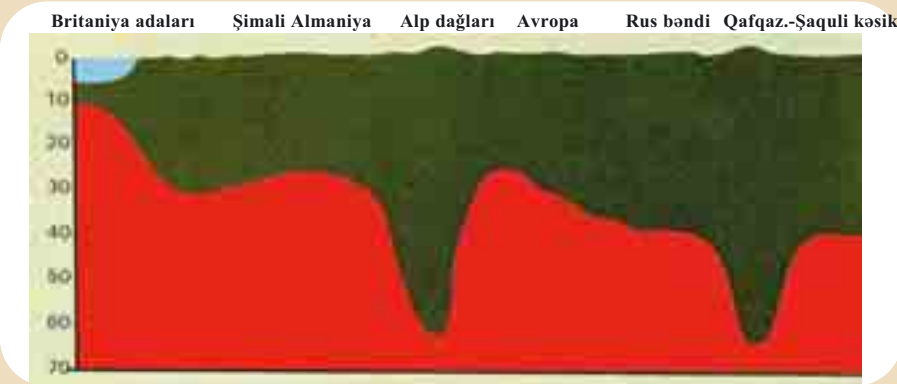
“Yer onları silkələməsin, atıb-tutmasın deyə orada möhkəm dağlar yaratdıq...” (“Ənbiya” surəsi, 21/31).

Diqqət etsək görərik ki, ayədə dağların yer üzündəki silkələnmələrin qarşısını alma xassəsinə malik olması xəbər verilir. Quranın nazil edildiyi dövrdə heç bir insan tərəfindən dərk edilməyən həqiqət bu günlərimizdə müasir geologiyanın kəşfləri nəticəsində ortaya çıxarılıb. Əvvəllər dağların ancaq Yer səthindəki yüksəkliklər olması qəbul edilirdi. Lakin alimlər bunun fərqiə vardılar ki, dağlar təkcə Yer səthindəki yüksəkliklər deyil. Özlərinin “dağ kökü” deyilən hissəsi ilə öz yüksəkliklərinin 10-15 misli qədər də yerin altına qədər uzanır. Dağlar bu xüsusiyyətləri ilə sanki çadırı yerə möhkəm-möhkəm bərkidən bir mismarın və ya dirəyin funksiyasına oxşayan bir rolu ifa edirlər. Məsələn, zirvəsi Yerdən 9 km yuxarıda olan Comolunqma (Everest) dağının 125 km-dən çox kökü var.²⁵

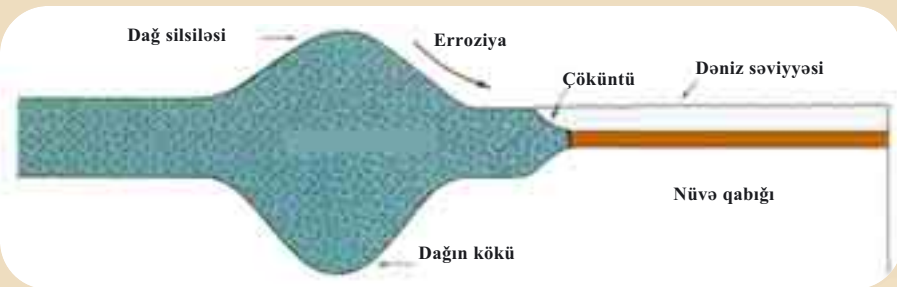
Bundan başqa, dağlar Yer qabığıny əmələ gətirən çox böyük təbəqələrin hərəkət və toqquşmaları nəticəsində meydana çıxır. İki təbəqə toqquşan zaman daha möhkəm olanı o birinin altına girir. Üstdə qalan təbəqə qıvrılıraq yüksəlir və dağları meydana gətirir. Altda qalan təbəqə isə Yerin altına uzanaraq dərin uzunluq yaradır. Artıq qeyd etdiyimiz kimi, dağların Yer üzündə gördüyümüz kütlələri qədər də, yer altına işləyən böyük çıxıntıları var. Bir elmi mənbədə dağların bu quruluşu belə təsvir edilir:

Dağların torpaq səviyyəsinin olduqca dərinliklərində kökləri var.²⁶

Dirək şəklindəki dağların torpağın içinə möhkəm yerləşmiş kökləri var.²⁷

Dağların dərin köklərinə görə şəkil olaraq dirəklərə oxşadıqlarını göstərən başqa bir şəkil.²⁸

**«Biz dağları ona ram etmişdik. Onlar
axşam-səhər onunla birlikdə (Allahı)
təqdis edib şəninə təriflər deyərdilər»
(«Sad» surəsi, 18).**

“Qatların daha qalın olduğu dağlıq bölgələrdə Yer qabığı mantiya qatına dərininə olmaqla sancılır”.²⁹

Dünyanın ən məşhur dənizaltı geoloqlarından olan professor Siaveda isə dağların Yer üzündə öz kökləri sayəsində dayanmasından bəhs edərkən belə bir izahat verir:

“Qitə dağları ilə okean dağları arasındakı əsas fərq onların materialındadır... Ancaq dağların hər ikisində onlara kömək edən kökləri var. Qitə dağlarında dağdan gələn aşağı yoğunluq maddəsi Yerin daxilinə tərəf həmin dağın kökü şəklində uzanır. Okean dağlarında da dağ kökü kimi dəstəkləyən yüngül maddə var. Ancaq bu o qədər də kövrək deyil. Çünki reaksiya yüngüldür, isti olduğu üçün genişlənir. Lakin qalınlıq prizmasından baxılında onlar da dağları dəstəkləmək yönündə eyni vəzifəni yerinə yetirirlər. Bu səbəbdən də köklərin funksiyası Arximed qanununa görə dağları dəstəkləmək üçündür”.³⁰

Bundan başqa Amerika Elm Akademiyasının əvvəlki rəhbəri Frank Pressin dünyanın əksər universitetlərində dərs kitabı kimi tədris edilən “Earth” (“Dünya”) adlı kitabında dağların dirək formasında olması və Yerin dərinliklərinə qədər uzanması iqrar edilir.³¹

Quranın digər ayələrində isə dağların «dirək oxşatması» vəzifəsinə belə işarə edilir:

**“Məgər biz yeri döşək etmədikmi?! Dağları da dirək?!”
(“Nəbə” surəsi, 78/6-7).**

**«Sizi yırğalatmasın deyə, yer
üzündə möhkəm dayanan dağ-
lar və gedib çata biləsiniz deyə,
çaylar və yollar yaratdı»
(«Nəhl» surəsi, 15).**

Yenə başqa bir ayədə Allah bu həqiqəti **“Dağları yerləşdirdi”** (“Naziət” surəsi, 79/32) şəklində bildirir. Bu ayədə qeyd edilən “ərsəhə” kəlməsi “sabit etdi”, “köklü etdi”, “yerə çaxdı” mənalarına gəlir. Dağlar bu xüsusiyyətləri sayəsində Yer təbəqələrinin birləşmə nöqtələrində Yerin üstünə və altına doğru uzanaraq bu təbəqələri bir-birinə geydirir, onları bir-birinə birləşdirir. Bu şəkildə Yer qabığını sabitləşdirərək onun maqma təbəqəsi üzərində, ya da öz təbəqələri arasında sürüşməsinə mane olur. Qıyası, dağları taxtaları bir yerdə saxlayan mismarlara bənzədə bilərik.

Dağların sabitləşmə təsiri elmi ədəbiyyatda «izostasiya» adlandırılır. İzostasiya mantiya təbəqəsinin yuxarı tərəfə tətbiq etdiyi güclə Yer qabığının aşağı tərəfə tətbiq etdiyi qüvvə arasındakı müvazinətdir. Dağlar erroziya, torpaq sürüşməsi və ya buzlaqların əriməsi kimi səbəblərlə ağırlıq itirərkən buzlaqların meydana gəlməsi, vulkan püskürmələri və ya torpaq meydana gəlməsi üzündən ağırlıq qazana bilər. Buna görə dağlar yüngülləşəndə mayelərin tətbiq etdiyi qaldırma gücü ilə aşağıdan yuxarı itələyir, ya da ağırlaşanda Yerin cazibə qüvvəsinin təsiri ilə mantiyanın daxilinə tərəf basdırılır. Yer qabığı üzərində bu iki güc arasındakı balans izostasiya sayəsində təmin edilir. Dağların bu balanslaşdırıcı xüsusiyyəti bir elmi mənbədə belə qeyd edilir:

G.B.Airy 1855-ci ildə Yer qabığının su üstündə üzən şalbandan hazırlanmış sallara oxşadıla biləcəyini söyləmişdi. Qalın taxta

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

hissələri nazik hissələrlə müqayisədə su səthinin lap üstündə üzə bilər. Oxşar olaraq Yer qabığının qalın hissələri də bir maye və ya daha yoğun olan aşağı təbəqələr üzərində üzəcək. G.B.Airy dağların düzənliklərdə olmayan daha az iri qayalardan dərin köklərə malik olması fikrini müdafiə edirdi. O, öz araşdırmalarını nəşr etdirəndən 4 il sonra J.H.Pratt alternativ bir hipoteza təklif etdi. Bu hipotezaya görə, dağların altındakı qaya sütunlarının düzənliklərdə altındakı qaya sütunlarına nəzərən daha uzun olmasından ötrü daha az qalın olması lazım gəlirdi. Airy və Prattın fərziyyələrinin hər ikisi səthdəki kələ-kötürlüyün aydın hissələrindəki (dağlar və düzənliklər) qayaların yoğunluqlarındakı fərqlərlə balanslaşdığını müəyyən etmişdi. Bu müvazinət vəziyyəti «izostasiya» kimi tərif edilir.³²

Bu gün bilirik ki, Yer üzünün dağlıq olan üst səthi dərin laylarla qırılmış və ərimiş maqmanın üstündə üzən lövhələr halında parçalanmışdır. Bu lövhələr ona görə üzür ki, Yerin öz orbitindəki hərəkət sürəti çox yüksəkdir. Əgər dağların sabitləşdirici təsiri olmasaydı, həmin bu üzən lövhələr hərəkət halında olacaqdılar. Belə bir vəziyyətdə Yerin üzərində torpaq bir yerdə dayanmaz, torpaqda su saxlamaq mümkün olmazdı. Heç bir bitki cücərməz, heç bir yol, ev inşa edilməzdi. Qısaca belə deyək ki, dünyada həyat mümkün olmazdı. Buna görə də dağlar Allahın bir mərhəməti olaraq mismar vəzifəsini yerinə yetirməklə qitə kütlələrini okean təbəqələrinə tərəf saxlayır və onların hərəkətini tənzimləyir.

Göründüyü kimi, dağların müasir geologiya və seysmik araşdırmalar nəticəsində kəşf edilən çox həyati bir funksiyası yüz illər öncə göydən endirilmiş Qurani-Kərimdə Allahın üstün hikmətinə bir örnək olaraq verilib. Başqa bir ayədə belə buyrulur:

“Allah göyləri, gördüyümüz kimi, dirəksiz yaratmış, sizi yırğalamasın, atıb-tutmasın deyə yerdə möhkəm durmuş dağlar bərqərar etmişdir.” (“Loğman” surəsi, 31/10).

DAĞLARIN HƏRƏKƏT ETMƏSİ

Bir Quran ayəsində dağların görüdükləri kimi sabit olmaması, davamlı hərəkət etməsi belə bildirilir:

“Dağlara baxıb onları donmuş zənn edərsən, halbuki onlar bulud keçən kimi keçib gedərlər...” (“Nəml” surəsi, 27/88).

Dağların bu hərəkəti üzərində dayandıqları Yer qabığının hərəkətindən meydana gəlir. Yer qabığı özündən daha çox qalın olan mantiya təbəqəsinin üstündə sanki üzür. İlk dəfə XX əsrin əvvəllərində Alfred Veqner adlı alman alimi Yer kürəsindəki qitələrin dünyanın yaradıldığı ilkin dövrdə bir yerdə olduqlarını, onların sonradan ayrılaraq müxtəlif istiqamətlərə doğru uzaqlaşdıqlarını iddia etmişdi. Ancaq geoloqlar Veqnerin iddiasının doğruluğunu onun ölümündən yalnız 50 il sonra, yəni 1980-ci illərdə başa düşə bildilər.

Veqner 1915-ci ildə dərc olunan bir məqaləsində qeyd edirdi kimi, Yer kürəsinin quru hissələri təxminən 500 milyon il əvvəl bir-birinə bitişik idilər. Pangeya deyilən bu böyük quru hissəsi Cənub qütbündə yerləşirdi. Təxminən 180 milyon il əvvəl Pangeya iki yerə ayrılıb. Müxtəlif istiqamətlərə ayrılan bu iki nəhəng qitədən birincisi özündə Afrika, Avstraliya, Antarktika və Hindistanı ehtiva edən Qondvana idi. İkincisi isə Avropa, Şimali Amerika, Hindistan istisna olmaqla, Asiyadan ibarət Lavraziya idi.

Bu bölünmədən sonra təxminən 150 milyon il ərzində Qondvana və Lavraziya müxtəlif dövrlərdə daha kiçik hissələrə ayrıldılar.

Pangeyanın hissələrə bölünməsi ilə ortaya çıxan bu qitələr quru və dəniz arasında ildə bir neçə santimetrlik uzaqlaşmalarla Yer üzərində bir-birindən davamlı olaraq uzaqlaşırlar.

Yer qabığının XX əsrin əvvəllərində aparılmış geoloji tədqiqatlar nəticəsində kəşf edilən bu hərəkəti elmi əsərlərdə belə izah edilir:

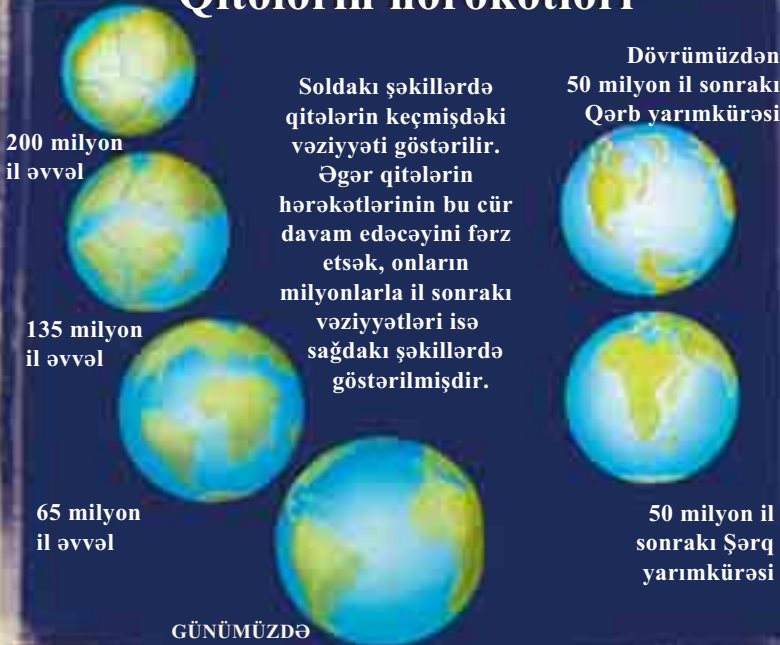
Yer qabığı və yuxarı mantiyadan meydana gələn 100 km qalınlığındakı Yerin üst qatı “təbəqə” deyilən hissələrdən təşkil edilmişdir. Dünyanın səthini təşkil edən 6 böyük təbəqə və saysız-hesabsız kiçik təbəqələr mövcuddur. “Təbəqə tetonogiyası” deyilən nəzəriyyəyə görə, bu təbəqələr qitələri və okean tabanını da özü ilə apararaq dünya üzərində hərəkət edir... Qitələrin hərəkətinin ildə 1-5 sm arasında olması dəqiq şəkildə hesablanıb. Təbəqələr bu cür hərəkət etdikcə dünyanın coğrafiyasında da dəyişikliklər meydana gəlir. Məsələn, Atlantik okeanı hər il bir az genişlənir.³³

Burada qeyd edilməsi vacib olan bir məsələ də budur: Allah dağların hərəkət etdiyini ayədə “keçib getmə” olaraq bildirib. Həmçinin alimlərin bu gün bu hərəkəti ifadə etmək üçün ingilis dilində işlətdiyi “continental drift” kəlməsinin də tərcüməsi “qitələrin sürüşməsi”dir.³⁴

Qitələrin bir-birindən ayrılması Quranın göndərildiyi dövrdə müşahidə edilə bilməyən bir məsələdir. Allah ayədə bildirilən “dağlara baxıb onları donmuş zənn edərsən” ifadəsi ilə insanların bu məsələni

necə dəyərləndirdiyini əvvəlcədən xəbər verib. Ancaq ayənin davamı ilə bir həqiqəti də açıqlayıb və dağların buludların keçdiyi kimi keçib getdiyini xəbər verib. Göründüyü kimi, ayədə dağların yerləşdiyi təbəqənin hərəkət etməsinə aydın şəkildə diqqət yetirilir. Elmin yeni kəşf etdiyi bu həqiqətin Quranda bildirilməsi şübhəsiz ki, Quranın möcüzələrindən biridir.

Qitələrin hərəkətləri

GÜNƏŞİN DOĞMASINDAKI VƏ BATMASINDAKI MÜXTƏLİF MƏSƏLƏLƏR

“Məşriqlərin və məğriblərin Rəbbinə and olsun ki, Biz həqiqətən qadirik.” (“Məaric” surəsi, 70/40).

“O, göylərin, yerin və onların arasında olanların Rəbbidir. Məşriqlərin də Rəbbi Odur.” (“Saffat” surəsi, 37/5).

“İki məşriqin və iki məğribin Rəbbi Odur.” (“Rəhman” surəsi, 55/17).

Bu ayələrdən də görüldüyü kimi, “şərq” və “qərb” kəlmələri Quranda cəm halında işlədilmişdir. Məsələn, yuxarıdakı ilk ayədə “məşriq” kəlməsi şərq üçün, “məğarib” kəlməsi də qərb üçün ikidən çox olduqlarını ifadə edən cəm şəklindədir.

Axırıncı ayədə isə “məşriqeyn” iki

şərq, “məğribeyn” iki qərb şəkildə işlədilmişdir.

Ayələrdə işlədilən “məşəriq” və “məğarib” kəlmələri “Günəşin doğduğu və batdığı yer” mənalarına da gəlir. Dolayısı ilə yuxarıdakı ayələrdə Günəşin çıxmasının və batmasının müxtəlif yönlərindən bəhs edilir. Bundan başqa ilk ayədə şərqlərin və qərblərin Rəbbi olaraq and içilməsi də çox diqqətəlayiq bir məsələdir.

Bəlli olduğu kimi, Yerin fırlanma oxunun öz orbitindəki hərəkəti $23^{\circ} 27$ -lik mailliyə malikdir. Həm bu mailliyə görə, həm də dünya ellips şəkildə olduğu üçün Günəş şüaları Yer kürəsinə həmişə eyni bucaq altında düşür. Buna görə də Günəş şərqdə müxtəlif nöqtələrdə çıxır, qərbdə də müxtəlif nöqtələrdə batır.

Yuxarıdakı ayələrdə şərq və qərblə bağlı qeyd edilən ifadələr Günəşin müxtəlif istiqamətlərdən çıxmasına və fərqli yerlərdə batmasına işarə etməsi baxımından çox hikmətlidir (ən doğrusunu Allah bilir).

YER KÜRƏSİNİN QURU SAHƏSİNİN - TORPAĞIN AZALMASI

Məgər onlar Bizim yer üzünə gəlib onu tərəflərindən əskiltdiyimizi görmürlərmi?...” (“Rəd” surəsi, 13/41).

“...Məgər bizim onların torpağına girib onu hər tərəfdən əskiltdiyimizi görmürlərmi?...” (“Ənbiya” surəsi, 21/44).

Dünya Günəşdən gələn roton, elektron və alfa şüalarının axını ilə bombardmana məruz qalır. Bu Günəş küləkləri atmosferi Yerdən ayıracaq qədər güclüdür. Ancaq atmosferin tükənməsi Yerin hazırkı maddə itirmə nisbəti ilə (saniyədə ən çox 3 kq) Günəşin bütöv ömrünün beş misli qədər bir müddət sərf edəcək.³⁵ Çünki Yer atmosferdəki manyetosfer təbəqəsinin meydana gətirdiyi güclü maqnit sahəsi sayəsində bu güclü erroziyalardan bir növ qorunur.

Yerin ionosfer təbəqəsinin üstündən kosmosun dərinliklərinə tərəf yayılan ion itkisi - oksigen, helium və hidrogen - Yeri əhatə edən ucsuz-bucaqsız hava təbəqəsi ilə müqayisə ediləndə çox kiçik ölçüdədir. Ancaq kosmosa doğru istiqamətlənən miqdar da çox əhəmiyyətli ölçüdədir.³⁶ Tədqiqatçılar Günəşdəki enerji partlayışlarının Yer atmosferinin xarici təbəqəsindən oksigenin və başqa qazların kosmosa yayılmasına səbəb

Günəşdəki fəaliyyətlər hər 11 ildən bir ən yüksək mərhələyə çatır. Bu müddət ərzində Günəş Yeri yüksək enerji hissələrinə və radiasiya yağışına məruz qoyur.

8 dəqiqə

ışığı sürətindəki ultrabənövşəyi və “x” şüaları radio yayımlarını dayandıra bilər.

30 dəqiqə

yüksək enerji səviyyəsində yüklü hissəciklər peykləri və yuxarıdan uçan qırıcı təyyarələri təhlükəli vəziyyətə sala bilər.

48 dəqiqə-96 saat arası

Yerin maqnit sahəsi kütlələr halındakı Günəş hissəcikləri ilə sarsılır. Bu vəziyyət elektrik şəbəkələrində təhlükə törədəcək bir təsir əmələ gətirir.

Nəhəng alov topu

Çox nəhəng ölçülərdə burğu şəklindəki Günəş partlayışları 60.000 dərəcə C hərarətindəki ionlaşmış heliumla doludur (SOHO peykinin çox yüksək ultrabənövşəyi şüada müşahidə edildiyi kimi).

MANYETOSFER Yerin maqnit sahəsinin kosmosda əhatə etdiyi bölgədir. Günəşə tərəf 64.000 km civarında xaricə tərəfdir, lakin güclü Günəş fırtınaları manyetosferi ancaq 42.000 km-ə qədər sıxışdırır (orbitin kənarındakı peykləri Günəş küləklərinə məruz qoyaraq).

olması ilə bağlı ilk dəlilləri NASA-nın kosmik alətləri ilə əldə etdilər. Bununla da alimlər Yerin xarici təbəqələrinin maddə itkisi ilə üzləşməsini ilk dəfə 1998-ci il sentyabr ayının 24-25-də müşahidə etmişdilər.³⁷

Yuxarıdakı ayələr diqqətimizi Yerin quru hissəsinin, yəni torpaqların itkiyə məruz qalmasına bir başqa yöndən də cəlb edə bilər. Hal-hazırda qütbdəki buz təbəqələri əriyir və okeanlarda suyun səviyyəsi qalxır. Artan suların miqdarı quru təbəqəsinin üzərini örtür. Dəniz sahilləri suların altında qaldıqca isə Yerin quru hissəsinin və yaxud torpaqların sahəsi azalır.³⁸ Ehtimal olunur ki, nümunə gətirilən ayələrdə qeyd edilmiş **“onu tərəflərindən əskildirik”, “hər tərəfdən əskiltiyimizi”** ifadələri də dəniz sahillərinin sularla əhatə edilməsinə işarədir. “New York Times” qəzetində bu məsələ ilə bağlı verilən xəbərə nəzər salaq:

“Keçən əsr ərzində Yer səthinin hərarəti orta hesabla 1 Farengeyt qədər yüksəldi. Hərarətin səviyyəsi son yarım əsrdə daha da artdı. Bu isə çox mühüm miqdardır. Əvvəlki müşahidələr Şimal qütbünün hərarətinin çoxaldığını, buz kütlələrinin əriməyə meyilliliyinin də buna münasib olaraq artdığını qeydə alıb. NASA-nın Manhattendəki (ABŞ) tədqiqat mərkəzi olan Qoddard Kosmik Elmlər İnstitutunun alimləri 50-60-cı illərin dənizaltı müşahidələrə dair hesabatlarını 90-cı illərin müşahidələri ilə müqayisə edərək, Şimal qütbündəki buz təbəqəsinin 45 faizə qədər nazikləşdiyini sübut etdilər. Qeyd edək ki, kosmosdan çəkilmiş şəkillər də həmin bölgəni əhatə edən buzların əvvəlki illərə nisbətən daha da azaldığını göstərir”.³⁹

Diqqətəlayiq məsələ odur ki, XX əsrin axırlarındakı kəşflər “Ənbiya” surəsinin 44-cü və “Rəd” surəsinin 41-ci ayələrindəki hikmətləri başa düşməyimizə kömək edir.

Allahın ayədə bildirdiyi Yer üzünün ətrafından azaldılması məsələsi Quranda bildirilən başqa bir elmi həqiqətə işarə kimi də şərh edilə bilər. Öz oxu ətrafında dövr edən Yer kürəsinin fırlanmasından qaynaqlanan geoit formaya malik olduğu son əsrlərdə qəbul edilmiş bir həqiqətdir.

Aparılan tədqiqatlarda fırlanma nəticəsindəki qüvvə ilə Yer kürəsinin ekvator ətrafında genişlənərək uc nöqtələrdən, yəni qütblərdən yastılaşdığı müəyyən edilmişdir. Bundan əlavə, dünyanın fırlanma hərəkəti davam edən bir mərhələ olduğu üçün bu dəyişiklik də hələ davam edir. Həmçinin «Rəd» surəsinin 41-ci ayəsində «eskildirik» kimi tərcümə edilən sözün ərəb dilindəki əsli olan «nənkusu» ifadəsi azaltma (əksiltmə) əməliyyatının hələ davam etdiyini göstərir.

Yerin cazibə qüvvəsi Yer kürəsi kimi göy cisimlərini də kürəvari şəkildə formalaşdırmışdır. Ancaq bu forma tam bir kürə deyil, qütblərdən az hamarlanmış və ekvator tərəfdən daha qabarıq formadır. ABŞ Milli Aerokosmik Agentliyinin (NASA) məlumatına görə, Yer kürəsinin ekvator radiusu 6 milyon 356 min 8 km-dir.⁴⁰

Bu fərq isə təxminən 0,3 faizlik bir fərq yaradır.

Dünyanın quruluşu ilə bağlı bu model ilk dəfə 1687-ci ildə İsaak Nyuton tərəfindən ortaya atılmışdır. Ayələrdə təxminən 1400 il əvvəl işarə edilən bu vəziyyət Quranın başqa elmi möcüzəsidir.

Elmi müzakirələrdə Yer kürəsinin ekvator ətrafındakı şişkinliyin çoxaldığı bildirilir.

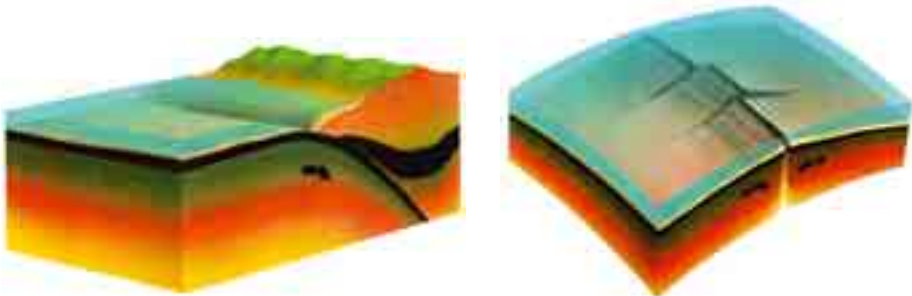

**«Allah göyləri və yeri haqq
olaraq yaratmışdır. Həqiqətən,
bunda inananlar üçün
bir ibrət vardır!»
(«Ənkəbut» surəsi, 44).**

YARILAN YER KÜRƏSİ

**“And olsun qaytarıb endirən səmaya. And olsun yarılan yerə...”
 (“Tariq” surəsi, 86/11-12).**

Yuxarıdakı ayədə qeyd edilən ərəb dilindəki “sada” kəlməsi Azərbaycan dilində “yarılmaq”, “ayrılmaq”, “çatlamaq” mənalarına gəlir. Allahın Yer in yarılmasına and içməsi diqqəti Quranın başqa elmi möcüzələrində olduğu kimi burada da bir məsələyə yönəldir. 1945-46-cı illərdə alimlər mineral mənbələri tədqiq etmək üçün ilk dəfə dənizlərin və okeanların dibinə endilər. Onların tədqiqatlarında diqqətçəkən məsələlərdən biri Yer səthinin yarıq olması məsələsi ilə bağlı idi. Yer in üst səthindəki dağlıq təbəqə şimal-cənub və şərq-qərb istiqamətli olub, on minlərlə kilometr uzunluğunda çoxsaylı və geniş çatlarla (fay) yarılmışdı. Bundan əlavə, alimlər dənizlərin və okeanların altındakı 100-150 km dərinliklərdə ərmiş maqmanın olduğunu aşkarladılar. Dənizlərin ortasında yerləşən dağlardan, bu yarıqlara görə,

Yuxarıdakı xəyali şəkillərdə Yer üzünün qırıq quruluşu görünür. Yer qabığının altındakı maqma təbəqəsi bu qırıq quruluş sayəsində çölə çıxmağa imkan tapır. Bununla da Yer üzünün hərərəti çox əhəmiyyətli səviyyədə azalır.

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

kənara lava axınları yayılır. Yer üzünün bu yarıqlı səthi kənara çox əhəmiyyətli miqdarda istilik saçır və ərimiş qayaların əksər hissəsi okeanlardakı təpələri meydana gətirir. Əgər Yer üzünün qabığında böyük miqdarda istiliyin kənara çıxmasına səbəb olan bu yarıq və çatlar olmasaydı, dünyada yaşamaq mümkün olmazdı. Çünki Yer qabığının altından kənara çıxış nöqtəsi (yolu) olmayan istilik bu vəziyyətdə çox böyük miqdarda mənfi nüvə təsirinin meydana gəlməsinə səbəb olacaqdı.⁴¹

Şübhə yoxdur ki, belə bir məlumatı yalnız yüksək texnologiyaya sahib olmaqla əldə etmək mümkündür. Amma nəzərə alınmalıdır ki, Quran bunu hələ 1400 əvvəl xəbər verib. Bu isə Quranın Allahın sözü olduğunu isbatlayan əlavə dəlillərdən biridir.

Əgər Yer üzünün onun qabığından yüksək miqdarda istiliyin çölə çıxmasına səbəb olan quruluşu olmasaydı, Yer üzündə yaşamaq mümkün olmazdı.

DƏMİRDƏKİ BÖYÜK SİRR

Dəmir Quranda böyük diqqət yetirilən kimyəvi elementlərdən biridir. Quranın “Hədid”, yəni “Dəmir” adlı surəsində belə buyrulur:

“...Biz həddindən artıq möhkəm olan və insanlara fayda verən dəmiri də nazil etdik (endirdik)...” (“Hədid” surəsi, 57/25).

Ayədə xüsusi olaraq dəmirə bağlı işlədilən “ənzəlnə”, yəni “endirmək” kəlməsi məcazi anlamda onun insanların xidmətinə verilməsi mənasında başa düşülə bilər. Fəqət, kəlmənin yağış və günəş şüaları ilə bağlı işlədilən “göydən fiziki olaraq endirmək” şəklindəki həqiqi mənasına diqqət verildə ayənin çox mühüm elmi möcüzə olduğu aşkara çıxır. Çünki müasir astronomiya elmi Yerdəki dəmir mədənlərinin kosmosdakı böyük ulduzlardan gəldiyini sübut etmişdir.⁴²

«Hədid» surəsinin 25-ci ayəsində dəmir üçün işlədilən «ənzəlnə», yəni «endirmək» kəlməsinin məcazi mənada insanlara xidmət üçün verilmək mənasında olduğu düşünülə bilər. Lakin kəlmənin yağış və günəş şüaları barədə işlədilən «göydən fiziki olaraq endirmək» şəklindəki həqiqi mənası diqqətə alındı ayənin yuxarıda ifadə etdiyimiz bu mühüm elmi həqiqətə işarə etdiyi görünür.

Təkcə Yerdəki deyil, bütün Günəş sistemindəki dəmir kənardan əldə edilmişdir. Çünki Günəşin hərarəti dəmir elementinin meydana gəlməsi üçün kifayət etmir. Günəşin 6000⁰ C dərəcəlik səthinin və 20 milyon⁰ C dərəcəlik nüvə hərarəti vardır. Dəmir ancaq Günəşdən də böyük olan ulduzlarda bir neçə yüz milyard dərəcəyə çatan istidə əmələ gələ bilər. Nova və Supernova adlandırılan bu ulduzlardakı dəmirin miqdarı müəyyən həddi keçdikdə, ulduzlar artıq onu saxlaya bilmir və partlayır. Dəmirin kosmosa səpələnməsi bu partlayışlar nəticəsində mümkün olur.⁴³

Bir elmi mənbədə bu məsələ ilə bağlı aşağıdakı məlumat qeyd edilir:

Dəmir külçəsi

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

“Daha çox yaşı olan Supernova hadisələrini göstərən dəlillər də var. Dəniz tavanında yığılmış dəmir-60 Günəşdən 90 işıq ili uzaqlıqda təxminən 5 milyon il əvvəl meydana gələn bir Supernova partlayışının dəlili olaraq izah edilir. Supernova partlayışında əmələ gələn dəmir-60 elementi 1,5 milyon il ömrü olan radioaktiv izotopdur. Yerin altındakı təbəqələrdə rast gəlinən dəmir-60 izotopu yaxın kosmosda olan elementlərin nüvə sintezi prosesindən keçərək əvvəlcə Yer atmosferinə, oradan da Yerin alt təbəqələrinə düşməsi nəticəsində meydana gəlmişdir”.⁴⁴

Bütün bunlardan da görüldüyü kimi, dəmir mədənləri Yerdə əmələ gəlməmiş, supernovalardan göy daşları vasitəsilə daşınaraq eynilə ayədə bildirildiyi şəkildə “Yerə endirilmişdir”. Bu məlumatın Quranın nazil olunduğu VII əsrdə elmi şəkildə təsbit edilməsinin qeyri-mümkünlüyü isə tam aydındır. Bu həqiqət yalnız hər şeyi sonsuz biliyi ilə əhatə edən Allahın sözündə - Quranda var.

Dövrümüzün astronomik bilikləri bizə başqa elementlərin də Yer kürəsindən kənarında meydana gəldiyini göstərir. Ayədəki «dəmiri də endirdik» ifadəsindəki «də» vurğusu bu həqiqətə diqqəti cəlb etmək üçün ola bilər. Ancaq ayədə dəmirin xüsusilə vurğulanması XX əsrin axırlarında əldə edilən məlumatlar nəzərə alınanda daha çox maraq kəsb edir. Məşhur mikrobioloq Maykl Denton «Təbiətin taleyi» adlı kitabında dəmirin əhəmiyyətini bu sözlərlə ifadə etmişdir:

«Bütün metalların arasında dəmirdən daha çox zəruri əhəmiyyəti olanı yoxdur. Bir ulduzun nüvəsində dəmirin yığılması süpernova partlayışına təkan verir və bununla da həyat üçün zəruri olan atomların bütün kainata yayılması təmin edilir. Dəmir atomlarının dünyanın ilk mərhələlərində nüvədə meydana gətirdiyi cazibə qüvvəsi ilə yaranan hərərət dünyanın başlanğıcındakı kimyəvi fərqliliklərə səbəb olmuş və atmosferin meydana gəlməsi ilə son nəticədə hidrosferin yaranmasını təmin etmişdir. Dünyanın mərkəzində mövcud olan ərmiş dəmir nəhəng bir maqnit vəzifəsini yerinə yetirir və dünyanın maqnit sahəsini yaradır. Bu maqnit sahəsi sayəsində Yer kürəsinin səthini yüksək enerjili dağıcı kosmik radiasiyadan qoruyan Van Allen

radiasiya zolaqları meydana gəlir və həyat üçün mühüm əhəmiyyəti olan ozon təbəqəsini kosmik şüanın dağıdıcı gücündən qoruyur...»

Dəmir atomu olmasaydı, kainatda karbona bağlı həyatın olması da mümkün olmazdı. Süpernovalar, dünyanın ilk dövrlərində hərərət, atmosfer, yaxud da hidrosfer mövcud olmazdı. Qoruyucu maqnit sahəsi olmaz, Van Allen radiasiya zolaqları meydana gəlməz, ozon təbəqəsi olmaz, (insan qanında) hemoqlobini meydana gətirən heç bir metal olmazdı, oksigenin reaktivliyini aşağı salan metal yaranmaz və oksidə əsaslanan bir metabolizm meydana gəlməzdi.

Həyatla, dəmirlə və qanın qırmızı rəngi ilə uzaqdakı bir ulduzun ölümü arasındakı bu sirli və yaxın əlaqə təkcə metalların biologiya baxımından mühüm olduğunu göstərməklə qalmır, həmçinin kainatın bioloji cəhətdən əhəmiyyətini vurğulayır.⁴⁵

Dəmir atomunun əhəmiyyəti bu izahlarla daha yaxşı başa düşülür. Quranda dəmirə xüsusi diqqət verilməsi də bu maddənin əhəmiyyətini göstərir. Peyğəmbərimizin (s) dövründə də dəmirdən istifadə edilməklə və müxtəlif alətlər düzəldilirdi, ancaq dəmirin insan həyatındakı əhəmiyyəti haqqındakı məlumatlar o vaxt kifayət qədər deyildi. Dünyanın nüvəsində dəmirin olduğu, insanın qanında dəmirin mövcudluğu və dəmirin canlı aləm üçün həyati əhəmiyyəti XX əsrə kimi hələ bilinməyən həqiqətlər idi.

Bütün bunlarla yanaşı Quranda dəmirin əhəmiyyətinə diqqəti yönəldən bir sirr də var. İçində dəmirdən bəhs edilən «Hədid» surəsinin 25-ci ayəsi özündə çox maraqlı iki riyazi şifrəni ehtiva edir.

“Hədid” Quranın 57-ci surəsidir. “Hədid” kəlməsinin ərəbcədəki riyazi dəyəri, yəni “əbcəd” hesablanarkən qarşımıza çıxan rəqəm də

“Hədid” surəsi Quranın 57-ci surəsidir. “Əl-hədid” kəlməsinin ərəb dilindəki say dəyəri də 57-dir. Ancaq “hədid” kəlməsinin rəqəmi 26-dır. Yandakı Mendeleev cədvəlindən də görüldüyü kimi, 26 rəqəmi dəmirin atom nömrəsidir. Üstün qüdrət sahibi olan Allah “Hədid” surəsində göndərdiyi ayə ilə həm dəmirin necə ortaya çıxdığına nəzərlərimizi çəkib, həm də ayənin özündə ehtiva etdiyi riyazi şifrələrlə elmi bir möcüzəni bizə göstərib.

eynidir: 57. (Əbcəd hesabları ilə bağlı ətraflı məlumat üçün baxın: “Quranda əbcəd hesabı” fəsli). “Hədid” kəlməsinin riyazi dəyəri isə 26-dır. 26 da dəmirin atom sayıdır.

Digər tərəfdən, ötən aylarda həyata keçirilən bir xərçəng xəstəliyinin müalicəsində dəmir-oksit hissəciklərindən istifadə olundu və müsbət nəticələrin əldə olunduğu müşahidə edildi. Almaniyanın bütün dünyada məşhur olan Charite xəstəxanasında doktor Andreas Cordanın rəhbərliyi altında çalışan heyət xərçəng xəstəliyinin müalicəsi üçün müəyyənləşdirdiyi yeni üsulla - maqnit maye hipertermiya, yəni yüksək hərərətli maqnetik maye tətbiqi üsulu ilə - xərçəng hüceyrələrini məhv etməyi bacardı. Xəstəxanada ilk dəfə 26 yaşlı Nikolaus H. adlı bir tələbə üzərində sınaqdan keçirilən bu üsulun nəticəsində həmin şəxsə üç ay yeni xərçəng hüceyrələri müşahidə edilməmişdi.

İstifadə edilən bu müalicə üsulu qısa olaraq bu formadadır:

1. İçində dəmir-oksit hissəcikləri olan maye xüsusi şprislə şişin içinə göndərilir. Bu hissəciklər şiş hüceyrələrinə dağılır. Bu mayenin 1 cm³-ində dəmir-oksiddən meydana gələn və eritrosidlərdən (qırmızı qan hüceyrələrindən) 1000 dəfə kiçik milyonlarla hissəcik mövcuddur və bunlar asanlıqla qan damarlarında qarışa bilər.⁴⁶

2. Xəstə bundan sonra güclü maqnetik təsiri olan bir cihazın altına yatırılır.

3. Kənardan tətbiq edilən bu maqnetik cərəyan şişin içindəki dəmir hissəciklərini hərəkətə gətirməyə başlayır. Bu əsnada özündə dəmir-oksit hissəciklərini ehtiva edən şişdəki şüa müsbət 45⁰ C-yə qədər qalxır.

4. İstiliyə qarşı özünü qoruya bilməyən xərçəng hüceyrələri bir neçə dəqiqə ərzində zəiflədir, ya da tamam məhv edilir. Bundan sonra aparılan kimyaterapiya ilə şiş tamamilə yox ola bilər.⁴⁷

Bu üsulun yayılması ölümcül olan bu xəstəliyin müalicəsi baxımından çox böyük elmi tərəqqidir. Xərçəng kimi geniş yayılmış bir xəstəliyin müalicəsində Qurandakı ifadə ilə «insanlara fayda verən dəmir»dən istifadə edilməsi çox diqqətəlayiq məqamdır («Hədid» surəsi, 25). Həmçinin Quranda həmin ayə ilə dəmirin insan sağlamlığı baxımından bu yöndəki faydalarına da işarə edilməsi mümkündür (ən doğrusunu Allah bilir).

NEFTİN ƏMƏLƏ GƏLMƏSİ

«Xəlv edən və nizama salan, əzəldən müəyyən edən və yol göstərən, ən uca olan Rəbbinin adını pak və müqəddəs tutub şəninə təriflər de! O Rəbbin ki, yamyaşıl otlar çıxartdı. Sonra da onu quru, qara vəziyyətə döndərdi.» («Əla» surəsi, 1-5).

Məlum olduğu kimi, neft dənizlərdəki bitkilərin və heyvanların çürüməsindən sonra qalan qalıqlarından meydana gəlir. Bu qalıqlar dəniz yatağında milyonlarla il boyunca çürüyəndən sonra yerdə ancaq yağlı maddələr qalır. Palçıq və böyük qaya laylarının altında qalan yağlı maddələr də neftə və qaza dönür. Yer qabığındakı hərəkətlənmələr bəzən dənizlərin torpaq hissələri halına gəlməsinə və özündə nefti ehtiva edən qayaların minlərlə metr dərinliyə gömülməsinə səbəb olur. Meydana gələn neft də bəzən qaya təbəqələrindəki məsamələrdən sızaraq kilometrərlə dərinədən səthə çıxır və burada buxarlaşıaraq (qaz halına dönərək) geriye qatran yığnağı buraxır.

«Əla» surəsinin ilk dörd ayəsində diqqəti cəlb edən üç məsələ neftin yaranma mərhələləri ilə ciddi paralellik içindədir. Xüsusilə «otlaq, düz, çəmənlik» mənalarına gələn «əlmərə» ifadəsi ilə neftin yaranmasında iştirak edən üzvi mənşəli maddələrə işarə olunması ehtimalı daha çoxdur. Ayədə ikinci maraqlı söz isə qara rəngə çalan yaşıl, qaraya çalan, əsmər, his rənglərini bildirmək üçün işlədilən «əhva» kəlməsidir. Bu sözü də yerin altında yığılıb qalan bitki qalıqlarının zaman ötdükce qara rəngli maddəyə çevrilməsi kimi qəbul etmək olar. Çünki bu kəlmələr üçüncü bir kəlmə ilə - «qusaən»lə - dəstəklənir. Bəzi Quran tərcümələrində «çör-çöp, süpürüntü» kimi məna verilən «qusaən» kəlməsi «sel suyunun otları, çöplərini bir-birinə qatararaq sürüyüb gətirdiyi və dərələrin ətrafına atdığı ot, çöp, yarpaq və köpük kimi qarışıqlıq»

mənasına da gəlir. «Qusmaq» mənası verən bu söz bəzi mənbələrdə «sel qusmağı» kimi tərcümə edilir və torpağın nefti qusması kimi də tərif edilir. Həmçinin neftin meydana gəlməsi, ortaya çıxması, köpüklü görünüşü, rəngi nəzərə alındıqda ayələrdə işlədilən kəlmələrin nə qədər hikmətli olduğu daha yaxşı başa düşülür.

Buradan da görüldüyü kimi, ayədəki bitkinin qara və axıcı bir mayeyə dönməsi neftin əmələ gəlməsi ilə çox oxşardır. Neftin əmələ

gəlməsi haqqında məlumatın olmadığı bir dövrdə bu cür uzun illəri əhatə edən bir təşəkkül prosesinin tərif edilməsi şübhəsiz ki, Quranın Allahın vəhyi olmasının başqa bir dəlilidir.

Neft platforması

ZAMANIN NİSBİLİYİ

Zamanın nisbilyi mövzusu bu gün tam isbat edilmiş elmi bir həqiqətdir. Ancaq bu həqiqət XX əsrin əvvəllərində Albert Eynşteynin nisbilik ifadəsi ilə ortaya çıxıb. O dövrə qədər insanlar zamanın nisbilyinin bir nəzəriyyə olduğunu, şəraitə görə dəyişkənlik göstərə biləcəyini bilmirdilər. Ancaq məşhur alim Albert Eynşteyn zamanın nisbilyi nəzəriyyəsi ilə bu həqiqəti aydın şəkildə sübut etdi. Bəşər tarixi boyu heç kim bu məsələni açıq-aşkar deyə bilməmişdi. Ancaq bir istisna ilə - Quranda zamanın nisbi olduğunu göstərən məlumatlar var! Sözügedən məsələ ilə bağlı ayələri bu cür qeyd edə bilərik:

“...Rəbbinin dərgahında bir gün sizin saydıqlarınızın min ili kimidir!” (“Həcc” surəsi, 22/47).

“O, göydən yerə qədər olan bütün işləri idarə edir. Sonra (həmin işlər) sizin saydığınızın min ilinə bərabər olan bir gündə Ona yüksələr.” (“Səcdə” surəsi, 32/5).

“Mələklər və Ruh (Cəbrail) Onun dərgahına müddəti əlli min il olan bir gündə qalxarlar.” (“Məaric” surəsi, 70/4).

610-cu ildən etibarən göndərməyə başlanan Quranda zamanın nisbilyindən bu cür aydın şəkildə bəhs edilməsi onun ilahi bir kitab olduğunun başqa bir sübutudur.

ALTI GÜNDƏ YARADILIŞ

«Həqiqətən, Rəbbiniz göyləri və yeri altı gündə xəlq edən, sonra ərşə istiva edən Allahdır...» («Əraf» surəsi, 54).

Quranla müasir elm arasındakı uyğunluğun bir nümunəsi də özünü kainatın yaşı məsələsində büruzə verir. Kosmoloqlar kainatın yaşının 16-17 milyard il olduğunu hesablayıblar. Quranda isə bütün kainatın 6 günə yaradıldığı açıqlanır. İlk baxışda fərqli kimi görünən bu zaman kəsiqləri arasında çox təəccüblü bir uyğunluq var. Əslində isə əlimizdə kainatın yaşı ilə bağlı mövcud olan bu iki rəqəmin hər ikisi də doğrudur. Yəni kainat, Quranda da bildirildiyi kimi, 6 günə yaradılıb və bu dövr bizim dərk etdiyimiz zaman hesabı ilə 16-17 milyard ilə uyğun gəlir.

Eynşteyn 1915-ci ildə zamanın nisbi olduğunu, məkana, səyahət edən adamın sürətinə və həmin andakı Yer in cazibə qüvvəsinə bağlı olaraq zamanın axma əmsalının da dəyişdiyini iddia etmişdi. Zamanın axma əmsalındakı bu fərqlər nəzərə alınanda, Quranda 7 fərqli ayədə bildirilən kainatın yaradılma müddətinin alimlərin təxminləri ilə üst-üstə düşdüyü görünür. Quranda bildirilən 6 günlük vaxtı 6 dövr kimi də qəbul edə bilərik. Çünki zamanın nisbiliyi nəzərə alınanda «gün» təkcə bugünkü şərtlərlə dünyada dərk edilən 24 saatlıq bir zaman kəsiyini ifadə edir. Ancaq kainatın başqa yerində, başqa vaxtda və şəraitdə «gün» daha uzun müddətlik bir zaman kəsiyidir. Həmçinin bu ayələrdə («Səcdə» surəsi, 4; «Furqan» surəsi, 59; «Hədid» surəsi, 4; «Qaf» surəsi, 38; «Əraf» surəsi, 54) qeyd edilən 6 gün («sittəti əyyamin») ifadəsindəki «əyyamin» kəlməsi «günlər» mənası ilə yanaşı, həm də «çağ, dövr, an, müddət» mənalarına gəlir.

Kainatın ilk dövrlərində zaman bu gün öyrəşdiyimiz axış sürətindən daha sürətlə axıb. Bunun səbəbi budur: «Biq bənq» («Böyük partlayış»)

anında kainat çox kiçik bir nöqtəyə sıxışdırılmışdı. Bu böyük partlayış anından bu yana kainatın genişlənməsi və kainatın həcminin geriyyə getməsi onun hüdudlarını milyardlarla işıq ili uzaqlığa apardı. Həmçinin «Biq bənq»dən bu günə kimi kosmosun görilməsinin kainat saatına çox önəmli təsirləri oldu.

«Biq bənq» anındakı enerji universal saatın zaman axış sürətini milyon dəfə milyon (10^{12}) dəfə yavaşıtılmışdır. Kainat yaradılanda universal zamanın axış əmsalı - bu gün dərk edildiyi kimi - milyon dəfə milyon (trilyon) qat qədər daha böyük idi, yəni zaman daha sürətlə axırdı. Dolayısı ilə biz Yer kürəsində milyon dəfə milyon dəqiqəni yaşadığımız əsnada universal saat üçün ancaq bir dəqiqə ötür.

Zamanın nisbilyi nəzərə alınaraq hesablananda 6 günlük zaman kəsiyi 6 milyon dəfə milyon (trilyon) günə uyğun gəlir. Çünki universal saat Yer kürəsindəki saatın axış sürətində milyon dəfə milyon daha sürətli ötür. 6 trilyon günün əvəzi olan illərin sayı təxminən 16,427 milyarddır. Bu rəqəm günümüzdə kainatın təxmin edilən yaş aralığındadır.

$$6\ 000\ 000\ 000\ 000\ \text{gün} / 365,25 = 16\ 427\ 104\ 723\ \text{il.}$$

Digər tərəfdən, yaradılışın 6 gününün hər biri - bizim zaman idrakımızla - bir-birindən fərqli zamanlara uyğun gəlir. Bunun səbəbi zamanın axma əmsalının kainatın genişlənməsi ilə tərs mütənəsisib olmaqla azalmasıdır. «Biq bənq»dən etibarən kainatın böyüklüyü hər ikiyə qatlananda zamanın axma əmsalı yarıya düşüb. Kainat böyüdükcə kainatın ikiyə qatlanma sürəti də getdikcə artan tərzdə yavaşayıb. Bu genişlənmə nisbəti «Fiziki kosmologiyanın əsasları» adlı dərs kitablarında qeyd olunan, dünyanın hər yerində geniş şəkildə yayılan və bəlli olan elmi həqiqətdir. Yaradılışın hər gününü dünya zamanı ilə hesablayanda qarşımıza aşağıdakı mənzərə çıxır:

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

«Allahdan başqa heç bir Tanrı yoxdur. Əbədi, əzəli varlıq Odur. O nə mürgü, nə də yuxu bilər. Göylərdə və yerdə nə varsa hamısı Onundur. Allahın izni olmadan Onun yanında kim şəfaət edə bilər? O, bütün yaranmışların keçmişini və gələcəyini bilir. Onlar (yaranmışlar) Allahın elmindən Onun Özünün istədiyindən başqa heç bir şey qavraya bilməzlər. Onun kürsüsü göyləri və yeri əhatə etmişdir. Bunları mühafizə etmək Onun üçün heç də çətin deyildir. Ən uca, ən böyük varlıq da Odur!»
(«Bəqərə» surəsi, 255).

* Zamanın başladığı andan etibarən baxıldıqda, yaradılışın 1-ci günü (1-ci dövr) 24 saat davam edib. Ancaq bu müddət bizim zamanı dünyada dərk etdiyimiz şəkli ilə 8 milyard ilə bərabərdir.

* Yaradılışın 2-ci günü (2-ci dövr) 24 saat davam edib. Ancaq bu, bizim dərk etdiyimiz əvvəlki günün yarısı qədər davam edib. Yəni 4 milyard il.

* 3-cü gün (3-cü dövr) isə yenə əvvəlki gün olan 2-ci günün yarısı qədər davam edib. Yəni 2 milyard il.

* 4-cü gün (4-cü dövr) 1 milyard il çəkib.

* 5-ci gün (5-ci dövr) 500 milyon il davam edib.

* 6-cı gün (6-cı dövr) 250 miylon il davam edib.

* Nəticə: Yaradılışın 6 günü, yəni 6 dövrü dünyadakı zaman növü əsasında cəmlənəndə bu zaman kəsiyi 15 milyard 750 milyon ilə bərabər olur. Bu rəqəm müasir dövrümüzdəki təxminlərlə böyük ölçüyə uyğun gəlir.

Bu nəticə XXI əsr elminin ortaya qoyduğu həqiqətlərdir. Elm 1400 il əvvəl Quranda xəbər verilən bir həqiqəti bir daha təsdiq edir. Quran və elm arasındakı bu uyğunluq Quranın hər şeyi bilən və yaradan Allahın vəhyi olduğunun möcüzəli sübutlarından biridir.

ALIN YAZISI (TALE, QİSMƏT, QƏDƏR) HƏQİQƏTİ

«Allah istəməsə, siz istəyə bilməzsiniz. Həqiqətən, Allah biləndir, hökm və hikmət sahibidir!» («İnsan» surəsi, 30).

ABŞ-ın Kaliforniya Universitetinin neyrofizioloqlarından olan professor Benjamin Libet 1973-cü ildə apardığı təcrübələr nəticəsində bütün qərar və seçimlərimizin əvvəlcədən müəyyənləşdirildiyini, şüurun isə hər şey baş verib qurtarandan yarım saniyə sonra hərəkətə gəldiyini ortaya qoydu. Başqa neyrofizioloqlar da bu halı həmişə keçmişdə yaşadığımız və şüurumuzun bütün baş verənləri yarım saniyədən sonra göstərən bir monitor kimi olduğu şəkildə şərh edir.⁴⁸

Dolayısı ilə dərk etdiyimiz təcrübələrin heç biri həqiqi zamanda deyil, lakin gerçək hadisələrdən yarım saniyə qədər gecikir. B.Libet öz tədqiqatlarını beyin əməliyyatlarının narkoz verilməmişdən, yəni xəstənin şüuru tamamilə yerində ikən aparıla bilməsindən faydalanaraq həyata keçirmişdi. B.Libet üzərində təcrübə apardığı adamların beynini aşağı səviyyəli elektrik cərəyanı ilə xəbərdar edərək əllərinə toxunulduğu dərk meydanı gətirərkən, həmin adamlar bu «toxunuşu» haradasa yarım saniyə əvvəl hiss etdiklərini söyləyirdi. B.Libet apardığı ölçmələrin köməyi ilə belə bir nəticəyə gəlmişdi: «Adi halda bütün dərkələr beyinə çatdırılır. Burada şüuraltında dəyərləndirilib şərh edilərkən mən(lik) heç bir şeyin fərqiində deyil. Zehnimizdə canlanan, yəni fərqiinə vara bildiyimiz məlumatlar isə xeyli uzun bir gecikmədən sonra korteksə - şüurun olduğu bölgəyə göndərilir».⁴⁹

Ortaya çıxan nəticəni belə xülasə etmək olar: bir əzələ hərəkətini həyata keçirmək qərarı həmin qərarın şüuruna varmadan əvvəl gerçəkləşir. Həmişə nevroloji, ya da idraki bir müddətlə bizim onu

təmsil edən düşüncənin, hissin, idrakın, ya da hərəkətin şüurunda olmağımız arasında bir gecikmə var. Başqa sözlə, biz ancaq bir qərar zətən alınandan sonra həmin qərarın şüurunda ola bilərik.

Professor B.Libetin təcrübələrində bu gecikmə 350 millisaniyə ilə 500 millisaniyə arasında dəyişir, lakin ortaya çıxan nəticə bu rəqəmlərdəki dəqiqliklə bağlı deyil. Çünki B.Libetə görə, bu gecikmə olduğu müddətdə - nə qədər böyük, ya da kiçik olmasından asılı olmayaraq, bir saat, ya da mikrosaniyə olması nəzərə alınmadan - bizim maddi olan bu anı yaşamağımız həmişə keçmişdədir. Bu isə hər fikrin, hissin, idrakın, ya da hərəkətin biz bunu qavramadan əvvəl gerçəkləşdiyini göstərir ki, bu da gələcəyin tamamilə bizim nəzarətimizdən kənarında olduğunu sübut edir.⁵⁰

Professor B.Libet başqa təcrübələrində barmaqlarını nə vaxt hərəkət etdirəcəklərini seçməyi üzərində təcrübə apardığı adamların öz öhdəsinə buraxmışdı. Barmaqlarını hərəkət etdirmək anı beyinlərindən izlənen adamların bu qərarı verməzdən əvvəl əlaqəli beyin hüceyrələrinin fəaliyyətə keçdiyi görülüb. Başqa sözlə, insana «et» əmri gəlir, hərəkəti etmək üzrə beyin hazırlanır; adam isə ancaq 0,5 saniyə sonra bunun şüuruna varır. Bu, bir hərəkəti etməyə qərar verib sonra etmək deyil,

özü üçün əvvəlcədən müəyyən edilən hərəkətləri etmək mənasına gəlir. Lakin beyin müəyyən bir zaman tənzimləməsi apararaq insanın əslində keçmişdə yaşadığı hissini aradan qaldırır. Dolayısı ilə «bu an» deyəndə keçmişdə müəyyən edilmiş bir hadisəni yaşayırıq. Göründüyü kimi, bu çalışmalar «İnsan» surəsinin 30-cu ayəsində bildirildiyi kimi, hər şeyin Allahın istəməsi ilə gerçəkləşdiyini təsdiq edir (*Ətraflı məlumat üçün baxın: Harun Yəhya, «Zamansızlıq və tale həqiqəti»*).

YARADILIŞDAKI CÜTLƏR

“Yerin yetişdirdiklərindən, onların özlərindən və bilmədiklərindən cütlər yaradan Allah pak və müqəddəsdir.” (“Yasin” surəsi, 36/36).

Erkəklik-dişilik “cüt” ifadəsinə uyğundur, amma bununla yanaşı ayədə qeyd olunan “bilmədiklərindən” ifadəsi daha geniş mənəni ehtiva edir. Həmçinin biz ayənin işarə etdiyi mənələrdən biri ilə bu gün də qarşılaşırıq. Maddənin cüt yaradıldığını ortaya qoyan ingilis alimi Pol Dirac 1933-cü ildə fizika sahəsində Nobel mükafatına layiq görüldü. “Parite” deyilən bu kəşf maddənin anti-maddə deyilən bir cütünün olduğunu göstərirdi. Anti-maddə maddənin əksinin xüsusiyyətlərini daşıyır. Məsələn, maddənin ziddinə olaraq anti-maddənin elektronları müsbət, protonları da mənfi yüklüdür. Bu həqiqət elmi mənbələrdə belə ifadə edilir:

“...Hər kiçik hissənin əks yüküdə bir anti-hissəsi var. Qərarlılıq əlaqəsi bizə bu cütlərin var olmasının da, yox olmasının da hər yerdə və həmişə eyni vaxtda meydana gəldiyini göstərir”.⁵¹

Yaradılışdakı cütlərə başqa bir misal da bitkilərdir. Nəbatətçi alimlər bitkilərdə cinsiyyət fərqlərinin olmasını cəmi 100 il əvvəl kəşf edə biliblər.⁵² Halbuki bitkilərin cüt yaradılması Quranda hələ 1400 il bundan əvvəl aşağıdakı ayələrlə aydın şəkildə bildirilir:

“Allah göyləri gördüyünüz kimi, dirəksiz yaratmış, sizi yırğalamasın deyər yerdə möhkəm durmuş dağlar bərqərar etmiş və ora cürbəcür heyvanlar səpələmişdir. Biz göydən yağış

yağdırdıq və yerdə hər gözəl olan cütdən
bir bitki yaratdıq.” (“Loğman” surəsi, 31/10).

“O ki, yer üzünü sizin üçün döşəmiş, orada sizin üçün yollar
salmış, göydən yağmur yağdırmışdır. Biz o yağmurla növbənöv
bitkilərdən cütlər yetişdirmişik.” (“Taha” surəsi, 20/53).

Həmçinin meyvələr də dişi və erkək olaraq fərqli quruluşlara
malikdir. Bu məlumat Quranın «Rəd» surəsinin 3-cü ayəsində belə

Kainatdakı bütün əsas hissələrin
antimaddə surəti var. Antimaddələr
eyni kütləyə sahibdir, ancaq əks yüklər
daşıyırlar. Buna görə də maddə və
antimaddə təmasa keçəndə enerjiyə
çevrilərək yox olurlar.

ifadə edilir:

«Yeri döşəyən, orada möhkəm dağlar, çaylar yaradan, bütün meyvələrdən (erkək-dişi) iki cüt yetişdirən, gecəni gündüzlə örtüb bürüyən Odur. Şübhəsiz ki, bunda düşünən insanlar üçün neçə-neçə dəlillər vardır!» («Rəd» surəsi, 3).

Ayədə «cüt» kimi tərcümə edilən «zəvcəyni» kəlməsi ərəb dilində «tay, həyat yoldaşı» mənasında işlədilən «zəvc» kəlməsindən gəlir. Məlum olduğu kimi, yetişən bitkilərin məhsullarının son forması meyvələrdir. Meyvədən əvvəlki mərhələ isə çiçəkdir. Çiçəklərin də erkəklik və dişilik orqanları var. Çiçəyə tozcuq daşınaraq mayalanma gerçəkləşəndə - erkək və diş çoxalan hüceyrələri birləşəndə - meyvə verməyə başlayır. Zaman ötdükcə meyvə yetkinləşir və toxum tökməyə başlayır. Bu həqiqət - meyvələrdə fərqli cinslərə aid xüsusiyyətlərin olması - Quranda işarə edilən başqa elmi məlumatdır.

ATOMUN DAXİLİNDƏKİ HİSSƏCİKLƏR

Yunan filosofu Demokrit məşhur atom nəzəriyyəsini inkişaf etdirəndən sonra insanlar maddənin atom deyilən çox kiçik, bölünməyən və yox edilə bilməyən hissələrdən ibarət olduğuna inanmağa başlamışdılar. Müasir dövrümüzdə isə elm maddənin ən kiçik hissəsi kimi qəbul edilən atomun özünün də hissələrə ayrılı biləcəyini sübuta yetirib.

Yalnız ötən əsrdə ortaya çıxan bu həqiqət insanlara Quran vasitəsilə hələ 1400 il bundan əvvəl xəbər verilib:

“...Nə göylərdə, nə də yerdə zərrə qədər bir şey Ondan gizli qalmaz. Bundan kiçik, yaxud böyük elə bir şey də yoxdur ki, açıq-aydın kitabda olmasın!” (“Səba” surəsi, 34/3).

“Yerdə və göydə zərrə qədər bir şey sənin Rəbbindən gizli qalmaz. Ondan daha böyük, daha kiçik elə bir şey də yoxdur ki, açıq-aydın kitabda olmasın!” (“Yunus” surəsi, 10/61).

Diqqətlə baxanda yuxarıdakı ayələrdə “zərrə”dən və bundan daha da kiçik hissələrdən bəhs edilir. Ərəb dilində işlədilən “zərrə” kəlməsi “insanların bildiyi ən kiçik hissə, toz, atom” mənalarına gəlir.

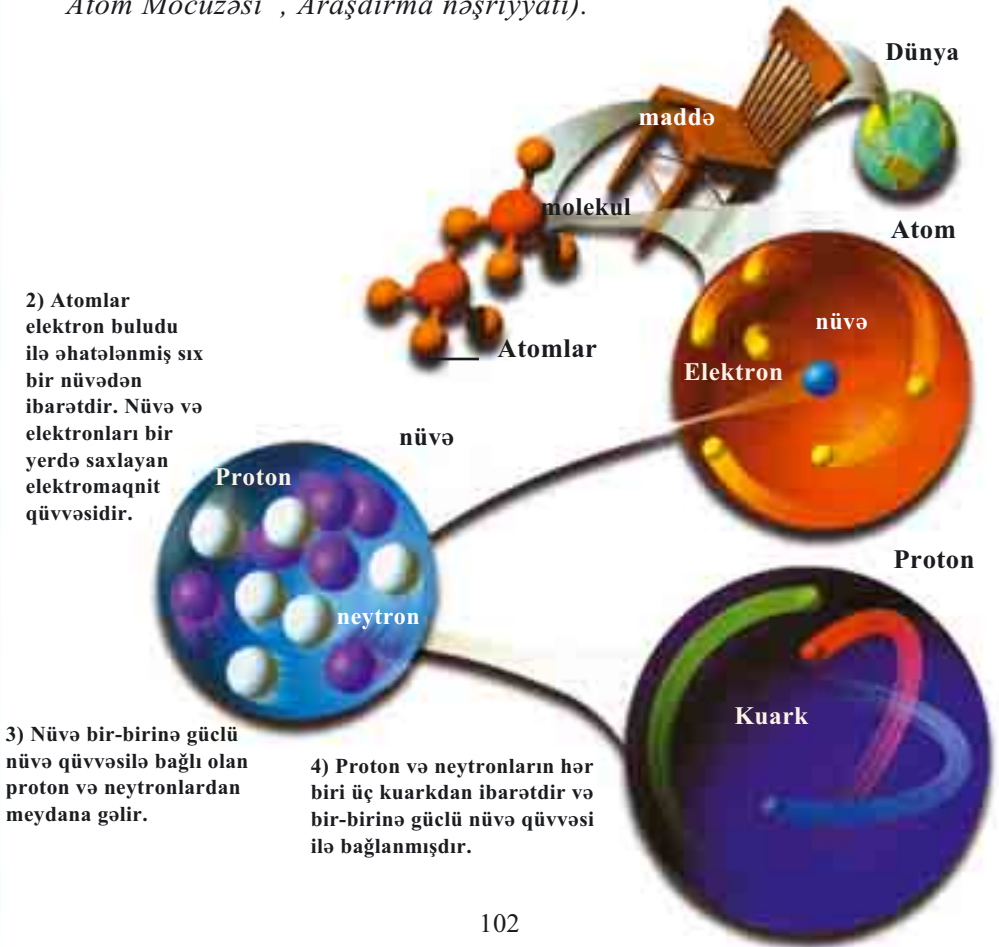
Dövrümüzdən 20 il əvvələ qədər belə güman edilirdi ki, atomları təşkil edən ən kiçik hissələr protonlar və neytronlardır. Ancaq çox yaxın tarixdə üzə çıxarıldı ki, atomun daxilindəki bu hissələrin özünü də təşkil edən daha kiçik hissələr var. Atomun tərkibindəki “alt hissələri” və onların özünəməxsus hərəkətlərini araşdırmaq üçün fizika elminin “Hissə fizikası” adlı bir sahəsi də ortaya çıxdı. Hissə fizikasının apardığı araşdırmalar belə bir həqiqəti ortaya çıxardı ki, atomu təşkil edən proton və neytronlar da əslində “kuark” deyilən daha kiçik hissəciklərdən meydana gəlir. İnsan aqlının idrak sərhədlərini aşacaq

kiçiklikdəki protonu təşkil edən kuarkların ölçüsü isə həqiqətən də heyrətamizdir:

10^{-18} (0,000000000000000001) metr.⁵³

Bununla bağlı diqqət yetirilməsi lazım gələn başqa bir məsələ isə “zərrə” ilə əlaqəli ayələrdə çəki amilinə xüsusi yer ayrılmasıdır. Ayədə qeyd edilən “misqalə zərrətin” (“zərrə qədən”) ifadəsindəki “misqal” kəlməsi çəki məfhumu ilə bağlıdır və “çəki” mənasını verir. Həmçinin atomu bölünə bilən hala gətirən proton, neytron və elektron kimi hissələrin atoma ağırlıq verməsi də kəşf edilib. Bu nöqteyi-nəzərdən “zərrə”nin ölçülərinə və yaxud da başqa bir xüsusiyyətinə deyil, onun məhz ağırlığına diqqət çəkilməsi Quranın başqa bir elmi möcüzəsidir. (Ətraflı məlumat üçün bax: *Harun Yəhya, “Atom Möcüzəsi”, Araşdırma nəşriyyatı*).

1) Adi maddələr molekulları əmələ gətirmək üçün elektromaqnit qüvvə tərəfindən bir yerdə saxlanan atomlardan meydana gəlir. Bu molekullar bir yerdə yığılaraq bərk, maye və qaz hallarını yaradırlar.

QARA DEŞİKLƏR

XX əsrdə kainatdakı göy cisimləri ilə əlaqədar çoxlu yeni kəşflər oldu. Dövrümüzdə hələlik yenicə aşkarlanmağa və öyrənilməyə başlanan bu cisimlərdən biri də qara deşiklərdir. Qara deşiklər enerjisi tükənən bir ulduzun öz daxilinə tərəf büzülməsi və axırda ulduzun yerinə hüdudsuz ölçüdə çox güclü cazibə sahəsinin ortaya çıxması ilə yaranır. Hətta nəhəng teleskoplarla belə qara deşikləri görmək mümkün deyil, çünki onun səthinin cazibə qüvvəsi olduqca güclüdür və işığın içindən kənarlaşa bilmir. Lakin qara deşiyin daxilinə çökən ulduz özünün olduğu yerin əhatəsinə göstərdiyi təsirlə aşkarlana bilir.

Allah “Vaqiə” surəsində ulduzların yerlərinə and içərək bu məsələyə belə diqqət yetirmişdir:

“Ulduzların mənzillərinə and olsun. Kaş bunun nə qədər böyük bir and olduğunu biləydiniz...” (“Vaqiə” surəsi, 56/75-76).

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

«Qara dəlik» anlayışı ilk dəfə 1767-ci ildə ingilis alimi Con Miçel tərəfindən ortaya atılmışdı. Bu ifadə ilk dəfə amerikalı fizik Con Uayler tərəfindən 1969-cu ildə işlədilmişdir. Əvvəllər bütün ulduzları görə bildiyimizi zənn edirdik. Ancaq sonrakı illərdə bəlli oldu ki, kosmosda bizim onları görə biləcəyimiz qədər işığı olmayan ulduzlar da var. Çünki enerjisi tükənən bu ulduzların işıqları yox olur.

Qara dəlik bir kütlənin artıq şüanın da sıza bilməyəcəyi qədər kiçik bir sahədə yığılmasıdır. Güclü cazibə sahəsi fotonları və ən sürətli hissəcikləri də bu bölgədə saxlayar. Günəşin kütləsindən üç dəfə böyük kütləyə sahib olan tipik bir ulduzun əks etməsi və partlaması nəticəsində meydana gələn qara dəliyin diametri təkcə 20 km qədərdir. Qara dəliklər «qara»dır, yəni onları birbaşa müşahidə etmək mümkün deyil. Özlərini başqa göy cisimlərinə dolayı yolla tətbiq etdikləri böyük cazibə gücləri ilə təsbit və ifadə edirlər.

Aşağıdakı ayədə qiyamət gününün təsvirləri ilə yanaşı bir cəhəti ilə də bu elmi kəşfə eyham vuran fikir var:

“Ulduzlar örtülüb (ışıqları) sönəcəyi zaman...” (“Mursəlat” surəsi, 77/8).

Böyük kütləyə malik olan ulduzlar kosmosda büzülməyə səbəb olur. Ancaq qara deşiklər kosmosda təkcə büzülməyə səbəb olmur, həm də kosmosu deşib keçir. Bu sönən ulduzların qara deşiklər adlandırılmasının səbəbi də budur.

Ayədə ulduzlarla bağlı bu məqama ayrıca diqqət yetirilməsi Quranın Allahın sözü olmasını ilahi dəlillər əsasında sübut edən başqa mühüm nümunədir:

“And olsun göyə və Tariqə! Sən nə bilirsən ki, Tariq nədir? (O, zülməti yaran) parlaq ulduzdur.” (“Tariq” surəsi, 86/1-3).

Ayənin ərəb dilindəki «deşik» mənasına gələn «saqb» kəlməsinin kökündə «deşik açan, deşən və deşib keçən» mənalarına gələn «əssaqibu» ifadəsi işlədilir. Qara dəliklərə tərif verən elmi nəşrlərdə isə «deşik açmaq, deşmək» mənalarına gələn ingilis dilindəki «puncture» sözündən istifadə edilir. Qara dəliklərin xüsusiyyətini ifadə etmək üçün Quranda qeyd edilən bu söz çox hikmətlidir. Ayədə ulduzlarla bağlı bu məlumata da diqqəti çəkilməsi Quranın Allahın sözü olduğunu sübut edən daha bir əhəmiyyətli nümunədir.

DÖYÜNƏN ULDUZLAR - PULSARLAR

«And olsun göyə və Tariqə! Sən nə bilirsən ki, Tariq nədir? Zülməti yaran parlaq ulduzdur!» («Tariq» surəsi, 1-3).

Quranın 86-cı surəsi olan «Tariq» «tarq» sözündən törəyən bir kəlmədir. Bu kəlmə «bir səs eşidiləcək tərzdə vurmaq, döyünmək» mənalarına gəlir. Kəlmənin ən əsas mənası - «vuruş, şiddətlə döyünən» mənaları nəzərə alınanda bu surədə çox əhəmiyyətli bir elmi həqiqətə diqqətin cəlb edildiyi görünəcək. Bu məlumata keçməmişdən əvvəl qeyd edək ki, ayədə bu ulduzları tərif edən başqa kəlmələr belədir. Yuxarıdakı ayədə qeyd edilən «əttariqi» ifadəsi gecəni, zülməti yaran, gecə doğan, deşib keçən, vuran, döyən, çalan, iti ulduz mənalarına gəlir. Bundan başqa, ayədə qeyd edilən «vav» ifadəsi ilə and içilərək and içilən şeylərin - göyün və Tariqin - əhəmiyyətinə diqqət çəkilir.

Jozelin Bell Barnell 1967-ci ildə İngiltərənin Kembric Universitetində apardığı tədqiqatlar nəticəsində nizamlı bir radio dalğasını tutmuşdu. Ancaq həmin dövrə qədər ürək döyüntüsü kimi nizamlı döyüntülərin mənbəyi ola biləcək bir göy cismi məlum deyildi. Amma 1967-ci ildə astronomlar öz məhvəri ətrafında fırlanan nüvədəki maddə sıxlaşdıqca ulduzun maqnit sahəsinin də sıxlaşdığını və beləliklə, ulduzun qütblərində Yer kürəsinin maqnit sahəsindən 1 trilyon dəfə çox qüvvə yarandığını müəyyənləşdirdilər. Bu qədər sürətlə fırlanan və bu qədər güclü bir maqnit sahəsinə malik olan bir nəsənin ulduzun hər fırlanmasında çox güclü radiodalğaların yaratdığı bir şüa yaydığını fərq etdilər. Bir müddətdən sonra haqqında bəhs edilən siqnalların

mənbəyinin neytral ulduzlarının çox böyük sürətdə fırlanması olduğu aydın oldu. Kəşf edilən bu neytral ulduzları «pulsar» adlandırıldı. Süpernova partlayışları ilə ölərək «pulsar» halına gələn bu ulduzlar kainatın ən ağır kütləli, ən parlaq və ən hərəkətli cisimləridir. Bəzi yaşlı pulsarlar öz ətraflarında saniyədə 600 dəfə fırlanır.⁵⁴

Pulsar kəlməsi ingilis dilində «pulse» feilindən törəyib. «*American Heritage*» lüğətində bu feil «düzənli və ritmik döyünmək» mənasına gəlir. «*Webster*» lüğətində isə eyni kəlmə oxşar kökə mənsub başqa feil olan «pulsate», yəni «ritmik olaraq genişlənmək və büzülmək, döyünmək» feilləri ilə ifadə olunur.

Bu kəşfdən sonra Quranda «tariq», yəni «döyünmək» kəlməsi ilə ifadə edilən pulsar adlandırılan neytral ulduzları ilə çox oxşar xüsusiyyətlərə malik olduğu üzə çıxır.

Nəhəng ulduzların nüvələri çökərək nötron ulduzlarını əmələ gətirir, həddən artıq qalınlaşıb sıxlaşanda sürətlə fırlanan bu kiçik kürəşəkili maddə ulduzun ağırlığının və maqnit sahəsinin çoxunu saxlayır və sıxışdırır. Sürətlə fırlanan bu neytral ulduzunun yaratdığı güclü maqnit sahəsinin Yer kürəsindən müəyyən edilə bilən güclü radiodalğaların yayılmasına səbəb olduğu təsdiqlənmişdir.

«Tariq» surəsinin üçüncü ayəsində isə deşən, deşib keçən, deşik açan, aydınladan mənalarına gələn «ənnəcmu əssaqibu» ifadəsi ilə Tariqin qaranlığı yarıb keçən parlaq ulduz olduğu bildirilir. «Tariq» surəsinin ikinci ayəsində də «Sən nə bilirsən ki, Tariq nədir?» sualındakı «ədrakə» ifadəsi qavramağı, başa düşməyi ifadə edir. Günəşin bir neçə misli olan ulduzların sıxışması nəticəsində meydana gələn pulsarlar dərk edilməsi çətin olan göy cisimlərindəndir. Ayədə sual əvəzliyi ilə bu vuruşlu ulduzların qavranmasının çətin olduğu vurğulanır (ən doğrusunu Allah bilir).

Göründüyü kimi, Quranda «Tariq» kimi bildirilən ulduzlar XX əsrin axırlarında kəşf edilən pulsarlarla böyük oxşarlığa malikdir və bizə Quranın başqa elmi möcüzəsini göstərir.

Pulsarlar kosmosda çox güclü, ürəyin döyüntüsü kimi radio dalğaları yayan, yüksək yoğunluqda və öz ətraflarında sürətlə fırlanan köhnə sönmüş ulduzların qalıqlarıdır. Dünyanın da içində olduğu Ağ Yol qalaktikasında 500-dən çox pulsar müəyyən edilmişdir.

SİRİUS ULDUZU

Quranda qeyd edilən bəzi qavramlar XXI əsrin elmi nailiyyətləri ilə tədqiq ediləndə qarşımıza bir Quran möcüzəsi kimi çıxır. Bunlardan biri «Nəcm» surəsinin 49-cu ayəsində qeyd edilən Sirius ulduzudur:

«Şira ulduzunun da Rəbbi Odur!» («Nəcm» surəsi, 49).

Ərəb dilində əvəzi «Şira» olan Sirius ulduzunun təkə «ulduz» mənasına gələn «Nəcm» surəsinin 49-cu ayəsində qeyd edilməsi çox diqqətçəkici bir məqamdır. Çünki alimlər gecələr göydəki ən parlaq ulduz olan Siriusun hərəkətindəki nizamsızlığa əsaslanaraq onun bir cüt ulduz olduğunu kəşf etmişdilər. Dolayısı ilə Sirius Sirius A və Sirius B kimi ifadə edilən iki ulduzdan meydana gələn bir dəst ulduzdur. Bunlardan daha böyük olan Sirius A Sirius B-dən Yer kürəsinə daha yaxındır. Onun əsas xüsusiyyəti adi gözlə görünən ən parlaq ulduz olmasıdır. Sirius B ulduzunun xüsusiyyəti isə onun teleskopsuz görünməməsidir.

Bu iki Sirius ulduzu bir-birinə tərəf qövs formasında bir ox çəkir və hər 49,9 ildə bir-birinə yaxınlaşaraq göy üzündə sallanırlar. Bu, müasir dövrümüzdə Harvard, Ottava və Leikester universitetləri astronomiya ilə məşğul olan bölmələrinin yekdilliklə qəbul etdiyi elmi həqiqətdir.⁵⁵ Bu məlumatlar bəzi mənbələrdə belə qeyd edilir:

«Ən parlaq ulduz olan Sirius əslində bir cüt ulduzdur... Fırlanma periodu 49,9 ildir».⁵⁶

«Məlum olduğu kimi, Sirius A və Sirius B ulduzları bir-birinin ətrafında hər 49,9 ildə bir cüt qövs çəkərək fırlanırlar».⁵⁷

Burada diqqətəlayiq məqam iki ulduzun bir-birinin ətrafında fırlanaraq qövs formasında iki ədəd orbit çəkməsi ilə bağlıdır. Ancaq

XX əsrin axırlarına doğru üzə çıxan bu elmi həqiqət 14 əsr əvvəl möcüzəli bir tərzdə Quranda ifadə edilmişdir. «Nəcm» surəsinin 49-cu və 9-cu ayələri birlikdə oxunanda bu möcüzə qarşımıza çıxır:

«Şira ulduzunun da Rəbbi Odur!» («Nəcm» surəsi, 49).

«(Onların arasındakı məsafə) iki yay uzunluğunda, bəlkə ondan da yaxın oldu» («Nəcm» surəsi, 9).

«Nəcm» surəsinin 9-cu ayəsində başa düşülən «onların ikisi arasındakı məsafə» ifadəsi bizə bu iki ulduzun hərəkət etdiyi orbitdə bir-birinə yaxınlaşdığını ifadə edir (ən doğrusunu Allah bilir). Quranın vəhy edildiyi dövrdə bilinməsi mümkün olmayan bu elmi fakt Quranın Uca Rəbbimizin bir sözü olduğu həqiqətini bizlərə bir daha sübut edir.

Sirius ulduzu Quranda «ulduz» mənasına gələn «Nəcm» surəsində qeyd edilir. Sirius ulduz qrupu ox formasındakı mehvərləri ilə 49,9 ildə bir-birilərinə yaxınlaşırlar. «Nəcm» surəsinin 49 və 9-cu ayələri bu astronomik hadisəyə işarə edir.

**«Göyləri və yeri icad edən
(yoxdan yaradan) Odur. Bir
işin yaranmasını istədiyi za-
man, ona yalnız: "Ol!" -
deyər, o da dərhal olar»
(«Bəqərə» surəsi, 117).**

İŞIQ VƏ QARANLIQLAR

“Göyləri və yeri xəlq edən, zülmətləri yaradan Allaha həmd olsun!...” (“Ənam” surəsi, 6/1).

Məlum olduğu kimi, ətrafda işıq olmasa, insanın onu əhatə edənləri, yəni ətrafındakıları adi gözlə görməsi mümkün deyil. Ancaq bizim görə bildiyimiz işıq bu işığı yayan enerjinin çox kiçik bir hissəsidir. İnsanın görə bilmədiyi, ancaq işığı yayan başqa enerji növləri də mövcuddur. Məsələn, infraqırmızı, ultrabənövşəyi, “x” şüaları, radio dalğalar və s. İnsan bu işığın adıçəkilən dalğa boyları qarşısında kor kimidir.

Quranda “qaranlıq” kəlməsinin hər dəfə “qaranlıqlar” olaraq ifadə edilməsi də bu baxımdan çox diqqətəlayiqdir. Ərəb dilində “zulmət” olaraq ifadə edilən “qaranlıqlar” kəlməsi Quranda 23 ayədə cəm formasında işlədilir. “Tək” mənasında isə heç bir yerdə qeyd edilmir. Quranda qaranlıq kəlməsinin bu cür qeyd edilməsi bizim görə bildiyimiz işıq selindən başqa, daha fərqli işıq növlərinin olmasına işarədir. Alimlər buradakı “cəmi” ifadəsinin səbəbini son dövrlərdə kəşf ediblər. Dalğa boyları elektromaqnit şüa kimi tanınan enerjinin müxtəlif formalarıdır.

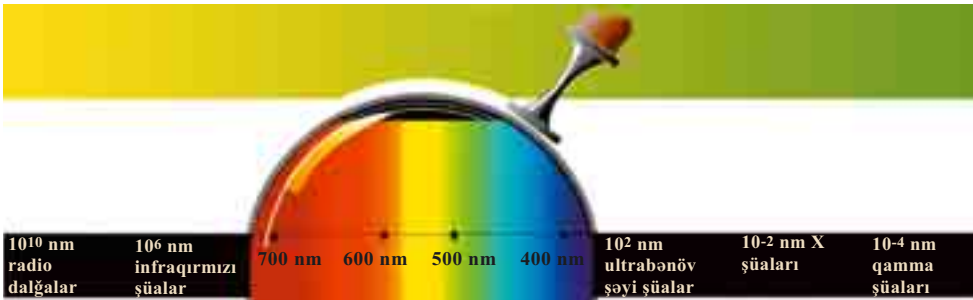
Elektromaqnit şüası kosmosda bütün müxtəlif formaları ilə enerji dalğaları şəklində hərəkət edir. Bu isə bir qızılgülün üstünə atılan daşların dalğalarına bənzədilə bilər. Bir göldəki dalğaların müxtəlif ölçüləri olduğu kimi elektromaqnit şüaların da müxtəlif dalğaları olur. Kainatdakı ulduzların və başqa işıq mənbələrinin hər biri eyni cür şüa yaymır. Bu cür fərqli şüalar özlərinin dalğa ölçülərinə görə təsnif olunurlar. Fərqli dalğa ölçülərinin əmələ gətirdiyi boşluq məsafəsi (və yaxud fəza, yelpazə) isə çox genişdir. Ən kiçik dalğa ölçüsünə malik olan qamma şüaları ilə ən böyük dalğa ölçüsünə malik olan radiodalğalar

arasında 10^{25} -lik (milyard dəfə milyard dəfə milyardlıq!) bir fərq var. Günəşin yaydığı şüaların demək olar ki, hamısı bu 10^{25} -lik boşluğun təkcə bir hissəsinə sıxışdırılıb.

Bu rəqəmin böyüklüyünü daha yaxşı başa düşmək üçün belə bir müqayisə yerinə düşərdi. Əgər 10^{25} rəqəmini saymaq istəsək, onda gecə-gündüz əsla dayanmadan saymağımız və bu işi Yerin yaşından 100 milyon dəfə böyük olan bir müddət ərzində davam etməyimiz lazım gələrdi!

Kainatdakı müxtəlif dalğa ölçüləri bu cür nəhəng boşluğun içinə yayılıb. Günəşdən yayılan müxtəlif dalğalar isə 70 faizi 0,3 mikronla 1,50 mikron arasında olan dar bir sərhəd daxilindədir. Bu aralıqda üç cür işıq var: görünə bilən şüalar, yaxın infraqırmızı şüalar və narıncı şüalar. “Görünə bilən” şəklində adlandırılan bu şüalar elektromaqnit yelpazənin 10^{25} -də 1-dən də az bir aralıqda olsalar da, Günəş şüalarının cəmi 41 faizini təşkil edirlər.

Aydın olduğu kimi, gözlərimizin görə bildiyi elektromaqnit dalğaları işıq selinin çox kiçik bir hissəsinə əmələ gətirir. Digər qismlər isə insan üçün geniş qaranlıqları ifadə edir. Bu sərhədin xaricindəki dalğa ölçüləri insanın kor olduğu sahələrdir.⁵⁸

Şəkildən də görüldüyü kimi, işığın dalğa ölçülərindən insanın görə bildiyi son dərəcə dar bir aralıqdır. Digər dalğa boyları isə insan üçün qaranlıq ifadə edir.

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

ALOV OLMAYAN YANMA

“Allah göylərin və yerin nurudur. Onun nuru içində çıraq olan bir taxçaya bənzər; taxçadakı o çıraq bir qəndilin içindədir, o qəndil isə sanki parlaq bir ulduzdur. O çıraq nə şərqdə, nə də qərbdə olan mübarək bir zeytun ağacından yandırılır. (O, elə bir ağacdır ki,) onun yağı özünə od toxunmasa da sanki işıq saçır. O, nur üstündə nurdur. Allah dilədiyini öz nuruna qovuşdurur. Allah insanlar üçün misallar çəkir. Allah hər şeyi biləndir!” (“Nur” surəsi, 24/35).

“Nur” surəsindəki bu ayədə işıqverən bir nəsnədən bəhs edilir. İşıq verən cisim isə bir ulduza oxşadılır. Ayədə ulduza oxşadılan işıqverən nəsnənin enerjisinin şərqə və qərbə aid olmaması isə bu cismin fiziki ölçülərdə olmamasına bir işarə ola bilər. Bu nəsnənin mənbəyinin enerji ölçüsündə olması nəzərdə tutularsa, adı ayədə çəkilən enerjinin elektrik enerjisinə, işıqsaçan cismin də elektrik ampulasına işarə etməsi ehtimal oluna bilər.

Ampula ayədəki təriflərə çox uyğun gələn, şüşənin içində ulduz kimi parıldayan və işıq saçan bir cisimdir. Ampula qəndil, qaz lampası və digər oxşar işıqsaçan cisimlər kimi yağla yandırılmaz və ampulada, ayədəki təriflərə uyğun olaraq alov olmadığı halda da bir yanma gerçəkləşir. Ampulanın içindəki hərərətə müqavimət göstərən tunqsten siminin atomları arasındakı titrəyiş nəticəsində 2000 dərəcədən çox hərərət yaranır. Başqa metalları əridən bu istilik o qədər yüksəkdir ki, o, adi gözlə görünən güclü bir işığın ortaya çıxmasına səbəb olur.

Ancaq bu yüksək istiliyə baxmayaraq ampulanın içində oksigen olmadığı üçün ayədəki ifadələrə uyğun olaraq, orada yanğın olmaz. Bundan başqa ampulanın ortasında parıldayan sim də parıldayan bir ulduzun uzaqdan görünməsinə çox oxşayır.

Elektrikin dünya tarixinin ən böyük kəşflərindən biri olması, dünyanın demək olar ki, hər tərəfinin elektrik enerjisi ilə işləyən ampulalar vasitəsi ilə işıqlandırılması nəzərə alınsa, onda Quran ayəsinin məhz bu mühüm kəşfə işarə etməsi mülahizəsi əsas götürülə bilər (ən doğrusunu Allah bilir).

Bu məsələ ilə bağlı başqa bir izah da ulduzlardakı nüvə reaksiyalar nəticəsində meydana gələn işıqı düşünməkdir. Ulduzlar nüvə reaksiyalarından meydana gəlmiş çox böyük miqdarda istilik və işıq saçan, son dərəcə isti, parlaq, hərəkət qaz kütlələridir. Yeni meydana gələn ulduzların əksəriyyəti öz cazibə qüvvələri ilə büzülməyə başlayırlar. Bunun nəticəsində onların mərkəzi daha qalın və daha isti olur. Ulduzların mərkəzindəki maddə kifayət qədər isinəndə - ən azı 7 000 000 Kelvin olanda - isə nüvə reaksiyaları başlayır.⁵⁹ Bir ulduzun daxilində baş verən hadisə hidrogenin nəhəng enerji ilə (fuzyonla) heliuma çevrilməsidir. Kütlənin böyüklüyündən ulduzlarda meydana gələn cazibə qüvvəsi 4 hidrogen atomunu bir helium atomunu meydana gətirmək həddinədək aktivləşdirib hərəkətləndirir. Bu zaman meydana gələn enerji işıq və istilik halında kütlənin səthindən kənara yayılır və bu reaksiyalar ulduzun kütləsindəki bütün helium qurtarana qədər davam edir.

Ancaq ulduzlardakı reaksiyalarda oksigen istifadə edilmədiyini üçün burada, yanan odunda olduğu kimi, adi bir yanğın baş verməz. Ulduzlarda nəhəng alovlar şəklində müşahidə olunan yanğın da əslində atəşdən meydana gələ bilməz. Həmçinin ayədə də bu cür yanğının baş verməsinə işarə edilir. Bundan əlavə, ayədə bir ulduzdan, onun enerjisindən və alov olmayan bir yanğından - yəni reaksiyadan - bəhs edildiyini nəzərə alsaq, ayənin ulduzlardakı işığın meydana gəlməsinə və yanğının şəklinə işarə etdiyini düşünmək olar (ən doğrusunu Allah bilir).

BULUDLARIN AĞIRLIĞI

Buludların çəkisini göstərən rəqəmlər çox heyrətamizdir. Məsələn, kümülonimbus növlü fırtına buludunda 300.000 ton çəkiddə su olur. Göy üzündə 300 000 tonluq bir kütləni saxlaya bilən bir nizam şübhəsiz ki, təəccüb doğuran bir vəziyyətdir.

Quranın başqa ayələrində də buludların çəkisinə bu cür diqqət yönəldil

“Küləkləri öz mərhəməti önündə müjdəçi olaraq göndərən Odur. Belə ki, küləklər ağır buludları hərəkətə gətirdiyi zaman Biz onları (quraqlıqdan) ölü bir məmləkətə tərəf qovur, ora yağmur endirir və onunla hər cür meyvə yetişdiririk.” (“Əraf” surəsi, 7/57).

“Sizə qorxu və ümid məqsədilə şimşək göstərən, (yağışla yüklənmiş) ağır buludları da yaradan Odur.” (“Rəd” surəsi, 13/12).

Əlbəttə, Quranın göndərildiyi dövrdə insanların buludların ağırlığı ilə bağlı bu məlumatları bilməsi mümkün deyildi. Quran ayələrində nəzəri dərhal cəlb edən və yalnız yaxın keçmişdə kəşf edilən bu məlumat Quranın Allahın sözü olduğunu göstərən dəlillərdən biridir.

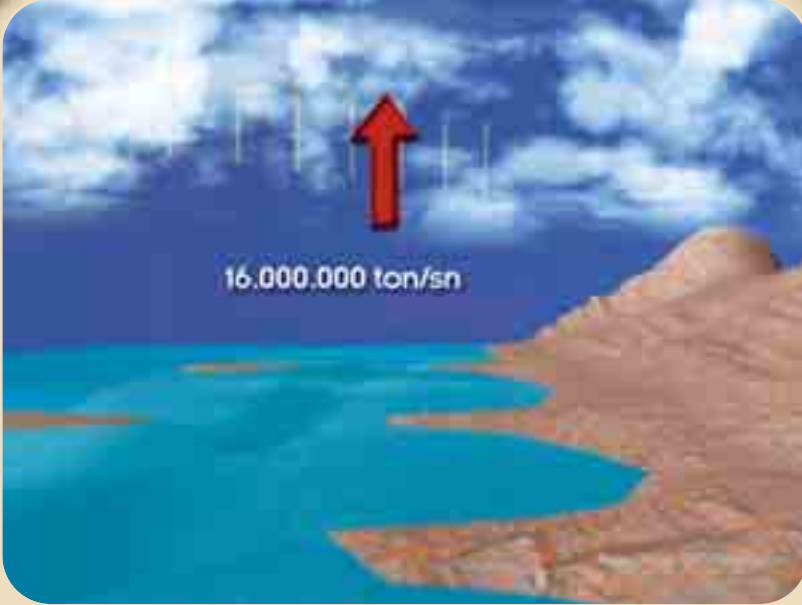
YAĞIŞDAKI ÖLÇÜ

Quranda yağış haqqında verilən başqa bir məlumat isə yağışın müəyyən miqdarda yağdırılmasıdır. “Zuxruf” surəsində belə buyrulur:

“O Allah ki, göydən müəyyən bir miqdar su endirdi. Biz onunla ölü bir məmləkəti dirildirik. Siz də (qiyamət günü dirildilib qəbirlərinizdən) belə çıxarılacaqsınız.” (“Zuxruf” surəsi, 43/11).

Yağışın miqdarı ilə bağlı yuxarıdakı məlumat da XX əsrdəki tədqiqatlarla öz təsdiqini tapıb. Hesablamalara görə, Yer üzündən bir saniyədə 16 milyon ton su buxarlanır. Bir ildə bu miqdar 505 trilyon tona çatır (505000 km³). Bu, eyni zamanda bir ildə Yer səthinə yağan yağışın miqdarıdır (*Mənbə: http://en.wikipedia.org/wiki/Water_cycle*). Başqa sözlə, su davamlı bir tarazlıq daxilində “müəyyən bir miqdar”a uyğun olaraq dövr edir. Yer üzündə həyatın davamlığı da bu

Hər il göy üzünə buxarlanan və yenidən Yer üzünə yağış olaraq düşən suyun miqdarı sabitdir: saniyədə 16 milyon ton. Bu sabit miqdar Quranda “müəyyən bir miqdar su”yun göydən göndərilməsi olaraq xəbər verilir. Ekoloji nizamın və dolayısı ilə həyatın davam etməsinin təmin olunmasında bu miqdarın sabit olmasının əhəmiyyəti çox böyükdür.

su dövriyyəsi sayəsində təmin olunur. İnsan sahib olduğu bütün texniki imkanlardan hətta tam istifadə etsə belə, bu dövriyyəni əsla süni şəkildə gerçəkləşdirə bilməz. Əgər bu suyun miqdarında hətta kiçik dəyişiklik baş versə, qısa vaxt keçdikdən sonra böyük bir ekoloji natarazlıq yaranar ki, bu da həyatın sonuna səbəb olar. Lakin bu, heç vaxt ola bilməz. Çünki Quranda da bildirildiyi kimi, yağış Yer üzünə hər il eyni miqdarda düşməyə davam edir.

Yağışın yağması hadisəsindəki bu heyrətamiz dərəcədə dəqiq ölçü-biçi, bu ilahi nizam özünü yağışın təkcə miqdarında deyil, həm də yağış damcılarının düşməsindəki sürətin dəyişməz olmasında da göstərir.

Alman fiziki, Nobel mükafatı laureatı Filipp Lenart araşdırmaları nəticəsində müəyyənləşdirib ki, yağış damcılarının diametri genişləndikcə onların yerə düşmə sürəti də çoxalır. Amma düşmə sürətindəki bu çoxalma yağış damcısının diametri 4,5 mm olana kimi davam edir. Daha böyük yağış damcılarında isə düşmə sürəti saniyədə 8 mm-i keçmir.⁶⁰

Bunun səbəbi damcıların düşərkən aldığı formadır. Yağış damcılarının bu xüsusi forması atmosferin sürtünmə təsirini çoxaldır və damcıların müəyyən bir sürət limitini keçməsinə mane olur.

Göründüyü kimi, yağışın yağması ilə bağlı əvvəllər heç kimin dərk edə bilmədiyi həqiqətlər öz əksini Quranda hələ 1400 il bundan öncə, özü də heyrətamiz bir dəqiqliklə tapıb.

YAĞIŞIN ƏMƏLƏ GƏLMƏSİ

Yağışın necə əmələ gəlməsi insanlar üçün uzun müddət sirr olaraq qalıb. Yalnız hava radarlarının kəşf edilməsindən sonra yağışın hansı mərhələlərdən keçərək əmələ gəlməsi tam dəqiqləşdi.

Yağış üç mərhələdən keçərək əmələ gəlir. Əvvəlcə yağışın “xammalı” külək vasitəsi ilə havaya qalxır, sonra buludlar meydana gəlir, nəhayət, sonda yağış damlaları ortaya çıxır.

Quranda yağışın əmələ gəlməsi ilə əlaqədar söylənənlər isə bütövlükdə bu proseslərin mahiyyətini açıqlayır. Bir ayədə yağışın yaranması prosesi haqqında belə məlumat verilir:

“Buludları hərəkətə gətirən, küləkləri göndərən onları göy üzündə istədiyi kimi yayan və topa-topa edən Allahdır. Artıq buludların arasından yağış çıxdığını görürsən. Onu (yağışı) bəndələrindən istədiyinə verən kimi onlar sevinərlər.” (“Rum” surəsi, 30/48).

İndi isə bu ayədə ifadə edilən üç mərhələni araşdıraq:

I mərhələ. “Allah küləkləri göndərir...”

Okeanlardakı suyun köpüklənməsi nəticəsində əmələ gələn sayısız hava qabarcıqları davamlı şəkildə ortaya çıxdıqda su zərrələri mütəmadi olaraq havada fırlanır. Duzlarla zəngin olan bu su zərrələri daha sonra küləklər vasitəsilə yuxarıya - atmosfərə doğru yol alır. Aerosol adlandırılan bu kiçik su zərrələri dənizlərdən qalxan su buxarını “su tələsi” adı verilən bir mexanizmlə öz ətrafında kiçik damlalar halında toplayaraq bulud topalarını əmələ gətirir.

II mərhələ. “...Buludları hərəkətə gətirər, onları göy üzündə istədiyi kimi yaradar və topa-topa edər...”

Duz kristallarının və yaxud da havadakı toz zərrəciklərinin ətrafında sıxlaşan su buxarı sayəsində buludlar əmələ gəlir. Bunların içindəki su dammaları çox kiçik (0,01 və 0,02 mm) olduğuna görə onlar havadan asılı qalır və havaya yayılırlar. Beləcə, göy buludlarla örtülür.

III mərhələ. “...Artıq buludların arasından yağış çıxdığını görürsən”.

Duz kristalları və toz zərrəcikləri ətrafında yığılan su dammaları artıb qalınlaşaraq yağış damalarını əmələ gətirirlər. Beləcə, havada daha da böyüyən və ağırlaşan damlalar buluddan ayrılaraq yağış şəklində yerə düşməyə başlayır.

Göründüyü kimi, yağışın əmələ gəlməsinin hər bir mərhələsi Quran ayələrində aydın şəkildə təsvir olunub. Həm də bu mərhələlər elmi mənbələrdəki mərhələlərə uyğun olaraq açıqlanıb. Dünyadakı əksər

Yuxarıdakı şəkildə okeanlardakı köpüklənmə ilə əmələ gələn su damcılarının göy üzünə qalxması görünür. Bu, yağışın əmələ gəlməsindəki ilk mərhələdir. Bundan sonra əmələ gələn buludlardakı su dammaları havada asılı qalacaq və bunlar sıxlaşaraq yağışı əmələ gətirəcəklər. Bu mərhələlərin hamısı ayələrdə qüsursuz olaraq bildirilir.

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

təbii hadisələrdə olduğu kimi, bu məsələdə də Allah ən doğru olanı açıqlamış, həm də bunu elmi kəşflərdən əsrlərlə əvvəl Quran vasitəsilə insanlara çatdırmışdır.

Başqa bir ayədə isə yağışın əmələ gəlməsi haqda bu məlumatlar verilir:

“Məgər görmürsənmi ki, Allah buludları qovar, sonra onları bir araya toplayar, sonra da üst-üstə yığıb topa halına salar?! Və görürsən ki, (o buludların) arasından yağmur çıxar, sonra Allah göydən dağlar kimi (çox və böyük) dolu yağdırar, sonra da onunla istədiyini bəlaya düşür edər, istədiyindən də onu sovuşdurar. Buludların şimşəyinin parıltısı az qala gözləri kor edər.” (“Nur” surəsi, 30/43).

Buludların tiplərini öyrənən alimlər yağışın əmələ gəlməsi ilə bağlı heyrətamiz nəticələr əldə ediblər. Yağış buludları müəyyən bir sistem və mərhələ daxilində əmələ gəlir və öz formasını alır. Yağış buludlarından biri olan kümülönimbus növlü buludların əmələ gəlməsi prosesinin elmi izahı aşağıdakı kimidir:

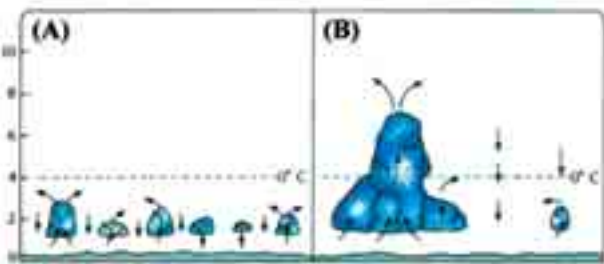
I mərhələ. Qovulma: buludlar olduqları yerdən küləklər tərəfindən tərpədilərək qovulurlar.

II mərhələ. Toplanma: külək tərəfindən qovulan bu kiçik buludlar (kümülönimbus) qovulduqları başqa yerdə toplanıb yeni böyük buludları əmələ gətirirlər.⁶¹

III mərhələ. Yaranma: kiçik buludlar birləşəndən sonra böyük buludun içindəki yuxarı çəkmək gücü çoxalır. Buludun mərkəzindəki yuxarı çəkmə gücü kənarlardakı analoji gücdən daha çoxdur. Bu yuxarı çəkmələr buludun gövdəsindən başlayaraq yuxarı istiqamətə doğru böyüməsinə səbəb olur. Bununla da buludlar yuxarı tərəfə genişlənərək üst-üstə yığılır. Bu da yuxarı tərəfə doğru böyüyən buludun gövdəsinin atmosferin daha sərin yerlərinə tərəf uzanmasına səbəb olur. Bu nöqtədə atmosferin sərin qatlarındakı buludda olan su və dolu damlları

böyüməyə başlayır. Bu mərhələlərin nəticəsində su və dolu damlları yuxarı çəkilmə gücünün onları dəstəkləyə bilməyəcəyi qədər ağırlaşdığı vaxt buludlardan yağış, dolu və s. yağmağa başlayır.⁶²

Unutmaq olmaz ki, meteoroloqlar buludun əmələ gəlməsi, strukturu və funksiyası ilə bağlı proseslərin bütün təfərrüatlarını yalnız son dövrlərdə, özü də son dövrün inkişaf etmiş elmi-texniki nailiyyətlərindən (təyyarə, süni peyklər, kompüter və s.) istifadə etməklə öyrəniblər. Amma nəzərdən qaçırılmamalıdır ki, bütün bunlar barədə hələ 1400 il bundan əvvəl Allahın bu ayələrində məlumat verilmişdi.

(A) Ayrı-ayrı kiçik buludlar (kumulonimb buludları). (B) Kiçik buludlar bir yerə yığılanda əmələ gələn daha böyük buludun içindəki yuxarı çəkilmələr çoxalır, bununla da buludlar yuxarı çəkilir.

Yuxarıya tərəf genişlənərək üst-üstə yığılan buludlar şaquli olaraq böyüdükləri üçün atmosferin daha sərin yerlərinə çatırlar. Atmosferin sərin bölgələrində isə su və dolu damlları böyüməyə başlayır. Ağırlaşan su damcılarını buluddan yağış, dolu və s. şəklində düşməyə başlayır. Bu elmi həqiqət 14 əsr əvvəl “Nur” surəsinin 43-cü ayəsində “...sonra onları bir araya toplayar, sonra da üst-üstə yığıb topa halına salar. Və görərsən ki, (o buludların) arasından yağmur çıxar” ifadəsi ilə bildirilmişdir.

TORPAĞIN TİTRƏYİB QABARMASI

“...Sən yer üzünü qupquru görərsən. Biz ona yağmur endirdiyimiz zaman o, titrəyib (hərəkətə gəlib) qabarar və hər gözəl cütdən bar gətirər.” (“Həcc” surəsi, 22/5).

Bu ayədə “titrəyir” olaraq tərcümə edilən kəlmə ərəb dilində “ihtəzzət”dir və bu kəlmə “hərəkət edir”, “canlanır”, “titrəyir”, “bitkinin hərəkət etməsi və uzanması” mənalarına gəlir. “Qabarar” olaraq tərcümə edilən “rəbət” kəlməsi isə “artar”, “çoxalar”, “qabarar”, “inkişaf edər”, “bitkinin yüksəlməsi”, “ərzağın təmin edilməsi”, “şişmək”, “içinin hava ilə dolması” mənalarına gəlir. Ayədə qeyd edilən bu kəlmələr yağış zamanı torpağın molekulyar quruluşundakı dəyişiklikləri ən düzgün şəkildə ifadə edir.

Torpaq parçaları bir-birinin üstünə keçən təbəqələrdən yaranır və bu təbəqələrin arasına daxil olan su torpaq parçalarının həcmnin böyüməsinə, onların qabarmasına səbəb olur. Ayədə bəhs edilən mərhələlər elmi şəkildə bu formadadır:

1. Torpağın titrəməsi. Torpaq yağış suyunu kifayət qədər özünə çəkəndə torpaq parçalarının səthində yaranan elektostatik yük tarazın pozulmasına səbəb olur. Bu da torpaq parçalarının titrəməsinə gətirib çıxarır. Bu titrəmə torpaqda elektrik yükünün balanslaşmasına kimi davam edir. Torpaq parçalarının hərəkətlənib titrəməsi onların su

zerr ləri ilə  arpıřmasından da meydana gəlir. Su zerr lərinin hərəkəti müəyyən bir istiqamətdə olmur. Hər tərəfdən çarpan su torpaq parçalarının yerd yiřm sin  səbəb olur. Bu, hazırda "Braun hərəkəti" («Brownian movement») kimi m řhur olan və 1827-ci ildə Robert Braun adlı řotland botanikin tərif verdiyi mikroskopik parçaların hərəkətidir.⁶³ Braun yaęıř damcılarının torpaęa d ř r k, torpaq molekullarında bir növ silk l nm  v  titr yiř yaratdığını k řf etmiřdi.

2. Torpaęın qabarması. Yaęıř yaęanda müxtəlif istiqamətlərdən gələn su damcıları torpaq parçalarının titrəməsinə, beləliklə, suyu  z n 

çəkərək həcmnin böyüməsinə səbəb olur.

Çünki suyun miqdarı bol olanda torpaq parçalarının arasındakı məsafə çoxalır. Bu məsamə və boşluqlar su zərrəciklərinin və ərimiş ionların torpağın içinə daxil olmasını təmin edir. Su və suyun içində ərimiş şəkildə mövcud olan başqa qidalandırıcı maddələr təbəqələr arasında yayılır. Bu da torpaq parçalarının həcmnin böyüməsinə səbəb olur. Dolayısı ilə bu parçalar torpağı canlandırmaq üçün zəruri olan su anbarı kimi fəaliyyət göstərirlər. Yer in cazibə qüvvəsinə baxmayaraq, suyun heç yerə sızmadan torpaq parçaları təbəqələrinin arasına yığılması Allahın insanlara sonsuz mərhəmətinin nümunələrindən biridir. Əgər torpağın suyu saxlama xüsusiyyəti olmasaydı və torpaqda bu mineral anbarları yaranmasaydı, su torpağın dərinliklərinə sızar və bitkilər qısa vaxtda məhv olardı. Ancaq Uca Rəbbimiz torpağı müxtəlif məhsullar çıxmasını təmin edəcək xüsusiyyətlərlə birlikdə yaradıb.

3. Torpağın məhsul verməsi. Torpaqdakı suyun miqdarı kifayət edəcək həddə çatanda toxumlar aktivləşir və bəsit qida maddələrini əmməyə başlayır. Getdikcə inkişaf edən bitkilər su ehtiyacını 2-3 ay boyunca bu depoların hesabına təmin edir. Quru torpağa yağış düşəndə baş verən proseslər yuxarıdakı ayədə üçmərhələli şəkildə bəhs edilir: torpağın titrəməsi, torpağın qabarması və torpağın məhsul verməsi. Aydın olduğu kimi, Quranda dövrümüzədən 14 əsr əvvəl bildirilən bu mərhələlər elmi izahlarla tamamilə üst-üstə düşür. Bir başqa ayədə isə bununla bağlı belə buyrulur:

«Ölü torpaq onlar üçün bir dəlidir. Biz onu dirildir, oradan dənələr çıxardırıq, onlar da ondan yeyirlər.» («Yasin» surəsi, 33).

**«Əkdiyiniz (toxumu)
görürsünüzmü? Onu bitirən
sizsiniz, yoxsa Biz?!
Əgər Biz istəsəydik, onu
bir saman çöpünə döndərər,
siz də mat-məəttəl
qalardınız»
(«Vaqiə» surəsi, 63-65).**

ÖLÜ YERİ CANLANDIRAN YAĞIŞLAR

Yağışın “ölü bir yerə can vermək” xüsusiyyətinə Quranın əksər ayələrində diqqət çəkilir:

“...Biz göydən tərtemiz su endirdik ki, onunla ölü bir yerə can verək, yaratdığımız heyvanları və bir çox insanları sulayaq!”
(“Furqan” surəsi, 25/48-49).

Yağış suyunun canlılar üçün həyati əhəmiyyət kəsb etməsi ilə yanaşı, onun həm də gübrələmək xüsusiyyəti var. Dənizlərdən buxarlanaraq buludlara yüksələn yağış damlları özündə ölü torpağa “can verə biləcək” bəzi maddələri ehtiva edir. Bu xüsusiyyətə malik olan yağış damllarına “səthi daralma damlları” deyilir. Belə damllar bioloqların dəniz səthinin mikrotəbəqəsi dediyi üst qatda meydana gəlir. Millimetrin onda birindən daha incə olan bu səthi pərdədə mikroskopik su yosunlarının (alqlerin) və zooplanktonların çürüməsindən yaranan çoxlu üzvi tullantı var. Həmin tullantıların bəzisi dəniz suyunda çox az mövcud olan fosfor, maqnezium, potasium kimi elementləri, bundan başqa mis, sink, kobalt və qurğuşun kimi ağır metalları seçib ayıraraq özündə toplayır. Yer üzündəki toxum və bitkilər onların yetişməsi üçün zəruri olan çoxsaylı duzları və elementləri məhz bu yağış damllarından alır.

Bu həqiqət Quranın başqa bir ayəsində belə ifadə edilir:

“Biz göydən bərəkətli su endirdik, sonra onunla bağlar və biçilən taxıl dənələri yetişdirdik.” (“Qaf” surəsi, 50/9).

Yağışla torpağa düşən bu duzlar məhsuldarlığı artırmaq üçün istifadə edilən ənənəvi gübrələrin bəzilərinin (kalsium, maqnezium, potasium və başqalarının) kiçik nümunələridir. Bu cür aerosollarda olan ağır metallar

isə bitkilərin yetişməsi, inkişafı və daha yaxşı məhsul verməsi üçün lazım gələn elementləri yaradır.

Qısaı, yağış həm də mühüm gübrədir. Torpaq yalnız yağış vasitəsilə gələn bu gübrələrlə əsrlik bir müddət ərzində bitkilər üçün lazım olan bütün elementləri əldə edə bilər. Meşələr də bu dəniz əsilli gübrələrin köməyi ilə qidalanıb inkişaf edir.

Bu yolla quru torpaq sahəsinə hər il 150 milyon ton gübrə düşür. Bu cür təbii gübrələnmə olmasaydı, Yerdə daha az bitki olar, həyatın nizamı pozulardı. Yağışın təbiəti canlandırmaq xüsusiyyətini bütün dəqiqliyi ilə açıb göstərən və ayədə yer alan bu məlumat Quranın sayısız möcüzələrindən yalnız biridir.

DOLU, ŞİMŞƏK VƏ GÖY GURULTUSUNUN MEYDANA GƏLMƏSİ

“...Allah göydən dağlar kimi (çox və böyük) dolu yağdırar, sonra da onunla istədiyini bəlaya düşür edər, istədiyindən də onu sovuşdurar. Buludların şimşəyinin parıltısı az qala gözləri kor edər.” (“Nur” surəsi, 30/43).

Yuxarıdakı ayədə şimşəyin dolu ilə əlaqəsinə diqqət çəkilir. Dolunun şimşəyin əmələ gəlməsinə təsirinin olub-olmaması araşdırılsa, aydın görünür ki, ayədə mühüm bir meteorologiya hadisəsinə işarə edilib.

“Meterology Today” (“Meteorologiya bu gün”) adlı kitabda dolunun və şimşəyin meydana gəlməsi ilə bağlı belə bir izah verilir:

“Həddindən artıq çox soyumuş damlalardan və buz kristallarından meydana gələn bir bulud zonasından dolu düşəndə buludlar elektrikle yüklənir. Maye halındakı damlalar isə dolu dənələri ilə toqquşanda donur və öz potensial hərərətini itirirlər. Bu da dolunun səthinin buz kristallarının kənarından daha isti qalmasını təmin edir. Dolu buz kristalı ilə birlikdə hərəkət etməyə başlayanda isə əhəmiyyətli bir hadisə baş verir. Elektronlar daha soyuq olandan daha isti olana tərəf hərəkət edirlər. Bunun nəticəsində dolu neqativ yüklü olur.

Eyni hadisə çox soyumuş su damlaları bir dolu dənəsi ilə birgə hərəkətə keçəndə və pozitiv yüklü çox kiçik buz hissələri qırılanda da baş verir. Daha yüngül və pozitiv yüklü hissələr hava cərəyanı

ilə buludların yuxarı tərəfinə doğru yığılır.

Neqativ yüklə qalan dolu buludun aşağısına tərəf düşür, bununla da buludun aşağı tərəfi neqativ yüklənir. Bu neqativ yüklər ildırım şəklinə Yer üzünə tərəf istiqamətlənməklə boşalır. Buna görə də dolu ildırımın əmələ gəlməsində əsas faktordur”.⁶⁴ Aşağıdakı ayədə isə əsas diqqət yağış buludlarının şimşəklərlə əlaqəsinə və bunların meydana gəlməsi ardıcılığının qeyd edilməsinə yönəldilib ki, bunlar da elmi kəşflərlə tam şəkildə üst-üstə düşür:

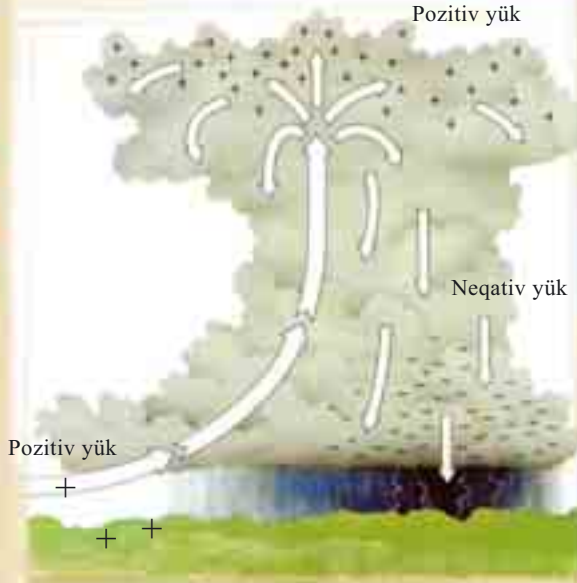
“Yaxud qaranlıqlarda göy gurultusu və şimşəklə səmadan şiddətlə yağan yağışa düşmüş kimsələrə bənzərlər ki, ildırımın səmindən ölmək qorxusu ilə barmaqlarını qulaqlarına tıxarlar...”
(“Bəqərə” surəsi, 2/19).

Yağış buludları 25,6 km²-256 km² ölçülərdə, 9000-12000 metr yüksəkliyində olan çox böyük kütlələr halındadır. Bu buludların tavanı

Fırtına buludunda elektrik yükü yağış damlalarının davamlı çatlamasından əmələ gəlir. Damlə çatladıqca pozitiv yük buludun üst qatına yüksəlir, neqativ yük altda qalır. Bu vəziyyətdə torpağın səhində pozitiv yük əmələ gələcək və ildırım düşəcəkdir.

Yuxarıya doğru hərəkət edən su damlası donma səviyyəsinə çatdıqda donur və düşərkən başqa damlalarla toqquşduqca üstünə buz əlavə olunur. Bu şəkildə buz əmələ gəlir.

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

**«Göy gurultusu Onun şəninə
təriflər deyir, mələklər də
Onun qorxusundan Onu
öyüb mədh edirlər. O, ildırımlar göndərüb Allah
barəsində mübahisə edərkən
onlara istədiyini vurur.
Allahın cəzası şiddətlidir!»
(«Rəd» surəsi, 13).**

onların belə fəvqəltəbii dərəcədə qalın olması səbəbi ilə qaranlıqdır. Buludu təşkil edən su və buz hissəciklərinin miqdarı çox olduğu üçün günəş şüaları onu dəlib keçmək imkanı tapa bilmir. Bu qalınlıq səbəbi ilə də buludlar arasından Yer üzünə çox az miqdarda günəş şüası çatır və buna görə də Yerdən baxan adam buludun qaranlıq olduğunu zənn edir. Buludun üst hissələrində isə qaranlıq daha azdır və Yer üzünə yaxınlaşdıqca qaranlıq daha da çoxalır.⁶⁵

Qaranlıq hadisəsindən sonra ayədə diqqət çəkilən göy gurultusu və şimşəyin meydana gəlməsi mərhələləri isə belədir. Yağış buludlarının içində elektrik yükü yığılır. Buludlardakı bu cür elektrik yüklənmə, donma, damcıların bölünməsi kimi proseslər təmas zamanı elektrik yüklənməsinin baş verməsi mərhələlər nəticəsində meydana gəlir. Bu cür elektrik yükünün yığılması araya girən havanın onları təcrid edə bilməyəcək səviyyəyə gəlməsi ilə böyük bir qığılcım şəklində pozitiv və neqativ sahələr arasında boşalır. Əks yüklərlə yüklənmiş iki zona arasındakı gərginlik bir milyard volta çata bilər. Qığılcım buludda da meydana gələ, pozitiv yüklü bir sahədən neqativ yüklü bir sahəyə tərəf iki bulud arasında axa və ya bir buluddan Yer üzünə doğru boşala bilər. Bu qığılcımlar gözqamaşdırıcı şimşək çaxmalarını doğurur. Şimşək xətti boyunca meydana gələn elektrik yükündəki bu qəfil çoxalma çox yüksək hərarətə (10 000⁰ C) səbəb olur. Bunun nəticəsində havada ani bir genişlənmə baş verir və çox böyük bir partlayış səsi şəklində üzə çıxan göy gurultusu yaranır.⁶⁶

Göründüyü kimi, bir yağış buludunda ardıcılıqla qaranlıq təbəqələr, şimşək kimi tanıdığımız elektrik yüklü qığılcımlar və göy gurultusu kimi qəbul etdiyimiz partlayış səsi meydana gəlir. Müasir elmin buludların meydana gəlməsi, göy gurultusunun və şimşəyin səbəbləri ilə bağlı söylədiklərinin hamısı Quranın müvafiq ayələrinin bütün mahiyyəti ilə tam uyğunluq təşkil edir.

MAYALANDIRICI KÜLƏKLƏR

Quranın bir ayəsində küləklərin mayalandırma (tozlandırma) xüsusiyyətinə və bunun nəticəsində yağışın meydana gəlməsinə diqqət çəkilir:

“Biz yüklənmiş (tozlandıran) külək göndərdik, göydən yağmur endirib sizə su verdik.” (“Hicr” surəsi, 15/22).

Ayədə diqqətimiz yağışın meydana gəlməsində ilk mərhələ rolunu oynayan küləklər olmasına cəlb edilir. Halbuki XX əsrin ortalarına qədər belə təsəvvür olunurdu ki, yağışın yağması ilə külək arasında yeganə bir əlaqə varsa da, o da küləyin buludu qovmasıdır. Müasir dövrdə aparılan meteoroloji tədqiqatlar isə sübuta yetirdi ki, küləklər yağışın əmələ gəlməsində “tozlandırıcı” rol oynayır.

Küləklərin belə tozlandırma funksiyası isə bir qədər əvvəl də qeyd etdiyimiz kimi, aşağıdakı şəkildə gerçəkləşir. Okean və dənizlərin səthində baş verən fasiləsiz köpüklənmə səbəbi ilə hər an saysız hava qabarcığı meydana gəlir. Bu qabarcıqlar partlayanda isə millimetrin yüzdə bir mislinə uyğun diametrdə minlərlə hissəcik havaya atılır. “Aerosol” deyilən bu hissəciklər küləklərin quru torpaqdan gətirdiyi tozlara qarışaraq atmosferin üst qatlarına qalxır.

Küləklərin bu yolla yuxarıya apardığı həmin hissəciklər burada su buxarları ilə toqquşub onlara qarışır. Su buxarı da bu hissəciklərin ətrafına toplanaraq qalınlaşır və su damlalarına çevrilir. Bu su damlaları əvvəlcə bir yerə yığılaraq buludları əmələ gətirir, bir müddət sonra da yağış halında yerə düşürlər.

Göründüyü kimi, küləklər havada sərbəst halda mövcud olan su buxarını dənizlərdən daşdıqları hissələrlə “tozlandırır” və bununla da yağış buludlarının meydana gəlməsini təmin edir. Əgər küləklərin bu xüsusiyyəti olmasaydı, yüksək atmosferdəki su damlaları da heç vaxt yaranmaz və yağış deyilən bir şey də olmazdı.

Burada mühüm olan bir məsələ isə küləklərin yağışın əmələ gəlməsindəki rolunun Quranda hələ əsrlərlə bundan əvvəl izah

Yuxarıdakı şəkildə bir dalğanın yaranma mərhələləri görünür. Dalğalar suyun üstündə əsən küləklər sayəsində əmələ gəlir. Küləklərlə birlikdə su zərrələri dairəvi şəkildə hərəkət etməyə başlayır. Bu hərəkət qısa müddətdən sonra dalbadal əlavə edilən dalğaları meydana gətirəcək və dalğalarla birlikdə əmələ gələn hava qabarcıqları havaya yayılacaqdır. Bu isə yağışın əmələ gəlməsindəki ilk mərhələdir. Bu əmələgəlmə ayədə də mayalandırıcılar olaraq küləklərin göndərilməsi və bu sayədə göydən su göndərildiyi şəkildə xəbər verilir.

olunmasıdır. Həm də bunun insanların təbiət hadisələri haqqında demək olar ki, heç bir şey bilmədikləri bir dövrdə baş verməsidir...

Ayədə küləklərin tozlandırıcı xüsusiyyətə malik olmasına dair verilən xəbərdə həmçinin küləklərin bitkilərin mayalanmasındakı rolundan danışılır. Yer üzündəki əksər bitkilər tozcuqlarını külək vasitəsilə yayaraq öz növlərinin çoxalmasını təmin edirlər. Əksər açıq toxumlu bitkilər, şam ağacları, palmalar və buna oxşar digər ağaclar, çiçək verən bütün toxumlu bitkilər, habelə çəmənlik otlarının hamısı küləklərlə mayalanır. Külək çiçək tozlarını bitkilərdən alıb onları eyni növdən olan başqa bitkilərə apararaq mayalanma prosesini həyata keçirir.

Küləyin bitkilərin mayalanmasını hansı şəkildə həyata keçirməsi, ümumiyyətlə, bu prosesdəki rolu son dövrlərə qədər məlum deyildi. Yalnız bitkilərin də erkək və dişi olmaqla cins fərqiə malik olması faktı üzə çıxarılandıqdan sonra küləklərin belə mayalandırıcı təsirinin mövcudluğu aşkarlandı. Halbuki bu həqiqət Quranın **“Biz göydən yağış yağdırdıq və yerdə hər cütdən bir bitki yetişdirdik”** (“Loğman” surəsi, 31/10) ayəsi ilə təsbit olunmuşdur. Özü də hələ 14 əsr bundan öncə!

KÜLƏKLƏRİN ƏMƏLƏ GƏLMƏSİNDƏKİ NİZAM

“...Küləkləri (müəyyən bir nizam içində) istiqamətləndirməsində ağılla düşünən qövmlər üçün dəlillər vardır.” (“Casiyə” surəsi, 45/5).

Külək müxtəlif istilik mərkəzləri arasında meydana gələn hava cərəyanıdır. Hava atmosferdə müxtəlif hərarət və təzyiqlər yaratdığı üçün o, fasiləsiz olaraq yüksək təzyiqdən aşağı təzyiqə tərəf axır. Təzyiq mərkəzləri, yəni atmosferdəki istiliklər arasındakı fərq böyük olanda hava cərəyanı, yəni külək də şiddətli olur. Böyük dağıntılara səbəb olan qasırğalar belə baş verir.

Burada ən təəccüblü məsələlərdən biri də aralarında ekvator və qütblər kimi çox böyük fərq olan istilik və təzyiq qurşaqlarının mövcudluğuna baxmayaraq Yer kürəsinin çox sərt küləklərə məruz qalmamasıdır. Bu Allahın Yeri müəyyən bir nizam daxilində yaratması sayəsində mümkün olub. Əgər qütblərlə ekvator arasında yaranan nəhəng hava cərəyanı yumşaldılmasaydı, Yerin səthi fasiləsiz olaraq şiddətli qasırğaların meydan suladığı ölü bir planetə çevrilərdi.

Yuxarıda oxuduğumuz ayənin “tasrifir riyah” ifadəsindəki “tasrif” kəlməsi “bir şeyi çox çevirib döndərmək”, “yönləndirmək”, “bir işə istiqamət vermək”, “idarə etmək”, “yayılmalarını təşkil etmək” mənalarına gəlir. Göründüyü kimi, külək üçün işlədilən bu kəlmə küləklərin nizam-intizam içindəki hərəkətini tam olaraq tərif edir. Bundan başqa, bu vəziyyət küləyin öz-özünə, necə gəlmiş kimi bizə çox aydın şəkildə çatdırır. Küləkləri insanların həyatda yaşamasına imkan verəcək tərzdə idarə edən Allahdır.

Yanda Yer üzündəki hava cərəyanlarını və küləklərin əmələ gəlməsini göstərən sxem görünür.

Passat küləkləri

Qərbdən əsən küləklər

Şərqdən əsən qütb küləkləri

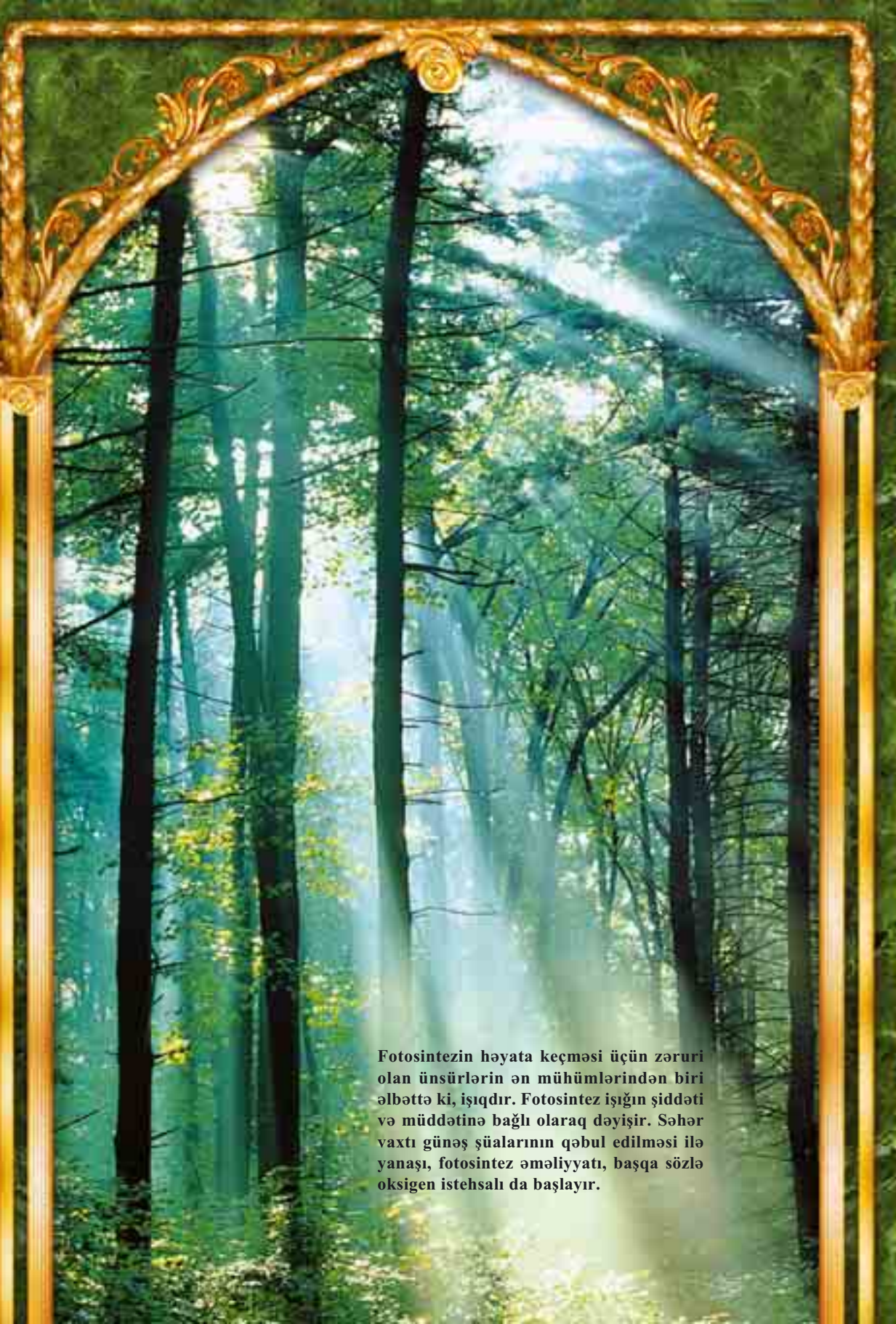

FOTOSİNTEZİN SƏHƏR VAXTI BAŞLAMASI

«Qaralmaqda olan gecəyə and olsun və nəfəs almağa başladığı vaxt dan yerinə...» («Təkvir» surəsi, 17-18).

Məlum olduğu kimi, bitkilər fotosintez edərkən havadakı karbondioksidi, yəni insanların istifadə etmədiyi zərərli qazı qəbul edir və atmosferə onun əvəzinə oksigen buraxır. Nəfəs alanda qəbul etdiyimiz və əsl həyat mənbəyimiz olan oksigen fotosintezin əsas məhsuludur. Atmosferdəki oksigenin təxminən 30 faizi torpaqdakı bitkilər tərəfindən istehsal edilərkən qalan 70 faiz də dənizlərdə və okeanlarda mövcud olan və fotosintez edə bilən bitkilər və təkhüceyrəli canlılar tərəfindən istehsal edilir.

Fotosintez alimlərin bu gün də hələ tam izah edə bilmədiyi bənzərsiz bir prosesdir. Bu əməliyyatı adi gözlə görə bilmirik, çünki bu mexanizm fəaliyyətə keçmək üçün atomlardan və molekullardan istifadə edir. Ancaq fotosintezin nəticələrini nəfəs almağımızı təmin edən oksigendə və sağ qalmağımızı təmin edən qidalarda görə bilirik. Fotosintez özündə öyrənilməsi çətin olan kimyəvi düsturları, gündəlik həyatda heç vaxt rastlaşmadığımız xırdalıqları və ağırlıq ölçülərini ehtiva edən, çox həssas şəkildə balanslaşdırılmış bir sistemdir. Ətrafımızdakı bütün yaşıl bitkilərdə bu əməliyyatın həyata keçirildiyi trilyonlarla kimya laboratoriyaları var. Həmçinin bitkilər bizim möhtac olduğumuz oksigeni, qidaları və enerjini milyonlarla ildir bir an da dayanmadan istehsal edirlər. Fotosintezin ən məhsuldar olduğu vaxt oksigenin ən çox istehsal edildiyi vaxtdır. Bu da Günəş şüasının ən çox

Fotosintezin həyata keçməsi üçün zəruri olan üsürlərin ən mühümlərindən biri əlbəttə ki, işıqdır. Fotosintez işığın şiddəti və müddətinə bağlı olaraq dəyişir. Səhər vaxtı günəş şüalarının qəbul edilməsi ilə yanaşı, fotosintez əməliyyatı, başqa sözlə oksigen istehsalı da başlayır.

olduğu səhər vaxtlarında gerçəkləşir. Günəşin çıxması ilə birlikdə yarpaqların üstündə tər (şeh) və bununla bağlı da fotosintez çoxalmağa başlayır. Günortadan sonra isə bu hadisə əksinə olur, yəni fotosintez yavaşır, tənəffüs artır, çünki hərarətin artması ilə yanaşı tərləmə də sürətlənir. Gecə isə istiliyin azalması ilə tərləmə yavaşır və bitki rahatlanır.

«Təkvir» surəsində səhər vaxtı ilə bağlı vurğulanan «izə tənəffəsə», yəni «nəfəs almağa başladığı vaxt» ifadəsi məcazi yolla tənəffüs etmək, nəfəs almaq mənalarına gəlir. Ayədə vurğulanan bu ifadə səhər vaxtı oksigen istehsalının başlaması, nəfəs almağın əsas şərti olan oksigenin ən çox bu vaxtda əldə edilməsi baxımından çox diqqətçəkicidir. Ayədə səhər vaxtı ilə bağlı olan bu vəziyyətə and içilməsi də mövzunun əhəmiyyətini xüsusi qabardır. XX əsrin mühüm kəşfləri arasında olan fotosintez fəaliyyəti Allahın yuxarıdakı ayə ilə işarə etdiyi Quranın elmi möcüzələrindən biridir.

Aşağıdakı qrafikdə fotosintez və işıq miqdarı arasındakı əlaqə görünür.

Fotosintezin işığa təsir əyrisi

Məlum olduğu kimi, fotosintez bitkilərin, bəzən də bəzi bakteriya və tək hüceyrəli canlıların, karbondioksit və sudan, şəkər (karbonhidrat) istehsal etmək üçün günəş şüası ilə gələn enerjini istifadə etmələridir. Bu reaksiya nəticəsində günəş şüasındakı enerji, istehsal olunan şəkər molekulunun içinə yığılır. İstifadə olunmayan günəş enerjisinin işlədilə bilən kimyəvi enerjiyə çevrilmə əməliyyatı əsnasında baş verən reaksiya aşağıdakı düsturla xülasə edilir:

(6 su molekulu + 6 karbondioksit molekulu – FOTOSİNTEZ nəticəsində – 1 şəkər molekulu + 6 oksigen molekuluna çevrilir).

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

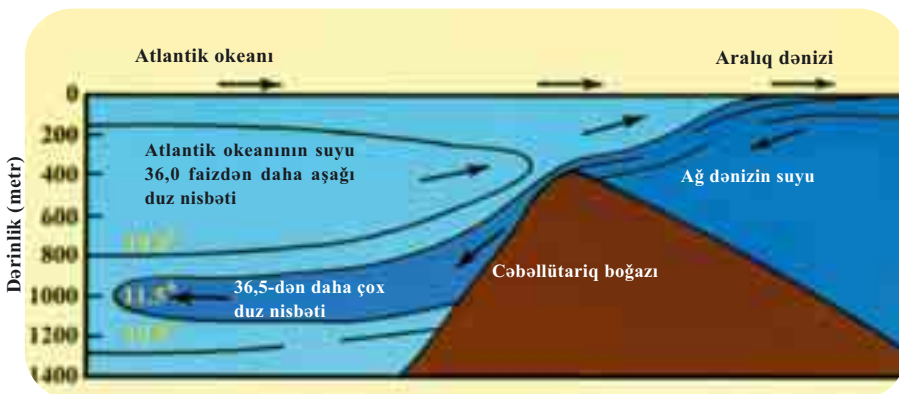
DƏNİZLƏRİN BİR-BİRİNƏ QARIŞMAMASI

Dənizlərin tədqiqatçılar tərəfindən çox yaxın keçmişdə aşkarlanan bir xüsusiyyəti Quranın “Rəhman” surəsində belə açıqlanır:

“İki dənizi O qovuşdurdu. Amma onların arasında maneə vardır, bir-birinə qarışmazlar.” (“Rəhman” surəsi, 55/19-20).

Bir-birinə qovuşan, amma suları bir-birinə qətiyyəən qarışmayan dənizlərin Quran ayəsində 14 əsr əvvəl bildirilən bu xüsusiyyəti okeanoloqlar tərəfindən bir müddət əvvəl kəşf edilib. Sübuta yetirilib ki, qonşu dənizlərin suları bir-birinə “səth daralması” adı verilən fiziki bir qüvvə ucbatından qarışmır. Dəniz sularının fərqli sıxlıqlarından qaynaqlanan səth daralması hadisəsi suların bir-birinə qarışmasına adətən bir divar kimi mane olur.⁶⁷

Əlbəttə ki, işin əsl möcüzəvi tərəfi insanların nə fizikadan, nə səth-in daralması anlayışından, nə də okeanoqrafiya elmindən xəbərdar olmadığı bir dövrdə bu həqiqətin Quranda bildirilməsidir.

Aralıq dənizində və Atlantik okeanında böyük dalğalar, güclü axıntılar və qabarma-çəkmələr var. Aralıq dənizinin suyu Cöbəllütəriq boğazında Atlantik okeanı ilə qarşılaşır. Ancaq bu qarşılaşma nəticəsində hərərət, duzluluq və sıxlıq xüsusiyyətləri dəyişmir. Çünki iki dəniz arasında görünməyən bir sərhəd var.

An aerial photograph of the Cæbällütariq boğazının (Cæbällütariq Strait) is presented within a decorative golden archway. The archway is ornate, with intricate scrollwork and floral patterns. The strait itself is a deep blue, winding waterway that separates a dark, forested landmass on the left from a more rugged, mountainous terrain on the right. The surrounding landscape is lush green, suggesting a tropical or subtropical environment. The overall composition is framed by a thick, golden border.

Cæbällütariq boğazının
kosmosdan çækilmîş şækli.

DƏNİZLƏRDƏKİ QARANLIQ VƏ DAXİLİ DALĞALAR

“Yaxud (inkar edənlərin əməlləri) əngin dənizin zülmətinə bənzər. Onu bir dalğa, o dalğanın üstündən bir dalğa, onun da üstündən bir bulud - zülmət üstündən zülmət örtər. O, əlini çıxardıqda haradasa onu görməz. Allah bir kəsə nur bəxş etməsə, onun nuru olmaz.” (“Nur” surəsi, 24/40).

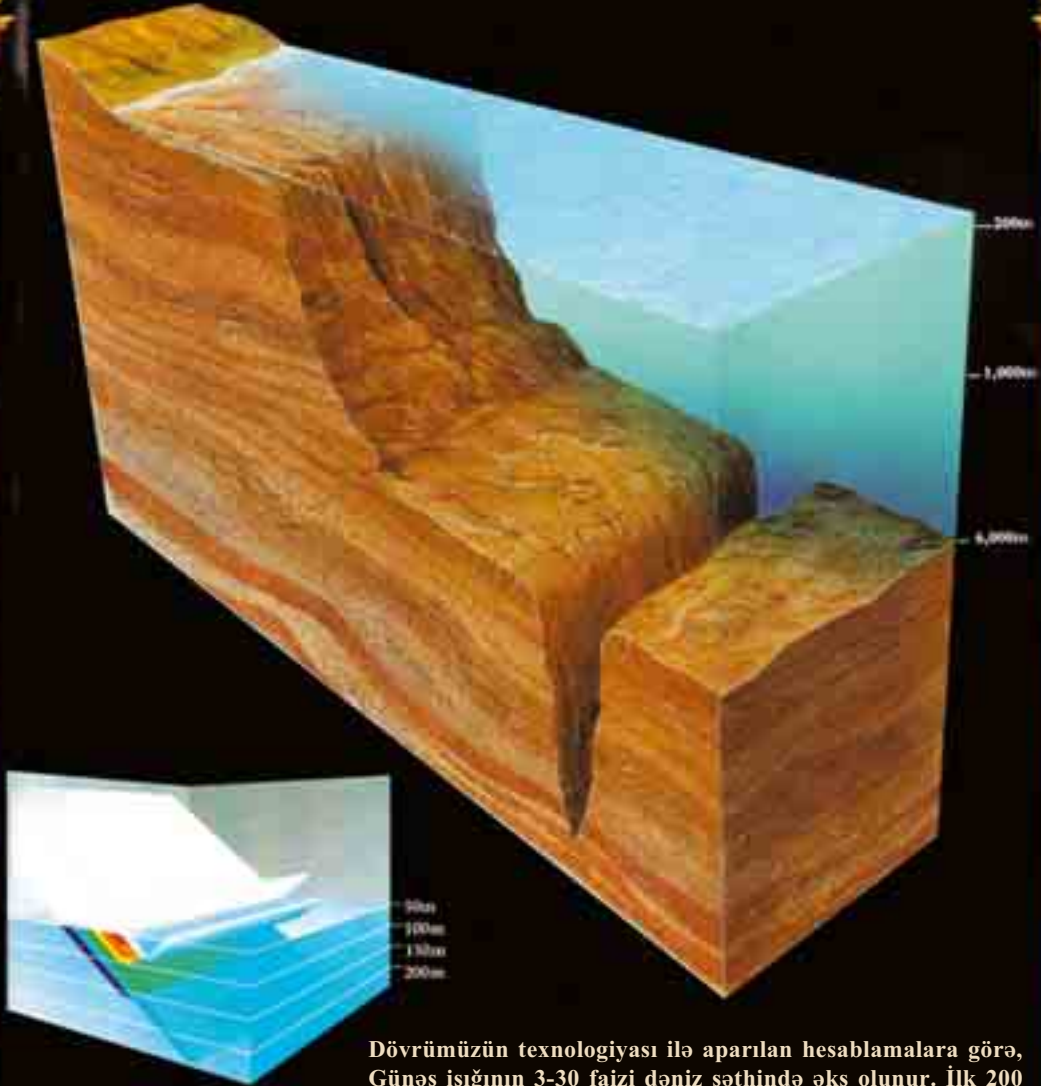
Dərin dənizlərdəki ümumi şərait “Oceans” (“Okeanlar”) adlı kitabda bu cür qeyd edilir:

Bu gün bilirik ki, dərin dənizlərdəki və okeanlardakı qaranlıq təxminən 200 metr və daha dərin yerlərdə olur. Bu dərinlikdə demək olar ki, heç bir işıq yoxdur. 1000 metrdən aşağı dərinliklərdə isə işığa rast gəlmək heç cür mümkün deyil.⁶⁸

Zamanımızda hər hansı bir dənizin ümumi coğrafi quruluşu, burada yaşayan canlıların xüsusiyyətləri, dəniz suyunun duzluluq nisbəti kimi məsələlərlə yanaşı onun ehtiva etdiyi suyun miqdarı, səthinin sahəsi və dərinliyi kimi məlumatları da araşdırıb öyrənmək mümkündür. Çağdaş dövrün texnologiyasından yararlanmaqla istehsal olunan və dənizaltı dünyanı öyrənməkdə böyük əhəmiyyət kəsb edən müxtəlif cihaz, qurğu və xüsusi alətlər bu bilgiləri mənimsəməyimizdə xüsusi rol oynayan mühüm vasitələrdir.

Bu alətlər olmasa, insanın dənizin 70 metrdən artıq dərininə getməsi demək olar ki, mümkün deyil. Bununla yanaşı, bir insanın heç bir köməyi olmadan okeanların 200 metrliyindəki qaranlıq dərinliklərdə yaşaması da qətiyyənlə mümkün deyil. Buna görə də alimlər dənizlər haqqında ətraflı məlumatı çox yaxın dövrlərdə əldə ediblər. Halbuki dərin dənizlərin qaranlıq olması Quranda hələ 1400 il əvvəl xəbər verilməmişdir. Heç bir texnologiyanın, beləliklə də insanların dənizlərin dərinliklərinə gedəcək vasitələrin olmadığı bir dövrdə belə bir məlumatın verilməsi

Quran Möcüzələri

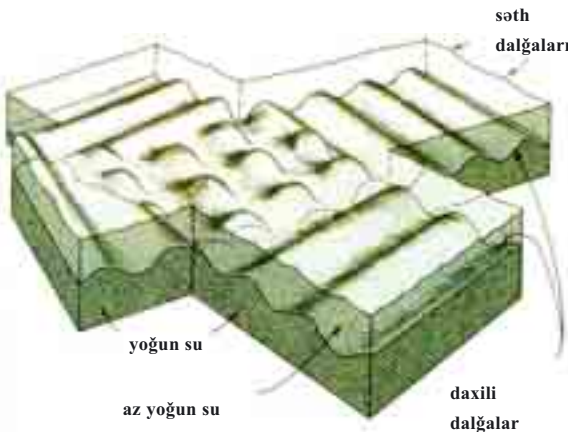
Dövrümüzün texnologiyası ilə aparılan hesablamalara görə, Günəş işığının 3-30 faizi dəniz səthində əks olunur. İlk 200 metrə qədər işıq spektrinin göy işıq ən axırda olmaqla 7 rəngin hamısı ard-arda udulur (soldakı şəkil). 1000 metr dərinliklərdə isə artıq heç bir şəkildə işığa rast gəlmək mümkün deyil (üstdəki şəkil). Bu elmi həqiqətə 1400 il əvvəl "Nur" surəsinin 40-cı ayəsində diqqət çəkilmişdir.

Əlbəttə ki, növbəti Quran möcüzələrindən biridir.

Bununla yanaşı “Nur” surəsinin 40-cı ayəsində bildirilən “əngin dənizin zülmətinə bənzər. Onu bir dalğa, o dalğanın üstündən bir dalğa, onun da üstündən bir bulud - zülmət üstündən zülmət örtər” ifadəsi də Quranın başqa elmi bir möcüzəsinə işarə edir:

“Alimlər müxtəlif qalınlıqda olan qatların ara səthlərində meydana gələn daxili dalğaların olmasını bu yaxınlarda kəşf ediblər. Daxili dalğalar dəniz və okeanların dərinliklərini əhatə edir. Çünki dərin dənizlərin qalınlığı onların üzərindəki sudan əslində daha çoxdur. Daxili dalğalar səthdəki dalğalar kimi hərəkət edir. Dənizlərin üstündəki dalğalar kimi daxili dalğalar da qırıla bilər. İnsan gözü daxili dalğaları görə bilməz, ancaq müəyyən bir zonada olan istilik və duzluluq dəyişiklikləri araşdırılanda bu dalğaların varlığı hiss edilə bilər”.⁶⁹

Ayədəki ifadələrə yuxarıdakı izahat bir-biri ilə tamamilə paraleldir. Dənizlə bağlı belə tədqiqatlar aparılmasaydı, insan dənizin tək səthindəki dalğaların varlığı haqqında məlumat almaqla kifayətlənə bilməz, onun dənizin daxilində meydana gələn dalğalardan xəbərdar olması əsla mümkün olmazdı. Lakin “Nur” surəsində Allah dənizlərin dərinliklərində ikinci bir dalğaya da diqqət çəkib. Əlbəttə, elm adamlarının yaxın vaxtlarda kəşf etdiyi bu həqiqət Quranın Allahın sözü olduğunu bir daha göz önünə gətirir.

Yandakı şəkildə müxtəlif sıxlıqda iki su təbəqəsi arasında olan səthdə daxili dalğalar xəyali olaraq çəkilmişdir. Bu təbəqələrdən altdakı sıx, üstdəki isə daha az sıxdır. Quranda “Nur” surəsinin 40-cı ayəsində 14 əsr əvvəl bildirilən bu elmi həqiqət müasir dövrümüzdə alimlər tərəfindən yenidən müəyyən edilmişdir.

HƏRƏKƏTLƏRİMİZİ İSTİQAMƏTLƏNDİRƏN ZONA

**“Yox, yox! Əgər son qoymasa, and olsun ki, Biz onu kəkilindən yapışib sürükləyəcəyik - özü də yalançı, günahkar kəkilindən!”
 (“Ələq” surəsi, 96/15-16).**

Yuxarıdakı ayələrdə qeyd edilən “yalançı, günahkar kəkilindən” ifadəsi çoxmənalıdır. Son dövrlərdə aparılan tədqiqatlar başın qabaq hissəsində beynin bəzi fəaliyyətini idarə edən hissənin olduğunu göstərir. 1400 il əvvəl Quranda bildirilən bu nahiyyə və onun vəzifəsi haqqındakı məlumatlara dövrümüzün elm adamları ancaq son 60 il ərzində izah verə biliblər. Qafa tasının daxilinə, başın qabaq hissəsinə baxanda beynin qarşı tərəfi görünür. Fiziologiya sahəsində bu nahiyyənin funksiyaları haqqında aparılan araşdırmalar nəticəsində əldə edilmiş məlumatlar “Essentials of Anatomy and Physiology” (“Anatomiya və fiziologiyanın əsasları”) adlı kitabda aşağıdakı şəkildə bildirilir:

“Hərəkətlərin motivasiyası, öncədən planlaşdırılması və başlanması alnın ön hissəsi olan qabaq alın nahiyyəsində (cerebrum) gerçəkləşir. Bu alın birləşməsinin (korteksinin) bir nahiyyəsidir”.⁷⁰

Kitabda bu hissə ilə bağlı aşağıdakı ifadələr də öz əksini tapır:

“Hərəkətlə olan əlaqəsi ilə yanaşı ön alın nahiyyəsi həm də aqressivliyin əsas funksional mərkəzi kimi də nəzərdə tutulur”.⁷¹

Bu açıqlamalardan da aydın olduğu kimi, beynin qabaq alın hissəsi planlaşdırmaq, hərəkətə gəlmək, yaxşı və pis hərəkətlərə başladılmaq, yalan və ya doğrunun söylənməsi ilə əlaqəli fəaliyyət növlərinin hamısını idarə edir.

Göründüyü kimi, “Ələq” surəsində qeyd edilən “yalançı, günahkar kəkilindən” ifadəsi ilə yuxarıdakı tərif arasında böyük bir paralellik var. Alimlərin son 60 ildə kəşf etdiyi bu elmi həqiqətləri Allah insanlara Quran ayələrində hələ əsrlərlə əvvəl xəbər vermişdir.

ÜRƏKLƏRİN ALLAHIN ZİKRI İLƏ SAKİTLƏŞMƏSİ

ABŞ-ın Beynəlxalq Səhiyyə Tədqiqatları Mərkəzində David B.Larson və onun qrupu tərəfindən dindar və dinə inanmayan amerikalılar arasında müqayisəli təhlil yolu ilə aparılmış araşdırmalar çox təəccübləndirici nəticələr verib. Məsələn, dinə meyilliliyi zəif olan və ya dinlə heç bir əlaqəsi olmayan insanlarla müqayisədə dindarların ürək xəstəliklərinə 60 faiz daha az tutulması, dindarlarda intihar hallarının 100 faiz aşağı olması, onların qan təzyiqinə daha az nisbətdə məruz qalması, siqaret çəkənlər arasında bunun 7-nin 1-ə nisbətdə olması kimi nəticələr ortaya çıxıb.⁷²

Təbabət dünyasının vacib elmi mənbələrindən sayılan «Tibbdə beynəlxalq psixiatriya» jurnalında nəşr edilən bir tədqiqatda özlərini inancsız kimi tanıdan şəxslərin həm xəstəliklərə daha çox tutulduğu, həm də ömürlərinin qısa olduğu bildirilir. Araşdırmanın nəticələrinə görə, inancsız insanların mədə-bağırsaq xəstəliklərinə yoluxma ehtimalı inancılı insanlara nisbətən iki dəfə, tənəffüs xəstəliklərindən ölməsi hallarının isə 66 faiz çox olduğu ortaya çıxıb.

Psixoloqlar buna oxşar faktları əsasən “psixoloji təsir” amili ilə izah edirlər. Bunun mənası isə belə açıqlanır ki, dini inanc insanların mənəviyyatını yüksəldir və mənəviyyat da əxlaqa təsir edir.

Bu açıqlamanın real və haqlı tərəflərinin olması mümkündür, ancaq məsələ dərinədən tədqiq ediləndə daha diqqətçəkici bir nəticə hasil olur. Allaha olan inanc hər hansı bir başqa əxlaqi vəziyyətdən, mənəviyyatdan daha güclüdür. Harvard Universiteti (ABŞ) tibb

fakültəsinin doktoru Herbert Bensonun dini inancla fiziki sağıamlıq arasındakı əlaqəni tədqiq edən geniş araşdırmaları bu mövzu ilə bağlı diqqətçəkici nəticələr vermişdir. H.Benson özü inancsız bir insan olsa da o, öz tədqiqatlarında belə qənaətə gəlmişdir ki, Allaha olan inanc və ibadət insan səhhətinə başqa heç nə ilə müqayisə edilməyəcək dərəcədə müsbət təsir göstərir. Benson “heç bir inamın zəhnə Allaha olan inam kimi rahatlıq vermədiyi” nəticəsinə gəldiyini açıqlamışdır.⁷³

Niyə imanla insan ruhu və bədəni arasında belə bir xüsusi əlaqə var? Bensonun gəldiyi nəticə onun elə öz ifadəsi ilə desək, “insan bədəninin və zehninin Allaha iman gətirməyə görə mütənasib” olması faktının təsdiqidir.⁷⁴

Təbabətin yavaş-yavaş öyrənməyə başladığı bu həqiqət Quranda **“Bilin ki, qəlblər yalnız Allahı zikr etməklə aram tapır!”** (“Rəd” surəsi, 13/28) ayəsi ilə xəbər verilmiş bir sirrdir. Allaha inanan, Ona dua edən, Ona güvənən insanların başqalarından həm ruhən, həm də cismən daha sağılam olmasının əsas səbəbi onların yaradılışlarına uyğun davranmasıdır. İnsanın yaradılışına zidd olan fəlsəfə və sistemlər insanlara həmişə əzab, hüzn, sıxıntı və əziyyət gətirir.

Müasir təbabət yuxarıda haqqında qısa da olsa danışdığımız kəşflərin işığında bu həqiqətə çatmaq yolundadır. Patrik Qlinin ifadəsi ilə desək, “müasir təbabət müalicənin maddi üsullardan başqa da yollarının olması həqiqətini qəbul etmək yolunda inkişaf edir”.⁷⁵

BAĞIŞLAMAQ VƏ ONUN SAĞLAMLIĞA FAYDASI

Quranda tövsiyə edilən gözəl əxlaqi xüsusiyyətlərdən biri də əfv etmək və bağışlamaqdır.

«Sən bağışlama yolunu tut, yaxşı işlər görməyi əmr et və cahillərdən üz döndər!» («Əraf» surəsi, 199).

Allah başqa bir ayədə isə belə buyurur:

«Əfv edib, xoş qəbul etsinlər! Məgər siz Allahın sizi bağışlamağını istəmirsiniz? Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!» («Nur» surəsi, 22).

Quran əxlaqından uzaq yaşayan insanlar üçün bağışlamaq da çox çətindir. Çünki buraxılan bir səhvə görə dərhal əsəbləşirlər. Ancaq Allah möminlərə bağışlamağın daha gözəl bir davranış olduğunu bildirir:

«Hər hansı bir pisliyin cəzası onun özü kimi bir pislikdir. Bununla belə hər kəs bağışlasa və barışsa, onun mükafatı Allaha aiddir...» («Şura» surəsi, 40).

«...Onları əfv etsəniz, təqsirlərindən keçsəniz və bağışlasanız, daha yaxşı olar. Çünki Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!» («Təğabun» surəsi, 14).

Quranda «Əlbəttə, hər kəs səbr edib bağışlasa, onun bu hərəkəti çox bəyənilən əməllərdəndir!» («Şura» surəsi, 43) ayəsi ilə də bağışlamağın təqdirəlayiq bir əxlaqi xüsusiyyət olduğu xəbər verilir. Dolayısı ilə möminlər bağışlayan, mərhəmətli, xoşrəftar davrananlardır və Quranda bildirildiyi kimi, onlar «qəzəblərini udarlar və insanların günahlarından keçərlər» («Ali-İmran» surəsi, 134).

Möminlərin bağışlamaq anlayışı Quran əxlaqı üzrə yaşamayan insanların bu anlayışından çox fərqlidir. Bəzi adamlar qarşılarındakı adamı bağışladıklarını desələr də, həmin adamların ürəyinin kin-küdurətdən xilas olması uzun müddət davam edir. Onların davranışı, ümumiyyətlə, bu xislətlərini əks etdirəcək şəkildə olur. Möminlər isə səmimi şəkildə bağışlayar. Möminlər insanın dünyada imtahanda olan, səhv edərək öyrənən bir məxluq olduğunu bildiyi üçün mülayim və şəfqətlidir. Həmçinin möminlər tamamilə haqlı olduqları və qarşı tərəfin tamamilə haqsız olduğu bir vəziyyətdə də tərəddüdsüz bağışlaya bilirlər. Bağışlamaq üçün hər hansı bir səhvin böyüklüyünə və ya kiçikliyinə görə fərq qoymazlar. Bir adam səhv edərək böyük itkiyə səbəb ola bilər. Ancaq baş verən hər hadisənin Allahın nəzarətində və bir tale daxilində cərəyan etdiyini bilən möminlər bu cür hadisə qarşısında təvəkküllə hərəkət edir və əsəbi hallara düşmürlər.

Amerikalı alimlərin bir müddət əvvəl apardığı tədqiqatların nəticələri bağışlamağı bacaran insanların başqalarına nisbətən həm ruhən, həm də fiziki cəhətdən daha sağlam olduğunu göstərdi. Stenford Universitetinin (ABŞ) alimi Frederik Luskin və onun əməkdaşları San-Fransisko (ABŞ) şəhərində yaşayan 259 nəfər üzərində tədqiqat aparıb. Alimlər təcrübədə iştirak üçün razılıq verən həmin adamları 6 dəfə 1,5 saatlıq görüşlərə dəvət edib. Onlar bu söhbətlər zamanı həmin adamlara bağışlamağı öyrətməyi qarşılıqlı məqsəd qoymuşdular. Təcrübədə iştirak edən şəxslər onlara xəteri toxunanları bağışlayandan sonra daha az əziyyət çəkdiyini bildiriblər. Aparılan tədqiqatlar göstərib ki, bağışlamağı öyrənənlər özlərini təkcə mənəvi cəhətdən yox, fiziki cəhətdən də daha rahat hiss edirlər. Məsələn, təcrübə nəticəsində stressdən yaranan bel ağrısı, yuxusuzluq və mədə ağrısı kimi ruhi və fiziki əlamətlərin də həmin adamlarda əhəmiyyətli səviyyədə azaldığı müəyyən edilib.

Stenford Universitetində «Rəhbərlik və sağlamlıq psixologiyası» sahəsində doktorluq dissertasiyası müdafiə edən Frederik Luskin «Yaxşılıq üçün bağışlayın» («*Forgive for Good*») adlı kitabının təqdimatında bağışlamaq haqqında «Bu, sağlamlıq və xoşbəxtlik üçün sübut olunmuş bir reseptdir» ifadəsini işlətməmişdi. Bu kitabda bağışlamağın əsəbiliyi, əziyyəti, stressi və depressiyanı azaldaraq ümid, səbir və özünəinam kimi müsbət ruh halətini yaşamağı təlqin etməsindən bəhs olunur. Dr.Luskinə görə, uzunmüddətli əsəbilik insanların fiziki sağlamlığına da gözlə görünə bilən mənfi təsir göstərir. Dr.Luskin bununla bağlı yazır:

«Uzunmüddətli və ya davam edən əsəbin zərəri bədən daxilindəki termostatı sıfırlamasıdır. Əgər özünüzü davamlı olaraq hətta aşağı səviyyəli əsəbə də öyrədirsəniz, nəyin normal olduğunu ayırd edə bilməyəcəksiniz. İnsanların vərdiş halına gətirəcəyi əsəbilik bir növ adrenalin hücumuna səbəb ola bilər. Bədəni yandırır və sağlam

fikirleşməyi çətinləşdirər, bu da vəziyyəti daha da pisləşdirər».⁷⁶

Dr.Luskin əsəb və stress zamanı bədən müəyyən fermentlər ifraz etdiyi üçün xolesterol və təzyiqin qalxdığını, bunların da bədənin uzunmüddətli məruz qalmaması zəruri olan bir vəziyyət yaratdığını bildirir.⁷⁷

«Healing Currents Magazine» jurnalının 1996-cı ilin sentyabr-oktyabr sayında dərc olunan «Bağışlamaq» adlı məqalədə isə bir şəxsə, ya da bir hadisə ilə bağlı yaşanan əsəbi vəziyyətin insanlarda mənfi hisslərə səbəb olduğunu, onun ruhi tarazlığına, hətta fiziki sağlamlığına mənfi təsir göstərdiyi bildirilir.⁷⁸ Adıçəkilən məqalədə insanların əsəbə görə yaşadığı mənfi hallardan, zaman ötdükcə fərqiinə vardıkları və pozulan əlaqələrini bərpa etmək, problemləri çözmək üçün bağışlamağa qərar verməsindən də bəhs olunur. Bildirilir ki, insanlar yaşadıkları əsəbi haldan sonra dəyərli vaxtlarını və həyatlarını bundan sonra əsəb içində keçirmək istəmir, buna görə də özlərini və başqalarını bağışlamaq yolunu seçirlər.⁷⁹

Digər tərəfdən, 1500 adamı əhatə edən bir araşdırmada dininə bağlı olan insanlarda stress, depressiya və əqli xəstəliklərin daha az olduğu müşahidə edilmişdir. Tədqiqatı aparan Dr.Herbert Benson bunu dinlərin bağışlamaq hissini təşviq etməsi ilə əlaqələndirir:

«Dinlər insanlara başqalarını bağışlamağı tövsiyə edir. Buna görə də dini inancı olanlar çətinliklərini ürəyində saxlamır və həyata daha asan uyğunlaşırlar. Bu da onların depressiya və stress kimi narahatlıqla daha az üzləşməsini təmin edir».⁸⁰

«Harvard» qəzetində dərc olunan «Əsəb ürəyinizin düşmənidir» adlı məqalədə yer alan məlumatlara görə, əsəbiləşmək ürəyə son dərəcə ziyandır. Tibb sahəsində asisstant-professor İçiro Kavaçi və həmkarları bu həqiqəti müxtəlif test və hesablamalarla elmi cəhətdən sübut edib. Alimlər araşdırmalar nəticəsində xaraktercə əsəbi olan yaşlıların ürək

xəstəlikləri riskinə daha sakit həmyaşlıları ilə müqayisədə üç dəfə çox məruz qaldıqlarını müəyyən ediblər. İ.Kavaçiyə görə, «Bərk əsəbilik və əşyaları qırmaq, ya da bir adamla dalaşarkən ona zərər vermək istəyi bu riski artırır».⁸¹ Çünki əsəbilik zamanı stress hormonları çoxalır ki, bu da ürək əzələləri hüceyrələrinin daha çox oksigenə ehtiyac duymasına və qandakı trombositlərin yapışqanlılığının artaraq laxtalanmağa yol açmasına səbəb olurlar. Bu da ürəyin sağlamlığına mənfi təsir göstərir.⁸² Həmçinin əsəbilik zamanı ürək döyüntüləri normanı aşır və damarlarda qan təzyiqinin yüksəlməsinə, dolayısı ilə infarkt riskinin artmasına səbəb olur. Tədqiqatçılara görə, əsəb və düşmənçilik hissi qanda infeksiya ilə bağlı proteinlərin istehsalını da sürətləndirə bilər.

«Psixosomik təbabət» («*Psychosomatic Medicine*») adlı jurnalda həddən artıq güclü əsəbin infeksiyaya səbəb olan proteinlərin istehsalını artırdığını, bunun da vena damarlarının sərtləşməsinə, dolayısı ilə damar tıxacına və infarkta səbəb olduğu bildirilir.⁸³ Şimali Karolina ştatındaki Dyuke Universitetindən (ABŞ) olan asisstant-professor Edvard Suaresə görə, interleukin 6 (IL-6) proteini çox əsəbi və kefsiz insanlarda normal səviyyədən daha yüksək olur. Qandakı yüksək IL-6 səviyyəsi isə venoza damarların divarlarında yağın yığılmasına, bu da damar tıxaclarının yaranmasına səbəb olur.⁸⁴ Suaresə görə, nəticədə ürək xəstəlikləri siqaretdən istifadə etmə, yüksək təzyiq, köklük və yüksək xolesterol kimi amillərlə yanaşı, stress, əsəb və düşmənçilik kimi psixoloji vəziyyətlərlə də sıx bağlı olur.⁸⁵

«The Times»da dərc olunan «Əsəb infarkt riskini artırır» sərlövhəli məqalədə asan əsəbiləşməyin infarkta aparan qısa bir yol olduğu, hər şeyə əsəblə reaksiya verən adamların ürək xəstəliklərinə üç, erkən infarkta isə beş dəfə çox məruz qalmaq riski ilə yaşadığı bildirilir.⁸⁶ Baltimor şəhərindəki (Merilend ştatı, ABŞ) Con Hopkins Universitetinin alimləri müəyyən edib ki, tez əsəbiləşən insanların ailə üzvləri də ürək xəstəlikləri keçirmək riski ilə üzləşirlər.⁸⁷

Aparılan bütün tədqiqatlar göstərir ki, əsəbiləşmək insanın əsasən sağlamlığına ciddi zərər vuran bir ruh halıdır. Bağışlamaq isə insanın öhdəsindən çətin gələ bildiyi, lakin əsəbiləşməyin bütün mənfi nəticələrini aradan qaldıran, insanın həm fiziki, həm də ruhi cəhətdən sağlam həyat yaşamasına kömək edən gözəl bir davranış tərzidir, üstün əxlaqi xüsusiyyətdir. Əlbəttə, bağışlamaq sağlam qalmağa səbəb olan davranışlardan biri və hamının yaşamalması üçün müsbət bir xüsusiyyətdir. Ancaq bağışlamada əsl məqsəd - hər şeydə olduğu kimi - Allahın rızasını qazanmağa münasib olan bir əxlaqı yaşamaq olmalıdır. Müasir dövrümüzdə faydaları elmi cəhətdən müəyyən edilən bu əxlaqi xüsusiyyətin bir çox ayədə bildirilməsi Qurandakı hikmətlərdən yalnız biridir.

DUA XƏSTƏLƏRİN MÜALİCƏSİNİ SÜRƏTLƏNDİRİR

«Rəbbiniz buyurdu: "Mənə dua edin, Mən də sizin dualarınızı qəbul edirəm! Mənə ibadət etməyi təkəbbürlərinə sığıdırmayanlar cəhənnəmə zəlil olaraq girəcəklər!» («Mumin» surəsi, 60).

«Çağırmaq, istəmək, səsələnmək, kömək tələb etmək» mənalarına gələn dua Qurana görə «insanın ürəkdən səmimi olaraq Allaha üz tutması, Ona möhtac bir varlıq olmasını anlamağın şüuru ilə sonsuz güc sahibi, Rəhman və Rəhim olan Allahdan kömək istəməsi»dir. İnsan xəstələndiyi vaxt bu acizliyini daha yaxşı hiss etdiyi, Allaha yaxınlaşdığı anlardan biridir. Həmçinin xəstəliklər Allahın təqdiri ilə baş verən çox hikmətli bir imtahan, dünya həyatının fani və qüsurlu olduğunu xatırladan bir xəbərdarlıq, səbir və təvəkkül edənlər üçün axirətdə bir mükafat mənbəyidir.

İman gətirməyənlər isə bir xəstəliyə düşər olanda onları həkimlərin, dərman və ya xəstəxananın ən müasir texnoloji imkanlarının sağladığını fikirləşirlər. Belələri sağlam olarkən bədənlərindəki sistemi çalışdıran, xəstələndə isə şəfa verən gücün, zəruri olan dərmanı, həkimi yaradan gücün Allah olduğunu fikirləşməzlər. Əksər insanlar da həkimin və dərmanların kifayət etmədiyinə əmin olandan sonra Allaha üz tuturlar. Belə vəziyyətə düşən insan onu üzləşdiyi çətinlikdən yalnız Allahın xilas edə biləcəyini başa düşərək ancaq Allahdan kömək istəyir. Allah bu əxlaqı bir ayədə belə bildirir:

«İnsana bir sıxıntı üz verən zaman uzananda da, oturanda da, ayaq üstə duranda da Bizə dua edər, lakin onu sıxıntıdan qurtardıqda ondan ötrü Bizə heç dua etməmiş kimi çıxıb gedər. Həddi aşanlara əməllər beləcə yaxşı göstərildi.» («Yunus» surəsi, 12).

Halbuki insanın sağlam olarkən də, yaxud bir sıxıntı, çətinlik içində olmayanda da dua etməsi, Allahın ona verdiyi rahatlıq, sağlamlıq və başqa bütün nemətlər üçün şükür etməsi lazımdır.

Dua ilə bağlı çox mühüm bir mövzu da budur. Şifahi dua ilə yanaşı insanın feili dua kimi də söy göstərməsi çox vacibdir. Feili dua insanın hər hansı bir istəyinə nail olmaq üçün əlindən gələn hər şeyi etməsidir. Məsələn, xəstə bir adamın şifahi dua ilə yanaşı mütləq həmin sahənin mütəxəssisi olan həkimə müraciət etməsi, ona faydası olan dərmanlardan istifadə etməsi, zəruri vəziyyət yaranarsa, xəstəxanada müalicə olunması, həkim nəzarətində olması da vacib ola bilər. Çünki Allah dünyada baş verən bütün hadisələri müəyyən səbəblərə bağlamışdır. Dünyadakı və kainatdakı hər bir şey Allahın qoyduğu qanun və qaydalar əsasında işləyir. Dolayısı ilə hər bir insanın bu səbəblərə uyğun olaraq zəruri tədbirləri görməsi, amma bunları təsirli edəcək olan gücün yalnız Allah olduğunu bilməsi, nəticəni təvəkkül, təslimiyyət və səbirlə Allahdan gözləməsi lazımdır.

İmanın və duanın xəstələrə müsbət təsiri, onların müalicə mərhələsini sürətləndirməsi həkimlərin də diqqətini cəlb edən və onların da tövsiyə etdiyi bir məsələdir. ABŞ-da dərc olunan məşhur informasiya jurnallarından biri olan «Newsweek» özünün 2003-cü il 10 noyabr tarixli sayında «Allah və sağlamlıq: din yaxşı bir dərmandırımı? Elm nəyə görə inanmağa başlayır?» («God & Health: Is Religion Good Medicine? Why Science is Starting to Believe?») sərlövhəli araşdırmada dinin şəfaverici və sağaldıcı təsir göstərməsi xəbərini manşetdən yaymışdır. Allah inancının insanın əhval-ruhiyyəsini yüksəldib onun xəstəlikdən daha asan xilas olmasına yol açması həqiqətinə toxunan məqalə müəllifi elmin də inanlı insanların xəstəliklərdən daha asan

və tez yaxa qurtardığına inanmağa başladığını bildirirdi. «Newsweek» jurnalının apardığı sorğunun nəticələrinə görə, insanların 72 faizi dua edərək xəstəlikdən daha asan xilas olduqlarına, duanın sağalma prosesini asanlaşdırdığına inanır. ABŞ və Böyük Britaniyada aparılan tədqiqatlarda da xəstələrin dua etməsinin onların narahatlığını azaltdığı və yaxşılaşma mərhələsini sürətləndirdiyi nəticəsi əldə edilmişdir.

Miçiqaq Universitetinin (ABŞ) araşdırmasına görə, dindarlarda stress və depressiya halları daha az müşahidə edilir. Çıxaqodakı Raş Universitetinin (ABŞ) tədqiqatına görə, müntəzəm olaraq ibadət və dua edənlər arasında erkən ölüm hallarının dinə bağlı olmayanlarla müqayisədə 25 faiz az olduğu müəyyən edilmişdir. Dyuk Universitetinin (ABŞ) analoji əməliyyatı keçirən 750 xəstə üzərində apardığı başqa bir tədqiqatda da «duanın müalicəvi gücü» elmi şəkildə sübut edilmişdir. Dua oxuyan ürək xəstələrinin əməliyyatdan sonrakı bir neçə il ərzində ölməsi hallarının digərlərinə nisbətən 30 faiz az olduğu müəyyən edilmişdir.

Uca Allahın Quranda bildirdiyi dualardan bəziləri belədir:

«Bir vaxt Əyyub Rəbbinə yalvarıb dua edərək belə demişdi: "Mənə bəla üz verdi. Sən rəhmlilərin ən rəhmlisən!" Biz onun duasını qəbul buyurduq, onu düçar olduğu bəladan qurtardıq. Dərgahımızdan ona bir rəhmət və ibadət edənlərə ibrət dərsi olsun deyə, övladlarını qaytarıb ona verdik, üstəlik bir o qədər də əlavə etdik.» («Ənbiya» surəsi, 83-84).

«Balıq sahibi Yunisi da xatırla! Bir zaman o qəzəblənərək çıxıb getmiş və onu möhnətə düçar etməyəcəyimizi güman etmişdi. Amma sonra qaranlıqlar içində (balığın qarınında): "Səndən başqa heç bir Tanrı yoxdur. Sən pak və müqəddəs-sən! Mən isə, həqiqətən, zalımlardan oldum"! - deyib dua etmişdi. Biz onun duasını qəbul buyurduq və onu qəmdən qurtardıq. Biz möminlərə belə nicat veririk!» («Ənbiya» surəsi, 87-88).

«Zəkəriyyəni da yada sal! Bir vaxt o: "Ey Rəbbim! Məni tək buraxma. Sən varislərin ən yaxşısısan!" - deyərək yalvarıb Rəbbinə dua etmişdi. Biz onun duasını qəbul buyurduq, ona Yəhyanı bəxş etdik və zövcəsini doğmağa qabil bir hala gətirdik. Onlar xeyirli işlər görməyə tələsər, ümid və qorxu ilə Bizə dua edərdilər. Onlar Bizə dərin hörmət göstərirdilər.» («Ənbiya» surəsi, 89-90).

«Həqiqətən, Nuh Bizə dua etmiş, onun duasını necə də gözəl qəbul etmişdik!» («Saffat» surəsi, 75).

Əvvəl də qeyd etdiyimiz kimi, dua təkcə xəstəlikdən və ya dünyəvi sıxıntı və çətinliklərdən xilas olmaq üçün olmamalıdır. Səmimi olaraq iman gətirən bir şəxs Allahə həmişə dua etməli və Allahdan gələcək hər bir cavaba razı olmalıdır. Quranda bir çox ayə ilə bildirilən dua ibadətinin faydalarının bizim dövrümüzdə elmi cəhətdən də sübut olunması Quranın möcüzəvi xüsusiyyətini bir daha göstərir:

«Bəndələrim Məni səndən soruşduqda söylə ki, Mən onlara yaxınam. Dua edib Məni çağıranın duasına cavab verərəm. Elə isə onlar da Mənim çağırışımı qəbul edib Mənə iman gətirsinlər. Bununla da ola bilsin ki, doğru yola yetişsinlər.» («Bəqərə» surəsi, 186).

DİNDƏN KƏNAR YAŞAMAĞIN NƏTİCƏLƏRİ STRESS VƏ DEPRESSİYADIR

«Hər kəs Mənim öyüd-nəsihətimdən üz döndərsə, güzəranı daralar...» («Taha» surəsi, 124).

«Allah kimi düz yola yönəltmək istəsə, onun köksünü islam üçün açıb genişləndirər, kimi azdırmaq istəsə, onun ürəyini sanki göyə çıxan kimi daraldıb sıxıntıya salar. Allah iman gətirməyənlərə pisliyi belə edər!» («Ənam» surəsi, 125).

Dini əxlaqı yaşamayan insanların Allaha etibar edib təslim olmamaları onların öz həyatını həmişə qəm-kədər, sıxıntı və stress içində keçirməsinə səbəb olur. Buna görə də onlar kökü əsasən psixoloji amillərlə bağlı olan xəstəliklərə düçar olurlar. Bədənləri çox sürətlə qocalır, qısa müddətdə yaşlanıb çökürlər. Yaşadıqları ruh düşkünlüyünün təsiri özünü bədənlərinin hər yerində büruzə verir.

Mömin adamlar isə psixoloji cəhətdən sağlam olduqları, stressə, depressiyaya, ümitsizliyə, bədbinliyə düşmədikləri üçün cismən də daha sağlam və gümrah qalırlar. Belə şəxslərin Allaha təvəkkül və etibar etməsinin, hər şeyə xeyir nəzəri ilə baxmasının, Allahın onlara olan gözəl vəd və müjdələrinin sevincini davamlı olaraq öz daxillərində yaşamağın müsbət təsiri özünü onların fiziki xüsusiyyətlərində də göstərir. Təbii ki, bu söyləmələr dini həqiqi mənası ilə qavrayan və vicdanını tam gücü ilə işlədərək Quran əxlaqını haqqı ilə yaşayanlara aiddir. Əlbəttə, onlar da xəstəliklərə düçar olur və təbii olaraq qocalırlar, ancaq bu vəziyyət başqaları kimi psixoloji səbəblər üzündən çökmək deyil.

Müasir dövrdə əsrin xəstəlikləri adlandırılan stress və depressiya insana yalnız psixoloji baxımdan zərər verməklə kifayətlənməyib özünü onun bədənində də müxtəlif fiziki təsirlərlə göstərir. Stress və depressiya üzündən yaranan narahatlıqlar əsasən bəzi əqli xəstəliklər, narkotik maddə aludəçiliyi, yuxusuzluq, dəri, mədə, təzyiq xəstəlikləri, zökəm, miqren, sümük xəstəlikləri, böyrək çatışmazlığı, tənəffüs sistemindəki pozulmalar, allergiyalar, infarkt, beyində böyümə yaranması kimi xəstəliklərdir. Təbii ki, bu xəstəliklərin səbəbləri həmişə stress və ya depressiya olmaya da bilər. Lakin elmi cəhətdən də sübut olunduğu kimi, bunların kökü əksərən psixoloji amillərlə bağlı olur.

İnsanlar arasında çox geniş yayılan stress, qorxu, inamsızlıq, ümitsizlik, ifrat həyəcan, nigarançılıq, təzyiq kimi hisslərin bədəndəki müvazinəti pozaraq ümumi bir gərginlik yaradır. İnsanlar stressə məruz qalanda bədənələri buna müqavimət göstərir və xəbərdarlıq signalı ötürür. Bədəndə dərhal biokimyəvi reaksiyalar başlayır: qandakı adrenalinin səviyyəsi yüksəlir, enerji istehlakı və bədəndəki reaksiyalar maksimum səviyyəyə yüksəlir, şəkər, xolesterol və yağ turşuları qana ötürülür, qan təzyiqi artır və ürəyin döyüntüləri sürətlənir. Qlükoza (şəkər) beyinə istiqamətləndiriləndə xolesterolun miqdarı artır, bu da bədən üçün təhlükə mənasına gəlir. Xüsusilə xroniki stress bədən funksiyalarını dəyişdirdiyi üçün çox böyük zərərə səbəb ola bilər. Stress üzündən bədəndəki adrenalin və kortizolun miqdarı anormal səviyyəyə yüksəlir. Uzun müddət davam edən stressdə kortizol hormonunun yüksəlməsi bəzi xəstəliklərin, məsələn, şəkər xəstəliyi, ürək xəstəlikləri, yuxarı təzyiq, xərçəng, xora, tənəffüs sistemi xəstəlikləri, dəri xəstəlikləri, immunitet sistemi ilə bağlı olan narahatlıqların erkən yaşda ortaya çıxmasına səbəb olur. Kortizol yüksəkliyinin beyin hüceyrələrinə öldürücü təsir göstərə bilər. Stressin səbəb olduğu narahatlıqlar bir mənbədə belə ifadə edilir:

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

«Stress və stressin səbəb olduğu gərginlik və ağrı arasında əhəmiyyətli bir əlaqə var. Stressin səbəb olduğu gərginlik damarların daralmasına, başın müəyyən nahiyələrinə gedən qanın xeyli azalmasına səbəb olur. Digər tərəfdən, bir toxumanın qansız qalması birbaşa ağrıya səbəb olur. Çünki ehtimal olunur ki, bir tərəfdən, gərgin toxumanın daha çox oksigenə ehtiyac hiss etməsi, digər tərəfdənsə toxumanın onsuz da kifayət qədər olmayan qanla qidalanması xüsusi ağrı sensorlarını xəbərdar edir. Bu ərəfədə stress zamanı sinir sisteminə təsir edən adrenalin və noradrenalin kimi maddələr də ifraz olunur. Bunlar da birbaşa və ya dolayısı ilə əzələlərin gərginliyini artırıb sürətləndirir. Beləliklə, ağrı gərginliyə, gərginlik narahatçılığa, narahatçılıq da ağrının möhkəmlənməsinə səbəb olur».⁸⁸

Ancaq stressin doğurduğu ən ciddi xəstəliklərdən biri infarktdır. Tədqiqatlar aqressiv, təlaşlı, narahat, səbirsiz, kinli, əsəbi insanların infarkt keçirməsi ehtimalının bu davranışı az olan insanlardan daha çox olduğunu göstərir.⁸⁹ Bunun səbəbi isə belədir.

“Hipotalamusun başladığı sempatik sinir sisteminin həddən artıq xəbərdar edilməsi daha artıq insulin ifrazına və dolayısı ilə bu insulinin qanda yığılmasına səbəb olur. Bu vəziyyət sağlamlıq baxımından həyati əhəmiyyət kəsb edir. Çünki tac damar xəstəliyinə səbəb olan şərtlərin heç biri qandakı artıq miqdarda olan insulin qədər qəti və dağıdıcı rol oynamır.”⁹⁰

Alimlər stress dərəcəsi nə qədər yüksək olarsa qandakı leykositlərin əks-reaksiyasının da bir o qədər zəiflədiyini bildirir. Oksford Universitetinin (Britaniya) texnologiya transferi bölümündə çalışan Linda Neylorun rəhbərlik etdiyi qrupun hazırladığı test sayəsində stress dərəcəsinin immunitet sisteminə bu mənfi təsiri ölçülüb.

Stresslə immunitet sistemi arasında da yaxın əlaqə var. Fizioloji stress immunitet sisteminə ciddi təsir edir və immunitet sistemini sıradan

çıxarmağa çalışır. Stress altında olan beyin bədənə kortizol hormonun ifrazını artırır və immunitet sistemini zəiflədir. Başqa sözlə, beyin, immunitet sistemi və hormonlar bir-biri ilə bağlıdır. Mütəxəssislər bu haqda belə deyir: “Psixoloji və ya fiziki stress mövzusunda çalışmaları uzun müddət davam edən intensiv bir stressin təmsalında aparılarkən hormonal balansla bağlı olan immunitetin bu stressə cavabında tənəzzülə məruz qaldığını üzə çıxarmışdır. Xərçəng də daxil olmaqla bir çox xəstəliklərin yaranmasının və şiddətinin həyatı stresslərlə bağlı olduğu bilinir”.⁹¹

Qısa, stress insanın təbii müvazinətini pozan bir vəziyyətdir. Bu fəvqəladə vəziyyətin intensivləşməsi bədənin sağlamlığını pozaraq çox müxtəlif narahatlıqlara səbəb olur. Mütəxəssislər stressin insan bədəninə mənfi təsirlərini bu əsas müddəalar şəklində qruplaşdırır:

- narahatçılıq və panika, işlərin nəzarətdən çıxdığı hissəyə qapılma;
- davamlı artan tərləmə;
- səsin dəyişməsi, kəkələmək, titrəyə-titrəyə danışmaq;
- hiperaktivlik, ani enerji partlayışları, zəif diabet nəzarəti;
- yatmaqda çətinlik çəkmək, kabus görmək;
- dəri xəstəlikləri - sızanaq, hərarət, sədəf xəstəliyi və ekzema;
- qastrointestinal əlamətlər - həzm pozuntusu, mədə bulanması, mədə xorası;
- əzələ təzyiqləri - qıcırdayan və ya bərkiyən dişlər, çənədə, bel, boyun və çiyinlərdə ağrı;
- aşağı dərəcəli infeksiyalar, zökəm və s.;
- miqren;
- sürətli ürək döyüntüləri, sinə ağrısı, təzyiqin qalxması;
- böyrək çatışmazlığı, su tutma;
- tənəffüs pozuntusu, qısa nəfəs alıb-vermələr;
- allergiyalar;

- oynaq ağrısı;
- ağız və boğaz quruluğu;
- infarkt;
- immunitet sisteminin zəifləməsi;
- beyin bölgəsində kiçilmə;
- özünü günahkar hiss etmək, özünəinamsızlıq;
- beyin qarışıqlığı, düzgün izahlar verə bilməmək, yaxşı fikirləşə bilməmək, yaddaşın zəifləməsi;
- həddən artıq bədbinlik, hər şeyin mənfiyyə gedəcəyinə inanmaq;
- tərpnəmədən bir yerdə dayanmaqda çətinlik çəkmək, mütləq ritm tutmaq;
- diqqəti cəmləyə, fikirlərini toplaya bilməmək;
- əsəbilik, inciklik;
- məntiqsizlik;
- özünü köməksiz, ümitsiz hiss etmək;
- artan və ya azalan iştaha.

Din əxlaqından uzaq adamların stress adlandırılan sıxıntı ilə yaşaması Allahın Quranda bildirdiyi bir vəziyyətdir:

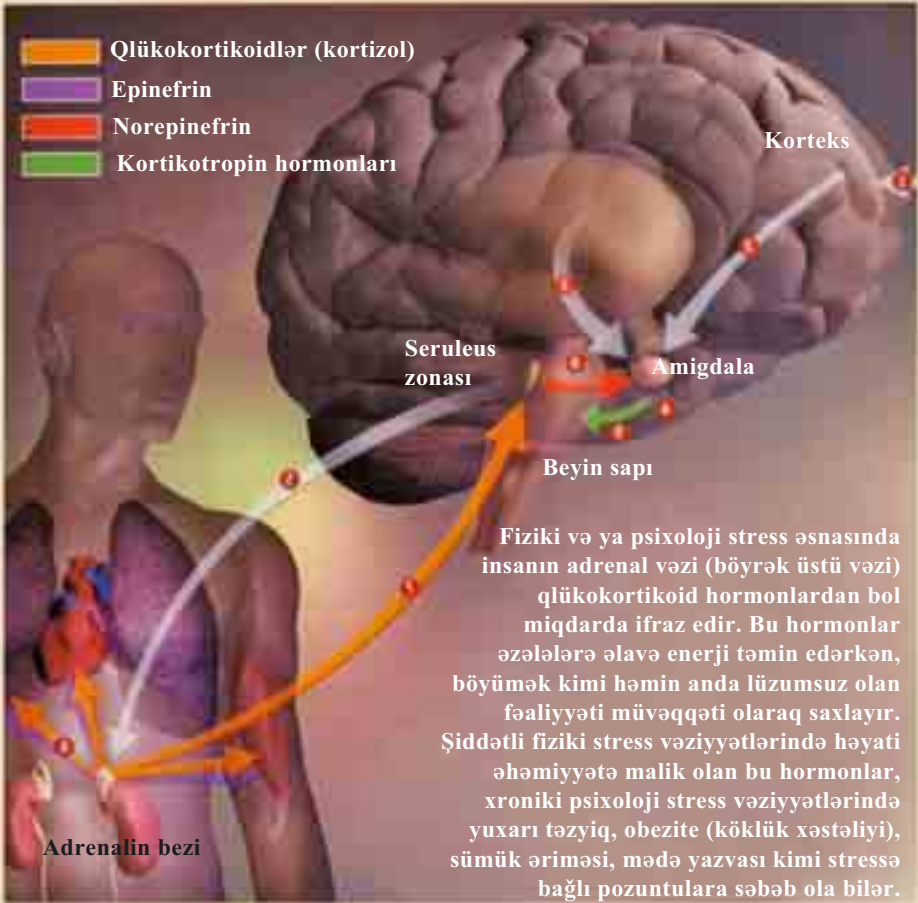
«Hər kəs Mənim öyüd-nəsihətimdən üz döndərsə, güzəranı daralar...» («Taha» surəsi, 124).

Başqa bir ayədə isə Allah «...bütün genişliyinə baxmayaraq dünyaya onlara dar olmuş, ürəkləri tənqə gəlib sıxılmışdı. Onlar Allahdan yalnız Onun Özünə sığınmağın mümkün olduğunu başa düşdülər...» («Tövbə» surəsi, 118) şəklində buyurur.

Bu sıxıntılı, müasir terminlə desək, stressli həyat iman gətirməyən şəxslərin imanın qazandırdığı gözəl əxlaqdan uzaq yaşamasının nəticəsidir. Bu gün həkimlər özünü stressin təsirlərindən gözləmək üçün rahat və sakit bir həyat tərzinə, gərginlikdən uzaq sakit bir psixologiyaya malik olmağın vacibliyini bildirir. Rahat və əmin-amanlıq verən bir psixologiya isə ancaq həyatımızda Qurani yaşamaqla

mümkündür. Həmçinin Allah Quranda bir çox ayədə iman gətirənlərin üzərinə «güvən hissi və əmin-amanlıq» göndərdiyini bildirir («Bəqərə» surəsi, 248; «Tövbə» surəsi, 26, 40; «Fəth» surəsi, 4, 18). Rəbbimizin iman gətirən bəndələri üçün vədi isə bir ayədə belə bildirilir:

«Mömin olub yaxşı işlər görən kişi və qadına xoş həyat nəsib edəcək və etdikləri yaxşı əməllərə görə mükafatlarını verəcəyik.» («Nəhl» surəsi, 97).

İNSANIN DOĞULMASI

Quranda insanlar iman gətirməyə çağırılarkən olduqca fərqli mövzulardan bəhs edilir. Allah bəzən göyləri, bəzən Yer üzünü, bəzən heyvanları və bitkiləri insana dəlil kimi göstərir. Bir çox ayələrdə insanın şəxsən dönüb öz yaradılışına baxması məsləhət bilinir. Onun Yer üzünə necə gəlməsi, hansı mərhələlərdən keçməsi və təməl maddəsinin nə olması tez-tez xatırladılır. Məsələn, bir ayədə belə deyilir:

“Biz sizi yoxdan yaratdıq. Məgər təsdiq etməzsiniz? Bəs bətnlərə axıtduğunuz nütfəyə nə deyirsiniz? Onu yaradan sizsiniz, yoxsa Biz?!” (“Vaqiə” surəsi, 56/57-59).

İnsanın yaradılışı və bunun möcüzəvi xüsusiyyəti başqa ayələrdə də vurğulanır. Ancaq bu fikirlər arasında elə elmi faktlar var ki, onlar VII əsrdə yaşayan insanların əsla bilmədiyi incəliklərdir. Bunlardan bəzilərini nəzərdən keçirək:

1. İnsan nütfəsi mayenin hamısından deyil, əksinə, çox kiçik bir parçasından (spermadan) yaradılır.

2. Uşağın cinsiyyətini kişi müəyyən edir.

3. İnsan embrionu ana bətninə adətən bir zəli kimi yapışır.

4. Uşaq ana bətnində 3 qaranlıq mərhələ içində inkişaf edir.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz məlumatlar Quranın nazil edildiyi dövrdə bilinməsi mümkün olmayan və müşahidə edilə bilməyən incəliklərdir. Həmin dövrün insanları əlbəttə, doğuşa səbəb olan maddənin cinsi əlaqədən sonra kişidən gələn nütfə ilə əlaqədar olduğunu bilirdilər. Uşağın təqribən 9 aya əmələ gəlməsi də asanlıqla müşahidə edilən, bilinməsi üçün araşdırma tələb etməyən bir mövzu idi.

Ancaq yuxarıda bildirdiyimiz məlumatlar o dövr insanının bilik səviyyəsinin fövqündə idi. Bütün bunları yalnız XX əsr texnologiyasından istifadə etməklə kəşf etmək mümkün olmuşdur.

İndi bu məlumatları sıra ilə araşdıraq.

Nütfədən bir damla

Spermalar qadın yumurtalığına çatana qədər ana bətnində çətin bir yol keçirlər. Bu yolda 250 milyon spermanın ancaq 1000-ə qədəri yumurtalığa çatmağa müvəffəq olur. Yarım duz dənəsi böyüklüyündəki yumurta beş dəqiqəlik yarışın sonunda spermadan yalnız birini qəbul edir. Yəni insanın özü nütfənin hamısı deyil, onun yalnız kiçik bir hissəsidir.

Quranda bu həqiqət “Qiyamət” surəsində belə açıqlanır:

“Məgər insan elə güman edir ki, o, başlı-başına buraxılacaq?! Məgər o, tökülən bir qətrə nütfə deyildimi?!” (“Qiyamət” surəsi, 75/36-37).

Diqqət etsək görürük ki, Quranda insanın nütfənin hamısından deyil, onun yalnız kiçik bir parçasından yaradıldığı xəbər verilməkdədir! Bu ifadədəki xüsusi vurğunun ancaq müasir elm tərəfindən kəşf edilən bir həqiqəti açıqlaması isə Quranın Allahın kəlamı olduğunun daha bir ciddi dəlilidir.

Yandakı şəkildə bətnə tökülən nütfə görünür. Kişidən gələn 250 milyona yaxın spermadan çox az bir miqdarı yumurtaya çatmağı bacarır. Yumurtanı mayalandıran isə sağ qalmağı bacaran 1000-ə yaxın spermadan ancaq bir dənəsidir. İnsanın bütün spermadan deyil, spermının içindəki çox kiçik bir hissədən əmələ gəlməsi Qurandakı “axıdılan nütfədən bir damcı su” ifadəsi ilə xəbər verilmişdir.

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

Nütfədəki mürəkkəblik

“Nütfə” adlandırılan və spermaları daşıyan qidalandırıcı maye sadəcə olaraq spermalardan əmələ gəlmir. Əksinə, nütfə bir-birindən fərqlənən mayələrin qarışığından yaranır. Bu mayələrin vəzifələri spermanın ehtiyac duyduğu enerji tələbatını ödəyəcək şəkərə malik olmaqdan, bəzi xüsusiyyəti ilə ana bətni girişindəki turşuları neytrallaşdırmaqdan, spermanın hərəkət edəcəyi sürüşkən vəziyyəti təmin etməkdən ibarətdir.

Maraqlıdır ki, Quranda nütfədən bəhs edilərkən müasir elmin ortaya çıxardığı bu həqiqətə də işarə olunur və nütfə qarmaqarışıq bir maye kimi təsvir edilir:

“Həqiqətən Biz insanı qarışıq bir nütfədən yaratdıq. Biz onu imtahana çəkəcəyik. Biz onu eşidən, görən yaratdıq.” (“İnsan” surəsi, 76/2).

Başqa ayələrdə isə yenə nütfənin qarışıq bir maddə olmasına işarə edilir, insanın isə bu qarışığın “özəyindən” yaradıldığı vurğulanır:

“O, yaratdığı hər şeyi gözəl yaratdı, insanı yaratmağa palçıqdan başladı. Sonra onun nəslini bir özəkdən - bir qətrə zəif sudan əmələ gətirdi.” (“Səcdə” surəsi, 32/7-8).

Burada rastlaşdığımız “özək” kəlməsi ərəb dilində “sulələ”, yəni “bir bütövün, tamın ən yaxşı, ən keyfiyyətli bir qismi” deməkdir. Yəni bu kəlmə hansı şəkildə işlədilsə-şlədilsin, o, “vahidin, tamın, bütövün bir qismi” mənasına gəlir.

Bu sadalananlar da Quranın insanın yaradılışını ən incə xırdalığına qədər bilən Allahın sözü olduğunu açıq göstərir.

Quranda oğlan və ya qızın “bətənə tökülən nütfədən” yaradıldığı bildirilmişdir. Halbuki yaxın dövrlərə qədər cinsiyyətin ana hüceyrələri tərəfindən müəyyənləşdirildiyi zənn edilirdi. Quranda verilən bu məlumatı elm yalnız XX əsrdə kəşf etmişdir. Quranda insanın yaradılması ilə əlaqəli olaraq buna oxşar müxtəlif təfərrüatlar əsrlərlə əvvəl xəbər verilmişdir.

Uşağın cinsiyyəti

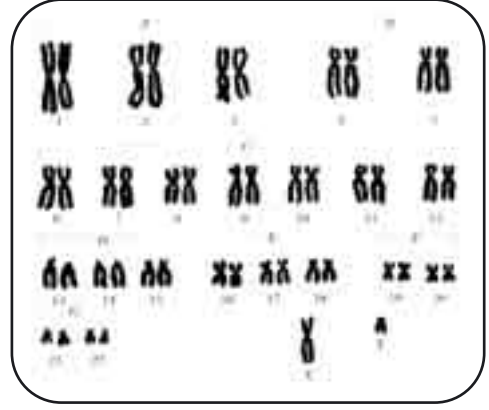
Yaxın vaxtlara qədər insanlar belə hesab edirdilər ki, uşağın cinsiyyətini ya ana hüceyrələri, ya da ən azı ana ilə atadan gələn hüceyrələr birlikdə müəyyənləşdirir. Ancaq Quranda bu mövzuda fərqli məlumat verilmiş, erkəkliyin-dişiliyin “bətənə tökülən nütfədən” asılı olması bildirilmişdir:

“Hər bir cütü erkək və dişiyə yaradan Odur - nütfədən (döl yatağına) axıb tökülərkən...” (“Nəcm” surəsi, 53/45-46).

“Məgər o, tökülən bir qətrə nütfə deyildimi?! Sonra laxtalanmış qan (ələq) oldu və (Allah) onu yaradıb surət verdi. Sonra da ondan biri kişi, biri qadın olmaqla iki cüt yaratdı.” (“Qiyamət” surəsi, 75/37-39).

Quranda verilən bu məlumatın doğruluğu genetika və mikrobiologiya elmlərinin inkişafı ilə qəti şəkildə təsdiq edildi. Cinsiyyətin tamamilə kişidən gələn sperma hüceyrələri tərəfindən

X xromosomu qız, Y xromosomu isə oğlan xüsusiyyətləri daşıyır. Ana yumurtasında ancaq qız cinsiyyətini müəyyənləşdirən X xromosomu olur. Atadan gələn spermada isə həm X, həm də Y xromosomu gəzdirən spermalar olur. Dolayısı ilə uşağın cinsiyyəti ananın yumurtasını mayalandıran spermanın X və ya Y xromosomu gəzdirməsindən asılıdır. Yəni ayədə bildirildiyi kimi, uşağın cinsiyyətini müəyyən edən səbəb atadan gələn spermadır. Quranın göndərdiyi əsrdə qəti olaraq bilinməyən bu məlumat Quranın Allahın sözü olduğunu sübut edən dəlillərdən biridir.

müəyyən edildiyi, qadının isə bu işdə heç bir rolunun olmaması ortaya çıxdı. Cinsiyyəti müəyyən edən əsas amil xromosomlardır. İnsanın quruluşunu müəyyən edən 46 xromosomdan ikisi cinsiyyət xromosomudur. Bu iki xromosom kişidə XY, qadında isə XX kimi tanınır. Bunun səbəbi bəhs edilən xromosomların bu hərflərə bənzəməsidir. Y xromosomu özündə kişilik, X xromosomu isə qadınlıq genləri daşıyır.

İnsanın əmələ gəlməsi kişidə və qadında cütlər halında yer alan bu xromosomların bir dənəsinin birləşməsi ilə başlayır. Qadında yumurtalığın mayalanması zamanı iki yerə ayrılan hüceyrənin hər iki parçası da X xromosomunu daşıyır. Kişidə ikiyə ayrılan hüceyrə isə X və Y xromosomlarını daşıyan iki fərqli sperma yaradır. Qadındakı X xromosomu kişidəki X xromosomunu ehtiva edən sperma ilə birləşsə, doğulan uşaq qız olur. Əgər Y xromosomunu daşıyan sperma ilə birləşsə, bu dəfə uşaq oğlan olur. Yəni doğulacaq uşağın cinsiyyəti kişidəki xromosomlardan hansının qadının yumurtası ilə birləşməsindən

asılı olaraq müəyyən olunur.

Şübhəsiz ki, genetika elmi ortaya çıxanaqədər, yəni XX əsrə qədər bu məsələlərin heç biri insanlara tərffərriatı ilə məlum deyildi. Bir çox ölkələrdə, bir çox xalqlar arasında hətta belə bir yanlış inanc geniş yayılmışdı ki, uşağın cinsiyyətini guya qadın müəyyən edir, yəni körpənin qız yaxud oğlan olması guya anadan asılıdır. Qız uşağı doğan qadınların qınanması, onların bəzən incidilməsi və alçaldılması məhz bu yanlış təsəvvürlərdən irəli gəlirdi.

Halbuki Quranda insanlara genlərin kəşfindən hələ 14 əsr əvvəl bu batil inancı rədd edən bir məlumat verilmiş, cinsiyyətin mənşəyinin qadın deyil, kişidən gələn nütfə olduğu bildirilmişdir.

“Ələq” - bətdən asılıb qalma

İnsanın əmələ gəlməsi haqqında Quranda verilən məlumatları araşdırmağa davam etdiyimiz zaman yenə də bir çox mühüm elmi möcüzələrlə qarşılaşırıq.

Kşidən gələn sperma və qadındakı yumurta birləşərkən doğulacaq uşağın ilk özəyi - rüşeym əmələ gəlmiş olur. Biologiyada “ziqota”

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

adlandırılan bu tək hüceyrə əsla vaxt itirmədən bölünərək çoxalacaq və getdikcə kiçik “ət parçası” halına gələcək.

Ancaq ziqota bu cür böyüməni boşuna həyata keçirmir. O, ana bətninin divarından asılıb qalır. Malik olduğu çıxıntılar sayəsində torpağa yapışan köklər kimi bura yapışır. Ziqota özünün inkişafı üçün ehtiyac duyduğu zəruri qida maddələrini məhz həmin köklər sayəsində ananın orqanizmindən əmə bilirdi.⁹²

Burada çox mühüm bir Quran möcüzəsi ortaya çıxır. Allah Quranda ana bətninə yapışaraq inkişafa başlayan ziqotadan bəhs edərkən “ələq” kəlməsini işlədir:

**“Yoxdan yaradan
Rəbbinin adı ilə oxu.
O, insanı “ələq”dən
yaratdı. Oxu! Sənin
Rəbbin ən böyük
kərəm sahibidir.”
 (“Ələq” surəsi, 96/1-3).**

“Ələq” kəlməsinin ərəbcədəki mənası isə “bir yerdən asılıb qalan, bir yerdən yapışib tutan şey” deməkdir. Bu kəlmə dəriyə yapışaraq oradan qan soran zəlilər haqqında da işlədilir.

Şübhəsiz, ana bətnində inkişaf etməkdə olan ziqotanın bu xüsusiyyətini açıb göstərən kəlmədən istifadə

Ana bətnindəki uşaq inkişafının ilk mərhələsində anasının qarnından qidalana bilmək üçün bətnin divarına yapışib tutulan bir ziqota halındadır. Yuxarıdakı şəkildə bir ət parçası görünüşündə olan ziqota görünür. Müasir embriologiyanın müəyyən etdiyi bu məsələ Quranda “asılıb tutulan” mənasına gələn, dəriyə yapışib qan əmənlər üçün də işlədilən “ələq” kəlməsi ilə 14 əsr əvvəldən möcüzəli şəkildə bildirilmişdir.

olunması Quranın aləmlərin Rəbbi olan Allahın sözü olmasını bir daha təsdiq edir.

Sümüklərin əzələ ilə örtülməsi

Quran ayələri ilə çatdırılan digər bir mühüm məlumat isə insanın ana bətnindəki əmələgəlmə prosesinin mərhələləri ilə bağlıdır. Ayələrdə körpənin ana bətnində əvvəlcə sümüklərinin əmələ gəlməsi, daha sonra isə əzələlərinin yaranaraq bu sümükləri örtməsi, sarıması xəbər verilir:

“Sonra nütfəni ələqə çevirdik, sonra laxtalanmış qanı (ələqi) bir parça ət etdik, sonra o bir parça ətini sümüklərə döndərdik, sonra sümükləri ətə ördük və daha sonra onu bambaşqa bir məxluq olaraq yaratdıq. Yaradanların ən gözəli olan Allah nə qədər uludur.” (“Muminin” surəsi, 23/14).

Dölün ana bətnindəki inkişafını araşdıran elm sahəsi embriologiyadır. Embriologiya elmi isə lap elə yaxın zamanlara qədər belə hesab edirdi ki, ana bətnindəki dölün sümükləri ilə əzələləri eyni vaxtda əmələ gələrək paralel şəkildə inkişaf edir. Buna görə də bəzi adamlar bu ayələrin elmlə düz gəlmədiyini uzun zaman ərzində iddia ediblər. Ancaq inkişaf etmiş texnologiya sayəsində aparılan daha qabaqcıl mikroskopik araşdırmalar Quran-da bildirilənlərin hamısının nöqsansız şəkildə doğru olduğunu ortaya qoydu. Bu mikroskopik araşdırmalar da göstərdi ki, dölün

Ana bətnində inkişafını qurtaran uşağın sümükləri tam olaraq Quran-da xəbər verildiyi kimi, müəyyən bir dövrdən sonra əzələlərlə örtülür.

İnsanın ana bətnindəki inkişafının əksər mərhələləri Quranda xəbər verilmişdir. “Muminun” surəsinin 14-cü ayəsində bildirildiyi kimi, ana bətnindəki embrionun ilk mərhələ olaraq qığırdaq toxuması sümükləşir. Sonra bu sümüklər əzələ hüceyrələri tərəfindən örtülməyə başlayır. Allah bu inkişaf prosesini Quranda “...sonra o bir parça əti sümüklərə döndərdik, sonra sümükləri ətlə örtükdük” ifadəsi ilə aydın şəkildə tərif etmişdir.

ana bətnindəki inkişafı prosesi məhz ayələrdə izah edildiyi şəkildə, məhz Quranda təsvir olunmuş ardıcılıq üzrə gedir! Əvvəl embriondakı qığırdaq toxuması sümüyə çevrilir. Daha sonra isə əzələ hüceyrələri sümüklərin ətrafındakı toxumadan ayrılaraq bir yerə yığışır və sümükləri əhatə edir.

Bu proses “Developinq human” (“İnkişaf edən insan”) adlı elmi jurnalda belə izah edilir:

“6-cı həftədə qığırdaqlaşmanın davamı olaraq ilk sümükləşmə körpücük sümüyündə ortaya çıxır. 7-ci həftənin sonunda uzun sümüklərdə də sümükləşmə başlayır. Sümüklər yaranmağa davam edəndə əzələ hüceyrələri sümüyü əhatə edən toxumadan ayrılaraq əzələ kütləsini əmələ gətirir. Əzələ toxuması bu şəkildə sümüyün ətrafında ön və arxa əzələ qruplarına ayrılır”.⁹³

Qıssası, insanın Quranda təsvir edilən əmələgəlmə mərhələləri müasir embriologiyanın kəşfləri ilə tam uyğunluq və harmoniya təşkil edir.

Dölün ana bətnindəki inkişafının üç qaranlıq mərhələsi

Quranda insanın ana bətnində üçmərhələli bir proseslə yaradıldığı bildirilir:

“...O, sizi analarınızın bətnində üç zülmət içində yaranışdan-yaranışa salaraq yaradır. Bu, sizin Rəbbiniz olan Allahdır. Hökm Onundur. Ondan başqa heç bir Tanrı yoxdur. Elə isə necə döndərilirsiniz?” (“Zumər” surəsi, 39/6).

Yuxarıdakı ayədə Azərbaycan dilinə “üç zülmət içində” olaraq tərcümə edilmiş ərəb dilindəki “fi zulumatın səlasin” ifadəsi embrionun inkişafı dövründə üç qaranlıq mərhələnin olmasına işarə edir. Həmin mərhələləri ardıcılıqla götürəndə onlar:

- a) bətnin qaranlığı;
b) rəhmin qaranlığı;
c) döl yatağının qaranlığıdır.

Göründüyü kimi, bu gün müasir biologiya elmi uşağın ana bətnindəki embrioloji inkişafının, yuxarıdakı ayədə də bildirildiyi kimi, üç fərqli mərhələdə baş verdiyini ortaya qoyub. Bundan əlavə, embriologiya sahəsindəki inkişaf bu mərhələlərin də öz növbəsində üç qatdan meydana gəldiyini sübuta yetirib.

Bətn divarı da üç təbəqədən meydana gəlir: xarici əzələ təbəqələri, daxili əzələ təbəqələri və çarpaz əzələlər.⁹⁴

Buna oxşar bir formada rəhm divarı da üç təbəqədən ibarətdir: epimetrium, miyometrium və endometrium.⁹⁵

Eyni şəkildə embrionu əhatə edən pərdə də üç qatdan ibarətdir: amnion (rəhmdə fetusu əhatə edən ən incə qat - amnion), koryon (orta amnion qatı - chorion) və desidua (xarici amnion qatı - decidua).⁹⁶

Bununla yanaşı ayədə insanın ana bətnində bir-birindən fərqlənən üç müxtəlif mərhələdə meydana gəlməsinə işarə edilir. Həqiqətən də bu gün müasir biologiya elmi uşağın ana bətnindəki embrioloji inkişafının üç müxtəlif mərhələdə baş verdiyini sübuta yetirib.

Bu gün universitetlərin tibb fakültələrində dərs vəsaiti kimi istifadə olunan bütün embriologiya kitablarında bu mövzu ən fundamental araşdırma mövzuları sırasındadır. Məsələn, embriologiya haqqında əsas kitablardan biri olan “Basic Human Embriology” (“Əsas insan embriologiyası”) adlı kitabda bu həqiqət belə ifadə edilir:

“Bətdəki həyat üç mərhələdən əmələ gəlir: preembrionik və ya embrionaqədərki (ilk 2,5 həftə), embrion və ya rüşeym (8-ci həftənin sonuna qədər) və fetal (8-ci həftədən doğuşa qədər) mərhələləri”.⁹⁷

Tibbi dildə “trimester”, yəni “üç dövr” adlandırılan bu mərhələlər uşağın fərqli inkişaf mərhələlərindən ibarətdir. Bu üç inkişaf mərhələsinin bəlli xüsusiyyətləri qısaca şəkildə belədir:

-Preembrionik və ya embrionaqədərki mərhələ:

Ziqota əsasən “1-ci meester” olaraq xatırlanan bu ilk mərhələdə

“Zumər” surəsinin 6-cı ayəsində insanın ana bətnində biri digərindən fərqlənən üç ayırı hissədə meydana gəldiyinə işarə edilir. Həqiqətən də bu gün müasir embriologiya elmi körpənin ana bətnindəki embrioloji inkişafının üç fərqli sahədə həyata keçdiyini ortaya çıxarmışdır.

bölünərək çoxalır, bir hüceyrə kütləsi halına gəldikdən sonra özünü bətn divarına yapışdırır, hüceyrələr çoxalmağa davam edəndə 3 təbəqə halında təşkilatlanır.

-Embriyonik mərhələ:

“2-ci meester” kimi tanınan ikinci mərhələ cəmi 5,5 həftə davam edir və canlı bu müddət ərzində “embrion” və ya “rüşeym” adlandırılır. Bu mərhələdə hüceyrə təbəqələrindən bədənin başlıca əzaları, təməl orqan və sistemləri əmələ gəlir.

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

-Fetal m rhh l :

Hamiləliyin “3-c  meester”i adlandırılan m rhh l y  daxil olanda rüşeym (embrion) artıq “fetus” adlandırılır. Bu m rhh l  hamiləliyin 8-ci həftəsindən etibarən bařlayır v  doęuřa qədər davam edir.  vv lki m rhh l d n fərqlənən xüsusiyyəti isə fetusun  z , əlləri v  ayaqları aydın bilinən və insanın xarici g r n ř n  malik olan bir canlıya çevrilməsidir. M rhh l nin bařlangıcında d l 3 sm  l d  olsa da onun bütün orqanları əmələ gəlir. Bu m rhh l  30 h ft y d k, inkişaf prosesi isə doęuř həftəsinə qədər davam edir.

Dölün ana bətnindəki inkiřafı haqqındakı bu məlumatlar yalnız müasir texnoloji avadanlıqların köməyi ilə aparılmış m řahid l r sayəsində əldə edilib. Ancaq göründüyü kimi, bu məlumatlar da bir çox digər elmi həqiqətlər kimi yalnız Quran ayələrində möcüzəvi řakild  xəbər verilmiřdir. B ř riyy tin t b b t sahəsində heç bir müfəssəl biliyə sahib olmadıęı dövrlərdə Quranda bu dərəcədə dolęun, ətraflı v  səhih bilgilərin verilməsi, ř bh siz ki, Quranın Allahın kəlamı olmasının ařkar sübutudur. (* traflı məlumat  c n bax: Harun Yəhya, «İnsanın yaradılıř möcüzəsi», Türkiyənin «Arařtırma» n řriyyatı*).

İNSANIN SUDAN YARADILMASI

“Allah hər canlıyı bir sudan yaratmışdır. Onların bəzisi qarnı üstə sürünür, bəzisi iki, bəzisi isə dörd ayaq üstündə gəzir. Allah istədiyini yaradır. Həqiqətən Allah hər şeyə qadirdir.” (“Nur” surəsi, 24/45).

“Məgər inkar edənlər göylə yer bitişik ikən Bizim onları ayırdığımızı, hər bir canlıyı sudan yaratdığımızı bilmirlərmi?! Yenə də iman gətirməzlər?” (“Ənbiya” surəsi, 21/30).

“İnsanları sudan yaradan, onları əsl qohum və sonradan qohum edən Odur. Rəbbin qadirdir!” (“Furqan” surəsi, 25/54).

Canlıların və insanın yaradılması ilə bağlı ayələrə nəzər salanda bu cür xəlf edilmənin möcüzəli məsələ olduğunu aydın şəkildə görürük.

Bu möcüzəli yaradılışın formalarından biri canlıların sudan xəlf edilməsidir. İnsanların əksər ayələrdə qeyd edilən bu həqiqətə yetişməsi isə əsrlər sonra mikroskopun icad edilməsi ilə mümkün olub.

Bu gün əsas ensiklopediyalarda “Su canlı maddənin ən böyük xassəsidir. Canlı orqanizmlərin kütləsinin 50-90 faizi sudur” ifadələri geniş yer tutur. Bundan əlavə haqqında bütün biologiya kitablarında bəhs edilən standart bir heyvan hüceyrəsinin sitoplazması (hüceyrənin əsas maddəsi) da 80 faizi sudan ibarətdir. Sitoplazmanın analiz olunub elmi mənbələrdə qeyd edilməsi Quranın göndərilməsindən əsrlərlə sonra baş verib.

Dolayısı ilə bu gün elm dünyasının qəbul etdiyi bu həqiqətin Quranın göndərildiyi dövrdə bilinməsi əlbəttə ki, mümkün deyildi. Ancaq buna baxmayaraq Quranda bu məsələyə insanların onu kəşf etməsindən 14 əsr əvvəl diqqət çəkilib.

Məlum olan bütün həyat formaları yaşamaq üçün suya ehtiyac hiss edirlər. Buna görə də heyvanlar quraqlıq yerlərdə metabolizmasını su itkisindən qoruyan, suyun istifadə edilməsindən maksimum fayda təmin edən mexanizmlərə sahib olaraq yaradılmışdır. Əgər bədənə müxtəlif səbəblərlə su itkisi olarsa və bu çatışmazlıq aradan qaldırılmazsa, bir neçə gün ərzində həyat məhv olar. XVII əsrin məşhur alimi Jan Baptista van Helmont da 1640-cı ildə suyun bitkinin inkişafı üçün torpaqdakı ən mühüm faktor olduğunu kəşf etmişdir.

İNSANIN PALÇIQDAN YARADILMASI

Allah Quranda insanın xəlq olunmasının möcüzəli bir formada baş verdiyini xəbər verir. İlk insan Allahın palçığı formaya salıb insan bədənini halına gətirməsi və bundan sonra bədənə ruh üfurməsi ilə yaradılıb:

“Xatırla ki, o zaman sənın Rəbbin mələklərə belə demişdi: “Mən palçıqdan bir insan yaradacağam. Mən onu tamamlayıb Öz ruhumdan üfürən kimi ona səcdə edin!”” (“Sad” surəsi, 38/71-72).

“İndi soruş: onları yaratmaq çətindir, yoxsa Bizim yaratdıqlarımızı? Axı Biz onları yapışqan kimi bir palçıqdan yaratdıq.” (“Saffat” surəsi, 37/11).

Bu gün insanın toxumaları incələndə məlum olur ki, bu toxumalarda Yer üzündəki əksər elementlər var. Canlı orqanizmlərin toxumalarının 95 faizi karbon (C), hidrogen (H), oksigen (O), azot (N), fosfor (P) və sulfiddən (S) ibarətdir. Həmçinin qeyd olunmalıdır ki, canlıların toxumalarında cəmi 26 element var.⁹⁸

Quranın başqa bir ayəsində belə buyrulur:

“Biz həqiqətən insanı süzölmüş palçıqdan yaratdıq.” (“Muminun” surəsi, 12).

Ayədə “süzölmüş” olaraq tərcümə edilən “sulalə” kəlməsi “təmsili nümunə, xas, xülasə, əsas” kimi mənalara gəlir. Göründüyü kimi, 14 əsr əvvəl bildirilənlər müasir elmin bizə dediklərini - insanın yaradılışındakı “xammal”la torpağın özündə ehtiva etdiyi əsas maddələrin eyni olması həqiqətini təsdiqləyir.

Aşağıda təxminən 70 kiloqram çəkisi olan bir insanın bədənindəki elementlərin yayılması sxemi yer alır.

“(Allah) onu hansı şeydən yaratdı? Bir damcı sudan yaratdı, ona şəkil verdi. Sonra onun üçün yolu asanlaşdırdı.” (“Əbəsə” surəsi, 80/18-20).

ELEMENT	RƏMZİ	ƏSAS VƏZİFƏSİ	%	ÇƏKİSİ
Makro-minerallar				Qram
Oksigen	O	Hüceyrələrin/toxumaların nəfəs alıb-verməsi, su birləşməsi	65.0	43,000
Karbon	C	Üzvi quruluş	18.5	12,000
Hidrogen	H	Su/toxuma birləşməsi	9.5	6,300
Azot	N	Protein/toxuma birləşməsi	3.3	2,000
Kalsium	Ca	Sümüklər və dişlər	1.5	1,100
Fosfor	P	Sümüklər və dişlər	1.0	750
Kalium	K	Hüceyrədaxili elektrolit	0.35	225
Sulfat	S	Amin turşuları (saç və dəri)	0.25	150
Xlor	Cl	Xlor olaraq bir elektrolit	0.15	100
Natrium	Na	Hüceyrədaxili elektrolit	0.15	90
Maqnezium	Mg	Metabolizmaya aid elektrolit	0.05	35
Silisium	Si	Bağ toxuması/sümük	0.05	30
Mikro-minerallar				% Miliqram
Dəmir	Fe	Hemoqlobin/oksigen daşıyır	0.01	4,200
Sink	Zn	Enzim ehtivası/DNT sintezi, immunitet dəstəyi	0.01	2,400
Mis	Cu	Enzim kofaktoru	0.01	90
Bor	B	Sümük quruluşu	0.01	68
Kobalt	Co	B12 vitamin özəyi	0.01	20
Vanadium	V	Yağ metabolizması	0.01	20
Yod	I	Tirioid hormonu	0.01	15
Selenium	Se	Enzim, antioksidan, immunitet dəstəyi	0.01	15
Manqan	Mn	Metal ehtiva edən enzimlər	0.01	13
Molibden	Mo	Enzim kofaktoru	0.01	8
Xrom	Cr	Qlükoza təmin edən faktor	0.01	6

GENLƏRİN PROQRAMLASDIRILMASI

Yuxarıdakı ayədə olan və **“ona şəkil, biçim verdi”** olaraq tərcümə edilən “qaddərəhu” kəlməsi ərəb dilində “qadərə” feilinin kökündən yaranır və “ölçüb-biçmək, qurmaq, nizama salmaq, planlamaq, əyarlamaq, proqramlaşdırmaq, gələcəyini görmək, Allahın bir şeyi (qədərdə) yazması” mənalarına gəlir.

Məlum olduğu kimi, atanın sperma hüceyrəsi ananın yumurta hüceyrəsini mayalandıranda atanın və ananın genləri doğulacaq uşağın bütün irsi xüsusiyyətlərini müəyyənləşdirmək üzrə birləşir. Bu isə minlərlə gen deməkdir və onların hər birinin xüsusi bir vəzifəsi var. Saçın və gözün rəngini, boyun uzunluğunu, uzun formasını, skeletlərin örtüyünü, habelə daxili orqanlardakı, beyin, sinir və əzələlərdəki saysız-hesabsız incəlikləri müəyyən edən amil məhz genlərdir. Bütün fiziki xüsusiyyətləri ilə yanaşı hüceyrələrdə və orqanizmdə meydana gələn minlərlə müxtəlif hadisə və sistemin nəzarəti də genlərdə qeyd edilir. Məsələn, insanın qan təzyiqinin aşağı, yuxarı və ya normal olması da genlərdəki məlumatlara bağlıdır.

Sperma ilə yumurta birləşəndə yaranan hüceyrə ilə yanaşı, insanın həyatının axırına qədər onun hər hüceyrəsində şifrəsini daşıyacağı DNT molekulunun da ilk surəti meydana gəlir. DNT hüceyrənin nüvəsində həssaslıqla qorunan böyük molekuldur. Bu molekul insan bədəninin bir növ məlumat bankıdır və özündə haqqında yuxarıda bəhs etdiyimiz genləri ehtiva edir. “Mayalanmış yumurta” dediyimiz ilk hüceyrə bundan sonra DNT-də qeyd edilmiş proqrama uyğun olaraq çoxalır və o, bir insana çevrilmək prosesi çərçivəsində bədəndəki toxumaları, orqanları əmələ gətirməyə başlayır. Bu kompleks yaradılış prosesinin koordinasiyası DNT molekulunu - karbon, fosfor, azot, hidrogen və oksigen kimi atomlardan meydana gələn bir molekul - tərəfindən təmin edilir.

DNT-də qeyd edilmiş məlumatın tutumu isə elm adamlarını heyrətə

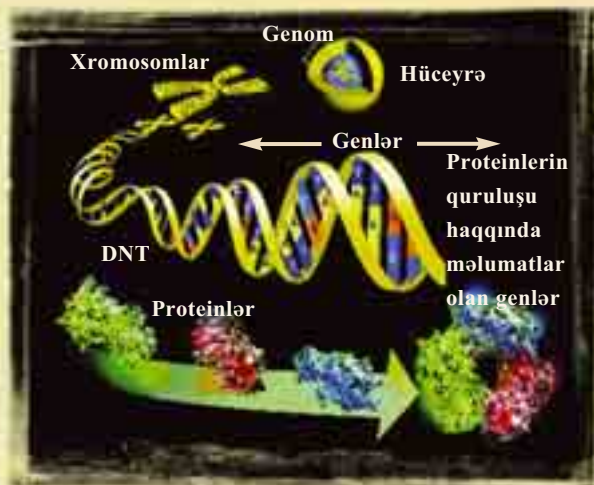

salacaq ölçüdədir. İnsanın bir DNT molekulunda düz 1 milyon ensiklopediya səhifəsini və ya təxminən 1000 kitabı dolduracaq miqdarda məlumat olur.

Başqa ifadə ilə desək, hər bir hüceyrənin nüvəsində insan orqanizminin fəaliyyətinə nəzarət etməyə yarayan 1 milyon səhifəlik bir ensiklopediyanın ehtiva edə biləcəyi qədər məlumat şifrələnib. Bunu əyani bir misalla izah etməyə çalışaraq qeyd edək ki, dünyanın ən böyük ensiklopediyalarından biri olan 23 cildlik Britaniya Ensiklopediyasının (Encyclopedia Britannica) cəmi 25 min səhifədən ibarətdir. Mikroskopik hüceyrənin daxilində ondan daha kiçik nüvədəki bir molekulda isə özündə milyonlarla məlumatı ehtiva edən və gizli saxlanılan bir məlumat deposu var ki, o da dünyanın ən böyük ensiklopediyasının 40 misli qədərdir. Bu da dünyada başqa oxşarı, bənzəri olmayan təxminən 1000 cildlik nəhəng bir ensiklopediya deməkdir.

DNT-nin quruluşunun 1953-cü ildə Frank Krik tərəfindən kəşf edildiyi nəzərə alınsa, embrioloqların XIX əsrin axırlarına qədər öyrəne bilmədiyi “genetik planlama” hadisəsinə Quranda 1400 il bundan əvvəl işarə edilməsi şübhəsiz ki, Quranın Allahın sözü olmasını göstərən daha bir dəlildir. (Ətraflı məlumat üçün bax: Harun Yəhya, «DNT-dəki Yaradılış möcüzəsi»).

DNT molekulunu 4 müxtəlif nukleoidin fərqli sıramalarla ardıcılıqla gələrək düzülməsindən yaranır. Bu molekulun düzülüşü canlıların istifadə edəcəyi bütün proteinlərin quruluşu ilə bağlı məlumatları təşkil edir. Proteinlər bu məlumatları istifadə edərək təkbaşına yaxud da kompleks formalarda bir çox hüceyrəvari fəaliyyəti həyata keçirir.

MENSTRUASIYA DÖVRÜ

Menstruasiya dövrü mayalanmamış yumurtanın orqanizmdən kənara atılması dövrüdür. Mayalanma prosesinə əvvəlcədən hazırlanmış rəhm divarı mayalanma həyata keçirmədiyi üçün gərilir və kapilyar damarların qopması ilə birlikdə yumurta xaric edilir. Bu dövrdən sonra bədən bütün bunları yenidən etmək üçün hazırlıqlara başlayır.

Bu mərhələlərin hamısı müəyyən bir dövr ərzində bütün qadınlarda davamlı olaraq təkrar edilir. Hər ay yeni yumurta hüceyrələri meydana gəlir, eyni hormonlar eyni dövrlərdə təkrar olaraq ifraz edilir. Qadın bədənini sanki tezliklə mayalanma olacaq kimi hazırlanır. Ancaq bədəndəki bu hazırlıqların istiqaməti spermanın olub-olmamasından asılı olaraq son mərhələdə dəyişir.

Qeyd edilən dövrdə qadın bətnindəki boşluqda hansı dəyişikliklərin olmasını təsbit etmək yalnız bir anatomun və ya ginekoloqun apardığı tədqiqatlarla mümkündür. Alimlərin yaxın tarixlərdə kəşf etdiyi bu dəyişikliklərə “Rəd” surəsinin 8-ci ayəsində möcüzəli şəkildə diqqət çəkilir:

“Allah hər bir dişi məxluqun nə daşdığı (nəyə hamilə qaldığını), bətnlərinin nəyi əskildib, nəyi artıracağını bilir. Hər şey Onun yanında müəyyən bir ölçü ilədir.” (“Rəd” surəsi, 13/8).

Rəhm divarındakı endometrium təbəqəsi (rəhm mukozası) menstruasiya dövrünün başlanğıcında 0,5 mm qalınlığında olur. Yumurtalıqlar tərəfindən ifraz edilən hormonların təsiri ilə bu təbəqə böyüyür və onun qalınlığı 5-6 millimetərə çatır. Mayalanma olmayanda isə təbəqə tökülür. Yuxarıdakı ayədən də göründüyü kimi, rəhm divarında hər ay təkrar edilən bu artıb-azalmalara Quranda diqqət çəkilir.

HAMİLƏLİK VƏ DOĞUM

“Ölsün nankor olan insan! (Allah) onu hansı şeydən yaratdı? Bir damcı sudan yaratdı, ona biçim verdi. Sonra onun üçün yolu asanlaşdırdı.” (“Əbəsə” surəsi, 80/17-20).

Ana bətnindəki uşağın fetus halı tam olaraq 6-cı ayın axırında əmələ gəlir. Bundan sonra rəhm böyümə dövrünə daxil olur. Uşağın bütün əza və sistemləri bu müddət ərzində inkişaf edir və rəhm fetusun böyüməsi üçün lazım gələn qıdanı təmin edərək bu inkişafı sürətləndirir. Bu mərhələ fetus ana bətnindən çıxana, yəni doğuma qədər davam edir.

Adi halda doğum kanalı çox dardır və fetusun buradan keçməsi çox çətinidir. Ancaq doğuş zamanı ananın orqanizmində müxtəlif fizioloji dəyişikliklər yaranır. Bu dəyişikliklər fetusun doğuş kanalında asanlıqla hərəkət etməsini təmin edir. Bu dəyişikliklərin bir qismi belədir: çanaq sümüklərindəki oynaqların doğuş kanalını genişləndirmək üçün yumşalması, kanalın daha da genişlənməsi üçün əzələlərin sərbəstləşməsi, fetusun ətrafındakı xüsusi amniotik mayenin (buna “baş suyu” da deyirlər) kanalı yağlaması...⁹⁹

Elmi mənbələrdə doğuşdan əvvəlki bu dəyişiklik belə izah edilir: “Dölnün dünyaya gəlməsi üçün bütün hazırlıqlar qurtarandan sonra amnion mayesi də doğuş üçün yeni fəaliyyətə başlayır. Rəhmin ağzını genişləndirəcək su kisəciklərini əmələ gətirən amnion mayesi bunun sayəsində rəhmi uşağın oradan keçəcəyi ölçülərə qədər böyüdür. Bu kisəciklər həm də dölnün doğuş zamanı rəhmdə sıxılmasına mane olur. Bundan əlavə doğuşun başlanğıcında kisəciklər deşilir, onların içindəki maye axır, nəticədə isə uşağın gedəcəyi yol sürüşkən olur və təbii bir şəkildə sterilizə edilir. Beləliklə, doğuş həm asan, həm də mikroblardan təbii olaraq təmizlənmiş bir formada həyata keçir”.¹⁰⁰

Bəlli olduğu kimi, Quranda bu ilahi prosesə “**sonra onun üçün yolu asanlaşdırdı**” (“Əbəsə” surəsi, 80/20) ayəsi ilə açıq-aşkar işarə edilib. Allahın 1400 il əvvəl xəbər verdiyi bu fizioloji dəyişiklikləri, bu prosesin mahiyyətini olduğu kimi anlamaq günümüzdə ancaq bir xeyli texniki vasitə sayəsində mümkün olmuşdur.

İNSAN ƏZALARININ İNKİŞAF ARDICILLIĞI

**“Sizə qulaq, göz və ürək verən Odur. Siz çox az şükür edirsiniz.”
 (“Muminun” surəsi, 23/78).**

**“Allah sizi analarınızın bətnlərindən heç bir şey bilmədiyiniz
halda çıxartdı. Sonra sizə qulaq, göz və qəlb verdi ki, şükür
edəsiniz!” (“Nəhl” surəsi, 16/78).**

**“De: “Bir deyin görüm, əgər Allah sizin qulaqlarınızı və
gözlərinizi əlinizdən alsa, ürəklərinizə möhür vursa, onları
sizə Allahdan qeyri hansı Tanrı qaytara bilər...?”” (“Ənam”
surəsi, 6/46).**

**“Həqiqətən, Biz insanı qarışıq bir nütfədən yaratdıq. Biz onu
imtahana çəkirik. Buna görə Biz onu eşidən, görən yaratdıq.”
 (“İnsan” surəsi, 76/2).**

Yuxarıdakı ayələrdə Allahın insana bəxş etdiyi bəzi duyğu (lamisə) orqanlarından bəhs olunur. Ona diqqət edilməlidir ki, Quranda bu duyğu orqanlarından həmişə müəyyən bir sıra ilə danışıılır: eşitmək, görmək, hiss etmək və başa düşmək.

Embrioloq dr. Keyt Mur “Journal of Islamic Medical Association” da dərc edilən bir məqaləsində rüşeymin inkişaf mərhələsində daxili qulaqların ilk halının təyin edilib bilinməsindən sonra məhz gözün əmələ gəlməyə başladığını ifadə edir. O, hissetmə və dərkətmə (idrak) mərkəzi olan beynin isə qulaqdan və gözdən sonra inkişaf etməyə başladığını bildirir.¹⁰¹

Ana bətnindəki uşaq fetus halında olarkən, yəni hamiləliyin 22-ci günü kimi erkən bir dövrdə qulaqlar yaranır və hamiləliyin 4-cü ayında

qulaq tam funksional hala gəlir. Fetus bundan sonra ananın qarınıdakı səsləri eşidə bilir. Dolayısı ilə yeni doğulan bir uşaqda eşitmə hissi həyati əhəmiyyət kəsb edən və böyük funksiyaları yerinə yetirən digər duyğu üzvlərindən daha əvvəl əmələ gəlir. Quran ayələrindəki müvafiq sıralanma da məhz bu yöndən yetərinə diqqətçəkicidir.

Ana bətnindəki körpənin orqanlarının əmələ gəlməsi haqqında çox yaxın bir dövrdə əldə edilən məlumatlar Quran ayələrində verilən məlumatlarla uyğunluq təşkil edir.

QAN DÖVRANI VƏ SÜDÜN ƏMƏLƏ GƏLMƏSİ

“Şübhəsiz ki, davarda (sağmal heyvanlarda) da sizin üçün ibrətlər vardır. Biz onların qarınlarındakı qanla ifrazat arasında olan təmiz südü sizə içirdirik. O, içənlərin boğazından rahat keçər.” (“Nəhl” surəsi, 16/66).

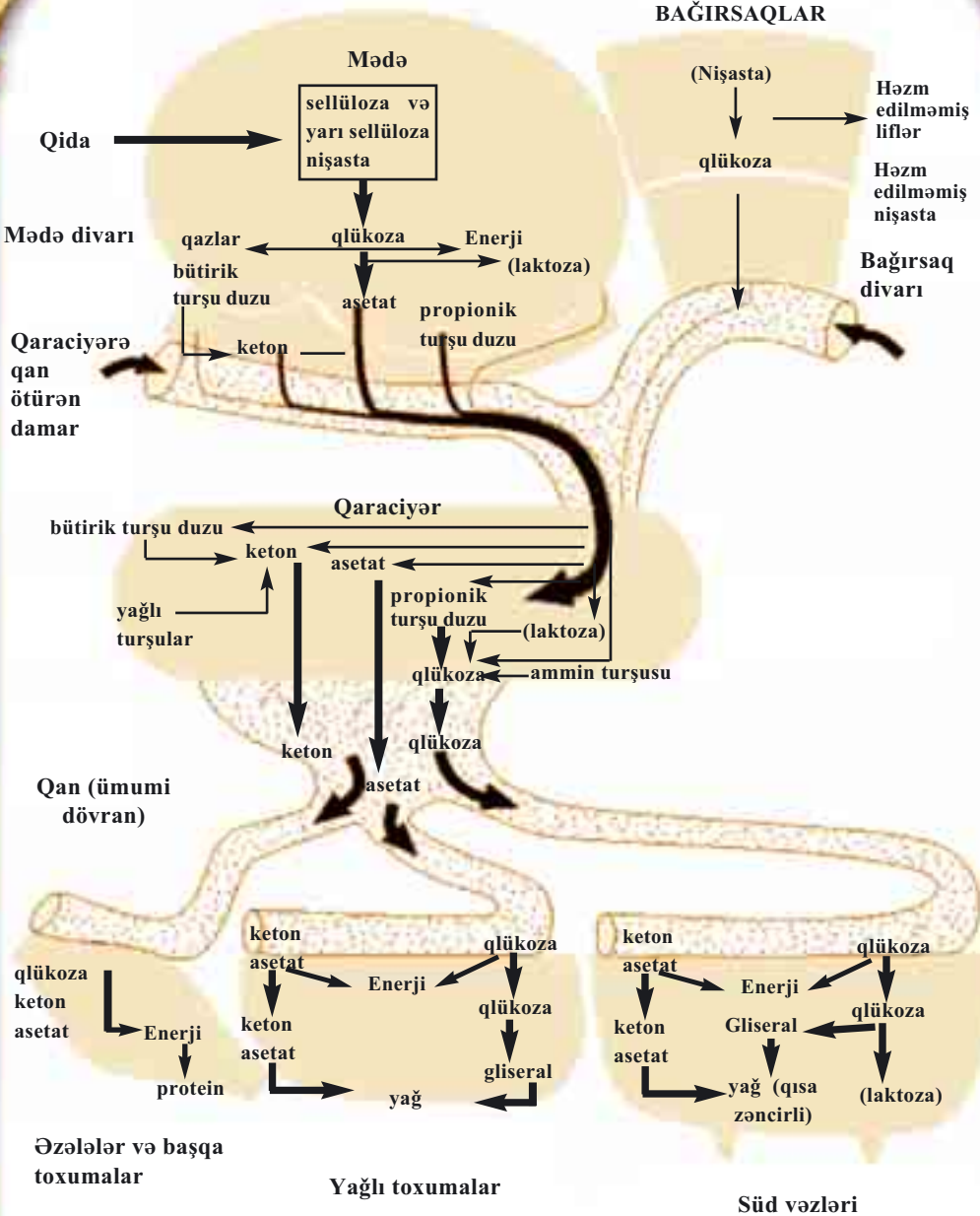
Bədənin qidalanmasını təmin edən əsas maddələr həzm sistemindəki kimyəvi reaksiyalar nəticəsində əmələ gəlir. Həzm olunan bu qida maddələri daha sonra bağırsaq divarından sorularaq qan dövrani sisteminə keçir. Beləliklə, bu qida maddələri qan dövrani nəticəsində müvafiq orqanlara ötürülür.

Bədənin başqa toxumaları kimi süd vəziləri də onlara qan dövrani yolu ilə gətirilən həzm olunmuş qida maddələri ilə qidalanır. Buna görə də qan qidaların yığılıb ötürülməsində çox mühüm rol oynayır. Süd də bütün bu mərhələlərdən sonra süd vəziləri tərəfindən ifraz edilir və həzm edilmiş qidanın qan dövrani ilə ötürülməsi nəticəsində əmələ gəldiyi üçün onun qidalılığı və dəyəri çox yüksəkdir. Bununla da insanların birbaşa istehlak edə bilməyəcəyi qandan və yarımçıq həzm olunmuş qidadan qidalandırıcı süd əmələ gəlir.

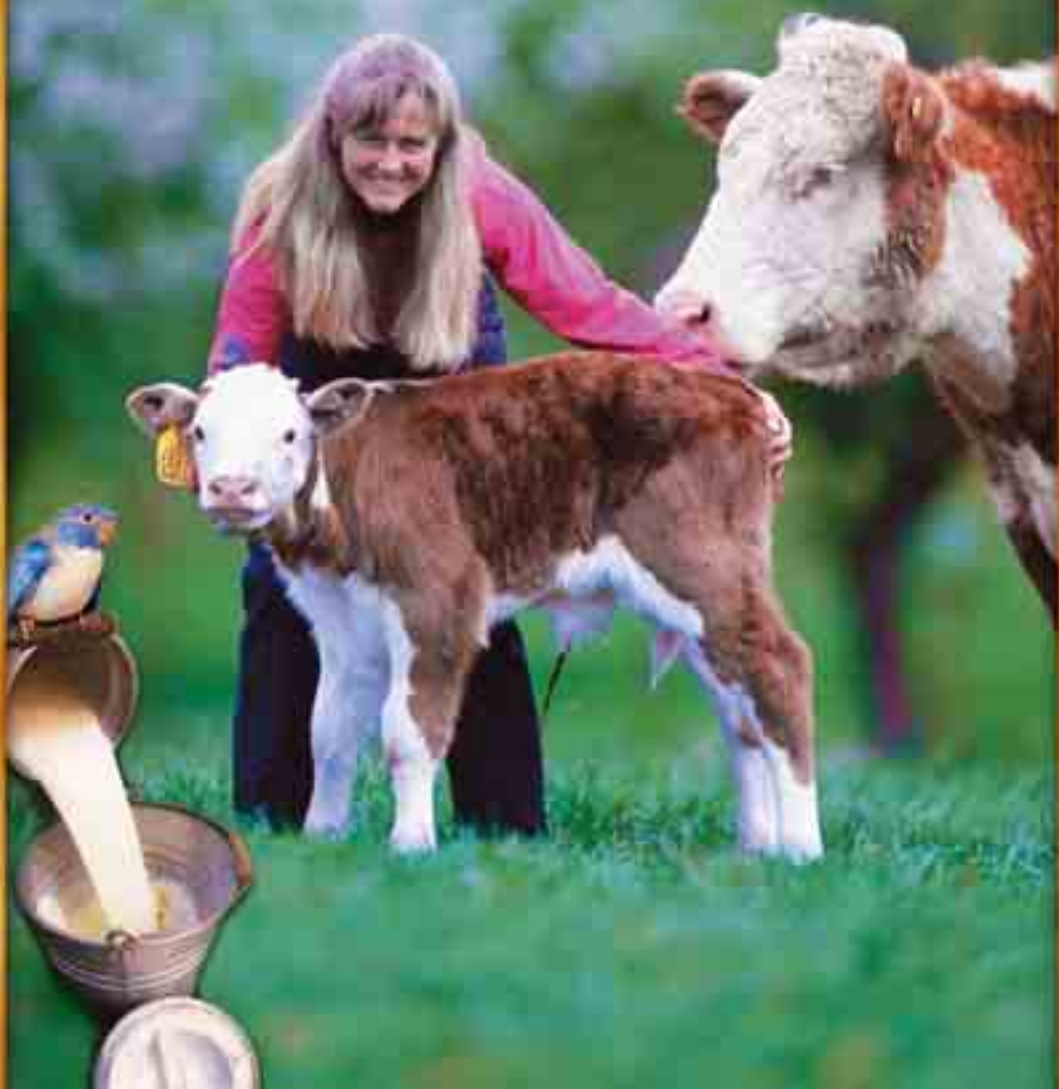
Ərəb alimi İbni Nəfs 1242-ci ildə insan bədəninə qan dövrani haqqında ilk dəfə düzgün olaraq ifadə edən şəxs olmuşdur. İngilis həkim William Harveynin 1616-cı ildə elan etdiyi qan dövrani modeli isə mövzu haqqındakı məlumatların yayılmasında təsirli olmuşdur. Dolayısı ilə Quranda südün tərkibinin əsl mənbəyi əsrlərlə əvvəl ən düzgün tərzdə tərif edilmişdir. Məməlilərin həzm sistemi, qan dövrani ilə bağlı ixtisaslaşma tələb edən bu məlumatın Quranın göndərdiyi dövrdə insanlar tərəfindən bilinməsinin mümkün olmayacağı məlum məsələdir. Göründüyü kimi, “Nəhl” surəsinin 66-cı ayəsində südün bioloji proseslər nəticəsində əmələ gəlməsi ilə bağlı şərh edilənlər fiziologiya, anatomiya kimi elmlərin günümüzədə ortaya qoyduğu məlumatlara tam uyğundur.

Südün fizioloji şəkildə meydana gəlməsi

Aşağıdakı sxemdə mədə kanalından gələn yarımqıç həzm olunmuş qidalarla damarlardan gələn qanın birləşərək bədəndə ayrılması görünür. Bu qarışıqın bir hissəsi özəllərə və başqa bədən toxumalarına paylanarkən bir hissəsi də süd vəzilərinə süd olaraq ötürülmək üçün çatdırılır.

“De ki: “Göylərdən və yerdən sizə ruzi verən kimdir?” De: “Allahdır!” Elə işə doğru yolda olan, yaxud açıq-aydın azan Bizik, yoxsa siz?” (“Səba” surəsi, 24).

Möcüzəvi maddə - ANA SÜDÜ

“Biz insana ata-anasına yaxşılıq etməyi tövsiyə etdik. Anası onu bətnində çox zəif bir halda daşımışdı. (Uşağın süddən) kəsilməsi isə iki il ərzində olur. (Biz insana buyurduq:) “Mənə və ata-anana şükür et. Axır dönüş Mənədir!”” (“Loğman” surəsi, 31/14).

Ana südü körpənin qidaya olan ehtiyacını qüsursuz olaraq ödəmək və uşağı mümkün infeksiyalardan qorumaq üçün Allahın yaratdığı bənzərsiz bir nemətdir. Ana südündəki qida maddələrinin nisbəti ən ideal səviyyədədir. Bətdəki uşağın hələ yetişməmiş əzaları bədən sistemləri üçün ən uyğun formadadır. Ana südü uşağın beyin hüceyrələrinin böyüməsini təmin edən və onun sinir sisteminin inkişafını sürətləndirən qidalar baxımından da çox zəngindir.¹⁰² Çağdaş dövrün texnologiyası əsasında istehsal edilən uşaq yeməkləri də bu möcüzəli qidanın yerini verə bilmir.

Ana südünün uşaq üçün zəruri olan faydalı cəhətlərinin siyahısına zaman keçdikcə yeni-yeni məqamlar əlavə edilir. Tədqiqatlar nəticəsində məlum olub ki, ana südü əmən uşaqlar xüsusilə tənəffüs və həzm sistemi ilə bağlı infeksiyalardan tam qorunurlar. Çünki ana südündə elə bənzərsiz maddə və elementlər (məsələn, antikorlar) var ki, onlar körpəni infeksiyadan bilavasitə qoruyur.

Ana südünün başqa bir antiinfeksiyon xüsusiyyəti də var. Bu xüsusiyyət “normal flora” deyilən xoşməramlı, “yaxşı” bakteriyalar üçün “dost şəraiti” yaratdığı halda zərərli bakteriyaların, virus və parazitlərin körpənin orqanizmində “məskən salmasına” mane olur. Bundan əlavə ana südündə uşağın yoluxucu xəstəliklərə qarşı immunitet sistemini tənzimləyən və onun yaxşı işləməsini təmin edən faktorların da olması müəyyən edilmişdir.¹⁰³

Ana südü xüsusi olaraq uşaqlar üçün proqramlaşdırıldığı üçün

körpənin çox asan həzm edə biləcəyi qidadır. Ana südü çox zəngin qida ehtiyatına malik olsa da, onun həzm edilməsi uşaqların həssas sistemlərinə uyğundur və asandır. Beləliklə, uşaq bu qidaların həzminə daha az enerji sərf edir və elə buna görə də enerjisini orqanizminin başqa fəaliyyətinə, böyüməyə və əzələlərinin inkişafına yönəldir.

Körpəsini vaxtından əvvəl doğan anaların südündə isə uşağın ehtiyaclarına uyğun olaraq daha çox yağ, protein, mineral, xlor və dəmir olur. Həmçinin müəyyən edil-

mişdir ki, öz analarının südü ilə qidalanan vaxtından əvvəl doğulmuş körpələrdə görmə qabiliyyəti, gözlərin fəaliyyəti daha yaxşı inkişaf edir. Belə uşaqlar intellektual testlərdən keçirilərkən bəlli olur ki, onların bir çox üstünlükləri var.

Ana südünün təzəcə dünyaya gələn körpənin inkişafı üçün zəruri olan xüsusiyyəti onun tərkibində omeqa-3 adlı yağ turşularının olmasıdır. Omeqa-3 yağ turşuları insan beyninin və retinasının vacib bir tərkibi

olduğu üçün o, xüsusilə təzə doğulan körpələrin yaşaması baxımından böyük əhəmiyyətə malikdir. Omeqa-3 xüsusilə hamiləlik dövrü boyunca və körpəlik dövrünün başlanğıcında beyinin və sinirlərin əlverişli şəkildə inkişafı üçün də çox vacibdir. Ana südündə təbii və mükəmməl bir omeqa-3 anbarı olduğuna görə alimlər ana südünün vacibliyini xüsusilə qeyd edirlər.¹⁰⁴

Bristol Universitetinin (ABŞ) alimləri tərəfindən aparılan tədqiqatlar ana südü ilə qidalanmağın uzunmüddətli faydaları arasında onun təzyiqə müsbət təsirinin olduğunu və bunun sayəsində infarkt riskinin azaldığını ortaya qoymuşdur. Araşdırmanı aparan alimlər ana südünün qoruyucu gücünün onun tərkibindəki maddələrdən qaynaqlandığını bildirir. «Circulation» adlı tibb jurnalında dərc olunan tədqiqatın nəticələrinə görə, ana südü ilə qidalanan uşaqların ürək xəstəliklərinə tutulması riski daha azdır. Ana südündə damarın tıxanmasının qarşısını alan yağ turşuları var. Ana südü ilə qidalanan uşaqlar daha az natrium istehlak edir və piylənməyə məruz qalmır. Buna görə də ana südünün ürəyin sağlamlığı baxımından müsbət təsirə malik olduğu faktı da ortaya qoyulub.¹⁰⁵

Bunlarla yanaşı, Sinsinnati Universitetinin (ABŞ) nəzdində olan uşaq xəstəxanasında işləyən Lisa Martinin rəhbərliyi altında çalışan tədqiqatçılar ana südündə çox miqdarda «adiponektin» adlı protein hormonu tapdı.¹⁰⁶ Belə qəbul olunur ki, qanda çox miqdarda adiponektinin olması infarkt riskinin azalması ilə bağlıdır. Köklük və infarkt keçirmək riski çox olan adamlarda isə qandakı adiponektin miqdarı azdır. Buna görə də ana südü ilə qidalanan uşaqların gələcəkdə kök olmaq riskinin bu hormonla bağlı azaldığı müəyyən edilmişdir. Bununla yanaşı ana südündə leptin deyilən və yağ metabolizmasında çox vacib bir rol oynayan başqa hormonun da olduğu müəyyən edildi. Alimlərə görə, leptin bədəndə yağ olması ilə bağlı beyinə göndərilən siqnaldır. Dolayısı ilə Dr.Martinin sözlərinə görə, körpə ikən ana südü ilə qəbul edilən bu hormonlar sonrakı yaşlarda piylənmə, 2-ci növ şəkər xəstəliyi, insulin müqaviməti və tac damar narahatlığı kimi xəstəliklərə tutulma riskini azaldır.¹⁰⁷

«Ən təzə qida» ilə bağlı həqiqətlər

Ana südü ilə bağlı həqiqətlər bununla da məhdudlaşmır. Ana südünün körpəyə verdiyi maddələr körpənin yaş dövrü mərhələlərinə görə dəyişir və körpənin hansı dövrdə hansı qidaya ehtiyacı varsa, südün tərkibi də bu dövrə görə fərqli xarakter alır. İdeal temperaturu ilə həmişə hazır olan ana südü tərkibindəki şəkər və yağla beyinin inkişafında da mühüm rol oynayır. Bununla yanaşı ana südündəki kalsium kimi element körpənin sümüyünün inkişafında önəmli rola malikdir.

Bu möcüzəvi qarışıq süd adlandırılsa da, əslində ana südünün 90 faizi sudan ibarətdir. Bu da çox vacib bir xüsusiyyətdir. Çünki körpələrin qida ilə yanaşı maye kimi suya da ehtiyacı var. Ana südündən başqa istifadə edilən suyun və başqa maddələrin istehlakı prosesində gigiyena təmin edilməyə bilər. Ancaq 90 faizi su olan ana südü ilə körpənin su ehtiyacı da ən etibarlı şəkildə, gigiyenik baxımdan qorxusuz təmin edilir.

Ana südü və zəka

Tədqiqatlar ana südü ilə qidalanan uşaqların zəkasının inkişafının ana südü ilə bəslənməyən körpələrə nisbətən daha çox olduğunu göstərir. Kentukki Universitetinin (ABŞ) mütəxəssisi Ceym Andersonun ana südü və süni qida ilə böyüyən uşaqlar arasında müqayisə aparan araşdırması nəticəsində müəyyən edilib ki, ana südü ilə qidalanan uşaqların intellekt indeksi (IQ) süni qidalarla bəslənən uşaqlara nisbətən 5 bal çoxdur. Bu tədqiqat nəticəsində o da müəyyənləşdirilib ki, azı 6 ay ərzində ana südü ilə qidalanan uşaqların zəkasının inkişafında problem olmur, 8 həftədən az ana südü qəbul edən uşaqlarda isə ana südü zəkanın inkişafına heç bir fayda vermir.¹⁰⁸

Ana südü xərçəngin dərmanıdır mı?

Aparılan araşdırmalar nəticəsində haqqında yüzlərlə məqalə dərc olunan ana südünün körpələri həm də xərçəngdən qoruduğu sübut olunmuş, lakin bunun mexanizmi hələ tamamilə aydınlaşdırıla bilməmişdir. Tədqiqatçılar laboratoriyada yetişdirilən xərçəng hüceyrələrinin ana südü tərəfindən öldürülməsini sübut etməklə bu sahədəki tədqiqatların çox böyük potensialının ortaya çıxdığını müəyyənləşdiriblər. İsveçin Lund Universitetində həkim və immunoloq işləyən Katarina Svanborq ana südündəki bu möcüzəvi sirləri kəşf edən qrupun üzvlərindən biridir. Lund Universitetindəki bu qrup adi ana südünün xərçəngin hər növü qarşısında etibarlı bir qoruyucu olması vəzifəsini möcüzəli bir kəşf kimi dəyərləndirib.¹⁰⁹

Əvvəlcə təzə doğulan körpələrdən aldıkları bağırsağ-mukoza hüceyrələrini ana südü ilə işləyən tədqiqatçılar nəticədə Pnemococcus

bakteriyası tərəfindən yaradılan və pneumonia (zökəm) adlandırılan xəstəliyin inkişafının qarşısının ana südü tərəfindən uğurla alındığını gördülər. O da bəlli oldu ki, ana südü ilə qidalanan körpələr süni qida ilə böyüyən uşaqlara nisbətən eşitmə çətinliyi ilə daha az üzləşir və tənəffüs sistemi infeksiyalarına da daha az məruz qalırlar. Tədqiqatçılar bir-birinin ardınca davam edən çalışmalar nəticəsində ana südünün xərçəngə qarşı da qoruyucu xüsusiyyətinin olduğunu sübut etmişdir (Alimlər uşaq yaşlarında müşahidə edilən limfa xərçəngi riskinin süni qidalarla böyüyən uşaqlarda 9 dəfə çox olduğunu göstərəndən sonra, eyni nəticələrin başqa xərçəng növləri üçün də keçərli olduğunu fərqləndirdi). Əldə edilən nəticəyə görə, ana südü xərçəng hüceyrələrinin yerini dəqiq müəyyənləşdirir, sonra da onları öldürür. Xərçəng hüceyrələrini müəyyənləşdirib məhv edən element isə ana südündə bol miqdarda olan alpha-lac (alphalactalbumin) adlı maddədir. Alpha-lac südün tərkibindəki laktoz şəkərinin yaranmasına kömək edən bir protein tərəfindən meydana gətirilir.

Bu bənzərsiz nemət Uca Allahın bir lütfüdür...

Ana südü ilə bağlı başqa möcüzə isə körpənin ana südü ilə 2 il boyunca qidalanmasının çox faydalı olması faktıdır.¹¹⁰ Elmin yenice kəşf etdiyi bu vacib məlumatı Allah bizə Quranda «**Uşaqlarını əmizdirməyi tamamlatmaq istəyən analar üçün tam iki il əmizdirirlər...**» ayəsi ilə 14 əsr əvvəl bildirmişdir.

Mühafizəyə və qidalanmağa möhtac doğulan körpə üçün ananın özü ən ideal qida olan ana südünü bədənində yaratmağa qərar verə bilmədiyi kimi dəyişən qida dəyərlərini də əlbəttə ki, ananın özü müəyyənləşdirmir. Hər bir canlının ehtiyacını bilən və onlara ruzi verən Uca Allah ana südünü ananın bədənində körpə üçün yaradır.

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

BARMAQ İZLƏRİNDƏKİ “ŞƏXSİYYƏT VƏSİQƏSİ”

Quranda insanları ölümündən sonra diriltmənin Allah üçün çox asan olması bildirilir və bu zaman insanların xüsusilə barmaqlarının uclarına diqqət yetirilir:

“Bəli, Biz onun barmaq uclarını da (yenidən) düzəltməyə qadirik.” (“Qiyamət” surəsi, 75/4).

Ayədə barmaq uclarının vurğulanması son dərəcə hikmətamizdir. Çünki bütün insanların barmaq izləri tamamilə bənzərsiz və təkrarsız, tamamilə özünəməxsusdur. Yer üzündə yaşayan hər bir insanın barmaq izi digər insanın barmaq izindən fərqlənir. Bundan başqa tarix boyunca yaşamış insanların barmaq izləri də bir-birindən fərqlidir. Həmçinin eyni DNT düzülüşünə malik olan və eyni yumurtadan yaranan əkizlər də fərqli barmaq izlərinə sahibdir.¹¹¹

Barmaq izi doğuşdan əvvəl dölün üzərində son şəklini alır və barmaq onun dəri strukturunu deformasiyaya uğradaraq tamamilə sıradan çıxaran yara almasa, bu izlər ömür boyu sabit qalır. Buna görə də insanlar barmaq izlərini öyrənən elmdən hansısa bir şəxsi müəyyənləşdirmək məqsədilə istifadə edirlər. Bu elm həmin izləri müəyyənləşdirməkdə əsas vasitədir.

Eyni yumurtadan doğulan əkizlər də daxil olmaqla hər bir insanın barmaq izi onun yalnız özünə məxsusdur və təkrarsızdır. Başqa sözlə desək, insanların barmaq uclarındakı izlərdə onların şəxsiyyəti şifrələnmişdir. Bu şifrələmə sistemini günümüzdə işlədilən barkod sisteminə oxşatmaq da olar.

Burada ən mühüm məsələ barmaq izlərinin özünəməxsusluğunun yalnız XIX əsrin axırlarında kəşf edilməsidir. Ondan əvvəl insanlar barmaq izlərini heç bir xüsusiyyəti və mənası olmayan cizgilər kimi qəbul edirdilər. Quranda isə o dövrdə heç kimin ağına gəlməyən barmaq izlərindən bəhs olunur və bu izlərin ancaq zamanımızda qeyd edilən əhəmiyyətinə diqqət yetirilir.

Barmaq izi ilə şəxsiyyəti müəyyənləşdirmək sistemi (AFS) texnologiyası son 25 ildə müxtəlif polis təşkilatlarında istifadəsi mümkün olan qədər sübut olunmuş, qanuni olaraq qəbul edilən bir üsul kimi istifadə edilmişdir. Günümüzdə şəxsiyyətin müəyyənləşdirilməsində barmaq izi qədər müsbət nəticə verən bir texnologiya yoxdur. Barmaq izi ilə şəxsiyyətin müəyyənləşdirilməsi son 100 ildə hüquqi proseslərdə işlədilir və beynəlxalq aləmdə də qəbul olunmuşdur.¹¹²

A.A.Moenssnens “Barmaq izi texnikləri” (“Fingerprint Techniques”) adlı kitabında barmaq izinin hər insanın özünə məxsus olduğunu bu cür dəyərləndirmişdir: “İndiyə qədər müxtəlif barmaqlardakı iki barmaq izindən heç birinin bir-biri ilə eyni olduğuna rast gəlinməmişdir...”¹¹³

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

DİŞİ BAL ARISI

“Rəbbin bal arısına belə vəhy etdi: “Dağlarda, ağaclarda və onların qurduğu çardaqlarda özünə evlər tik. Sonra bütün meyvələrdən ye və Rəbbinin sənə asanlaşdırdığı yollarla get! Onların qarınlarından insanlar üçün şəfa olan müxtəlif rəngli bal çıxar. Şübhəsiz ki, bunda da düşünüb dərk edənlər üçün bir ibrət vardır!”” (“Nəhl” surəsi, 16/68-69).

Hər bir arının çoxlu vəzifəsinin olduğu arı pətəklərindəki yeganə istisna erkək arılarla bağlıdır. Erkək arılar nə pətəyin müdafiəsinə və təmizliyinə, nə qida toplamağa, nə də pətək və bal hazırlamağa kömək etmirlər. Erkək arıların pətəkdə yeganə işi şahzadə arını mayalandırmaqdan ibarətdir.¹¹⁴

Cinsiyyət üzvündən başqa heç nəyi olmayan erkək arılar digər arılardakı xüsusiyyətlərin demək olar ki, heç birinə sahib deyillər və elə buna görə də onların şahzadə arını mayalandırmaqdan savayı bir iş görməsi də praktiki olaraq mümkün deyil.

Pətəyin bütün yükünü öz üzərinə götürən işçi arılar şahzadə arılar kimi diş olsalar da, onların yumurtalıqları inkişaf etməyib, yəni onlar qısır olurlar. İşçi arıların pətəyi təmiz saxlamaq, arı puplarına və körpə arılara qulluq etmək, şahzadə arını və erkək arıları qidalandırmaq, bal hazırlamaq, pətək qurmaq, təmir işlərini yerinə yetirmək, pətəyin havasını müntəzəm şəkildə dəyişmək, pətəyin təhlükəsizliyini təmin etmək, nektar, çiçək tozu, su, qətran kimi maddələri tədarük etmək və onları ehtiyata (“anbara”) yığmaq kimi mühüm vəzifələri var.

Ərəb dilində feilin iki növ işlədilməsi mövcuddur və feillərin bu cür istifadə edilməsindən icraçının erkək, yoxsa diş olması məlum olur. Həmçinin yuxarıdakı ayələrdə arı üçün işlədilən fellər (altı cızılmış kəlmələr) feilin diş üçün olan şəkildə qeyd edilmişdir. Beləliklə, Quranda bal hazırlayan arıların diş olmasına işarə edilir.¹¹⁵

Yaddan çıxarılmamalıdır ki, arılarla bağlı bu həqiqətin bundan

1400 il əvvəl bilinməsi mümkün deyildi.
Ancaq Allah diqqəti bu həqiqətə çəkərək Quranın
bir möcüzəsini də bizə göstərmişdir.

BALDAKI ŞƏFA

“Rəbbin bal arısına belə vəhy etdi: “Dağlarda, ağaclarda və onların qurduğu çardaqlarda özünə evlər tik. Sonra bütün meyvələrdən ye və Rəbbinin sənə asanlaşdırdığı yollarla get! Onların qarınlarından insanlar üçün şəfa olan müxtəlif rəngli bal çıxar. Şübhəsiz ki, bunda da düşünüb dərk edənlər üçün bir ibrət vardır!”” (“Nəhl” surəsi, 16/68-69).

Bal yuxarıdakı ayələrdə vurğulandığı kimi, insanlar üçün şəfa olmaq xüsusiyyətinə malikdir. Elmdə bir addım öndə gedən ölkələr balın insan səhhəti baxımından əhəmiyyətini nəzərə alıblar və bu ölkələrdə arıçılıq və arı məhsulları artıq ayrıca bir tədqiqat sahəsi olmuşdur. Balda olan faydanın ümumi cəhətlərini nəzərə almaqla onu belə sıralamaq olar:

Asanlıqla həzm edilir. İçindəki şəkərin bir başqa növ şəkərə (fruktozanın qlükozaya) çevrilə bilmə xüsusiyyəti sayəsində bal özündə yüksək miqdarda turşu (asit) ehtiva etsə də o, ən həssas mədə tərəfindən də asanlıqla həzm edilir. Eyni zamanda bağırsaqların və böyrəklərin daha yaxşı işləməsinə kömək edir.

Sürətlə qana qarışır, sürətli enerji mənbəyidir. Bal ilıq su ilə qarışdırılanda 7 dəqiqə ərzində qana qarışır. Özündə ehtiva etdiyi sərbəst şəkərlərə görə, beynin asan işləməsinə təmin edir. Bal fruktoza və qlükoza kimi sadə quruluşlu şəkərlərin təbii qarışığıdır. Aparılan son elmi-tədqiqat işlərinin nəticələrinə görə, şəkərlərin belə özünəməxsus qarışığı halsızlığın, zəifliyin, yorğunluğun aradan qaldırılmasında ən təsirli üsuldür. Bal bu baxımdan adamı gümrah edir, onun atletizmini və enerjisini artırır.

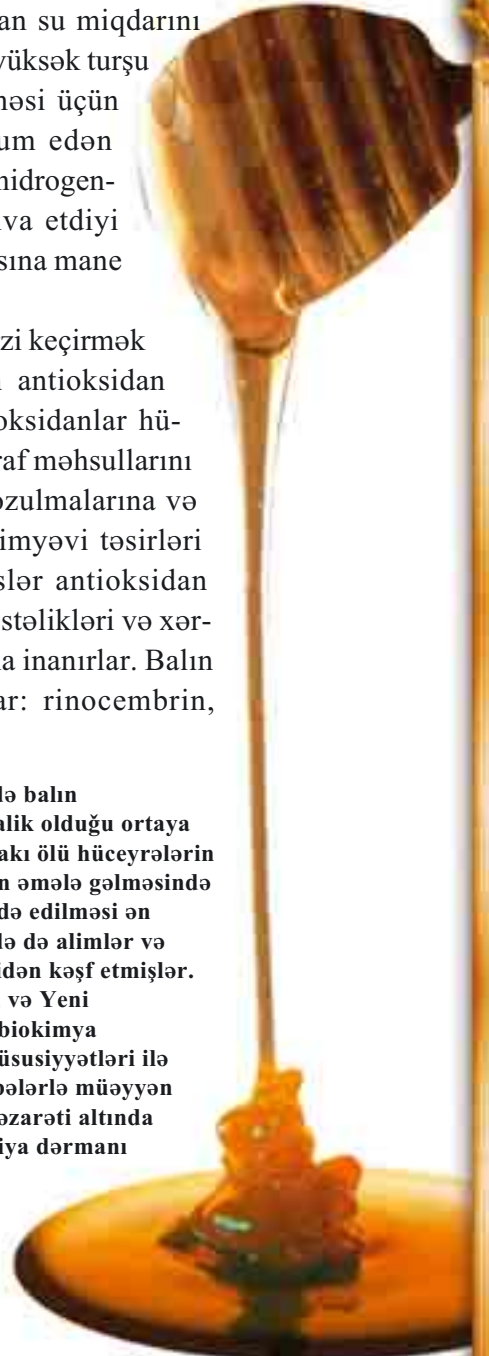
Qan yaranmasına kömək edir. Bal qan hazırlanması üçün bədənin ehtiyac hiss etdiyi enerjinin mühüm bir hissəsini təmin edir. Bundan başqa qanın təmizlənməsinə də yardım edir. Qan dövrənini nizamlamaq və asanlaşdırmaq baxımından da təsiri var. Bal damar sərtliyinə, yəni damarların kirəcləşərək öz elastikliyinə itirməsinə qarşı mühüm bir qoruyucudur.

Balın antimikrob təsir xüsusiyyətləri də var. Onun antimikrob

xüsusiyyəti orqanizmdə müəyyən bakteriyaların və kifin böyüməsinə mane olur. Balın bakteriyanın sığınacaq tapmasına imkan verməyən xüsusiyyəti “inhibinə təsir” adlandırılır. Balın antimikrob olmasını təmin edən çoxlu səbəblər var. Bunlardan mikroorqanizmlərin böyüməsi zəruri olan su miqdarını nizamlayan yüksək şəkərə malik olması, yüksək turşu nisbəti (aşağı rN), bakteriyaların böyüməsi üçün əlverişli şərait yaradan azotdan məhrum edən daxili zənginliyini sadalamaq olar. Balda hidrogenperoksidin olması və balın özündə ehtiva etdiyi antioksidanlar da bakteriyaların çoxalmasına mane olur.

Bal antioksidandır. Sağlam həyat tərzini keçirmək və sağlam yaşamaq istəyən hər bir kəsin antioksidan istehlak etməsi xüsusilə vacibdir. Antioksidanlar hüceyrələrdə adi metabolizmanın zərərli ətraf məhsullarını təmizləyən qarışıqlardır. Bunlar qida pozulmalarına və xroniki xəstəliyə səbəb olan dağıdıcı kimyəvi təsirləri azalda bilən elementlərdir. Mütəxəssislər antioksidan baxımından zəngin olan qidaların ürək xəstəlikləri və xərçəng kimi xəstəliklərin qarşısını alacağına inanırlar. Balın tərkibində də güclü antioksidanlar var: rinocembrin,

Aparılan kliniki müşahidə və təcrübələr nəticəsində balın antibakterial və antiinflamatuar xüsusiyyətlərə malik olduğu ortaya çıxmışdır. Balın yaralardakı infeksiyanın və buradakı ölü hüceyrələrin ağrısız olaraq təmizlənməsində və yeni toxumaların əmələ gəlməsində çox böyük təsiri vardır. Balın dərman olaraq istifadə edilməsi ən qədim tarixi kitabələrdə də bəhs edilir. Günümüzdə də alimlər və həkimlər balın yaraların müalicəsində təsirini yenidən kəşf etmişlər. 20 ildir balı araşdırmaq məsələsinə rəhbərlik edən və Yeni Zelandiyadakı Vaykato (Waikato) Universitetində biokimya professoru olan dr.Peter Molan balın antimikrob xüsusiyyətləri ilə bağlı bir mütəxəssis olaraq deyir: “Təsadüfi təcrübələrlə müəyyən olunub ki, bal yanıq yaralarındakı infeksiyanı öz nəzarəti altında saxlayır, xəstəxanalarda əksər hallarda antibakteriya dərmanı olaraq istifadə edilən gümüş sulfudiazindən daha təsirlidir və yeni toxumaların inkişafını hərəkətə gətirir”.¹¹⁶

rinobaxin, chrisin və galagin. Bunlardan rinocembrin ancaq balda mövcud olan antioksidandır.¹¹⁷

Bal vitamin və mineral "anbarı"dır. Balın tərkibində fruktoza və qlükoza kimi şəkərlərlə yanaşı, maqnezium, kalium, kalsium, natrium-xlor, kükürd, dəmir və fosfor kimi minerallar da var. Nektar və çiçək tozu öz qaynaqlarının xüsusiyyətlərinə görə dəyişdiyi üçün balda B1, B2, C, B6, B5 və B3 vitaminləri də var. Bundan başqa balda az miqdarda mis, yod, dəmir və sink də olur.

Baldan yaraların müalicəsində istifadə edilir. Yaraların müalicəsində istifadə edilən balın tərkibində havadan nəm çəkə bilmək xüsusiyyəti olduğu üçün sağalma prosesini sürətləndirərək yaranın izinin qalmasının qarşısını alır. Çünki bal yaranın üstünü örtən təzə dərinin təşkil edəcək epitel hüceyrələrin böyüməsini sürətləndirir. Beləliklə, böyük yaraların müalicəsində istifadə edilən bal toxumaların köçürülməsinə ehtiyacı aradan qaldırır.

- Bal sağalma mərhələsinə daxil olan toxumaları yenidən böyümələri üçün hazırlayır. Yeni kapilyar damarların əmələ gəlməsini sürətləndirərək dərinin daha dərindeki toxuma bağlarının yerini alan fibroplastların böyüməsini təşviq edir və sağalmağın gücünü çoxaldan liflərin emalını sürətləndirir.

- Balın yaranın ətrafındakı şişi azaldan antienflamatuar təsiri də var. Bu, qan dövranını artırır, beləliklə sağalma sürətləndirir və hissedilən ağrı azaldır.

- Bal yaranın altındakı toxumalara yapışmır və buna görə də toxumaların cırılması və ağrı baş vermir.

- Bal radiasiya müalicəsi tətbiq edilən xərçəngli xəstələrin bədənlərində meydana gələn yaranın və mədə xəstəliklərinin müalicəsində müvəffəqiyyətlə istifadə edilir.¹¹⁸

- Bundan başqa balın, əvvəl də qeyd etdiyimiz kimi antimikrob təsiri var. Bal infeksiyanın əmələ gəlməsinin qarşısını alır, mövcud infeksiyanı isə sürətlə təmizləyir. Bal bakteriyaların antibiotik müqavimət xüsusiyyətlərinə qarşı da təsirlidir. Antiseptiklərin və antibiotiklərin əksinə olaraq, bal yaradakı toxumaların üzərində mənfi təsirlər saxlamır.¹¹⁹

Bu məlumatlardan da aydın olduğu kimi, bal şəfaverici təsirə malik olan çox güclü olan bir qidadır. Şübhəsiz ki, bu da sonsuz qüdrət sahibi olan Allahın göndərdiyi Quranın möcüzələrindən biridir.

Yandakı cədvəldə balın qidalılıq baxımından incələnməsi göstərilir.

2000-ci il sentyabr ayının 10-13-də Avstraliyanın Melburn şəhərində keçirilən “Dünya birinci yara müalicəsi konfransı”nda infeksiyalı yaraların müalicəsində baldan istifadə edilməsindən söhbət açıldı. Tədbir bunları izah edirdi: “İnfeksiyaya yoluxmuş yaraların müalicəsində əksər bakteriyalar antibiotiklərə müqavimət göstərirlər. Bu vəziyyət çox ciddi tibbi problem yaradır. Həmçinin çoxlu təbii maddə də yaraların müalicəsində təsirli deyil. Ancaq bal çox fərqlidir. Balın yaralı toxumaların müalicəsində istifadə təcrübəsi 4 min illik bir keçmişə malikdir. Balda çox güclü antibakterial xüsusiyyətlər var, dolayısı ilə, bal yaralardakı infeksiyanın təmizlənməsində və yaraların infeksiyalardan qorunmasında çox təsirlidir”.¹²⁰

<u>Qida dəyərləri</u>	1 hissədəki təxmini miqdar	100 qramdakı təxmini miqdar
Su	3.6 q	17.1 q
Cəmi karbohidratlar	17.3 q	82.4 q
Fruktoza	8.1 q	38.5 q
Qlükoza	6.5 q	31.0 q
Maltoza	1.5 q	7.2 q
Saxaroza	0.3 q	1.5 q
<u>Qida ehtivası</u>		
Kalorinin cəmi (kilokalori)	64	304
Kalorinin cəmi (kilokalori) (yağ olaraq)	0	0
Yağların cəmi	0	0
Doymuş yağ	0	0
Xolesterin	0	0
Natrium	0.6 mq	2.85 mq
Karbohidratların cəmi	17 q	81 q
Şəkər	16 q	76 q
Diet liflər	0	0
Protein	0.15 mq	0.7 mq
<u>Vitaminlər</u>		
B1 (Tiamin)	< 0.002 mq	< 0.01 mq
B2 (Riboflavin)	< 0.06 mq	< 0.3 mq
Nikotinic turşu	< 0.06 mq	< 0.3 mq
Pamtothenik turşu	< 0.05 mq	< 0.25 mq
B6 vitamini	< 0.005 mq	< 0.02 mq
Folate	< 0.002 mq	< 0.01 mq
C vitamini	0.1 mq	< 0.5 mq
<u>Minerallar</u>		
Kalsium	1.0 mq	4.8 mq
Dəmir	0.05 mq	0.25 mq
Sink	0.03 mq	0.15 mq
Kalium	11.0 mq	50.0 mq
Fosfor	1.0 mq	5.0 mq
Maqnezium	0.4 mq	2.0 mq
Selenium	0.002 mq	0.01 mq
Mis	0.01 mq	0.05 mq
Xrom	0.005 mq	0.02 mq
Maqan	0.03 mq	0.15 mq
Mineral tozu	0.04 mq	0.2 q

QURANDA DIQQƏT YÖNƏLDİLƏN XURMA VƏ ONUN FAYDALARI

Xurma Quranda haqqında bir çox ayədə bəhs olunan, cənnət nemətləri arasında «**bənzərsiz xurma**» («Rəhman» surəsi, 68) ifadəsi ilə qeyd edilən bir meyvədir. Allahın Quranda bildirdiyi bu meyvə tədqiq ediləndə onun bir çox əhəmiyyətli xüsusiyyətlərinin olduğu üzə çıxır. Məlumdur ki, xurma bilinən ən qədim bitki növlərindəndir. O, ləzzətli dadı ilə yanaşı qidalandırıcı xüsusiyyətinə görə də əhəmiyyət verilən bir qidadır. Hər ötən gün kəşf edilən faydaları xurmaya həm qida, həm də dərman kimi istifadə edilən bir meyvə statusu verib. Xurmanın malik olduğu bu xüsusiyyətlərə «Məryəm» surəsində diqqət çəkilir:

«Doğuş sancısı onu bir xurma ağacının gövdəsinə söykənməyə məcbur etdi. Dedi: "Kaş ki, mən bundan əvvəl ölüb qurtaraydım və ya tamamilə unudulub getmiş olaydım!" Dərhal alt tərəfindən ona belə bir nida gəldi: "Kədərlənmə, Rəbbin sənin üçün alt tərəfində bir ırmaq axıtdı. Xurma ağacını özünə tərəf silkələ, üstünə təzə yetişmiş xurma tökülsün! Ye-iç, gözün aydın olsun...» («Məryəm» surəsi, 23-26).

Allahın Hz.Məryəmə «xurma yeməsini» bildirməsinin bir çox hikməti var. Allahın Hz.Məryəmin doğuşunu asanlaşdırmaq üçün təqdim etdiyi nemətlərdən biri olan xurmanın hamilə və yeni doğan zahı qadınlar üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb etməsi və faydaları elm tərəfindən bu günlərdə təsdiq edilib. Xurma tərkibindəki 60-65 faiz şəkərlə ən çox şirinliyə malik olan meyvələrdəndir. Həkimlər hamilə qadınlara doğduqları gün tərkibində meyvə şəkəri olan qidaların verilməsini

tövsiyə edirlər. Burada məqsəd ananın zəifləyən bədənində enerji və canlılıq vermək, həmçinin təzə doğulan körpəyə zəruri olan südün yaranması üçün süd hormonlarını hərəkətləndirmək və ana südünü çoxaltmaqdır. Həmçinin doğuş zamanı baş verən qan itkisi də bədənə şəkər miqdarının azalmasına səbəb olur. Xurma bədənə şəkər ehtiyacının təmin edilməsi baxımından vacibdir və təzyiqin düşməsinin qarşısını da alır. Xurmanın kalori dəyəri çox yüksək olduğu üçün, o, xəstəlikdən taqətsiz düşənlərə və yorğun olanlara xüsusilə faydalıdır.

Bu məlumatlar Allahın Hz.Məryəmə həm onun özünə enerji və canlanma verəcək, həm də körpənin yeganə qidası olan südün yaranmasını təmin edəcək xurmadan yeməsini bildirməsində böyük bir hikməti ortaya qoyur. Məsələn, xurmada insan bədəninin sağlam və gümrah qala bilməsi üçün həyati əhəmiyyət daşıyan 10-dan çox element var. Buna görə də müasir dövrdə alimlər insanın təkə xurma və su ilə yaşaya biləcəyini bildirir.¹²¹ Bu sahənin tanınmış mütəxəssislərindən sayılan V.H.Dauson isə bir xurma ilə bir stəkan südün bir insanın gündəlik qida ehtiyacını təmin etməyə kifayət edəcəyini deyir.¹²²

Xurmadakı **oksitosin** maddəsindən də müasir təbabətdə doğuşu asanlaşdıran bir dərman kimi istifadə edilir. Oksitosin doğuşu asanlaşdırma təsirinə görə bir çox mənbələrdə «rapid birth», yəni «**sürətli doğuş**» ifadəsi ilə qeyd edilir. O, doğuşdan sonra ana südünü artıran təsirə malik olması ilə məşhurdur.¹²³ Oksitosin əsasən beyinin ifraz etdiyi doğuş sancılarını başlanan bir hormondur. Doğuşdan əvvəl bədənə bütün hazırlığı bu hormonun sayəsində başlayır. Hormonun təsiri özünü ana bətnini təşkil edən əzələlərdə və ana südünün ifrazını təmin edən əzələ quruluşundakı hüceyrələrdə göstərir. Doğuş zamanı ana bətninin əhəmiyyətli şəkildə büzülməsi doğuşun gerçəkləşmə bilməsi baxımından çox vacibdir. Oksitosin də bətni təşkil edən əzələlərin çox güclü şəkildə büzülməsini təmin edir.

Oksitosin həm də yeni doğulan körpənin qidalanması üçün ana

**«Yer üzündə bir-birinə ya-
xın qonşu qitələr, eyni su
ilə sulanan üzüm bağları,
əkinlər, şaxəli-şaxəsiz xur-
ma ağacları vardır. Halbuki
Biz yemək baxımından on-
ların birini digərindən
üstün tuturuq... »
(«Rəd» surəsi, 4).**

südünün ifrazına təkən verir. Xurmanın təkbaşına bu xüsusiyyəti - onun tərkibində oksitosinin olması - Quranın Allahın vəhyi olmasının daha bir mühüm dəlilidir. Xurmanın tibbi faydasının müəyyənləşdirilməsi ancaq yaxın vaxtlarda mümkün olub. Halbuki Quranda təxminən 1400 il əvvəl Allahın Hz.Məryəmə hamiləlik dövründə xurma ilə qidalanmağı vəhy etdiyi bildirilir.

Xurmada insan bədənində bol miqdarda hərəkət və hərarət enerjisi yaradan, bədəndə parçalanıb asan istifadə edilən bir şəkər növü də var. Özü də bu şəkər qan şəkərini sürətlə yüksəldən qlükoza yox, meyvə şəkəri olan fruktozadır. Xüsusilə şəkər xəstələrində qan şəkərinin sürətlə qalxması bir çox orqanlara mənfi təsir edir, amma bundan ən çox zərər görən orqan və sistemlər göz, böyrəklər, qan-damar və sinir sistemləridir. Gözün görmək qabiliyyətinin itirilməsinə kimi aparıb çıxaran narahatçılıqların, infarkt və böyrək çatışmazlığı kimi bir çox ciddi xəstəliklərin ən mühüm səbəblərindən biri qan şəkərinin yüksəkliyidir.

Xurmanın tərkibində çox çeşidli vitamin və minerallar var. O, lif, yağ və proteinlər baxımından da çox zəngindir. Xurmada natrium, kalium, kalsium, maqnezium, dəmir, kükürd, fosfor və xlor da var. Bundan başqa, xurmanın tərkibində A vitamini, betakaroten, B1, B2, B3 və B6 vitaminləri də bol miqdardadır. Xurmanın tərkibindəki vitamin və mineralların adı insan bədənində və hamiləlik dövründəki faydalarından bəzilərinə isə bu ardıcılıqla qeyd edə bilərik:

* Xurmanın qidalandırıcı gücü onun tərkibindəki münasib mineral balansından qaynaqlanır. Xurma hamilə qadınların qəbul etməli olduğu bir B vitamin qrupuna aid fol turşusu da olur. **Fol turşusu (B9)** bədəndə yeni qan hüceyrəsinin yaranmasında, bədənə əsasını təşkil edən amin turşularının təşəkkül tapmasında və hüceyrələrin yeniləşməsində mühüm vəzifələri yerinə yetirən bir vitamindir. Buna görə də hamiləlikdə fol turşusuna olan ehtiyac özünü qabarıq göstərəcək dərəcədə artır və gündəlik ehtiyacın iki qatına çatır. Fol turşusunun səviyyəsi kifayət et-

məyəndə quruluş etibarilə normadan böyük, iş əmsalı isə aşağı olan eritrosit hüceyrələri (qırmızı qan hüceyrələri) meydana gəlir və qanazlığının əlamətləri özünü göstərməyə başlayır. Xüsusilə hüceyrələrin bölünməsində və hüceyrənin genetik quruluşunun əmələ gəlməsində mühüm rol oynayan fol turşusu hamiləlik zamanı iki dəfə artıq ehtiyac hiss edilən yeganə maddədir. Xurma da fol turşusu baxımından çox zəngin olan bir qida növüdür.

* Digər tərəfdən, hamiləlik zamanı yaranan uzunmüddətli ürək bulanması və fizioloji reaksiyalar nəticəsində kalium azlığı müşahidə olunur. Belə vəziyyətdə qadına əlavə kalium verilməlidir. Xurmada bol miqdarda mövcud olan **kalium** bu baxımdan çox böyük əhəmiyyət kəsb edir, bu maddə bədəndəki su balansının qorunması baxımından da çox faydalıdır. Kalium beyinə oksigenin getməsinə kömək edərək, dərinə fikirləşməyi təmin edir. Bununla yanaşı, bədənin mayeləri üçün əlverişli alkalik xüsusiyyətini yaradır. O, bədəndəki zəhərli tullantıları ifraz etmək üçün böyrəklərə xəbərdarlıq edir. Yüksələn qan təzyiqinin aşağı salınmasını və sağlam dərinin yaranmasını təmin edir.¹²⁴

* Xurmanın tərkibindəki **dəmir** qırmızı qan hüceyrələrində mövcud olan hemoqlobinin sintezinə nəzarət edir. Bu da hamiləlikdə qan çatışmazlığının qarşısının alınmasını və körpənin inkişafı üçün həyati əhəmiyyət kəsb edən qandakı RBC eritrosit balansının uyğun hala gəlməsini təmin edir. Məlum olduğu kimi, eritrositlər qanda oksigen və karbondioksid daşıyaraq hüceyrələrin öz mövcudluğunu davam etdirməsində vacib rol oynayırlar. Tərkibində çoxlu dəmir olduğu üçün bir insan gündə 15 ədəd xurma yeyəməklə bədəninin dəmirə olan ehtiyacını təmin edə və dəmir çatışmazlığının yaratdığı narahatçılıqdan xilas ola bilər.

* Xurmadakı **kalsium** və **fosfat** isə skeletin yaranıb formalaşması və bədənin sümük quruluşunun balanslaşması üçün çox mühüm elementlərdir. Xurma tərkibindəki bol fosfor və kalsiumla sümük zəifliyindən qoruyur və bu xəstəliklərin azalmasına kömək edir.

* Alimlər xurmanın gərginliyi və həyəcanı aradan qaldırmaq qa-

biliyyətinə də diqqəti çəkir. Berkli Universiteti (ABŞ) mütəxəssislərinin apardığı tədqiqatlar sinirləri gücləndirən **B6** vitamininin və əzələlərin fəaliyyətində mühüm rolunu oynayan **maqnezium** mineralının xurmada yüksək miqdarda olduğunu göstəriblər. Xurmanın tərkibindəki maqnezium böyrəklər üçün də son dərəcə əhəmiyyətlidir. Bir insan gündə 2-3 xurma yeməklə maqneziuma olan ehtiyacını ödəyə bilər.¹²⁵

* Xurmadakı **B1 vitamini** sinir sisteminin sağlamlığını asanlaşdırır. O, bədəndəki karbohidratların enerjiyə çevrilməsinə, protein və yağların bədənin başqa ehtiyacları üçün istifadə edilməsinə kömək edir. B2 vitamini ilə də bədənin enerji təminatı və hüceyrələrin yeniləşməsi üçün protein, karbohidrat və yağların yandırılmasına yardım edir.

* Hamiləlik zamanı **A vitamininə** ehtiyac artır. Xurma tərkibindəki A vitamini sayəsində görmək gücünü və bədənin müqavimətini artırır, sümükləri və dişləri gücləndirir. Xurma **betakaroten** maddəsi ilə də çox zəngindir.¹²⁶ Betakaroten hüceyrələrə hücum edən molekulları nəzarətdə saxlayaraq, xərçəngin qarşısını alan xüsusiyyətə malikdir.

* Başqa meyvələr **protein** baxımından ümumiyyətlə zəngin deyil. Ancaq xurmanın tərkibində protein də var¹²⁷ və bunun sayəsində bədənin xəstəlik və infeksiyalardan qorunmasını təmin edir, hüceyrələri yeniləşdirir və bədəndəki mayeni balanslaşdırır. Məsələn, ət də faydalı qıdadır, ancaq xüsusilə belə bir dövrdə təzə xurma qədər fayda verməyə bilər. Hətta belə bir dövrdə ətdən çox istifadə edilməsi zəhərlənməyə səbəb ola bilər. Həzmi asan olan yüngül meyvə-tərəvəz ərzaqlara üstünlük verilməsi daha münasib seçimdir.

Xurma haqqındakı bütün bu məlumatlar Allahın sonsuz elmini və insanlara olan mərhəmətini göstərir. Göründüyü kimi, müasir tibbin dövrümüzdə müəyyənləşdirdiyi xurmanın faydalarına, onun xüsusilə də hamiləlik dövründəki faydalarına Quranda 14 əsr əvvəl işarə edilmişdir.

MÜKƏMMƏL MEYVƏ - ƏNCİR

«And olsun əncirə və zeytuna.» («Tin» surəsi, 1).

«Tin» surəsinin 1-ci ayəsində Allahın əncirə «and olsun» deyə bildirməsi bu meyvənin faydaları baxımından çox hikmətlidir.

Əncirin insan sağlamlığına faydaları

Əncir başqa meyvə və ya tərəvəzə nisbətən ən çox lifə malikdir. Təkcə 1 ədəd quru əncirdə 2 qram lif var. Bu da gündəlik ehtiyacın 20 faizini təşkil edir. Son 10-15 ildə aparılan tədqiqatlar bitki mənşəli qidalarda mövcud olan liflərin həzm sisteminin düzgün fəaliyyəti baxımından çox vacib olduğunu ortaya qoyub. Qida kimi qəbul edilən lifin həzmə və bəzi xərçəng növlərinin yaranma ehtimalını aşağı salmağa kömək etdiyi bəllidir. Qida üzrə mütəxəssislər lif qəbulunun ideal yolu kimi lif baxımından zəngin olan əncir yeməyi tövsiyə edirlər.

Lifli qidalar həll olunan və həll olunmayan olmaqla iki yerə ayrılır. Həll olunmayan lif baxımından zəngin qidalar bədəndən atılan maddələrə su qazandıraraq bağırsaqlardan keçidi asanlaşdırır. Bununla da həzm prosesini sürətləndirərək onun sistemli fəaliyyətini təmin edir. Həll olunmayan lifli qidaların orqanizmi kolon xərçəngindən qoruması da müəyyən edilib. Həll olunan lifli qidaların isə qandakı xolesterol səviyyəsini 20 faizdən çox aşağı saldığı təsbit olunub. Buna görə də onlar ürək xəstəlikləri riskini azaltmaq baxımından böyük əhəmiyyət daşıyırlar. Əgər qanda çox miqdarda xolesterol varsa, bu, qan damarlarında yığılır və damarların bərkiməsinə, daralmasına səbəb

olur. Xolesterol hansı orqanın damarında yığılırsa, həmin orqana məxsus xəstəliklər meydana çıxır. Məsələn, ürəyi qidalandıran arteriyalarda xolesterol yığılırsa, sinə ağrısı, infarkt kimi problemlər yaranır. Böyrək damarlarında xolesterolun yığılması isə təzyiqin qalxması və böyrək çatışmazlığına səbəb ola bilər. Həll olunan liflərin qəbul edilməsi mədəni boşaldaraq qan şəkərinin nizamlanması baxımından da əhəmiyyətlidir, çünki qan şəkərindəki qəfil dəyişikliklər həyat üçün riskləri olan problemlərlə nəticələnə bilər. Qidalanmaları lif baxımından zəngin olan cəmiyyətlərin xərcəng və infarkt problemləri ilə daha az üzləşdiyi müəyyənləşdirilib.¹²⁸

Həll olunan və həll olunmayan liflərin hər ikisinin birlikdə olması isə sağlamlıq üçün ayrı bir üstünlükdür: hər iki lif növünün birgə olmasının xərcəngin qarşısını almaqda tək olan liflərə nisbətən daha təsirli olduğu müəyyən edilib. Əncirdə hər iki lif növünün - həm həll olunan, həm də həll olunmayan - birgə olması bu meyvəni çox əhəmiyyətli bir qidaya çevirir.¹²⁹

Corc Vaşinqton Universitetinin Tibb Mərkəzindəki Xəstəliklərdən

Qorunmaq İnstitutunun (ABŞ) rəhbəri dr.Oliver Alabaster əncirdən belə bəhs edir: «...Burada həqiqi mənada sağlam və çox lif nisbətinə malik bir qidanı əlavə etmək imkanı var. Əncirləri və başqa çox lif balansına malik olan qidaları intensiv olaraq qəbul etmək... ömür boyu sağlamlığınız baxımından əhəmiyyət kəsb edir».¹³⁰

Kaliforniya Əncir Danışma qurumuna (California Fig Advisory Board) görə, meyvə-tərəvəzdəki antioksidanlar insanları bir çox xəstəliklərdən qoruyurlar. Antioksidanlar bədənimizdəki kimyəvi reaksiyalar nəticəsində yaranan və ya kənar-dan qəbul edilən zərərli maddələri (sərbəst radikalları) təsirsiz hala gətirir və hüceyrənin məhvini qarşısını alır.

Scranton Universiteti tərəfindən aparılan tədqiqatda müəyyən edilib ki, başqa meyvələrə nisbətən quru əncir

antioksidan baxımından zəngin fenol tərkibinə daha çox malikdir. Fenol mikroorqanizmlərə öldürücü (antiseptik) bir maddə kimi təsir edir. Alimlərin bildirdiyinə görə, əncirdə fenolun miqdarı başqa meyvələrlə müqayisədə daha çoxdur.¹³¹

Nyu-Cersidəki (ABŞ) Ratgers Universiteti tərəfindən aparılan tədqiqatda isə quru əncirin tərkibində olan Omeqa-3, Omeqa-6 yağ turşuları (EFA: Essential fatty acids: bədən üçün zərərli yağlar) ilə fitosterol (bitkilərdə mövcud olan yağvari maddə) sayəsində xolesterolu aşağı salan xüsusiyyət öyrənilib.¹³² Məlum olduğu kimi, Omeqa-3 və Omeqa-6 yağ turşuları bədəndə yarana bilməz, o, qida vasitəsilə qəbul edilməlidir. Bu yağlar ürək, beyin və sinir sisteminin sağlam fəaliyyəti baxımından xüsusilə böyük əhəmiyyətə malikdirlər. Fitosterol isə heyvan mənşəli qidalardakı ürək və damar sağlamlığı baxımından təhlükəli olan xolesterolun yolunu tıxayaraq, onun qana qarışmamış bədəndən atılmasını təmin edir.

Kaliforniya Əncir Danışma qurumu tərəfindən «sanki təbiətin ən mükəmməl meyvəsi»¹³³ adlandırılan əncir bəşərin bildiyi ən qədim meyvələrdən biri olsa da, o, qida istehsalçıları tərəfindən yenidən kəşf edilir. Çünki qida dəyərinin yüksək olması və sağlamlıq üçün faydası bu meyvəyə xüsusi əhəmiyyət qazandırır.

Əncir demək olar ki, hər xüsusi pəhrizin bir hissəsi ola bilər. Əncirin tərkibində təbii yağ, natrium və xolesterol olmadığı və çox lif nisbətində malik olduğu üçün, o, artıq çəkidən xilas olmağa çalışan adamlar üçün də əlverişli qidadır. Həmçinin əncir məlum olan bütün meyvələrə nisbətən ən çox minerala malik meyvədir. 40 qram əncirdə 244 mq kalium (gündəlik ehtiyacın 7 faizi), 53 mq kalsium (gündəlik ehtiyacın 6 faizi) və 1,2 mq dəmir (gündəlik ehtiyacın 6 faizi) var.¹³⁴ Əncirdə kalsium nisbəti çoxdur və bu baxımdan meyvələr arasında portağaldan sonra ikinci yerdə gəlir. Bir kasa quru əncir bir kasa südlə

eyni miqdarda kalsiumu təmin edir. Əncir uzunmüddətli xəstəlikdən sonra sürətlə sağalmağa yardımcı olan, güc və qüvvə verən bir dərman kimi də dəyərləndirilir. Fiziki və zehni yorğunluğu aradan qaldırır, bədənə enerji və güc verir. Əncirin ən mühüm qida dəyəri bu meyvənin 51-74 faizini təşkil edən şəkərdir. Əncir astma, öskürək və soyuqdəymə zamanı da müalicə məqsədilə qəbul edilməsi tövsiyə olunan meyvədir.

Burada haqqında qısaca danışdığımız əncirin faydaları Allahın insanlar üzərində mərhəmətinin daha bir göstəricisidir. Rəbbimiz zövqlə yeyilən bu meyvənin tərkibində insanın ehtiyac duyduğu maddələri onun sağlamlığına əlverişli olacaq bir nisbətdə, sanki paketlənmiş şəkildə istifadəyə verir. Allahın bu xüsusi nemətinin Quranda bildirilməsi də əncirin insanlar üçün əhəmiyyətinə bir işarə ola bilər (ən doğrusunu Allah bilir). Əncirin qida dəyərinin insanın sağlamlığı baxımından əhəmiyyətinin yalnız inkişaf edən tibb elmi və texnoloji imkanlarla müəyyənləşdirilməsi isə əlbəttə, Quranın hər şeyi bilən Allahın sözü olduğunun daha bir nümunəsidir.

Kalori (kcal)
Lif (g)
Yağ (g)
Protein (g)
Şəkər (g)
Vitamin A (IU)
Vitamin C (mg)
Vitamin B1
Vitamin B2
Vitamin B6
Natrium
Kalium
Kalsium
Fosfor
Maqnezium
Dəmir
Manqan
Mis
Selenium
Sink

**Təzə əncirin qida dəyəri
(100 qram)**

Kalori (kcal)	74
Lif (g)	3
Yağ (g)	0
Protein (g)	1
Şəkər (g)	16
Vitamin A (IU)	142
Vitamin C (mg)	2
Vitamin B1	0.1
Vitamin B2	0.1
Vitamin B6	0.1
Sodyum	1
Potasyum	232
Kalsiyum	35
Fosfor	232
Maqnezium	17
Dəmir	0.4
Manganez	0.1
Bakır	0.1
Selenyum	0.2
Çinko	0.2

**Quru əncirin qida dəyəri
(100 qram)**

Kalori (kcal)	249
Lif (g)	10
Yağ (g)	1
Protein (g)	3
Şəkər (g)	48
Vitamin A (IU)	10
Vitamin C (mg)	1.2
Vitamin B1	0.1
Vitamin B2	0.1
Vitamin B6	0.1
Sodyum	1
Potasyum	680
Kalsiyum	162
Fosfor	67
Maqnezium	68
Dəmir	3.07
Manganez	0.8
Bakır	0.3
Selenyum	0.6
Çinko	0.5

Kalori (kcal)
Lif (g)
Yağ (g)
Protein (g)
Şəkər (g)
Vitamin A (IU)
Vitamin C (mg)
Vitamin B1
Vitamin B2
Vitamin B6
Natrium
Kalium
Kalsium
Fosfor
Maqnezium
Dəmir
Manqan
Mis
Selenium
Sink

DƏYƏRLİ QIDA MƏNBƏYİ - BALIQ

«Dəniz ovu və onu yemək sizə də, səfərdə olanlara da faydalı olsun deyə halal edildi...» («Maidə» surəsi, 96).

Ürək xəstəliyindən əziyyət çəkən və buna görə dünyadan köçən adamların orta yaş həddinin getdikcə aşağı düşməsi ürək xəstəliyinə diqqəti də artırıb. Müasir təbabətdə ürək xəstəliklərinin müalicəsi məsələsində irəliləyiş və inkişaf olsa da, mütəxəssislərin əsasən tövsiyə etdiyi məsələ bu xəstəliyə məruz qalmazdan əvvəl görülən tədbirləri dəqiqliklə yerinə yetirməkdir. Mütəxəssislər ürəyin sağlam fəaliyyətini təmin edilməsində və xəstəliyin qarşısının alınmasında vacib olan bir qidanı tövsiyə edirlər. Bu qida **balıq**dır.

Balığın çox vacib bir qida olmasının səbəbi onun özündə həm insan bədənini üçün zəruri olan maddələri ehtiva etməsi, həm də bədənini müxtəlif xəstəlik risklərindən mümkün qədər uzaqlaşdıracaq xüsusiyyətə malik olmasıdır. Məsələn, məlum olub ki, balıq ətinin tərkibindəki Omega-3 turşusu bədənini sağlamlığı üçün sanki bir qalxan vəzifəsini yerinə yetirir. O da bəlli olub ki, davamlı olaraq balıq yeyəndə ürək xəstəlikləri riski azalır və immunitet sistemi güclənir.

Elmi yolla təzəcə sübut edilən balığın faydaları və onun zəruri bir qida mənbəyi olması təxminən 1400 il əvvəl göndərilən Quranda da bildirilir. Uca Allah Quranda dəniz məhsullarını **«Təzə ət yeməyiniz üçün dənizi də sizə ram edən Odur...»** («Nəhl» surəsi, 14), **«Dəniz ovu və onu yemək sizə də, səfərdə olanlara da faydalı olsun deyə halal edildi...»** («Maidə» surəsi, 96) ayələri ilə xəbər verir. Bundan əlavə, «Kəhf» surəsində də balığa xüsusi diqqət çəkilir. Bu surədə Hz.Musanın

və onun gənc köməkçisinin uzun bir səfərə çıxdığı və özləri ilə də qida kimi balıq götürdüyü bildirilir:

«Onlar iki dənizin qovuşduğu yerə gəlib çatdıqda balığı unudular. Balıq isə dənizdə bir yarğana tərəf üz tutmuşdu. Onlar (çatmalı olduqları yerdən) keçib getdikləri zaman (Musa) gənc dostuna dedi: "Nahar yeməyimizi gətir. Bu səfərimiz bizi lap əldən saldı!" O isə: "Görürsənmi, biz qayanın yanında gizlədiyimiz zaman mən balığı unutdum...» («Kəhf» surəsi, 61-63).

«Kəhf» surəsində uzun bir səfər zamanı yorulandan sonra yemək üçün xüsusilə balığın seçilməsi çox maraqlıdır. Dolayısı ilə bu qissədəki hikmətlərdən biri kimi balığın faydalarına, onun qidalandırıcı xüsusiyyətinə işarə edilə bilər (ən doğrusunu Allah bilir).

Həmçinin balığın qida kimi xüsusiyyətlərini araşdıranda diqqətəlayiq məlumatlarla üzləşirik. Rəbbimizin bizə böyük bir neməti olan balığın əti xüsusilə protein, D vitamini və əksər elementlər (bədəndə çox az miqdarda mövcud olan, lakin bədən üçün çox vacib olan bəzi elementlər) baxımından mükəmməl qida mənbəyidir. Onun tərkibində olan fosfor, kükürd, vanadium kimi minerallar sayəsində böyümə və toxumaların yaxşılaşması təmin edilir. Balıq ətindəki bu maddələr sağlam diş ətinin və diş quruluşunun yaranmasına kömək edir, dərinin rəngini gözəlləşdirir, saçların daha sağlam olmasını təmin edir, bakterioloji infeksiyalarla mübarizəyə dəstək verir. Bundan əlavə, həmin maddələr qandakı xolesterol balansının tənzimləyici təsirləri ilə infarktın qarşısının alınmasında mühüm rol oynayırlar. Bu maddələr nişasta və piyin parçalanaraq onların orqanizm tərəfindən mənimsənilməsinə yardımçı olur, beləliklə, daha enerjili və daha güclü qalmağı təmin edirlər. Digər tərəfdən, balıq ətində olan maddələr zehni fəaliyyətin nizamlı olmasına müsbət təsir göstərir. Onun tərkibindəki D vitamini və başqa minerallar kifayət miqdarda qəbul edilməyəndə isə

raxitlik, sümük boşluğu, diş əti xəstəlikləri, zob, hipertiroit kimi problemlər ortaya çıxa bilər.¹³⁵

Bunlardan əlavə, müasir tibbi biliklər balığın tərkibində

Omeqa-3 yağ turşularının sağlamlıq baxımından çox əhəmiyyətli olduğunu sübut edib. Hətta bu yağlar zəruri yağ turşuları (EFA: essential fatty asit) kimi müəyyənləşdirilir.

Balıq yağındakı Omeqa-3 turşusunun faydası

Balıq yağında sağlamlığımız üçün xüsusilə çox əhəmiyyətli olan iki fərqli doymamış yağ turşusu növü var: EPA (eicosapentaenoic asit) və DHA (docosahexaenoic asit). EPA və DHA doymamış yağlar kimi tanınır və özündə vacib Omeqa-3 yağ turşularını ehtiva edir. İnsan bədənini Omeqa-3 və Omeqa-6 yağ turşularını yarada bilməz, yəni onlar kəndən qidalarla qəbul edilməlidir.

Balıq yağı özündə Omeqa-3 yağ turşularını ehtiva etdiyi üçün onun sağlamlığa faydası haqqında daha çox dəlil var. Omeqa-3 bitki yağlarında olsa da, o, sağlamlığı qorumaqda daha az təsirə malikdir. Bunun əksinə olaraq dəniz planktonları Omeqa-3 yağ turşusunun EPA və DHA-ya çevrilməsində çox böyük təsirə malikdir. Balıqlar bu planktonları yeyəndə EPA və DHA baxımından zənginləşirlər. Buna görə də balıq insan bədənini üçün çox əhəmiyyət kəsb edən bu yağ turşularının olması baxımından ən zəngin qidalardan hesab edilir.¹³⁶

Balıqdakı yağ turşularının həyati əhəmiyyətli faydası

Balıqdakı yağ turşularının əsas xüsusiyyəti isə bədənə enerji istehsalına təsir göstərməsidir. Bu yağ turşuları bədəndə oksigenə

bağlanaraq elektron transferini həyata keçirir və bədəndəki bəzi kimyəvi reaksiyaları enerji ilə təmin edir. Buna görə də balıq yağı baxımından zəngin qidalaların yorğunluğunu aradan qaldırmasına, qavrayış gücünü və hərəkət qabiliyyətini artırdığına dair dəlillər də var. Omeqa-3 insanın diqqət qabiliyyətini də onun enerji səviyyəsi qədər artırır. Balığın «zəka qidası» adlandırılmasının elmi əsası var, çünki beyindəki yağın əsas tərkibi özündə Omeqa-3 yağ turşularını ehtiva edən DHA-dır.¹³⁷

Ürək-damar sisteminin sağlamlığında balığın əhəmiyyəti

Balığın tərkibində olan Omeqa-3 yağ turşusu qandakı xolesterolu, trigliseridi və qan təzyiqini aşağı salır. Bu turşu ürəyin sağlam fəaliyyətini təmin etməsi ilə məşhurdur.¹³⁸ Trigliserit yağın bir növüdür, tərkibindəki bol yağ və az protein baxımından LDL-yə (pis xolesterola) oxşayır. Trigliseridin səviyyəsinin artması xüsusilə xolestrolun səviyyəsi yüksələndə ürək xəstəliyi riskini çoxaldır. Balıq yağları infarktdan sonra anormal ürək döyüntülərini, həyatı təhdid edən riskləri də azaldır.

ABŞ-ın Tibb Birliyinin apardığı bir araşdırma göstərib ki, həftədə 5 porsiya balıq yeyən qadınlarda infarkt keçirmə nisbəti 1/3 qədər azalır. Bunun balıq yağında olan Omeqa-3 yağ turşularının qanın daha az laxtalanmasına səbəb olmasından qaynaqlandığı güman edilir. Qanın damarlarımızda adi sürəti saatda 60 km-dir və qanın kifayət qədər duruluğu, onun axınının, miqdarının, sürətinin normal səviyyədə olması həyati əhəmiyyət kəsb edir. Qanımız üçün ən böyük təhlükə - qanaxma kimi zəruri vəziyyətlər istisna olmaqla - laxtanaraq duruluğunun azalmasıdır. Balıq yağları qandakı trombositlərin (bədəndə qanaxma olanda qanı intensivləşdirən qan plakcılarını) bir-birinə yapışmasına mane olaraq qanın laxtalanmasını azaltmaqda da təsirlidir. Əks halda qanın qatılaşması damarların daralmasına səbəb olur. Bu vəziyyət də başda ürək, beyin, göz və böyrək olmaqla bədəndəki bir çox orqanların qanla kifayət qədər yaxşı qidalanmamasına, ləng çalışmasına və tədricən fəaliyyətini itirməsinə gətirib çıxarır. Məsələn, aorta qan damarının laxtalanması nəticəsində damarların tıxanması infarkt, iflic və ya başqa xəstəliklərin yaranmasına gətirib çıxara bilər.

Omeqa-3 yağ turşuları eritrositlərin (qırmızı qan hüceyrələri) daxilində oksigen daşıyan hemoqlobin molekulunun istehsalında və

hüceyrə zərindən keçən qidalara nəzarət edilməsində də mühüm rol oynayır və bədən üçün ziyanlı yağların zərərinin qarşısını alır. Araşdırmalar balıqdakı Omeqa-3 yağ turşularının infarkt riskini azaltdığını sübut edib.¹³⁹

Balığın yeni doğulan uşaqların inkişafında rolu

Omeqa-3 yağ turşuları insan beyninin və retinasının əhəmiyyətli bir tərkibi olduğu üçün, xüsusilə təzə doğulan uşaqların ehtiyacı ilə bağlı ötən 10 ildə mühüm tədqiqatların mövzusu olub. Omeqa-3 xüsusilə hamiləlik dövrü boyunca və uşaqlıq dövrünün başlanğıcında beyin və sinirlərin uyğun şəkildə inkişafı baxımından çox əhəmiyyətlidir. Ana südü də təbii və mükəmməl bir Omeqa-3 anbarı olduğuna görə alimlər ana südünün vacibliyini xüsusi vurğulayırlar.¹⁴⁰

Oynaqların sağlamlığına faydası

Revmatizm artrit xəstəliyində (revmatizmlə bağlı oynaq iltihabı - enflamasiyonu) ən əhəmiyyətli risk oynaqlarda yaranan aşınmanın qarşısını almaq üçün səbəb olmasındadır. Omeqa-3 yağ turşusu baxımından zəngin bir qidalanmanın artritin yaranmasına mane olduğu, şişən və həssas oynaqlarda narahatlığın da yüngülləşdiyi sübut olunmuşdur.¹⁴¹

Beyinin və sinir sisteminin sağlam fəaliyyəti üçün faydası

Omeqa-3 yağ turşusunun beyin və sinir sisteminin sağlam şəkildə çalışmasında təsirləri bir çox tədqiqatlar nəticəsində təsdiq edilib. Həmçinin sübut edilib ki, balıq yağının qəbul edilməsi depressiya və şizofreniya əlamətlərini yüngülləşdirir, Altsheymer xəstəliyinin (yaddaşın zəifləməsinə səbəb olan, gündəlik yaşayış aktivliyinə mane olan bir beyin xəstəliyi) qarşısını alır. Məsələn, depressiyaya məruz qalan və 12 həftə ərzində 1 qram Omeqa-3 yağ turşusu qəbul edən adamlarda gərginlik, narahatlıq, kədər və yuxu problemləri kimi əlamətlərin azaldığı sübut olunub.¹⁴²

İnfeksiya narahatçılığına faydası, immunitet sistemini gücləndirməsi

Omeqa-3 yağ turşuları həmçinin anti-enflamatuvar (enflamasiyon - şişmə, qızartı və ağrı vəziyyəti) kimi fəaliyyət göstərir.¹⁴³ Buna görə də o, revmatizmalı artrit (revmatizmə bağlı oynaq enflamasiyonu), osteoartrit (vaxt ötdükcə oynaqların fəaliyyətini pozan xəstəlik), kolit (bağırsaq

infeksiyası ilə bağlı xoralar) və lupus (dəridə yaranın meydana gəlməsinə səbəb olan dəri xəstəliyi) xəstələrinin hamısında istifadə edilə bilər. Bundan başqa, onun miyelini (sinir hüceyrələrini örtən zər) qorumaq xüsusiyyəti var. Buna görə də o, qloxoma (gözdaxili təzyiqin artması ilə korluğa səbəb olan xəstəlik), multipl skleroz (beyin və onurğa beyində toxuma bərkiməsi nəticəsində yaranan ölümcül xəstəlik), osteoporoz (sümük toxumasının strukturunun zəifləməsinə səbəb olan xəstəlik) və şəkər xəstələrinin müalicəsində istifadə edilir.

Bütün bunlarla yanaşı, onun miqren xəstələrində, aneroksiyada (ölümcül ola bilən yemək pozuntusu), yanığın müalicəsində və dəri sağlamlığı ilə bağlı problemlərin müalicəsində də kömək etdiyi bildirilir.

Yüksək səviyyədə Omeqa-3 yağ turşusuna malik balıqla qidalanan Qrenlandiya eskimoslarının və yaponların ürək-damar, astma və psoriasis xəstəliklərinə daha az məruz qaldığını göstərən çox əhatəli məlumatlar vardır. Buna görə də balıq müalicəvi bir qida kimi də tövsiyə edilir. Omeqa-3 yağ turşuları ürək xəstəliyi üçün sübut edilmiş faydaları ilə müasir dövrümüzdə də qidalanma üzrə mütəxəssislərin tövsiyə etdiyi əsas maddələrdən biri kimi hesab edilir.

Balığın ümumi şəkildə göstərdiyimiz faydalı cəhətlərinə hər ötən gün yeniləri əlavə olunur. Balığın faydalarını ortaya çıxarmaq alimlərin inkişaf etmiş texnoloji imkanlarla təchiz olunmuş tədqiqat mərkəzlərindən istifadə etməsi ilə mümkün olub. Bu cür dəyərli qida mənbəyinə Quranda işarə edilməsi və «Kəhf» surəsində yorğunluğu aradan qaldıran bir qida kimi təqdim olunması da, əlbəttə, çox hikmətlidir. Balıqdan əldə edilən bütün faydalar Rəbbimizin bizə verdiyi böyük nemətdir. Bütün qidalarda olduğu kimi balıqdakı üstün quruluşu da bizim üçün yaradan aləmlərin Rəbbi olan Allahdır.

DONUZ ƏTİ VƏ ONUN SAĞLAMLIĞA ZƏRƏRİ

«O, sizə ölmüş heyvanı, qanı, donuz ətini və Allahdan başqasının adı ilə kəsilənləri qəti haram etmişdir. Lakin naəlac qaldıqda zorla mənimsəmədən və həddi aşmadan bunlardan yeməyə məcbur olan kimsənin heç bir günahı yoxdur. Allah bağışlayandır, mərhəmətlidir!» («Bəqərə» surəsi, 173).

Donuz əti yeməyin insan sağlamlığına zərər verən bir çox cəhətləri var. Keçmiş dövrlərdə olduğu kimi alınan müxtəlif tədbirlərə baxmayaraq donuz ətinin zərəri günümüzdə də qalır. Donuz hər şeydən əvvəl hər nə qədər fermalarda, səliqə-səhmanlı şəraitdə yetişdirilsə də öz pisliyini yeyən heyvandır. Donuz həm öz pisliyi ilə qidalanır, həm də bioloji quruluşu etibarilə başqa heyvanlara nisbətən çox miqdarda antitel istehsal edir. Donuzun bədənində başqa heyvanlara və insana nisbətən çox ifrat dozada böyümək hormonu istehsal olunur. Təbii ki, çox miqdarda olan bu antitel və böyümək hormonları dövrən yolu ilə donuzun əzələ toxumasına da keçərək yığılıb qalır. Donuz ətində çox miqdarda xolesterol və lipid də var. Bütün bunların nəticəsində ifrat səviyyədə antitellər, hormonlar, xolesterol və lipidlərlə zəngin olan donuz ətinin insan sağlamlığı üçün ciddi təhlükə mənbəyi olması elmi yolla sübut edilmişdir. Bu gün donuz ətinin daha çox yeyildiyi ABŞ və Almaniya kimi ölkələrin əhalisinin əksər hissəsini təşkil edən normadan çox kök insanların mövcudluğu artıq adi qarşılanan bir haldır. Donuz ətinə əsaslanan bir qidalanma nəticəsində ifrat səviyyədə böyümək hormonuna məruz qalan insan bədənini əvvəlcə çox çəki yığır, sonra da bədən deformasiyaya - forma dəyişikliyinə - məruz qalır.

Bundan başqa, donuz ətində olan sağlamlığa zərərli maddələrdən

biri də «trixin» parazitidir. İnsan bədənində daxil olub birbaşa ürək əzələlərinə yerləşən və ölümcül təhlükə yaradan trixin parazitinə donuz ətinə tez-tez rast gəlinir. Trixinli donuzları müəyyənləşdirmək müasir texnologiya sayəsində, asan olsa da, əvvəllər belə üsul məlum deyildi. Buna görə də donuz əti yeyən hər bir adamda trixin parazitinə yoluxma və ölümlə üzləşmək riski olurdu.

Göründüyü kimi, bütün bu səbəblər Rəbbimizin donuz ətinə qadağan etməsinin hikmətlərindən bir qismidir. Bundan başqa, Rəbbimizin bu əmri bizi sağlamlığa zərərli təsirlərini hər şəraitdə davam etdirən, nəzarətsiz istehsalında isə ölümcül də ola bilən donuz ətinə yeməkdən qoruyur.

Donuz ətinin insan sağlamlığını birbaşa təhdid edən zərərlərdən xəbərdar olmaq XX əsrə kimi mümkün deyildi. Müasir tibbi cihazlarla, bioloji testlərlə indi-indi konkret şəkildə ortaya qoyulan bu zərərə qarşı qəti tədbir görülməsi də mikrob, bakteriya, trixin, hormon, antitel kimi anlayışlardan hələ heç kimin xəbərdar olmadığı VII əsrdə nazil edilən Quranın ali elm sahibi olan Rəbbimizin vəhyi olduğunu göstərən möcüzələrdəndir. Bu gün də donuz əti istehsalında görülən hər cür tədbirə və nəzarətə baxmayaraq bu məhsulun insan bədənində fizioloji baxımdan münasib olub, insan sağlamlığına zərər verən bir ət növü olduğu həqiqəti dəyişməyib.

**Şəkildəki
«trixin»
parazitidir.**

ŞƏFA MƏNBƏYİ OLAN BİR BİTKİ - ZEYTUN

Quranda diqqətimizi cəlb edən qidalardan biri də zeytundur. Son dövrlərdə aparılan araşdırmalar zeytunun tək-cə ləzzətli bir qida deyil, həm də mühüm bir sağlamlıq mənbəyi olduğunu göstərib.

«Allah göylərin və yerin nurudur. Onun nuru, içində çıraqlı olan bir taxçaya bənzər; taxçadakı o çıraqlı bir qəndilin içindədir, o qəndil isə sanki parlaqlıq bir ulduzdur. O çıraqlı nə şərqlə, nə də qərbdə olan mübarək bir zeytun ağacından yandırılır. Od ona toxunmasa da sanki yağı işıqlı saçır. O, nur üstündə nurdur. Allah dilədiyini Öz nuruna qovuşdurur. Allah insanlar üçün misallar çəkir. Allah hər şeyi biləndir!» («Nur» surəsi, 35).

Yuxarıdakı ayənin əslində «mubərəketin zeytunətin» ifadəsi ilə zeytun «bərəketli, müqəddəs, faydalı, saysız xeyir verən» mənalarına gələn mübarək sifəti ilə qeyd edilmişdir. «Zeytuha» ifadəsi ilə bildirilən zeytun yağı başqa qatı yağların əksinə olaraq bütün mütəxəssislər tərəfindən başda ürək və qan-damar sağlamlığı olmaqla ən çox tövsiyə edilən yağ növü kimi tanınır. Zeytun yağının sağlamlıq baxımından faydalarını bu cür qeyd edə bilərik:

Ürək və qan-damar sağlamlığına faydası

Zeytun və zeytun yağındakı yağ turşularının əksəriyyəti doymamış yağdır. Belə yağlarda xolesterol olmur. Buna görə də zeytun yağı qandakı xolesterol səviyyəsini qaldırmır, əksinə, onu nəzarətdə saxlayır. Bundan başqa, zeytun yağının tərkibində bədən üçün zəruri olan (EFA: essential fatty acid) Omega-6 yağ turşusu (linoleik turşu) var. Buna görə də səhiyyə təşkilatları (Dünya Səhiyyə Təşkilatı/WHO) damar

**«Onunla sizin üçün
əkin, zeytun, xurma,
üzüm və bütün meyvə-
lərdən yetişdirir.**

**Düşünüb-daşmanlar
üçün bunda dəlillər
vardır!»**

(«Nəhl» surəsi, 11).

kirəcləşməsi, şəkər xəstəliyi faizinin çox olduğu cəmiyyətlərdə istifadə edilən yağlardakı yağ turşusunun ən az 30 faizinin Omeqa-6 yağ turşusu olmasını tövsiyə edir. Bu da zeytunun dəyərini yüksək səviyyədə artırır.¹⁴⁴

Bu sahədə aparılan tədqiqatlar 1 həftə boyunca hər gün 25 millilitr - təxminən 2 xörək qaşığı - təbii zeytun yağı qəbul edən insanların daha az LDL (pis xolesterol) və daha yuxarı antioksidan səviyyələrini göstərdiyini təsdiqləyib.¹⁴⁵ Antioksidanlar bədənimizdəki «sərbəst radikallar» adlı zərərli maddələrin zərərsizləşdirilməsi və hüceyrəyə zərər verilməsinin qarşısının alınması baxımından çox zəruridir. Zeytun yağından istifadənin xolesterolun səviyyəsini aşağı salması və ürək xəstəliklərinin qarşısını alması bir çox araşdırmalarla da təsdiq edilib.¹⁴⁶

Zeytun yağı qanda dövr edən LDL adlı zərərli xolesterolun səviyyəsini aşağı saldığı, HDL adlı faydalı xolesterol səviyyəsini isə yüksəltdiyi¹⁴⁷ üçün ürək və qan-damar xəstələrinə dərman kimi tövsiyə edilir. Ürək-damar xəstəliklərinə çox rast gəlinən ölkələrdə əksərən yüksək xolesterol səviyyəsinə malik doymuş yağlar işlədilir. Bununla yanaşı, zeytun yağı bədəndəki Omeqa-6 yağ turşusunun Omeqa-3 yağ turşusuna nisbətini də pozur. Omeqa-3 və Omeqa-6 yağ turşularının müəyyən səviyyədə qəbul edilməsi çox vacibdir. Çünki bu nisbətə pozulması immunitet və ürək xəstəlikləri, o cümlədən xərçəng xəstəliyi kimi bir çox xəstəliklərin inkişafına gətirib çıxarır. Məhz buna görə də bir çox insanlar zeytun yağı ilə şəfa tapırlar.¹⁴⁸ Amerika Ürək Cəmiyyəti ürək xəstəliyi riskini azaltmaq üçün doymamış yağ pəhrizinin 30 faiz az yağlı pəhrizə alternativ ola biləcəyini bildirir.¹⁴⁹

Xərçəng xəstəliyinin qarşısını alması

«The Archives of Internal Medicine» jurnalında dərc olunan bir tədqiqat əsəri yüksək nisbətdə doymamış yağ istifadə edən qadınların döş xərçənginə düşər olmaları riskinin az olduğunu göstərmişdir.¹⁵⁰ Nyu-Yorkda

Buffalo Universiteti tədqiqatçılarının apardığı başqa bir çalışmada isə bitki yağlarından biri kimi zeytun yağının B-sitosterolun prostat xərçəng hüceyrələrinin yaranmasının qarşısını almaqda kömək etdiyi bildirilir. Tədqiqatçılar B-sitosterolun hüceyrələrin bölünməməsi əmrini verən hüceyrədaxili xəbərləşmə sistemini gücləndirdiyi, bununla da hüceyrə böyüməsi nəzarətdən çıxmadan xərçəngin qarşısının alınma biləcəyi nəticəsinə gəliblər.

Oksford Universitetinin həkimləri tərəfindən aparılan sonuncu araşdırmada da zeytun yağının bağırsağ xərçənginə qarşı qoruyucu xüsusiyyətə malik olduğu aşkar edilib. Həkimlər zeytun yağının bağırsağ xərçənginin başlamasının qarşısını almaq üçün mədədəki turşu ilə reaksiyaya girdiyini kəşf ediblər. Oksford tədqiqatçıları zeytun yağının öd turşusu miqdarını azaldaraq və DAO (diamin oksidaz adlı ferment) səviyyəsini yüksəldərək anormal hüceyrə artımına və xərçəngə qarşı qoruyucu olduğunu da üzə çıxarıblar.¹⁵¹

Artritin (oynaq iltihabı) qarşısını alması

Tədqiqatçıların hesabatlarına görə, bol miqdarda zeytun yağı və bişmiş tərəvəz yeyən insanların oynaqlarındakı şişmə, qızartı və ağrıya (xroniki iltihablanmaya) səbəb olan revmatizmal artrit keçirmək riski azalır.

Sümüyün inkişafına kömək etməsi

Zeytun yağının tərkibindəki E, A, D və K vitaminləri uşaqların və yeniyetmələrin sümüyünün inkişafına kömək etməsi, kalsium miqdarını sabitləşdirərək sümükləri gücləndirməsi baxımından çox vacibdir. Bu yağlar yaşlılara da xüsusi tövsiyə edilir, çünki həzm olunması asandır və minerallarla bədənə istifadəsinə kömək edir. Həmçinin sümük mineralizasiyasını (mineralların sümüklərdə çökməsi) hərəkətə keçirərək, kalsium itkisinə əngəl olur.¹⁵² Sümüklər orqanizmin mineral quruluşunun anbarını yaradır və sümüklərdə mineral yığılması olmayanda sümük yumşalması kimi ciddi problem əmələ gəlir. Bu baxımdan zeytun yağının skelet quruluşuna çox müsbət təsiri var.

Qocalmağın qarşısını alır

Zeytun yağının tərkibindəki vitaminlər hüceyrələri təzələmək xüsusiyyətinə malik olduğu üçün ondan qocalığın qarşısının alınmasında da istifadə edilir, çünki zeytun yağı dərinə qidalandırır və qoruyur. Qidalar bədənimizdə enerjiyə çevrilərkən oksidan adlı bəzi maddələr ortaya çıxır. Zeytun yağı özündə ehtiva etdiyi çoxsaylı antioksidan maddələrlə bədənin zərərli maddələrlə zədələnməsinin qarşısını alır, hüceyrələrimizi təzələyir, toxuma və orqanlarımızın yaşlanmasını ləngidir. Zeytun yağı bədənimizdəki hüceyrələrə zərər verən, onları qocaldan «sərbəst radikallara» təzyiq edən E vitamini baxımından da zəngindir.

Uşaqların inkişafına müsbət təsiri

Zeytun və zeytun yağı tərkibində olan linoleik turşuya (Omega-6 yağ turşusu) görə təzə doğulmuş körpələr, inkişaf mərhələsində olan uşaqlar üçün çox faydalı bir qidadır. Linoleik turşunun az olması uşağın inkişafının ləngiməsinə və bəzi dəri problemlərinin yaranmasına səbəb ola bilər.¹⁵³ Zeytun yağında bədənimizdə olan zərərli maddələrin təsirinin qarşısını alan antioksidan elementlər və insan üçün böyük əhəmiyyət kəsb edən yağ turşuları var. Bunlar da hormonlara dəstək olur və hüceyrə zərinin əmələ gəlməsinə kömək edir. Zeytun yağı ana südündəki yağ turşusu nisbətində oxşayır, bununla bərabər bir çox doymamış tərkiblərə də malikdir.

Zeytun yağı insan bədəni tərəfindən əldə edilə bilməyən, həmçinin bədənin zəruri ehtiyac duyduğu əsas yağlı turşular baxımından kifayət edəcək bir mənbədir. Bu amillər zeytun yağını təzə doğulan körpələr üçün çox faydalı maddəyə çevirir. Doğuşdan əvvəl və sonra körpə beyninin və sinir sisteminin təbii inkişafına müsbət təsiri olduğuna görə, mütəxəssislər tərəfindən analara məsləhət görülən yeganə yağ yenə zeytun yağıdır. Bu yağ özündə ana südündəkinə yaxın miqdarda linoleik turşu ehtiva edir. Bununla yanaşı, yağsız inək südünə zeytun yağı əlavə ediləndə, o, ana südü qədər təbii bir qida xüsusiyyəti qazanır.¹⁵⁴

Təzyiqli aşağı salması

«The Archives of Internal Medicine» jurnalının 2000-ci il 27 mart tarixli sayında dərc olunan bir araşdırma zeytun yağının yuxarı qan təzyiqinə müsbət təsirini bir daha vurğulamışdır. Bundan başqa, zeytun yağının yarpağından təzyiqli aşağı salan dərmanlar hazırlanır.

Daxili orqanlara faydası

İsti və ya soyuq halda qəbul edilməsindən asılı olmayaraq zeytun yağı mədə turşusunu azaldaraq mədəni qastrit və xora kimi xəstəliklərdən qoruyur.¹⁵⁵ Bununla yanaşı, öd ifrazatını sürətləndirərək onun ən mükəmməl hala gəlməsini təmin edir. Öd kisəsinin boşalma fəaliyyətini nizamlayır və öd daşı riskini azaldır.¹⁵⁶ Tərkibindəki xlor sayəsində də qaraciyərin çalışmasına kömək edir. Bununla da bədənin tullantılardan xilas olmasını asanlaşdırır. Bunlardan başqa, beyin, aorta damarlarının da sağlamlığına müsbət təsir göstərir.¹⁵⁷

Zeytun yağı bütün bu xüsusiyyətlərinə görə son dövrlərdə mütəxəssislərin diqqətini cəlb edir.¹⁵⁸ Mütəxəssislərin izahlarından bir qismi ilə tanış olaq.

Sağlamlıq və qidalanma sahəsində nüfuzlu şəxslərdən biri sayılan, «Qida əczaxanası» («The Food Pharmacy») və «Qidalar - möcüzəli dərmanlarımız» («Food-Your Miracle Medicine») kitablarının müəllifi, CNN telekanalının mükafatlı müxbiri, beynəlxalq köşə yazarı olan Cin Karper:

«İtaliyada aparılan yeni tədqiqatlar nəticəsində zeytun yağının özündə LDL xolesterolunun arteriya damarlarına tıxac yaratmaq xüsusiyyəti də daxil olmaqla bəzi xəstəlik mərhələləri ilə döyüşən... antioksidanlar ehtiva etdiyini aşkarlayıb».

Pəhriz və qidalanma mütəxəssisi Pat Baird:

«Zeytun yağının hərtərəfliliyi... onun bədənin sağlamlığına olan faydası haqqında öyrənəcəyimiz daha çox şey var».

Harvard Universitetinin xalq sağlamlığı məktəbi epidemiologiya bölümü başkanı dr. Dimitrios Trichopoulos:

«Amerikalı qadınlar doymuş yağların əvəzinə daha çox zeytun yağı istifadə etsəydilər, döş xərçəngi riskində 50 faiz qədər azalma baş verə bilərdi... Zeytun yağı bəzi bədxassəli şiş növlərinə - prostat, döş, onurğa, pulcuqlu hüceyrə və qida borusu şişlərinə qarşı qoruyucu təsirə malikdir».

Mayami Universitetinin (ABŞ) tibb fakültəsindən D.Peck:

«Zeytun yağının siçovullardakı immunitet sistemini gücləndirdiyi sübut olunmuşdur...»

Milan Universiteti əczaçılıq

fakültəsindən Bruno Berra:

«Təbii yolla süzölmüş zeytun yağının tərkibində olan LDL oksidasiona olan müqavimətini aydın şəkildə artırır».

II Federiko Universitetinin daxili və metabolizma xəstəlikləri kafedrasından A.A.Rivells, G.Rikkardi, M.Mançini:

«Zeytun yağı insulin müqavimətinin qarşısını alır və qandaki qlükozanın daha yaxşı nəzarətini təmin edir».

Napoli Universiteti tibb və kimya fakültəsindən Patrisia Qalletti: «Zeytun yağı polifenollarının qida kimi qəbul edilməsi reaktiv oksigen metabolitlərlə bağlı xəstəlik riskini azalda bilər - mədəbağırısaqla bağlı bəzi xəstəliklər və damarların tıxanması kimi. Zeytun yağı hidrositrosolu insan eritrositlərini oksidativ təhlükədən qoruyur».

Harvard Universitetinin xalq səhiyyəsi məktəbindən Frank Saks: «Zeytun yağından ibarət olan zəngin qida rasionlu pəhriz ifrat kökəlməyi nəzarətdə saxlamaqda və müalicə etməkdə az yağlı qida rasionundan ibarət pəhrizdən daha təsirlidir. O, uzunmüddətli artıq çəki itkisinə də səbəb olur, bu halda çəkini qorumaq daha asandır...»

Göründüyü kimi, bu gün bir çox alimlər zeytun yağını əsas qəbul edən qidalanma modelinin ən ideal forma olduğunu düşünür. Bu xüsusiyyətlərinə görə gündəlik qida rasionunda olması zəruri olan ən əsas qidaların zeytun və zeytun yağı olduğu bildirilir. Allahın bir çox ayədə diqqətimizə çatdırdığı zeytun bitkisinin faydası tibbi bilgilərin artması ilə paralel olaraq kəşf edilmişdir.

«Göydən sizin üçün su endirən Odur. Ondan siz də, içində heyvanlarınızı otardığınız, ağaclar da içər. Onunla sizin üçün əkin, zeytun, xurma, üzüm və bütün meyvələrdən yetişdirir. Düşünüb-daşınanlar üçün bunda dəlillər vardır!» («Nəhl» surəsi, 10-11).

AORTA - KORONAR ŞUNTLAMA ƏMƏLİYYATI

«Məgər **Biz sənin köksünü açıb genişlətmədikmi?! Sənin belini bükürdü ağır yükünü səndən götürmədikmi?! Sənin ad-sanını ucaltmadıqmı?! Şübhəsiz ki, hər çətinlikdən sonra bir asanlıq gələr! Həqiqətən, hər çətinlikdən sonra bir asanlıq gələr...**» («İnşirah» surəsi, 1-6).

Məlum olduğu kimi, hər orqanın həyatını davam etdirməsi və vəzifəsini yerinə yetirməsi üçün onun qan dövranı yolu ilə qidalanması lazımdır. Qan ürək əzələmizə də «aorta-koronar» adlı aorta damarları yolu ilə gəlir. Damar kirəcləşməsi (ateroskleroz) vəziyyətində bu damarlarda daralma və tıxanmalar yarana bilər. Bu vəziyyət inkişaf etdikdə isə qan axının qarşısı alınır və ürək kifayət qədər qidalanmır. Bu da ürəyin vəzifəsini yerinə yetirə bilmədiyini göstərən sinə ağrısına və infarkta səbəb olur.

Yuxarıdakı ayələrdə «**Biz sənin köksünü açıb genişlətmədikmi?**» kimi tərcümə edilən «ə ləm nəşrah ləkə sadrəkə» ifadəsi bu cür ürək probleminə və hazırda həyata keçirilən aorta-koronar şuntlama əməliyyatlarına bir işarə ola bilər (ən doğrusunu Allah bilir). Çünki ayədə keçən «ləm nəşrah» ifadəsi ilk mənası etibarilə «ət və ət kimi şeyləri açmaq» feilini ifadə edir. Bu əməliyyatlar zamanı da sinə sümüyü boydan iki yerə ayrılır və sinənin içinə daxil olunur. Aparılan əməliyyat nəticəsində damarda qanın axını təkrar təmin edilir və sinə ağrısı aradan qaldırılır. Ayədə qeyd edilən «genişləmək» ifadəsi də damarlardakı daralmanın aradan qaldırılmasına işarə ola bilər.

Bu surənin ardınca Allahın ürəyin sağlamlığına faydalı olan zeytuna and içməsi də («Tin» surəsi, 1) çox hikmətlidir.

HƏRƏKƏT ETMƏYİN, YUYUNMAĞIN VƏ SU İÇMƏYİN SAĞLAMLIĞA FAYDASI

Quranda diqqət çəkilən davranışlardan biri Hz.Əyyuba gələn bir vəhydən bəhs edən ayələrdə bildirilir:

«Bəndəməiz Əyyubu da yad et! Bir zaman o öz Rəbbinə müraciətlə belə demişdi: "Şeytan mənə bəla və əzab toxundurmuşdur!" Ona belə buyurduq: "Ayağını tərپət! Bu, yuyunacaq və içiləcək sərin sudur!"» («Sad» surəsi, 41-42).

Hə.Əyyuba şeytanın verdiyi sıxıntı və narahatlığa qarşı Allahın bildirdiyi tövsiyələrdən biri «ayağını tərپətməsi»dir. Ayədə qeyd edilən bu ifadə hərəkət etməyin, idmanla məşğul olmağın faydalarına bir işarə ola bilər (ən doğrusunu Allah bilir). «Ayağını tərپət, yerə vur» kimi tərcümə edilən «urkud» kəlməsi «Ənbiya» surəsinin 12-ci və 13-cü ayələrində «qaçmaq» mənasında da işlədilir. Bu da burada nəzərdə tutulan hərəkətin «qaçmaq» və ya «sürətli addımlamaq» şəklində ola biləcəyini göstərir.

İdman zamanı xüsusilə ayaq əzələləri kimi uzun əzələlərin hərəkət etdirilməsi (izometrik hərəkətlər) ilə qan dövranı sürətlənir, hüceyrələrə gedən oksigenin miqdarı artır. Nəticədə insanın ətaləti aradan götürülür, toksik maddələrin bədənədən uzaqlaşdırılması ilə insan dincəlir.¹⁵⁹ Mikroblara qarşı geniş və təmiz damarlara malik olur. Bu da damarların tıxanmasına, dolayısı ilə ürək xəstəliklərinə mane olur.¹⁶⁰ Nizamlı məşqlər qan şəkərinin balansını təmin edərək şəkər xəstəliyinin qarşısını alır. İdmanın qaraciyərə müsbət təsiri «yaxşı xolesterol» deyərək biləcəyimiz xolesterol səviyyəsini yüksəldir.¹⁶¹ Çılpaq ayaqların yerə basılması bədənə yığılıb qalan statik elektrik boşalmasında çox

təsirlidir. Bu üsul bədən üçün bir növ ötürücü rolunu oynayır.

Bununla yanaşı, ayədə diqqət çəkildiyi kimi, yuyunmağın da bədəndəki statik elektrikin atılmasında ən təsirli üsul olduğu bildirilib. Yuyunarkən insan bədəninə yaranan fiziki təmizliklə yanaşı, insanın gərginlik və sıxıntısı da azalır. Buna görə də yuyunmaq həm stressin, həm də hərərətli xəstəliklər başda olmaqla, bir çox fiziki və psixoloji narahatlığın aradan qaldırılmasında müsbət təsirə malikdir.

Ayədə yuyunmaqdan başqa bir də su içilməsi tövsiyə edilir. Suyun bədənin hər bir orqanına faydası nəzərdən qaçırılmayacaq qədər çoxdur. Tər vəzləri, mədə-bağırsaq, böyrəklər, dəri və bunlar kimi daha bir çox orqanın sağlamlığı bədənin kifayət miqdarda su qəbul etməsinə bağlıdır. Bu məsələdə yarana biləcək bir narahatçılığın aradan qaldırılması da yenə su ilə edilən əlavələrlə mümkün olur. Yorğunluğun, gərginliyin və yuxulu olmağın həlli də yenə bədəndəki su miqdarının artırılması, beləliklə, toksik maddələrin kənarlaşdırılması təmin edilməklə baş verir.

Hər biri cismani və ruhi sağlamlığımız üçün həyati əhəmiyyət kəsb edən bu tövsiyələrin birlikdə yerinə yetirilməsi isə ən ideal nəticə verəcək. Bu tövsiyələrdən hər biri Allahın «**Biz**

Qurandan möminlər üçün şəfa və mərhəmət olan ayələr nazil edirik...» («İsra» surəsi, 82) ayəsinin bir təzahürüdür.

**«Göydən sizin üçün yağmur
endirən Odur. Ondan siz
də, içində heyvanlarınızı
otardığınız ağaclar da içər»
(«Nəhl» surəsi, 10).**

MİKROSKOPİK HƏYATIN MÖVCUDLUĞU

“Yerin yetişdirdiklərindən, onların özlərindən və bilmədiklərindən cütlər yaradan Allah pak və müqəddəsdir!”

**“...Sizin bilmədiyiniz daha neçə-neçə şeyləri də yaratmadı?”
 (“Nəhl” surəsi, 16/8).**

Yuxarıdakı ayələrdə Quranın göndərildiyi dövrdə insanların bilmədiyi həyatların olmasına işarə edilir. İnsan gözünün görə bilmədiyi xırdalıqda olan yeni canlılar mikroskopun kəşfi ilə üzə çıxarıldı. Beləliklə, Quranda diqqət edilən bu canlıların mövcudluğu haqqında insanlar məlumat əldə etməyə başladılar. Adi gözlə görünməyən və ümumiyyətlə bir hüceyrədən ibarət mikroorqanizmlərin mövcudluğuna işarə edən başqa ayələr isə belədir:

“...Nə göylərdə, nə də yerdə zərrə qədər bir şey Ondan gizli qalmaz. Bundan kiçik, yaxud böyük elə bir şey də yoxdur ki, açıq-aydın kitabda olmasın!” (“Səba” surəsi, 34/3).

“...Yerdə və göydə zərrə qədər bir şey sənin Rəbbindən gizli qalmaz. Ondan daha böyük, daha kiçik elə bir şey də yoxdur ki, açıq-aydın kitabda olmasın!” (“Yunus” surəsi, 10/61).

Yer üzünün hər yanına yayılan bu gizli dünyanın mənsuqları, yəni mikroorqanizmlər Yer üzündəki heyvanlardan 20 dəfə çoxdur. Gözlə görünməyəcək qədər kiçik olan bu mikroorqanizmlər aləmi bakteriyalardan, viruslardan, göbələklərdən, su yosunlarından və silk-

lərdən ibarətdir. Bu mikrocanlılar Yer
üzündəki həyat nizamının əhəmiyyətli bir ünsürüdür.

Məsələn, Yerdə həyatın olmasını təmin edən əsas üzvlərdən biri olan azot dövrünü bakteriyalar tərəfindən təşkil edilir. Bitkilərin torpaqdakı mineralları ala bilməsini təmin edən ən mühüm ünsür kök göbələkləridir. Özündə nitrat ehtiva edən tərəvəz və ya ət kimi qidalardan zəhərlənməyimizin qarşısını isə dilimizdə olan bakteriyalar alır. Həmçinin bəzi bakteriyalar dünyada həyatın davam etməsinin əsas şərti olan fotosintez etmək qabiliyyətinə malikdir və bu vəzifəni bitkilərlə bölüşürlər. Bəzi növ mikroorqanizmlər üzvi maddələri parçalayaraq qidaları bitkilərin istifadə edə biləcəyi hala gətirir. Aydın olduğu kimi, haqqında yalnız texniki vasitələrin köməyi ilə məlumat verə biləcəyimiz bu kiçik canlıların insan həyatının davam etməsində rolu danılmaz faktorlardır. Əsrlərlə əvvəl gözlə gördüyümüz aləmlərdən başqa canlılar olacağına Quranda diqqət çəkilməsi, şübhəsiz ki, Quranın başqa bir möcüzəsidir (*Ətraflı məlumat almaq üçün bax: Harun Yəhya, «Mikrodünya möcüzəsi»*).

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

HEYVANAT CƏMIYYƏTLƏRİNİN VARLIĞI

“Yerdə gəzən elə bir heyvan, iki qanadı ilə uçan elə bir quş yoxdur ki, sizin kimi ümmətlər olmasın...” (“Ənam” surəsi, 6/38)

Müasir dövrümüzdə heyvan və quş ekologiyalarında aparılan araşdırmalar nəticəsində bütün heyvanların və quşların ayrı cəmiyyətlər halında yaşadığı bəlli olub. Uzun müddət davam edən geniş tədqiqatlar nəticəsində heyvanlar haqqında öyrənilən bu məlumatlar heyvanlar arasında sistemli sosial nizam-intizamın olmasını ortaya çıxarıb. Məsələn, elm adamlarını öz sosial həyatı ilə heyrətə salan bal arıları özlərinə qruplar halında ağac oyuqlarında və ya buna oxşar qapalı yerlərdə yuva tikirlər. Bir arı pətəyi bir şahzadə, bir neçə yüz erkək və 10-80 min işçi arıdan ibarətdir. Əvvəl də bildirdiyimiz kimi, arı pətəklərinin hər birində yalnız bir şahzadə olur və onun da əsas vəzifəsi yumurta qoymaqdır. Bundan başqa şahzadə arı pətəyin bütövlüyünü və pətəkdəki sistemli işin davam etməsini təmin edən mühüm maddələr də ifraz edir. Erkəklərin isə bircə funksiyası var, o da şahzadəni malyalandırmaqdan ibarətdir. Pətək hörmək, qida toplamaq, arı südü əmələ gətirmək, pətəyin hərərətini tənzimləmək, təmizlik, müdafiə kimi bütün

ağlagələn işləri isə işçi arılar yerinə yetirirlər. Arı pətəyində cərəyan edən bir həyatın hər mərhələsində bir nizam var. Körpə arılara nəzarətdən tutmuş pətəyin ümumi ehtiyaclarının təmin edilməsinə qədər, hər bir vəzifə qüsursuz şəkildə yerinə yetirilir.

Qarışqalar da dünyanın ən izdihamlı sakinləri sayılırlar. Buna baxmayaraq qarışqalar texnologiya, kollektiv çalışmaq, hərbi strategiya, inkişaf etmiş əlaqə qurmaq texnologiyası, iyerarxik nizamı riayət, ciddi intizam, qüsursuz şəhər planlaması kimi bir çox sahədə insanlara nümunə olacaq bir nizam sərgiləyirlər. “Koloniyalar” deyilən cəmiyyətlər halında yaşayan qarışqalar inkişaf etmiş elə bir nizam içindədir ki, bu baxımdan insanların mövcud sivilizasiyasına bənzər bir mədəniyyətə sahib olduqlarını da deyə bilərik.

Qarışqalar özlərinə ehtiyat ərzaq yığıb qısa tədarük görməklə yanaşı, balalarına da nəzarət edir, koloniyalarını qurur və döyüşürlər. Hətta “dərziçilik” məşğul olub, “əkinçilik” edən, “heyvan yetişdirən” koloniyaları da var. Aralarında çox güclü bir əlaqə şəbəkəsinə malik olan bu həşəratlara cəmiyyətdəki təşkilatlanma və ixtisaslaşma məsələsi nöqtəyi-nəzərindən baxıldıqda onlar heç bir canlı ilə müqayisə edilməyəcək üstünlüyə malikdirlər.

Birlik halında yaşayanda heyvanlar öz intizamlı həyatları ilə yanaşı, təhlükələrə qarşı da birlikdə qarşı çıxırlar. Məsələn, kiçik quşlar qırğı və ya bayquş kimi yırtıcı quşlar onların bölgələrinə girəndə, bu quşları birlikdə əhatələyirlər. Bu zaman ətrafdakı digər quşları da bölgəyə cəlb etmək üçün xüsusi bir səs çıxarırlar. Kiçik quşların birlikdə gerçəkləşdirdikləri hücumları nəticəsində yırtıcı quşlar həmin yerlərdən uzaqlaşdırılırlar.¹⁶²

Bir yerdə uçan bir quş dəstəsi də eyni şəkildə bütün dəstə üzvləri üçün bir müdafiə təşkil edir. Məsələn, sürü halında uçan sığırcınlar aralarında geniş bir məsafə saxlayaraq uçurlar. Ancaq bir qırğı görəndə aralarındakı məsafəni dərhal doldurur, bununla da qırğının dəstənin ortasına hücum etməsini çətinləşdirirlər. Qırğı bu vəziyyətdə onlara hücum etsə, qanadları şikəst ola bilər və ovu puça çıxar.¹⁶³

Məməli heyvanlar da onların sürülərinə qarşı bir hücum olanda, birlikdə hərəkət edirlər. Məsələn, yırtıcılardan qaçıb canlarını qurtarmağa çalışan zebdlər balalarını sürünün ortasına salırlar. Delfinlər də həmişə qrup halında üzür və ən böyük düşmənləri olan akulalara qarşı qrup şəklində mübarizə aparırlar.¹⁶⁴

Heyvanların sosial həyatı ilə bağlı saysız nümunələr gətirmək, təfərrüatlara varmaq mümkündür. Heyvanlarla bağlı əldə edilən bu məlumatlar uzun illər aparılmış geniş araşdırmalar nəticəsində öyrənilmişdir. Buradan da aydın görünür ki, hər sahədə olduğu kimi heyvanlarla bağlı Quranda verilən məlumatlar da onun Allahın sözü olduğunu göstərir.

BİOMİMETİKA: CANLILARDAKI PLANLARDAN NÜMUNƏ GÖTÜRMƏK

«Şübhəsiz ki, heyvanlarda da sizin üçün bir ibrətlər vardır. Biz onların qarınlarındakı qanla ifrazat arasında olan içənlərin boğazından rahat keçən təmiz südü sizə içirdirik.» («Nəhl» surəsi, 66).

«Həqiqətən, heyvanlarda da sizin üçün bir ibrət vardır. Biz onların qarınlarında olandan sizə içirdirik. Onlarda sizin üçün daha bir çox mənfəətlər də vardır. Həm də onlardan yeyirsiniz! Həm onların, həm də gəmilərin üstündə daşınırsınız.» («Muminun» surəsi, 21-22).

Bu gün bir çox alimlər və araşdırmaçı-bərpaçı (ARGE) mütəxəssislər öz layihələrinə başlamazdan əvvəl bunun canlılardakı nümunələrini, onlardakı sistem və planları tədqiq və təqlid edirlər. Başqa sözlə, alimlər Allahın təbiətdə yaratdığı planları görüb incələyir və bunlardan ilham alaraq yeni texnologiyalar hazırlayırlar. Bu amil yeni bir elm sahəsi yaradıb: biomimetika. «Təbiətdəki canlılardan təqlid» mənasına gələn bu elm sahəsi xüsusilə son dövrlərdə texnoloji dünyada geniş yayılan bir tətbiq sahəsi tapıb. Quranın «Muminun» surəsinin 21-ci və «Nəhl» surəsinin 66-cı ayələrində «dərs almaq, nəsihət, əhəmiyyət, vacib amil, nümunə» mənalarına gələn «ibrətən» kəlməsinin işlədilməsi çox hikmətlidir.

Biomimetika insanların təbiətdə mövcud olan sistemləri təqlid edərək hazırladığı bütün maddələri, alətləri, mexanizm və sistemləri ifadə edən bir termdir. Təbiətdəki planların nümunə götürülməsi yolu

ilə hazırlanan alətlərə, xüsusilə nanotexnologiya, robot texnologiyası, süni zəka (AI), tibb sənayesi və hərbi təchizat kimi sahələrdə istifadə edilmək üçün ehityac hiss edilir. Biomimetika (biomimikriya) ilk dəfə Montana ştatından (ABŞ) olan bir yazıçı və elmi müşahidəçi Ceyn M.Benyus tərəfindən ortaya atılmış bir termindir. Dilimizdə «biotəqlid» mənasına gələn bu məfhum sonralar bir çox insanlar tərəfindən şərh və tətbiq edilmişdir. Biomimetika haqqındakı fikirlərdən biri belədir:

«Biomimikriyanın əsas mövzusu təbiətdən model, ölçü və ağıl kimi öyrənəcəyimiz çox şeyin olmasıdır. Bu tədqiqatçıların müştərək cəhəti təbiətdəki plana hörmətlə yanaşması və insanların üzləşdiyi çətinliklərin aradan qaldırılmasında onlardan istifadə edərək ilham almasıdır».¹⁶⁵

Məhsulun keyfiyyətini və məhsuldarlığını artırmaq üçün təbiətdən faydalanan şirkətlərdən biri «Interface»in məhsul strateqi Devid Eyki biomimetika haqda bunları deyir:

«Təbiət mənim iş və strategiya mövzularında baş məsləhətçim, həyat tərzim üçün bir modeldir. Təbiətin sistemi milyonlarla ildir fəaliyyətdədir... Biotəqlid təbiətdən öyrənməyin bir yoludur».¹⁶⁶

Alimlər son vaxtlar sürətlə yayılan bu fikri mənimsədi, qarşılarındakı bənzərsiz və qüsursuz modelləri misal götürərək fəaliyyətlərini sürətləndirdilər. Təbiətdəki planlar ən az avadanlıq və enerji ilə ən çox məhsuldarlıq əldə etmək, özünübərpa xüsusiyyətləri,

təkrar istehsal və təbiət dostu olmaq, səssiz
çalışmaq, estetik, dözümlü və uzunömürlü olmaq
baxımından texnoloji çalışmalara bir nümunə deməkdir. «High
Country News» adlı bir qəzətdə biomimetika elmi bir hərəkət olaraq
tərif edilir və bu cür izah olunur:

«Təbiət sistemlərini model kimi qəbul edərək bu gün istifadə
etdiyimizdən daha uzunömürlü texnologiyalar əldə edə bilərik».¹⁶⁷

Təbiətdə müşahidə etdiyi mükəmməl strukturların üzərində baş
sındıraraq təbiətdəki modellərin təqlid edilməli olduğuna inanan
C.M.Benyusun «Biomimikriya» («Biomimicry») adlı kitabında verdiyi
misallardan bəziləri bunlardır:

* Arıqşlarının 10 qramdan daha az yanacaqda Meksika körfəzini
keçə bilməsi;

* Cırcıramaların ən yaxşı vertolyotlardan daha yaxşı manevr edə
bilməsi;

* Termit qalalarında
iqlim şəraitinin və havalan-
dırma sisteminin təchizat və
enerji sərfiyyatı baxımından
insanların yaratdığından
daha üstün olması;

* Yarasanın çoxtezlikli
ötürücüsünün insanların
düzəltdiyi radarlardan daha

məhsuldar və həssas işləməsi;

* İşıqsaçan alglerin bədən fanarlarını işıqlandırmaq üçün müxtəlif kimyəvi maddələri bir yerə cəmləməsi;

* Qütb balıqları və qurbağaların donandan sonra təkrar həyata qayıtması və orqanlarının donma nəticəsində zərər görməməsi;

* Buqələmun və mürəkkəb balığının olduqları şəraitə tamamilə uyğun tərzdə dərilərinin rəngini, naxışlarını bir anda dəyişdirməsi;

* Arı, tısbağa və quşların xəritələri olmadığı halda uzun məsafələri düzgün qət etməsi;

* Balina və pinqvinlərin oksigen balonu olmadığı halda suya dalması...

Burada bir neçə nümunəsini qeyd etdiyimiz təbiətdəki bu cür heyvətamiz mexanizm və planlar texnologiyanın bir çox sahəsini zənginləşdirmək potensialına malikdir. İnformasiyamızın çoxalması və texnoloji imkanların inkişafı ilə yanaşı bu potensial hər ötən gün daha qabarıq şəkildə ortaya çıxır.

Heyvanların hər biri insanı heyvətləndirən bir çox yaradılış xüsusiyyətlərinə malikdir. Bəziləri suda hərəkəti təmin edən ən ideal formaya (hidrodinamika) malik olduğu halda, digərləri də bizə yad olan hissiyyatlardan istifadə edirlər. Bunların əksəriyyəti insanların ilk dəfə rast gəldiyi, daha doğrusu, yeni dərk etdiyi xüsusiyyətlərdir. Bəzən bir canlının təkcə bir xüsusiyyətini təqlid etmək üçün kompüter, mexanika, elektronika, riyaziyyat, fizika, kimya və biologiya kimi elm sahələrinin məşhur simalarının bir yerə yığılması zərurəti yaranır. Alimlər hər ötən gün təbiətdə kəşf etdikləri bənzərsiz quruluş və sistemlərdən heyvətlənir və təəccüblərini bəşəriyyətə fayda verəcək yeni texnologiyalar hazırlamaqla göstərirlər.

Təbiətdəki mükəmməl sistemlərin, istifadə edilən fəvqəladə texniki imkanların öz şüur və biliklərinin fəvqündə dayandığını, onların mövcud problemlərə bənzərsiz həll yolları verdiyini dərk edən alimlər artıq illərlə məşğul olaraq həll yolunu tapa bilmədikləri bir çox məsələlərdə təbiətdəki mükəmməl planların köməyinə müraciət edirlər. Bunun

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

nəticəsi olaraq da, qısa vaxt kəsiyində müsbət nəticələr əldə edə bilirlər. Alimlər təbiətin təqlidi ilə yanaşı vaxt və əmək, eləcə də maddi mənbələrin düzgün sərf edilməsi baxımından çox mühüm qazanclar əldə edirlər. Bu gün görürük ki, inkişaf edən texnologiya yaradılış möcüzələrini bir-bir kəşf edir və biomimetika elmində olduğu kimi canlılardakı fəvqəladə planları nümunə götürərək bəşəriyyətə xidmət edir. C.M.Benyus da təbiəti təqlid edəcəyimiz təqdirdə qida və enerji istehsalı, məlumat yığmaq, sağlamlıq kimi bir çox sahələrdə özümüzü rahatlıqla inkişaf etdirə biləcəyimizi müəyyənləşdirib. Bu mövzulardan bəhs edən bir çox elmi məqalədən bir neçəsinin sərlövhəsini belə qeyd edə bilərik:

«Elm təbiəti təqlid edir»,¹⁶⁸

«Həyatın plandakı dərsləri»,¹⁶⁹

«Biomimikriya: gözümüzün qarşısında gizlənən sirlər»,¹⁷⁰

«Biomimikriya: təbiətin ilham verdiyi kəşflər»,¹⁷¹

«Biomimikriya: bizi əhatələyən üstün qabiliyyət»,¹⁷²

«Biomimikriya: təbiətdən yaxşı dizaynlar əldə etmək»,¹⁷³

«Biomimikriya: təbiətdəki planlardan materiallar əmələ gətirmək»,¹⁷⁴

«Mühəndislər plan üçün təbiətdən nümunə götürürlər». ¹⁷⁵

XIX əsrdə təbiətin təqlidi təkcə estetika baxımından tətbiq sahəsinə malik idi. Dövrün rəssam və memarları təbiətdəki gözəlliklərdən təsirlənir, yaratdıqları əsərlərdə bu quruluşların zahiri görüntülərini nümunə götürürdülər. Amma təbiətdəki planların fəvqəladəliyinin və bunların təqlidinin insanlara fayda verəcəyinin başa düşülməsi yalnız XX əsrdə təbii mexanizmlərin molekulyar səviyyədə tədqiqi ilə başlamışdır. Bu gün alim və tədqiqatçılar Quranda təxminən 1400 il əvvəl bildirildiyi kimi canlılardan «dərs» alırlar (Ətraflı məlumat üçün bax: Harun Yəhya, «Biomimetika: texnologiya təbiəti təqlid edir»).

BİR YERDƏ HƏRƏKƏT EDƏN ÇƏYİRTKƏLƏR

«Onlar gözlərini zəlilanə aşağı dikib sanki səpələnmiş çəyirtkələr kimi qəbirlərindən çıxacaqlar.» («Qəmər» surəsi, 7).

Yuxarıdakı ayədə iman gətirməyənlərin axirətdəki vəziyyəti xəbər verilir. Gəlib-getmiş milyardlarla insanın kütləvi şəkildə dirilməsi səpələnən çəyirtkələrə oxşadılır. Şübhəsiz ki, Allahın bu misali çəkməsinin bir çox hikməti var. XX əsrdə çəyirtkələrin üstünə yerləşdirilən mikrokameralarla aparılan əhatəli tədqiqatlar zamanı bir çox məlumatlar əldə edilib. Çəyirtkə sürüləri çox qələbəlikdir, sanki tək bir bədən kimi hərəkət edirlər. Milyardlarla çəyirtkə bir yerə yığışanda eni-uzunu kilometrərlə ölçülən qarqara bir yağış buludunu xatırladır. Bu sürülərin bəzilərinin 3-5 km enində və metrərlə dərinlikdə olduğu müəyyən edilib. Çəyirtkə sürüləri bu cür sıxlaşanda elə sanırsan ki, hava qaralıb.¹⁷⁶

Bu canlılarla bağlı əldə edilən başqa bir məlumat onların öz yumurtalarını torpağın içinə toxum kimi yerləşdirməsi və çəyirtkə sürfələrinin uzun müddət torpağın altında qalandan sonra torpağın səthinə bir yerdə çıxmasıdır. Dişi çəyirtkələr torpağın altına doğru 10-15 sm-lik tunel qazandan sonra birdəfəyə 95-158 sürfə buraxır. Bir çəyirtkə bu əməliyyatı təxminən üç dəfə təkrarlayır. Sürfələr yetişəndə -havanın temperaturuna bağlı olaraq 10-65 gün arasında - kütləvi şəkildə torpağın altından çıxırlar. 1 kvadratmetrlik ərazidə 1000 yumurta çuxuru olur. Çəyirtkə sürüləri bir neçə yüz kvadratmetrlik sahəni əhatə edə biləcək çoxluqdadırlar. Kvadratmetrə düşən çəyirtkə miqdarı isə 40-80 milyon arasında dəyişir.¹⁷⁷ Çəyirtkələrin torpağın altında olması, uzun müddət qalandan sonra kütləvi şəkildə yer səthinə çıxması qiyamət

günü insanların dirilişinə oxşar bir görüntü ola bilər (ən doğrusunu Allah bilir).

Hazırda çəyirtkələri araşdırmaq üçün xüsusi qruplar yaradılıb və bu tədqiqatların bir hissəsində görüntü əldə etmək üçün uzaqdan idarəetmə sistemlərindən istifadə edilir. Hətta NASA-nın (Amerika Aerokosmik Tədqiqatlar Agentliyi) peyk məlumatlarından da Afrikada səhra çəyirtkə koloniyalarının geniş yayılıb inkişaf etdiyi sahələri müəyyənləşdirmək üçün istifadə olunur. Hətta peyk məlumatları sayəsində 18 milyon kvadratmetrlik sahələrdə yerdən və havadan əhatəli araşdırmalar aparmaq mümkün olur. Göründüyü kimi, çəyirtkələrlə bağlı bu məqamları müəyyənləşdirmək üçün bu texnologiyaların mövcud olmadığı bir dövrdə belə bir təşbehin ifadə edilməsi Quranın hər şeyi bilən Allahın vəhyi olmasının daha bir dəlilidir.

QARIŞQALARIN ƏLAQƏSİ

Quranda Hz.Süleymanın ordularından bəhs edilərkən qarışqaların arasında bir xəbərleşmə sistemi olduğuna işarə edilir:

«Nəhayət, onlar qarışqa vadisinə gəlib çatdıqda bir dişi qarışqa dedi: "Ey qarışqalar! Yuvalarınıza girin ki, Süleyman və ordusu özləri də bilmədən sizi (ayaqları altında) basıb əzməsinlər!"» («Nəml» surəsi, 18).

XX əsrdə qarışqalarla bağlı aparılan elmi tədqiqatlar bu xırda həşəratların çox mütəşəkkil bir sosial həyat tərzinə malik olduqlarını və bu təşkilatçılığın tələb etdiyi kimi, onların arasında çox kompleks bir əlaqə şəbəkəsinin mövcud olduğunu ortaya qoyub. «National Geographic» jurnalında dərc olunan bir məqalədə bu mövzudan belə bəhs edilir:

“Böyük və ya kiçik olmasından asılı olmayaraq hər hansı bir qarışqa başında olan mürəkkəb hiss orqanları ilə milyonlarla, hətta daha çox kimyəvi və əyani siqnallar alır. Onun beynində 500000 sinir hüceyrəsi var, gözlər bitişikdir, antennaları insandakı burun və barmaq ucu kimi hərəkət edir. Ağzın altında olan proyeksiyalar dadı hiss edir, tüklər toxunmağa reaksiya verir.”¹⁷⁸

Bir qavramasaq da qarışqalar həssas hiss orqanları sayəsində çox fərqli əlaqə üsullarından istifadə edir. Ovlarını tapmaqdan bir-birini izləməyə, yuvalarını qurmaqdan döyüşməyə qədər həyatlarının hər anında bu hiss orqanlarından faydalanırlar. 2-3 millimetrlik bədənlərinin daxilinə sığdırılmış 500 min sinir hüceyrəsi ilə insanları təəccübləndirəcək bir rabitə sistemə malikdirlər.

Bu həşəratların münasibətində reaksiyalar müəyyən kateqoriyalara ayrılır: siqnal ötürmək, yığılmaq, qida yerini xəbər vermək,

təmizlənmək, maye qida dəyişikliyi, qruplaşma, tanımaq, kasta müəyyənləşdirmək...»¹⁷⁹

Bu reaksiyalarla nizamlı bir cəmiyyət forması yaradan qarışqaların qarşılıqlı informasiya mübadiləsinə əsaslanan bir həyatı var. Qarışqalar məlumat ötürməklə bəzən insanların danışaraq həll edə bilmədiyi mövzularda (yığışmaq, bölüşmək, təmizlənmək, müdafiə olunmaq və s. kimi) daha qüsursuz əlaqə nümayiş etdirirlər. Qarışqalar daha çox kimyəvi səviyyədə bir təmas yarada bilirlər. Onların əlaqə qurmaq məqsədilə istifadə etdiyi kimyəvi maddə yarıkimyəvi (semiochemicals) maddə kimi tanınan feromenlərdir. İy kimi qavranılan və daxili ifrazat vəzilərində ifraz olunan bir maye olan feromenlər qarışqa kütlələrinin təşkilatlanmasında mühüm rol oynayır. Bir qarışqa siqnal olaraq bu mayeni ifraz edəndə digərləri qoxu və ya dad almaq yolu ilə bu mesajı alır və cavab verirlər. Qarışqa feromenləri üzərində aparılan araşdırmalar bütün siqnalların koloniyanın ehtiyaclarına görə ifraz olunduğunu müəyyənləşdirib. Bundan başqa, qarışqaların ifraz etdiyi feromenin qatılığı vəziyyətin nə dərəcədə fəvqəladə olmasına görə də dəyişir.¹⁸⁰

Aydın olduğu kimi, qarışqaların apardığı əməliyyatları yerinə yetirə bilmək üçün əhatəli kimya elminə ehtiyac var. 14 əsr bundan əvvəl qarışqalar haqqında bu cür müfəssəl informasiyanın olmadığı bir dövrdə qarışqaların əlaqə yaratmasına diqqət çəkilməsi Quranın elmi möcüzələrindən biridir (*Ətraflı məlumat üçün bax: Harun Yəhya, «Qarışqa möcüzəsi»*).

TƏKRAR QIDA İSTEHSALI

“Şübhəsiz ki, toxumu da, çərdəyi də cücərdib çatladan, ölüdən diri, diridən də ölü çıxaran Allahdır. Budur Allah! Axı siz Ondan nə cür döndərilirsiniz?” (“Ənam” surəsi, 6/95).

Yuxarıdakı ayədə Quranın göndərildiyi dövrdə bilinməsi mümkün olmayan bir qidanın cücərdilməsinə diqqət çəkilmişdir.

Bir canlı öləndə mikroorqanizmlər onu sürətlə parçalayır, beləliklə də ölü bədən üzvi molekulara ayrılmış olur. Bu molekullar torpağa qarışaraq bitki və heyvanların, dolayısı ilə də insanların əsas qida mənbəyinə çevrilir. Əgər bu çevrilmə olmasaydı, həyat da mümkün olmazdı.

Bakteriyaların da üzərinə canlıların kəskin ehtiyac duyduğu mineralları və qidaları hazırlamaq vəzifəsi düşür. Qış boyu haradasa ölü vəziyyətdə olan bitki və heyvanların yazda təkrarən ehtiyac duyacağı bütün qida və minerallar bakteriyaların qışdakı fəaliyyəti ilə təmin edilir. Qış ərzində bakteriyalar üzvi maddə ifraz edən canlıları, yəni heyvan və bitki ölümlərini ayıraraq onları minerallara çevirirlər.¹⁸¹ Beləliklə, canlılar yazda oyananda qidalarını da hazır olaraq tapırlar. Bakteriyaların fəaliyyəti sayəsində həm olduqları şəraitdə bir “yaz təmizliyi” edilmiş, həm də yayda təkrar canlanan təbiət üçün kifayət qədər qida hazırlanmış olur.

Göründüyü kimi, ölən canlılar yeni canlıların yaşaması üçün ilk növbədə həyat rolunu oynayırlar. Beləliklə, Allahın ayədə **“ölüdən diri, diridən də ölü çıxardan”** ifadəsi ilə diqqət yetirdiyi bu təkrar çevrilmələr və ya təkrar qida istehsalı ən mükəmməl səviyyədə həyata keçirilir. Quranda belə müfəssəl bir məlumata əsrlərdən əvvəl diqqət çəkilməsi Quranın Allahın sözü olduğunun dəlillərindən biridir.

YUXUDA QULAQLARIN AKTİV OLMASI

“Biz onları mağarada illərlə qulaqlarına vurduq” (yuxuya verdik). (“Kəhf” surəsi, 18/11).

Yuxarıdakı ayədə qeyd edilən “qulaqlarına vurduq” ifadəsinin ərəb dilindəki əsli “darabə” felidir. Ərəb dilində bu fel məcazi mənada “onları yuxuya verdik” mənasına gəlir. Bundan əlavə “darabə” kəlməsi qulaqla birlikdə işləndikdə “qulağın eşitməsinin əngəllənməsi” mənasına da gəlir. Ayədə yuxu ilə əlaqəli ancaq eşitmə hissəsinə diqqət edilməsi isə özündə əslində çox mühüm bir məlumatı ehtiva edir.

Alimlərin kəşflərinə görə, qulaq insan yatarkən aktiv olan yeganə duyğu orqanıdır. Oyanmaq üçün sətərin zənginə ehtiyac hiss etməyimizin səbəbi də budur.¹⁸² Allahın “Kəhf əhli” ilə əlaqəli olaraq işlətdiyi “qulaqlarına vurduq” ifadəsinin hikmətinin də bəhs edilən gənclərin eşitmə orqanlarının bağlı olmasına və buna görə də uzun illər yuxudan ayılmadan yatdıqlarına işarə olması ehtimal edilir.

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

YUXUDA HƏRƏKƏT ETMƏYİN ƏHƏMİYYƏTİ

“Onlar yuxuda ikən sən onları oyaq sanardın. Biz onları sağa-sola çevirirdik. Onların iti də iki əlini uzadıb yatmışdı. Əgər sən onları görsəydin, yəqin ki, dönüb qaçar, dəhşət səni bürüyərdi.”
(“Kəhf” surəsi, 18/18).

Yuxarıdakı ayədə yüz illərlə yuxuda qaldıqları bildirilən “Kəhf əhli”ndən bəhs edilir. Bununla yanaşı Allah bu ayədə həmin insanların bədənlərini sağa-sola çevirdiyini bildirir. Bunun hikməti isə çox yaxın bir tarixdə kəşf edilmişdir. Belə ki, uzun müddət eyni vəziyyətdə yatan insanlar qan dövranında tarazlığın pozulması, dəridə yaraların olması, yataq tərəfə dəyən nahiyələrdə qanın laxtalanması kimi ciddi bir səhhət problemi ilə qarşılaşırlar.¹⁸³

Uzun müddət eyni vəziyyətdə yatanda meydana gələn yataq yaralarına “təzyiq yaraları” da deyilir. Çünki çox uzun müddət eyni vəziyyətdə yatanda bədənin müəyyən bir hissəsinə davamlı olaraq düşən təzyiq qan damarlarının sıxılıb qapanmasına səbəb ola bilər. Bunun nəticəsində isə qan yolu ilə daşınan oksigen və başqa qidalar dəriyə çatmır və dəri ölməyə başlayır. Bu vəziyyət bədəndə yaraların əmələ gəlməsinə səbəb olur. Əgər bu yaralar müalicə edilməsə, dərinin qatları, yağ və əzələ toxumaları da ölə bilər.¹⁸⁴

Dərinin, ya da toxumanın altında əmələ gələn bu yaralar müalicə edilməsə, ya da infeksiyaya yoluxsa, o, təhlükəli vəziyyətlərə gətirib çıxara bilər, hətta həyati təhlükələrə də səbəb ola bilər. Buna görə də dərinin üzərindəki təzyiqi azaltmaq üçün hər 15 dəqiqədən bir vəziyyəti

dəyişdirmək sağlamlıq baxımından vacibdir. Öz-özünə hərəkət edə bilməyən iflic xəstələr də buna görə xüsusi nəzarətə götürülür və hər iki saatdan bir başqasının köməyi ilə hərəkət etdirilirlər. Yuxarıdakı ayədə məhz əsrimizdə kəşf edilən bu tibbi məlumatlara diqqət çəkilməsi şübhəsiz ki, Quranın ayrı bir möcüzəsidir.

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

GECƏLƏR HƏRƏKİLİYİN AZALMASI

“...Gecəni bir istirahət vaxtı, günəşi və ayı bir ölçü vasitəsi edən də Odur...” (“Ənam” surəsi, 6/96).

Yuxarıdakı ayədə qeyd edilən ərəb dilindəki “səkənən” kəlməsi “sakitlik, istirahət, istirahətə çəkilmək vaxtı” mənalarına gəlir. Allahın Quranda bildirdiyi kimi, gecə insanlar üçün istirahət vaxtıdır. Gecələr bədəndə ifraz edilən melatonin hormonu insanı yuxuya hazırlayır. Bu hormon insanın fiziki hərəkətlərini azaldan, onu yuxulu və yorğun edən, ruh halını dincəldən təbii bir sakitləşdiricidir.¹⁸⁶ Yuxu boyu ürək döyüntüsünün və tənəffüsün ritmi yavaşlayır, qan təzyiqi aşağı düşür. Səhər olanda isə bu hormonun emalı dayanır və bədəne ayağa durmaq üçün xəbərdarlıq edilir.¹⁸⁷

Yuxu həm də bədəndəki əzələlərin və başqa toxumaların bərpasına, qocalan və ya ölən hüceyrələrin təzələnməsinə imkan verir. Yuxu zamanı enerji tələbatı azaldığı üçün bütün gecə boyunca bədəndəki enerji ehtiyata yığılır. Bundan əlavə immunitet sistemi üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edən bəzi mühüm kimyəvi və inkişaf hormonları da yuxu vaxtı ifraz edilir.¹⁸⁸ Buna görə adam kifayət qədər yatmayanda immunitet sistemi bu vəziyyətdən dərhal təsirlənir və bədən xəstəliklər qarşısında əslində tam müdafiəsiz qalır. Bir adam iki gün yatmasa, onun diqqətini cəmləşdirməsi çətinləşir, o, başqa vaxtlara nisbətən daha çox səhv edir. Bir adam üç gün yatmasa, onda hallüsinasiyalar (qarabasmalar) başlayır və o, məntiqlə fikirləşə bilmək qabiliyyətini itirir.¹⁸⁹

Gecə vaxtı insanlar kimi başqa canlılar üçün də istirahət vaxtıdır. Allahın “gecəni bir istirahət vaxtı” etməsi haqqındakı ayəsi ilə xəbər verdiyi bu vəziyyət adi gözlə müəyyən edilməsi mümkün olmayan

mühüm bir həqiqətə işarət edir. Yer üzündə gündüz vaxtı həyata keçən fəaliyyətlər gecə yavaşdır, istirahətə keçir. Məsələn, bitkilərdə günəşin çıxması ilə birlikdə yarpaqda tərləmək və buna bağlı olaraq fotosintez çoxalmağa başlayır. Günortadan sonra isə bu hadisə tərsinə çevrilir, yəni fotosintez yavaşdır, nəfəs alıb-vermə çoxalır, çünki istiliyin çoxalması ilə birlikdə tərləmək də sürətlənir. Gecə isə istiliyin azalması ilə birlikdə tərləmə prosesi yavaşdır və bitki rahatlanır. Əgər hətta bir gün gecə olmasa, bitkilərin çoxu ölərdi. Bu baxımdan gecə insanlar üçün olduğu kimi, bitkilər üçün də bir istirahət etmək və dincəlmək vaxtı mənasına gəlir.

Hərəkət gecələr molekulyar səviyyədə də azalır.¹⁹⁰ Gündüzlər

Günəşin yaydığı radiasiya Yerin atmosferindəki atom və molekulları hərəkətə gətirərək onların daha yüksək enerji səviyyəsinə çatmalarına səbəb

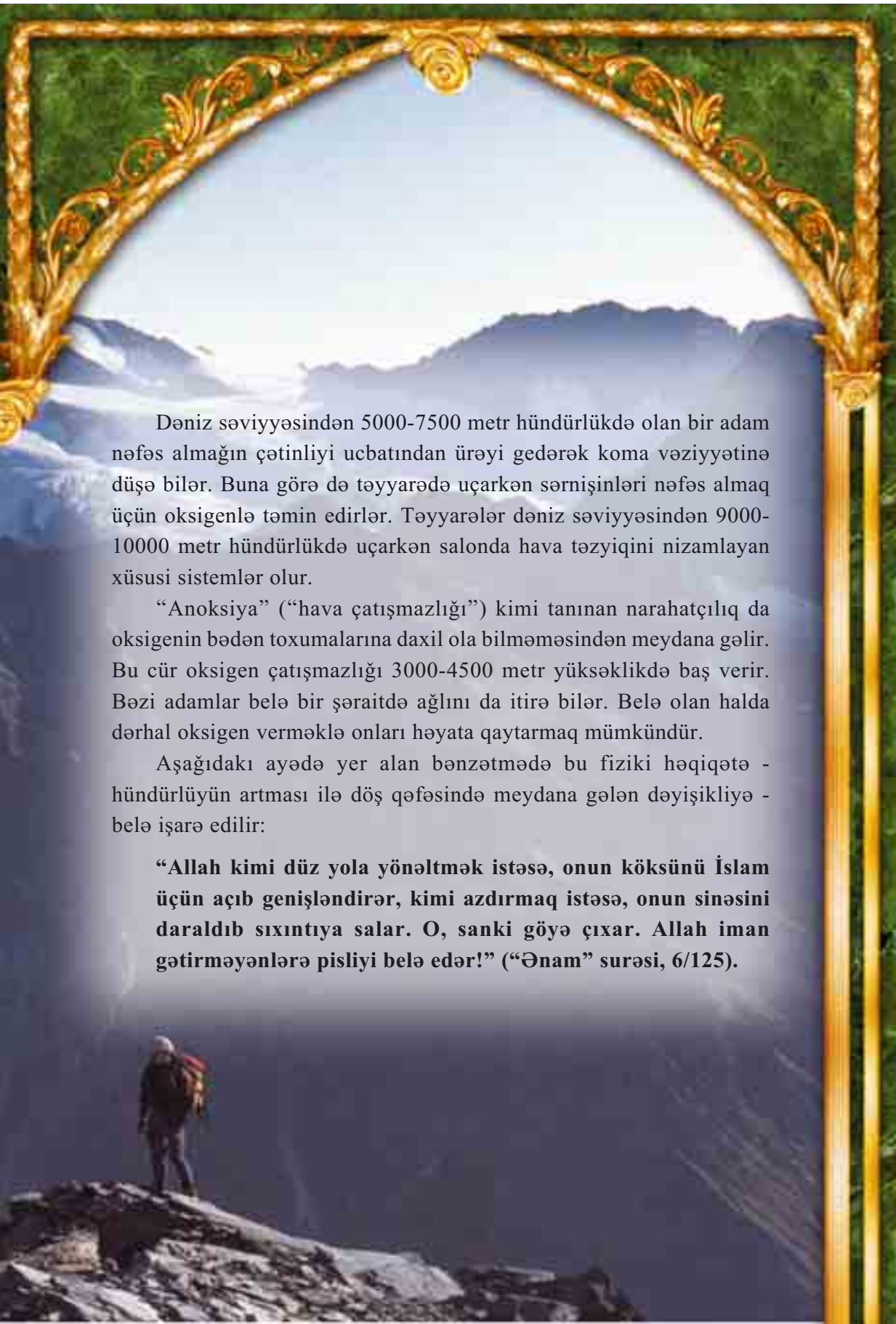
olur. Qaranlıq çökəndə atom və molekullar daha aşağı enerji səviyyəsinə düşür və radiasiya yaymağa başlayırlar.¹⁹¹

Quranın “Ənam” surəsinin 96-cı ayəsinin yuxarıda bəhs etdiyimiz bu elmi məlumatlara işarə olması ehtimalı var və bu da Quranın saysız möcüzələrindən biridir (ən doğrusunu Allah bilir).

YÜKSƏKLİK ARTDIQCA DÖŞ QƏFƏSİNİN DARALMASI

İnsan yaşaya bilmək üçün oksigenə və hava təzyiqinə ehtiyac hiss edir. Nəfəs almağımız isə havadakı oksigenin ağciyərlərimizdəki hava kisəciklərinə daxil olması ilə mümkün olur. Ancaq yüksəklərə qalxdıqca Yer in atmosferi incəldiyi, yəni hava qatı seyrəldiyi üçün atmosfer təzyiqi, beləliklə də qan dövranına daxil olan oksigenin miqdarı azalır. Bunun nəticəsində nəfəs almaq çətinləşir. Ağciyərin hava kisəcikləri daralıb büzülür, bu halda sinə boğulan kimi olur, nəfəs alıb-vermək çətinləşir.

Əgər qandakı oksigen orqanizmin tələb etdiyindən daha az olarsa, orqanizmdə narahatçılıq yaranır. Bu zaman adamda həddindən artıq yorğunluq, baş ağrısı, başın hərhlənməsi, mədə bulanması, düşünmək və mühakimə yürütmək qabiliyyətinin pozulması kimi əlamətlər özünü göstərməyə başlayır. Müəyyən bir yüksəkliyə çatanda isə insanın nəfəs alıb-verməsi ümumiyyətlə mümkün olmur.¹⁹² Beləliklə də insanın belə bir yüksəklikdə yaşaması üçün oksigenin köməyinə və xüsusi geyimlərə ehtiyacı olur.

Dəniz səviyyəsindən 5000-7500 metr hündürlükdə olan bir adam nəfəs almağın çətinliyi ucbatından ürəyi gedərək koma vəziyyətinə düşə bilər. Buna görə də təyyarədə uçarkən sərnəşinləri nəfəs almaq üçün oksigenlə təmin edirlər. Təyyarələr dəniz səviyyəsindən 9000-10000 metr hündürlükdə uçarkən salonda hava təzyiqini nizamlayan xüsusi sistemlər olur.

“Anoksiya” (“hava çatışmazlığı”) kimi tanınan narahatçılıq da oksigenin bədən toxumalarına daxil ola bilməməsindən meydana gəlir. Bu cür oksigen çatışmazlığı 3000-4500 metr yüksəklikdə baş verir. Bəzi adamlar belə bir şəraitdə ağılını da itirə bilər. Belə olan halda dərhal oksigen verməklə onları həyata qaytarmaq mümkündür.

Aşağıdakı ayədə yer alan bənzətmədə bu fiziki həqiqətə - hündürlüyün artması ilə döş qəfəsində meydana gələn dəyişikliyə - belə işarə edilir:

“Allah kimi düz yola yönəltmək istəsə, onun köksünü İslam üçün açıb genişləndirər, kimi azdırmaq istəsə, onun sinəsini daraldıb sıxıntıya salar. O, sanki göyə çıxar. Allah iman gətirməyənlərə pisliyi belə edər!” (“Ənam” surəsi, 6/125).

*Quranın gələcəklə
bağlı xəbərləri*

Giriş

Quranın möcüzəli tərəflərindən biri də gələcəkdə olacaq bəzi hadisələrin onun ayələrində əvvəlcədən xəbər verilməsidir. Quranın hələ xeyli əvvəldən xəbər verdiyi bu hadisələrin zaman ötdükcə gerçəkləşməsi Quranın üstün elm sahibi olan Allahın sözü olmasını sübut edən dəlillərdəndir.

Quranda gələcəklə bağlı verilən xəbərlərdən həyata keçənlərinin bəziləri haqqında sonrakı səhifələrdə məlumat veriləcəkdir.

BİZANSIN QƏLƏBƏSİ

Quranın gələcəklə bağlı verdiyi xəbərlərdən biri “Rum” surəsinin əvvəlindəki ayələrdə qeyd edilib. Bu ayələrdə Bizans imperatorluğunun məğlub olacağı, lakin az müddətdən sonra yenidən qalib gələcəyi belə bildirilir:

“Əlif, Lam, Mim! Rumlular məğlub oldular. Dünyanın ən aşağı yerində. Lakin onlar məğlubiyyətlərindən sonra qalib gələcəklər. Bir neçə ilin içində. Əvvəl də, sonra da hökm Allahındır. O gün möminlər sevinəcəklər” (“Rum” surəsi, 30/1-4).

ARALIQ DƏNİZİ

TEL ƏVİV

Bizanslıların iranlıları məğlub etdiyi müharibənin baş verdiyi Lut gölünün sahilləri. Yuxarıda bu yerin kosmosdan çəkilməmiş şəkli görünür. Dünyanın ən aşağı yeri olan Lut gölünün ətrafı dəniz səviyyəsindən 395 metr aşağıda yerləşir.

Bu ayələr xristian rumların iranlılara çox ağır şəkildə məğlub olmasından təxminən 7 il sonra - eramızın 620-ci ilində göndərilmişdi. Ayələrdə Bizansın çox yaxın vaxtlarda qalib gələcəyi xəbər verilirdi. Halbuki həmin vaxt Bizans o qədər itki vermişdi ki, onun yenidən qalib gəlməsi hələ bir tərəfə dursun, özünün ayaq üstə qalması imkan xaricində olan məsələ kimi görünürdü. Sasanilər bizanslıları 613-cü ildə Antakyada məğlub edərək qələbələrini Şam, Kilikiya, Tarsus və Qüdsü də işğal etməklə davam etdirmişlər. Xüsusilə 614-cü ildə Qüdsün itirilməsi, Müqəddəs Məzar Kilsəsinin xaraba qoyulması

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

və xristianlığın simvolu olan «Həqiqi xaç»ın sasanilər tərəfindən ələ keçirilməsi bizanslılara ağır zərbə olmuşdu.¹⁹³

Təkcə iranlılar yox, həm də avarlar, slavyanlar və lombardlar Bizans imperatorluğuna qarşı böyük təhlükə yaradırdılar. Avarlar İstanbul qapılarına qədər gəlib çıxmışdılar. Bizans kralı Herakl ordunun məsrəflərini təmin edə bilmək üçün kilsələrdəki qızıl və gümüş bəzək əşyalarını əridib pula çevirməyi əmr etmişdi. Hətta bunlar da kifayət etmədiyi üçün bürünc heykəllər də pul əldə etmək üçün əridilmişdi. Valilərin əksəriyyəti Herakla qarşı üsyan qaldırmış, imperatorluq parçalanmaq həddinə gəlib çatmışdı. Əvvəllər Bizans torpağı olan Mesopotamiya, Kilikiya, Suriya, Fələstin, Misir bütürəst iranlıların işğal altına düşmüşdü.¹⁹⁴

Qıyası, hamı Bizansın yox olmasını gözləyirdi. Lakin bu dövrdə “Rum” surəsinin ilk ayələri vəhy edildi və Bizansın uzağı 9 il ərzində iranlılara təkrarən qalib gələcəyi xəbər verildi. Bu qalibiyyət o qədər uzaq, o qədər qeyri-mümkün görünürdü ki, ərəb müşrikləri də Quranda xəbər verilən bu zəfərin heç vaxt baş verməyəcəyini fikirləşirdilər.

Ancaq Quranın bütün xəbərləri kimi, bu da şübhəsiz ki, baş verdi. 622-ci ildə Herakl Azərbaycan ərazilərini işğal edib sasaniləri məğlub edərək müxtəlif qələbələr qazandı.¹⁹⁵ 627-ci ilin dekabr ayında Bizans və Sasani imperatorluqları arasında Bağdad yaxınlığında, Dəclə çayının 50 km şərqində yerləşən Nineviya xarabalıqlarının yaxınlığında böyük müharibə oldu. Bu dəfə rumlular iranlıları məğlub etdilər. Bir neçə ay

→ ÖLÜ DƏNİZ

sonra iranlılar işğal etdikləri yerləri Bizansa qaytaran bir müqaviləyə qol çəkmək məcburiyyətində qaldılar.¹⁹⁶

Rumların qələbəsi 630-cu ildə imperator Heraklin Sasani hökmdarı II Xosrov üzərində zəfər qazanaraq Qüdsü qaytar-
ması və xristianlığın rəmzi olan «Həqiqi xaç»ı Müqəddəs Məzar Kilsəsinə təslim etməsi ilə tamamlandı. Beləliklə, Allahın Quranda bildirdiyi “rumluların qalibiyəti” möcüzəli şəkildə baş verdi.¹⁹⁷

Bu ayələrdə qeyd edilən başqa bir möcüzə isə coğrafiya ilə bağlı olan və həmin dövrdə heç kimin bilə bilməyəcəyi bir həqiqətin xəbər verilməsidir.

“Rum” surəsinin 3-cü ayəsində rumluların “dünyanın ən aşağı yerində” məğlub edildikləri bildirilir. Ərəb dilində “ədna əl-ard” olan bu ifadə bəzi Quran tərcümələrində “ən yaxın bir yer” kimi də tərcümə edilir. Ancaq bu tərcümələr əsl ifadənin tam əvəzi deyil, məcazi tərcüməsidir. “Ədna” kəlməsi ərəb dilində “aşağı” demək olan “dəni” kəlməsindən törəmişdir və “ən aşağı” mənasına gəlir. “Ard” isə “yer üzü, dünya” de-

məkdir. Dolayısı ilə “ədna əl-ard” ifadəsi “dünyanın ən aşağı yeri” mənasına gəlir. Bəzi təfsirçilər bəhs edilən yerin ərəblərə yaxınlığını nəzərə alaraq kəlmənin “ən yaxın” mənasını qəbul edirlər. Ancaq kəlmənin əsl mənası Quranın göndərildiyi dövrdə heç kimin bilmədiyini və bil-

məsi də mümkün olmayan çox mühüm bir geologiya həqiqətinə işarə edir. Çünki dünyanın ən aşağı yerini müəyyən etməyə çalışanda görəcəyik ki, bu nöqtə məhz ruhluların 613-614-cü illərdə məğlub olduğu yerlərdən biri olan Ölü dənizin (Dead Sea, Lut gölü) sahilləridir.¹⁹⁸

Bu məğlubiyyətin ən ağır zərbəsi, əvvəl də qeyd etdiyimiz kimi, Lut gölünün yaxınlığındakı Qüdsdəki məğlubiyyətlə yanaşı, xristianlığın rəmzi olan «Həqiqi xaç»ın itirilməsidir.

Solda Lut gölünün kosmosdan çəkilmiş şəkilləri görünür. Lut gölünün hündürlüyü ancaq müasir hesablamalarla müəyyənəndirilib. Bundan sonra da Yer üzünün ən aşağı yerinin bu ərazi olması məlum olmuşdur.

Harun Yəhya (Adnan

ARALIQ DƏNİZİ

Bizans imperatorluğu ilə iranlılar arasında müharibənin baş verdiyi yer Suriya, Fələstin və indiki İordaniya torpaqlarının kəsişdiyi bölgə olan Ölü dənizin sahilləridir. Bildirdiyimiz kimi, dəniz səviyyəsindən 417 metr aşağıda olan Ölü dənizin ətrafı dünyanın “ən aşağı” bölgəsidir.¹⁹⁹

Burada ayrıca diqqət yetirilməli olan digər mühüm məsələ Ölü dənizin ölçülərinin və fiziki-coğrafi şəraitinin, yəni onun dərinliyinin, dəniz səviyyəsindən aşağı-yuxarı olmasının və s. yalnız müasir əsrdə texniki vasitələrin köməyi ilə dəqiqləşdirilməsidir. Əvvəllər heç kim Ölü dənizin dünyanın ən aşağı yeri olduğunu bilmirdi və bunu bilməsi də mümkün deyildi. Lakin bu bölgə Quranda “dünyanın ən aşağı yeri” olaraq bildirilmişdir. Bu məlumat Quranın Allahın sözü olduğunu başqa bir dəlildir.

Şəkildə Qüds və Lut gölü sahilləri görünür.

FİRONUN CƏSƏDİNİN QORUNUB SAXLANMASI

Bəlli olduğu kimi, firon özünü tanrı olaraq qəbul edirdi. (Sonrakı bölümlərdə bu haqda daha ətraflı bəhs olunacaq.) Firon Həzrəti Musanın onu Allaha iman gətirməyə çağıran bütün dəvətlərinə böhtan və hədə ilə cavab verirdi. Firon bu təkəbbürlü davranışını ölüm təhlükəsi ilə qarşılaşıb suların altında qalacağını başa düşəcəyi ana qədər davam etdirdi.

Fironun Allahın əzabı ilə qarşılaşanda dərhal iman gətirməyə çalışması Quranda bu ayə ilə bildirilir:

“İsrail oğullarını dənizdən keçirdik. Firon və əsgərləri zalımcasına və düşməncəsinə onların arxasınca düşdülər. (Firon) batacağı anda: “İsrail oğullarının inandıqlarından başqa tanrı olmadığına iman gətirdim. Mən də artıq müsəlmanlardanam!” dedi” (“Yunus” surəsi, 10/90).

Ancaq Allah fironun belə bir anda iman gətirməsini qəbul etməmişdir. Allah fironun bu qeyri-səmimi davranışını Quranda bu ayələrlə bildirir:

“İndimi? Halbuki əvvəlcə qarşı çıxmış və fitnə-fəsad törədənlərdən olmuşdun! Səndən sonrakılara bir ibrət olsun deyə bu gün səni xilas edəcəyik (hər kəsə cəsədini göstərəcəyik). Həqiqətən insanların çoxusu ayələrimizdən qafildir!”
(“Yunus” surəsi, 10/91-92).

Bu ayələrdə firona aid cəsədin gələcək nəsillərə ibrət olacağına bildirilməsi cəsədin “dağılmayacağına” bir işarə olaraq qəbul edilə bilər. Quranda 1400 il əvvəl xəbər verildiyi kimi, hələ də tarixi bir fakt olaraq saxlanılan bir cəsəd Qahirədəki Misir muzeyinin “Çar mumiyları otağı”nda nümayiş etdirilir. Böyük ehtimalla sulara qərğ olub boğulandan sonra fironun cəsədi sahilə çıxmış və misirlilər tərəfindən tapılaraq əvvəlcədən hazırlanmış qəbrinə aparılmışdır.²⁰⁰

MƏKKƏNİN FƏTH EDİLMƏSİ

“And olsun ki, Allah-Təala öz Peyğəmbərinin röyasının çin olduğunu təsdiq etdi. Əgər Allah istəsə, siz əmin-amanlıqla, saçlarınızı qırxdırmış, (bəziniz) qısaltmış halda və qorxmadan Məscidül-hərəmə daxil olacaqsınız. Allah sizin bilmədiklərinizi bilir. O, bundan əlavə tezliklə bir qələbə də bəxş edəcəkdir.” (“Fəth” surəsi, 48/27).

Peyğəmbərimiz Mədinədə gördüyü yuxusunda möminlərin əmin-amanlıqla Məscidül-hərəmə daxil olmalarını və Kəbəni təvaf etmələrini görmüş və möminləri bu xəbərlə müjdələmişdi. Çünki Məkkədən Mədinəyə hicrət edən möminlər o gündən bəri Məkkəyə gedə bilmirdilər.

Allah Peyğəmbərimizə (s.ə.v.) qatından bir kömək və yardım olaraq “Fəth” surəsinin 27-ci ayəsini vəhy etmiş və onun röyasının həqiqət olduğunu, əgər Allah istəsə, möminlərin Məkkəyə daxil olacaqlarını bildirmişdir. Həqiqətən də bir müddət sonra, əvvəlcə Hudeybiyə müqaviləsi və ardınca gələn Məkkənin fəthi ilə müsəlmanlar eynilə ayədə bildirildiyi kimi, əmin-amanlıqla Məscidül-hərəmə daxil olmuşdular. Beləliklə, Allah Peyğəmbərimizin (s.ə.v.) əvvəlcədən xəbər verdiyi müjdənin həqiqət olduğunu göstərmişdir.

Ancaq burada diqqətimizi çəkən başqa mühüm bir məsələ də var. “Fəth” surəsinin 27-ci ayəsinə diqqət yetirsək, Məkkənin fəth edilməsindən əvvəl gerçəkləşəcək başqa bir fəthdən bəhs edildiyi məlum olacaq. Həmçinin ayədə xəbər verildiyi kimi, müsəlmanlar əvvəlcə yəhudilərin əlində olan Xeybər qalasını fəth etmiş, sonra da Məkkəyə daxil olmuşdular.²⁰¹

Məkkənin fəthinin müjdələndiyi başqa ayələrdən bəziləri də bunlardır:

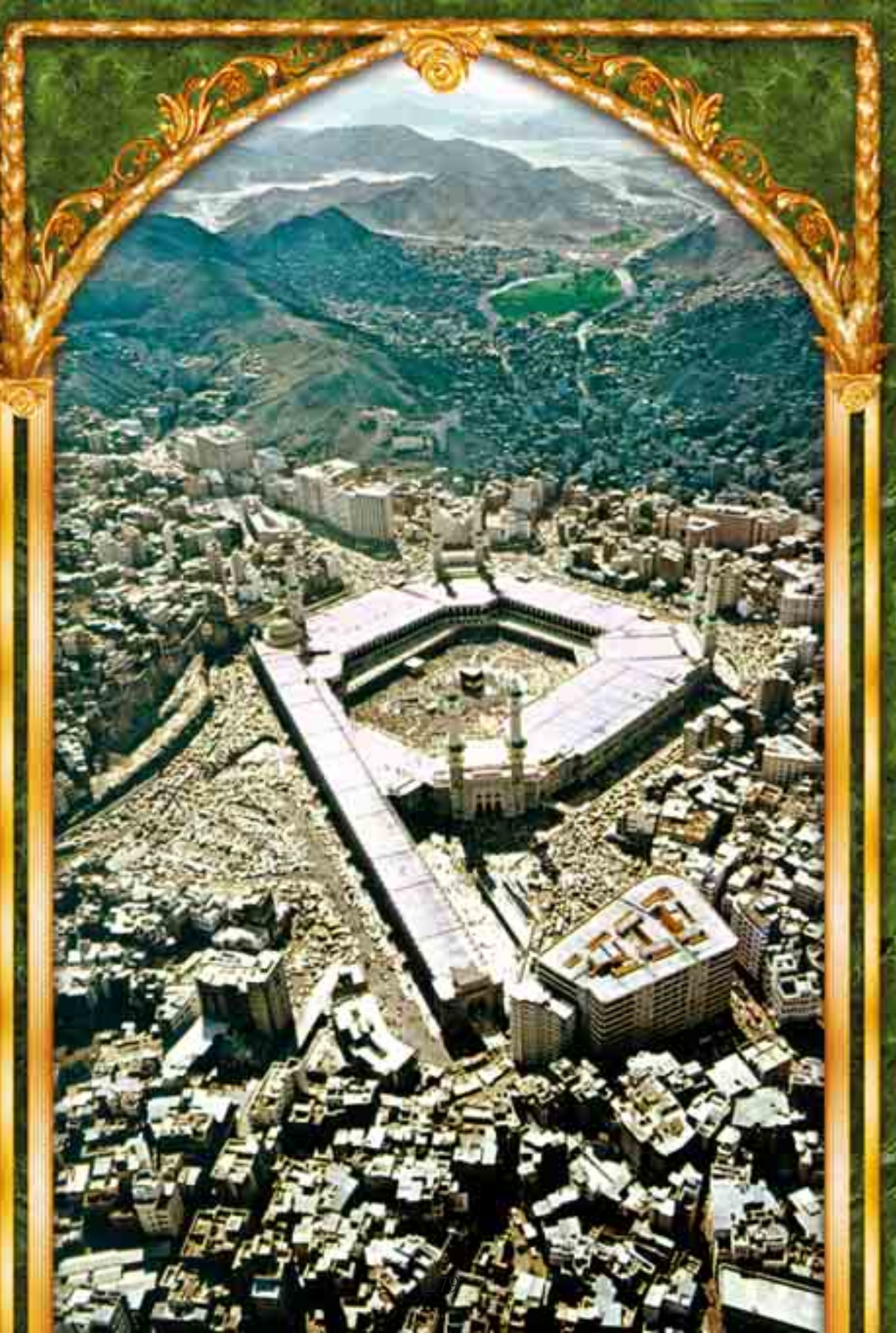
“Sizi onlara qalib etdikdən sonra Məkkə vadisində onların əlini sizdən, sizin də əlinizi onlardan çəkən Odur. Allah sizin nə etdiklərinizi görəndir!” (“Fəth” surəsi, 48/24).

“Həqiqətən Biz sənə açıq-aşkar bir zəfər bəxş etdik! Allah sənənin əvvəlki və sonrakı günahlarını bağışlayacaq, sənə olan nemətini tamam-kamal edəcək və səni düz yola müvəffəq edəcək! Allah sənə yenilməz qələbə verəcəkdir!” (“Fəth” surəsi, 48/1-3).

“İsra” surəsinin 76-cı ayəsində isə inkarçıların da Məkkədə qalmaqaları belə bildirilmişdir:

“Səni oradan (Məkkədən) çıxarmaq üçün az qalmışdı ki, səni o yerdə fitnəyə salsınlar. Əgər onlar belə etsəydilər, səndən sonra yalnız az bir müddət qala bilərdilər.” (“İsra” surəsi, 17/76).

Peyğəmbərimiz (s.ə.v.) hicri tarixinin 8-ci ilində Məkkəyə daxil olaraq bu şəhəri fəth etmişdir. İki il sonra da Allahın Quranda bildirdiyi kimi, inkarçılar Məkkədən çıxmışdılar. Burada mühüm olan başqa bir məsələ də budur: Peyğəmbərimiz (s.ə.v.) möminlərə bu müjdələri verəndə mövcud vəziyyət heç də istənilən səviyyədə deyildi. Hətta həminki şərait deyilənlərin əksini göstərir, müşriklər möminləri Məkkəyə girməməyə qəti olaraq qoymayacaqlarında təkid edirdilər. Bu isə üreyində xəstəlik olanların Peyğəmbərimizin (s.ə.v.) dediklərinə şübhə ilə yanaşmasına səbəb olmuşdur. Ancaq Peyğəmbərimiz (s.ə.v.) Allaha etibar edərək və insanların sözlərinə əhəmiyyət verməyərək Allahın ona bildirdiyinə iman gətirmiş və bunu insanlara açıqlamışdır. Onun dediklərinin çox tez bir zamanda həyata keçməsi də Quranın mühüm bir möcüzəsidir.

İSRAİL OĞULLARININ TƏKƏBBÜRLÜ YÜKSƏLİŞLƏRİ

“Biz İsrail oğullarına kitabda: “Siz yer üzündə iki dəfə fitnə-fəsad törədəcək və çox dikbaşlıq - yüksəlişlə təkəbbürlülük - edəcəksiniz.” deyə bildirdik. Onlardan birincisinin vaxtı gələndə üstünü zə çox güclü qullarımızı göndərdik. Onlar evlərinizin arasında gəzib dolaşırdılar. Bu vəd artıq yerinə yetirildi. Sonra sizə onların üzərində təkrar zəfər çaldırdıq, var-dövlət, oğul-uşaq verməklə kömək göstərdik və sayca sizi daha çox etdik.” (“İsra” surəsi, 17/4-6).

“İsra” surəsindəki bu ayələrdə bildirildiyi kimi, İsrail oğulları yer üzündə iki dəfə fitnə-fəsad törədəcəklər. İsrail oğullarının birinci “fitnə-fəsad və təkəbbürlü yüksəliş”lərindən sonra Allah onların üzərinə güclü bir ordu göndərdiyini bildirir.

Həqiqətən də İsrail oğulları Hz.Yəhyanı öldürdükləri və Hz.İsanı öldürmək üçün tələ qurduqları dövrdə, yəni təkəbbürlü yüksəlişlərindən və fitnə-fəsadlarından sonra bizim eranın 70-ci ilində romalıları tərəfindən Qüdsdən sürgün edilmişdilər və bütün dünyaya yayılmışdılar. Peyğəmbərimizə (s.ə.v.) bu ayə vəhy ediləndə də yəhudilər müxtəlif ölkələrdə dağınıq yaşayırdılar və onların heç bir dövləti yox idi. Ancaq Allah ayələrdə İsrail oğullarına təkrarən güc verəcəyini xəbər vermişdir.

Peyğəmbərimizin (s.ə.v.) yaşadığı dövrdə olduqca uzaq və çətin bir ehtimal olaraq görünən bu hadisə daha sonra tam olaraq gerçəkləşdi. Yəhudilər Fələstinə qayıtdı və 1948-ci ildə İsrail dövlətini elan etdilər. Bundan sonra İsrail dövlətində yaşayan, irqçi fikirlərə malik olan bəzi

sionistlərin hərəketləri Yaxın Şərqdə qarışıqlığa səbəb olmuşdur. Bu mövcud vəziyyət də İsrail oğullarının törətdiyi ikinci fitnə-fəsada işarə edir. Ancaq bunu da zəruri olaraq qeyd etmək lazımdır ki, bu cür fitnəkar davranışın yekunlaşmasını müdafiə edən çox sayda vicdanlı və ağıllı-başlı insan var. Fitnəni təşviq edən irqçi, radikal sionistlərin də Quranda Rəbbimizin tövsiyə etdiyi kimi, **“sən bağışlama yolunu tutmaları”** («Əraf» surəsi, 199) lazımdır. Belə davranırsa, «Fussilət» surəsində bildirildiyi kimi, sülh, barış, qardaşlıq şəraiti Allahın yardımı ilə yenidən bərpa ediləcək:

«Yaxşılıqla pislik eyni ola bilməz! Sən (pisliyi) yaxşılıqla dəf et! Belə olduqda aranızda düşmənçilik olan şəxsi sanki yaxın bir dost görərsən!» («Fussilət» surəsi, 34).

İsrail oğulları ilə əlaqəli olan bu ayədə və başqa ayələrdə mühüm məsələlərdən biri də o dövrdə imkansız görünən və baş verəcəyinə dair heç bir əlamət və ya ipucu olmayan hadisələrin gələcəkdə olacağına xəbər verilməsidir. Əlbəttə, bütün bunlar Quranın bir möcüzəsidir.

KOSMOSUN KƏŞFİ

İnsanların kosmosu tədqiq və kəşf etməsi 1957-ci il oktyabr ayının 4-də SSRİ-nin "Sputnik" peykinin kosmosa göndərilməsi ilə başladı. NASA «Sputnik»in kosmosa göndərilməsini kosmos əsrinin başlanğıcı kimi qəbul edir. Yerin orbitindən çıxan ilk insan «Vostok-1» adlı raketlə 1961-cı ildə kosmosa gedən sovet kosmonavtı Yuri Qaqarin oldu. İnsanların Aya ayaq açması isə amerikalıların 1969-cu il iyul ayının 20-də "Apollo-11" orbital gəmisini kosmosa göndərməsi ilə baş verdi.

Həmçinin Quranda 1400 il əvvəl insanların belə bir sahədə nail olacağı inkişafa və kosmosa çıxmağın mümkün ola biləcəyinə işarə edilir. Allah bu məsələyə Quranda bu ayə ilə diqqət çəkir:

«Ey cin və insan tayfası! Əgər göylərin və yerin ətrafından kənara çıxma bilərsinizsə, çıxın. Siz ancaq qüvvətlə çıxma bilərsiniz!»
(«Rəhman» surəsi, 55/33).

Ayədə "qüvvət" olaraq tərcümə edilən söz, yəni ərəb dilindəki "sultan" kəlməsi "hüccət, bürhan, güc, qüvvət, hökm, qanun, yol, avtoritet, icazə, dəlil" kimi mənalara gəlir.

Diqqət edilsə görünür ki, yuxarıdakı ay ilə insanların göylərin və yerin dərinliklərini heç vaxt keçə bilməyəcəkləri deyil, ancaq güc və qüvvətlə keçə biləcəkləri vurğulanır. Allahın Quranda bildirdiyi bu məsələ XX əsrdə üstün texnologiya sayəsində həyata keçdi.

AYA UÇUŞ

«Bədirlənməkdə olan Aya ki, Siz təbəqədən təbəqəyə
minəcəksiniz. Onlara nə olub ki, iman gətirmirlər?»
(«İnşiqaq» surəsi, 18-20).

Yuxarıdakı ayələrdə Aya diqqət çəkiləndən sonra təbəqədən təbəqəyə minib keçiləcəyi söylənir. «Tərkəbu» ifadəsi (vasitəyə) minmək, bir yol üzərində yerimək, arxasınca düşmək, izləmək, girişmək, cəhd göstərmək, qatılmaq, hakim olmaq mənalarına gələn «raqibə» feilindən törəyib. Bu mənalar nəzərə alınanda «təbəqədən təbəqəyə minib keçəcəksiniz» ifadəsində miniləcək bir vasitəyə işarə edilməsi mümkündür.

Həmçinin Aya getmək üçün minilən kosmik vasitələr atmosfer təbəqələrini bir-bir ötəndən sonra fəza boşluğuna və oradan da Ayın cazibə sahəsinə daxil olur. Beləliklə, bir-birindən fərqli bir çox təbəqə dalbadal keçilərək Aya gedilir. Bunlarla yanaşı, növbə «İnşiaq» surəsinin 18-ci ayəsində Ayın üzərinə and içilməsi də vurğunu xüsusi olaraq gücləndirir. Dolayısı ilə yuxarıdakı ayə Aya gedişin gerçəkləşəcəyinə işarə ola bilər (ən doğrusunu Allah bilir).

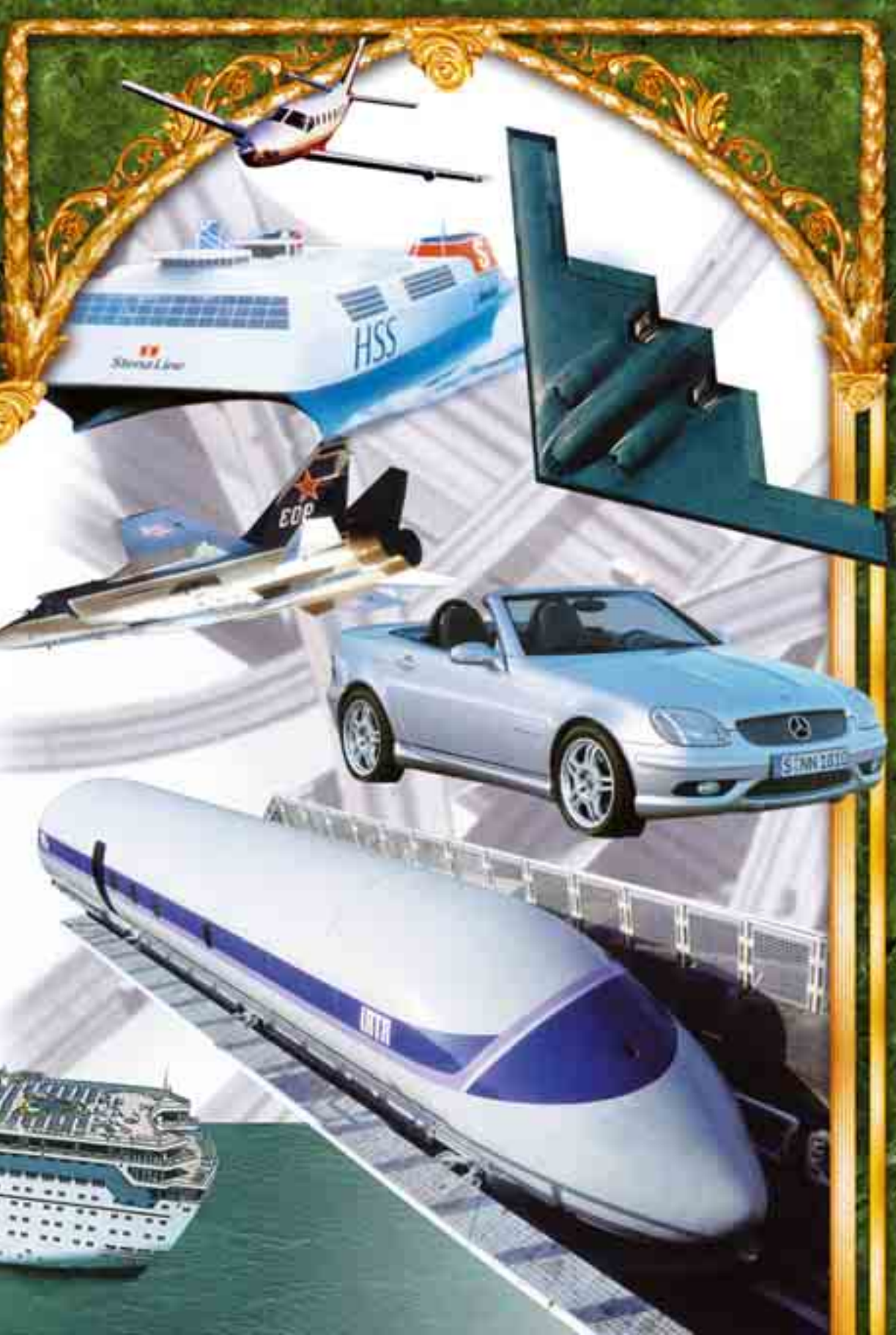
MÜASİR NƏQLİYYAT VASİTƏLƏRİ

“Sizin minməyinizdən ötrü, həm də zinət üçün atı, qatırı və uzunqulağı (O yaratdı). Hələ sizin bilmədiyiniz neçə-neçə şeylər də yaradacaqdır.” (“Nəhl” surəsi, 16/8).

Yuxarıdakı ayədə nəqliyyat vasitəsi olaraq sayılan heyvanlardan başqa insanların bilmədikləri nəqliyyat vasitələrinin də olacağına diqqət çəkilir. Aşağıdakı ayədə isə gəmi kimi böyük nəqliyyat vasitələrinin olacağına işarə edilir:

«Övladlarını dolu gəmiyə mindirməyimiz də onlar üçün bir dəlildir. Onlar üçün bunun kimi minik vasitələri də yaratmağımız da...» («Yasin» surəsi, 41-42).

TƏYYARƏ TEXNOLOGİYASI

“Əmrilə bərəkət verdiyimiz yerə doğru şiddətlə əsən küləyi də Süleymana Biz ram etdik. Biz hər şeyi bilənlik!” (“Ənbiya” surəsi, 21/81).

Yuxarıdakı ayədən də məlum olduğu kimi, Allah küləyi Hz.Süleymanın əmrinə vermiş və müxtəlif işlərində bir vasitə olaraq istifadə etməsi üçün imkan yaratmışdır. Bu ayədə Hz.Süleyman dövründə olduğu kimi, gələcəkdə də külək enerjisindən texnologiyada istifadə ediləcəyinə işarə olunması ehtimalı var.

“Süleymana da səhərdən günortaya qədər bir aylıq yol, günortadan axşama qədər də bir aylıq yol gedən küləyi ram etdik.” (“Səba” surəsi, 34/12).

Yuxarıdakı ayədə qeyd edilən “səhərdən günortaya qədər bir aylıq yol, günortadan axşama qədər də bir aylıq yol gedən küləyi ram etdik” ifadəsi ilə Hz.Süleymanın müxtəlif yerlər arasında sürətli hərəkət etməsinə diqqət çəkilə bilər. Hz.Süleyman öz dövründə günümüzdəki təyyarə texnologiyasına oxşayan bir texnologiyadan istifadə edib küləklə hərəkət edən vasitələr yaradaraq, onların vasitəsi ilə bir-birinə uzaq olan məsafələri çox az müddət ərzində aşabilər. Şübhəsiz ki, ən doğrusunu Allah bilir. Dolayısı ilə günümüzdəki yüksək təyyarə texnologiyasına məhz yuxarıda qeyd edilən ayələrlə diqqət çəkilməsi məsələsi ehtimal daxilindədir.

TƏSVİRİN ÖTÜRÜLMƏSİ

“Kitabdan bir qədər xəbəri olan birisi dedi: “Mən onu sənə bir göz qırpımında gətirərəm! Onu yanında hazır durmuş görünəcə deddi: “Bu, Rəbbimin lütfündəndir. Məni imtahana çəkməyi üçündür ki, görək şükür edəcəyəm, yoxsa nankor olacağam!” (“Nəml” surəsi, 27/40).

Ayədə “kitabdan bir qədər xəbəri olan birisi” olaraq bəhs edilən şəxs Hz.Süleymana Səba hökmdarının taxtını “bir göz qırpımında”, yəni çox qısa vaxt ərzində gətirə biləcəyini söyləyir. Səba hökmdarının taxtının gətirilməsi hadisəsi ilə günümüzdə görüntülərin nəqli üçün istifadə edilən yüksək texnologiyaya işarə edilməsi mümkündür. Mövzu ilə əlaqəsi olan başqa bir ayə isə belədir:

“Cinlərdən olan bir ifrit: “Sən yerindən qalxmamış mən onu sənə gətirərəm. Mən bu işi görməyə çox qüvvətliyəm, etibarlıyam!” dedi.” (“Nəml” surəsi, 27/39).

Dövrümüzdə yazı, şəkil, film kimi hər cür təsvirin və məlumatın internet texnologiyası ilə bir neçə dəqiqə, hətta bir neçə saniyə ərzində çox uzun məsafələr qət etməsi mümkündür. Məsələn, Səba hökmdarının taxtının sürətlə uzaq bir yerə göndərilməsindən bəhs edilməsi ilə belə bir işin (məsələn, bir taxta aid üçölçülü görüntünün və ya şəklın göndərilməsinin) internet vasitəsi ilə bir göz qırpımında mümkün olacağına da işarə ola bilər.

Bugünkü alimlərin qənaətinə görə, atom və molekulların, hətta daha böyük cisimlərin ötürülməsi yaxın gələcəkdə mümkün olacaq. «Teleportasiya» deyilən bu üsulla bir yerdəki cismin maddi xüsusiyyətləri aradan qaldırılaraq, həmin cismə aid bütün xırdaqlar və atom düzülüşü bir başqa yerə göndərilir. Qısaqı, cismin bütün maddi

xüsusiyyətləri yenidən inşa edilir. Bu fəaliyyətlər zamanın və məkanın yolçuluq üçün maneə yaratmayacağını və əşyaların hər hansı bir məkana bir anın ərzində, həqiqətən fiziki bir məsafə qət etmədən daşına biləcəyi mənasına gəlir.²⁰²

1998-cı ildə Kaliforniya Texnologiya İnstitutunun elmi mərkəzində fəaliyyət göstərən fiziklər iki avropalı qrupla birgə bir şəklin ötürülməsini həyata keçirdilər. Alimlər fotonun atom quruluşunu oxudu və bu məlumatı 1 metr boyunca daşıyaraq şəklin bir sürətini yaratdı. Bir müddət əvvəl gerçəkləşdirilən başqa teleportasiya təcrübəsində Milli Avstraliya Universitetindən (ANU) olan Pinq Koy Lam və başqa tədqiqatçılar bir lazer şüasını qısa bir məsafə boyunca ötürməyi bacardılar.²⁰³

2002-ci il iyul ayının 17-də CNN xəbər kanalında verilən məlumatda Kanberrada Beynəlxalq Avstraliya Universitetinin fiziklərindən təşkil olunmuş bir qrupun bir lazer şüasını parçalayıb onu bir neçə metrlik ətrafa “şüaladıqları” bildirdi. Həmçinin o da vurğulandı ki, qrupun başqanı Pinq Koy Lam maddəni şüalandırmağı hələ bacara bilmədiklərini, lakin bunun imkan xaricində də olmadığını və atom halında bərk maddələrin şüalandırılmasının 3-5 il ərzində mümkün ola biləcəyini söyləyib.

Danimarkanın Aarhus Universitetindən Eugen Polzik və heyəti «Nature» jurnalında dərc olunan tədqiqatın nəticələri əsasında lazer şüasından istifadə edərək və kvant fizikasından faydalanaraq çoxsaylı atom üzərində müsbət təcrübələr apardılar.²⁰⁴ «Scientific American» jurnalında yazan avstriyalı fizik Entoni Zeilinger isə teleportasiyanın potensialı ilə bağlı dəyərləndirmələrində daha çox mürəkkəb sistemlərin fizika qanunlarının üstündən xətt çəkmədən ötürülə biləcəyini bildirir.²⁰⁵

Quranda «Biz qüdrət nişanələrimizi onlara aşkar aydın olması üçün həm xarici aləmdə, həm də onların öz daxilində mütləq göstərəcəyik...» («Fussilət» surəsi, 53) ayəsi ilə bildirildiyi kimi, bu elmi tərəqqi

də Quranda işarə edilən və Quranın möcüzəvi cəhətlərini göstərən texnologiyalardan bir hissəsi ola bilər.

«Göyləri və yeri yoxdan yaradan Odur. Bir işin yaranmasını istədiyi zaman, ona yalnız: "Ol!" - deyər, o da dərhal olar» («Bəqərə» surəsi, 117).

QOXUNUN ÖTÜRÜLMƏSİ

«Dedi: "Bu gün sizə heç bir məzəmmət yoxdur. Allah sizi bağışlasın! Çünki O, rəhm edənlərin ən rəhmlisidir! Bu köynəyimi götürüb aparın, atamın üzünə sürtün, gözü (yenidən) görməyə başlayar. Bütün ailənizi də yığıb yanıma gəlin!" Karvan ayrıldı da ataları dedi: "Əgər məni səfeh hesab etməsəydiniz, deyərdim ki, Yusifin ətrini alıram!"» («Yusuf» surəsi, 92-94).

Bu gün alimlər fotonlar kimi atomların və iy molekullarının da yaxın gələcəkdə ötürülməsinin mümkün ola biləcəyini bildirir. «Yusuf» surəsinin 94-cü ayəsində Hz.Yusufun atası oğlunun ətrini aldığını bildirir. Alimlər yaxın gələcəkdə üçölçülü görüntü və ya şəklın göndərilməsi kimi, iyn ötürülməsinin də texnoloji imkanlarla mümkün olduğunu bildirir. Dolayısı ilə bu ayənin günümüzdə üstündə iş aparılan qoxu nəqlinə aid inkişaf etmiş bir texnologiyaya işarə etməsi mümkündür. Çünki başqa hissələrimiz kimi qoxu hissi də beynimizdə yaranır. Bir limon qabığından çıxan kimyəvi molekullar burundakı qoxu sinirlərinə xəbərdarlıq edir. Onlar buradan elektrik siqnalı kimi aydınlaşdırılması üçün beynə ötürülür. Dolayısı ilə bu qoxuya aid siqnal süni olaraq başqa şəkildə yaradılarda da, iyn eynilə hiss edilməsi mümkündür. «Elektrik burun» kimi tanınan texnologiya da bunun mümkün ola biləcəyini göstərən çalışmalardandır.

İnsandakı qoxu sistemi 10 mindən çox iyi asanlıqla ayırmağı mümkün edir. Kimyaçılar bir ətirdəki 100-ə yaxın iyn mənbəyini aydınlaşdırı bilər.

Budur, insanın burnunda olan mükəmməl yaradılış bir çox alimi oxşar cihazlar hazırlamağa həvəsləndirir. Dünyanın müxtəlif tədqiqat mərkəzləri insandakı bu iybilmə sisteminin sürətini düzəltmək üçün çalışırlar. Burunun nümunə götürülməsi ilə inkişaf etdirilən bu modellər «elektron burun» adlandırılır.

İnsanın burnunda proteinlərdən əmələ gələn radioqəbuledicilərin

əvəzinə, onların elektron oxşarlarında bir növ kimyəvi qəbuledicidən istifadə edilir. Bu qəbuledicilərin hər biri müxtəlif qoxuları hiss edəcək tərzdə yaradılır, seçim həcmi artdıqca istehsalları çətinləşir və qiymətləri bahalaşır. Sensorların ətrafdan qəbul etdiyi siqnallar elektron sistemlər vasitəsilə ikili şifrələrə çevrilir və bir kompüterə göndərilir. Elektron sistemlər qoxulmanı təmin edən sinir hüceyrələrinin, kompüter də insan beyninin bir təqlidi olaraq təsəvvür edilə bilər. Kompüter ona gələn məlumatları dəyərləndirmək üçün proqramlanır və bunun sayəsində aldığı ikili şifrələmədən yaranan siqnalları yorumlayır.

Bu üsulla hazırlanan elektron burunlar başda qida, ətriyyat, tibb və kimya sənayesi olmaq üzrə müxtəlif sektorlarda istifadə edilir. Universitetlər və beynəlxalq təşkilatlar haqqında danışılan layihələrə böyük əhəmiyyət verirlər. Buna baxmayaraq, Uorvik Universitetindən Culian Qardnerin bildirdiyi kimi, elektron burun texnologiyası hələlik başlanğıc mərhələsindədir.²⁰⁷

NASA-da çalışan alimlər də kosmik tədqiqatları üçün çox həssas süni burun hazırlayırlar. Bu cihaz demək olar ki, hər cür kimyəvi tərkibi ayıra biləcək, insan burnundan daha həssas əməliyyatları yerinə yetirə biləcək. Kosmik stansiyada zərərli maddələrin müəyyənləşdirilməsi bu metodla mümkün olacaq və o, ağıllı bir təhlükəsizlik sisteminin bir hissəsi kimi çalışacaq.²⁰⁸ Bu texnologiya səs, görüntü kimi, qoxunun nəqlinin də yaxın gələcəkdə mümkün ola biləcəyini göstərir.

Duftspezialisten firmasının istehsal etdiyi bir cihaz evlərdə istifadə edilən kompüterlərin insanların seçiminə uyğun olaraq iy yaymasını təmin edir. Hazırlanan bu texniki iy əlaqə cihazı sayəsində bir sürücü vasitəsilə kompüter nəzarətli bir hava cərəyanı meydana gətirilir. 20 müxtəlif növdə təqdim olunan yağlarla doldurulmuş, dəyişdirilə bilən katricdən gələn qoxu ətrafa yayılır. Kompüter nəzarətli bu işlər təbiətdən uyğun səs və görüntülərlə də verilə bilər.

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

ELEKTRİKDƏN İSTİFADƏ

“...Onun üçün mis mädəni sel kimi əridib axıtdıq...”
(“Səba” surəsi, 34/12).

Allahın Hz.Süleymanın ixtiyarına verdiyi böyük nemətlərdən biri **“ərimiş mis mädəni”**dir. Bu ayəni müxtəlif mənalarda izah etmək mümkündür.

Ərimiş misdən istifadə olunması ilə Hz.Süleymanın dövründə elektrik enerjisindən istifadə edilən yüksək texnologiyanın mövcudluğuna işarə edilmiş ola bilər. Bəlli olduğu kimi, mis elektriki və istiliyi ən yaxşı ötürən metallardan biridir və o, məhz bu cəhəti ilə elektrik sənayesinin əsasını təşkil edir. Dünyada istehsal edilən misin bir hissəsi elektrik sənayesində istifadə olunur.

Ola bilər ki, ayədə bildirilən “sel kimi əridib axıtdıq” ifadəsi də elektrikin çox geniş sahələrdə istifadə oluna bilməsinə işarədir (ən doğrusunu Allah bilir).

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

ARTEZIAN QUYUSU

«Biz onları (İsrail oğullarını) on iki qəbiləyə - ümmətə böldük. Camaatı ondan su istədiyi zaman Musaya: "Əsanı daşa vur!", - deyə vəhy etdik. Ondan on iki çeşmə qaynayıb axmağa başladı. Hər qəbilə özünün su içəcəyi yeri öyrəndi. Biz buludları onların üstündə kölgəlik etdik, onlara qüdrət halvası və bildirçin endirdik. Onlara: "Sizə ruzi olaraq verdiyimiz pak nemətlərdən yeyin!" - dedik. Onlar Bizə deyil, ancaq özlərinə zülm edirdilər!» («Əraf» surəsi, 160).

Yuxarıdakı ayədə Hz.Musanın qövmünün ondan su istədiyi, Hz.Musanın da on iki tayfanın hər birinə su içəcəkləri bir yer təmin etdiyi bildirilir. Hz.Musadan tayfasının su istəməsi onların su sıxıntısı çəkdiyini göstərir. Hazırda su sıxıntısı bir mənada müzakirə mövzudur. Bu gün 1 milyardan çox insan təmiz su sarıdan korluq çəkir; 2,4 milyard insan hələ də gigiyenik baxımdan natəmiz sudan istifadə edir. 2025-ci ildə 5 milyard insanın su problemindən əziyyət çəkəcəyi güman edilir.²⁰⁹ Su mənbələrinin azlığından hər il 12 milyon insan həlak olur. Onların 3 milyonunu su mənsəli xəstəliklərdən ölən uşaqlar təşkil edir.²¹⁰ Hazırda dünya əhalisinin 8 faizini təşkil edən 31 ölkənin sakinləri xroniki içməli su qıtlığı ilə üzləşib. 2025-ci ildə 48 ölkənin bu cür çətinliklərlə üzləşəcəyi gözlənilir.²¹¹ BMT-nin təxmini hesablamalarına görə, 2025-ci ilədək içməli su daha da məhdudlaşacaq və əgər əhalinin artımı sürətli olsa, su sıxıntısı çəkən 131 milyon insanın sayı artaraq 817

milyona, sürətli artım olarsa, 1 milyard 79 milyon nəfərə çatacaqdır.²¹²

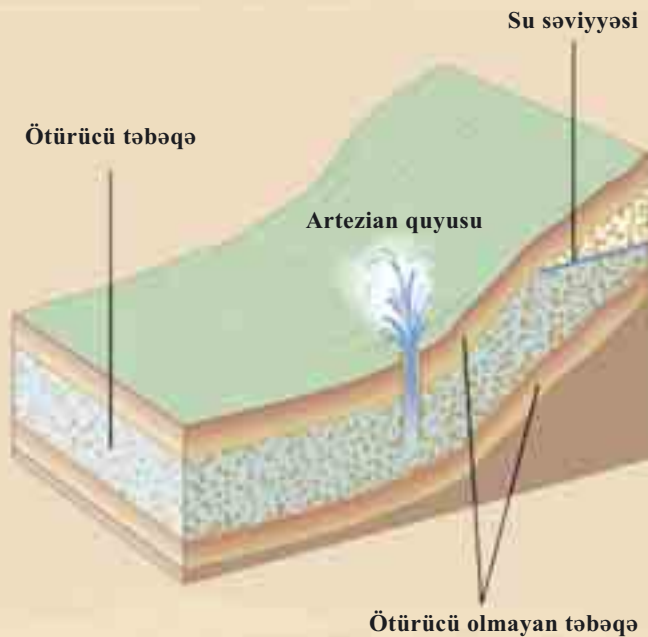
Yeraltı sular dünyanın ən böyük şirin su mənbələridir və hazırda istifadə edilən su ehtiyatlarının 90 faizindən çoxunu təşkil edir.²¹³ Yerin altında sular dünyada təxminən 2 milyard insanın su ehtiyacını ödəyərək, bir çox ölkə üçün həyati əhəmiyyət kəsb edir.²¹⁴ ABŞ əhalisinin təxminən 50 faizinin əsas su mənbəyi yeraltı sulardır, düzənlik ərazilərdə bu rəqəm 95 faizə qədər çatır.²¹⁵ Yeraltı sular ən etibarlı və ən təhlükəsiz şirin su mənbələridir. Bu sulardan geotermal enerji formasında enerji istehsalı üçün və istilik nasoslarından istifadə edərək enerjiyə qənaət etmək məqsədilə də istifadə olunur.

Torpağın içindən gələn su yer altından keçiriciliyi olmayan bir təbəqə ilə rastlaşanda burada yığılaraq bir su mənbəyi yaradır. Bu sular yer üzünə artezian üsulu ilə çıxarılır. Artezian mənbələr yeraltı sular üçün su xəzinəsi rolunu oynayan yağıntuların və ya qayaların əmələ gətirdiyi yığnaqlardır. Artezian quyularının qayalıq bölgələrdə olması ayədəki tərifi uyğun gəlir. Allahın «Əraf» surəsinin 160-cı ayəsində Hz.Musaya daşa vurmasını, ya da daşı qaldırmasını əmr etməsi də, bu üsula işarə edə bilər (ən doğrusunu Allah bilir). Ayədə «vur» kimi tərcümə edilən «idrib» feili həm də «qaldırmaq, açmaq» mənalarına gəlir. Dolayısı ilə burada bildirilən həqiqət daşın qaldırılması ilə açılan su mənbəyi ola bilər. Eynilə artezian quyularındakı kimi təzyiqli su ayədəki «fısqırmaq, sərbəst axmaq, daşmaq, yerdən qaynayıb axmaq» mənalarına gələn «inbəcəsət» kəlməsi ilə ifadə edilir. Həmçinin dəşilərək açılan artezian quyularında su təzyiqin təsiri ilə su səthə tərəf fısqırır. Əgər kifayət qədər təzyiq olsa, nasosdan istifadə etmədən su torpağın səthinə çıxmaqda axa bilər.

Hazırda Hz.Musanın su probleminə daş qaldırmaqla əlac tapdığı

kimi, su probleminə yerin altında olan şirin sularla çarə axtarılması və bundan faydalanmağın ən təsirli üsulunun artezian quyuları olması çox diqqətəlayiq məqamdır. Dolayısı ilə «Əraf» surəsinin 160-cı ayəsində ilk dəfə 1126-cı ildə Fransanın Artois bölgəsində qazılan artezian quyularına işarə ola bilər (ən doğrusunu Allah bilir).

Örtülü artezian quyuları, suyun daha aşağı sızmasının qarşısını alan su keçirməyən bir qaya ilə məhdudlaşdırılmışdır. Su artezian quyunun içinə qeyd edilən qayanın daha yuxarıdakı doldurma sahəsindən daxil olur. Artezian quyularında suyun axışı "J" formalı balona oxşayır. Bu balonun uzun qolunun olduğu nöqtəyə suyun əlavə olunması ilə, balonun daha qısa olan qolu tərəfində mövcud olan su təzyiq sayəsində yuxarı qalxır.

**«Göyləri və yeri ya-
radan, göydən
yağmur endirən, o
yağmurla sizin üçün
ruzi olaraq meyvələr
yetişdirən...**

Allahdır!»

**(«İbrahim» surəsi,
32).**

TEXNOLOGİYADA QARIŞQA ORDUSU

“Nəhayət, onlar qarışqa vadisinə gəlib çatdıqda bir dişi qarışqa dedi: “Ey qarışqalar! Yuvalarınıza girin ki, Süleyman və ordusu özləri də bilmədən sizi basıb əzməsinlər!”” (“Nəml” surəsi, 27/18).

Yuxarıdakı ayədə “Qarışqa vadisi” deyilən xüsusi bir yerə və xüsusi qarışqalara diqqət çəkilir. Hz.Süleymanın qarışqaların öz aralarında etdikləri danışqlarını eşitməsində də kompüter texnologiyasında baş verəcək inkişafa bəzi diqqətçəkici işarələr ola bilər. Günümüzdə çox məşhur olan “Silikon vadisi” termini texnologiya dünyasının mərkəzini ifadə edir. Hz.Süleyman hekayətində də bir “Qarışqa vadisi”ndən bəhs edilməsi son dərəcə maraqlı və mənalıdır. Mümkündür ki, Allah bu ayə ilə gələcəkdə meydana gələcək inkişaf etmiş bir texnologiyaya diqqəti yönəldib.

Bundan əlavə günümüzdə qarışqalardan və bəzi böcək növlərindən yüksək texnologiya sahəsində çox geniş istifadə edilir. Bu canlıların nümunə olaraq götürülməsi yolu ilə hazırlanan robot layihələrinin mü-

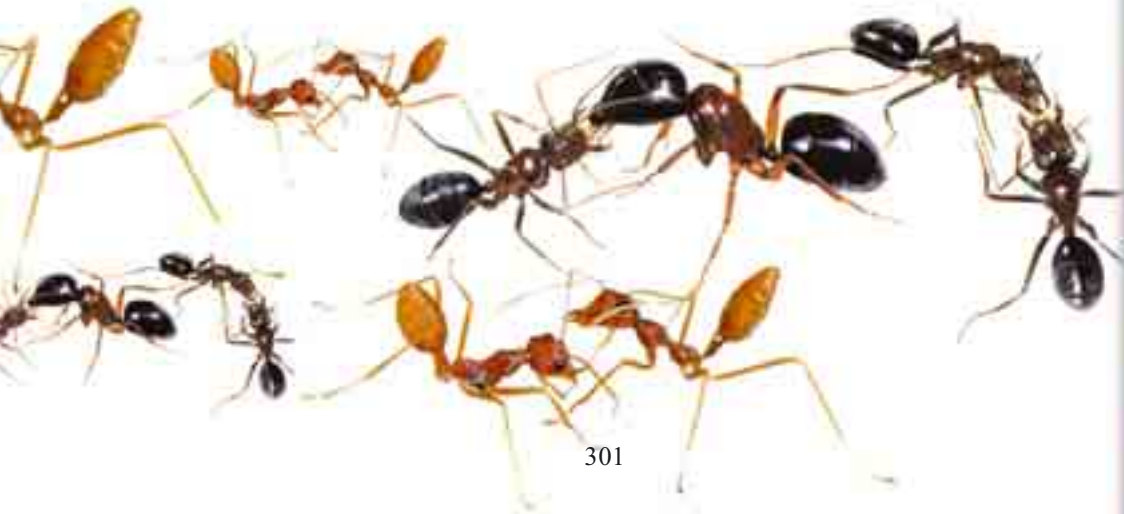

dafiə sənayesindən tutmuş texnologiya sahəsinə qədər əksər sahələrdə xidmət etməsi planlaşdırılır. Ayədə bu məsələlərə də işarə edilməsi güman oluna bilər.

Mini texnologiyada axırncı inkişaf: robot qarışqa ordusu

Qarışqalardan nümunə götürülərək inkişaf etdirilən layihələrin ən məşhuru müxtəlif ölkələrdə bir-birindən asılı olmadan icra edilən “Robot qarışqa ordusu layihələri”dir. Məsələn, Virciniya Politeknik İnstitutu və Virciniya Universiteti (ABŞ) tərəfindən aparılan bir araşdırmanın əsas məqsədi ucuz və sadə robotların inkişaf etdirilməsidir. Məqsəd fiziki baxımdan hamısı bir-birinin təkrarı olan bu robotlardan bir robot ordusu təşkil etməkdir. Layihə müəllifləri bu robotların istifadə üçün daha əlverişli olmasının səbəbini belə izah edirlər: “Qrup şəklində hərəkət etmələri, bir neçə fiziki işi koordinasiya, yəni əlaqəli şəkildə və vahid bir komanda kimi yerinə yetirmələri, birlikdə qərar vermələri”.

Bu robot ordularının bütün mexaniki və elektrik planları bir qarışqa toplumunun hərəkətləri nəzərə alınaraq planlaşdırılmışdır. Böcək olan yoldaşlarına oxşadıqları üçün onlara “qarışqa ordusu robotları” deyilir.

“Qarışqa ordusu” robot sistemi ilk öncə bir “material daşımaq sistemi” olaraq palnlaşdırılıb. Bu ssenariyə görə, çoxlu sayda olan robotların üzərinə cisimləri müştərək şəkildə qaldırıb ötürmək vəzifəsi qoyulacaqdı. Daha sonra isə onların müxtəlif işlərdə də istifadə edilməsinə qərar verildi. Mövzu ilə bağlı bir nəşrdə bu robotların hansı məqsədlə istifadə ediləcəyi belə bildirilir:

“Nüvə və təhlükəli maddələrin təmizlənməsi, mədən işləri, minaların zərərsizləşdirilməsi, kəşfiyyat və növbə, planet səthlərinin araşdırılması və qazma işləri”.²¹⁶

“Qarışqa robot texnologiyası” mütəxəssisi İsrail A.Vaqner tərəfindən İsrail parlamentinə təqdim edilən bir hesabatda isə qarışqa layihələri ilə bağlı aşağıdakılar bildirilib:

“Qarışqa robotlar” müştərək bir məqsədi həyata keçirmək üçün hazırlanmış fiziki varlıqlardır. Bunların çox məhdud miqdarda enerji istehlak etməsi və iş sahələrində mühüm izlər qoyaraq əlaqə qurması məlum oldu. İşlərin bu robotlar arasında paylanması ya mərkəzi nəzarət işini gerçəkləşdirən və başqa agentlərə təlimat göndərən bir fərd tərəfindən həyata keçirilə, ya da fərdlərin

əvvəlcədən tabe olması şərti ilə verilən bir vəzifənin yerinə yetirilməsi ilə təmin edilə bilər.

Üçüncü yol isə bu işbirliyinin (əməkdaşlığın) işin gedişində sövqətə bii olaraq, yəni əvvəlcədən qərar verilmədən ortaya çıxmasıdır. Araşdırma aparmaq, xəritə çıxarmaq, bir evin zirzəmisini təmizləmək, naməlum bir planeti kəşf etmək, bir mina sahəsini təmizləmək və s. bu kimi iş sahələrində bu robotlardan istifadə edilə bilər.²¹⁷

Bu nümunələrdən də görüldüyü kimi, hazırda qarışıqların sosial həyatının qanunauyğunluqları müxtəlif layihələrin əsasını təşkil edir və qarışıqların əsas götürülməsi yolu ilə həyata keçirilən robot texnologiyaları insanlara fayda gətirir. Buna görə də Hz.Süleyman hekayətində qarışıqlara və onların olduğu vadiyə diqqət yetirilməsi çox mühüm məsələdir.

Ayələrdə qeyd edilən “qarışqalar” ifadəsi isə robotlardan təşkil edilən bir orduya işarə də ola bilər. Ayələrdə bundan başqa gələcəkdə robot texnologiyasında baş verəcək inkişafa, robotların insanların həyatında mühüm yer tutacağına, əksər ağır işləri insanların əvəzinə robotların yerinə yetirib, onların həyatını daha asanlaşdıracağına da işarə ola bilər. Şübhəsiz ki, ən doğrusunu Allah bilir.

ATOM ENERJİSİ VƏ NÜVƏ FİZYON

«Şübhəsiz ki, toxumu da, çərdəyi də cücərdib çatladan, ölüdən diri, diridən də ölü çıxardan Allahdır. Budur Allah! Axı siz Ondan nə cür döndərilirsiniz?» («Ənam» surəsi, 95).

«Ənam» surəsinin 95-ci ayəsində «toxum» (əlhabbi) və «çərdək» (ənnəva) ifadələri ilə atomun yarılməsi, bölünməsi ilə bağlı bir vəziyyətə işarə edilə bilər. «Ənnəva» kəlməsinin lüğəvi mənaları arasında «çəyirdək, mərkəz, atom çəyirdəyi» də qeyd edilir. Ayədə bildirilən dirinin ölüdən çıxarılması isə Allahın ölü enerjidən maddəni yaratması şəklində izah oluna bilər. Ölüdürün diridən çıxması da, atom hərəkətli olduğu üçün, maddədən (diridən) enerjinin (ölünün) çıxması şəklində ola bilər (ən doğrusunu Allah bilir). Çünki diri kimi tərcümə edilən «əlməyyiti» ifadəsinin də cansız mənada işlənməsi ilə enerjinin ifadə edilməsi ehtimal olunur.

Enerji alimlər tərəfindən iş görmək tutumu şəklində ifadə edilir. Maddə isə Yer üzündə və kainatın daxilində nəsneləri meydana gətirən materiyadır və elektron mikroskopu altında görülə bilən hərəkətdə olan atom və molekulardan ibarətdir. Albert Eynşteyn XX əsrin əvvəllərində enerji və maddənin bir-biri ilə atom səviyyəsində bağlı olduğunu ortaya qoyaraq, maddənin enerjiyə çevrilməsinin mümkün ola biləcəyini bildirmişdir.²¹⁸ Bu vəziyyət yuxarıda tərif etdiyimiz kimi, diridən ölünün çıxması, yəni atom səviyyəsində hərəkətli maddədən enerjinin əldə edilməsi ola bilər. Həmçinin «çıxarır» kimi tərcümə edilən «yuxricu» kəlməsi «çölə çıxarmaq, saçmaq, kənara tərəf çıxarmaq, yaymaq

Hazırda fizyon üsulu ilə atom nüvəsi yarılarlaq hissələrə ayrıla bilir.

(məsələn, elektrik dalğalarını)» mənalarına gəlir. Dolayısı ilə ayədə qeyd edilən kəlmələr atomdan əldə edilən enerji şəklini tərif edə bilər (ən doğrusunu Allah bilir).

Məlum olduğu kimi, hazırda atomun nüvəsi yarılarlaq hissələrə ayrıla bilir. Eynşteynin nəzəriyyələrinə istinad edən alimlər 1940-cı illərdə nüvə fizyonu metodu ilə maddədən enerji əldə etməyə nail olmuşdular. Atomların bölünməsi və ya yarılməsi ilə həyata keçirilən bu əməliyyata «nüvə fizyonu» deyilir. «Ənam» surəsinin 95-ci ayəsində «faliku» kəlməsi ilə ifadə edilən «yarmaq» feili də fizyon kəlməsinin lüğətdəki mənası olan (atom nüvəsini) yarıb ayırmaq əməliyyatının tərifi ola bilər. Bu əməliyyat həyata keçiriləndə həddən artıq çox miqdarda enerji ayrılır.

«Ənam» surəsinin 95-ci ayəsində kəlmələr daşdığı mənə etibarilə çox hikmətlidir. Bu ayədə tərif edilən hadisələr atom enerjisinin əldə edilməsi forması olan atom nüvəsinin bölünməsi reaksiyasına çox oxşayır. Dolayısı ilə bu ayədə XX əsrin texnologiyası ilə mümkün olan nüvə fizyon üsuluna işarə edilə bilər (ən doğrusunu Allah bilir).

*Quranın keçmiş
dövrələrlə
bağlı xəbərləri*

HAMAN VƏ QƏDİM MİSİR ABİDƏLƏRİ

Quranda qədim Misir haqqında verilən məlumatların bəziləri yaxın dövərə qədər məxfi qalmış bir çox tarixi faktları aşkara çıxarmışdır. Bu həqiqətlər bizə Quranda hər bir kəlmənin müəyyən bir hikmətə görə işlədildiyini də göstərir.

Quranda adı Fironla birlikdə çəkilən adamlardan biri də Hamandır. Haman Quranın 6 ayəsində Fironun ən yaxın adamlarından biri olaraq qeyd edilir.

Bunun müqabilində Tövratda Hz.Musanın həyatından bəhs edilən hissədə Hamanın adı qeyd olunmur. Ancaq Hamanın adı Qədim Əhdin sonrakı hissələrində Hz.Musadan təxminən 1100 il sonra yaşayan və yəhudilərə zülm edən bir Babil çarının köməkçisi olaraq qeyd edilib.

Quran haqqında məntiqə uyğun olmayan açıqlamalar verən qeyri-müsəlmanların iddialarının əsassızlığı bir Misir heroqlifinin bundan təxminən 200 il əvvəl oxunması və qədim Misir yazılı abidələrində “Haman” adının olmasının təsdiqi ilə meydana çıxdı. Qədim Misir dilində yazılmış kitabələr və yazılar XVIII əsrə qədər oxunmamış qalmışdı, çünki onları oxumaq mümkün deyildi.

Qədim Misir dili heroqliflərdən ibarət idi və bu dil öz mövcudluğunu əsrlər boyu qorumuşdu. Lakin bizim eranın II və III əsrlərində xristianlığın yayılması və onun mədəni təsiri ilə Misir dini kimi dilini də yaddan çıxardı, yazılarda heroqlifdən istifadə etmək praktikasını azaldı və tamamilə aradan qaldı. Heroqlif yazısının işlədildiyi ən axırncı yazılı abidə bizim eranın 394-cü ilinə aid olan bir kitabədir. Bundan sonra bu dil yaddan çıxdı və bu dildə yazıları oxuya və başa düşə bilən heç kim qalmadı. Ta ki bundan təxminən iki yüz il əvvələ qədər...

1799-cu ildə Qədim Misir heroqlifi tapılaraq Rosetta Stone adı verilmiş və bizim eradan əvvəl 196-cı ilə aid bir kitabə olduğu aşkar edilmişdi. Bu lövhənin əsas xüsusiyyəti onun üç fərqli yazı ilə - heroqlif, demotik (heroqlifin əlyazma forması) və yunan dilində yazılmasında idi. Yunan dilində yazılmış mətnin köməyi ilə lövhədəki qədim Misir yazısını oxumağa çalışdılar. Lövhənin tam şəkildə oxunması Jan-Fransua Şampolyon (Yean-Fransoise Champollion) adlı bir fransız tədqiqatçı tərəfindən tamamlandı başa çatdırıldı. Beləliklə, yaddan çıxarılan bir dil və bu dilin açdığı tarix də aydınlaşdı. Bunun sayəsində qədim Misir mədəniyyəti, qədim misirlilərin dini və sosial həyatı haqqında bir çox məlumatlar əldə edildi.

Heroqlifin oxunması ilə mövzumuza da bağlı olan çox mühüm bir məlumat da öyrənilirdi: “Haman” adı həqiqətən də Misir abidələrində qeyd edilirdi. Vyanadakı (Avstriya) Hof Muzeyində olan bir abidə üzərində bu addan bəhs edilir. Bu abidədə Hamanın Firona olan yaxınlığı vurğulanır.²¹⁹

Bütün abidələrə əsaslanaraq hazırlanan “Yeni çarlıqdakı şəxslər” lüğətində isə Hamandan “daş mədənlərində işləyənlərin rəhbəri” olaraq bəhs edilirdi.²²⁰

Ortaya çıxan nəticə önəmli bir həqiqəti ifadə edir. Eyni ilə Quranda qeyd edildiyi kimi, Haman Hz.Musa dövründə Misirdə yaşayan bir şəxs idi. Quranda da bəhs edildiyi kimi, Haman Firona çox yaxın idi və inşaat işləri ilə məşğul olurdu.

Quranda Fironun Hamandan qüllə inşa etməyi istəməsini xəbər verən ayə bu arxeoloji kəşflə tam bir uyğunluq təşkil edir:

“Firon dedi: “Ey əyanlar! Mən sizin üçün özümdən başqa bir Tanrı olduğunu bilmirəm. Ey Haman! Mənim üçün od qalayıb palçıqdan kərpic bişir və bir qüllə tikdir ki, bəlkə Musanın Tanrısına tamaşa edim. Axı mən onu həqiqətən yalançı sayıram!”” (“Qəsəs” surəsi, 28/38).

Nəticə olaraq deyək ki, Hamanın adının qədim Misir abidələrində qeyd edilməsi Quranın qeybə hakim olan Allah qatından göndərildiyini bir daha təsdiq edir. Çünki Peyğəmbərimizin (s.ə.v.) yaşadığı dövrdə oxunması mümkün olmayan bu tarixi məlumat Quranda möcüzəli bir şəkildə bizə çatdırılmışdır.

XIX əsrdə Misir heroqlifləri oxunana qədər “Haman” ifadəsi bəlli deyildi. Heroqliflər oxunandan sonra Hamanın fironun yaxın bir köməkçisi və “daş mədənlərinin başçısı” olması üzə çıxdı. (Aşağıda Misirdəki inşaat fəhlələri). Diqqət edilməli olan bir məsələ Quranda da Hamanın fironun əmri ilə inşaat işlərini idarə edən bir adam olaraq bildirilməsidir. Yəni Quranda həmin dövrdə heç bir insan tərəfindən bilinməyən bir məlumat verilmişdir.

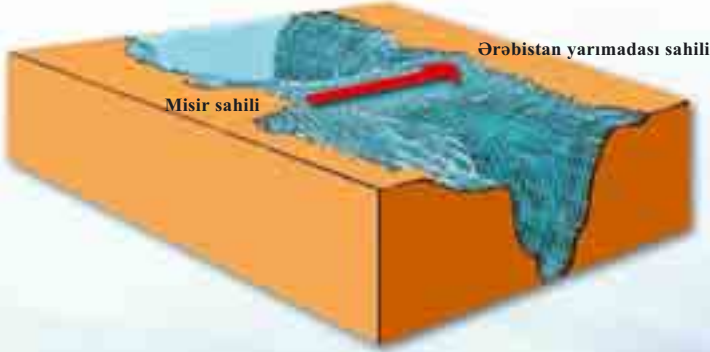

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

HZ. MUSA VƏ DƏNİZİN YARILMASI

Firon kimi tanınan Misir hökmdarları qədim Misirin çoxtanrılı batil dinində tanrı olaraq qəbul edilirdilər. Allah həm Misir xalqının haqq dinin yerinə batil bir sistemi mənimsədiyi, həm də İsrail oğullarını qul halına saldığı bir dövrdə Hz.Musanı Öz elçisi olaraq Misir xalqına göndərmişdi. Ancaq başda Firon və ətrafı olmaqla qədim misirlilər Hz.Musanın haqq dinə dəvətinə baxmayaraq, bütperəst inancından əl çəkmirdi. Hz.Musa Firona və onun yaxın ətrafına nələrədən çəkinməli olduqlarını bildirmiş və onları Allahın əzabı haqda agah etmişdi. Bunun əvəzində onlar üsyan edib Hz.Musanı dəlilik, sehrbazlıq və yalançılıqda günahlandırmışdılar. Firona və qövmünə çoxsaylı bəlalar verilsə də onlar Allaha təslim olmamış, Allahı tək olaraq tanrı qəbul etməmişdilər. Hətta başlarına gələnləri Hz.Musanın ucbatından olduğunu iddia edərək, onu Misirdən çıxarmaq istəmişdilər. Allah Quranda Hz.Musa və onunla birlikdə olan möminlərə belə buyurur:

«Musaya belə vəhy etdik: Bəndələrimlə birlikdə gecə yola çıx. Siz şübhəsiz ki, təqib ediləcəksiniz!» Firon şəhərlərə (əsgər) yığanlar göndərdi. (O belə deyirdi:) "Şübhəsiz ki, bunlar kiçik bir tayfadır! Onlar bizə qarşı qəzəblidirlər. Biz isə ayıq-sayıq bir camaatıq!" Nəhayət, Biz onları (Fironu və tayfasını) bağlardan və bulaqlardan çıxartdıq, xəzinələrdən və gözəl yerdən kənar etdik. Onları beləcə çıxartdıq və İsrail oğullarını oralara varis etdik. (Firon və əsgərləri) günəş doğduqda onların arxasınca düşdülər.» («Şuəra» surəsi, 52-60).

Quranda bildirildiyi kimi, bu təqib nəticəsində hər iki tərəf qarşılaşdıqları ərəfədə Allah dənizi yararaq Hz.Musanı və onunla birlikdə iman gətirənləri xilas etmiş, Firon və qövminü isə həlak etmişdir. Allahın iman gətirənlərə bu yardımı Quranda belə bildirilir:

«Onda Musaya belə vəhy etdik: "Əsanla dənizə vur!" Dəniz dərhal yarıldı və hər hissə böyük bir dağ kimi oldu. O biriləri də ora yaxınlaşdırdıq. Musa və onunla birlikdə olanların hamısını xilas etdik. O biriləri isə suya qərq etdik. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti iman gətirmədi. Həqiqətən, sənin Rəbbin yenilməz qüvvət, mərhəmət sahibidir!» («Şuəra» surəsi, 63-68).

Bu məsələ haqqında yaxın keçmişdə tapılan Fironun dövrünə aid

olan papiruslarda belə
bir məqama rast gəlirik:
«Sarayın ağ otağının mühafizə-
zəçisi, kitablarının rəisi
Amenamonidən katib
Petterhora:

Bu məktub əlinizə çatan kimi
və nöqtəsinə kimi oxunanda ürəyinə
təsir edəcək bir halda olan müəllim
fəlakəti, girdaba qərq olmaq,
fəlakətlərini öyrənərək ürəyini
qasırga qarşısında yarpaq kimi ən
şiddətli iztiraba təslim et...

...Müsibət, şiddətli zərurət birdən-
birə onu zəbt etdi. Sular içində yuxu,
canlıny yazıq bir şey etdi...
Rəislərin ölümünü, qövmələrin
böyüyünün, nəğmələrin və
qərblilərin hökmdarının məhv
olmasını təsvir et. Sənə
göndərdiyim xəbər hansı
xəbərlə müqayisə edilə
bilər?»²²¹

Dənizin dibi bu ərazidə fəvqəladə bir
şəkildə hündürlük təşkil edir.

Cəbəli Musa kimi tanınan dağ ümumi
fikirə görə, Sina Yarımadasındadır.
Ancaq yeni tapıntılar Qırmızı dənizin
Ərəbistan Yarımadasının sahilində
olduğu göstərilir.

Hz.Musa və İsrail oğulları üçün
uzun və çətin bir yoldan sonra
dağların arasında bir çıxış yolu
görünürdü.

Sina Yarımadasının
körfəzə açılan hissəsi

Firona məxsus olan
sarayın arabası Misir
muzeyində nümayiş
etdirilir. Bu arabanın
oxşarından biri dənizin iki
yerə ayrıldığı yerdə
aparılan tədqiqatlarda da
tapılıb.

Quranda keçmişlə bağlı bildirilən hadisələrin günümüzdə tarixi sübutlarla aydınlaşdırılması, əlbəttə ki, Quranın çox mühüm möcüzəsidir (*Ətraflı məlumat üçün bax: Harun Yəhya, «Həzrəti Musa»*).

Hz.Musa və İsrail oğullarının Qırmızı dənizdən keçərkən yaşadıkları bu möcüzə bir çox tədqiqatların mövzusu olub. Aparılan arxeoloji araşdırmalarda Misirdən çıxandan sonra Qırmızı dənizə kimi təqib edilən yolla yanaşı, Fironla Hz.Musa və qövmünün qarşı-qarşıya gəldiyi yerin coğrafi baxımdan dağlarla əhatəli bir məkanda olduğu da müəyyən edilib (ən doğrusunu Allah bilir).

Bu məlumatlara istinad edən alimlər bir çox araşdırma və incələmələrdən sonra dənizin necə iki yerə ayrılması məsələsində çox maraqlı nəticələrlə üzləşdilər. Tədqiqatların nəticələri Quranda xəbər verilən hadisə ilə tamamilə uyğun idi.

Naum Volzinger və Aleksey Androsov adlı iki rus riyaziyyatçısı Hz.Musanın Qırmızı dənizi «ortadan iki yerə» ayırmasının mümkün olduğunu riyazi yolla sübut etdilər. Rus riyaziyyatçıları bu möcüzənin ehtimal hesabı üzərində dayanan alimlərin əksinə olaraq, möcüzəni yarada biləcək şərtləri incələdi və bu araşdırma onlara möcüzəni təsdiq edən nəticələr verdi.

Rusiya Elmlər Akademiyasının bülletenində bu alimlərin açıqlamalarına görə, Qırmızı dənizdə həmin dövrlər dənizin səthinə yaxın nəhəng bir qayalıq var idi. Bunu əsas götürən alimlər qayalığın su səviyyəsinin üstündə qalmasını təmin edəcək fırtınanın gücünü və küləyin sürətini müəyyən etməyə çalışdılar. Araşdırmalar nəticəsində aydın oldu ki, sürəti saniyədə 30 metrə çatan bir külək dənizin çəkilərək qayalığı su səviyyəsinin üstündə tutmasını təmin edə bilər. Rusiyanın Okeanoqrafiya İnstitutunun əməkdaşı olan Naum Volzinger belə olan təqdirdə sayı 600 minə çatan yəhudinin 7 km uzunluqdakı qayaları təqib edərək 4 saata qarşı sahilə çata biləcəyi qənaətinə gəldiklərini bildirdi. O, yəhudilərin keçməsindən yarım saat sonra isə qayaların

təkrarən su altında qaldığını və onların arxasınca gələn misirlilərin də burada boğulduğunu söylədi.²²² N.Volzinger A. Androsovla birlikdə İsaak Nyutonun bu sözünə istinad edərək bu araşdırmaya başladıklarını ifadə etmişdi: «Allahın dünyanı fizika qanunları ilə idarə etdiyinə inandım».²²³

Yaddan çıxarılmamalıdır ki, bu təbiət hadisəsinin həmişə olmaq ehtimalı var. Allahın istəyi ilə küləyin sürəti, yeri və zamanı kimi şərtlər lazım olduğu şəkildə həyata keçəndə bu möcüzə təkrarən baş verə bilər. Ancaq buradakı əsl möcüzəli məqam bu hadisələrin Hz.Musanın və İsrail oğullarının tam məğlub olacaqları bir anda baş verməsidir. Hz.Musanın və onunla birgə olan qövmün keçəcəyi əsnada suların çəkilməsi, Firon və ordusu keçərkən isə suların təkrar qalxması Allahın möminlərə yardımının aşkar bir nümunəsidir. Həmçinin Hz.Musa bu çətin anda Allaha güvənərək çox gözəl əxlaq nümunəsi nümayiş etdirmişdir:

«İki dəstə bir-biri ilə qarşılaşdığı zaman Musanın camaatı dedi: "Artıq yaxalandıq!" (Musa) dedi: "Xeyr, Rəbbim mənimlədir. O, mütləq mənə yol göstərəcəkdir!"» («Şuəra» surəsi, 61-62).

FİRONA VƏ ONUN YAXIN ƏTRAFINA GƏLƏN BƏLALAR

Firon və onun yaxın ətrafı öz çoxallahlı sistemlərinə, bütpərəst inanclarına elə bağlı idilər ki, Hz.Musanın möcüzələrlə gəlməsi də onları bu batil inanclarından döndərə bilməmişdi. Üstəlik onlar bunu açıq-aşkar ifadə edirdilər:

“Onlar: “Sən bizi ovsunlamaq üçün nə möcüzə gətirsən də yenə sənə iman gətirən deyilik!” dedilər.” (“Əraf” surəsi, 7/32).

Bu hərəkətlərinin əvəzində Allah onlara dünyada da bir əzab daddırmaq üçün ayənin ifadəsi ilə desək, **“ayrı-ayrı möcüzələr”** (“Əraf” surəsi, 7/133) olaraq fəlakətlər yolladı. Bunlardan birincisi quraqlıq və yığılan məhsulların azalması idi. Mövzu ilə bağlı Quran ayəsində belə bildirilir:

“Biz Firon əhlini qıtlığa, quraqlığa və məhsul çatışmazlığına məruz qoyduq ki, bəlkə düşünüb ibrət alsınlar!” (“Əraf” surəsi, 7/130).

Misirlilər öz əkin sistemlərini Nil çayına nəzərən qurmuşdular və bunun sayəsində də təbii şərtlərin dəyişməsi onlara elə də təsir etmirdi. Ancaq Fironun və onun yaxın ətrafının Allaha qarşı təkəbbürlük etməsi və Allahın peyğəmbərini tanınamaması səbəbi ilə onlara gözlənilmədən bir fəlakət gəlmişdi. Ancaq ayədə də bildirildiyi kimi, onlar bundan “nəsihət alıb fikirləşmələri” lazım ikən, baş verən bu fəlakətləri Hz.Musanın və İsrail oğullarının gətirdiyi bir uğursuzluq kimi qəbul etdilər. Bundan sonra Allah onlara ardıcıl şəkildə fəlakətlər göndərdi.

Bu fəlakətlər Quranda belə bildirilmişdir:

“Biz ayrı-ayrı möcüzələr üzrə onlara tufan, çayırtkə və həşərat, qurbağa və qan göndərdik. Onlar yenə də özlərinə sığışdırmayıb günahkar bir tayfa oldular.” (“Əraf” surəsi, 7/133).

Quranda Misir xalqının başına gələn bu müsibətlərlə bağlı bildirilənlər Orta çarlıq dövründən qalma bir papirusun XIX əsrin əvvəllərində Misirdə tapılması ilə bir daha də təsdiq edildi. Bu papirus tapılandan az sonra - 1909-cu ildə Hollandiyanın Leyden muzeyinə aparılıb A.H.Qardiner tərəfindən oxundu. Papirusda Misirdəki qıtlıq, quraqlıq kimi fəlakətlərdən və qulların Misirdən qaçışından bəhs edilir. Bundan əlavə qeyd etdiyimiz papirusun müəllifi İpuverin (Iruwer) də bu hadisələrin şahidi olması üzə çıxır. Misir xalqının başına gələn fəlakətlər zənciri Quranda bəhs edilən qıtlığın və qanın göndərilməsi kimi müsibətlə çox uyğundur.²²⁴

Allahın Quranda bildirdiyi bu fəlakətlərdən İpuver papiruslarında belə bəhs edilir:

“Fəlakətlər bütün məmləkəti sarsıtmışdı. Hər yerdə qan var idi”.²²⁵

“Çay qan oldu”.²²⁶

“Dünən gördüyüm hər şey məhv olmuşdu. Torpaqlar biçilmiş kimi çırıl-çılpaq idi...”.²²⁷

“Misirin aşağısı məhv oldu... Bütün saray viranə qaldı. Sahibi olan hər şey: buğda və arpa, qazlar və balıqlar...”.²²⁸

“Həqiqətən əkin hər yerdə məhv oldu...”.²²⁹

Torpaqlar - bütün iğtişəşə və gurultuya baxmayaraq... Doqquz gün ərzində saraydan heç bir çıxış yox idi və heç kim o şəxsin üzünü görə bilmədi...

Şəhərlər qüvvətli axınlar tərəfindən yerlə-yeksan oldu... Yuxarı Misir viranə qalmışdı,... hər yerdə qan var idi. Ölkədə yoluxucu xəstəliklər baş qaldırdı... Bu gün həqiqətən də heç kəs şimala - Biblosa (Byblos) gedə bilmirdi. Mumiyağımız üçün nə edəcəyik? ...Qızıl azalır.²³¹

XIX əsrin əvvəllərində orta çarlıq dövrünün axırlarına aid bir papirus tapıldı. Misirdə tapılan papirus Hollandiyadakı Leyden muzeyinə aparıldı və 1909-cu ildə A.H.Qardiner tərəfindən tərcümə edildi. Papirusun hamısı “Leydendəki papirusda bir misirlinin nəsihətləri” (“Admonitions of an Egyptian from a Neiratic Papyrus in Leiden”) adlı kitabda qeyd edilmişdir. Papirusda Misirdəki böyük dəyişikliklərdən - acliqdan, quraqlıqdan, qulların misirlilərin sərvətlərini də götürüb qaçmasından və ölkə daxilindəki ölümlərdən bəhs edilmişdir. Papirus İpuver adlı bir misirli tərəfindən yazılmışdı və burada yazılardan aydın olur ki, bu adam Misirdəki həmin müsibətlərin şəxsən şahidi olub.²³⁰ Bu papirus çoxmənalı olaraq fəlakətləri Misir varlılarının ölümünü, fironun həlak olmasını anlayan bir əlyazmadır.

İnsanlar sudan qorxmağa başlamışdı. Hətta su içəndən sonra da susayırdılar.²³²

“Budur suyumuz! Xoşbəxtliyimiz! Edə biləcəyimiz nə var? Hər şey talan edilib!”²³³

“Şəhərlər dağıldı. Yuxarı Misir qurudu”²³⁴

“Yaşayış məskənləri bir dəqiqə ərzində alt-üst oldu”²³⁵

Yalnız XX əsrdə xəbər tutduğumuz bu papirusda Fironun və onun qövmünün başına gələn bəlalardan danışan məlumatların Qurandakı analogi məlumatlarla böyük paralellik təşkil etməsi Quranın ilahi bir mənbəyə malik olmasını bir daha göstərir.

HZ.MUSADAN SEHRBAZ KİMİ BƏHS EDİLMƏSİ

Firon dövründən qalma papiruslarda Hz.Musadan “sehrbaz” olaraq bəhs edilir. (Qeyd etdiyimiz papiruslar İngiltərədə Britaniya muzeyində (British Museum) saxlanmaqdadır). Firon və onun tərəfdarları bütün səylərinə baxmayaraq Hz.Musaya heç vaxt üstün gələ bilməmişdilər.

“Bu ədalətin idarəçisi Günəşin oğlu Ammonun böyük qardaşı olan və atası Günəş kimi həmişə yaşayan Ramzesin çarlığı dövründə yeddinci payını ayının ikinci günü yazıldı... Bu məktubu alanda qalx işə başla, tarlalara nəzarət işini öz üzərinə götür. Taxılın (dənli bitkilərin) hamısını məhv edən bir su daşqını kimi yeni bir bəlanın xəbərini alanda başını işlət (yəni düşün). Hemton onları acgözlüklə yeyərək məhv etdi, mabarlar dəşildi, siçanlar tarlalarda sürü halındadır, birələr qasırga şəklindədir, əqrəblər acgözlüklə yeyirlər, kiçik milçəklərin vurduğu yaralar sayılmayacaq qədər çoxdur. Və əhalini hüznü edir... **Scribe** (Scribe ingilis dilində “yəhudi alimi” deməkdir. Burada nəzərdə tutulan çox güman ki, Hz.Musadır) **küllü miqdarda taxılı məhv etmək məqsədinə nail oldu...** Sehlər onlar üçün çörekləri kimidir. Scribe... yazı sənətində insanların birincisidir”.

Hz.Musadan “sehrbaz” olaraq bəhs edilməsi Quranda “Zuxruf” surəsində bu ayələrdə xəbər verilir:

“Onlar dedilər: “Ey sehrbaz! Səninlə olan əhdin hörmətinə Rəbbinə bizdən ötrü dua et. Biz mütləq doğru yola gələcəyik!” (“Zuxruf” surəsi, 43/49).

“Onlar dedilər: “Sən bizi ovsunlamaq üçün nə möcüzə gətirsən də yenə sənə iman gətirən deyilik!” (“Əraf” surəsi, 7/132).

QURANDA “FİRON” KƏLMƏSİ

Əhdi Ətiqədə Hz.İbrahimlə Hz.Yusifin dövründə Misir hökmdarından Firon olaraq bəhs edilir. Halbuki Firon hər iki peyğəmbərdən sonra işlədiləcəkdi.

Quranda Hz.Yusifin dövründə Misir rəhbərindən bəhs edilərkən “hökmdar, çar, kral, sultan” mənalarına gələn ərəb dilində “əl-məlik” kəlməsi işlədilir:

“Hökmdar: “Onu mənim yanıma gətirin!” dedi...” (“Yusif” surəsi, 12/50).

Hz.Musanın dövründə olan Misir rəhbərindən isə “Firon” kəlməsi ilə bəhs edilir. Quranda bildirilən bu fərqi nə Qədim və Yeni Əhdə, nə də yəhudi tarixçilərinin əsərlərində rast gəlmək olar. Onlar ancaq “Firon” ifadəsi işlədirlər. Həqiqətdə də Misir tarixində “Firon” ifadəsinin işlədilməsi ancaq sonrakı dövrlərə aiddir. “Firon” xitabı ilk dəfə bizim eradan əvvəl XIV əsrdə IV Amenhotepin dövründən etibarən işlədilməyə başlanmışdır. Hz.Yusif isə bu tarixdən ən azı 200 il əvvəl yaşayıb.²³⁶

Britaniya Ensiklopediyasına görə, “Firon” kəlməsi yeni çarlıq dövründən etibarən (18-ci xanədanlıqdan başlayır; b.e.ə. 1539-1292-ci illər) 22-ci xanədanlığa qədər (b.e.ə. 945-730-ci illər) hörmət mənasında işlədilib, sonralar da bu söz çarın ünvanına çevrilib, əvvəllər isə bu xitabdan heç vaxt işlədilməyib.

Bu mövzuda başqa bir məlumat isə Amerika Akademik Ensiklopediyasında (Academic American Encycloredia) qeyd edilmişdir. Həmin ensiklopediyada “Firon” ləqəbinin yeni çarlıq dövründən etibarən istifadə edilməyə başlandığı bildirilir.

Göründüyü kimi, “Firon” kəlməsindən müəyyən bir tarixdən sonra

istifadə olunmağa başlanıb. Dolayısı ilə Quranda bu fərqlin tam olaraq qeyd edilməsi - Hz.Yusifin dövründə hökmdardan həmişə “kral, çar, hökmdar” olaraq bəhs edildiyi halda, Hz.Musanın dövründə hökmdarın hər dəfə “Firon” adlandırılması - Quranın Allahın sözü olmasını sübut edən başqa bir dəlildir.

**“Keçmişin xəbərlərinin
bir qismini sənə belə nəql
edirik. Sənə öz
dərgahımızdan zikr də
vermişik. Hər kəs ondan
üz döndərsə, şübhəsiz ki,
qiyamət günü ağır bir
günaha yüklənəcəkdir”
 (“Taha” surəsi, 99-100).**

NUH TUFANI

«Biz Nuhu öz tayfasına göndərdik. Nuh onların arasında min ildən əlli əskik qaldı. Onlar zülm edərkən tufan onları yaxaladı.» («Ənkəbut» surəsi, 14).

H.z.Nuh Allahın ayələrindən uzaqlaşaraq Ona şerik qoşan tayfasını yalnız Allaha qulluq etmələri və azgınlıqdan əl çəkmələri barədə xəbərdar etmək məqsədilə göndərilmişdi. H.z.Nuh qövmünə Allahın dininə tabe olmaları üçün dəfələrlə nəsihət verdiyi və onları Allahın qəzəbinə qarşı bir neçə dəfə xəbərdar etdiyi halda onlar H.z.Nuhu yalançılıqda ittiham etmiş və şirk qoşmağı davam etdirmişdilər. Bundan sonra Allah H.z.Nuha inkar edərək zülm edənlərin suda boğularaq əzab veriləcəyini, iman gətirənlərsə xilas ediləcəyini xəbər vermişdir. Nuh qövmünün həlakı və iman gətirənlərin xilasını Quranın bir ayəsində belə bildirilir:

«Onlar (Nuhu) yalançı hesab etdilər. Biz də onu və onunla bərabər gəmidə olanları xilas etdik. Ayələrimizi təkzib edənləri isə batırdıq. Onlar həqiqətən kor bir camaat idilər.» («Əraf» surəsi, 64).

Haqqında danışılan əzab anı yetişəndə yerdəki su mənbələri güclü yağışlarla birləşərək nəhəng bir daşqına səbəb olmuşdu (ən doğrusunu Allah bilir). Quranda Allahın H.z.Nuha həlak olmamışdan əvvəl belə vəhy etdiyi bildirilir:

«Biz ona belə vəhy etdik: "Nəzarətimiz altında və vəhyimiz üzrə gəmi düzəlt. Nəhayət, əmrimiz gəldiyi və təndir qaynadığı zaman hər heyvandan biri erkək, biri dişi olmaqla bir cüt, həmçinin əleyhinə əvvəlcədən hökm verilmiş kimsələr, istisna olmaqla, ailə üzvlərini gəmiyə mindir. Zülm edənlər barəsin-

**də Mənə müraciət etmə. Çünki onlar su-
ya qərq olacaqlar.» («Muminun» surəsi, 27).**

Hz.Nuhun gəmisinə minənlərdən başqa, - Hz.Nuhun yaxınlıqdakı bir dağa sığınaraq xilas olacağını güman edən «oğlu» da daxil olmaqla - bütün qövmü suda qərq oldu. Tufandan sonra sular çəkildəndə gəmi, Quranda bildirildiyinə görə, Cudidə, yəni hündür bir yerdə dayanmışdı:

«"Ey yer! Suyunu ud! Ey göy! Sən də saxla!" - deyildi. Su çəkildi. İş bitdi. Gəmi Cudi dağı üzərində oturdu və: "Zalımlara da məhv olsunlar!" -deyildi.» («Hud» surəsi, 44).

Allahın göndərdiyi və təhrif olunmayan yeganə müqəddəs kitab olan Quranda tufan hadisəsi Tövratda və müxtəlif mədəniyyətlərdə bəhs edilənlərdən çox fərqli şəkildə qeyd edilir. Təhrifə məruz qalan Tövratda bu tufanın ümumbəşəri olduğu və bütün dünyanı əhatə etdiyi bildirilir. Halbuki Quranda tufanın dünyanın hər tərəfini əhatə etməsi ilə bağlı bir ifadə yoxdur. Əksinə, ayələrdən tufanın lokal olduğu və dünyanın hər tərəfini deyil, təkcə Hz.Nuhu yalançılıqda ittiham eləyən qövmün cəzalandırıldığı aydın olur. Həlak olanlar Hz.Nuhun təbliğini rədd edən və üsyan etməyə davam edən qövm idi. Bununla bağlı ayələr belədir:

«Həqiqətən, Biz Nuhu öz tayfasına peyğəmbər göndərdik. Nuh dedi: "Mən sizi açıq-aşkar çəkindirən bir peyğəmbərəm! Allahdan başqasına ibadət etməyin. Mən şiddətli günün sizə üz verəcək əzabından qorxuram!"» («Hud» surəsi, 25-26).

«Onu yalançı hesab etdilər. Biz də onu və onunla bərabər gəmidə olanları xilas etdik. Ayələrimizi təkzib edənləri isə batırdıq. Onlar, həqiqətən, kor bir camaat idilər.» («Əraf» surəsi, 64).

Aydın olduğu kimi, Quranda bütün dünyanın deyil, təkcə Nuh qövmünün həlak edildiyi bildirilir. Təhrif edilən Tövrat və İncildəki

izahların düzəldilmiş həqiqi hallarının çatdırılması da Quranın tamamilə Allahın dərgahından göndərilən bir kitab olduğunu sübut edir.

Tufanın baş verdiyi güman edilən ərazidə aparılan arxeoloji qazıntılar da tufanın bütün dünyanı əhatə edən ümumbəşəri bir hadisə deyil, Mesopotamiyanın bir hissəsini təsiri altına alan çox geniş bir bəla olduğunu göstərir. Bundan başqa, Quranda gəminin tufandan sonra Cudiyə oturduğu bildirilir. «Cudi» kəlməsi bəzən xüsusi bir dağ adı kimi işlədilir, halbuki ərəb dilində «hündür yer, təpə» mənasına gəlir. «Cudi» kəlməsinin bu mənasından suların ancaq müəyyən bir səviyyəyə qalxdığı, dünyanın bütün quru səthini əhatə etmədiyi aydın olur. Yəni tufanın təhrif olunan Tövratda və başqa əfsanələrdə bəhs edildiyi kimi bütün Yer səthini və dünyadakı bütün dağları bürümədiyini, təkcə müəyyən bir bölgəni əhatə etdiyini Qurandan öyrənirik.

Tufanın arxeoloji sübutları

Bir sivilizasiyanın bir anda məhv olub yer üzündən silinməsi nəticəsində -istər təbii fəlakət, qəfil köç və ya bir müharibə olsun- bu mədəniyyətə aid izlər daha yaxşı qorunur. İnsanların evləri və gündəlik həyatda istifadə etdikləri əşyalar qısa vaxt ərzində torpağın altında qalır. Bununla da onlar uzun müddət insan əli dəymədən qorunur və gün üzünə çıxarılmaları ilə keçmişdəki həyat haqqında vacib ipucu verirlər.

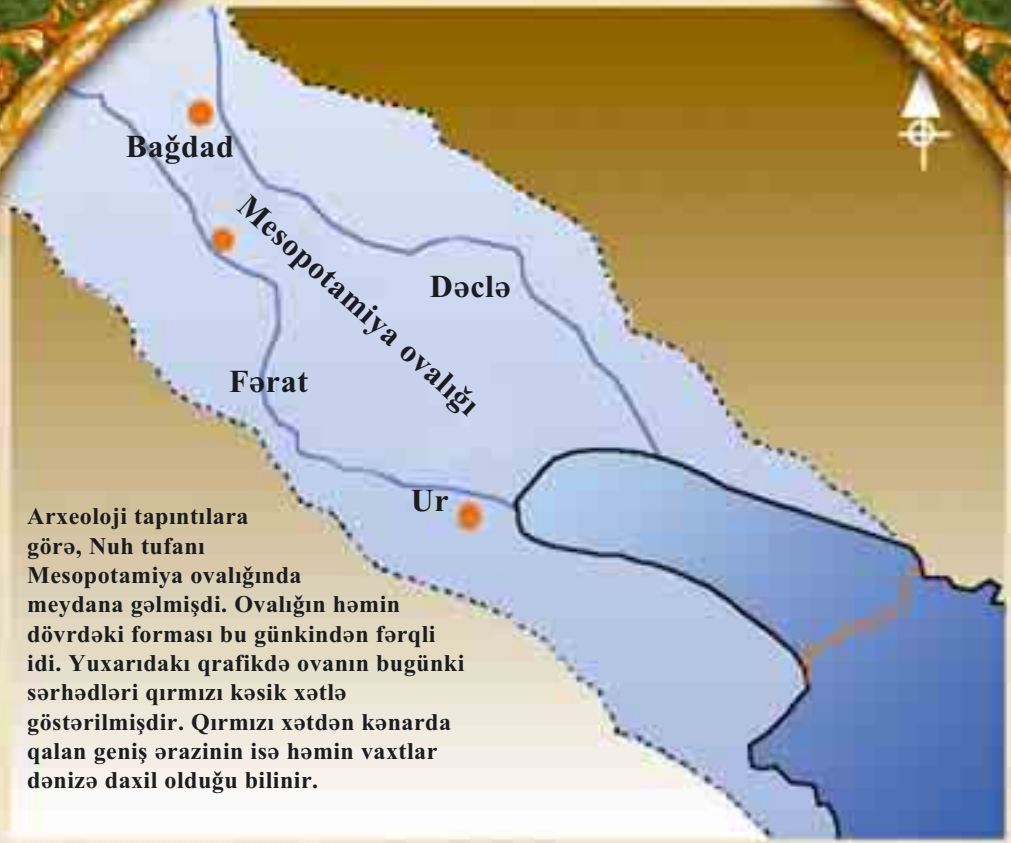
Nuh tufanı ilə bağlı bir çox dəlilin günümüzdə ortaya çıxarılması da bunun sayəsində mümkün olub. B.e.ə. 3000-ci illər ərəfəsində baş verdiyi güman edilən tufan bütün sivilizasiyaları bir anda məhv edərək bunun yerinə tamamilə yeni bir sivilizasiya yaranmasını təmin etmişdir.

Beləliklə, tufanın açıq dəlilləri bizim ondan
ibrət almağımız üçün minilliklər boyunca qorunub.

Mesopotamiya ovalığını əhatə edən tufanı tədqiq etmək üçün
çoxlu qazıntı işləri aparılıb. Bölgədə aparılan qazıntılarda əsasən 4
şəhərdə böyük bir tufan nəticəsində baş verə biləcək selin izlərinə rast
gəlinir. Bu şəhərlər Mesopotamiya ovalığının əsas şəhərləri Ur, Uruk,
Kiş və Şuruppakdır. Bu şəhərlərdə aparılan qazıntı işləri onların
hamısının b.e.ə. 3000-ci illərdə güclü bir daşqına məruz qaldığını
göstərir.

Hazırda Tel-Əl Muhayər adlandırılan Ur şəhərində aparılmış
qazıntılarda əldə edilən maddi mədəniyyət nümunələrinin ən qədiminin
tarixi b.e.ə. 7000-ci illərə qədər gedib çıxır. İnsanların ilk mədəniyyət
qurduğu yerlərdən biri hesab edilən Ur şəhəri tarix boyunca bir çox
mədəniyyətlərin bir-birinin ardınca gəlib keçdiyi bir yaşayış məskəni
olub. Ur şəhərində aparılmış qazıntılarda ortaya çıxarılan arxeoloji
tapıntılar buradakı mədəniyyətin çox böyük daşqın nəticəsində məhv
olduğunu, bundan bir müddət sonra təkrarən yeni sivilizasiyaların
yaranmağa başladığını göstərir. Leonard Uoley «British Museum» və
Pensilvaniya Universiteti (ABŞ) tərəfindən müştərək aparılan bir qazıntı
işinə rəhbərlik etmişdi. Bu qazıntı Bağdadla Bəsrə körfəzi arasındakı
səhranın ortasında aparılırdı. «Readers Digest» jurnalında L.Uoleyin
qazıntılarından belə bəhs edilir:

«Qazıntı aparılan ərazidə getdikcə çox vacib bir tapıntı ortaya
çıxarılmışdı. Bu, Ur şəhərinin krallar qəbiristanlığı idi. Tədqiqatçılar
Şumer hökmdarlarının və əsilzadələrin basdırıldığı bu
qəbiristanlıqda bir çox əfsanəvi sənət əsərlərinə rast gəldilər.
Miğfərlər, qılınclar, musiqi alətləri, qızıldan və bahalı daşlardan
hazırlanan sənət abidələri... İşçilər palçığa dönmüş kərpiclərin
arasından bir metrə qədər dərinlikdən girdi və saxsı çömçələr
çıxarmağa başladılar. Və sonra qəfildən hər şey dayandı».

Arxeoloji tapıntılara görə, Nuh tufanı Mesopotamiya ovalığında meydana gəlmişdi. Ovalığın həmin dövrdəki forması bu gündən fərqli idi. Yuxarıdakı qrafikdə ovanın bugünkü sərhədləri qırmızı kəsik xətlə göstərilmişdir. Qırmızı xətdən kənarda qalan geniş ərazinin isə həmin vaxtlar dənizə daxil olduğu bilinir.

Uoley belə yazırdı: «Daha nə saxsı, nə çömçə, nə də kül var idi. Təkcə suyun gətirdiyi təmiz palçıq vardı».

Uoley qazıntını davam etdirdi, iki metr yarım təmiz gil təbəqəsindən keçilərək dərinliyə gedildi və sonra birdən fəhlələr, ...bu dövrün insanları tərəfindən düzəldilən zımpara daşından alətlər və saxsı çömçə qırıntılarına rast gəldilər. **Palçıq təmizləndəndən sonra altında qalmış bir mədəniyyət üzə çıxdı. Bu isə bölgədə böyük bir subasmanın, yəni daşqının baş verdiyini göstərirdi. Bundan başqa, mikroskopik analiz təmiz gildən qalın bir təbəqənin qədim Şumer mədəniyyətini məhv edəcək qədər güclü və böyük**

**bir tufan tərəfindən bura atıldığını
göstərirdi. «Gilqames» dastanı ilə Nuhun hekayəti
Mesopotamiya səhrasında qazılan bir quyuda orta q bir
mənbdə birləşirdi.²³⁷**

Maks Mallovan qazıntı işlərinə rəhbərlik edən L.Uoleyin fikirlərini belə qeyd edirdi: «Uoley bir zaman kəsiyində yaranmış bu qədər böyük bir gil kütləsinin böyük bir daşqının nəticəsi ola biləcəyini bildirmiş rəngli saxsı küp işlədən xalqı tərəfindən qurulmuş Şumer Uru ilə Əl-Ubaidin şəhərlərini ayıran sel təbəqəsinin əfsanəvi tufanın qalıqları olduğu qənaətinə gəlmişdi».²³⁸

Bu məlumatlar tufanın təsir etdiyi yerlərdən birinin Ur şəhəri olduğunu göstərir. Alman arxeoloqu Verner Keller isə haqqında danışılan qazıntının əhəmiyyətini bu cür ifadə edir: «Mesopotamiyada aparılan arxeoloji qazıntılarda palçıqlı bir təbəqənin altından şəhər qalıqlarının çıxması burada bir sel olduğunu sübut edir».²³⁹

Tufanın izləri olan Mesopotamiyanın başqa bir şəhəri isə bu gün Tel Əl-Uhaymer adlandırılan şumerlilərin Kiş şəhəridir. Qədim Şumer mənbələrində bu şəhər «Böyük tufandan sonra hakimiyyətə gələn ilk xanədanlığın paytaxtı» kimi qeyd edilir.²⁴⁰ Hazırda Tel Əl-Fara adlandırılan Cənubi Mesopotamiyadakı Şuruppaq şəhəri də tufanın aşkar izlərini daşıyır. Bu şəhərdəki arxeoloji qazıntılar 1920-1930-cu illərdə Pensilvaniya Universitetindən Erix Şmidt tərəfindən aparılmışdı. Qazıntılarda b.e.ə. 3000-2000-ci illər arasında mövcud olan bir sivilizasiyanın yaranması və inkişafı müxtəlif təbəqələrdə asanlıqla görülür. Mixi yazılarından aydın olurdu ki, bu ərazidə b.e.ə. 3000-ci illərdə mədəni cəhətdən çox inkişaf etmiş bir xalq yaşayıb.²⁴¹

Ən mühüm cəhət isə bu şəhərdə də b.e.ə. 3000-2900-cu illər ərəfəsində böyük bir daşqının baş verməsinin məlum olması idi. Şmidtin çalışmalarını anladan Mallovan belə deyir: «Şmidt 4-5 metr dərinlikdə gil və qum qarışığı olan sarı torpaqdan sonra bir təbəqəyə çatdı (bu

Mesopotamiya ovalığında aparılan qazıntılarda torpağın dərinliklərində 2,5 metr qalınlığında bir palçıq gil təbəqəsinin mövcudluğunu göstərdi. Bu palçıq gil təbəqəsi böyük ehtimalla tufan vaxtı suların daşdığı gil kütlələri idi və dünyada təkcə Mesopotamiya ovalığının altında vardı.

təbəqə sellə birlikdə olmuşdu). Bu təbəqə böyük kəsiyinə görə ova səviyyəsinə yaxın bir səviyyədə yer alır və təpənin hər yerindən izləne bilirdi...»

Şmidt Cəmdət Nasr dövrünü Qədim krallıq dövründən ayıran gil və qum qarışığı təbəqəni «tamamilə çay mənşəli bir qum» kimi qeyd edərək onu Nuh tufanı ilə əlaqələndirmişdi.²⁴² Qıyası, Şuruppaq şəhərində aparılan qazıntılarda da təxminən b.e.ə. 3000-2900-cü illərə uyğun gələn bir selin qalıqları ortaya çıxarılmışdır. Başqa şəhərlərlə yanaşı, Şuruppaq şəhəri də ehtimal ki, tufanın təsirinə məruz qalmışdı.²⁴³

Tufana məruz qalan axırıncı yaşayış məskəni Şuruppaqın cənubunda yerləşən və hazırda Tel Əl-Varqa adlandırılan Uruq şəhəridir. Bu şəhərdə də digərləri kimi bir sel təbəqəsinə rast gəlinir. Bu sel təbəqəsi də b.e.ə. 3000-2900-cü illərə uyğun gəlir.²⁴⁴

Məlum olduğu kimi, Dəclə və Fərat çayları Mesopotamiyanı başdan ayağa kəsib keçir. Aydın olur ki, hadisə ərəfəsində bu iki çay və irilixirdalı bütün su mənbələri daşmış, bunlar yağış suları ilə birləşərək böyük bir sel yaratmışdı. Bu hadisə Quranda belə xəbər verilir:

«Biz göyün qapılarını sel kimi axan bir yağışla açdıq. Yeri yarıb oradan bulaqlar qaynatdıq. Nəhayət, sular əzəldən müəyyən edilmiş bir iş üçün bir-birinə qovuşdu. Biz Nuhu taxtadan düzəlmiş və mismarlanmış gəmiyə mindirdik.» («Qəmər» surəsi, 11-13).

Aparılan tədqiqatların nəticələri dəyərləndiriləndə tufanın bütün Mesopotamiya ovalığını əhatə etdiyi məlum olur. Tufanın izlərini daşıyan Ur, Uruq, Şuruppaq və Kiş şəhərlərinin mədəniyyətini ardıcılıqla tədqiq edərkən bunların bir xətt üzərində yerləşdiyini görürük. Bundan başqa, b.e.ə. 3000-ci illərdə Mesopotamiya ovalığının coğrafi quruluşu indikindən daha fərqli idi. Həmin dövrdə Fərat çayının yatağı indikinə nisbətən şərqdə yerləşirdi. Bu axın istiqaməti də Ur, Uruq, Şuruppaq və Kişdən keçən bir xəttə uyğun gəlir. Dolayısı ilə qeyd edilən ərazidə Fərat çayının daşdığı və bu 4 şəhəri yerlə-yeksan etdiyi aydın olur (ən doğrusunu Allah bilir).

Allah Nuh tufanını insanlara bir ibrət olması üçün müxtəlif xalqlara göndərdiyi peyğəmbərlər və kitablar vasitəsilə agah etmişdir. Ancaq bu məlumatlar hər dəfə təhrif edilmiş və tufan hadisəsinə mistik-mifoloji çalarlar əlavə edilmişdir. Arxeoloji tapıntılarla uyğun gələn və onları təsdiq edən yeganə mənbə isə Qurandır. Bunun səbəbi Allahın Qurani heç bir kiçik dəyişikliyə də məruz qoymadan qorumasıdır (*Ətraflı məlumat üçün bax: Harun Yəhya, «Xalqların həlakı»*).

İRƏM ŞƏHƏRİ

1990-cı illərin əvvəllərində dünyanın tanınmış qəzetləri çox mühüm bir arxeoloji qazıntıya “Möhtəşəm ərəb şəhəri tapıldı”, “Əfsanəvi ərəb şəhəri tapıldı”, “Qumluqların Atlantidası - Ubar” başlıqları ilə geniş yer ayırdılar. Bu maraqlı arxeoloji tapıntının əhəmiyyətini xeyli artıran məsələ isə həmin şəhərin adının Quranda çəkilməsi idi. O vaxta qədər isə Quranda haqqında bəhs edilən Ad qövmünün bir əfsanə olduğunu və ya heç vaxt tapılmayacağını fikirləşən bəzi adamlar bu yeni tapıntıdan sonra heyrətə gəldilər. Quranda bəhs edilən həmin şəhəri tapmış şəxs isə həvəskar arxeoloq Nikolas Klapp idi.

İxtisasca ərəbşünas və sənədli filmlər rejissoru olan Nikolas Klapp ərəb tarixi ilə bağlı apardığı tədqiqatlar zamanı ingilis tədqiqatçısı Bertram Tomas tərəfindən 1932-ci ildə yazılan “Arabia Felix” adlı bir kitaba rast gəlmişdi. «Xoşbəxt Ərəbistan» mənasına gələn “Arabia Felix” romalıların Ərəbistan yarımadasının cənubunda olan və dövrümüzdə Yəmən və Omanı əhatə edən bölgəyə verdiyi ad idi. Yunanlar isə bu ərəziyə yaşıl torpaqları və mülayim iqliminə görə «müqəddəsləşdirilən Ərəbistan» mənasına gələn “Eudaimon Arabia” deyirdilər. Orta əsrlərdəki ərəb alimləri də həmin torpaqlara “Xoşbəxt Yəmən” demək olan “əl-Yəmən əs-Səid” adlandırırdılar. Bu adların hamısı “Xoşbəxt Yəmən” mənasına gəlirdi. Çünki qədim dövrlərdə bu yer Hindistanla Şimali Ərəbistan arasındakı ədviyyat ticarətinin mərkəzi sayılırdı. Bundan başqa həmin yerdə yaşayan tayfalar nadir tapılan və həmin dövrlərdə qızıl dəyərində olan “kəhribar” adlı bir bitkini yığır və onun satışı ilə məşğul olurdular.

Öz kitabında bu məlumatlara geniş yer ayıran ingilis tədqiqatçısı Bertram Tomas Ad qövmünün yaşadığı Ubar şəhərinin qalıqlarının olduğu bölgəyə bir elmi ekspedisiya təşkil etmişdi. Bu vaxt səhrada yaşayan bədəvilər B.Tomasa Omanın sahilə yaxın bir yerində həmin bölgədə qədim bir cığırın olduğunu göstərmiş və cığırın Ubar adlı çox qədim bir şəhərə aid olduğunu bildirmişdilər.

Ubarda aparılan arxeoloji qazıntılarda Quranda haqqında bildirilən çoxlu sənət abidələri və yüksək mədəniyyət əsərləri tapılmışdı. İngilis tədqiqatçısı Ubarın mövcudluğunu sübut etmək üçün iki ayrı üsuldən istifadə etdi. Əvvəlcə mövcudluğu bədəvilər tərəfindən bildirilən cığırın izlərini tapdı. NASA-ya müraciət edərək bu bölgənin peyk vasitəsi ilə çəkilməsini xahiş etdi. Bundan sonra da Kaliforniyanın Hantinqton Kitabxanasında saxlanılan qədim kitabə və xəritələri tədqiq etməyə başladı. Qısa araşdırmadan sonra Misir-yunan coğrafiyaşünası Batlamius (Batlamyus) tərəfindən bizim eranın 200-cü ilində çəkilmiş bir xəritəni aşkara çıxardı. Xəritədə bölgədə olan qədim bir şəhərin yeri və bu şəhərə tərəf gedən yollar göstərilmişdi. Bu vaxt NASA-nın çəkdiyi şəkillərdə yerdən adi gözlə görünməsi mümkün olmayan, ancaq havadan bir bütöv şəkildə görsənən bəzi yol izləri ortaya çıxmışdı. Həm qədim xəritədə təsvir olunan yollar, həm də peykdən çəkilmiş şəkillərdən görünən yollar bir-biri ilə üst-üstə düşüb kəsişirdi. Bu yolların qurtardığı yer isə qədimdə bir şəhər olduğu bilinən geniş bir sahə idi.

“Sizdən əvvəl bir çox vəqəələr olub keçmişdir. İndi yer üzünü dolaşib haqqı təkzib edənlərin aqibətinin necə olduğunu görün!”
(“Ali-İmran” surəsi, 3/137).

Beləliklə, bədəvilərin şifahi olaraq bəhs etdikləri hekayələrə mövzu olan əfsanə şəhərin yeri tapıldı. Qazıntılar nəticəsində qumların içindən bir şəhərin qalıqları çıxmağa başladı. Buna görə də bu itmiş şəhər “Qumluqların Atlantidası - Ubar” şəklində adlandırıldı.

Bu qədim şəhərin Quranda haqqında bəhs edilən Ad qövmünün şəhəri olmasını sübut edən əsl dəlil isə şəhərin qalıqları idi. Bu dağılmış şəhərin Quranda haqqında bəhs edilən Ad qövmü və İrəmin sütunları olması faktı dağıntılardan birinci olaraq aşkarlanmasından etibarən təsdiqlənmişdi. Çünki qazıntılarda ortaya çıxarılan abidələr arasında Quranda mövcudluğuna diqqət çəkilən uzun sütunlar da yer alırdı. Qazıntıları aparan qrupdan dr.Zarins də bu şəhəri başqa arxeoloji tapıntılardan fərqləndirən cəhətin yüksək sütunlar amili ilə bağlı olmasını və dolayısı ilə bu şəhərin Quranda haqqında bəhs edilən Ad qövmünün şəhəri olan İrəm olduğunu bildirirdi.

Quranda İrəmdən belə bəhs edilir:

“Məgər görmürsənmi ki, Rəbbin nələr etdi Ada (Ad qövmünə)?! Sütunlar sahibi İrəmə?! Məmləkətlər arasında onun kimisi yaradılmamışdı.” (“Fəcr” surəsi, 89/6-8).

Göründüyü kimi, Quranda keçmişlə əlaqədar verilən məlumatların tarixi faktlarla bu cür uyğunluq təşkil etməsi və öz təsdiqini tapması Quranın Allahın kəlamı olduğunun başqa bir sübutudur.

Yuxarıdakı kosmosdan çəkilən şəkillərdə Ərəbistan yarımadasının cənubunda yerləşən İordaniyadan bir yer görsənir. 1992-ci ildə NASA-nın kosmosdan çəkdiyi Ubar şəhərinə aid şəkillərdə qədim səhra yollarına aid izlər müəyyən edilmişdir. Quranda 1400 il əvvəl xəbər verilən Ad qövmü müasir texnologiyanın imkanları ilə bir Quran möcüzəsi olaraq ortaya çıxmışdır.

SODOM VƏ QOMORRA ŞƏHƏRLƏRİ

Lut Peyğəmbər İbrahim Peyğəmbərlə eyni dövrdə yaşayıb. Hz.Lut Hz.İbrahimə qonşu olan bir qövmə elçi kimi göndərilmişdi. Quranda bildirildiyinə görə, bu qövm o günə qədər dünyada tayı-bərabəri olmayan bir azgınlıqla, homoseksualılıqla məşğul olurdu. Hz.Lut həmin qövmə bu azgınlıqdan əl çəkməyi məsləhət görüb onlara Allahın ilahi təbliğini gətirəndə onu yalançı olmaqda ittiham etdilər. Onlar yenə də öz azgınlıqlarına davam etdilər. Bunun nəticəsində də həmin qövm dəhşətli bir müsibətə düçar olunaraq məhv edildi.

“Lut bir zaman öz tayfasına demişdi: “Sizdən əvvəl bəşər əhlindən heç kəsin etmədiyi həyasızlığı sizmi edəcəksiniz? Siz qadınları atıb şəhvətlə kişilərin üstünə gəlersiniz. Siz doğrudan da həddi aşmış bir tayfasınız!” (“Əraf” surəsi, 7/80-81).

...Onların üstünə yağış yağdırdıq. Bir gör günahkarların axırı necə oldu!” (“Əraf” surəsi, 7/84).

“Biz etdikləri pozğunluğa görə bu məmləkət əhlinin başı üstünə göydən bir əzab endirəcəyik! Həqiqətən Biz dərindən düşünən bir qövm üçün o məmləkətdən açıq-aydın bir nişanə qoyduq.” (“Ənkəbut” surəsi, 29/34-35).

Hz.Lutun yaşadığı və sonra yerlə-yeksan edilmiş bu şəhərin Tövratda bildirilən adı Sodomdur. Qırmızı dənizin şimalında yaşayan bu qövmün Quranda yazılanlara uyğun bir şəkildə məhv edildiyi məlum olur. Aparılan arxeoloji qazıntılardan məlum olduğu kimi, şəhər bugünkü İsrail-İordaniya sərhədi boyunca uzanan Duz gölünün (Ölü dənizin) yaxınlığında yerləşib. Alimlərin tapıntılarına görə, bu sahə çoxlu sayda

kükürlə örtülmüşdür. Buna görə də bütün bölgədə heyvan və ya bitki olaraq heç bir həyat nişanəsinə rast gəlinmir və bu yer bir xarabalıq rəmzinə çevrilib.

Məlum olduğu kimi, kükürd vulkan partlayışları ilə ortaya çıxan bir elementdir. Həmçinin Quranda bildirilən məhv edilmə formasının zəlzələ və vulkan partlayışları olmasına dair açıq-aşkar dəlillər var. Alman arxeoloqu Verner Keller (Werner Keller) bu yer haqqında bunları bildirir:

“Bu yerdə bir gün özünü göstərən çox böyük partlayışlar, ildırımlar, yanğınlar və təbii qazlarla yanaşı, dəhşətli zəlzələ baş vermiş və Siddim vadisi ilə birlikdə Lut qövmünün şəhərləri yerin dərinliklərinə qərq edilmişdir...”

Bu zəlzələ zamanı yer qabığının çatlayıb çökməsi həmin qabığın altında yatan vulkanlara asanlıqla yol açmışdır. Şəriyanın yuxarı vadisində bu gün də sönmüş kraterlərə rast gəlinir. Burada əhəng

Ölü dənizin yüksəklikdən çəkilən şəkli.

qatlarının üzərində geniş lava və bazalt təbəqələri yer alır.²⁴⁵

Bu lava və bazalt təbəqələri bir vaxtlar burada vulkan partlayışının və zəlzələnin olmasını göstərən ən böyük sübutlardır. Lut gölü və ya başqa adı ilə desək, Ölü dəniz əslində aktiv bir seysmik bölgənin, yəni bir zəlzələ qurşağının düz üstündə yerləşir:

Ölü dənizin altı Rift vadisi deyilən tektonik mənşəli bir çöküntünün içində yerləşir. Bu vadi şimalda Təbəriyyə gölündən cənubda Arabah vadisinin ortasına qədər uzanan 300 kilometrlik bir sahədə yerləşir.²⁴⁶

Lut qövmünün məruz qaldığı fəlakətin texniki tərəfləri geoloqların tədqiqatları nəticəsində üzə çıxıb. Həmin araşdırmalara əsasən Lut qövmünü yer üzündən silən zəlzələ uzun bir Yer qabığı çatlaması (fay xətti) nəticəsində baş vermişdir: Şəriya çayının yatağını təşkil edən 190 kilometrlik məsafə boyu bu çay üst-üstə cəmi 180 metrlik bir enişə malikdir. Bu vəziyyət və Lut gölünün dəniz səviyyəsindən 400 metr aşağıda olması burada bir vaxtlar böyük geoloji hadisənin baş verdiyini göstərən mühüm dəlillərdəndir.

Şəriya çayı ilə Lut gölünün belə bir qəribə quruluşu da Yer kürəsinin bu bölgəsindən keçən bir yarığın və ya çatın ancaq bir hissəsindən ibarətdir. Bu çat Toros dağlarının ətəklərindən başlayır, cənuba doğru Lut gölünün cənub sahillərindən və Ərəbistan səhrasının üzərindən Aqabə körfəzinə qədər uzanır, oradan da Qırmızı dənizi keçərək Afrikada qurtarır. Bu uzun çöküntünün uzanıb getdiyi yerlərdə güclü vulkan hərəkətlərinin olduğu üzə çıxır. Belə ki, İsraildəki Cəlilə dağlarında, İordaniyanın yüksək ovalıqlarında, Aqabə körfəzində və başqa yaxın yerlərdə qara bazalt və lavalalar aşkar edilmişdir. Bütün bu qalıqlar və coğrafi xüsusiyyətlər Lut gölündə böyük geoloji hadisənin baş verdiyini göstərir.

“Nəşinəl Qeoqrafik” (“National Geograrhic”) jurnalının 1957-ci ilin dekabr ayında dərc edilən sayında mövzu ilə bağlı bu ifadələr öz əksini tapmışdır:

“Sodom təpəsi Ölü dənizə tərəf yüksəlir. Heç kim indiyə qədər

yox olan şəhərləri - Sodomu və Qomorrahı tapa bilmədi, lakin alimlərin fikrincə, bu şəhərlər qayalıqların qarşısındakı Siddim vadisində yerləşirlər. Onlar böyük ehtimalla Ölü dənizin daşqın sularının və zəlzələnin altında qalmışdılar”.²⁴⁷

Viranə qalmış bu şəhərlə əlaqədar işarə edilən məlumatlardan biri də “Hicr” surəsinin 76-cı ayəsində yer alır. Həmin ayədə də bildirildiyi kimi, bu şəhərlər hələ də əsas yolun üzərində yerləşirlər. Coğrafiyaçılar bu yerin Ərəbistan yarımadasından Suriya və Misirə qədər uzanan, Ölü dənizin cənub-şərqində bir əsas yol üzərində yerləşdiyini müəyyən ediblər. (Ətraflı məlumat üçün bax: Harun Yəhya, «Xalqların həlakı»).

«Onların altını-üstünə çevirdik və başlarına odda bişmiş gildən bərk daşlar yağdırdıq. Bunda düşünüb-daşınanlar üçün, sözsüz ki, neçə-neçə ibrətlər vardır! Həqiqətən, o (şəhər) yolun üstündə hələ də durmaqdadır! Bunda iman gətirənlər üçün də sözsüz ki, bir ibrət dərsi vardır!» («Hicr» surəsi, 74-77).

“O, göyləri, yerin və onların arasında olanların Rəbbidir. Əgər tam yəqinliklə inanırsınızsa, Ondan başqa heç bir Tanrı yoxdur. O, həm dirildir, həm də öldürür. O, həm sizin Rəbbiniz, həm də ulu babalarınızın Rəbbidir”
(“Duxan” surəsi, 7-8).

Suyun altında
qalan şəhər
xarabalıqlarının
bir hissəsi gölün
sahilində tapıldı.

Lut xalqının məhv edilməsi bir çox rəssamların əsərlərinin süjetinə çevrildi.
Yuxarıdakı şəkil də buna bir misaldır.

Quran Möcüzələri

SƏBA XALQI VƏ ARİM SELİ

Səba xalqı Cənubi Ərəbistanda yaşamış dörd böyük sivilizasiyadan biridir. Səba qövmündən bəhs edən mənbələrdə onların finikiyalılar kimi ticarətlə məşğul olan bir dövlət olduğu bildirilir. Səbalılar tarixdə mədəni bir xalq olaraq tanınmışdır. Səba hökmdarlarının kitabələrində “təmir etmək”, “vəqf etmək”, “inşa etmək” kimi kəlmələr daha çoxdur. Bu xalqın ən mühüm əsərlərindən olan Marib bəndi də onların əldə etdiyi texniki səviyyənin əyani sübutlarından biridir.

Səba dövləti bölgənin ən güclü ordularından birinə sahib idi. Ordu sayəsində genişlənmək siyasəti əsas götürülmüşdü. Səba dövləti özünün inkişaf etmiş mədəniyyəti və ordusu ilə öz dövründə həmin bölgənin sözün tam mənasında bir fəvqəlgücü idi. Səba dövlətinin bu güclü ordusundan Quranda da bəhs edilir. Quranda qeyd edilən bir ifadə Səba ordusunun sərkərdələrinin özünə necə güvəndiyini göstərir. Sərkərdələr Səbanın qadın hökmdarına belə deyirlər:

“...Biz böyük bir qüvvət və qüdrət sahibiyik. Hökm sənindir. Nə əmr edəcəyini özün müəyyən et.” (“Nəml” surəsi, 27/33).

Səba xalqı həmin dövrə uyğun şəkildə inkişaf etmiş texnologiya əsasında qurduğu Marib bəndi ilə böyük bir suvarma (irriqasiya) sisteminə də sahib olmuşdu. Bu üsulla əldə etdikləri bol məhsullu torpaqlar və ticarət yollarına nəzarət etmələri onların möhtəşəm və rifahlı bir həyat sürmələrinə səbəb olmuşdu.

Ancaq bütün bunlara görə şükür etmələri lazım ikən onlar Allahdan, Quranın ifadəsi ilə desək, “üz döndərdilər”. Bundan sonra onların su bəndləri dağıldı və “Arim seli” bütün torpaqlarını yerlə-yeksan etdi.

Səba ölkəsinin paytaxtı yerləşdiyi üstün coğrafi məkan baxımından çox zəngin olan Marib şəhəri idi. Paytaxt həmin yerdən axan Adhana çayının çox yaxınlığında yerləşirdi. Bu çayın Cəbəl Balaka girdiyi yer

bənd tikintisinə çox əlverişli şərait yaradırdı.

Mədəniyyətlərini qurmaq mərhələsində olan səbalılar bundan məhərətlə istifadə edib burada bir bənd inşa etmiş və çox asanlıqla suvarma işinə başlamışdılar. Bu bənd sayəsində çox yüksək rifah səviyyəsinə yüksəlmişdilər. Paytaxt Marib o dövrün ən inkişaf etmiş şəhərlərindən biri idi. Bölgəni gəzən və bu diyarı çox tərifləyən yunan tarixçisi Plini buranın necə yaşıl və bağ-bağatlı bir yer olduğundan bəhs etmişdi.

Maribdəki bu bəndin hündürlüyü 16 metr, eni 60 metr, uzunluğu isə 620 metr idi. Hesablamalara görə, bənd vasitəsilə suvarılan sahə cəmi 9600 hektar idi ki, bunun da 5300 hektarı cənub, qalanı isə şimal düzənliyinə aid idi. Səba kitabələrində bu iki düzənlik haqda bəzən “Marib və iki düzənlik” deyə bəhs edilirdi. Qurandakı “sağdan və soldan iki bağ” ifadəsi də çox güman ki, bu iki düzənlikdəki möhtəşəm bağ-bağata və bostanlara işarə edir. Bu bənd və suvarma sistemləri sayəsində bölgə Yəməninin ən yaxşı suvarılan və ən məhsuldar olan hissəsi kimi ad qazanmışdı. Fransız J.Holevi (Y.Holevy) və avstriyalı Qlaser (Glaser) Marib bəndinin çox qədim dövrlərdən bəri mövcud olduğunu sübut etdilər. Himer ləhcəsi ilə yazılan sənədlərdə bu bəndin ölkənin torpaqlarını məhsuldar etdiyi qeyd olunmuşdu.

Eramızın 542-ci ilində dağılan bu bənd Quranda haqqında bəhs edilən Arim selinə səbəb olmuş və böyük dağıntılara gətirib çıxarmışdı. Səba xalqının yüz illərdən bəri becərdiyi bağları, bostanları və əkin sahələri tamamilə yox olmuşdu. Bəndin dağılmasından sonra Səba xalqının da sürətlə tənəzzül etməyə başladığı görünür. Bəndin dağılması ilə başlayan bu mərhələnin sonunda Səba dövlətinin özü də süquta uğramışdı.

Yuxarıda bildirdiyimiz bu tarixi həqiqətlər işığında Quran ayələrinə nəzər salanda ortada böyük bir uyğunluğun olduğunu görürük. Arxeoloji tapıntılar və tarixi həqiqətlər Quranda yazılanlara işarə edir. Ayədə bildirildiyi kimi, onlara göndərilən peyğəmbərin xəbərdarlıqlarını qulaqardına vuran və Rəbbimizin nemətinə nankorluq edən xalq nəticədə bir sel fəlakəti ilə cəzalandırılmışdır.

Səba dövlətinə göndərilən sel fəlakəti Quranda belə xəbər verilir:

“Səba yurdunda bir nişanə var idi. Sağdan və soldan iki bağça var idi. (Səba əhlinə belə buyurulmuşdu:) “Rəbbinizin ruzisindən yeyin və Ona şükür edin. (Yurdunuz) gözəl bir diyar, (Rəbbiniz də) bağışlayan bir Rəbbdir!” Lakin onlar üz döndərdilər, Biz də üstünə Arim selini göndərdik. Onların iki bağçasını acı meyvəli, yulğun ağacları və bir az da sidr ağacı olan iki bağçaya çevirdik. Onları nankorluqlarına görə belə cəzalandırdıq. Biz nankordan başçasına heç cəzamı verərik?” (“Səba” surəsi, 34/15-17).

Quranda Səba xalqına göndərilən əzabdan “seylul-arim”, yəni “Arim seli” şəklində bəhs edilir. Quranda bildirilən bu ifadə həm də bu selin meydana gəlmə formasını göstərir. Çünki “Arim” kəlməsinin mənası “bənd” deməkdir. “Seylul-arim” kəlməsi də bəndin dağılması nəticəsində meydana gələn bir seldən bəhs edir. Bu məsələni araşdıran İslam təfsirçiləri də Quranda Arim seli ilə əlaqədar işlədilən ifadələri əsas tutaraq, mövzu ilə bağlı əsaslı zaman və məkan müəyyən etmişlər. Məvdudi öz təfsirində belə yazır:

Mətndəki “seylul-arim” ifadəsində işlədildiyi kimi, “arim” kəlməsi “bənd” mənasına gələn və cənub ərəbcəsində işlədilən “arimən” kəlməsindən törəmişdir. Yəməndə aparılan qazıntı işlərində ortaya

Marib məbədinin qalıqları

Yuxarıda və yandakı şəkildə dağıntılarına aid şəkilləri görünən Marib bəndi Səba xalqının ən mühüm əsərlərindən biri idi. Quranda bəhs edilən Arim seli ilə birlikdə bu bənd dağıldı və Səba dövləti iqtisadi baxımdan zəifləyərək bir müddət sonra süqut etdi.

çıxarılmış xəbərlərdə bu kəlmə tez-tez bu mənalarda işlədilmişdir. Məsələn, Yəmənin həbəş hökmdarı Əbrəhənin böyük Marib bəndinin təmirindən sonra yazdırdığı və bizim eranın 542-ci və 543-cü illərinə aid olan bir kitabədə bu söz “yenidən bənd” mənasında istifadə edilmişdir. Elə isə “seylul-arim” “bir bənd dağılanda meydana gələn sel fəlakəti” mənasına gəlir. **“...Onların iki bağçasını acı meyvəli, yulğun ağacları və bir az da sidr ağacı olan iki bağçaya çevirdik”** (“Səba” surəsi, 34/16). Yəni bəndin dağılmasından sonra meydana gələn sel nəticəsində bütün ölkə viranə qaldı. Səbalıların dağların arasında inşa etdikləri bəndlər, qazdıqları kanallar dağıldı və bütün suvarma sistemi pozuldu. Bunun nəticəsində əvvəllər bir bağ kimi olan ölkə yabarı otların yetişdiyi daş-kəsəkli, çınqıllı bir yerə çevrildi və balaca kobud ağacların əriyə oxşayan meyvəsindən başqa yeyilməsi mümkün olan heç nə qalmadı.²⁴⁸

Sütunların üstündə Səba dilində yazılmış yazılar var. “Müqəddəs Kitab həqiqəti söylədi” (Und Die Bibel Nat Doch Recht) kitabının müəllifi, xristian arxeoloq Verner Keller də Arim selinin Qurana uyğun olaraq baş verdiyini qəbul edərək belə yazır:

“Belə bir bəndin olması və dağılaraq şəhəri tamamilə xaraba qoyması Qurandakı bağça sahibləri ilə əlaqədar verilən misalın həqiqətən də baş verdiyini sübut edir”.²⁴⁹

Arim seli ilə birlikdə gələn fəlakətdən sonra bölgə səhraya çevrilməyə başlamış və əkin sahələrinin yox olması ilə Səba xalqı əsas qazanc mənbəyindən də məhrum olmuşdu. Allahın iman gətirməyə və şükür etməyə dəvət edən çağırışını qulaqardına vuran xalq nəticədə belə bir fəlakətlə cəzalandırıldı. (Ətraflı məlumat üçün bax: Harun Yəhya, «Xalqların həlakı»).

HİCR XALQI

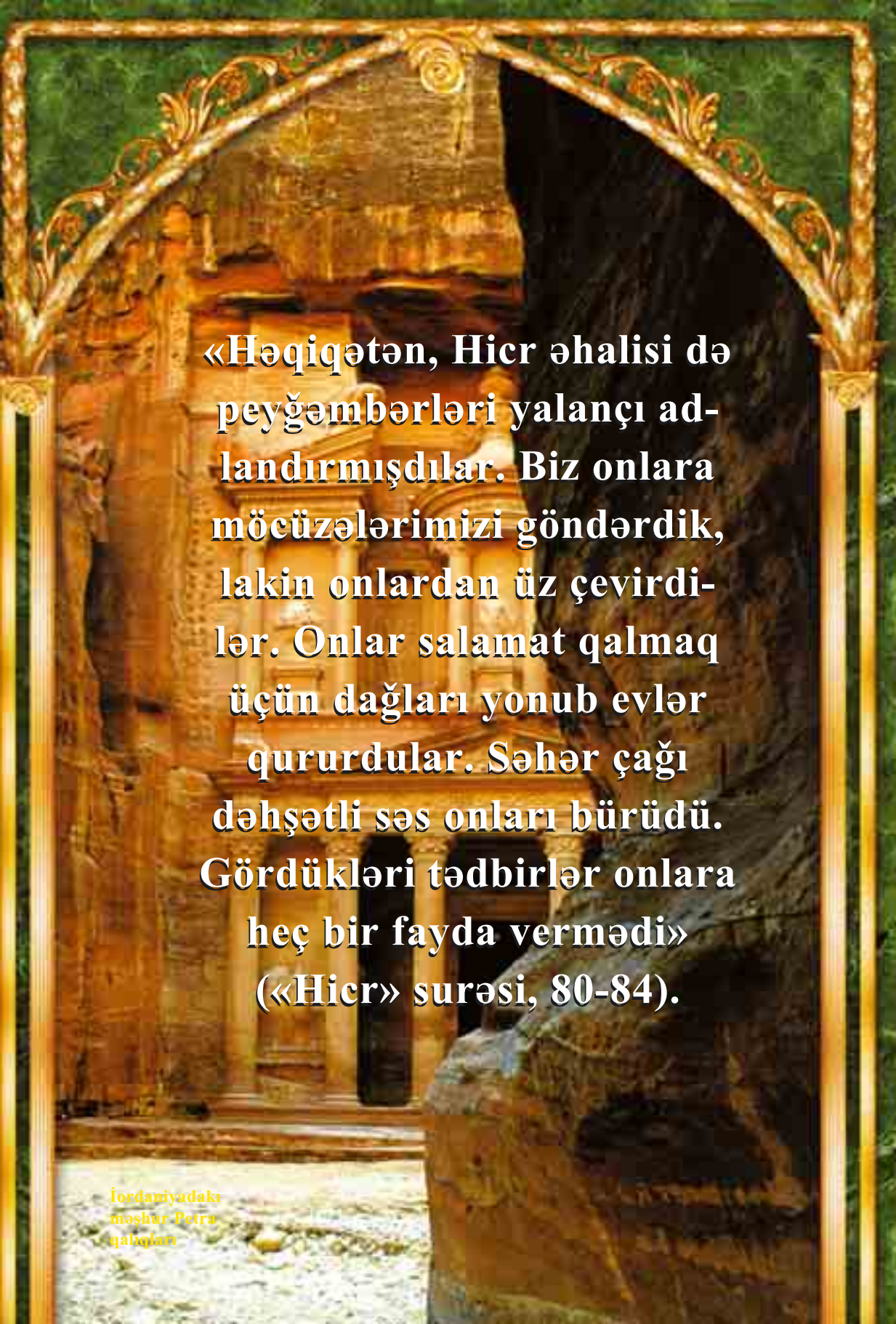
Quranda haqqında bəhs edilən xalqlar barəsində ən çox məlumata malik olduğumuz qövmlərdən biri Səhud qövmüdür. Tarixi mənbələr Səhud adlı bir qövmün həqiqətən yaşadığına eyham edir. Quranda haqqında bəhs edilən Hicr xalqı ilə Səhud qövmünün əslində eyni xalq olduğu zənn edilir. Çünki Səhud qövmünün başqa adı da “Əshabi-Hicr”dir. Elə isə “Səhud” kəlməsi bir xalqın adı, Hicr şəhəri isə bu xalqın qurduğu şəhərlərdən biri ola bilər. Həmçinin yunan coğrafiyaçısı Plininin əsərlərində də bu məlumatlar eyni cür əks olunub. Plini Səhud qövmünün məskən saldığı yerlərin Domatha və Heqra olduğunu qeyd etmişdir ki, bu ərazilər də günümüzdəki Hicr şəhəridir.

Səhud qövmündən söz açan ən qədim tarixi mənbə Babil şahı II Sarqonun bu qövmə qarşı müharibədə qazandığı qələbələrdən bəhs edən Babilin dövlət qeydləridir. B.e.ə. VIII əsrdə Sarqon Şimali Ərəbistana təşkil etdiyi hücumdan sonra onlara qalib gəlmişdi. Yunanlar da bu qövmə bəhs edir. Bu qövmün adı Aristotel, Batlamyus və Plininin yazılarında “Thamudaei”, yəni “Səhudlar” olaraq qeyd edilir. Səhudların izi isə Peyğəmbərimizdən (s.ə.v.) əvvəl - eramızın təxminən 400-600-cü illəri arasında tamamilə silinmişdir.

Günümüzdə İordaniyanın Rum vadisində (başqa adı ilə desək, Petrada) bu qövmün daş sənətinin ən gözəl nümunələrini görmək mümkündür.

Həmçinin Quranda Səhud qövmünün daş sənətində malik olduğu ustalığından belə bəhs edilir:

“(Saleh tayfasına dedi: “Allahın) sizi Ad tayfasından sonra onun yerinə gətirdiyi, düzlərində qəsrlər tikdiyiniz, dağlarını ovub evlər düzəltdiyiniz yer üzündə yerləşdirdiyi vaxtı xatırlayın. Allahın nemətlərini yada salın, yer üzündə dolaşib fitnə-fəsad törətməyin!”) (“Əraf” surəsi, 7/74).

**«Həqiqətən, Hicr əhalisi də
peyğəmbərləri yalançı ad-
landırmışdılar. Biz onlara
möcüzələrimizi göndərdik,
lakin onlardan üz çevirdi-
lər. Onlar salamat qalmaq
üçün dağları yonub evlər
qururdular. Səhər çağı
dəhşətli səs onları bürüdü.
Gördükləri tədbirlər onlara
heç bir fayda vermədi»
(«Hicr» surəsi, 80-84).**

İordaniyadakı
məşhur Petra
qalıqları

*Quranın
riyazi
möcüzələri*

QURANDA SÖZLƏRİN TƏKRARI

Quranın indiyə qədər incələdiyimiz möcüzəli xüsusiyyətlərindən biri də “riyazi möcüzələri”dir. Bu möcüzəyə bir nümunə olaraq Quranda bəzi kəlmələrin eyni sayda təkrarlanmasını göstərmək mümkündür. Bir-biri ilə əlaqəli olan bəzi kəlmələr Quranda heyrətamiz dərəcədə eyni sayda təkrar edilmişdir. Aşağıda bu cür kəlmələr və onların Quranda təkrarlanmış sayları verilmişdir.

◆ “Yeddi göy” ifadəsi 7 dəfə qeyd edilib. “Göylərin yaradılması” (“xəlqu səməvat”) ifadəsi də 7 dəfə təkrar edilir.

Yeddi göy	7 dəfə
Göylərin yaradılması	7 dəfə

◆ “Gün” (“yəum”) sözü ismin tək halında 365 dəfə işləndiyi halda, cəm halında, yəni “günlər” (“əyyam və yəuməyn”) kəlmələri 30 dəfə təkrar edilir. “Ay” kəlməsi isə 12 dəfə təkrarlanır.

Gün	yəum	365
Günlər	əyyam,yəuməyn	30
Ay	şəhr	12

- ◆ “Bitki” və “ağac” kəlmələri də eyni sayda təkrar edilir: 26.

Bitki	26 dəfə
Ağac	26 dəfə

- ◆ “Cəza” (əvəz) kəlməsi Quranda 117 dəfə qeyd olunduğu halda, Quranın əsas əxlaqi xüsusiyyətlərindən sayılan “bağışlamaq” ifadəsi bu saydan 2 dəfə çox, yəni 234 dəfə təkrar edilir.

Cəza	117 dəfə
Bağışlamaq	2 x 117 = 234 dəfə

- ◆ “De” kəlmələrini sayanda gəldiyimiz nəticə 332-dir. “Dedilər” kəlməsini sayanda da eyni rəqəmi əldə edirik: 332.

De	332 dəfə
Dedilər	332 dəfə

- ◆ “Dünya” kəlməsi ilə “axirət” kəlməsinin təkrarları da eyni rəqəmi göstərir: 115.

Dünya	115 dəfə
Axirət	115 dəfə

- ◆ “Şeytan” kəlməsi Quranda 88 dəfə qeyd olunmuşdur. “Mələk” kəlməsi də elə bu qədər, yəni 88 dəfə təkrar edilmişdir.

Şeytan	88 dəfə
Mələk	88 dəfə

- ◆ “İman” (şəkilçisiz) və “küfr” kəlmələrinin hər biri Quranda 25 dəfə təkrar edilir.

İman	25 dəfə
Küfr	25 dəfə

- ◆ “Cənnət” və “cəhənnəm” kəlmələri də eyni saydadır: 77.

Cənnət	77 dəfə
Cəhənnəm	77 dəfə

- ◆ “Zəkat” kəlməsi Quranda 32 dəfə işləndiyi halda, “bərəkət” kəlməsi də eyni sayda təkrar edilmişdir: 32.

Zəkat	32 dəfə
Bərəkət	32 dəfə

- ◆ “Yaxşılar” (“əbrar”) 6 dəfə təkrar edilir, “pislər” (“fuccar”) kəlməsi isə bu rəqəmin yarısı qədər, yəni 3 dəfə.

Yaxşılar	Əbrar	6 dəfə
Pislər	Fuccar	3 dəfə

- ◆ “Yay-isti” kəlmələri ilə “qış-soyuq” kəlmələrinin işlənmə sayları də eynidir: 5.

Yay – isti	1 + 4 = 5 dəfə
Qış – soyuq	1 + 4 = 5 dəfə

◆ “Şərab” (“xamr”) və “sərxoşluq” (“səkərə”) kəlmələrinə də Quranda eyni sayda rastlanır: hər birinə 6 dəfə.

Şərab	Xımr	6 dəfə
Sərxoşluq	Səkərə	6 dəfə

◆ "Fikirləşmək" və "nur" saylarının təkrar sayı da eynidir: 49

FİKİRLƏŞMƏK	49 dəfə
NUR	49 dəfə

◆ “Dil” və “vəz” kəlmələri eyni sayda - hər biri 25 dəfə təkrar edilir.

Dil	25 dəfə
Vəz	25 dəfə

◆ “Fayda” kəlməsi 50, “pozmaq” kəlməsi də 50 dəfə təkrar olunur.

Fayda	50 dəfə
Pozmaq	50 dəfə

◆ “Əcir” və “fail” (“icraçı”) kəlmələrinin də işlənmə sayı eynidir: 108.

Əcir	107 dəfə
Fail	107 dəfə

- ◆ “Sevgi” və “itaət” kəlmələrinin təkrarlanma sayları da eynidir: hər biri 83 dəfə.

Sevgi	83 dəfə
İtaət	83 dəfə

- ◆ Kuranda "dönüş" ve "sonsuz" kelimeleri eöit saygda yer almaktadır: 28

Dönüş	28 dəfə
Sonsuz	28 dəfə

- ◆ “Müsibət” və “şükür” kəlmələri Quranda eyni sayda təkrar edilir: hər biri 75 dəfə.

Müsibət	75 dəfə
Şükür	75 dəfə

- ◆ “Günəş” (“şəms”) və “ışığı” (“nur”) kəlmələrinin hər biri Quranda 33 dəfə təkrar edilir.

Günəş	Şəms	33 dəfə
İşıq	Nur	33 dəfə

* Saymada «nur» kəlməsinin tək cə adlıq halları nəzərə alınmışdır.

«Doğru yola aparən (əlhuda)» və «rəhmət» kəlmələrinin təkrar sayı bərabərdir - 79.

Doğru yola aparən (əlhuda)	79 dəfə
rəhmət	79 dəfə

Quranda «sıxıntı» kəlməsi 13 dəfə işlənərkən «rahatlıq» sözü də 13 dəfə təkrar olunur.

sıxıntı	13 dəfə
rahatlıq	13 dəfə

“Qadın” və “kişi” kəlmələri də eyni saydadır - hər biri 23 dəfə işlədilib. Qadın - kişi sözlərinin Quranda təkrar sayı olan 23, həmçinin insan embrionunun meydana gəlməsində yumurta və spermadan gələn xromosom sayıdır. İnsanın xromosom sayı da anadan və atadan gələn 23 – 23 xromosomun cəmi olaraq 46-dır.

Qadın	23 dəfə
Kişi	23 dəfə

“Xəyanət” kəlməsi 16 dəfə qeyd olunduğu halda, “xəbis” kəlməsi də 16 dəfə təkrar edilmişdir.

Xəyanət	16 dəfə
Xəbis	16 dəfə

**«Onlar Quran barəsində düşün-
məzlərmi? Əgər o, Allahdan
qeyrisi tərəfindən olsaydı, əlbəttə,
onda çoxlu ziddiyyət (ixtilaf,
uyğunsuzluq) tapardılar».
(«Nisa» surəsi, 82).**

“İnsan” kəlməsinə Quranda 65 dəfə rast gəlinir. İnsanın yaradılış mərhələlərinin sayının cəmi də eynidir - 65.

İnsan		65 dəfə
Torpaq	Turabun	17 dəfə
Nütfə	Nutfun	12 dəfə
Embrion	Əlaq	6 dəfə
Bir tikə ət	məda'a	3 dəfə
Sümük	İzamun	15 dəfə
Ət	Ləhmun	12 dəfə
Cəmi		65 dəfə

“Salavat” kəlməsi bütün Quranda 5 dəfə təkrar edilir. Allah insanların gündə məhz 5 dəfə namaz qılmasını vacib saymışdır.

“Torpaq” kəlməsi Quranda 13 dəfə işləndiyi halda, “dəniz” kəlməsi 32 dəfə təkrar edilir. Bu rəqəmləri cəmləsək, 45 alınır. Əgər quru torpaq səthinin Quranda təkrar edilən sayı olan 13 rəqəmini 45-ə bölsək, 28,88888889 faiz əldə edirik. Dənizlərin Quranda təkrar edildiyi rəqəmi - 32-ni 45-ə böləndə isə 71,11111111 rəqəmini əldə edirik. Bu nisbət isə planetimizin su və quru torpaq sahələrinin real nisbətidir.²⁵⁰

Torpaq	13 dəfə	$13/45 = \%28,88888889$
Dəniz	32 dəfə	$32/45 = \%71,11111111$
Cəmi	45 dəfə	%100

QURANDA ƏBCƏD HESABI

Ərəb əlifbasında hər hərfin bir dəyəri var. Yəni ərəb dilində hər hərf bir rəqəmə uyğun gəlir. Bundan istifadə edilərək müxtəlif hesablamlar aparılır. Bu hesaba “əbcəd hesabı” və ya “hisab-i cüməl” deyilir.²⁵¹

Əbcəd əlifba sisteminin hər bir hərfinin müxtəlif rəqəmlərə uyğun gəlmə xüsusiyyətindən istifadə edən müsəlmanlar bundan müxtəlif sahələrdə yararlanmışlar. Cifr (əbcəd) elmi də belə sahələrdən biridir.

Ərəb əlifbasının sıra və sayı dəyərləri

Sıra dəyəri	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Ərəb hərfləri	ا	ب	ج	د	ه	و	ز	ح	ط	ي	ك	ل	م	ن
Azərbaycanca oxunuşu	əlif	bə	cim	dəl	hə	vav	zə	ha	tı	yə	kəf	lam	mim	nun
Sayı dəyəri	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50
Sıra dəyəri	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
Ərəb hərfləri	س	ع	ف	ص	ق	ر	ش	ت	ث	خ	ذ	ظ	ض	غ
Azərbaycanca oxunuşu	sin	ayn	fə	sad	qaf	ra	şin	tə	sə	xı	zəl	dad	zı	ğayn
Sayı dəyəri	60	70	80	90	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000

Cifr gələcəkdə baş verməsi ehtimal edilən işlərdən xəbər verən elmin adıdır. Buna görə simvolik şəkillər və hərflərin əbcəd sayının gəldiyi rəqəmlərin üzərində aparılan izahlar bu sahə ilə məşğul olanların müraciət etdiyi yollardan biridir. Əbcədlə cifr üsulları arasındakı əsas fərq budur ki, əbcəd artıq baş verənlər, cifr isə baş verməsi güman edilənlər haqqında elmdir.²⁵²

Bu hesab üsulu kökləri çox qədimlərə qədər gedib çıxan və Quran göndərilməmişdən əvvəl də çox geniş istifadə edilən bir üsuldur. Ərəb tarixində baş verən bütün hadisələr hərflərə rəqəm dəyəri verilərək yazılır və bununla da hər hadisənin tarixi də qeyd edilmiş olurdu. Bu tarixlər istifadə edilən hər hərfin xüsusi rəqəm dəyərlərinin toplanması ilə əldə edilirdi.

Quranda qeyd edilən bəzi ayələr bu əbcəd üsulu ilə incələyəndə bu ayələrin öz mənalarına uyğun olaraq bəzi tarixlərlə üst-üstə düşdüyünü görürük. Bu ayələrdə haqqında danışılan hadisələrin əbcəd hesabları ilə əldə edilmiş tarixlərdə həyata keçdiyini görəndə isə bəhs edilən ayələrdə həmin hadisələrə gizli bir işarə olduğunu başa düşürük. (Doğrusunu ən yaxşı Allah bilir).

◆ 1969-cu ildə Aya çıxılmasına Quranda işarə edilir

النَّاعَةُ وَأَنْشَقَّ الْقَمْرُ

“Saat (qiyamət saati) yaxınlaşdı, Ay parçalandı” (“Qəmər” surəsi, 54/1).

“Şaqq” kəlməsi ərəb dilində “iki yerə parçalanmaq, ayrılmaq” mənası ilə yanaşı “cızıq qoymaq, qabartmaq, torpağı becərmək, torpağın qazılması” kimi mənalarda da işlədilir:

● أَلَا مَسِيَّتَا الْمَاءِ مَسِيًّا ● ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ● فَأَلْبَتْنَا بِهَا حَبَا ●
● وَعَبَا وَقَفَا ● وَرَزَوْنَا وَحَلَا ● وَحَدَّائِقَ عَلَا ● وَفَاكِهَةَ وَأَا

“Həqiqətən Biz yağışı bol yağdırdıq. Sonra yeri yaxşı yarıdıq. Beləcə, orada dən göyörttdik, üzüm və yonca, zeytun və xurma, bir-birinə sarmaşan bağçalar, meyvələr və ot yetişdirdik.”
(“Əbəsə” surəsi, 80/25-31).

Göründüyü kimi, bu ayədə “şaqqa” kəlməsi “iki yerə yarımaq, ayrılmaq” mənasında deyil, “torpağın yarılib müxtəlif əkinlərin yetişməsi” mənasında işlədilmişdir. “Şaqqa” kəlməsi bu baxımdan dəyərləndiriləndə (“Qəmər” surəsinin 1-ci ayəsində qeyd edildiyi kimi) “Ayın yarılması” mənası ilə yanaşı, həm də 1969-cu ildə Aya çıxmaq hadisəsində Ayın torpağının üzərindəki fəaliyyətə işarə edilir (ən doğrusunu Allah bilir).

Burada həmçinin çox mühüm bir məsələyə də işarə var. “Qəmər” surəsində qeyd edilən bu ayənin bəzi kəlmələrinin əbcədi bizə 1969 rəqəmini verir. Bu hesablama üsulunda ayrıca vurğulanmalı olan mühüm bir məqam da, aparılmış hesablamalarda çox böyük yaxud da əlaqəsi olmayan rəqəmlərin çıxma ehtimalıdır. Əlaqəli rəqəmin əldə edilmə ehtimalı çox zəif olsa da, belə bir aydın rəqəmin hesablanması çox diqqətçəkici bir məsələdir.

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

“...Saat yaxınlaşdı və Ay parçalandı...”

HİCRİ: 1390 - MİLADİ: 1969

لَسَاءَ مَا نَحْنُ لَهُ

* Yaxınlaşdı kəlməsi ərəb dilində başda olduğu üçün sayıya daxil edilmir.

Amerikalı astronomlar 1969-cu ildə Ayın üstündə tədqiqatlar aparmış, Ayın torpağı müxtəlif alətlərlə qazılmış, yarılmış və nümunə olaraq Yerə gətirilmişdir.

Ancaq bunu da bildirməliyik: əlbəttə, Ayın yarılməsi hadisəsi Allahın Peyğəmbərimizə (s) verdiyi möcüzələrdən biridir. Bir hədisdə bu möcüzə belə bildirilmişdir:

«...Səid ibn Əbi Ərübə Qətadədən, o da Ənəs ibn Malikdən (r) nəql etdi: «Məkkə əhalisi Rəsulullahdan onlara bir ayə (bir möcüzə) göstərməsini istədi. O da onlara Ayı iki yerə bölünmüş halda göstərdi, hətta məkkəlilər Hira dağını o iki hissənin arasında gördülər».²⁵³

Yuxarıda haqqında danışılan möcüzə ayədə xəbər verilən Ayın yarılməsi hadisəsidir. Ancaq Quran hər əsrə baxan bir kitab olduğu üçün bu ayə ilə günümüzdə Ayın kəşfi mövzusunda da diqqət çəkildiyi güman edilə bilər (ən doğrusunu Allah bilir).

ع ا ش ل ا ة

1 + 30 + 60 + 1 + 70 + 400

ق ش ن ا و

6 + 1 + 50 + 300 + 100

ر ه ق ل ا

1 + 30 + 100 + 40 + 200

CƏMİ : 1390 (MİLADİ 1969)

QURANDA 19 MÖCÜZƏSİ

Quranın riyazi möcüzələrinin başqa biri isə 19 rəqəminin ayələrin içinə şifrələnmiş bir şəkildə yerləşdirilməsidir. Quranda “**Onun üstündə on doqquz vardır**” (“Muddəsir” surəsi, 74/30) ayəsi ilə nəzərlərimizi cəlb edən bu rəqəm Quranın əksər yerində şifrələnmişdir. Bunun nümunələrindən bir hissəsini belə sayı bilərik:

◆ “Bismillah” kəlməsi 19 hərfdən ibarətdir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ب	1-ci hərf	ا	8-ci hərf	ل	15-ci hərf
س	2-ci hərf	ل	9-cu hərf	ر	16-cı hərf
م	3-cü hərf	ر	10-cu hərf	ح	17-ci hərf
ا	4-cü hərf	ح	11-ci hərf	ی	18-ci hərf
ل	5-ci hərf	م	12-ci hərf	م	19-cu hərf
ل	6-cı hərf	ن	13-cü hərf		
ه	7-ci hərf	ا	14-cü hərf		

◆ Quranda 114 (19 x 6) surə var.

◆ İlk vəhy olunan surə (96-cı surə) axırdan 19-cu surədir.

◆ Quranın ilk vəhy edilən ayələri 96-cı surənin ilk 5 ayəsidir və bu ayələrdəki kəlmələrin sayı cəmi 19-dur.

اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

5-ci kəlmə 4-cü kəlmə 3-cü kəlmə 2-ci kəlmə 1-ci kəlmə

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

9-cu kəlmə 8-ci kəlmə 7-ci kəlmə 6-cı kəlmə

اِقْرَأْ وَ رَبَّنَا الْأَكْرَمُ

12-ci kəlmə 11-ci kəlmə 10-cu kəlmə

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

15-ci kəlmə 14-cü kəlmə 13-cü kəlmə

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

19-cı kəlmə 18-ci kəlmə 17-ci kəlmə 16-cı kəlmə

Göründüyü kimi, ilk 5 ayə cəmi 19 kəlmədən ibarətdir. Arada qeyd edilən “vav” kəlmə yox, hərfdir. “Bə” hərfləri də eyni şəkildə bu saya daxil edilməyib.

◆ Vəhy edilən ilk surə (“Ələq” surəsi) 19 ayəyə malikdir və özündə 285 hərfi (19 x 15) ehtiva edir.

◆ Axıncı vəhy edilən surə olan “Nəsr” cəmi 19 kəlmədən ibarətdir.

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

5-ci kəlmə 4-cü kəlmə 3-cü kəlmə 2-ci kəlmə 1-ci kəlmə

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ

10-cu kəlmə 9-cu kəlmə 8-ci kəlmə 7-ci kəlmə 6-cı kəlmə

اللَّهُ أَفْوَاجًا

12-ci kəlmə 11-ci kəlmə

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ

16-cı kəlmə 15-ci kəlmə 14-cü kəlmə 13-cü kəlmə

إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

19-cu kəlmə 18-ci kəlmə 17-ci kəlmə

Bundan başqa “Nəsr” surəsinin Allahın köməyindən bəhs edən ilk ayəsi də 19 hərfdən ibarətdir.

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

ا	1-ci hərf	ص	8-ci hərf	ا	15-ci hərf
ذ	2-ci hərf	ر	9-cu hərf	ل	16-cı hərf
ا	3-cü hərf	ا	10-cu hərf	ف	17-ci hərf
ج	4-cü hərf	ل	11-ci hərf	ت	18-ci hərf
ا	5-ci hərf	ل	12-ci hərf	ح	19-cu hərf
ء	6-cı hərf	ه	13-cü hərf		
ن	7-ci hərf	و	14-cü hərf		

- ◆ Quranda 114 (19 x 6) “Bismillah” sözü var. Bu say da 19-dan 6 dəfə çoxdur.
- ◆ Quranda 113 surə “Bismillah”la başlayır. Başında “Bismillah” olmayan yeganə surə 9-cu surə olan “Tövbə”

surəsidir. Quranda ancaq “Nəml” surəsində iki “Bismillah” var. Bunlardan biri surənin əvvəlində, digəri isə 30-cu ayədə qeyd edilmişdir. “Bismillah”la başlamayan “Tövbə” surəsindən etibarən saymağa başlayanda “Nəml” surəsinin 19-cu sırada yerləşdiyini görmək olar.

SURƏ NÖMRƏLƏRİ	SURƏ ADLARI
1	Fatiha
2	Bəqərə
3	Ali-İmran
4	Nisa
5	Maidə
6	Ənam
7	Əraf
8	Ənfal
9	Tövbə
10	Yunus
11	Hud
12	Yusuf
13	Rəd
14	İbrahim
15	Hicr
16	Nəhl
17	İsra
18	Kəhf
19	Məryəm
20	Taha
21	Ənbiya
22	Həcc
23	Muminun
24	Nur
25	Furqan
26	Şuara
27	Nəml
28	Qəsəs
29	Ənkəbut
30	Rum
31	Loğman
32	Səcdə
33	Əhzab
34	Səba
35	Fatır
36	Yasin
37	Saffat
38	Sad

Başlangıcında
“Bismillah”
olmayan
yeganə surə
“Tövbə”
surəsidir.

“Nəml”
surəsindəki
“Bismillah”
la yanaşı, 30-
cu ayədə də
“Bismillah”
var.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19

Aradakı
surələrin
cəmi 19
edir.

19 surə sonra gələn 27-ci surə olan “Nəml” surəsinin həm əvvəlində, həm də 30-cu ayəsində “Bismillah” var. Beləliklə, 27-ci surədə iki “Bismillah” var. “Bismillah”ların sayını 114-ə çatdıran ayə 27-ci surənin 30-cu ayəsidir. Bundan başqa surə və ayə nömrələrini, yəni 27 və 30-u toplayanda 57 (19 x 3) sayını əldə edirik.

“Tövbə” surəsindən (9) “Nəml” surəsinə (27) qədər olan surə nömrələrinin cəmi $9+10+11+12+13+14+15$

$+16+17+18+19+20+21+22+23+24+25+26+27=342$ edir. Bu da 19 rəqəminin 18 qatıdır.

◆ 19-la 19-un bir neçə qatı olan ayələrdə qeyd edilmiş Allah kəlmələrinin cəmi 133-dür (19 x 7).

◆ “Bir” mənasına gələn “vahid” (“i” hərfi bu söz oxunarkən əlavə edilir) kəlməsinin əbcəd dəyəri 19-dur. Quranda bu kəlmə “bir çeşid yemək”, “bir qapı” və s. kimi müxtəlif kəlmələr üçün işlədilmişdir. “Tək Allah” olaraq işlədilməsi isə 19 dəfədir.

Ərəb dilindəki hərflər hərəkəsiz qeyd edilmişdir	"Vahd" kəlməsinin hərfləri	Hərflərin sayı dəyərləri
و	V	6
ا	A	1
ح	H	8
د	D	4
Kəlmənin əbcəd hesabı ilə cəmi		19

◆ 19 dəfə “vahd” kəlməsinin qeyd edildiyi ayələrin surə və ayə nömrələrinin cəmi 361 (19 x 19)-dur.

◆ Başlanğıc hərflərinin olduğu birinci surə ilə başlanğıc hərflərinin olduğu axıncı surə arasında başlanğıc hərflərinin olmadığı 38 (19 x 2) surə var.

◆ “Rəhman” kəlməsi isə Quranda 57 (19 x 3) dəfə qeyd edilir.

◆ Quranda 30 fərqli rəqəm qeyd edilib.

1	7	19	70	1 000
2	8	20	80	2 000
3	9	30	99	3 000
4	10	40	100	5 000
5	11	50	200	50 000
6	12	60	300	100 000

Quranda qeyd edilən bütün bu rəqəmləri (təkrarlarını nəzərə almadan) toplayanda əldə edilən say 162.146-dır. Bu da 19-la 8534-in hasilidir: $1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+11+12+19+20+30+40+50+60+70+80+99+100+200+300+1000+2000+3000+5000+50.000+100.000=162.146$ (19 x 8534).

◆ Bu 30 fərqli rəqəmə əlavə olaraq Quranda 8 ədəd kəsirli saydan bəhs edilir. Bunlar 1/10, 1/8, 1/6, 1/5, 1/4, 1/3, 1/2, 2/3-dür. Beləliklə, Quran özündə 38 (19 x 2) fərqli sayı ehtiva edir.

◆ Quranın əvvəlindən etibarən 19 ayəyə sahib olan ilk surəsi “İnfitar” surəsidir. Bu surənin başqa bir xüsusiyyəti də axırcı kəlməsinin “Allah” kəlməsi olmasıdır. Bu həm də Qurandakı axırdan 19-cu “Allah” kəlməsidir.

◆ “Qaf” hərfi ilə başlayan 50-ci surədə 57 (19 x 3) “qaf” hərfi var. Əvvəlində “qaf” hərfi olan 42-ci surədə yenə 57 (19 x 3) ədəd “qaf” hərfi var. 50-ci surənin 45 ayəsi var. Bunları toplasaq, (42+53) yenə 95 (19 x 5) edir.

50-ci surə	57 (19 x 3) qaf hərfi
42-ci surə	57 (19 x 3) qaf hərfi

50-ci surə	45 ayə	50+45=95 (19 x 5)
42-ci surə	53 ayə	42+53=95 (19 x 5)

◆ “Qaf” surəsinin ilk ayəsində Quran üçün işlədilən “məcid” kəlməsinin əbcəd dəyəri 57 (19 x 3)-dir. Yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, surə içindəki “qaf” surələrinin cəmi də 57-dir.

◆ “Qaf” surəsindəki “qaf” hərflərinin qeyd edildiyi ayələrin nömrələrini toplayanda 19-un 42 qatı olan 798 sayını əldə edirik. 42 isə başlanğıc hərfləri arasında “qaf” olan başqa bir surənin nömrəsidir.

◆ “Nun” hərfi yalnız 68-ci surənin əvvəlində qeyd edilir. Bu surədəki “nun” hərflərinin cəmi 133 (19 x 7)-dür.

◆ Surə nömrələri 19-un qatı olan surələrin ayə saylarını (“Bismillah” da daxil olmaqla) toplayanda 266 (19 x 4) alınır.

	SURƏ NÖMRƏSİ	AYƏLƏRİN SAYI
19 x 1	19-cu surə	99
19 x 2	38-ci surə	89
19 x 3	57-ci surə	30
19 x 4	76-cı surə	32
19 x 5	95-ci surə	9
19 x 6	114-cü surə	7
CƏMİ		266 (19 x 14)

◆ “Ya” və “sin” hərfləri “Yasin” surəsinin əvvəlində mövcuddur. “Sin” hərfi “Yasin” surəsində 48 dəfə qeyd edildiyi halda “ya” hərfi 237 dəfə qeyd olunub. Bu iki hərfin cəmi 285 (19 x 15)-dir.

◆ Yalnız bir surə - 7-ci surə “əlif”, “lam”, “mim”, “sad” başlanğıc hərfləri ilə başlayır. “Əlif” hərfi bu surədə 2529 dəfə, “lam” hərfi 1530 dəfə, “mim” hərfi 1164 dəfə və “sad” hərfi 97 dəfə qeyd edilmişdir. Bu qayda ilə 4 hərf bu surədə birlikdə 5320 dəfə qeyd edilir: $2529 + 1530 + 1164 + 97 = 5320$ (19 x 280).

◆ “Əlif”, “lam”, “mim” hərfləri ərəb dilində ən çox istifadə edilən hərflərdir. Bu hərflər bir yerdə 6 surənin - 2, 3, 29, 30, 31 və 32-ci surələrin əvvəlində yer almışlar. Bu 3 hərf 6 surənin hər birində cəmi 19-un qatı olaraq qeyd edilmişdir. Cərgə ilə [9899 (19 x 521), 5662 (19 x 298), 1672 (19 x 88), 1254 (19 x 66), 817 (19 x 43)]. Bu üç hərfin 6 surədə birlikdə qeyd edildiyi yerin sayı 19874 (19 x 1046)-dür.

◆ “Əlif”, “ləm”, “ra” başlanğıc hərflərinin 10, 11, 12, 14 və 15-ci surələrdə birlikdə qeyd edildikləri yerlərin sayı 2489 (19 x 131), 2489 (19 x 131), 2375 (19 x 125), 1197 (19 x 63) və 912 (19 x 48)-dir.

◆ “Əlif”, “ləm”, “mim”, “ra” başlanğıc hərflərinin birlikdə qeyd edildiyi yer 1482 (19 x 78)-dir. “Əlif” hərfi 605 dəfə, “ləm” hərfi 480 dəfə, “mim” hərfi 260 dəfə və “ra” hərfi 137 dəfə qeyd edilmişdir.

◆ “Kaf”, “ha”, “ya”, “ayn”, “sad” başlanğıc hərfləri ancaq bir surədə - 19-cu surədə qeyd edilmişdir. “Kaf” hərfi bu surədə 137 dəfə, “ha” hərfi 175 dəfə, “ya” 343 dəfə, “ayn” 117 dəfə və “sad” hərfi 26 dəfə qeyd edilmişdir. 5 hərfin cəm olaraq qeyd edildiyi yerlərin sayı $137 + 175 + 343 + 117 + 26 = 798$ (19 x 42)-dir.

Bu mövzudakı başqa qeydlər isə belədir.

Bütün Quranda:

- “ətiu” (itaət edin) kəlməsi 19 dəfə;

- “abd” (qul, bəndə), “abid” (qulluq edən) və “ibadət” kəlmələri isə cəmi 152 (8 x 19) dəfə qeyd edilir.

◆ Allahın adlarından aşağıda nümunə kimi verilən bəzilərinin sayının əbcəd dəyəri də 19-un qatlarıdır.

- “Vahid” (tək) 19 (19 x 1)

- “Cami” (toplayan) 114 (19 x 6)

◆ Paskal

üçbucağında ilk
19 rəqəmin
cəmi 57 (3 x
19) edir.

			1					
			1	1				
			1	2	1			
			1	3	3	1		
			1	4	6	4	1	
			1	5	10	10	5	1
		1	6	15	20	15	6	1
	1	7	21	35	35	21	7	1

Şəkil 2: İlk 19 sayı

◆ Nəticə:

İlk 19 rəqəmin cəmi 19-un qatıdır.

İlk 19 rəqəmin cəmi 19-un qatıdır.

İlk xanada yerləşən 1-lərin sayı 19-dur.

Paskal üçbucağını əsas olaraq alanda 3 bölünə bilən bütün sayıların cəmi 96 edir. 96 da ilk vəhy edilən surənin nömrəsidir.

Paskal üçbucağındakı rəqəmlərin başlarında 19 ədəd «bir» rəqəmi var.

Quran ayələrinin göndərilmə sırasına görə 19 şifrəsinin Paskal üçbucağı ilə əlaqəsi

◆ İlk vəhy olan 96-cı surə axırdan 19-cu surədir. Bu surə 19 ayədən ibarətdir və burada cəmi 285 (19 x 15) hərf var.

Vəhyin ilk 5 ayəsində isə 76 (19 x 4) kəlmə var.

◆ İkinci olaraq vəhy edilən 68-ci surədə vəhy olunmuş ilk ayələr də 38 (19 x 2) kəlmədən ibarətdir.

◆ Üçüncü vəhy olan 73-cü surə isə 57 (19 x 3) kəlmədən əmələ gəlir.

**“Bu (Quran) aləmlərə ancaq
bir öyüd-nəsihətdir! Siz onun
verdiyi xəbəri bir müddətdən
sonra mütləq biləcəksiniz!”
 (“Sad” surəsi, 87-88).**

A vibrant, lush green landscape featuring a waterfall cascading into a pool of water. The scene is framed by an ornate, golden archway with intricate scrollwork. The foreground is dominated by large, green, pointed leaves, possibly from a plant like a yucca or agave. The overall atmosphere is serene and natural.

*Quranın
ədəbi yöndən
mükəmməl
olması*

QURANIN TƏQLİD EDİLMƏSİNİN QEYRİ-MÜMKÜNLÜYÜ

Bu hissəyə qədər Quranın elmi və tarixi nöqteyi-nəzərdən möcüzəli xüsusiyyətlərini qismən də olsa qeyd etdik. Bütün bunlarla yanaşı Quran həm də ədəbi dili baxımından heyrətamiz, bənzəri olmayan bir üsluba malikdir.

Hər şeydən əvvəl qeyd olunması lazım gələn məsələ Quranın hər bir dövrə istənilən insan toplumuna müraciət etməyi bacaran bir üsluba malik olmasıdır. Quran onu oxuyan adamların elmi və mədəni səviyyəsindən asılı olmayaraq hamının başa düşə biləcəyi bir dilə sahibdir. Bir ayədə Allah Quran haqqında belə buyurur:

“And olsun ki, biz Quranı ibrət almaq üçün belə asanlaşdırdıq...”
(“Qəmər” surəsi, 54/22).

Asan başa düşülən üslubda yazılmasına baxmayaraq, Quranın üslubunun təqlid edilməsi heç bir cəhətdən mümkün olmamışdır. Allahın Quranın bənzərsiz olmasına diqqət çəkdiyi ayələrdən bir neçəsi belədir:

“Əgər bəndəmişə nazil etdiyimizə şəkkiniz varsa, siz də ona bənzər bir surə gətirin və əgər doğru deyirsinizsə, onda Allahdan savayı şahidlərinizi çağırın!” (“Bəqərə” surəsi, 2/23).

“Yoxsa: “Onu özündən uydurdu!” deyirlər. De: “Əgər doğru deyirsinizsə, ona bənzər bir surə gətirin və Allahdan başqa kimə gücünüz çatırsa, onu da köməyə çağırın!”” (“Yunus” surəsi, 10/38).

Quranın “mücüzə” kəlməsi ilə səciyyələndirilməsinin səbəblərindən biri də yuxarıdakı ayələrdə vurğulandığı kimi, insanın onun hətta bir oxşarını yazmaqda aciz olmasıdır. Bu acizlik, bu imkansızlıq nə qədər böyükdürsə, möcüzə də bir o qədər böyükdür. Dolayısı ilə Quranın üslubunun əsrlərdən bəri milyardlarla insan arasından bircə nəfər tərəfindən

də təqlid edilə bilməməsi bu müqəddəs kitabın möcüzəvi olduğunu göstərən sübutlarından biridir.

F.F.Arbutnot (F.F.Arbutnot) “İncilin və Quranın quruluşu” (“The Construction of the Bible and the Koran”) adlı kitabında Quran haqqında bunları qeyd edir:

“Ədəbi üslub baxımından dəyərləndiriləndə Quran yarı nəzm, yarı nəsr üslubunda təmiz ərəb dilində yazılmış nümunədir. Dilçi alimlər bəzi vəziyyətlərdə Quranda istifadə edilən bir çox qəlib və ifadələrə uyğun gələn düzümdən yararlansa da, Qurana oxşar bir çalışma meydana gətirmək üçün gərgin əmək sərf etsə də, onların bu məsələdə indiyə qədər nəyəsə müvəffəq olduqlarını heç kim deyə bilməmişdir”.²⁵⁶

Quranın ifadələrində işlədilən kəlmələr həm mənə, həm də üslub axıcılığı və təsiretmə gücü baxımından çox özəl və bənzərsizdir. Ancaq Quranın Allahın əmr və qadağalarını bildirdiyi müqəddəs bir kitab olduğuna iman gətirmək istəməyənlər onu müxtəlif bəhanələrlə inkar etməyə çalışmışlar. Allah iman gətirməyənlərin Quran haqqında sözlərini aşağıdakı ayələrdə belə bildirir:

“Biz ona şər öyrətmədik və bu, ona heç yaraşmaz da. Ona vəhy olunan ancaq öyüd-nəsihət və açıq-aşkar Qurandır ki, onunla diri olanları qorxutsun və o deyilən söz kafirlər barəsində gerçək olsun.” (“Yasin” surəsi, 36/69-70).

Quranın üstün qafiyə sistemi

Quranı təqlidolunmaz və bənzərsiz edən xüsusiyyətlərindən biri də onun ədəbi məziyyətləri ilə birbaşa bağlıdır. Quran ərəb dilində olsa da, o, ərəb ədəbiyyatında işlədilən dil qəliblərindən heç birinə oxşamır.

Qurandakı qafiyə sisteminə “səci” deyilir. Filoloqlar Quranda işlədilən bu qafiyələrin də möcüzə olduğunu bildirirlər. Məşhur ingilis

alimi, prof. Adil M.A.Abbas Quranın grammatik baxımdan bir möcüzə olmasını sübut etmək üçün yazdığı “Elmi möcüzələr” (“Science Miracles”) adlı kitabında Quranda istifadə edilən hərfliəri və qafiyə sistemini qrafiklər və cədvəllər vasitəsilə geniş tədqiq etmişdir. O bu kitabda Quranda istifadə edilən qafiyə sistemi ilə bağlı bir çox maraqlı nüanslar tapmışdır.

Prof. Adel M. A. Abbasın “*Science Miracles*” (Elmi Möcüzələr) adlı kitabı

hərli ilə qafiyələndiyi aydın olur. Başqa sözlə desək, Quranda ayələrin yarısından çoxu “nun” hərli ilə qurtarır. Eyni həcmdə və ölçüdə olan ədəbi çalıřmaların heç birində mətnin yarısından çoxunun bir səslə qafiyələnməsi mümkün olmamışdır. Bu məsələ təkcə ərəb dilinə yox, bütün dillərə şamil edilir.

Məlum olduđu kimi, Quranda 29 surə 1 və ya 1-dən artıq simvolik hərfli başlayır. “**Muqatta hərfliəri**” kimi tanınan bu hərfliər həm də “başlanğıc hərfliəri” adlandırılır. Ərəb dilindəki 29 hərfdən 14-ü - ayn, sin, kaf, nun, ra, ya, ta, ha, əlif, ləm, mim, hə, yə, sad “muqatta hərfliəri”ni təşkil edir. Bu hərfliərdən “nun” hərfinin “Qələm” surəsində istifadəsinə nəzər salanda ayələrin 88,8 faizinin “nun” hərli ilə qafiyələndiyini görmək olar. “Şuara” surəsinin 84,6 faizi, “Nəml” surəsinin 90,32 faizi, “Qəsas” surəsinin isə 92,05 faizi “nun” hərli ilə qafiyələnir.

Quranın hamısına nəzər salanda isə onun mətninin 50,08 faizinin “nun”

Muqatta hərfləri ilə başlayan surələrdən
"Nun" hərfi ilə qurtaran ayələrin siyahısı:

Surə nömrələri	Surələrin Adı	«Nun» hərfinin sayı
2	Bəqərə	193
3	Ali-İmran	121
7	Əraf	193
10	Yunus	98
11	Hud	56
12	Yusuf	93
13	Rəd	5
14	İbrahim	6
15	Hicr	81
19	Məryəm	5
20	Taha	-
26	Şuara	192
27	Nəml	84
28	Qəsas	81
29	Ənkəbut	59
30	Rum	54
31	Loğman	7
32	Səcdə	27
36	Yasin	71
38	Sad	18
40	Mumin	32
41	Fussilət	30
42	Şura	6
43	Zuxruf	78
44	Duxan	44
45	Casiyə	30
46	Əhkaf	26
50	Qaf	-
68	Qələm	42

Yuxarıdakı sxem muqatta (rəmzi) hərfləri ilə başlayan surələrdə, "Nun" hərfi ilə qurtaran ayələrin də sayılmasını göstərir.

Quran qafiyə baxımından ümumi şəkildə incələndə isə məlum olur ki, qafiyələrin təxminən 80 faizi "əlif", "mim" və ya "nun" hərflərindən ibarət olan üç səsdən (n, m, a) təşkil edilib.²⁵⁷ "Nun" hərfindən başqa ayələrin 30 faizi "mim", "əlif" və yaxud da "ya" ilə qafiyələnir.

Qafiyələrdə ən çox istifadə edilən dörd səs

Hərflər	ا	ي	م	ن	Cəmi
Səslər	a	y	m	n	
Ayələrin sayı	949	246	666	3123	4984
Faiz nisbəti (%)	15.22	3.94	10.68	50.08	79.92

Yuxarıdakı cədvəldə Quranın qafiyə sisteminin 79,92 faizini təşkil edən 4 hərfin nisbəti görünür.

Ayə nömrəsi	«Muminun» surəsi
1	Qad əfləhəl muminun
2	Əlləzinə hum fi salətihim xaşiun
3	Vəlləzinə hum anil ləğvi muridun
4	Vəlləzinə hum lizzəkəti failun
5	Vəlləzinə hum lifurucihim hafizun
6	...əu mə mələkət əymənuhum fəinnəhum ğayru məlumin.
7	...fə uləikə humul adun
8	Vəlləzinə hum liəmənətihim və ahdihim raun
9	Vəlləzinə hum alə saləvatihim yuhafizun
10	Uləikə humul varisun
11	...hum fi hə xalidun
12	Va ləqad xaləqnəl insənə min suləətim min tin
13	Summə cəəlnəhu nutfətən fi qararim məkin
14	...fətəbərəkəl lahu əhsənul xaliqin
15	Summə innəkum bədə zəlikə ləməyyitun
16	Summə innəkum yəuməl qiyaməti tubəsun
17	...və mə kunnə anil xalqi ğafilin

Ayə nömrəsi	«Nəhl» surəsi
1	...və təalə ammə yuşrikun
2	...ənnəhu iləhə illə ənə fəttəqun
3	...təalə ammə yuşrikun
4	...fə izə huvə xasimum mubin
5	...və mənafiu və minhə təkulun
6	va ləkum fihə cəməlun hinə turihunə və hinə təsrəhun

Ayə nömrəsi	«Ənam» surəsi
1	...summəl ləzinə kəfəru birabbihim yədilun
2	...summə əntum təmtərün
3	...və yələmu mə təksibun
4	...illə kənu anhə muridin
5	...fəsəufə yətihim əmbəu mə kənu bihi yəstəhziun
6	...və ənşənə mim bədihim qarnən əxərin
7	...in həzə illə sihrum mubin
8	...summə lə yunzərün
9	...və lələbəsne ələyhim mə yəlbisun
10	...mə kənu bihi yəstəhziun

Ayə nömrəsi	«Rum» surəsi
6	...və ləkinne əksərən nəsi lə yələmun
7	...və hum anil əxirəti hum ğafilun
8	...və innə kəsirəm minən nəsi biliqai rabbihim ləkəfirun
9	...və ləkin kənu ənfusəhum yəzlimun
10	...ən kəzzəbu bi əyətilləhi və kənu bihə yəstəhziun
11	...summə iləyhi turcəun
12	...yublisul mucrimun
13	...və kənu bişurakəihim kəfirun
14	və yəumə təqumus səatu yəuməizin yətəfərraqun
15	...fəhum fi rəudatin yuhbərün

Ayə nömrəsi	«Yunus» surəsi
26	...ulaikə əshabul cənnəti hum fihə xalidun
27	... ulaikə əshabun nəri hum fihə xalidun
28	...və qalə şurəkəuhum mə kuntum iyyənə təbudun
29	...in kunnə an ibədətikum ləğafilin
30	...və dallə anhum mə kənu yəftərun
31	...fəqul əfələ təttəqun
32	...fə ənnə tusrəfun
33	...ənnəhum lə yuminun
34	...fə ənnə tufəkun

Ayə nömrəsi	«Ənkəbut» surəsi
6	...innəl lahə ləğəniyyun anil ələmin
7	...və lənəcziyənnəhum əhsənəl ləzi kənu yəməlun
8	...fəunəbbiukum bimə kuntum təməlun
9	...lənudxilənəhum fis salihin
10	...əvə ləysəl lahu bi ələmə bimə fi suduril ələmin
11	...və ləyələmənnəl munafiqun
12	...innəhum ləkəzibun
13	...və ləyusəlunnə yəuməl qiyyəməti ammə kənu yəftərun
14	...fə əxazə humut tufənu və hum zalimun

Ayə nömrəsi	«Nəml» surəsi
12	...innəhum kənu qəumən fasiqin
13	...həzə sihrum mubin
14	...fənzur kəyfe kənə aqibətul mufsidin
15	...min ibədihil muminin
16	...innə həzə ləhuvəl fədlul mubin
17	...fəhum yuzəun
18	...suləymənu və cunuduhu və hum lə yəşurun
19	...və ədxilni birəhmətikə fi ibədikəs salihin

Ayə nömrəsi	«Nisa» surəsi
23	...innəl lahə kənə ğafurar rahimən
24	...innəl lahə kənə alimən hakimən
25	...vallahu ğafurur rahimun
26	...vallahu alimun hakimun
27	...ən təmilu məylən azimən

Ayə nömrəsi	«Maidə» surəsi
22	...fə in yəxrucu minhə fə innə dəxilun
23	...fətəvəkkəlu in kuntum muminin
24	...innə həhunə qaidun
25	...fəfruq bəynənə və bəynəl qəumil fasiqin
26	...fə lə təsə aləl qəumil fasiqin
27	...qalə innəmə yətəqəbbəlul lahu minəl muttəqin
28	...inni əxəful lahə rabbəl aləmin
29	...və zəlikə cəzəuz zalimin
30	...fəqatələhu fə əsbəha minəl xasirin
31	...fə əsbəha minən nadimin

Ayə nömrəsi	«Əraf» surəsi
2	...və zikra lil muminin
3	...qaliləm mə təzəkkərun
4	...fəcəhə bəsunə bəyətən əuhum qailun
5	...iz cəəhum bəsunə illə ən qalu innə kunnə zalimin
6	...və lənəsələnnəl mursəlin
7	...və mə kunnə ğaibin
8	...fəuləikə humul muflihun
9	...bimə kənu biyəyətinə yəzlimun
10	...qaliləm mə təşkurun
11	...ləm yəkum minəs sacidin

Ayә nömrәsi	«Tövbә» surәsi
7	...innәl lahә yuhibbul muttәqin
8	...vә әksәrum fasiqun
9	...innәhum sәә mә kәnu yәмәlun
10	...vә ulaikә humul mutәdun
11	...vә nufәsilul әyәti liqәumin yәlәmun
12	...lällәhum yәntәhun
13	...әhәqqu әn tәxşәuhu in kuntum muminin
14	...vә yәşfi sudura qaumim muminin

Ayә nömrәsi	«Bәqәрә» surәsi
62	...vә lә xaufun alәyhim vә lә hum yәhzәnun
63	...vәzkuru mә fihi lällәkum tәttәqun
64	...lәkuntum minәl xasirin
65	...fә qulnә lәhum kunu qıradәtәn xasiin
66	...vә mәuizәtәn lilmuttәqin
67	...әuzu billәhi әn әkunә minәl cәhilin
68	...fәfәlu mә tumәrun
69	...bәqaratun safrau faqiul lәunuhә tәsurrun nazirin

Ayә nömrәsi	«Ali-İmran» surәsi
130	...vәttәqul lәhә lällәkum tuflihun
131	Vәttәqun nәрәl lәti uiddәt lil kafirin
132	...lällәkum turhәmun
133	...uiddәt lilmuttәqin
134	...vallahu yuhibbul muhsinin
135	...vә lәm yusirru alә mә fәәlu vә hum yәlәmun
136	...vә nimә әcrul alәmin
137	...fәnzuru kәyfә kәnә aqibәtul mukәzzәbin
138	...vә mәuizәtul lilmuttәqin
139	...vә әntumul әlәunә in kuntum muminin
140	...vallahu lә yuhibbuz zalimin

Ayə nömrəsi	«Ənbiya» surəsi
5	...fəlyətinə biyətin kəmə ursiləl əvvəlun
6	...əfəhum yuminun
7	...in kuntum lə tələmun
8	...və mə kənu xalidin
9	...və əhləknəl musrifin
10	...əfələ təqilun
11	...və ənsənə bədəhə qəumən əxərin
12	...hum minhə yərkudun

Ayə nömrəsi	«Nur» surəsi
47	...və mə uləikə bil muminin
48	...fəriqum minhum muridun
49	Və in yəkul ləhumul haqqu yətu iləyhi muzinin
50	...bəl uləikə humuz zalimun
51	...və ulaikə humul muflihun
52	...fəulaikə humul faizun
53	...innəllahə xəbirum bimə təməlun
54	...və mə alər rəsuli illəl bələğul mubin
55	...fəulaikə humul fasiqun

Ayə nömrəsi	«Hicr» surəsi
5	...və mə yəstəxirun
6	...innəkə lə məcnun
7	...in kuntə minəs sadiqin
8	...və mə kənu izəm munzərin
9	...və innə ləhu ləhafizun
10	Və ləqad ərsəlnə min qablikə fi şiyəil əvvəlin
11	...kənu bihi yəstəhziun
12	Kəzəlikə nəslukuhu fi qulubil mucrimin
13	...qad xalət sunnətul əvvəlin
14	...fihi yərucun
15	...nəhnu qəumum məshurun

200-300 sətirlik bir şeirdə qafiyənin iki-üç səsdən ibarət olması həmin əsərə onu möhtəşəm abidəyə çevirən bir xüsusiyyət qazandıra bilər.

Ancaq Quranın uzunluğu, özündə ehtiva etdiyi məlumatlar və hikmətli izahlar nəzərə alınanda belə bir qafiyə sistemindən istifadənin necə bir fəvqəladə vəziyyət olması daha aydın görünür. Çünki Quran insanlara rəhbər olan imani bir kitab olmaqla, özünün bütün ədəbi üstünlükləri ilə, sosial və ya psixoloji mövzuları ilə yanaşı, təbiət elmləri ilə bağlı əksər mövzuları da əhatə edir.

Bu isə dolayısı ilə o deməkdir ki, özündə belə müxtəlif və elmi mövzuları ehtiva edən Quranda bu qədər az səsle belə mükəmməl qafiyələnmənin olması insan əməyi ilə gerçəkləşdirilə bilinməyəcəyini göstərir. Ərəb dili mütəxəssisləri məhz bu baxımdan Qurana “qəti olaraq təqlid edilə bilməz” şəklində tərif verirlər.

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

ZİYALILARIN QURAN HAQQINDA VERDİKLƏRİ MÜLAHİZƏLƏRDƏN BƏZİLƏRİ

Quranın ədəbi mükəmməlliyi və təqlidedilməzliyi haqqındakı izahlardan bəziləri

◆ Məkkəlilər hələ də ondan möcüzə istəyirdilər və Hz.Muhəmməd (s.ə.v.) diqqətçəkici bir cəsarətlə və özünə güvənərək missiyasının əsası kimi Quranın özünə müraciət etdi. Bütün ərəblər kimi, məkkəlilər də dil və natiqlik sənətində mahir insanlar idilər. Əgər Quran onun yazısı olsaydı, başqa insanlar onunla rəqabət apara bilərdi. İmkan verək, onun kimi 10 ayə yazsınlar. Əgər yaza bilməsələr (əsla yaza bilməzlər), onda Quranı açıq bir möcüzə olaraq qəbul etsinlər - Oksford Universitetindən məşhur ərəb dili mütəxəssisi Hamilton Qibb.²⁵⁸

◆ Quran nəhəng bir ədəbi abidə olaraq yeganədir. Ərəb ədəbiyyatının bənzərsiz bir məhsuludur, öz ifadəsi ilə desək, sələfi və xələfi yoxdur. Bütün əsrlərin müsəlmanları onun təkçə ehtiva etdiklərinin deyil, üslubunun da təqlidedilməzliyi məsələsində həmfikirdirlər - Ərəb dili mütəxəssisi Hamilton Qibb.²⁵⁹

◆ Quranın ərəb ədəbiyyatının inkişafına təsiri heç nə ilə müqayisə edilə bilməz. Bu təsir müxtəlif cəhətlərdən irəli gəlir. Quranın özündə ehtiva etdiyi fikirlər, onun dili, qafiyəsi sonrakı bütün ədəbi əsərlərə az və ya çox dərəcədə sirayət etmişdir. Onun müəyyən dil xüsusiyyətləri nə sonrakı yüzilin nəsrində, nə də daha sonrakı əsrlərin nəsr yazılarında təqlid edilə bilmədi. Lakin ən azı Quranın ərəb dilinə gətirdiyi estetika nəticəsində mövcud olan vəziyyət sürətli bir şəkildə inkişaf edə bildi və imperiya idarəçiliyi və inkişaf edən cəmiyyətin yeni tələblərinə uyğunlaşdı - Ərəb dili mütəxəssisi Hamilton Qibb.²⁶⁰

◆ Missiyasının həqiqət olmasının bir sübutu kimi Hz.Muhəmməddən (s.ə.v.) bir möcüzə istəniləndə O, Quranın ilahi mənbədən nazil olduğunu sübut etmək üçün Quran ifadələrindən və onun müqayisəedilməz üstünlüyündən istifadə etmişdir. Əslində hətta müsəlman olmayan insanlar üçün də heç bir şey onun anlaşılıq bir bütünlüyə və qavranılması mümkün olan bir bitkinliyə malik dilindən daha möhtəşəm deyil... Amiranə ahənglərlə dolu səslərin bolluğu və fəvqəladə ritmlər düşmən kimi və şübhə ilə yanaşan insanların dəyişməsində mühüm amil olmuşdur²⁶¹ - Paul Kasanovanın “Fransız kollecində ərəb təhsili” “L’Enseignement de l’Arabe au College de France” adlı məqaləsindən.

◆ Quran Cəbrail tərəfindən Hz.Muhəmmədə (s.ə.v.) diqtə edilərək yazdırılmışdır, onun bütün kəlmələri Allahın vəhidir. Özü və Allahın Peyğəmbəri Hz.Muhəmmədin (s.ə.v.) döğruluğunu göstərən bir möcüzədir. Onun möcüzəvi cəhəti qismən tərzindədir, - o qədər mükəmməl və ucadır ki, heç bir insan və cin ən qısa surəsi ilə müqayisə edilə biləcək bir surə belə yaza bilməzlər, - qismən də təlimində, - gələcək haqqında məlumatlarında və Hz.Muhəmmədin (s.ə.v.) heç vaxt təkbaşına qazana bilməyəcəyi məlumatların fəvqəladə dərəcədə doğru olmasında²⁶² - Harri Geylord Dormanın “İslamı anlamağa doğru” (“Towards Understanding Islam”) adlı kitabından.

◆ Ərəb dilində Qurana aşına olan hər bir kəs bu dini kitabın gözəlliyini öymək məsələsində həmfikirdir: içindəki əzəməti o qədər üstündür ki, bu kitab hər hansı bir Avropa dilinə tərcümə ediləndə lazımı qədər təqdir edilə bilmir²⁶³ - Edvard Montetin “Quranın fransız dilində tərcüməsi” (“Traduction Francaise du Coran”) adlı kitabından.

◆ Orijinal ərəb dilində olan Quran insanı hərəkətləndirib şövqə gətirən bir gözəlliyə və cazibəyə malikdir. Dolğun və üstün üslubu, bütövlükdə qafiyəli olan və birdən çox mənalara gələn qısa cümlələri, sözbəsöz tərcüməsində ifadə edilməsi son dərəcə çətin olan mənalı bir təsirə və partlayıcı bir enerjiyə malikdir²⁶⁴ - Con Neyşin “Quranın hikməti” (“The Wisdom of the Quran”) adlı kitabından.

◆ Quran cahanşümul olaraq ərəblərin ən nəcib və kübar Qureyş ləhcəsində, ən gözəl və ən təmiz bir dillə yazılmışdır... Quranın üslubu gözəl və axıcıdır... və bir çox yerlərdə, xüsusilə də Allahın əzəməti və xüsusiyyətləri tərif ediləndə uca və görkəmlidir... O dərəcədə uğurludur və qulaq asanları o qədər heyretə salır ki, bəzi müxaliflər bunun bir sehr təsiri olduğunu fikirləşmişdilər²⁶⁵ - Corc Seylin “Quran: ilkin mühazirə” (“The Koran: The Preliminary Discourse”) adlı kitabından.

◆ Gerçəkliyin, hikmətin və üslub sadəliyinin möcüzəsi...²⁶⁶ - Əziz Bosvort Smitin “Muhəmməd və muhəmmədçilik” (“Mohammed and Mohammadanism”) adlı kitabından.

◆ Quran seçkin gözəl qafiyəyə və qulağı sehləyən ahəngə malikdir. Əksər xristian ərəblər Quranın üslubundan heyranlıqla bəhs edir və əksər ərəb dili filoloqları onun mükəmməlliyini qəbul edirlər... Həqiqətən də həm nəzmdə, həm də nəsrədə dərin və məhsuldar olan ərəb ədəbiyyatında onunla müqayisə edilə biləcək heç bir şey yoxdur²⁶⁷ - Alfred Quillamenin (Guillaume) “İslamiyyət” (“Islam”) adlı kitabından.

Quranın ilahi bir kitab olması və insanlara təsiri haqqındakı fikirlərdən bəziləri

◆ Bütövlükdə, Quranda ən zəkali insanların, ən böyük filosofların və ən qabiliyyətli siyasətçilərin bizə verə biləcəyi bir ağıl kolleksiyasını tapa bilərik. Lakin Quranın ilahi bir kitab olduğunun başqa bir sübutu da var: onun vəhy edildiyi gündən bu günə qədər əsrlər boyunca pozulmadan qorunması... Müsəlman dünyası tərəfindən təkrar-təkrar oxunan bu kitab iman gətirən şəxsdə heç bir usanma əmələ gətirmir, əksinə, hər dəfə təkrar edildikcə daha çox sevilir. Ona qulaq asan və onu oxuyan insanda dərin bir hörmət və sayğı hissi oyandırır... Bu kitab hər şeydən əvvəl Allahın kitabıdır²⁶⁸ - Laura Vessi Vaqliyerin (Laura Veccia Vaglieri) “İslamiyyət adına bir açıqlama” (“Arologie de l’Islamisme”) adlı kitabından.

◆ Quran özündə çoxlu mükəmməl əxlaqi tövsiyələri ehtiva edir və içindəkilər kiçik əlaqəsiz hissələrdən əmələ gəlir. Belə ki, orada bütün insanların təsdiq etməsi lazım gələn hikmətlər tapmadan tək bir səhifəsini də diqqətsiz qoya bilmirik. Quranın hissələrdən ibarət quruluşa malik olması həyatda istənilən hadisə ilə bağlı adi insanlara uyğun gələn, öz daxilində bir bütöv halında olan mətnlər, hikmətlər və qaydalar yaradır²⁶⁹ - Con Uilyam Draperin “Avropanın intellektual tarixinin inkişafı” (“A Nistory of the Intellectual Develorment of Eurore”) adlı kitabından.

◆ (Allahın) güc, bilgi və universal ilahi təqdir və birliyi (göylərin və yerin sahibi yeganə sahibi olan Allaha inanmaq və güvənmək) xüsusiyyətlərini qeyd edərək bəhs olunan ilahi təbiət anlayışının, bundan başqa yüksək və əxlaqi əzmkarlığın, nəsihət verən məntiqi məsələlərin Quranda olması və bu kitabda güclü millətlərin və böyük imperiyaların yaranacağını sübut edən fəsillərin olması səbəbləri ilə Quranın ən yüksək səviyyədə mədh edilməyə layiq olması da qəbul edilməlidir²⁷⁰ - Əziz J.M.Rodvelin M.A. “Quran” (“The Koran”) adlı kitabından.

◆ Ədəbi bir məhsul olaraq onun dəyəri bəzi subyektiv və estetik zövqlərin mənfi rəyləri ilə ölçülməməli, ancaq Hz.Muhəmmədin (s.ə.v.) müasirlərində və həmsəhərlilərində doğurduğu təsir nəzərə alınmalıdır. İndiyə qədər düşmən olan elementləri bir bədəndə birləşdirməklə yanaşı əgər qulaq asanların ürəklərinə bu qədər güclü və inandırıcı şəkildə müraciət edirsə, indiyə qədər ərəblərin zehniyyətinin digər tərəfində olan fikirləri canlandırırsa, beləğəti mükəmməldir, çünki qəbilələrdən mədəni bir cəmiyyət qurmuşdur...²⁷¹ - Dr. Steinqasın T.P.Hyuqsun (Nughes) “İslam lüğəti” (“Dictionary of Islam”) adlı kitabında olan bir sözü.

◆ ...Ərəb dilində Quranın yüksək beləğətini zəif də olsa əks etdirəcək bir şeyi ortaya çıxarmaq səylərim mesajın özü ilə yanaşı, kompleks və zəngin qafiyələri ilə müxtəlif olan və bəşərin ən böyük ədəbi abidəsi sayılan Quranın qarşısında sönük və aciz qaldı... Müsəlman Pickthall-ın Müqəddəs Kitabı tərif edərkən işlətdiyi ifadə ilə desək, bu “təqlidedilməz ahəng” əvvəlki tərcüməçilər tərəfindən haradasa bütövlükdə nəzərdən qaçırılmışdır; buna görə möhtəşəm şəkildə bəzənmiş əsli ilə müqayisə ediləndə (tərcümələrin) tutqun və düz səslərə malik olması təəccübləndirici deyil²⁷² - Artur C.Arberinin “İzahlı Quran” (“The Koran Interpreted”) adlı kitabından.

◆ Quran müasir elmin aydınlığında tamamilə qərəzsiz şəkildə tədqiq ediləndə dəfələrlə qeyd edildiyi kimi, ikisi arasında uyğunluq seçilir. Hz.Muhəmmədin (s.ə.v.) dövründə bir adamın bu cür ifadələr işlətməklə belə bir mükəmməl kitab müəllifi olduğunu fikirləşmək mümkün deyil. Bu cür fikirlər Quranın ecazkarlığını göstərir və tərəfsiz elm adamını materialist səbəblərə əsaslanan bir açıqlama gətirmək sahəsindəki imkansızlığını isbatlamağa məcbur edir - Dr. Moris Busel (Maurice Bucaille), Paris Universiteti cərrahiyyə klinikasının başqanı.²⁷³

◆ ...Quran başlanğıc nöqtəsi olaraq özünün dəyişməyən yerini qorumuşdur...

nəticə olaraq sadə bir üsluba malik olan Quran insanların vicdanını hərəkətə gətirməyi bacaran üstün bir gücə də sahibdir²⁷⁴ - Məşhur fransız ziyalı Edvard Montet.

◆ ...Həm qorunması, həm də mahiyyəti etibarilə tamamilə bənzərsiz bir kitab var: haqqında heç kimin ciddi bir şübhə ilə belə yanaşa bilmədiyi həqiqi bir nüfuz sahibi²⁷⁵ - Əziz Bosvort Smitin “Muhəmməd və muhəmmədçilik” - “Mohammed and Mohammadanism”) adlı kitabından.

◆ ...Quran vicdan azadlığını açıq bir şəkildə dəstəkləyir²⁷⁶- Ceyms Miçnerin “İslam: yanlış başa düşülən din” (“Islam: The Misunderstood Religion”) adlı məqaləsindən.

◆ ...Ədalət anlayışı İslamın möhtəşəm əsaslarından biridir, çünki Quranı oxuyanda həyatın bu dinamik prinsiplərini görürəm; bunlar mistika deyil, əksinə, bütün dünyaya uyğun olan, həyatın gündəlik forması ilə səsleşən praktik əxlaq sistemini görürəm - “Sarojini Naidunun danışiq və yazıları”²⁷⁷ (“Speeches and Writings of Saroyini Naidu”) adlı kitabda qeyd edilən “İslamın idealları” (“The Ideals of Islam”) mövzusunda həsr olunan bir konfransdan.

◆ Quranı bir mənbə, elmlərin başı olaraq qəbul etmək bizi çaşıdırmamalıdır. Quranda göylərlə və yerlə, insanın həyatı ilə, ticarətlə və müxtəlif işlərlə bağlı hər məsələdən bəhs edilir və bu da müqəddəs kitabın fəsilələrində təfsirləri təşkil edən tək-cə bir mövzu ilə və yaxud da bir mövzunun tək-cə bir yönü ilə əlaqəli mətnləri ortaya çıxarır. Bununla da Quran müsəlman dünyasında bütün elm sahələri ilə möhtəşəm inkişafının əsas səbəbidir...

Quran sadəcə olaraq yalnız ərəblərə təsir göstərməklə kifayətlənməmiş, həm də yəhudi filosoflarının metafizik və dini mövzulara ərəb metodları ilə yanaşmasına səbəb olmuşdur. Xristian sxolastikasının ərəb dini fəlsəfəsi ilə harmoniya təşkil etməsi ilə bağlı mübahisə aparmaq yersizdir.

İslami sərhədlər daxilində oyanan
mənəvi hərəkət təkcə dini gümanlarla məhdudlaşmır.

Yunanların fəlsəfi, riyaziyyat, astronomiya və tibbi yazılı
əsərləri ilə tanışlıq bu çalışmaların davamlı olmasına yol açmışdır.

Hz.Muhəmməd (s.ə.v.) izahedici vəhylərlə Allahın möcüzələrinin bir
hissəsi olaraq insanın xidmətinə verdiyi, dolayısı ilə səcdə edilməməli
olan göy cisimlərinin hərəkətlərinə dəfələrlə diqqət çəkmişdir. Bütün
irqlərdən olan müsəlmanların astronomiya elmi sahəsində necə uğurla
çalışması onların əsrlərlə bu elmin əsas müdafiəçiləri olmasından bəlli
olmaqdadır. İndinin özündə də ərəb dilində olan çoxlu ulduz adından
və texniki terminlərdən istifadə edilir. Orta əsrlər Avropasının
astronomları ərəblərin tələbələri olmuşdular.

Quran həmçinin tibbi çalışmalara da diqqət vermiş, ümumi olaraq
təbiət üzərində fikirləşməyi və işləməyi tövsiyə etmişdir²⁷⁸ - Prof.
Hartviq Hirsfeldin (Hartwig Hirschfeld) “Quranın quruluşu və təfsiri
üzərinə hazırlanan yeni araşdırmalar” (“New Researches into the
Composition and Exegesis of the Quran”) adlı kitabından.

◆ Quranda deyilənlərin hamı tərəfindən qəbul edilməsi yolu ilə
bu müqəddəs kitab dünyanın böyük ilahi kitabları arasında
mühüm yer tutur. Cığıracan çalışmaların ən yeniləri ədəbiyyat sinfinə
aid olsa da onların demək olar ki, heç biri böyük insan kütlələrinə
belə bir möhtəşəm təsir göstərməmişdir. Quran insan düşüncəsində
yeni bir dövr təzə və özünəməxsus bir nizam yaratmışdır. Əvvəlcə
Ərəbistan yarımadasının bir-birindən fərqlənən çoxsaylı səhra
qəbiləsini qəhrəmanlar millətinə çevirmiş, sonra da bu gün Avropanın
və Şərqi ən böyük güclərindən biri olaraq diqqətlə yanaşılması
lazım gələn Hz.Muhəmməd (s.a.v.) dövrünün çox geniş siyasi-dini
əməliyyatlarını təşkil etməyə davam etmişdir²⁷⁹ - Əziz J.M. Rodwellin
ərəb dilindən tərcümə edilən Quran tərcüməsinə, G.Marqolitin
(G.Margoliouth) tərəfindən yazılan giriş qismində...

◆ ...Hər dəfə əlimizə alanda qısa bir müddət ərzində bizi cəlb
edən, heyrətdən donduran və sonda qarşısında təzim ediləcək
qədər heyranedicisi bir əsərdir... Quranın üslubu bu kitabın ehtiva
etdiklərinə və məqsədinə uyğun olaraq çox güclü, yüksək və
möhtəşəmdir... Bu kitab bütün əsrlər boyu ən təsirli kitab olaraq

qalacaqdır²⁸⁰ - Hötenin T.P.Hyuqsun
(T.P.Hughes) “İslam lüğəti” (“Dictionary of Islam”)
adlı kitabında qeyd edilən bir sözü.

Elm adamlarının Quran haqqındakı fikirlərindən bəziləri

◆ ...(Quranda) çoxlu həqiqət var və dr.Mur (Moore) kimi mən də bu açıqlamaları etdirənin ilahi ilham olması məsələsinə inanmaqda qətiyyəyə çətinlik çəkmirəm - Prof. T.V.N.Pirsad (T.V.N.Persaud), ABŞ, Manitoba Universitetində anatomiya, pediatriya, obstetrik, ginekologiya üzrə professordur.²⁸¹

◆ ...Məncə, genetika ilə din arasında heç bir ziddiyyət yoxdur, əksinə, din bəzi ənənəvi elmi məsələlərə vəhy əlavə edərək elmi istiqamətləndirə bilər ki, bunlar da Quranda mövcud olan sözlərdir. Əsrlərdən sonra qüvvədə qaldığı göstərilmişdir və Quranda bu məlumatların dəstəyi Allahdandır - Prof. Co L.Simpson (Yoe Leigh Simpson), obstetrik, ginekologiya, molekulyar və insan genetikası üzrə professordur.²⁸²

◆ Bir elm adamı olaraq yalnız qəti şəkildə gördüyüm konkret şeylərlə maraqlana bilərəm. Embriologiya və inkişaf biologiyasını başa düşə bilərəm. Qurandan mənə tərcümə edilən sözləri də başa düşə bilərəm. Əvvəl verdiyim misalda olduğu kimi, əgər özümü o əsrə apara bilsəydim, bu gün bildiklərimlə və tərifi verə bildiklərimlə o vaxt tərif edilmiş olan şeyləri ifadə edə bilməzdim... Elə isə (Quranda) yazılan hər şeydə ilahi müdaxilənin olması fikrində heç bir ziddiyyət görmürəm - Prof. E.Marşal Conson Tomas, ABŞ, Cefferson Universitetində anatomiya və inkişaf edən biologiya professorudur.²⁸³

◆ Bəzi ayələr (Quran ayəsi) insan inkişafının hüceyrənin bölünməsindən əzaların yaradılmasına qədər çox əhatəli izahını verir. İnsan inkişafı prosesinin bütün mərhələləri,

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

terminologiyası belə aydın və qüsursuz şəkildə qeyd edilməsi əvvəllər mövcud olmamışdı. Hamısında olmasa da, əksər hallarda bu açıqlama ənənəvi elmi ədəbiyyatda qeyd edilmiş insan embrionunun və insan dölünün inkişafının bir çox mərhələləri əsrlərlə öncə Quranda bildirilir²⁸¹ - Prof. Cerald K.Qoringer (Gerald C.Goeringer), ABŞ, Corctaun Universitetində tibbi embriologiya sahəsində dosentdir.²⁸⁴

◆ İnsanın inkişafı haqqında Quranda yer alan ifadələrin açıqlanmasına yardımçı olmaq mənim üçün çox böyük bir zövqdür. Mən qəti olaraq deyirəm ki, bu ifadələri Hz.Muhəmmədə (s.ə.v.) Allah vermişdir, çünki bu məlumatların əksəriyyəti əsrlər keçməsinə baxmayaraq kəşf edilməmişdi. Bu, mənə onu sübut edir ki, Hz.Muhəmməd (s.ə.v.) Allahın elçisidir - Prof. Keyt L.Mur (Keith L.Moore), Kanada, Toronto Universitetinin anatomiya və hüceyrə biologiyası üzrə professoru, tanınmış embrioloq və təbabətə dair çoxlu dərs vəsaitinin müəllifi.²⁸⁵

◆ ...İnsan embrionunun keçirdiyi inkişaf mərhələləri kompleks olduğuna görə, bunu da inkişaf zamanı baş verən davamlı dəyişkənlik mərhələsinə borcludur - Quran və sünnədəki ifadələrdən istifadə olunaraq yeni bir təsnifat sistemi təklif edilmişdir. Təklif edilən sistem sadədir, çox əhatəlidir və günümüzdəki embriologiya məlumatları ilə tam uyğun gəlir - Prof. Keyt L.Mur (Keith L.Moore), Kanada, Toronto Universitetinin anatomiya və hüceyrə biologiyası professoru.²⁸⁶

◆ Son dörd ildə Quranla və hədislərlə bağlı aparılan gərgin çalışmalar nəticəsində insan embrionunu hissələrə ayıran yeni bir sistem ortaya çıxmışdır ki, bu da bizim eranın VII əsrində qeyd edildiyi üçün çox təəccübləndiricidir... Qurandakı açıqlamalar bizim eranın VII əsrində elmi məlumatlara əsaslanı bilməzdi... - Prof. Keyt L.Mur (Keith L.Moore), Kanada, Toronto Universitetinin anatomiya və hüceyrə biologiyası professoru.²⁸⁷

◆ (Həzrəti Muhəmmədin) Kainatın ortaq mənşəyi kimi məsələləri bilməyinin imkan xaricində olduğunu fikirləşirəm, çünki alimlər bunu son dərəcə inkişaf etmiş texnoloji üsullardan istifadə edərək axırıncı bir neçə il ərzində tapa biliblər... 1400 il əvvəl nüvə fizikası haqqında heç bir şey bilməyən bir adam məsələn, Yer üzünün və göy üzünün eyni mənəbdən gəldiyini və ya burada müzakirə etdiyimiz başqa sualların cavablarını özü tapa bilməzdi - Prof. Alfred Kroner (Alfred Kroner), Almaniya, Maynts Universitetinin geologiya professoru, dünyanın ən məşhur geoloqlarından biri.²⁸⁸

◆ Bütün bunları birləşdirib bir yerə yığsanız və Quranda dünya haqqında mövzularla dünyanın əmələ gəlməsi, ümumiyyətlə elmlə əlaqəli bütün bu ifadələri birləşdirsəniz, əksər hallarda burada açıqlanmış ifadələrin qəti olaraq düzgün olduğunu və indi bunların elmi üsullarla təsdiq edildiyini söyləyə bilərsiniz. Quranda qeyd edilən ifadələrin əksəriyyəti həmin dövr üçün hələ sübut edilməmişdi, lakin müasir elmi üsullar indi Hz.Muhəmmədin (s.ə.v.) 1400 il əvvəl söylədiklərini sübut edən bir səviyyədədir - Prof. Alfred Kroner (Alfred Kroner), Almaniya, Maynts Universitetinin geologiya professoru.²⁸⁹

◆ Quranda düzgün astronomik həqiqətləri tapdığım üçün çox təsirləndiyimi söyləyə bilərəm. Bunu xüsusilə bizim kimi kainatın ən kiçik hissəsini incələyən müasir astronomlar üçün deyə bilərəm. Ən xırda hissəni də başa düşmək üçün bütün səylərimizi səfərbər edirik. Çünki teleskoplardan istifadə edərək və bütün kainat haqqında düşünməyərək yalnız göy üzünün ən kiçik hissələrini görə bilirik. Elə isə Quran oxuyaraq və suallara Quranda cavab taparaq kainat tədqiqatlarım üçün gələcək istiqamətimi fikirləşirəm - Prof. Yoşihid Kotsay (Yoshihide Kozai), Yaponiya, Tokio Rəsədxanasının direktoru.²⁹⁰

◆ Dəqiq gördüyümüz şeyin fəvqəladə olduğunu (bildirmək) istəyirəm. Elmi açıqlamanı istər qəbul etsin, istər etməsin, gördüyümüz bu yazıları dəyərləndirmək üçün bizim sadə insan təcrübəsi ilə başa düşəcəyimizdən də başqa bir şeylər olmalıdır - Prof. Armstrong, NASA-da mühüm vəzifəsi olan asronomiya professoru.²⁹¹

◆ Belə bir məlumatın hələ o vaxt, yəni 1400 il əvvəl mövcud olduğunu təsəvvür etmək də çətindir. Bəlkə bəzi şeylər bəsit bir fikir şəklində mövcud ola bilərdi, ancaq bunları çox müfəssəl bir şəkildə izah edə bilmək çox müşküldür. Elə isə bu məlumatlar fəvqəltəbii bir mənbədən gəlmiş olmalıdır deyə fikirləşirəm - Prof. Durja Rao (Durya Rao), Səudiyyə Ərəbistanı, Ciddə, Kral Əbdüləziz Universitetində dəniz geologiyası professoru.²⁹²

◆ Mən inanıram ki, Quranda 1400 il əvvəl ifadə edilmiş hər şey doğrudur və elmi yollarla sübut edilmişdir... Bu, bütün elmləri bilən Allahın ilhamıdır. Beləliklə, bunu deməyin vaxtı gəlmişdir: “Allahdan başqa Tanrı yoxdur və Hz.Muhəmməd (s.ə.v.) Onun elçisidir” - Prof. Teyasat Teyasen (Teyatat Teyasen), Tailand, Çianç Mey (Chiang Mai) Universitetində embriologiya və anatomiya kafedrasının müdiri.²⁹³

◆ Quran bir neçə əsr əvvəl gəlmiş və bizim kəşf etdiklərimizi əvvəlcədən təsdiq etmişdir. Bu o deməkdir ki, Quran Allahın sözüdür - Prof. Juli Samson (Joly Sumson), ginekologiya və obstetrik professoru.²⁹⁴

◆ Bu kitab (Quran) keçmişdən, yaxın dövrdən və gələcəkdən bəhs edir. Hz.Muhəmmədin (s.ə.v.) dövründə insanların mədəni səviyyələrini bilmirəm və elmi səviyyələrindən də xəbərim yoxdur. Əgər bu keçmiş dövr bildiyimiz aşağı elm səviyyəsi ilə texnologiya da yoxdursa, heç şübhə yoxdur ki, bu günlərimizdə Quranda nə oxusaq, hamısı Allahın işiğidir. Bunu Hz.Muhəmmədə (s.ə.v.) ilham etmişdir. “Belə bir mükəmməl məlumat ola bilərmi” deyərək Yaxın Şərqdə mədəniyyətin başlanğıc tarixi haqqında bir araşdırma apardım. Bu, Allahın Hz.Muhəmmədi (s.ə.v.) göndərməsi inancını daha da gücləndirdi. Ona öz dərin biliyindən yaxın vaxtlarda kəşf etdiyimiz kiçik bir hissə göndərdi. Geologiya sahəsində Quranla elmin davam edən bir dialoqu olmasını ümid edirik - Prof. Palmar, ABŞ-ın geologiya sahəsində tanınmış alimlərindən biridir.²⁹⁵

◆ Quranda dağların yer üzünü sabit etmək funksiyası haqqında gedən bir söhbətdə: “İnanıram ki, bu (Quran məlumatı) çox maraqlı və haradasa imkan xaricindədir. Qəti olaraq inanıram ki, nə söyləsəniz haqlısınız, buna görə də bu kitabın (Quranın) təbliği çox dəyərlidir, sizinlə eyni fikirdəyəm” - Prof. Syauda (Syawda), Yaponiya, okean geologiyası sahəsində dünyaca məşhur alim.²⁹⁶

Quran haqqında deyilmiş digər sözlərdən seçmələr

◆ Hər şey çox məntiqli gəldi. Quranın bu gözəlliyi sizin reaksiya verməyinizi və düşünməyinizi gözləyir... Mən Quranı oxuyanda burada daha çox duadan, yaxşılıqdan və köməkdən bəhs edilirdi. O vaxtlar hələ müsəlman olmamışdım, ancaq mənim üçün yeganə cavabın Quran olduğunu və Quranı Allahın göndərdiyini başa düşdüm - Yusif İslam (Kət Stevens), keçmiş ingilis estrada ulduzu.²⁹⁷

◆ “Allaha təslim olmuş adam” mənasında bir müsəlman olduğuma ümid etsəm də, hamının vərdis etdiyi mənada bir müsəlman deyiləm. İnanıram ki, Quranda və İslam düşüncəsini əks etdirən başqa mənbələrdə yaxşıca işlənmiş mənim və başqa qərblilərin hələ öyrənməsi lazım gələn böyük ilahi həqiqətlər var. Bununla bərabər qəti əminliyim var ki, İslam gələcəyin yeganə dininin əsasını təşkil edəcək ən güclü namizəddir - “İslam və xristianlıq bu gün” (“Islam and Christianity Today”) adlı kitabdan.²⁹⁸

◆ Mənim öz dinimi dəyişərək İslamı seçməyimin ən mühüm səbəblərindən biri Qurandır. Mən İslam dinini seçməmişdən əvvəl bir qərbli ziyalının tənqidi ruhu ilə Quran üzərində çalışmağa başladım... 13 əsrdən də artıq bir zamanda vəhy edilmiş bu kitabda,

Quranda müasir elmi tədqiqatların əksəriyyətinin ehtiva etdiyi fikirləri tam mənası ilə özündə toplayan ayələr var. Bu, qəti olaraq mənim dinimi dəyişdirməyimə səbəb oldu - Əli Salman Beroist, fransız alimi, tibb elmləri doktoru.²⁹⁹

◆ Mən bütün dinlərin müqəddəs kitablarını oxudum, İslamda rast gəldiyim şeyi - mükəmməlliyi isə heç birində tapa bilmədim. Quran başqa oxuduğum mətnlərlə müqayisə ediləndə bir kibritin işığı ilə müqayisə edilən bir günəş kimidir. Qəti olaraq inanıram ki, gerçəklərə tamamilə qapalı olmayan bir ağılla Allahın sözlərini oxuyan hər kəs müsəlman olacaqdır - Saifuddin Dirik Uolter Mosiq.³⁰⁰

◆ Quranı güclü edən məsələlərdən biri də budur ki, bir müsəlman və ya hər hansı bir insan Quranı əlinə götürüb hər hansı bir səhifəsini açıb oxuyanda həyatla bağlı alması lazım olan mesajı alır - Məşhur teoloq Con Esposito.³⁰¹

◆ Dünyadakı bütün alim və mütəfəkkirləri bir yerə yığaraq yeganə doğru və insanları səadətə aparacaq tək bir vasitə olan Quranın prinsiplərinə əsaslanan müştərək bir rejim quracağım dövrün çox yaxın olduğuna ümid edirəm - Fransa imperatoru Napoleon Bonapart.³⁰²

Bill Klintonun Qurandan nə qədər təsirləndiyini anladan ÇIXIŞI

ABŞ-ın keçmiş prezidenti Bill Klinton prezidentliyinin son ilində Ramazan bayramı münasibəti ilə Ağ Evdə müsəlmanları qəbul etmişdi. Quran ayələrinin oxunması ilə başlayan toplantıdakı çıxışında Bill Klinton da Qurandan ayələr oxumuş və tez-tez İslama olan marağını ifadə etmişdi:

İmamın Qurandan oxuduğu hissədə Allahın insanları bir-biri ilə mübarizə aparmaları üçün deyil, tanış olmaları üçün müxtəlif irqlərdən yaratdığı bildirilir. Məncə, bu, çox təsirləndiricidir. Tövratda insanların əcnəbilərdən üz döndərməməsindən, bunu edənin Allahın qanunlarına qarşı çıxması anlamına gəldiyindən bəhs edilir. İncildə isə insanlara qonşuları ilə yaxşı davranmalarının vacibliyi söylənilir. Ancaq Quranda Allahın millətləri və irqləri onlar bir-birini tanıyırlar, fikirlərini paylaşsınlar deyər yaratdığına bildirilməsi məncə, möhtəşəm bir şeydir... Bunu deməyimə icazə verin, məncə, dünyanın İslamdan öyrənəcəyi daha çox şey var. Dünyada hər dörd insandan biri müsəlmandır. Amerikalılar universitetlərdə və litseylərdə İslamı öyrənirlər. Mənim də qızım litsey şagirdi olarkən İslam tarixi dərsi almış və Quranın əksər hissəsini oxumuşdu. Hətta məktəbdən gələndən sonra bizi də bu məsələdə maarifləndirir və bizə suallar verirdi. Bu ölkə insanların sizin dininizi, ibadətlərinizi, ənənələrinizi daha yaxşı başa düşmələri üçün özünüzü, dininizin dəyərlərini və insanlığa verdiyi töhfələrini onlara anlatmağınızı sizdən bir daha də xahiş edirəm. Quranda insanların özlərinə qarşı necə davranıldığını istəyirlərsə, başqalarına qarşı da eynilə davranmalarının lazım olduğu bildirilmişdir. Özümüz üçün istəmədiyimiz bir şeyi başqaları üçün də istəməməyimiz və sülh üçün say göstərməyimiz...³⁰⁷

NƏTİCƏ

QURAN ALLAHIN SÖZÜDÜR

Bu kitabda nəticə fəslinə qədər incələdiyimiz bütün məlumatlar bizə açıq bir həqiqəti göstərir: Quran elə bir kitabdır ki, onun içində qeyd edilən xəbərlərin hamısı doğru çıxmışdır və çıxmaktadır.

Elmi mövzularda, keçmişdən və gələcəkdən verilən xəbərlərdə ya da riyazi şifrələrdə o dövrdə heç bir insan tərəfindən bilinməyəcək həqiqətlər ayələrdə xəbər verilir. Bu məlumatların həmin dövrün elmi səviyyəsi və texnologiyası ilə əldə edilməsi mümkün deyil. Əlbəttə, bu vəziyyət Quranın insan sözü ola bilməməsinin çox aydın sübutudur.

Quran hər şeyi yoxdan yaradan və elmi bütün varlıqları əhatə edən Uca Allahın sözüdür. Allah bir ayəsində Quranla bağlı olaraq **“...Əgər o, Allahdan qeyrisi tərəfindən olsaydı, əlbəttə, onda çoxlu ziddiyyət tapardılar”** (“Nisa” surəsi, 4/82) deyər buyurur. Quranda heç bir ziddiyyət olmadığı kimi içində olan hər məlumat gün ötdükcə bu ilahi kitabın yeni möcüzələrini ortaya çıxarmaqdadır. İnsanın üzərinə düşən vəzifə isə Allahın göndərdiyi bu ilahi kitaba sarılmaq və onu özünə yol göstərən olaraq qəbul etməkdir. Allah Quranda bizə belə bildirir:

“Bu Quran Allahdan başqasına yalandan aid edilə bilməz. Lakin o, özündən əvvəlkiləri təsdiq və kitabı ətraflı izah edər. Onun aləmlərin Rəbbi tərəfindən nazil edilməsinə heç bir şübhə yoxdur! Yoxsa: “Onu özündən uydurdu!” deyirlər. De: “Əgər doğru deyirsinizsə, ona bənzər bir surə gətirin və Allahdan başqa, kimə gücünüz çatırsa, onu da çağırın!” (“Yunus” surəsi, 10/37-38).

“Bu, nazil etdiyimiz mübarək bir kitabdır. Ona tabe olun və Allahdan qorxun ki, bəlkə sizə rəhm edilsin!” (“Ənam” surəsi, 6/155).

ƏLAVƏ FƏSİL:

*Təkamül
nəzəriyyəsinin
süqutu*

TƏKAMÜL YALANI

Darvinizm, yəni təkamül nəzəriyyəsi yaradılış həqiqətini inkar etmək məqsədilə ortaya atılmış, ancaq heç bir müvəffəqiyyət qazana bilməmiş elmdən uzaq bir sayıqlamadan başqa bir şey deyil. Canlı aləmin cansız maddələrdən təsadüfən əmələ gəldiyini iddia edən bu nəzəriyyə elmin kainatda və canlılarda çox açıq bir "nizam" olmasını sübut etməsi ilə çürümüşdür. Beləliklə, bütün kainatın və canlıların Allah tərəfindən yaradılması həqiqəti elm tərəfindən də sübut olunmuşdur. Təkamül nəzəriyyəsini ayaqda saxlaya bilmək üçün bu gün bütün dünyada aparılan təbliğat yalnız elmi həqiqətlərin təhrif edilməsinə, bu həqiqətlərin birtərəfli şəkildə izah olunmasına, elm görüntüsü altında söylənen yalanlara və yol verilən saxtakarlıqlara əsaslanır.

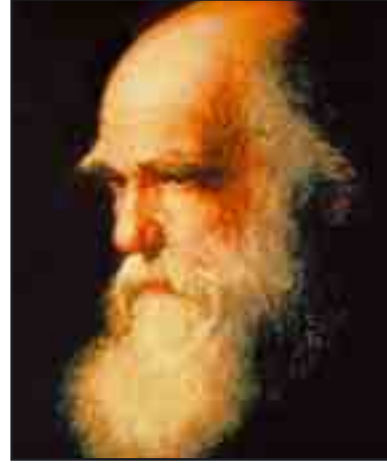
Ancaq bu təbliğat da həqiqəti ört-basdır edib gizlədə bilmir. Təkamül nəzəriyyəsinin elm tarixindəki ən böyük yalan olması faktı son 20-30 ildə elm dünyasında getdikcə daha yüksək səslə dilə gətirilir. Xüsusilə 1980-ci illərdən sonra aparılan tədqiqatlar darvinistlərin iddialarının tamamilə yanlış olduğunu ortaya qoymuş və bu həqiqət bir xeyli alim tərəfindən qeyd edilmişdir. Ələlxüsus da ABŞ-da biologiya, biokimya, paleontologiya kimi müxtəlif elm sahələrində çalışan alimlər darvinizmin artıq öz qüvvəsini itirdiyini görür, canlıların mənşəyini artıq yaradılış ilə açıqlayırlar.

Təkamül nəzəriyyəsinin süqutunu və yaradılışın dəlillərini başqa əksər çalışlarımızda bütün elmi təfərrüatları ilə qeyd etdik və qeyd etməyə davam edirik. Ancaq bu məsələ çox əhəmiyyətli olduğu üçün burada da bir çox məsələləri xülasə etmək zəruri və faydalıdır.

Harun Yəhya (Adnan Oktar)

Darvini yıxan çətinliklər

Təkamül nəzəriyyəsi tarixi kökləri ilə qədim Yunanıstana qədər gedib çıxan bir təlim olsa da, o, yalnız XIX əsrdə əhatəli şəkildə ortaya çıxdı. Nəzəriyyəni elm dünyasının gündəminə salan ən mühüm hadisə Çarlz Darvinin 1859-cu ildə nəşr edilən "Cinslərin mənşəyi" adlı kitabı oldu. Darvin bu kitabda canlıların müxtəlif növlərinin

Allah tərəfindən ayrı-ayrılıqda yaradılması gerçəyinə qarşı çıxırdı. Darvinə görə, bütün cinslər müştərək bir atadan gəlirdi və onlar zaman ötdükcə kiçik dəyişikliklər sayəsində bir-birindən fərqlənmişdilər.

Darvinin nəzəriyyəsinin heç bir maddi dəlili yox idi. O, özü də bunu qəbul edirdi ki, bu nəzəriyyə yalnız "ortaya atılan məntiqi fikir" idi. Hətta Darvinin öz kitabındakı "Nəzəriyyənin çətinlikləri" başlıqlı geniş hissədə də etiraf etdiyi kimi, bu nəzəriyyə bir çox mühüm sual qarşısında aciz qalır.

Darvin zənn edirdi ki, onun nəzəriyyəsinin qarşısında dayanan çətinliklər elmin inkişafı ilə aradan qaldırılacaq, yəni elmi kəşflər bu nəzəriyyənin elmi əsaslarını gücləndirəcək. O, bunu kitabının bir çox yerində bildirmişdi. Ancaq durmadan inkişaf edən elm Darvinin bu ümidlərinin tam əksinə olaraq, həmin nəzəriyyənin başlıca müddəalarını bir-birinin ardınca sarsıdırdı.

Darvinizmin elm qarşısındakı məğlubiyyəti üç əsas başlıqda incələyə bilər:

1. Bu nəzəriyyə həyatın Yer üzündə ilk dəfə necə ortaya çıxdığını heç cür açıqlaya bilmir.

2. Darvinizm nəzəriyyəsinin ortaya atdığı "təkamül mexanizmlə-

ri"nin həqiqətdə təkmilləşdirici təsirə malik olduğunu göstərən heç bir elmi sübut yoxdur.

3. Daşlaşmış bitki qalıqları və torf qatları təkamül nəzəriyyəsinin irəli sürdüyü proqnozların tam əksini ortaya çıxarır.

Bu bölümdə qeyd edilən əsas müddəaları onların mahiyyəti baxımından incələyəcəyik.

Keçilə bilməyən ilk pillə: həyatın mənşəyi

Təkamül nəzəriyyəsi bütün canlı növlərini ibtidai dünyada təxminən 3,8 milyard il əvvəl meydana çıxan yeganə bir canlı hüceyrədən əmələ gəldiyini iddia edir. Tək hüceyrənin milyonlarla kompleks canlı növünü necə meydana gətirməsi və belə bir təkamül əgər həqiqətən də olubsa, bunun izlərinin daşlaşmış bitki qalıqlarında, torf qatlarında niyə tapılmaması darvinizm nəzəriyyəsinin cavablandırma bilmədiyini suallardır. Ancaq bütün bunlardan əvvəl iddia edilən təkamül mərhələsinin ilk pilləsində dayanmaq lazımdır: bəhs edilən o "ilk hüceyrə" necə ortaya çıxmışdır?

Təkamül nəzəriyyəsi yaradılışı rədd etdiyi və heç bir fəvqəltəbii müdaxiləni qəbul etmədiyi üçün "ilk hüceyrə"nin heç bir plan və nizam-intizam olmadan, təbiət qanunları çərçivəsində təsadüfən meydana gəldiyini iddia edir. Yəni bu nəzəriyyəyə görə, cansız maddə təsadüflər nəticəsində ortaya canlı bir hüceyrə çıxarmalıdır. Ancaq bu, məlum olan ən əsas bioloji qanunlara zidd iddiadır.

"Həyat həyatdan gəlir"

Darvin öz kitabında həyatın mənbəyi barədə heç nə qeyd etməyib. Çünki onun dövründəki ibtidai elm canlıların çox sadə bir quruluşa malik olduğunu güman və iddia edirdi. Orta əsrlərdən bəri böyük etimad bəslənən və "spontan generasiya" adlanan nəzəriyyənin tərəfdarları cansız maddələrin təsadüfən bir yerə yığılıb canlı bir varlıq meydana gətirməsinə inanırdı. Bu dövrdə böcəklərin yemək qalıqlarından, siçanların isə buğdadan əmələ gəldiyinə şübhə etmirdilər. Bunu isbat etmək üçün hət-

ta qeribə təcrübələr də aparmışdılar. Çirkli bir parçanın üstünə bir az buğda qoyulmuş, bir qədər gözləyərlərsə, bu çulğaşmadan siçanların meydana gələcəyi zənn edilmişdi.

Çiy ətin qurd salması da həyatın cansız maddələrdən meydana gəlməsinə dəlil sayılırdı. Halbuki daha sonralar məlum olacaqdı ki, ətin üstündə yaranan qurdlar öz-özünə meydana gəlmir, milçəklərin gətirib ora qoyduğu gözlə görünməyən sürfələrdən çıxırlar.

Darvin özünün "Cinslərin mənşəyi" adlı kitabını yazdığı dövrdə isə elm dünyası belə hesab edirdi ki, bakteriyalar cansız maddədən meydana gəlir. Halbuki məşhur fransız bioloqu Luis Paster təkamülün əsası olan bu inancı Darvinin kitabının nəşr edilməsindən beş il sonra qəti olaraq rədd etdi. Paster apardığı çalışma və təcrübələrdən sonra gəldiyi nəticəni belə xülasə edirdi:

"Cansız maddələrin həyat əmələ gətirməsinə dair iddia daha qəti olaraq tarixin arxivinə verilmişdir" (*Sidney Fox, Klaus Dose, Molecular Evolution and The Origin of Life, Marcel Dekker, New York, 1977, səh. 2*).

Təkamül nəzəriyyəsinin tərəfdarları Pasterin gəldiyi nəticələrə qarşı uzun müddət mübarizə apardılar. Ancaq inkişaf edən elm canlı hüceyrənin mürəkkəb quruluşunu ortaya çıxarandan sonra həyatın öz-özünə meydana gəlməsi iddiasının çürüklüyü bir daha və qəti şəkildə aydın oldu.

XX əsrdəki nəticəsiz səylər

XX əsrdə həyatın mənşəyi mövzusu ilə bağlı proseslərin önündə gedən ilk təkamülçü məşhur rus bioloqu Aleksandr Oparin oldu. Oparin 1930-cu illərdə ortaya atdığı bəzi tezislərlə canlı hüceyrənin təsadüfən meydana gələ biləcəyini isbat etməyə çalışdı. Ancaq onun bu axtarışları nəticəsiz qaldı. Oparin bunu etiraf etməyə məcbur oldu:

"Təəssüf ki, hüceyrənin mənşəyi problemi təkamül nəzəriyyəsinə bütövlükdə əhatə edən ən qaranlıq məsələni təşkil edir" (*Alexander*

I. Oparin, Origin of Life, Dover Publications, New York, (1936), 1953 (reprint), səh. 196).

Oparinin arxasınca gedən təkamülçülər həyatın mənşəyi mövzusunu bir yerə çıxara bilmək üçün təcrübələr aparmağa səy göstərdilər. Bu təcrübələrin ən məşhuru amerikalı kimyagər Stenli Miller tərəfindən 1953-cü ildə aparıldı. S.Miller ibtidai dünyanın atmosferində olduğunu iddia etdiyi qazları bir təcrübə vasitəsilə birləşdirərək və bu reaksiyaya enerji əlavə edərək proteinlərin tərkibindəki bir neçə üzvi molekulu (aminoasit) sintez etdi. Həmin illərdə əhəmiyyətli bir mərhələ kimi təqdim olunan bu təcrübənin nəticəsiz qalması və təcrübədə istifadə edilən atmosferin gerçək dünya atmosferindən çox fərqli olması gələcək illərdə ortaya çıxacaqdı ("*New Evidence on Evolution of Early Atmosphere and Life*", *Bulletin of the American Meteorological Society*, c. 63, noyabr 1982, ss. 1328-1330).

Uzun müddət davam edən bu səssizlikdən sonra Millerin özü də istifadə elədiyi atmosferin həqiqi olmadığını etiraf etdi (*Stanley Miller, Molecular Evolution of Life: Current Status of the Prebiotic Synthesis of Small Molecules*, 1986, səh. 7).

Həyatın mənşəyi məsələsini açıqlamaq üçün təkamülçülərin XX əsrdə apardığı bütün söylər nəticəsiz qaldı. San Dieqo Skripps İnstitutundan olan tanınmış geokimyəçi Ceffri Bada təkamülçü "Earth" jurnalında 1998-ci ildə nəşr edilən bir məqalədə bu həqiqəti belə qəbul edir:

"Bu gün XX əsri arxada qoyarkən hələ XX əsrə daxil olanda malik olduğumuz ən böyük həllini tapmamış problemlə qarşı-qarşılıyıq: həyat Yer üzündə necə başladı?" (*Jeffrey Bada, Earth, fevral 1998, səh. 40*).

Həyatın kompleks quruluşu

Təkamül nəzəriyyəsinin həyatın mənşəyi mövzusunda çox ciddi çətinliyə düşməsinin əsas səbəbi ən sadə hesab edilən canlı orqanizmlərin inanılmayacaq dərəcədə qarmaqarışıq quruluşa malik olmasıdır. Canlı varlığın hüceyrəsi insan övladının düzəltdiyi texniki məhsullardan daha

mürəkkəbdir. Belə ki, bu gün dünyanın ən inkişaf etmiş laboratoriyalarında da cansız maddələri bir yerə yığaraq canlı hüceyrə əldə etmək mümkün deyil.

Bir hüceyrənin meydana gəlməsi üçün lazım olan şərtlər heç vaxt təsadüflərlə izah edilməyəcək qədər çoxdur. Hüceyrənin əsaslarından biri olan proteinlərin təsadüfi olaraq sintezlənmə ehtimalı isə 500 aminoasitlik yuvarlaq bir protein üçün 10^{950} -də 1-dir. Ancaq riyaziyyatda 10^{50} -də 1-dən aşağı olanlar "imkansız" sayılır. Hüceyrənin nüvəsində yerləşən və özündə genetik bilgini gizlədən DNT molekulu isə inanılmaz bir məlumat bankıdır. Hesablamalara əsasən, insan DNT-sinin ehtiva etdiyi məlumat kağıza köçürülə bilsə, 500 səhifədən ibarət 900 cildlik bir kitabxana meydana gələ bilər. Bu nöqtdədə çox maraqlı bir dilemma da var: DNT ancaq bəzi xüsusilənmiş proteinlərin köməyi ilə cütləşə bilir. Ancaq bu proteinlərin sintezi də ancaq DNT-dəki məlumatlara uyğun olaraq həyata keçir.

Bir-birinə bağlı olduqlarına görə cütləşmənin meydana gəlməsi üçün onların ikisinin də eyni anda mövcud olması lazımdır. Bu işə həyatın özü-özündən meydana gəlməsi barədəki ssenarini çətinliyə salır. San Dieqo Kaliforniya Universitetindən məşhur təkamülçü alim, professor Lesli Orgel (Leslie Orgel) "Scientific American" jurnalının 1994-cü ilin oktyabr ayındakı sayında bu həqiqəti belə etiraf edir:

"Son dərəcə kompleks quruluşlara sahib olan proteinlərin və nukleinin turşularının (RNT və DNT) eyni yerdə və eyni vaxtda təsadüf nəticəsində əmələ gəlməsi hətta ehtimaldan da həddindən artıq uzaqdır. Ancaq bunların biri olmadan digərini əldə etmək də mümkün deyil. Dolayısı ilə insan həyatın kimyəvi yollarla ortaya çıxmasının heç vaxt mümkün olmaması nəticəsinə gəlmək məcburiyyətində qalır" (*Leslie E. Orgel, "The Origin of Life on Earth", Scientific American, c. 271, oktyabr 1994, səh. 78*).

Şübhəsiz ki, əgər həyatın təsadüflərlə ortaya çıxmasının qeyri-mümkünlüyü təsdiqlənsə, bu vəziyyətdə onun fəvqəltəbii şəkildə yaradıldığını qəbul etmək lazımdır. Bu həqiqət işə əsas məqsədi yaradılışı rədd etmək olan təkamül nəzəriyyəsinin açıq-aşkar mənasızlığını ortaya çıxarır.

Təkamülün xəyali mexanizmləri

Darvinizm nəzəriyyəsinə puç edən başqa ikinci böyük məsələ bu nəzəriyyənin "təkamül mexanizmləri" kimi ortaya atdığı iki anlayışın da əsl həqiqətdə heç bir təkmilləşdirici gücə malik olmamasının sübuta yetirilməsidir. Darvin ortaya atdığı təkamül iddiasını tam şəkildə "təbii seleksiya" mexanizminə bağlamışdı. Onun bu mexanizmə verdiyi əhəmiyyət kitabının adından da görünürdü: "Cinslərin mənşəyi təbii seleksiya yolu ilə".

Təbii seleksiya təbii seçmə deməkdir və təbiətdəki həyat mübarizəsində təbii şərtlərə uyğun olan güclü canlıların həyatda qalacağı düşüncəsinə əsaslanır. Məsələn, yırtıcı heyvanlar tərəfindən hürküdülən bir maral sürüsündə daha sürətli qaça bilənlər həyatda qalacaqlar. Beləliklə,

maral sürüsü sürətlilərdən və güclülərdən meydana gəlməlidir. Ancaq bu mexanizm maralları əlbəttə, təkmilləşdirməz, onları başqa bir canlı növünə, məsələn, atlara çevirməz.

Dolayısı ilə təbii seleksiya mexanizmi heç bir təkmilləşdirici gücə malik deyil. Darvin də bu həqiqətin fərqlində idi və "Cinslərin mənşəyi" kitabında "faydalı dəyişikliklər meydana gəlmədiyi vaxtda təbii seleksiya heç nə edə bilməz" demək məcburiyyətində qalmışdı (*Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, səh. 189*).

Lamarkın təsiri

Yaxşı, bəs bu "faydalı dəyişikliklər" necə meydana gəldi? Darvin öz dövrünün ibtidai elm anlayışı daxilində bu suala Lamarka əsaslanaraq cavab verməyə çalışmışdı. Darvindən əvvəl yaşamış fransız biologu Lamarka görə, canlılar həyatları boyu məruz qaldıqları fiziki dəyişiklikləri sonrakı nəsə ötürürlər, nəsildən-nəsə ötürülərək yığılan bu xüsusiyyətlər nəticəsində isə yeni cinslər meydana çıxır. Məsələn, Lamark deyirdi ki, zürafələr ceylanlardan əmələ gəliblər. Belə ki, hündür ağacların yarpaqlarını yemək üçün səy göstərəkən onların nəsildən-nəsə boyları uzanıb.

Darvin də buna oxşar misallar gətirmiş, məsələn, "Cinslərin mənşəyi" kitabında qida tapmaq üçün suya girən bəzi ayıların bir müddət sonra balinalara çevrildiyini iddia etmişdi (*Charles Darwin, The Origin of*

Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, səh. 184).

Amma Mendel tərəfindən kəşf olunmuş və XX əsrdə inkişaf edən genetika elmi ilə öz qəti təsdiqini tapmış atavizm qanunları qazanılmış xüsusiyyətlərin sonrakı nəsillərə ötürülməsi əfsanəsini qəti olaraq darmadağın etdi. Beləliklə, təbii seleksiya bütünlüklə təsirsiz bir mexanizm olaraq qaldı.

Neodarvinizm və mutasiyalar

Darvinistlər isə bu vəziyyətdən bir çıxış yolu tapmaq üçün 1930-cu illərin axırlarında "Müasir sintetik nəzəriyyə"ni, daha məşhur adı ilə desək, neodarvinizmi ortaya atdılar. Neodarvinizm təbii seleksiya konsepsiyasına "faydalı dəyişikliklərin səbəbi" kimi mutasiyaları, yəni canlıların genlərinə radiasiya kimi xarici təsirlərin, ya da köçürmə səhvləri nəticəsində meydana gələn pozuntuları əlavə etdi.

Bu gün dünyada təkamül adına hələ də qəbul edilən model neodarvinizmdir. Nəzəriyyə Yer üzündə olan milyonlarla canlı növünün, bu canlıların qulaq, göz, ağciyər, qanad kimi saysız kompleks orqanlarının "mutasiyalara", yəni genetik pozuntulara əsaslanan bir mərhələ nəticəsində əmələ gəldiyini iddia edir. Ancaq nəzəriyyəni kəsərsiz edən açıq bir elmi həqiqət var: mutasiyalar canlıları inkişaf etdirməz, əksinə, onlara həmişə zərər verərlər.

Bunun səbəbi çax sadədir: DNT çox kompleks bir quruluşa malikdir. Bu molekul üzərində meydana gələn hər hansı təsadüfi təsir ancaq zərər verir. Amerikalı genetik B.G.Ranganathan bunu belə açıqlayır:

"Mutasiyalar kiçik, təsadüfi və zərərliyə malikdir. Çox nadir hallarda meydana gəlirlər və ən yaxşı ehtimalla təsirsizdir. Bu üç xüsusiyyət mutasiyaların təkamülçü bir inkişafa səbəb ola bilməyəcəyini göstərir. Onsuz da yüksək dərəcədə əlahiddələşmiş bir orqanizmdə meydana gələn təsadüfi bir hal ya təsirsiz olacaq, ya da zərərli. Bir qol saatında meydana gələcək təsadüfi dəyişiklik onu inkişaf etdirməyəcəkdir. Böyük ehtimalla ona zərər verəcək və ya ən

yaxşı ehtimalla təsirsiz qalacaq. Bir zəlzələ bir şəhəri inkişaf etdirməz, əksinə, onu dağıdar" (B.G. Ranganathan, *Origins?, The Banner Of Truth Trust, Pennsylvania, 1988*).

Bu günə qədər heç bir faydalı mutasiya nümunəsi olmayıb. Bütün mutasiyaların zərərli olduğu müəyyənləşdi. Aydın oldu ki, təkamül nəzəriyyəsinin "təkamül mexanizmi" kimi göstərdiyi mutasiyalar həqiqətdə canlılara ancaq ziyan verən, onları şikəst edən bir genetik hadisədir. (İnsanlarda mutasiyanın ən çox görünən təsiri xərçəng xəstəliyidir). Əlbəttə, zərərverici bir mexanizm "təkamül mexanizmi" ola bilməz. Təbii seleksiya isə Darvinin də qəbul etdiyi kimi, "özbaşına heç nə edə bilməz". Bu həqiqət bizlərə təbiətdə heç bir "təkamül mexanizmi"nin olmadığını göstərir. Təkamül mexanizmi olmadığına görə isə təkamül deyilən xəyali mərhələ də ola bilməz.

Daşlaşmış qalıqlarda keçid formalarının izi yoxdur

Təkamül nəzəriyyəsinin iddia etdiyi ssenarinin baş verməməsinin ən açıq sübutu isə daşlaşmış bitki qalığı qatları, torf laylarıdır. Təkamül nəzəriyyəsinə görə, bütün canlılar bir-birindən törəmişdir. İlk canlı növü vaxt keçəndən sonra başqa formaya çevrilmiş və bütün cinslər bu şəkildə ortaya çıxmışdır. Nəzəriyyəyə görə, bu dəyişiklik yüz milyon illər boyu sürərək mərhələ-mərhələ davam etmişdir.

Bu vəziyyətdə iddia edilən uzun dəyişiklik müddəti boyunca say-sız-hesabsız "ara cinslər" in meydana gəldiyini və yaşadığını qəbul etmək lazımdır. Məsələn, keçmişdə özündə balıq xüsusiyyətlərinin olmasına baxmayaraq, bir yandan da bəzi sürünənlərin xüsusiyyətlərini qazanmış yarı balıq-yarı sürünən canlılar yaşamış olmalı idi. Yaxud da sürünənlərin xüsusiyyətlərinə malik olarkən bir yandan da bəzi quş xüsusiyyətləri qazanmış sürünən-quşlar ortaya çıxmalı idi. Ancaq onlar keçid mərhələsində olduqları üçün şikəst, nöqsanlı və qüsurlu canlılar olmalı idilər. Təkamülçülər keçmişdə yaşadıklarına inandıqları bu nəzəri məxluqlara "ara keçid forması" adını verirlər.

Əgər həqiqətən keçmişdə bu cür canlılar yaşayıbsa, onda onların sayları və növləri milyonlarla, hətta milyardlarla olmalı idi. Və bu qəribə canlıların qalıqlarına mütləq daşlaşmış qalıqlarda, torf laylarında rast gəlinməli idi. Darvin "Cinslərin mənşəyi"ndə bunu belə açıqlamışdır: "Əgər nəzəriyyə düzdürsə, cinsləri bir-birinə bağlayan saysız ara keçid növləri mütləq yaşamalıdır... Bunların yaşamasına dair sübutlar da təkcə daşlaşmış bitki qalıqları qatları arasında tapıla bilər (*Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, səh. 179.*)

Darvinin puç olan ümidləri

XIX əsrin ortalarından etibarən dünyanın dörd bir tərəfində daşlaşmış qalıqlar tədqiq edilsə də, həmin laylarda bu ara keçid formalarına heç vaxt rast gəlinməyib. Aparılmış qazıntı və araşdırmalar zamanı əldə edilən bütün tapıntılar təkamülçülərin gözlədiklərinin əksinə olaraq göstərdi ki, canlılar Yer üzündə birdən-birə, nöqsansız və qüsursuz bir şəkildə ortaya çıxıblar.

Tanınmış ingilis paleontoloqu Derek U.Eger özü təkamülçü olsa da bu gerçəyi belə etiraf edir:

"Problemimiz budur ki, geoloji layları, daşlaşmış qatları bütün təfərrüatı ilə araşdıranda, istər cinslər, istərsə də siniflər səviyyəsində olsun, davamlı olaraq həmişə eyni həqiqətlə qarşılaşırıq: mərhələli təkamüllə inkişaf edən deyil, Yer kürəsində birdən-birə meydana gələn qruplar görürük (*Derek A. Ager, "The Nature of the Fossil Record", Proceedings of the British Geological Association, c. 87, 1976, səh. 133*)

Yəni bütün canlı növləri daşlaşmış laylarda aralarında heç bir keçid forması olmadan, nöqsansız şəkildə ani olaraq ortaya çıxırlar. Bu isə Darvinin düşüncülərinin tam əksi və canlı növlərinin yaradıldığını göstərən çox güclü dəlildir. Çünki bir canlı növünün özü-özündən təkmilləşməsinin, heç bir ata olmadan bir anda və qüsursuz olaraq ortaya çıxmasının yeganə izahı, o cinsin yaradılmasıdır. Bu həqiqət məşhur təkamülçü biolog

Duqlas Futuyma tərəfindən də qəbul edilir:

"Yaradılış və təkamül hazırda yaşayan canlıların mənşəyi haqqında iki mümkün açıqlamalardır. Canlılar dünya üzərində ya tamamilə mükəmməl və nöqsansız bir şəkildə ortaya çıxmışdır, ya da belə olmamışdır. Əgər belə olmayıbsa, onda bir dəyişiklik mərhələsi sayəsində özlərindən əvvəl mövcud olan bəzi canlı növlərinin təkamülü yolu ilə meydana gəlməlidirlər. Amma onlar əgər qüsursuz və mükəmməl bir şəkildə ortaya çıxıblarsa, o halda sonsuz güc sahibi bir ağıl tərəfindən yaradılmalıdırlar (*Douglas Y. Futuyma, Science on Trial, Pantheon Books, 1983, səh. 197*).

Daşlaşmış qalıqlar da canlıların Yer üzündə qüsursuz və mükəmməl şəkildə ortaya çıxdığını göstərir. Yəni cinslərin mənşəyi Darvinin iddiasının əksinə olaraq təkamül deyil, yaradılışdır.

İnsanın təkamülü nağlı

Təkamül nəzəriyyəsinə müdafiə edənlərin ən çox gündəmə gətirdiyi məsələ insanın mənşəyi məsələsidir. Bu məsələdəki darvinist iddia bu gün yaşayan müasir insanın meymunabənzər bəzi məxluqlardan əmələ gəldiyini bildirir. 4-5 milyon il bundan əvvəl başladığı qəbul edilən bu mərhələdə müasir insanla onun əcdadları arasında bəzi "ara forma"ların yaşadığı iddia olunur. Həqiqətdə isə bütünlüklə xəyali olan bu ssenaridə dörd əsas "kateqoriya" sadalanır:

1. Australorithecus 2. Homo habilis 3. Homo erectus 4. Homo sapiens.

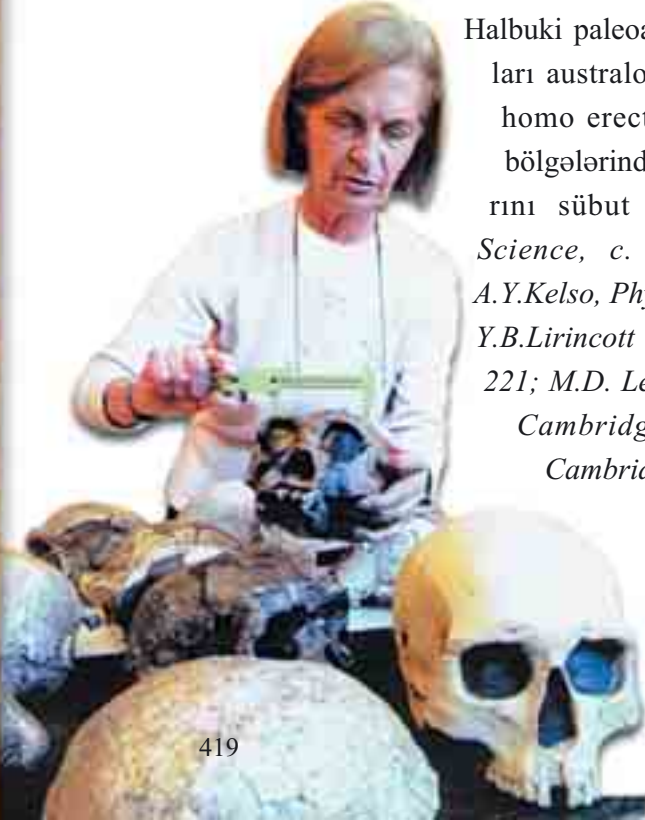
Təkamülçülər insanların guya ilk meymunabənzər əcdadlarına "cə-nub meymunu" mənasına gələn "australorithecus" adını verirlər. Bu canlılar həqiqətdə nəslə tükənmiş bir meymun cinsindən başqa bir şey deyil. İngiltərə və ABŞ-dan olan lord Soli Zakerman (Lord Solly Zuckerman) və prof. Çarlz Oksnerd (Charles Oxnard) kimi dünyanın iki məşhur anatomistinin australorithecus nümunələri üzərində apardıqları çox əhatəli çalışmaları bu canlıların yalnız nəslə kəsilmiş bir meymun cinsinə aid ol-

masını və onların insanlarla heç bir oxşarlığa malik olmadığını göstərmişdir (*Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, Torlinger Publications, New York, 1970, ss. 75-94; Charles E. Oxnard, "The Place of Australorithecines in Human Evolution: Grounds for Doubt", Nature, c. 258, səh. 389*).

Təkamülçülər insan təkamülünün sonrakı mərhələsini də "homo", yəni insan olaraq təsnif edirlər. İddialara görə, homo sırasındakı canlılar australorithecus-lardan daha çox inkişaf etmişdilər. Təkamülçülər bu fərqli canlılara aid fəsiləri ard-arda düzərək xəyali bir təkamül cədvəli təşkil edirdi. Bu cədvəl xəyalidir, çünki həqiqətdə bu müxtəlif siniflər arasında təkamül əlaqəsinin olduğu heç vaxt sübut edilməmişdir. Təkamül nəzəriyyəsinin XX əsrdəki ən mühüm müdafiəçilərindən biri olan Ernst Meyr (Ernst Mayr) "Homo sapiensə uzanan zəncir həqiqətdə itkindir" deyərək bunu qəbul edir (*Y. Rennie, "Darwin's Current Bulldog: Ernst Mayr", Scientific American, dekabr 1992*).

Təkamülçülər australorithecus-homo habilis-homo erectus-homo sapiens sıralamasını tərtibləyərkən bunların hər birinin ondan sonra gələnin atası olması təsvirini yaratmağa çalışırlar.

Halbuki paleoantropoloqların son tapıntıları australorithecus, homo habilis və homo erectus-un dünyanın müxtəlif bölgələrində eyni dövrlərdə yaşadıklarını sübut etmişdir (*Alan Walker, Science, c. 207, 1980, səh. 1103; A.Y.Kelso, Physical Antropology, 1. nəşr, Y.B.Lirincott Co., New York, 1970, səh. 221; M.D. Leakey, Olduvai Gorge, c. 3, Cambridge University Press, Cambridge, 1971, səh. 272*).

Homo erectus sinifinə daxil edilən insanların bir hissəsi müasir dövrlərə qədər, homo sapiens neandertal və homo sapiens isə sapiens (müasir) insanla eyni şəraitdə yan-yanə yaşamışlar (*Time, noyabr 1996*).

Bu isə əlbəttə, bu siniflərin bir-birinin əcdadı olması iddiasının qüvvədə qalmadığını aydın şəkildə ortaya qoyur. Harvard Universiteti (ABŞ) paleontoloqlarından Stefan Cey Quld (Stephen Jay Gould) özü bir təkamülçü olsa da, darvinizm nəzəriyyəsinin bu çətinliyini belə izah edir:

“Əgər bir-biri ilə paralel olaraq yaşayan üç müxtəlif hominid (insanbənzər) cizgisi varsa, elə isə bizim nəsil ağacımıza nə oldu? Aydındır ki, bunların biri digərindən meydana çıxmış ola bilməz. Bunların biri digəri ilə müqayisə ediləndə təkamül nəticəsində bir inkişaf ardıcılığı göstərə bilmirlər” (*S.Y. Gould, Natural History, c. 85, 1976, səh. 30*).

Qıssası, mətbuatda və ya dərs kitablarında qeyd edilən və xəyalların məhsulu olan bəzi "yarımeymun, yarımşah" canlıların şəkilləri ilə, yəni ancaq təbliğat yolu ilə güclə saxlanmağa çalışılan insanın təkamülü ssenarisi heç bir elmi əsas olmayan nağıldan ibarətdir.

Bu mövzunu uzun illər araşdıran, xüsusilə australorithecus fəsilələri üzərində 15 il tədqiqat aparan İngiltərənin ən məşhur və mötəbər alimlərindən biri lord Soli Zakerman özü bir təkamülçü idi, amma o da ortada meymunbənzər canlılardan insana gəlib çıxan həqiqi bir nəsil ağacının olmadığı nəticəsinə gəlmişdir.

Lord S.Zakerman bir də maraqlı bir "elm şkalası" hazırlamışdı. O, elmi olaraq qəbul etdiyi elm sahələrindən elmdən uzaq olaraq qəbul etdiyi elm sahələrinə qədər bir cədvəl təşkil etmişdi. Lord S.Zakermanın bu cədvəlinə görə, elmi, yəni konkret faktlara əsaslanan elm sahələri kimya və fizikadır. Cədvəldə bunlardan sonra biologiya elmləri, sonra da sosial elmlər yerləşir. Cədvəlin sonunda, yəni elmdən ən kənar hesab edilən hissədə isə telepatiya, "altıncı hiss" kimi "hissdən kənar dərk etmək" anlayışı, bir də "insanın təkamülü" vardır! Lord Zakerman cədvəlin bu hissəsini belə izah edir:

“Obyektiv gerçəkliyin sahəsindən çıxıb da bioloji elm olaraq qəbul edilən bu sahələrə, yəni hissdən-kənar idraka və insanın daşlaşmış tarixinin izah edilməsinə daxil olanda, təkamül nəzəriyyəsinə inanan bir adam üçün hər şeyin mümkün olduğunu görürük. Belə ki, öz nəzəriyyələrinə qəti olaraq inanan bu adamların hətta bəzi ziddiyyətli qərarları eyni anda qəbul etməsi də mümkündür” (*Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, Torlinger Publications, New York, 1970, səh. 19*).

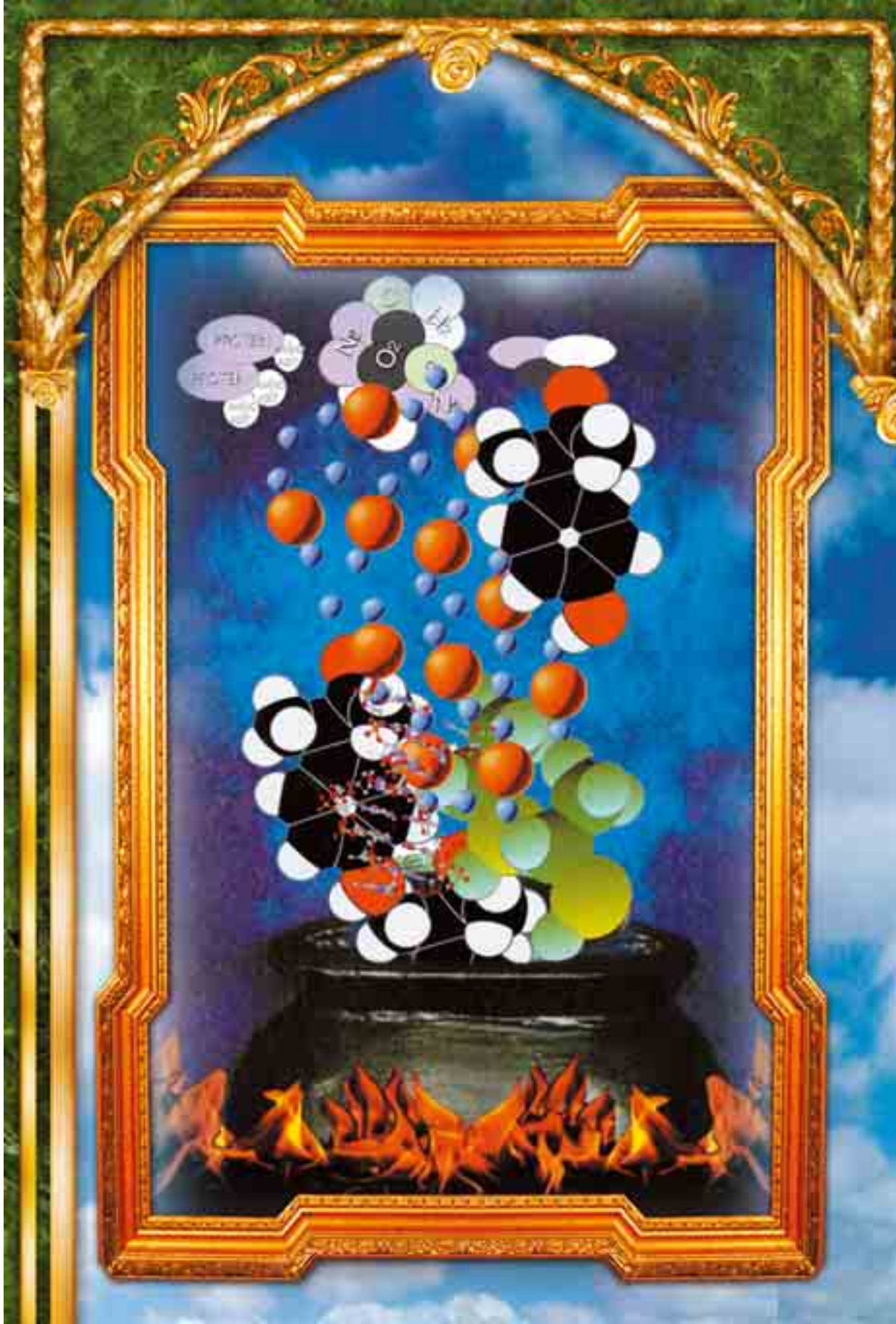
İnsanın təkamülü nağılı da öz nəzəriyyələrinə kor-koranə inanan bəzi insanların tapdıqları bəzi daşlaşmış qalıqları əvvəlcədən qəbul etdikləri fikirlərinə uyğun olaraq izah etməkdən ibarətdir.

Darvin düsturu!

Bura qədər qeyd etdiyimiz bütün texniki sübutlarla yanaşı təkamülçülərin necə cəfəng bir inanca malik olmasını bir də uşaqların da başa düşəcəyi qədər aydın bir misalla xülasə edək.

Təkamül nəzəriyyəsi canlı aləmin təsadüfən meydana gəldiyini iddia edir. Dolayısı ilə bu iddiaya görə, cansız və şüursuz atomlar bir yerə yığılaraq əvvəlcə hüceyrəni, sonra da eyni atomlar hər hansısa bir şəkildə digər canlıları və insanı meydana gətirmişdir. İndi fikirləşək. Canlı aləmin əsasları olan karbon, fosfor, azot, potasium bircə canlı da meydana gətirə bilməzlər. İstəsəniz bu məsələdə bir "təcrübə" aparaq və təkamülçülərin əslində müdafiə etdikləri, ancaq uca səsle deyə bilmədikləri iddianı onların adından "Darvin düsturu" ilə incələyək.

Təkamülçülər canlı aləmin əsasını təşkil edən fosfor, azot, karbon, oksigen, dəmir, maqnezium kimi elementlərdən çoxlu sayda böyük çənin içinə bol miqdarda qoysunlar. Hətta adi hallarda olmayan, ancaq bu qarışıqın içinde olmalıdır dedikləri bəzi ləvazimatları da bu çənə əlavə etsinlər. Qarışıqların içinə istədikləri qədər aminosit, istədikləri miqdarda da (birinin də təsadüfən meydana gəlmə ehtimalı 10^{-950} olan) protein doldursunlar. Bu qarışığa istədikləri kimi istilik və rütubət versinlər. Bunları is-

tədikləri inkişaf etmiş cihazlarla qarışdırsınlar. Çənlərin yanına da bu dünyanın ən məşhur alimlərini dəvət etsinlər. Bu mütəxəssislər atadan oğula, nəsil-dən-nəslə ötürülərək növbə ilə milyardlarla, hətta trilyonlarla il davamlı olaraq çənlərin yanında gözləsinlər. Bir canlının meydana gəlməsi üçün hansı şərtlərin mövcud olmasına inanırlarsa, hamısından istifadə etmək sərbəst olsun. Ancaq nə edirlərsə-etsinlər, o çənlərdən qətiyyən bir canlı çıxara bilməyəcəklər. Zürafələri, şirləri, arıları, bülbülləri, tutuquşuları, atları, delfinləri, gülləri, zanbaqları, qərənfilləri, bananları, portağalları, almaları, xurmaları, pomidorları, yemişləri, qarpızları, əncirləri, zeytunları, üzümləri, şaftalıları, tovuzquşularını, qırqovulları, müxtəlif rəngli kəpənəkləri və bunlar kimi milyonlarla canlı növündən heç birini əmələ gətirə bilməzlər. Burada adını qeyd etdiyimiz bu canlı varlıqların tək bir hüceyrəsini də əldə edə bilməzlər.

Qısa, şüursuz atomlar bir yerə yığılaraq hüceyrəni əmələ gətirə bilməzlər. Sonra yeni bir qərar verərək bir hüceyrəni iki yerə ayıran, daha sonra bir-birinin ardınca fərqli qərarlar verən, elektron mikroskopunu kəşf edən, sonra öz hüceyrə quruluşunu bu mikroskopun altında incələyən professorları da əmələ gətirə bilməzlər.

Maddə ancaq Allahın üstün yaratması ilə canlı ola, həyat tapa bilər. Bunun əksini iddia edən təkamül nəzəriyyəsi isə təfəkkür və idraka tamamilə zidd olan bir cəfəngiyyətdir. Təkamülçülərin ortaya atdığı iddialar ətrafında bir az düşünmək, haqqında yuxarıda danışılan nümunədə olduğu kimi, bu həqiqəti də aydın şəkildə göstərir.

Gözdəki və qulaqdakı texnologiya

Təkamül nəzəriyyəsinin heç vaxt izah edə bilməyəcəyi başqa bir məsələ isə gözdəki və qulaqdakı mükəmməl hissetmə (lamisə) keyfiyyətidir.

Gözlə bağlı mövzuya keçməzdən əvvəl "necə görürük?" sualına qısa da olsa cavab verək. Bir cisimdən gələn şüalar gözə tərs olaraq düşür-

lər. Bu şüalar buradakı hüceyrələr tərəfindən elektrik siqnallarına çevrilir və beynin arxa tərəfindəki görmə mərkəzi deyilən kiçik bir nöqtəyə ötürülür. Bu elektrik siqnalları sıra ilə davam edən icraatlardan sonra beyindəki bu mərkəzdə görüntü olaraq hiss edilir və görülür.

Bu məlumatdan sonra indi bir az fikirləşək. Beyin işıq üçün qapalıdır. Yəni beynin içi qapqaranlıqdır, işıq beynin olduğu yerə qədər gedib çıxma bilməz. Görüntü mərkəzi deyilən yer zülmət qaranlıq, işığın heç vaxt çata bilmədiyi, bəlkə də heç vaxt rast gəlmədiyiniz qədər qaranlıq bir yerdir. Ancaq siz bu zülmət qaranlığında işıqlı, parlaq bir dünyanı seyr edirsiniz. Həm də bu o qədər aydın və keyfiyyətli bir görüntüdür ki, XXI əsrin texnologiyası da hər cür imkan sahibi olmasına baxmayaraq, bu görüntünü əldə edə bilməmişdir. Məsələn, hazırda oxuduğunuz kitaba, kitabı tutan əllərinizə baxın. Sonra başınızı qaldırın və ətrafınıza nəzər salın. İndi gördüyünüz aydınlıq və keyfiyyətdəki bu görüntünü başqa bir yerdə görmüsünüzmü? Bu qədər aydın bir görüntünü sizə dünyanın bir nömrəli televizor şirkətinin istehsal etdiyi ən mükəmməl televizor ekranı da ve-

rə bilməz. 100 ildir minlərlə mühəndis bu aydınlığı əldə etməyə çalışır. Bunun üçün fabriklər, nəhəng təsisatlar qurulur, tədqiqatlar aparılır, planlar və layihələr hazırlanır. Yenə də bir televiziya ekranına baxın, bir də əlinizdə tutduğunuz bu kitaba. Arada böyük aydınlıq və keyfiyyət fərqi olduğunu görəcəksiniz. Həm də televizor ekranı sizə ikiölçülü bir görüntü göstərir, halbuki siz üçölçülü, dərin bir perspektivi görürsünüz.

Uzun illərdir on minlərlə mühəndis üçölçülü televizor hazırlamağa, gözün görmə keyfiyyətinə yiyələnməyə səy göstərir. Bəli, üçölçülü televizor sistemini hazırlaya bildilər, ancaq onu da eynəksiz görmək mümkün deyil. Bu, eyni zamanda süni bir üçölçülü sistemdir. Arxa tərəf daha bulanıq, qarşı tərəf isə kağızdan hazırlanmış dekorasiya kimi görünür. Heç vaxt gözün gördüyü qədər dəqiq və keyfiyyətli bir görüntü ola bilməz. Kamerada da, televizorda da mütləq görüntü itkisi baş verir.

Təkamülçülər bu keyfiyyətli və dəqiq görüntünü təşkil edən mexanizmin təsadüfən meydana gəldiyini iddia edirlər. İndi bir adam sizə otacağınızın bir küncündəki televizorun təsadüflər nəticəsində meydana gəldiyini, "atomlar bir yerə toplandı və bu göstərən cihazı meydana gətirdi" desə, nə fikirləşərsiniz? Minlərlə adamın bir yerə yığılaraq düzəldə bilmədiyini şüursuz atomlar necə edə bilər?

Gözün gördüyündən daha ibtidai olan bu görüntünü meydana gətirən cihaz təsadüfən meydana gəlmirsə, gözün və gözün gördüyü görüntünün də təsadüfən meydana gəlməyəcəyi aydın məsələdir.

Bu məsələ qulaq üçün də eynidir. Xarici qulaq ətrafdakı səsləri qulaq çömçəsi vasitəsilə yığıb orta qulağa ötürür. Orta qulaq aldığı səs tirtəyişlərini gücləndirərək daxili qulağa ötürür. Daxili qulaq da bu titrəyişləri elektrik siqnallarına döndərərək beyinə göndərir. Eynilə görmə məsələsində olduğu kimi eşitmək icraatları da beyindəki eşitmə mərkəzində həyata keçir.

Gözdəki vəziyyət qulaq üçün də qüvvədə qalır, yəni beyin işığa olduğu kimi səsə də qapalıdır, səsi keçirmir. Dolayısı ilə ətraf nə qədər gürültü olsa da, beynin içi tamamilə səssizdir. Buna baxmayaraq ən dəqiq

səslər beyində hiss edilir. Səs keçirməyən beynimizdə bir orkestrin simfonialarını eşidərsiniz, izdihamlı bir məkanın bütün gurultusunu eşidərsiniz. Ancaq həmin anda həssas bir cihazla beynimizin içindəki səs səviyyəsi ölçülsə, burada mütləq bir səssizliyin hakim olduğu görünəcək.

Dəqiq bir görüntü əldə edə bilmək üçün indiyə qədər texnologiyadan necə istifadə edilsə, səs üçün də eyni səylər on illərdir ki, davam edir. Səsi qeyd etmək cihazları, çoxlu elektrik aləti, səsi qeyd edən musiqi sistemləri bu səylərin bəzilərinin nəticələridir. Ancaq bütün bu texnologiyaya, bu texnologiyada işləyən minlərlə mühəndisə və mütəxəssisə baxmayaraq, qulaqdakı dəqiq və keyfiyyətli bir səs əldə edilməmişdir. Ən böyük musiqi sistemi şirkətinin istehsal etdiyi ən keyfiyyətli musiqi alətini fikirləşin. Səsi qeyd edəndə mütləq səsin bir hissəsi itir və ya az da olsa mütləq xışıltı əmələ gəlir. Musiqi cihazını açanda musiqi başlamamışdan əvvəl bir xırıltılı səsi mütləq eşidəcəksiniz. Ancaq insan bədənindəki texnologiyanın məhsulu olan səslər çox dəqiq və qüsursuzdur. Bir insan qulağı heç vaxt musiqi mərkəzində olduğu kimi xırıltılı və ya pozuntulu səs hiss etməz, səs necədirsə, onu tam və dəqiq olaraq eşidir. Bu vəziyyət insan yaradıldığı gündən indiyə qədər bu cürdür.

Bu günə qədər insan oğlunun istehsal etdiyi, hazırladığı heç bir görüntü və səs cihazı göz və qulaq qədər həssas və uğurlu bir lamisə sistemi ola bilməmişdir.

Ancaq görmə və eşitmə hadisəsində bütün bunlardan başqa çox böyük həqiqət var.

Beynin içindəki görünən və eşidən şüur kimə aiddir?

Beynin içində cürbəcür rəngli bir dünyanı seyr edən, simfoniaları, quşların səsini eşidən, çiçəkləri iyləyən kimdir?

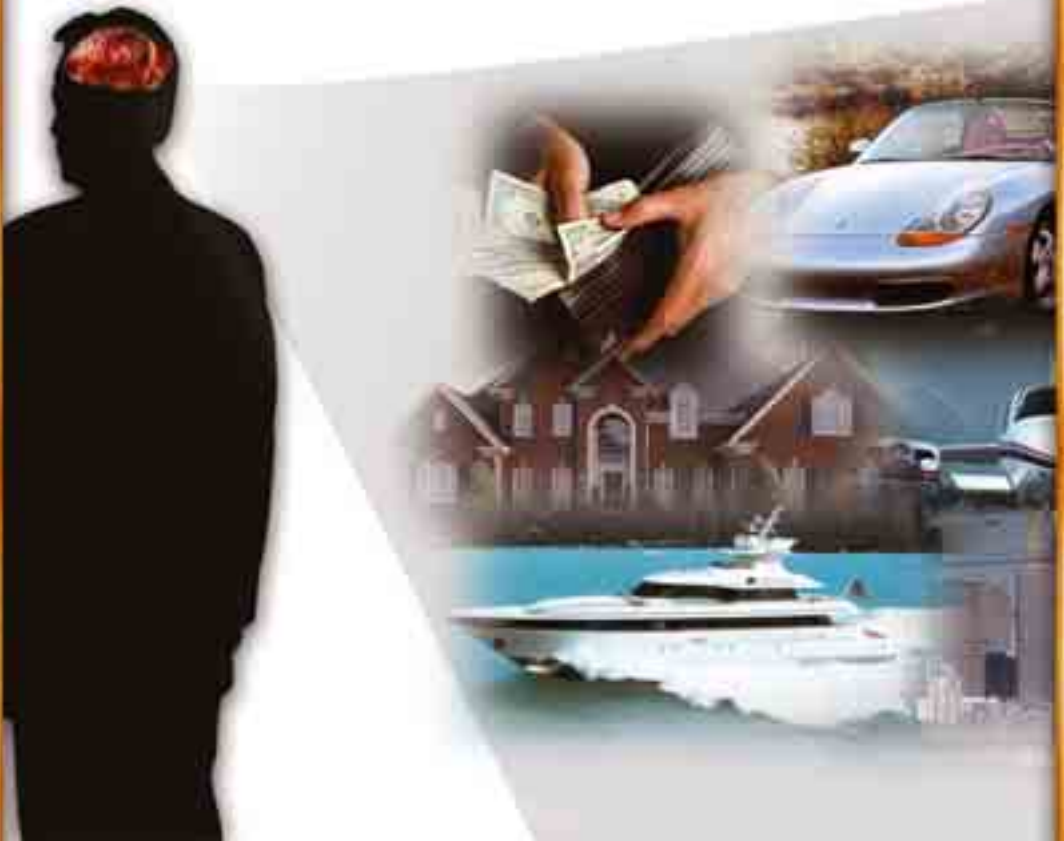
İnsanın gözlərindən, qulaqlarından, burnundan gələn xəbərdarlıqlar elektrik signalı olaraq beyinə ötürülür. Biologiya, fiziologiya və ya biokimya kitablarında bu görüntünün beyində necə meydana gəlməsinə dair çoxlu təfərrüatlar oxuya bilərsiniz. Ancaq bu məsələ haqqındakı həqiqət-

tə heç bir yerdə rast gələ bilməzsiniz ki, be-
yində bu elektrik siqnallarını görüntü, səs, iy və hiss ola-
raq qavrayan kimdir? Beynin içində gözə, qulağa, buruna ehti-
yac hiss etmədən bütün bunları qavrayan bir şüür var. Bu şüür kimə
aidir?

Əlbəttə, bu şüür beyni təşkil edən sinirlərə, yağ təbəqəsinə və sinir
hüceyrələrinə aid deyil. Buna görə də hər şeyin maddədən ibarət olduđu-
nu zənn edən darvinist materialistlər bu suallara heç vaxt cavab verə bil-
mir. Çünki bu şüür Allahın yaratdığı ruhdur. Ruh görüntünü seyr etmək
üçün gözə, səsi eşitmək üçün qulağa ehtiyac hiss etməz. Bunlardan da
başqa fikirləşmək üçün beyinə də ehtiyacı olmaz.

Bu aydın və elmi həqiqətləri oxuyan hər bir insanın beynin daxilindəki
bir neçə santimetrlik, qapqaranlıq məkana bütün kainatı üçölçülü, rəngli,
kölgəli və işıqlı olaraq sığışdıran Allahu fikirləşib, Ondan qorxub
Ona sığınması lazımdır.

Materialist inanc

Bura qədər araşdırdığımız təkamül nəzəriyyəsinin elmi kəşflərlə açıq şəkildə ziddiyyət təşkil edən bir iddia olduğunu göstərir. Nəzəriyyənin həyatın mənsəyi haqqındakı iddiası elmə ziddir, ortaya atdığı təkamül mexanizmlərinin heç bir təkmilləşdirici təsiri yoxdur və dünyanın daşlaşmış qatları darvinizm nəzəriyyəsinin vacib saydığı keçid formalarını yaşamadıklarını göstərir. Buna görə də təkamül nəzəriyyəsinin əlbəttə ki, elmə zidd bir fikir kimi kənara atılması lazımdır.

Tarix boyu təkamül modeli kimi bir çox düşüncə sistemi elmin gündəmindən çıxarılmışdır. Amma təkamül nəzəriyyəsinə təkidlə elmi gündəmə gətirmək istəyirlər. Hətta bəzi adamlar bu nəzəriyyənin tənqidini "elmə hücum" kimi qələmə verməyə çalışır. Görəsən nəyə görə?

Bunun səbəbi təkamül nəzəriyyəsinin bəzi mühitlər üçün heç cür əldən buraxılmayacaq əhəmiyyətli bir inanc olmasıdır. Bu adamlar materialist fəlsəfəyə kor-koranə bağlıdırlar və darvinizmi də təbiətə verilə biləcək yeganə materialist izah olduğunu üçün mənimsəyirlər.

Bəzən bunu açıq şəkildə etiraf da edirlər. Harvard Universitetindən məşhur genetik və tanınmış təkamülçü olan Riçard Levontin "əvvəlcə materialist, sonra alim" olduğunu belə etiraf edir:

“Bizim materializmə bir etiqadımız var, aprior (əvvəlcədən qəbul edilmiş, doğru sayılan, təcrübədən asılı olmayan, təcrübədən qabaq mövcud olan) bir inandır bu. Bizi dünyaya materialist bir açıqlama gətirməyə məcbur edən şey elmin istiqamət və qaydaları deyil. Əksinə, materializmə olan aprior bağlılığımız üzündən dünyaya materialist açıqlama gətirən araşdırma üsullarını və qavramları təqdir edirik. Materializm mütləq doğru olduğuna görə də ilahi bir açıqlamanın səhnəyə daxil olmasına icazə verə bilmərik” (*Richard Lewontin, "The Demon-Haunted World", The New York Review of Books, 9 yanvar 1997, səh. 28*).

Bu sözlər darvinizmin materialist fəlsəfəyə bağlılığı ucbatından yasadılan bir əhəmiyyətli olmasının açıq ifadəsidir. Bu əhəmiyyətli maddədən başqa heç bir varlıq olmadığını qəbul edir. Buna görə də cansız, məntiqsiz mad-

dənin həyatı yaratdığına inanır. Milyonlarla müxtəlif canlı növünün, məsələn, quşların, balıqların, zürafələrin, qaplanların, bəcəklərin, ağacların, çiçəklərin, balinaların və insanların cansız maddənin öz içindəki dəyişikliklərə, yəni yağın yağışla, çaxan şimşəklə onun içindən meydana gəldiyini qəbul edir. Həqiqətdə isə bu, həm ağla, həm də elmi gerçəkliklərə zidd qənaətdir. Amma darvinistlər "ilahi bir açıqlamanın səhnəyə girməməsi" üçün bu qənaəti müdafiə etməkdə davam edirlər.

Canlıların mənşəyinə əvvəlcədən qəbul edilmiş materialist düşüncə ilə baxmayan hər kəs isə bu açıq gerçəyi görəcəkdir: "Bütün canlılar üstün bir gücə, məlumata və ağla sahib olan bir Yaradanın əsərləridir. O Yaradan bütün kainatı yoxdan var edən, canlıları da yaradıb şəkilləndirən Allahdır".

Təkamül nəzəriyyəsi bəşər tarixinin ən təsirli sehridir

Burada bunu da bildirmək lazımdır ki, əvvəlcədən qəbul edilmiş mənfi fikirləri olmayan, heç bir ideologiyanın təsiri altında qalmayan, ancaq aqlını və məntiqini işlədən hər bir insan elmdən və mədəniyyətdən uzaq olan cəmiyyətlərin xurafatlarını əks etdirən təkamül nəzəriyyəsinin inanılması mümkün olmayan bir iddia olduğunu asanlıqla başa düşəcəkdir.

Yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, təkamül nəzəriyyəsinə inananlar böyük bir çənin içinə çoxlu atomu, molekulu, cansız maddəni dolduran və bunların qarışmasından vaxt ərzində fikirləşən, dərk edən, kəşflər edən professorların, tələbələrin, Eynşteyn, Hubbl kimi elm adamlarının, Frenk Sinatra, Çarlton Heston kimi sənətçilərin, bununla yanaşı ceyranların, limon ağaclarının, qərənfillərin çıxacağına inanırlar. Həm də bu cəfəng iddiaya inananlar elm adamları, professorlar, mədəni, təhsilli insanlardır. Buna görə də təkamül nəzəriyyəsi üçün "dünya tarixinin ən böyük və ən təsirli sehri" ifadəsini işlətmək daha münasib olacaq. Çünki bəşər tarixində insanların aqlını başından bu dərəcədə alan, ağıl və məntiqlə fikirləşməsinə imkan verməyən, gözlərinin qarşısına sanki bir pərdə çəkib

çox açıq olan həqiqətləri görmələrinə mane olan bir başqa inanc və ya iddia da yoxdur. Bu, bəzi afrikalı qəbilələrin totemlərə, Səba xalqının günəşə sitayiş etməsindən, Hz.İbrahimin tayfasının öz əlləri ilə düzəltdiyi bütlərə, Hz.Musanın xalqının qızıldan düzəltdiyi buzova sitayiş etməsindən daha dəhşətli və qəbuledilməz bir korluqdur. Həqiqətdə bu vəziyyət Allahın Quranda işarə etdiyi bir ağılsızlıqdır. Allah bəzi insanların idrak qabiliyyətinin qapanacağını və həqiqətləri görməkdə aciz vəziyyətə düşəcəyini əksər ayələrində bildirir. Bu ayələrdən bəziləri bunlardır:

"Həqiqətən, inkar edənləri əzabla qorxutsan da, qorxutmasan da onlar üçün birdir, iman gətirməzlər. Allah onların ürəyinə və qulağına möhür vurmuşdur. Gözlərində də pərdə vardır. Onları böyük bir əzab gözləyir!" ("Bəqərə" surəsi, 6-7).

"...Onların qəbləri vardır, lakin onunla anlamazlar. Onların gözləri vardır, lakin onunla eşitməzlər. Onlar heyvan kimidirlər, bəlkə də daha çox zəlalətdədirlər. Qafil olanlar da möhz onlardır!" ("Əraf" surəsi, 179).

Allah başqa ayələrdə isə bu insanların möcüzələr görsələr də inanmayacaq qədər sehrləndiklərini belə bildirir:

"Əgər onlara göydən bir qapı açsaq və onunla durmadan yuxarı dırmaşsalar, yenə də "Gözümüz bağlanmış, biz sehrlənmişik" deyərlər" ("Hicr" surəsi, 14-15).

Bu qədər geniş bir kütlənin üzərində bu sehrin təsirli olması, insanların həqiqətlərdən bu qədər uzaq saxlanması və 150 ildir bu sehrin pozulmaması isə sözlərlə deyilə bilməyəcək qədər heyrətamiz bir vəziyyətdir. Çünki bir və ya bir neçə insanın imkan xaricində olan ssenarilərə, cəfəngiyyat və məntiqsizliklərlə dolu iddialara inanması aydın ola bilər. Ancaq dünyanın dörd bir tərəfindəki insanların şüursuz və cansız atomların ani bir qərarla bir yerə yığılıb, fəvqəladə bir təşkilatlanma, nizam-intizam, ağıl və şüur göstərən qüsursuz bir sistemlə işləyən kainatı, canlı aləm üçün uyğun olan hər cür xüsusiyyətə sahib olan Yer planetini və

saysız kompleks sistemlə təchiz edilmiş canlıları meydana gətirdiyinə inanmasının sehrdən başqa bir izahı və adı yoxdur.

Həmçinin Allah Quranda inkarçı fəlsəfənin tərəfdarı olan bəzi adamların etdiyi sehlərlə insanları təsir altına aldıklarını Hz.Musa və firon arasında baş verən bir hadisə ilə bizə bildirir. Hz.Musa firona haqq dini başa salanda firon Hz.Musaya öz "elmi sehbazları" ilə insanların yığışdıqları bir yerdə qarşılaşmalarını istəyir. Hz.Musa sehbazlarla qarşılaşanda əvvəlcə sehbazlara onların mərifətlərini göstərməsini əmr edir:

"(Musa:) "Siz atın!" dedi. Onlar (əllərindəkini yerə) atdıqda adamların gözlərini bağlayıb onları qorxutdular və böyük bir sehr göstərdilər" ("Əraf" surəsi, 116).

Göründüyü kimi, fironun sehbazları gözbağlamalarla - Hz.Musa və ona inananlar istisna olmaqla - insanların hamısını sehləyə bilmişdilər. Ancaq onların atdıqlarının əvəzində Hz.Musanın göstərdiyi dəlil onların bu sehrini, ayələrin ifadəsi ilə desək, "uydurub düzəlttikləri bütün şeyləri udmuş", yəni təsirsiz hala gətirmişdir:

"Biz də Musaya: "Əsanı tulla!" deyə vəhy etdik. Bir də baxıb gördülər ki, əsa onların uydurub düzəlttikləri bütün şeyləri udur. Artıq haqq zahir, onların uydurub düzəlttikləri yalanlar isə batil oldu. Sehbazlar orada məğlub edildilər və xar olaraq geri döndülər" ("Əraf" surəsi, 117-119).

Ayələrdə də bildirildiyi kimi, əvvəl insanları sehləyərək öz təsiri altına alan bu adamların etdiklərinin bir saxtakarlıq olmasının üzə çıxıb təsdiqlənməsindən sonra, qeyd edilən adamlar pis vəziyyətə düşmüşdülər. Günümüzdə də bir sehrin təsiri ilə elm pərdəsi altında çox cəfəng iddialara inananlar və bunları müdafiə etməyə həyatlarını həsr edənlər əgər bu iddialardan əl çəkməsələr, həqiqətlər tam mənası ilə açığa çıxanda və "sehr pozulanda", onlar da pis vəziyyətə düşəcəklər.

Həmçinin təxminən 60 yaşına kimi təkamül nəzəriyyəsinə müdafiə

edən və ateist filosof olan, ancaq daha sonra həqiqətləri dərk edən Malcolm Muggeridge təkamül nəzəriyyəsinin yaxın gələcəkdə düşəcəyi vəziyyəti belə açıqlayır:

“Mən özüm təkamül nəzəriyyəsinin xüsusilə tətbiq edildiyi sahələrin gələcəyin tarix kitablarında ən böyük gülünc vəziyyətlərdən biri olacağına inandım. Gələcək nəsillər bu qədər çürük və qeyri-müəyyən olan bir nəzəriyyənin inanılmaz bir sadələşləklə qəbul edilməsini heyrət içində qarşılayacaqlar” (*Malcolm Muggeridge, The End of Christendom, Grand Rapids: Eerdmans, 1980, səh. 43*).

Bu gələcək uzaqda deyil, əksinə, çox yaxın bir gələcəkdə insanlar "təsadüflər" in tanrı ola bilməyəcəyini başa düşəcəklər və təkamül nəzəriyyəsi bəşər tarixinin ən böyük yalanı və ən şiddətli sehri olaraq tanıdılaçaq. Bu şiddətli sehr böyük sürətlə dünyanın dörd bir tərəfində özünün insanlar üzərindəki təsirini azaltmağa başlamışdır. Təkamül yalanının sirrini öyrənən əksər insanlar bu yalana necə inandıqlarını heyrət və təəcüb içində götür-qoy edirlər.

İQTİBASLAR

1. S. Waqar Ahmed Husaini, The Quran for Astronomy and Earth Exploration from Space, Goodword Press, 3-cü nəşr, New Delhi, 1999, ss. 103-108.
2. <http://www.time.com/time/time100/scientist/profile/hubble.html>
3. Philip Ball, "Black Crunch Jams Universal Cycle", Nature, 23 dekabr 2002; Dr. David Whitehouse, "Universe is 'doomed to collapse'", BBC News Online, 22 oktyabr 2002, <http://news.bbc.co.uk/1/hi/sci/tech/2346907.stm>; Mark Schwartz, "Cosmic 'big crunch' could trigger an early demise of our universe", Stanford Report, 25 sentyabr 2002.
4. Mark Schwartz, "Cosmic 'big crunch' could trigger an early demise of our universe", Stanford Report, 25 sentyabr 2002.
5. Mahdi La'li, A Comprehensive Exploration of the Scientific Miracles in Holy Qur'an, Trafford, Kanada, 2003, ss. 35-38.
6. Ebu'l-Alâ Mevdûdî, Tefhimul Kur'an; <http://www.enfal.de/tefhim/>
7. Dr. Mazhar U. Kazi, 130 Evident Miracles in the Qur'an, Crescent Publishing House, New York, ABŞ, 1998, s. 53.
8. Meyers Lexikon in drei Bänden Bibliographisches Institut & F.A. Brockhaus AG, Mannheim 1995, Digitale Ausgabe LexiRom.
9. Carl Sagan, Cosmos, Wings Books, ABŞ, 1980, ss. 5-7.
10. K. Giberson, "The Anthropic Principle", Journal of Interdisciplinary Studies, c. 9, 1997, ss. 63-90, Steven Yates'den cevap, ss. 91-104.
11. F. Bertola, U. Curi, The Anthropic Principle: Laws and Environments, Cambridge University Press, 1993, s. 30.
12. Paul Davies, Superforce: The Search for a Grand Unified Theory of Nature, 1984, s. 184.
13. Stephen Hawking, A Brief History Of Time, Bantam Press, London, 1988, ss. 121-125.
14. Michael Denton, Nature's Destiny, The Free Press, New York, 1998, ss. 12-13.
15. Michael J. Denton, Nature's Destiny, The Free Press, New York, 1998, s. 11.
16. http://www.pathlights.com/ce_encyclopedia/01-ma10.htm#Elemental Forces
17. World Book Encyclopedia, 2003; Boston Universitetinin astronomiya və fizika professoru Kenneth Brecher'in əlavələri ilə.
18. Bilim və Teknik, iyul 1983.
19. <http://www.woodrow.org/teachers/esi/1998/p/weather/Corriolis.HTM>
20. <http://royal.okanagan.bc.ca/mpidwim/atmosphereandclimate/atmslayers.html>; Michael Pidwirny, Atmospheric Layers, 1996.
21. <http://www.tpub.com/weather3/4-27.htm>
22. <http://www.godandscience.org/apologetics/designss.html>
23. <http://webhome.idirect.com/~alila/Writings/Physics.htm>
24. <http://pubs.usgs.gov/publications/text/inside.html>
25. <http://www.wamy.co.uk/announcements3.html>; Prof. Zighloul Raghieb El-Naggar'ın çıxışından...
26. Frank Press, Raymond Siever, Earth, 3-cü nəşr, W. H. Freeman & Company, San Francisco, 1982, s. 413.
27. André Cailleux, Anatomy of the Earth, World University Library, London, s. 220.
28. Edward J. Tarbuck, Frederick K. Lutgens, Earth Science, 3. nəşr, Charles E. Merrill Publishing Company, Columbus, 1982, s. 158.
29. Carolyn Sheets, Robert Gardner, Samuel F. Howe, General Science, Allyn & Bacon Inc. Newton, Massachusetts, 1985, s. 305.
30. <http://www.beconvinced.com/science/QURANMOUNTAIN.htm>
31. Frank Press, Raymond Siever, Earth, 3-cü nəşr, W. H. Freeman & Company, San Francisco, 1982.
32. M. J. Selby, Earth's Changing Surface, Clarendon Press, Oxford, 1985, s. 32.
33. Carolyn Sheets, Robert Gardner, Samuel F. Howe, General Science, Allyn & Bacon Inc. Newton, Massachusetts, 1985, s. 305.
34. Powers of Nature, National Geographic Society, Washington D. C., 1978, ss. 12-13.
35. http://www.irf.se/press/press_010309eng.html
36. http://science.nasa.gov/newhome/headlines/ast08dec98_1.htm
37. http://science.nasa.gov/newhome/headlines/ast08dec98_1.htm
38. Dr. Mazhar U. Kazi, 130 Evident Miracles in the Qur'an, Crescent Publishing House, New York, ABŞ, 1998, s. 115.
39. http://www.planetwaves.net/polar_NYT.html; New York Times, 19 avqust 2000.
40. <http://nssdc.gsfc.nasa.gov/planetary/factsheet/earthfact.html>
41. <http://tea.rice.edu/schauer/6.23.2000.html>; http://www.eri.u-tokyo.ac.jp/seno/sealevel_abst.html; http://theory.uwinnipeg.ca/mod_tech/node195.html; http://www.nekkah.com/Main/EngPage/Scientific_Signs_in_the_Quran.htm
42. Dr. Mazhar, U. Kazi, 130 Evident Miracles in the Qur'an, Crescent Publishing House, New York, 1997, ss. 110-111; <http://www.wamy.co.uk/announcements3.html>; Prof. Zighloul Raghieb El-Naggar'ın çıxışından...
43. Dr. Mazhar, U. Kazi, 130 Evident Miracles in the Qur'an, Crescent Publishing House, New York, 1997, ss. 110-111; <http://www.wamy.co.uk/announcements3.html>
44. <http://www.istanbul.edu.tr/fen/astronomy/populer/cevre/cevresi.htm>; Yard. Doç. Dr. Yüksel Karataş, İstanbul Universiteti Fenn fakulteti astronomiya və kosmos tədqiqatlar kafedrası, Popüler Bilim (Popular Science Magazine), no. 92, 2001, ss. 38-43, [American Scientist, c. 88, s. 1].
45. Michael J. Denton, Nature's Destiny, The Free Press, 1998, s. 198.
46. http://www.inm-gmbh.de/cgibin/frame/frameloader.pl?sprache=en&url=http://www.inm-gmbh.de/htdocs/technologien/highlights/highlights_en.htm
47. "Nanotechnology successfully helps cancer therapies", IIC Fast Track, Nanotech News from Eastern Germany, Industrial Investment Council, oktyabr 2003; www.iic.de/uploads/media/NANO_FT_Nov2003_01.pdf

48. Benjamin Libet, "Unconscious cerebral initiative and the role of conscious will in voluntary action", *The Behavioral and Brain Sciences*, 1985, ss. 529-566.
49. <http://www.genetikbilimi.com/genbilim/bilincbeyninkuklasi.htm>
50. http://faculty.virginia.edu/consciousness/new_page_8.htm #5.10.%20Free%20will%20as%20the%20possibility%20of%20Alternative%20action
51. <http://www.2think.org/nothingness.shtml>; Nothingness: The Science of Empty Space, Henning Genz, s. 205.
52. http://www.therevival.co.uk/Revival_issue/vol5_iss2_qu-ran_miracle.htm
53. <http://i115srv.vu-wien.ac.at/physik/ws95/w9560dir/w9561d10.htm>
54. www.atnf.csiro.au/news/press/double_pulsar/
55. <http://www.star.le.ac.uk/astrosoc/whatsup/stars.html> (Leicester edu dept of Physics & astronomy); <http://www.site.uottawa.ca:4321/astronomy/index.html#Sirius> (University of Ottawa); <http://cfa-www.harvard.edu/~hrs/ay45/Fall2002/ChapterIVPart2.pdf> (Harvard-Smithsonian Center for Astrophysics)
56. Exposes Astronomiques, La troisième loi de KEPLER, <http://www.astrosurf.com/eratosthene/HTML/exposetheoastro.htm>
57. <http://www.dharma.com.tr/dkm/article.php?sid=87>
58. S. Waqar Ahmed Husaini, Qur'an for Astronomy and Earth Exploration from Space, 3. baskı, Goodword Books, New Delhi, 1999, ss. 175-182.
59. Meyers Lexikon in drei Bänden Bibliographisches Institut & F.A. Brockhaus AG, Mannheim 1995, Digitale Ausgabe LexiRom.
60. <http://www.islandnet.com/~see/weather/history/lenard.htm>
61. Richard A. Anthes, John J. Cahir, Alistair B. Fraser, Hans A. Panofsky, *The Atmosphere*, 3. baskı, Columbus, Charles E. Merrill Publishing Company, 1981, ss. 268-269; Albert Millers, Jack C. Thompson, *Elements of Meteorology*, 2-ci nêşr, Columbus, Charles E. Merrill Publishing Company, 1975, s. 141.
62. Richard A. Anthes, John J. Cahir, Alistair B. Fraser, Hans A. Panofsky, *The Atmosphere*, 1981, s. 269; Albert Millers, Jack C. Thompson, *Elements of Meteorology*, 1975, ss. 141-142.
63. Brian J. Ford, "Brownian Movement in Clarkia Pollen: A Reprise of the First Observations", *The Microscope*, 1992, vol. 40, no. 4, ss. 235-241; <http://www.brianjford.com/wbbrowna.htm>
64. C. Donald Ahrens, *Meteorology Today: An introduction to weather, climate and environment*, 3-cü nêşr, West Publishing Company, 1988, St. Paul, s. 437.
65. <http://webhome.idirect.com/~alila/Writings/Physics.htm>; The Quran and Modern Physics.
66. <http://webhome.idirect.com/~alila/Writings/Physics.htm>; The Quran and Modern Physics.
67. Richard A. Davis, *Principles of Oceanography*, Addison-Wesley Publishing Company, Don Mills, Ontario, ss. 92-93.
68. Danny Elder, John Pernetta, *Oceans*, Mitchell Beazley Publishers, London, 1991, s. 27.
69. M. Grant Gross, *Oceanography, A View of Earth*, 6-cı nêşr, Englewood Cliffs, Prentice-Hall Inc., 1993, s. 205.
70. Rod R. Seeley, Trent D. Stephens, Philip Tate, *Essentials of Anatomy & Physiology*, 2. baskı, Mosby-Year Book Inc., St. Louis, 1996, s. 211; Charles R. Noback, N. L. Strominger, R. J. Demarest, *The Human Nervous System, Introduction and Review*, 4-cü nêşr, Lea & Febiger, Philadelphia, 1991, ss. 410-411.
71. Rod R. Seeley, Trent D. Stephens, Philip Tate, *Essentials of Anatomy & Physiology*, 2. baskı, Mosby-Year Book Inc., St. Louis, 1996, s. 211.
72. Patrick Glynn, *God: The Evidence, The Reconciliation of Faith and Reason in a Postsecular World*, Prima Publishing, California, 1997, ss. 80-81.
73. Herbert Benson, Mark Stark, *Timeless Healing*, Simon & Schuster, New York, 1996, s. 203.
74. Herbert Benson, Mark Stark, *Timeless Healing*, Simon & Schuster, New York, 1996, s. 193.
75. Patrick Glynn, *God: The Evidence, The Reconciliation of Faith and Reason in a Postsecular World*, Prima Publishing, California, 1997, s. 94.
76. http://www.almanacnews.com/morgue/1999/1999_06_09.forgive.html; Jennifer Desai, *Almanac*, 9 iyun 1999.
77. http://www.almanacnews.com/morgue/1999/1999_06_09.forgive.html; Jennifer Desai, *Almanac*, 9 iyun 1999.
78. Frederic Luskin, "Forgiveness", *Healing Currents Magazine*, sentyabr-oktyabr 1996 ; www.stanford.edu/~alexsox/4_steps_to_forgiveness.htm
79. Frederic Luskin, "Forgiveness", *Healing Currents Magazine*, sentyabr-oktyabr 1996 ; www.stanford.edu/~alexsox/4_steps_to_forgiveness.htm
80. "Hastalar için en iyi ilaç din mi?", *Vatan Gazetesi*, 4 noyabr 2003; Dr. Herbert Benson, "God&Health", *Newsweek*.
81. William J. Cromie, "Anger is Hostile To Your Heart", *Harvard Gazette Archives*; <http://www.news.harvard.edu/gazette/1996/11.07/AngerisHostileT.html>
82. William J. Cromie, "Anger is Hostile To Your Heart", *Harvard Gazette Archives*; www.news.harvard.edu/gazette/1996/11.07/AngerisHostileT.html
83. Peter Lavelle, "Anger trigger to heart disease found?", *ABC Science Online*, 5 avqust 2003; www.abc.net.au/science/news/stories/s915243.htm
84. Peter Lavelle, "Anger trigger to heart disease found?", *ABC Science Online*, 5 avqust 2003; www.abc.net.au/science/news/stories/s915243.htm
85. Peter Lavelle, "Anger trigger to heart disease found?", *ABC Science Online*, 5 avqust 2003; www.abc.net.au/science/news/stories/s915243.htm
86. Mark Henderson, "Anger Raises Risk Of Heart Attack", *The Times*, London, 24 aprel 2002; <http://www.rense.com/general24/anger.htm>
87. Mark Henderson, "Anger Raises Risk Of Heart Attack", *The*

- Times, London, 24 april 2002;
<http://www.rense.com/general24/anger.htm>
88. Acar Baltaş, Zuhâl Baltaş, Stres ve Başa Çıkma Yolları, Remzi Kitabevi, 15-ci neşr, s. 162.
89. Jane E. Brody, "Tool of survival is deadly for heart", The New York Times, 23 may 2002;
<http://www.iht.com/articles/58687.html>
90. Acar Baltaş, Zuhâl Baltaş, Stres ve Başa Çıkma Yolları, Remzi Kitabevi, 15-ci neşr, s. 159.
91. Acar Baltaş, Zuhâl Baltaş, Stres ve Başa Çıkma Yolları, Remzi Kitabevi, 15-ci neşr, s. 169.
92. Keith L. Moore, E. Marshall Johnson, T. V. N. Persaud, Gerald C. Goeringer, Abdul-Majeed A. Zindani, Mustafa A. Ahmed, Human Development as Described in the Qur'an and Sunnah, Commission on Scientific Signs of the Qur'an and Sunnah, Makkah, 1992, s. 36.
93. Keith L. Moore, Developing Human, 6-cı neşr, 1998.
<http://anatomy.med.unsw.edu.au/cbl/embryo/Notes/git4.htm>
94. <http://virtual.yosemite.cc.ca.us/u/yeshiros/AP50/Repro.htm>
95. Dr. Mazhar U. Kazi, 130 Evident Miracles in the Qur'an, Crescent Publishing House, New York, ABŞ, 1998, s. 84.
96. Williams P., Basic Human Embryology, 3-cü neşr, 1984, s. 64.
97. <http://www.ideo.columbia.edu/dees/ees/life/lectures/lect21.html>
98. Dr. Mazhar U. Kazi, 130 Evident Miracles in the Qur'an, Crescent Publishing House, New York, ABŞ, 1998, ss. 96-97.
99. Laurence Pernoud, J'attends un enfant, Pierre Horay, Paris, 1995, s. 138.
100. Dr. Mazhar U. Kazi, 130 Evident Miracles in the Qur'an, Crescent Publishing House, New York, ABŞ, 1998, ss. 78-79.
101. <http://www.uuhsc.utah.edu/healthinfo/pediatric/Hrnewborn/bhrnb.htm>
102. <http://www.uuhsc.utah.edu/healthinfo/pediatric/Hrnewborn/bhrnb.htm>
103. C. Billeaud, D. Bouglé, P. Sarda, N. Combe, S. Mazette, F. Babin, B. Entressangles, B. Descomps, A. Nouvelot, F. Mendy, European Journal of Clinical Nutrition, 1997, c. 51, ss. 520-526
104. "Breast milk 'does cut heart risk'", 1 Mart 2004;
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/health/3523143.stm>
105. "Breast milk helps reduce obesity", 2 may 2004;
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/health/3673149.stm>
106. "Breast milk helps reduce obesity", 2 may 2004;
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/health/3673149.stm>
107. <http://www.genetikbilimi.com/genbilim/annesutu.htm>
108. "Breakthrough in Cancer Research,"
<http://www.medicnvalley.com/news/Article.asp?NewsID=635>
109. <http://www.icr.org/pubs/imp-259.htm>; Rex D. Russell, "Design in Infant Nutrition".
110. <http://www.ridgesandfurrows.homestead.com/fingerprint.html>
111. <http://www.ridgesandfurrows.homestead.com/fingerprint.html>
112. <http://www.optel.com.pl/article/english/article2.htm>; A. A. Moenssens, "Fingerprint Techniques", Chilton Company, 1971.
113. Hayvanlar Ansiklopedisi-Böcekler, Phoebus Publishing Company, İstanbul, 1979, s. 97.
114. Dr. Mazhar U. Kazi, 130 Evident Miracles in the Qur'an, Crescent Publishing House, New York, ABŞ, 1998, ss. 68-69.
115. <http://www.newswise.com/articles/2000/8/HEALER.NHB.html>; National Honey Board, 1 avqust 2000.
116. http://www.nutritionfarm.com/health_news/1998/antioxidants4.htm; Journal of Apicultural Research, 1998, c. 37, ss. 221-225;
http://www.sciencenews.org/sn_arc98/9_12_98/Bob1.htm
117. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/health/3787867.stm>; Angie Knox, "Harnessing honey's healing power", 8 iyun 2004
118. <http://www.sdearthtimes.com/et0100/et0100s17.html>
119. http://www.draperbee.com/info/honey_news.htm
120. <http://www.geocities.com/SoHo/Easel/3809/hurma.htm>
121. <http://www.sgp-dates.com/date.htm>
122. <http://198.65.147.194/English/Science/2000/7/article5.shtml>;
<http://www.people.virginia.edu/~rh9u/oxytocin.html>;
<http://eilat.sci.brooklyn.cuny.edu/newnyc/DRUGS/OXYTOCIN.HTM#supplied>
123. The Independent Newspaper, 9 iyul 1995.
124. <http://www.sgp-dates.com/date.htm>
125. http://www.telmedpak.com/agricultures.asp?a=agriculture&b=date_palm
126. http://www.telmedpak.com/agricultures.asp?a=agriculture&b=date_palm
127. <http://www.californiafigs.com/nutrition/>
128. <http://www.californiafigs.com/nutrition/>
129. <http://www.californiafigs.com/nutrition/>
130. Dr. Joe A. Vinson, "The Functional Food Properties of Figs", Cereal Foods World, Şubat 1999, c. 44, no. 2.
131. Dr. Joe A. Vinson, "The Functional Food Properties of Figs", Cereal Foods World, Şubat 1999, c. 44, no. 2.
132. <http://www.californiafigs.com/industry/page2.html>
133. <http://www.californiafigs.com/industry/page2.html>
134. Bilim ve Teknik Dergisi, sentyabr 1998, s. 86.
135. http://www.ventris.org.uk/health_supplements_biocare_s-e52760.htm
136. http://www.homeschoolmath.net/other_topics/fats-intelligence.php
137. B. J. Holub, "Fish oils and cardiovascular disease", CMAJ, 1989, c. 141, no. 1063; W.E. Connor, "The importance of n-3 fatty acids in health and disease", Am J. Clin. Nutr., 2000, c. 71, (1 Suppl):171S-5S; P. Angerer, C. von Schacky, "n-3 Polyunsaturated fatty acids and the cardiovascular system", Curr. Opin. Lipidol, 2000, c. 11, no. 1, ss. 57-63.
138. <http://news.bbc.co.uk/1/hi/health/3837329.stm>; BBC News, "Fish' test for heart attack risk", 26 iyun 2004
139. <http://news.bbc.co.uk/1/hi/health/3835657.stm>; BBC News, "Mother's fish diet boost to baby", 24 iyun 2004
140. <http://www.umm.edu/altmed/ConsSupplements/Omega3FattyAcidscs.html?cfA3F3B2C5=bmVuNjE4Mzpnbn29keWVhcl9lbWVhX2ludGVybWV00k9S3oVvI461fxb71laai4=>
141. Archives of General Psychiatry, Ekim 2002, c. 59, ss. 913-919
142. <http://www.omega-3info.com/arthritis.htm>
143. Scientific Encyclopedia, s. 207.
144. European Journal of Clinical Nutrition, april 2002, c. 56, ss. 114-120.
145. Archives of Internal Medicine, 1998, c. 158, ss. 1181-1187.
146. A. Keys, A. Menotti, M.J. Karvonen, et al., "The diet and 15-

- year death rate in the Seven Countries Study", Am. J. Epidemiol, 1986, c. 124, ss. 903-915; W.C. Willett, "Diet and coronary heart disease", Monographs in Epidemiology and Biostatistics, 1990, c. 15, ss. 341-379; World Health Organization: Diet, nutrition, and the prevention of chronic diseases, Report of a WHO Study Group, WHO Technical Report Series, Geneva, 1990, c. 797.
148. http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?cmd=Retrieve&db=PubMed&list_uids=12442909&dopt=Abstract
149. Journal of the American Heart Association, sentyabr 1999.
150. Archives of Internal Medicine, 1998, c. 158, ss. 41-45.
151. American Journal of Clinical Nutrition, 1999, c. 70, ss. 1077-1082.
152. American Journal of Clinical Nutrition, 1999, c. 70, ss. 1077-1082.
153. Diane H. Morris, PhD., RD., A Health and Nutrition Primer, "Importance of Omega-3 Fatty Acids for Adults and Infants", ss. 28-34
154. http://www.mercola.com/2000/oct/22/infant_formula.htm
155. Muammer Kayahan, "Sağlıklı Yaşam ve Zeytinyağı", Bilim Teknik Dergisi, aprel 1995, s. 48.
156. Muammer Kayahan, "Sağlıklı Yaşam ve Zeytinyağı", Bilim Teknik Dergisi, aprel 1995, s. 48.
157. Muammer Kayahan, "Sağlıklı Yaşam ve Zeytinyağı", Bilim Teknik Dergisi, aprel 1995, s. 48.
158. Hürriyet, 14 may 1997, Ayşegül Kartal, Zeytinyağı Kongresi.
159. Prof. Dr. Fehmi Tuncel, Bilim Teknik Dergisi, yanvar 1993.
160. Barbara A. Brehm, Your Health and Fitness, Fitness Management Magazine, 1990.
161. Kathleen Mullen, Some Benefits of Exercise, Medical Times, C.Brown Publishers, 1986.
162. Edward O. Wilson, Sociobiology: The New Synthesis, The Belknap Press of Harvard University Press, İngiltere, 1975, s. 123.
163. Russell Freedman, How Animals Defend Their Young, E. P. Dutton, New York, 1978, s. 69.
164. Russell Freedman, How Animals Defend Their Young, E. P. Dutton, New York, 1978, ss. 66-67.
165. http://www.biomimicry.org/reviews_text.html
166. <http://www.bfi.org/Trintab/spring01/biomimicry.htm>
167. http://www.biomimicry.org/reviews_text.html; Michelle Nijhuis, High Country News, 6 iyul 1998, c. 30, no.13.
168. Bilim ve Teknik Dergisi, avqust 1994, s. 43.
169. http://www.nature.com/cgi-taf/DynaPage.taf?file=nature/journal/v409/n6818/full/409413a0_fs.html&_UserReference=C0A804EF46B465AFF2C953AE40623B641423
170. <http://www.natlogic.com/resorces/nbl/v06/n22.html>
171. http://www.biomimicry.org/reviews_text.html
172. http://www.biomimicry.org/reviews_text.html
173. <http://www.rdg.ac.uk/AcaDepts/cb/96vincent.html>
174. http://www.the-scientist.com/yr1991/july/research_910708.html
175. New York Times, 11 iekabr 2001.
176. <http://73.1911encyclopedia.org/E/EC/ECONOMICS.htm>
177. www.fao.org/NEWS/GLOBAL/LOCUSTS/LOCFAQ.htm#q5
178. National Geographic, c. 165, no. 6, s. 777.
179. Bert Hölldobler-Edward O.Wilson, The Ants, Harvard University Press, 1990, s. 227.
180. Bert Hölldobler-Edward O.Wilson, The Ants, Harvard University Press, 1990, p. 244.
181. Bilim ve Teknik, may 1987, no. 234, s. 17.
182. Dr. Mazhar U. Kazi, 130 Evident Miracles in the Qur'an, Crescent Publishing House, New York, ABŞ, 1998, s. 108.
183. Dr. Mazhar U. Kazi, 130 Evident Miracles in the Qur'an, Crescent Publishing House, New York, ABŞ, 1998, s. 108.
184. <http://www.geocities.com/abusedelders/page9.html>
185. <http://www.biomedcentral.com/1364-8535/5/81/abstract>
186. <http://www.bodyandfitness.com/Beauty/Anti-Aging/melatonin1.htm>
187. www.stenlake.com.au/ShowDocument.asp?DocumentId=53
188. http://wildcat.arizona.edu/papers/90/22/05_1_m.html
189. <http://fitness.howstuffworks.com/sleep.htm?printable=1>
190. <http://aggiehorticulture.tamu.edu/greenhouse/ornamentals/light.html>
191. <http://beta.physicsweb.org/article/news/5/1/10>
192. <http://www.nwjhamilton.org/Atoz/Encyclopedia/article/000133.asp>; Medical Encyclopedia, Robert Wood Johnson University Hospital Hamilton
193. <http://en.wikipedia.org/wiki/Heraclius>
194. Warren Treadgold, A History of the Byzantine State and Society, Stanford University Press, 1997, ss. 287-299.
195. <http://fstav.freesevers.com/emperors/heraclius.html>
196. Warren Treadgold, A History of the Byzantine State and Society, Stanford University Press, 1997, ss. 287-299.
197. <http://web.genie.it/utenti/i/inanna/livello2-i/mediterraneo-1-i.htm>;
http://impearls.blogspot.com/2003_12_07_impearls_arc_hive.html; <http://en.wikipedia.org/wiki/Heraclius>
198. <http://www.beconvincd.com/science/QURANLOWEST.htm>;
<http://www.tasabeeh.com/english/html/print.php?sid=71>
199. World Book Encyclopedia, 2003, George Washington Universitetinin siyasi eimlər və çtynəlaxl əlaqələr üzrə professor Bernard Reichin əlavələri ilə...
200. <http://www.angelfire.com/az/miracles/Archaeology.html>
201. İmam Taberi, Taberi Tefsiri, c. 5, Ümit Yayıncılık, İstanbul, s. 2276.
202. Anil Ananthaswamy, "Teleporting larger objects becomes real possibility", New Scientist, 6 fevral 2002.
203. Dr. David Whitehouse, BBC News Online, 17 iyun 2002.
204. "Atom Experiment Brings Teleportation a Step Closer", Reuters, 26 sentyabr 2001;
<http://www.space.com/businessstechnology/technology/q>

- uantum_teleportation_010926.html
205. James Schultz, Space News, Teleporting the Quantum Way, 12 oktyabr 2000.
206. Elise Hancock, "A Primer on Smell", Johns Hopkins Magazine, sentyabr 1996.
207. Mia Schmiedeskamp, "Plenty to Sniff At", Scientific American, mart 2001;
http://www.sciam.com/2001/0301issue/0301techbus1.htm
208. http://science.nasa.gov/headlines/y2004/06oct_enose.htm?list1037616; "Electronic Nose", 6 oktyabr 2004
209. http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWS/0,,contentMDK:20114416~menuPK:34457~pagePK:34370~piPK:34424~theSitePK:4607,00.html
210. http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWS/0,,contentMDK:20044610~menuPK:34459~pagePK:64003015~piPK:64003012~theSitePK:4607,00.html
211. http://www.infoforhealth.org/pr/m14edsum.shtml
212. http://www.cnie.org/pop/pai/water-14.html
213. http://www.iah.org/articles/mar2000/art002.htm
214. http://ap.world.water-forum3.com/themeWwf/en/themeShow.do?id=36
215. http://pasture.ecn.purdue.edu/~agenhtml/agen521/epadir/gndwtr/importance.html
216. http://armyant.ee.vt.edu/paper/robo_mag.html
217. http://www.cs.technion.ac.il/~wagner/
218. http://www.physicalgeography.net/fundamentals/6a.html
219. Walter Wreszinski, Aegyptische Inschriften aus dem K.K. Hof Museum in Wien, 1906, J. C. Hinrichs'sche Buchhandlung.
220. Hermann Ranke, Die Ägyptischen Personennamen, Verzeichnis der Namen, Verlag Von J. J. Augustin in Glückstadt, Band I, 1935, Band II, 1952.
221. British Museum, 6 sayılı Misir papirusu.
222. Galina Stolyarova, 20 yanvar 2004, "City Scientists Say Red-Sea Miracle Can Be Explained", The St. Petersburg Times,
www.sptimes.ru/archive/times/936/top/t_11445.htm;
Galina Stolyarova, 21 yanvar 2004, "Mathematicians Dissect a Miracle", The Moscow Times,
http://www.themoscowtimes.com/stories/2004/01/21/003.html
223. Galina Stolyarova, 20 yanvar 2004, "City Scientists Say Red-Sea Miracle Can Be Explained", The St. Petersburg Times,
www.sptimes.ru/archive/times/936/top/t_11445.htm;
Galina Stolyarova, 21 yanvar 2004, "Mathematicians Dissect a Miracle", The Moscow Times,
www.themoscowtimes.com/stories/2004/01/21/003.html
224. www.ohr.org.il/special/pesach/ipuwer.htm
225. www.mystae.com/restricted/streams/thera/plagues.html; Admonitions of Ipuwer 2:5-6.
226. http://www.mystae.com/restricted/streams/thera/plagues.html; Admonitions of Ipuwer 2:10.
227. http://www.students.itu.edu.tr/~kusak/ipuwer.htm;
- Admonitions of Ipuwer 5:12.
228. http://www.students.itu.edu.tr/~kusak/ipuwer.htm; Admonitions of Ipuwer 10:3-6.
229. http://www.students.itu.edu.tr/~kusak/ipuwer.htm; Admonitions of Ipuwer 6:3.
230. http://www.ohr.org.il/special/pesach/ipuwer.htm 231.
http://www.mystae.com/restricted/streams/thera/plagues.html; Admonitions of Ipuwer.
232. http://www.students.itu.edu.tr/~kusak/ipuwer.htm; Admonitions of Ipuwer 2:10.
233. http://www.students.itu.edu.tr/~kusak/ipuwer.htm; Admonitions of Ipuwer 3:10-13.
234. http://www.geocities.com/regkeith/linkipuwer.htm; Admonitions of Ipuwer 2:11.
235. http://www.geocities.com/regkeith/linkipuwer.htm; Admonitions of Ipuwer 7:4.
236. http://www.islamic-awareness.org/Quran/Contrad/External/josephdetail.html; http://www.islaam.com/Article.asp?id=40.
237. Fred Warshofsky, "Ur of the Chaldees", Readers Digest, dekabr 1977.
238. Max Mallowan, Noah's Flood Reconsidered, Iraq, c. XXVI-2, 1964, s. 70.
239. Werner Keller, Und die Bibel hat doch recht (The Bible as History; a Confirmation of the Book of Books), William Morrow, New York, 1956, s. 40.
240. "Kış", Ana Britannica, c. 13, s. 361.
241. "Şuruppah", Ana Britannica, c. 20, s. 311.
242. Max Mallowan, Early Dynastic Period in Mesopotamia, Cambridge Ancient History 1-2, Cambridge, 1971, s. 238.
243. Joseph Campbell, Doğu Mitolojisi, Ankara, 1993, s. 129.
244. Bilim ve Ütopya, iyul 1996, s. 176.
245. Werner Keller, Und die Bibel hat doch recht (The Bible as History; a Confirmation of the Book of Books), William Morrow, New York, 1956.
246. "Le Monde de la Bible", Archeologie et Histoire, iyul-avqust 1993.
247. G. Ernest Wright, "Bringing Old Testament Times to Life", National Geographic, c. 112, dekabr 1957, s. 883.
248. Mevduidi, Tefhimül Kuran, c. 4, İnsan Yayınları, İstanbul, s. 517.
249. Werner Keller, Und die Bibel hat doch recht (The Bible as History; a Confirmation of the Book of Books), William Morrow, New York, 1956, s. 230.
250. http://monak2.tripod.com/Peaceonline/id1.html
251. İsmail Yakıt, Türk-İslam Kültüründe Ebed Hesabı ve Tarih Düşürme, s. 36.
252. İsmail Yakıt, Türk-İslam Kültüründe Ebed Hesabı ve Tarih Düşürme, s. 56.
253. Sahih-i Buhari ve Tercemesi, c. 8, no. 88.
254. http://www.ioi.ie/~plugin/stonecal.htm
255. http://antwpr.gsfc.nasa.gov/apod/halley.html
256. [F. F. Arbutnot, The Construction of the Bible and the Koran, London, 1985, s. 5];
www.islamweb.net/english/quran/miraculous/miraculous

